

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

28'inci Birleşim *1 Aralık 2022 Perşembe*

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	394
II.- GELEN KÂĞITLAR	398
III.- YOKLAMALAR	451,453
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	416
<i>A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI</i>	<i>416:419</i>
1.- İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin gündem dışı konuşması	416:417
2.- Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, 25 Kasım Edirne'nin kurtuluş gününe ilişkin gündem dışı konuşması	417:418
3.- Niğde Milletvekili Selim Gültekin'in, Niğde'ye yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması	418:419

V.- AÇIKLAMALAR**419,427,439,449,468,470**

- 1.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması 419
- 2.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a ve ak kadrolara ilişkin açıklaması 419
- 3.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, iktidarın Adıyamanlı tütün üreticisine uyguladığı tarifeye ilişkin açıklaması 420
- 4.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Türkiye'de çocukların büyük bir kısmının okula aç gittiğine ilişkin açıklaması 420
- 5.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, ihracatın rekor kırdığına ilişkin açıklaması 420
- 6.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması 420:421
- 7.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Merkez Sadıkbey Mahallesi TOKİ Konut Projesi'ne ilişkin açıklaması 421
- 8.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, sağlıkta yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması 421
- 9.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Yomra-Özdil-Oymalı grup yoluna ilişkin açıklaması 421
- 10.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, İlk Evim, İlk İş Yerim Projesi'ne ilişkin açıklaması 421:422
- 11.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, vatandaşın iktidara yazdığı mektuba ilişkin açıklaması 422
- 12.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı'nın, Kastamonu'nun Tosya ilçesinin yol sorununa ilişkin açıklaması 422
- 13.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, tarım ilaçlarına ilişkin açıklaması 422
- 14.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, cumhuriyetin 100'üncü yıl bütçesine ilişkin açıklaması 423
- 15.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, 1-7 Aralık 112 Acil Sağlık Hizmetleri Haftası'na ve 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması 423
- 16.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'a ve AK PARTİ iktidarının engellilerle ilgili attığı adımlara ilişkin açıklaması 423
- 17.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 2023 yılı bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması 423:424
- 18.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, çiftçilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması 424
- 19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'da sağlık sisteminin çöktüğüne ilişkin açıklaması 424
- 20.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Şırnak'ın Uludere ilçesinin İnceler köyündeki baraja ilişkin açıklaması 424
- 21.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, Çin'in İstanbul Başkonsolosluğu önünde basın açıklaması yapanlara ilişkin açıklaması 424:425

- 22.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit düşen Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a, Türk kadınının siyasal haklarını kazanmasının 87'nci yıl dönümüne, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne, çocuklardaki yoksulluğa ilişkin OECD'nin yayımladığı rapora, sosyal yardımlara, partili Cumhurbaşkanlığı sistemine ve 1 Aralık 2022 tarihli Resmî Gazete'deki karara ilişkin açıklaması 425:426
- 23.- Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan'ın, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a, Havranlı Seyit Onbaşı'nın vefatının 83'üncü yıl dönümüne, Namık Kemal'in vefatının 134'üncü yıl dönümüne, Yahya Kemal Beyatlı'nın doğumunun 138'inci yıl dönümüne ve Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliği'ne ilişkin açıklaması 426:427
- 24.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Tokat'ın Niksar ilçesinde öğrencilerin gıdadan zehirlenmesine, büyükelçilerden Türkiye'ye dair yapılan uyarılara, Diyarbakır'ın Bağcılar Mahallesi'ndeki kadın pazarcıların pazar yerleri için nöbet tuttuklarına, TJA'lı kadınlara ve AİHM'in verdiği ihlal kararına ilişkin açıklaması 427:429
- 25.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, hava yolları personelinin oy kullanma problemine, ek gösterge düzenlenmesine, Cumhurbaşkanının sözleşmeli personel açıklamasına, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekilinin basın toplantısında söylediklerine, özel sektörde çalışanların promosyon sorununa ve Recep Tayyip Erdoğan'ın "paravan şirket" ifadesine ilişkin açıklaması 429:430
- 26.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a, Seyit Onbaşı'nın ölüm yıl dönümüne, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babası Ali Osman Ekinci'nin vefatına, 3 Aralık Engelliler Günü'ne ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine, yirmi yıllık AK PARTİ iktidarının başarılarına ve Türkiye Yüzyılı'nı milletle beraber inşa edeceklerine ilişkin açıklaması 430:432
- 27.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması 432
- 28.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması 432:433
- 29.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması 433
- 30.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması 433
- 31.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler'in İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 439:440

32.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, İstanbul Milletvekili Serap Yaşar'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ve Denizli Milletvekili Nilgün Ök'ün CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	449:450
33.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığa ilişkin açıklaması	450:451
34.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Silivri 1 No.lu Kapalı Cezaevinde hükümlü bulunan Çetin Arkaş'a ilişkin açıklaması	468
35.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, gıda mühendislerinin istihdamına ilişkin açıklaması	470
36.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, Öğretmenler Emine Gürten Gençler ve Anıl Gençler'e ilişkin açıklaması	470:471
37.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, AKP'li siyasetçilere ilişkin açıklaması	471
38.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, aile hekimleri ve aile hekimliği çalışanlarına ilişkin açıklaması	471
39.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Profesör Doktor Baki Kuru'nun vefatına ilişkin açıklaması	471
40.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, AK PARTİ'li Adıyaman Belediyesi'ne suya yaptığı zamlara ilişkin açıklaması	471:472
41.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Türkiye'nin içinde bulunduğu buhranı en net yaşayan il olduğuna ilişkin açıklaması	472
42.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan'ın, HPV aşısına ilişkin açıklaması	472

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

427,434

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

427

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden TEKNOFEST yarışmalarında dereceye giren Tokat Zile'den gelen öğrencilere ve öğretmenlere “Hoş geldiniz.” denilmesi

427

B) TEZKERELER

434:435

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bulgaristan Ulusal Meclis Başkanı Vecdî Raşidov'un beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun olduğuna ilişkin tezkeresi (3/2173)

434

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Küba Halkın Gücü Parlamentosu Başkanı Juan Esteban Lazo Hernandez'in beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun olduğuna ilişkin tezkeresi (3/2174)

434

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Sırbistan Ulusal Meclisi Başkanı Vladimir Orlic'in vaki davetine icabetle 7-8 Aralık 2022 tarihlerinde Belgrad'da düzenlenecek olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) 60'ıncı Genel Kuruluna katılmasına ilişkin tezkeresi (3/2175)

434:435

4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Katar Şûra Meclisi Başkanı Hassan bin Abdullah al-Ghanim'in vaki davetine icabetle 14 Aralık 2022 tarihinde resmî bir ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/2176)

435

5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin 21 Aralık 2022 tarihinde Üsküp'te düzenlenecek Türkçe Eğitim Bayramı kutlamalarına katılmak üzere 20-22 Aralık 2022 tarihlerinde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ne resmî ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/2177)

435

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

433

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadı Bilgiç'in, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan filme ilişkin konuşması

433:434

VIII.- ÖNERİLER

436,440,451,453

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

436:439,440:449,451,453

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, DAES terör örgütüyle iltisaklı kişilerin Türkiye'de şirket kurabilmesi, sermaye hareketlerinde bulunması ve vatandaşlık alması hususunun kapsamlı olarak araştırılması, muhtemel terör hücrelerinin ve eylemlerinin harekete geçmeden bertaraf edilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesine yönelik 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

436:439,440

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, asgari ücret alan emekçilerin yaşadıkları sorunların araştırılması amacıyla 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

440:443

3.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının ve görev zararlarının nedenlerinin araştırılması amacıyla 30/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

443:449,451,453

IX- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

453,468,472,502

A) KANUN TEKLİFLERİ

453:467,468:470,472:501,

502:514

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 367)

453:467,468:470,472:485,

502:514

2.- Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 369)

485:499

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 258)

499:500,502:514

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 313)

500:501,502:514

X- OYLAMALAR

502

1.- (S. Sayısı: 367) Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

502:514

2.- (S. Sayısı: 258) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

502:514

3.- (S. Sayısı: 313) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

502:514

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.01’de açılarak dört oturum yaptı.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç, gündemin yoğunluğu nedeniyle, bir dakikalık ek süre verilmeyeceği için, milletvekillerinin konuşmalarını süresi içerisinde tamamlamalarını rica ettiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Konya Milletvekili Tahir Akyürek, Konya’ya yapılan yatırımlara,

Muğla Milletvekili Mürsel Alban, Muğla’nın sorunlarına,

Kırıkkale Milletvekili Halil Öztürk, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü’ne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya, bankaların vatandaşa kredi vermediğine,

Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman, Türkiye’deki çocukların durumuna,

İzmir Milletvekili Necip Nasır, Ege Turizm Merkezi Çeşme Projesi’ne,

Adana Milletvekili Burhanettin Bulut, Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliği’ne,

Tokat Milletvekili Yücel Bulut, Toprak Mahsulleri Ofisinin mısır alım fiyatına,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, savunma sanayisindeki gelişmelere,

Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu, Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin 50’nci Büyük Kongresi’ne,

Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan, CPT’nin Abdullah Öcalan’ı ziyaretine,

Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir, emeklilerin bayram ikramiyelerine,

Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz, cezaevlerinde işkenceye varan uygulamalara derhâl son verilmesi gerektiğine,

Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap, AK PARTİ’li Tavşanlı Belediyesine,

Osmaniye Milletvekili Mücahit Durmuşoğlu, Türkiye ekonomi modeline,

Kocaeli Milletvekili Sami Çakır, İstanbul Havaalanı ve Yusufeli Barajı’na,

Kayseri Milletvekili Çetin Arık, 696 sayılı KHK’nin kapsamı dışında kalan çalışanlara,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, yeniden değerlendirme zammına,

İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir, Boğaziçi Üniversitesinde yaşanan sorunlara,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, Berkay Şipal’in vefat yıl dönümüne ve Mersin’in Silifke ve Gülnar ilçelerinde meydana gelen sel felaketine,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, Mersin’de gerçekleştirilen FIBA 2023 Kadınlar Avrupa Basketbol Şampiyonası elemelerine ve Aksıfat Barajı’na,

Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel, Kargasekmez Göleti’ne,

Trabzon Milletvekili Salih Cora, çalışma hayatına ilişkin düzenlemelere,

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine, 30 Kasım 1925’te “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” sözünün Gazi Meclisin duvarına yazılmasına, TÜİK rakamlarına ve İYİ Parti iktidarına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, 30 Kasım 1925’te “Hâkimiyet milletindir.” ibaresinin Türkiye Büyük Millet Meclisine âdeta bir mühür gibi yazıldığına, millî sporcuların uluslararası müsabakalarda elde ettikleri başarıları ve Kemal Tahir’in doğumunun 112’nci yıl dönümüne,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, GENEL-İŞ Sendikası Genel Başkanı ve beraberindeki heyetin kendilerini ziyaretlerine, TÜİK verilerine, HDP'ye yönelik saldırıların devam ettiğine, Asrın Hukuk Bürosu avukatlarının yaptığı açıklamaya, kadınlara yönelik operasyonlara ve TJA'ya,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, “Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.” sözüne ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine, Türkiye ekonomi modeline, toplumun hiçbir kesimini enflasyona ezdirmediklerine ve cumhuriyetin 100'üncü yıl bütçesine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İYİ Parti Grubunun, 6/10/2022 tarihinde Adana Milletvekili İsmail Koncuk ve 19 milletvekili tarafından, kamuda bulunan farklı istihdam türlerinin incelenerek bu konuda alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 28/11/2022 tarihinde Mardin Milletvekili Pero Dunder ve arkadaşları tarafından, Garibe Gezer'in Kandıra Cezaevinde uğradığı işkence ve şüpheli ölümünün araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer grup önergelerinin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 16/11/2022 tarihinde İstanbul Milletvekili Ali Şeker ve arkadaşları tarafından, 13 Kasım 2022 Pazar günü İstiklal Caddesi'nde yaşanan bombalı saldırının tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 30 Kasım 2022 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

AK PARTİ Grubunun, gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 367 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin aynı kısmın 2'nci sırasına alınmasına ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesine ilişkin önerisi kabul edildi.

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in HDP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Orhan Eyüboğlu'nun vefatının 42'nci yıl dönümüne, Makedonya Göçmenleri Kültürünü Yaşatma ve Dayanışma Derneğinin talebine ve SAVDES-SEN'in ziyaretine, asayiş tazminatına ve lojistik sektöründeki vatandaşların Rusya'da ve Gürcistan'da çok büyük zorluklar yaşadıklarına,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ve İstanbul Milletvekili Ali Şeker ile Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un CHP grup önerisi üzerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Mustafa Demir,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında CHP sıralarından yapılan müdahalelere,

Manisa Milletvekili Özgür Özel,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Siirt Milletvekili Meral Danış Beşıtaş'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine;

İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu, İstanbul Milletvekili Mustafa Demir'in CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, terörle mücadele diline,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, terörle mücadelede aynı hassasiyetin herkes tarafından gösterilmesi gerektiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven, Siirt Milletvekili Meral Danış Beşıtaş'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

İstanbul Milletvekili Ali Şeker, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasına yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Bursa Milletvekili Osman Mesten ve 66 Milletvekilinin Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4672) ve Adalet Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 365) görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

2'nci sırasına alınan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporlarının (S. Sayısı: 367),

3'üncü sırasına alınan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 369),

Görüşmeleri Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın 365 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümü üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, üniversite öğrencilerinin yemekhane zamları ve küçülen porsiyonlara isyan ettiklerine,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, 696 sayılı KHK'yle kamu kurum ve kuruluşlarında çalıştırılan işçilere,

Kayseri Milletvekili Dursun Ataş, kamu eczacılarının yaşadığı mağduriyete,

Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal, kadro bekleyen taşeron işçilere,

Antalya Milletvekili Feridun Bahşi, Cumhurbaşkanının kamuda çalışan sözleşmeli personelle ilgili yaptığı açıklamaya,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, Edirne'nin Keşan ilçesinin Yukarı Zaferiye Mahallesi'nin ilkokulunun olmadığına,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Dilek Hatipoğlu'na ilişkin AYM kararına,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Malatya Milletvekili Veli Ağbaba, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklaması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine ve şahsına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Adalet ve Kalkınma Partisine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç, milletvekillerini temiz bir dil kullanmaya davet ettiğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 1 Aralık 2022 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere 20.09'da birleşime son verildi.

Süreyya Sadi BİLGİÇ

Başkan Vekili

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

Necati TİĞLİ

Giresun

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 40

1 Aralık 2022 Perşembe

Milletvekili Teklifleri

1.- Iğdır Milletvekili Yaşar Karadağ'ın; 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4758) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.11.2022)

2.- Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ve Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un; İş Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4759) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 30.11.2022)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, YÖK tarafından Suriye vatandaşlarına verilen denklik belgelerine ve ilmi hüviyet tespiti sınavlarındaki başarı oranlarına dair çeşitli iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74459) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

2.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İstanbul'da görevli bir hakimin görev yeri değişikliği ile ilgili iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74460) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

3.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Ağrı Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74461) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.11.2022)

4.- Ankara Milletvekili Ali Haydar Hakverdi'nin, Halkbank'la ilgili bazı iddialara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74462) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

5.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Van Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74463) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

6.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, müezzinlere kadro verilmesine ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74464) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

7.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Altınordu Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74465) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

8.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Ordu Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/74466) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

9.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, İstanbul'da görevli bir hakimin görev yeri değişikliği ile ilgili iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74467) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

10.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İstanbul'da görevli bir hakimin görev yeri değişikliği ile ilgili iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74468) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

11.- Giresun Milletvekili Necati Tırlı'nın, 2010 yılından bu yana ülke genelinde ve Giresun'da haklarında dava açılan kişilere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74469) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

12.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, Adıyaman'da görev yapan iki hakimle ilgili iddialara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74470) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

13.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Denizli Kocabaş T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74471) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.11.2022)

14.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Munzur Üniversitesi öğrencisi iken kaybolan bir kadın hakkında yürütülen soruşturmanın şüphelisi olan bir kişiye ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74472) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

15.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74473) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

16.- İzmir Milletvekili Atıla Sertel'in, cezaevlerinde bulunan hasta mahkumlar ile ölüm orucuna giren mahkumlara yönelik bir düzenleme yapıp yapılmayacağına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74474) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

17.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzurum H Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74475) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Edirne F Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan mahkumların mektup gönderme haklarının sınırlandırıldığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74476) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

19.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun görüntülü konuşma hakkından yararlanamadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74477) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri Bünyan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun cezaevi müdürü ile görüşme talebinin yerine getirilmediği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74478) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

21.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinde mahkumların notlarına ve kitaplarına el konulduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74479) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

22.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Dumlu 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun nakil talebine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74480) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

23.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74481) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

24.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Erzurum Dumlu 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinin fiziki koşullarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74482) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

25.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun tahliye edilmediği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74483) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

26.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İzmir Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74484) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

27.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74485) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Edirne F Tipi Kapalı Cezaevinde mahkumların onayları olmadan hesaplarından para kesildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74486) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkumdan haber alınamadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74487) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

30.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, Sayıştay'ın 2018, 2019 ve 2020 yılı Denetim Raporlarında usulsüz engelli yardım ödemelerine karşı yapılan işlemlere ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74488) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

31.- Kırıkkale Milletvekili Ahmet Önal'ın, Bakanlık bünyesinde 4B ve 4D kapsamında çalışanların özlük ve mali haklarının iyileştirilmesine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74489) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

32.- Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'ın Çınar ilçesine bağlı Çakırkaya köyünde şüpheli bir şekilde yaşamını yitiren bir kadına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74490) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

33.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74491) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

34.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da çocuk yaşta evlendirilen kız çocuklarına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74492) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

35.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, sosyolog istihdamına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74493) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

36.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, yetkili sendika dışındaki sendika üyelerinin de toplu iş sözleşmesinden yararlanmasına dair çalışma olup olmadığına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74494) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

37.- Adana Milletvekili Tulay Hatmoğulları Oruç'un, çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik yapılan çalışmalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74495) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

38.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ankara'da sığınma evinden çıkarılan bir kadının durumuna ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74496) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

39.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, SGK tarafından bir yardım ödemesinin yanlış hesaba yatırılmasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74497) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

40.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, KPSS B grubu sınavlarının her yıl yapılması talebine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74498) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

41.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Çatalca Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74499) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

42.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74500) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

43.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'dan diğer illere mevsimlik tarım işçisi olan giden kişi sayına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74501) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

44.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'daki işsizlere dair çeşitli verilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74502) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

45.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, belediyelerde çalışan taşeron şirket işçilerinin kadroya alınması talebine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74503) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

46.- Giresun Milletvekili Necati Tıǧlı'nın, millet bahçelerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74504) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

47.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, İstanbul Karaköy'de kıyı şeridinin bir kısmının halkın girişine kapatılmasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74505) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

48.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74506) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

49.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, ülkemizdeki belediyeler ve bağlı kuruluşlarının hukuk müşavirliği görevini yürüten kişilere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74507) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

50.- Aydın Milletvekili Aydın Adnan Sezgin'in, Aydın'ın Söke ilçesine bağlı Dilek Yarımadası Millî Parkına dahil bazı parsellerin millî park vasfından çıkarılması kararına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74508) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

51.- Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, Sinop'un Durağan ilçesinin içme suyu sorununa ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74509) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

52.- İstanbul Milletvekili Yavuz Ağırlioğlu'nun, sokak hayvanlarına ve barınakların iyileştirilmesine yönelik çalışmalara ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74510) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

53.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, inşa ettirdiği evinin özel çevre koruma bölgesinde bulunduğu gerekçesiyle bir kişi hakkında idari para cezası kesilmesine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74511) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

54.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74512) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

55.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, ülkemizin vize muafiyeti sağladığı ülkelere ve Türk vatandaşlarının vize taleplerinde yaşadıkları sorunların giderilmesine ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74513) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

56.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın'ın Amasra ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamayla ilgili soruşturma sürecine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74514) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

57.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, borcundan dolayı elektriği ve doğalgazı kesilen abone sayısı ile geçici kesinti uygulanan abone sayısına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74515) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

58.- Balıkesir Milletvekili Ahmet Akın'ın, elektrik dağıtım şirketleri tarafından fazladan temin edilen elektrik miktarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74516) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

59.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, Zonguldak Sakarya Doğalgaz Sahası'nda bulunan rezerv ile ilgili bazı verilere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74517) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

60.- Batman Milletvekili Necdet İpekyüz'ün, TEİAŞ'ın yaptığı bir ihaleye ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74518) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

61.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türkiye Maden'in verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74519) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

62.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında TPAO'nun verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74520) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

63.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74521) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

64.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Eti Maden'in verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74522) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

65.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında BOTAŞ'ın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74523) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

66.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, DEDAŞ tarafından Şanlıurfa'da uygulanan elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74524) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

67.- Ankara Milletvekili İbrahim Halil Oral'ın, Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'nin atıklarının depolanmasına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74525) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

68.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır'ın Yenişehir ilçesinde bulunan Fabrika Mahallesi'nde yaşanan elektrik kesintilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74526) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

69.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, bir öğrencinin yurt ücretini geciktirdiği ve bu durumu sosyal medyada paylaştığı için yurttan çıkarıldığı iddiasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74527) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

70.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74528) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

71.- Hakkari Milletvekili Sait Dede'nin, Hakkari'de bulunan bir KYK yurdunda öğrencilerin yemekten zehirlendiği iddiasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74529) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

72.- Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, alkollü içeceklerdeki vergi oranının artırılmasına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74530) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

73.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, 2020 ve 2021 yıllarına ait göç ve ölüm istatistiklerinin yayımlanmamasına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74531) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

74.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, Vakıfbank genel müdürünün tahsil durumuna ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74532) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

75.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Siirt Belediyesinin bazı taşınmazları satışa çıkarmasına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74533) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

76.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin KHK ile ihraç edilmesi nedeniyle bankadan para çekemediği iddiasına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74534) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

77.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türkiye Sigorta'nın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74535) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

78.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türkiye Hayat Emeklilik'in verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74536) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

79.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Ziraat Bankası'nın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74537) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

80.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Vakıfbank'ın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74538) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

81.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74539) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

82.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Halk Bankası'nın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74540) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

83.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Borsa İstanbul'un verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74541) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

84.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74542) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

85.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinde çalışan vasıflı personellere kadro verilmesi talebine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74543) (Başkanlığa geliş tarihi: 15.11.2022)

86.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İşletmesi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74544) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

87.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, gösteri yürüyüşüne katılan sendika üyelerine yapılan polis müdahalesine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74545) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

88.- Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, bir futbol takımına uygulanan taraftar yasağına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74546) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

89.- Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Yozgat'ta bulunan Sekilli tuz ocağında çalışan kamyon şoförlerinin ulaşımı için yeni bir köprü yapılması talebine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74547) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

90.- Antalya Milletvekili Rafet Zeybek'in, Antalya'nın Muratpaşa ilçesindeki Atatürk Kent Meydanı'nda bulunan Atatürk anıtına yapılan saldırıya ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74548) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

91.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesinde bulunan Yığınçal köyünün su ve yol sorununa ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74549) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

92.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Alevi vatandaşların evlerinin işaretlenmesi vakalarına yönelik yapılan işlemlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74550) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

93.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Karaman Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74551) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

94.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kahramanmaraş Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74552) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

95.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kırşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74553) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

96.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Ürgüp Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74554) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

97.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kütahya Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74555) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

98.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, KADES uygulamasının yaygınlaştırılmasına ve internet erişimi olmayan kişiler için de erişilebilir hale getirilmesine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74556) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

99.- İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Malatya Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74557) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

100.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Çatalca Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74558) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

101.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Kovancılar Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74559) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

102.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Çatalca Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74560) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

103.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74561) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

104.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, son 5 yılda ülke genelinde ve Şanlıurfa'da uyuşturucu kullanan kişilere dair çeşitli verilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74562) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

105.-İstanbul Milletvekili Sibel Özdemir'in, ülkemizdeki yabancı nüfusun uyruklarına ve statülerine göre dağılımına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74563) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

106.-Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, belediyelerde taşeron şirket çalışanları olarak çalışan itfaiye personelinin kadroya alınmasına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74564) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

107.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Şanlıurfa Su ve Kanalizasyon İdaresi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74565) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

108.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74566) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

109.-Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Bodrum Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74567) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

110.-Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Muğla Büyükşehir Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74568) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

111.-Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Pamukkale Belediyesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74569) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

112.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, sanat kurumlarına enstrüman alımına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74570) (Başkanlığa geliş tarihi: 10.11.2022)

113.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Roman vatandaşların kamu hizmetlerinden yararlanması ve sanat alanında desteklenmeleri için Bakanlıkça yürütülen çalışmalara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74571) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

114.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74572) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

115.-Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı için toplanan para miktarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74573) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

116.-Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, Trabzon Müzesinde yürütülen tadilatın akıbetine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74574) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

117.-Batman Milletvekili Mehmet Ruştı Tiryaki'nin, Bursa'da bir okul müdürü tarafından okulun merdivenlerine yazdırıldığı iddia edilen bir yazıya ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74575) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

118.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, yurt dışındaki üniversitelerden mezun olanların denklik sorununa ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74576) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

119.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bursa'da bir okulun merdivenlerine yazılan yazılara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74577) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

120.-Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya'nın, akşam sanat okullarına öğretmen ataması yapılmasıyla ilgili iddialara ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74578) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

121.-İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, tutuklu bir kişinin rektör olduğu dönemde usulsüz biçimde diploma verdiği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74579) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

122.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Fransızca öğretmenliği için ayrılan atama kontenjanının yükseltilmesine ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74580) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

123.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, özel öğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin ara tatilde mesai yaptığı iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74581) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

124.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74582) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

125.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da kız çocuklarının okullaşma oranına ve branşlara göre öğretmen ihtiyacına ilişkin Milli Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74583) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

126.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74584) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

127.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, görev yapmakta olan bir askerden haber alınmadığı iddiasına ilişkin Milli Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74585) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

128.-Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, sahte içki tüketiminin yol açtığı sağlık sorunlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74586) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

129.-Siirt Milletvekili Sıdık Taş'ın, Siirt Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74587) (Başkanlığa geliş tarihi: 14.11.2022)

130.-Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, devlet hastaneleri dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan doktorların da iyileştirmelerden yararlandırılmasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74588) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

131.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Bakanlık bünyesindeki 4D'li çalışanların 4B statüsüne geçirilmesi talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74589) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

132.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, aşı enstitüsü kurulması çalışmalarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74590) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

133.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, kamuda çalışan dış hekimlerinin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74591) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

134.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Karabük'te artan kanser vakalarına ve onkoloji hastanesi kurulması talebine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74592) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

135.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Sankaya Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74593) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

136.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Çayıralan Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74594) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

137.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Çekerek Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74595) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

138.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Şefaathli Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74596) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

139.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Sorgun Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74597) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

140.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Saraykent Şehit Beytullah Yeşilay İlçe Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74598) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

141.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Akdağmadeni Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74599) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

142.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Şehir Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74600) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

143.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Boğazlıyan Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74601) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

144.-Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Yerköy Devlet Hastanesinin uzman hekim ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74602) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

145.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74603) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

146.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'da bulunan devlet hastanelerinin doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74604) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

147.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, diyaliz teknikeri istihdamına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74605) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

148.-Mardin Milletvekili Tuma Çelik'in, Dicle Kalkınma Ajansı yönetimi ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74606) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

149.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74607) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

150.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Eskipazar Metal ve Metal Ürünleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesinin akıbetine ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74608) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

151.-Sakarya Milletvekili Ümit Dikbayır'ın, Sinop'un Durağan ilçesine sanayi sitesi kurulması talebine ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74609) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

152.-Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın, tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatında yaşanan artışa ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74610) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

153.-Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın, Giresun ilinde ve Türkiye genelinde bulunan kadın kooperatiflerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74611) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.11.2022)

154.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Göksun ilçesindeki bir sulama havuzunun onarılmamasına ve meydana gelen boğulma vakasına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74612) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

155.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türkşeker'in verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74613) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

156.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında ÇAYKUR'un verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74614) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

157.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74615) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

158.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, 2022 yılında Türkiye genelinde ve Şanlıurfa'da mevsimlik tarım işçisi olarak çalışan kişilere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74616) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

159.-Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Tarım Kredi Kooperatifi marketlerinin zarar etmesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74617) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

160.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Habur Sınır Kapısında yaşanan sorunların çözümüne ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74618) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

161.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74619) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

162.-Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Mavi Marmara gemisinin bayrak ve isim değiştirmesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74620) (Başkanlığa geliş tarihi: 11.11.2022)

163.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, HEAŞ yönetim kuruluna DHMİ'den atanan kişilere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74621) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.11.2022)

164.-Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, TCDD'ye yapılacak olan alımlarda raylı sistemler teknolojileri bölümü mezunlarına öncelik verilmesi talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74622) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

165.-Yozgat Milletvekili Ali Keven'in, Yozgat-Sivas karayolu üzerinde bulunan Sorgun ve Yeniyer Beldeleri arasında dönel kavşak yapılması talebine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74623) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.11.2022)

166.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74624) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

167.-İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Türkiye'deki havalimanlarında kullanılan X-Ray cihazlarına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74625) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

168.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında PTT'nin verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74626) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

169.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında TÜRKSAT'ın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74627) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

170.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türk Telekom'un verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74628) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

171.-Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türk Hava Yolları'nın verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74629) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

172.-Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün, Trabzon Havalimanının kapasitesinin artırılmasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74630) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

173.-Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Tokat'ın Reşadiye ilçesinde Tozanlı köy yolunun yapımına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/74631) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.11.2022)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.- Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, İzmir'de yaşanan bir kadın cinayetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73795)

2.- İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, TRT'nin İran temsilcisine dair iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73796)

3.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhuğlu'nun, TRT'nin maç özetleri yayın hakkı alımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73797)

4.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, özelleştirme işlemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73798)

5.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, tasfiye edilen tasarruf finansman şirketi mağdurlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73799)

6.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, devlet kurumlarından alacaklı olanlara uygulanan kanuni faiz oranının artırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73800)

7.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından E-KPSS atamalarında hafızlık şartı aranmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73801)

8.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Cumhurbaşkanlığı tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73802)

Adalet Bakanlığı

9.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, yurt dışında yakalanarak ülkemize getirilen ve tutuklanan bir kişiye kötü muamelede bulunduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73806)

10.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, Tahir Elçi cinayeti ile ilgili soruşturmanın akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73807)

11.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinde yaşadığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73808)

12.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin güvenlik soruşturması nedeniyle atamasının iptal edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73809)

13.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, İzmir'de işlenen bir kadın cinayetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73810)

- 14.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Erzurum'da bulunan cezaevlerinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73811)
- 15.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73812)
- 16.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73813)
- 17.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73814)
- 18.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73815)
- 19.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tarsus Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73816)
- 20.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73817)
- 21.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun adil yargılanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73818)
- 22.- Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Alanya L Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73819)
- 23.- Mardin Milletvekili Pero Dundar'ın, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73820)
- 24.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elmalı T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan hamile bir tutuklunun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73821)
- 25.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73822)
- 26.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73823)
- 27.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73824)
- 28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bafra T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun bazı eşyalarına el konulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73825)
- 29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, yasa dışı yollarla yurt dışına kaçan bir kişinin ölümüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/73826)
- 30.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Afyonkarahisar Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73827)
- 31.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Konya Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde açlık grevi yapan bazı mahkumların sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/73828)
- 32.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir kişinin hak ihlaline maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73829)
- 33.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İstanbul Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/73830)
- 34.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Osmaniye T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun yargılama sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73831)
- 35.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Marmara 7 Nolu Cezaevinde bazı mahkumlara verilen disiplin cezasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73832)
- 36.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73833)

37.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İzmir Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73834)

38.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin bulunduğu cezaevlerinde kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73835)

39.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Van Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73836)

40.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Ödemiş T Tipi Kapalı Cezaevinde bir mahkumun görüntülü konuşma hakkından faydalandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73837)

41.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73838)

42.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, İzmir'de gerçekleştirilen bir kadın cinayetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73839)

43.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73840)

44.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Marmara 2 Nolu L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun bazı taleplerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73841)

45.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Aliaga Şakran 2 Nolu Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun infaz süresini tamamladığı halde tahliye edilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73842)

46.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Elazığ 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun ölüm nedenine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73843)

47.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/73844)

48.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73845)

49.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tarsus 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir hükümlünün denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73846)

50.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bolvadin T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73847)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

51.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, eşi vefat etmiş kadınların konut destek programından yararlanma şartlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73850)

52.- Antalya Milletvekili Kemal Bülbül'ün, bir anaokulunda yaşanan çocuklara şiddet olayının yargılama sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73851)

53.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73852)

54.- Muş Milletvekili Gülistan Kılıç Koçyiğit'in, bir anaokulunda yaşanan çocuklara şiddet olayına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73853)

55.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, son 10 yılda Türkiye genelinde ve Tunceli ilinde gerçekleşen boşanma verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73854)

56.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına kamu tüzel kişiliği verilerek çalışanlarının kadroya alınmaları talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73855)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

57.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, maden kazalarında yaşamını yitiren madencilerin ailelerine devletçe sağlanan desteklemelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73856)

58.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73857)

59.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, belediyelerde taşeron işçi statüsünde çalışanlara kadro verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73858)

60.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73859)

61.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 696 sayılı KHK ile kapsam dışında kalan taşeron işçilerin sürekli işçi kadrolarına alınması yönündeki çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73860)

62.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım danışmanlarının özlük haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73861)

63.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Bursa'da bir tekstil fabrikasında sendika üyeliği nedeniyle bazı kadın işçilerin işine son verildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73862)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

64.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Türkoğlu ilçesine bağlı Şekeroba Mahallesi'nin tapu sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/73863)

65.- İzmir Milletvekili Ednan Arslan'ın, İzmir'deki depremedeler için yapılacak konutlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73864)

66.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, 2002-2021 yıllarında satışı yapılan lojman sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73865)

67.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73866)

68.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, kamu kurumlarına çevre mühendisi alımının artırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73867)

69.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'nun, yeşil bina sertifikası alan binalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73868)

70.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Zonguldak'ta yürütülen Lavuar Alanı Projesi'nin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73869)

71.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73870)

72.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Kocaeli'de bulunan bir imalathanede çıkan yangına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73871)

73.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Eyyübiye ilçesine bağlı Buhara Mahallesi İpekyol Bulvarına üst geçit yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73872)

74.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Türkiye genelindeki ve İzmir'deki kaçak yapılara ve imar affı çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73873)

Dışişleri Bakanlığı

75.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73874)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

76.- İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, son 10 yılda maden kazalarında hayatını kaybeden işçi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73875)

77.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın'ın Amasra ilçesindeki maden ocağında meydana gelen patlamaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/73876)

78.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2022 yılında ülke genelinde faturasını ödeyemediği için elektriği kesilen abonelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73877)

79.- Elazığ Milletvekili Gürsel Erol'un, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen 232. Grup Tesis Şartlı İhalesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73878)

80.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, elektrik dağıtım şirketinin hatası nedeniyle bir kişi adına yüksek tutarlı fatura düzenlendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73879)

81.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73880)

82.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, elektrik dağıtım şirketinin hatası nedeniyle bir kişi adına yüksek tutarlı fatura düzenlendiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73881)

83.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73882)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

84.- Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'un, Türkiye Wushu Kung Fu Federasyonu Başkanvekili ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73883)

85.- Adana Milletvekili Tulay Hatimoğulları Oruç'un, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünün üniversite öğrencilerinin yıllık izin hakkını düşürmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73884)

86.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, bir KYK yurdunda kalan kız öğrencilere kılık kıyafetle ilgili uyarı yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73885)

87.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğünün üniversite öğrencilerinin yıllık izin hakkını düşürmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73886)

88.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Hakkari KYK Yurdu'na yönelik şikayetlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73887)

89.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73888)

90.- Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel'in, Türkiye Üniversite Sporları Federasyonu tarafından İzmir'de alınan yurt binalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73889)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

91.- Tekirdağ Milletvekili Faik Öztrak'ın, Merkez Bankası'nın net hata ve noksan verilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73890)

92.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, devlet kurumlarından alacaklı olanlara uygulanan kanuni faiz oranının artırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73891)

93.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73892)

94.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, BDDK'nın kredi kartı ile ilaç ve gıda alımlarında taksit yapılmaması kararına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73893)

95.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73894)

96.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, usulsüz konut satışı yoluyla yapılan dolandırıcılığa yönelik MASAK soruşturmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73895)

97.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 696 sayılı KHK ile kapsam dışında kalan taşeron işçilerin sürekli işçi kadrolarına alınması yönündeki çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73896)

İçişleri Bakanlığı

98.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, gözaltına alınan bir kişinin iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73897)

99.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, kamu görevinden ihraç edilen bir kişinin mahkemenin iade kararına rağmen göreve başlatılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73898)

100.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin pasaport tahdidinin kaldırılmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73899)

101.-Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Bingöl'e bağlı Güveçli köyünün altyapı sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/73900)

102.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, eşi KHK ile ihraç edilen bir kişinin sosyal yardımlarının kesildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73901)

103.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73902)

104.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73903)

105.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, düzensiz göçmen sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/73904)

106.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yapılan aramalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73905)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

107.-İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Antalya'nın Serik ilçesinde bulunan bir taşınmazın Bakanlık tarafından otel yatırımına tahsis edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73906)

108.-Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Bulgaristan'dan gelen turist sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73907)

109.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73908)

110.-Antalya Milletvekili Çetin Osman Budak'ın, Antalya'nın Demre ilçesinde arkeolojik sit alanı ilan edilen bir bölgede izinsiz uygulama yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73909)

111.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73910)

Milli Eğitim Bakanlığı

112.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73914)

113.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Türkiye geneli ve Adana özelinde açılması planlanan ve açılan köy okullarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73915)

114.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73920)

115.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Abdullah Gül Üniversitesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73921)

116.-Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Sayıştay'ın 2021 yılı Denetim Raporunda Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi ile ilgili yaptığı bazı tespitlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73922)

117.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, psikolojik danışman ve rehber öğretmeni atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73926)

Milli Savunma Bakanlığı

118.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73927)

Sağlık Bakanlığı

119.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzyılmaz'ın, Bakanlık hizmet binasının giderlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73928)

120.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Karabük'teki verem vakalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73929)

121.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Karabük'te yaşanan hava kirliliğine ve bu konuda alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73930)

122.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73931)

123.-Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, sağlık yönetimi bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73932)

124.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73933)

125.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'daki alerji ve immünoloji doktoru ihtiyacına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73934)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

126.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Amasya'nın Taşova ilçesine bağlı Çambükü köyüne yapılması planlanan organize sanayi bölgesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73935)

127.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Eskipazar Metal ve Metal Ürünleri İhtisas Organize Sanayi Bölgesine lojistik merkezi kurulup kurulmayacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73936)

128.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73938)

129.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73939)

Tarım ve Orman Bakanlığı

130.-Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Amasya'nın Taşova ilçesine bağlı Çambükü köyüne yapılması planlanan organize sanayi bölgesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73940)

131.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73941)

132.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'daki çiftçilerin sulama sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/73942)

133.-Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Muğla'da orman yangınlarına yönelik alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73943)

134.-Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Muğla'da çıkan orman yangınları sonucunda yanan ağaçlar için açılan ihaleyle ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73944)

135.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Güner'in, tarım danışmanlarının özlük haklarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73945)

136.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, ülkemizde ve İzmir'de pamuk üretimi için verilen desteklemelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73946)

Ticaret Bakanlığı

137.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73947)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

138.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Silopi-Cizre karayolunda bakım ve onarım yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73948)

139.-İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, Bakanlık ile Bakanlığa bağlı kurum ve kuruluşlara ait binaların depreme karşı dayanıklılığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73950)

140.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Çankırı Makas Fabrikasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73951)

141.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Afyonkarahisar ve Sivas travers fabrikalarının üretimlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73952)

142.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD'ye bağlı işletme ve kuruluşlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73953)

143.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD bünyesindeki şirket ve işletmelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73954)

144.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, Sayıştay'ın geçmiş yıllardaki denetim raporlarında TCDD ile ilgili yaptığı bazı tespitlerin yerine getirilip getirilmediğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73955)

145.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD'nin yönetim kuruluna ilişkin yazılı soru önergesi (7/73956)

146.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD bünyesinde kurulan RAYSİMAŞ şirketine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73957)

147.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, yüksek hızlı tren faaliyetlerini yürüten şirketlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/73958)

148.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD'nin lojistik merkezi projelerinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73959)

149.-İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Bakanlık tarafından Deprem Araştırma Komisyonu raporunda yer alan önerilere yönelik yapılan çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/73960)

150.-Mersin Milletvekili Cengiz Gökçel'in, Çukurova Bölgesel Havalimanı Projesi'nin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73961)

151.-İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, Ankara-İzmir Hızlı Tren Hattı Projesi'nin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/73962)

152.-Siirt Milletvekili Sıdk Taş'ın, Siirt Havalimanı'nın kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/73963)

1 Aralık 2022 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.01

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Rümeyşa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28’inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Serkan Bayram’a aittir.

Buyurun Sayın Bayram. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- İstanbul Milletvekili Serkan Bayram’ın, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü’ne ilişkin gündem dışı konuşması

SERKAN BAYRAM (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

3 Aralık Cumartesi günü Dünya Engelliler Günü, farkındalık günü. Bu günü bir gün değil her gün hatırlamalıyız.

Cumhurbaşkanımızın riyasetinde, son yirmi yılda, engelliler alanında sessiz devrimi gerçekleştirdik. Engelli öğretmenlerimiz oldu, EKPS’s’yle giren gençlerimiz oldu, rehabilitasyon merkezlerimiz oldu, bakım aylıklarını engelli kardeşlerimizin ailelerine de bağladık. Ben, partime, AK PARTİ’me teşekkür ediyorum, her zaman yanımızda oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, engelliler yasasıyla ilgili düzenlemelerde bütün Meclisimiz destek oldu; bütün milletvekillerimize ve bütün parti Genel Başkanlarımıza da teşekkür ediyorum.

10 milyon engellimiz var, ailesiyle beraber 40 milyon. Engelliler ittifakı Türkiye ittifakıdır. Değerli vekillerimiz, engellilere bütün partilerimizin, herkesin sahip çıkması gerekiyor; hayatlarını kolaylaştırması ve her alanda da temsil ettirmesi gerekiyor.

Cumhuriyetimizin 100’üncü yılı bitiyor ve ikinci bir Türkiye Yüzyılı’na ayak basıyoruz. Bugüne kadar yapılan sessiz devrimin taçlanması açısından, baktığımız zaman, bir engelli Cumhurbaşkanımız oldu mu? Yok. Engelli bakanımız var mı? Engelli Meclis başkanımız oldu mu? Engelli valimiz var mı? Engelli büyükelçimiz var mı? İşte, cumhuriyetimizin 100’üncü yılında Türkiye Yüzyılı’na uygun olarak engelli kardeşlerimizi de bu alanlarda, icrai alanlarda görmek istiyoruz. 4 defa üst üste seçilerek on iki yıl boyunca Amerika Devlet Başkanı olarak hizmet veren Roosevelt, tekerlekli sandalye kullanan bir devlet başkanıydı. Kimi ülkelere bakıyoruz, bakanlar engelli, tekerlekli sandalyeli, şu anda İsrail Enerji Bakanı engelli. Bizim ecdadımız, medeniyetimiz de bu konuda her zaman önyak olmuştur. Peygamberimiz bile zamanında Yemen’e vali atıyor, engelli bir vali; Medine’ye yerine bir temsilci bırakıyor, vekil, o da engelli. O yüzden engelli kardeşlerimizin temsiliyeti de önem arz ediyor.

Bu milletin bir evladı olarak, sizlerin içinden gelen bir arkadaş olarak benim de hayatımı konu alan Buğday Tanesi filmimiz, kitabımız çıktı. Buğday Tanesi filmimiz yarın vizyona giriyor, 3 Aralıkta da Taksim Atatürk Kültür Merkezimizde galamızı var, ben bütün vekillerimizi davet ediyorum galamızı hep beraber gerçekleştirelim diye.

Filmin konusu benim hayat hikâyemi ve mücadelemi anlatıyor ve filminden elde edilen gelirle İstanbul Pendik’te Engelli Yaşam ve Kültür Merkezi kurulacaktır. Türk siyaset tarihinde ve Türk sinema tarihinde bir ilk olan film. Filmimizin amacı, 10 milyona yakın engellimizden birini bile hayata

tutundurup mücadele ruhunu verirse bu film amacına ulaşmış olur, umuda yolculuk filmidir. Sağ olsun insanlarımız, Türkiye'miz akın akın filmi izlemek istiyorlar ve film bütün Türkiye'de herkes izlesin diye 30 TL olacaktır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo, helal olsun diyorum!

SERKAN BAYRAM (Devamla) – Ve film bize yol gösterici olacaktır. Engelli olmayan ailelerimiz, kardeşlerimiz için de gençlerimiz için de bir model olacaktır ve engellilerin neler yapabildiğini gösteren bir film olacaktır ve mottomuz nedir? Mottomuz: “Buğday tanesi, bir tanesi, milyonların sesi, milyonların hikâyesi.” Filmimizin Türk sinema tarihinde ve siyaset tarihinde bir ilk olması hasebiyle uğurlu olmasını, hayırlı olmasını diliyorum ve bu filmi Türkiye Yüzyılı'na hediye ediyorum.

Sağ olun, var olun. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal olsun!

BAŞKAN – Gündem dışı ikinci söz, 25 Kasım Edirne'nin kurtuluş günü münasebetiyle söz isteyen Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'a aittir.

Buyurun Sayın Çakırlar.

2.- Edirne Milletvekili Orhan Çakırlar'ın, 25 Kasım Edirne'nin kurtuluş gününe ilişkin gündem dışı konuşması

ORHAN ÇAKIRLAR (Edirne) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Edirne'nin ve Doğu Trakya'nın kurtuluşunun 100'üncü yılını kutlamak münasebetiyle söz almış bulunuyorum. Hepinize saygılar sunuyorum.

Edirne, dünyada başına çok problemler gelmiş, çok eziyetler çekmiş, çok zulümler görmüş bir şehirdir ve aynı zamanda aksi de olmuştur; büyük bir imparatorluğun başkentliğini yapmış ve dünyaya hükmetmiş bir şehirdir. Kültürüyle, sanatıyla Türkiye'de Edirne kadar zulme uğramış, baskıya uğramış başka bir şehir olmadığını biliyorum.

Edirne'den bahsederken öncelikle 1361 yılında bütün Doğu Trakya fethedilirken Edirne de I. Murad Hüdavendigâr tarafından fethedilmiş, kısa bir süre sonra da Fetret Devri'ni yaşamış, bu çalkantılı dönemden sonra II. Murad Han Edirne'yi imar etmiş, Fatih Sultan Mehmet Han Edirne'de doğmuş ve İstanbul'un fethinin planlarını ve İstanbul'u fethedecek olan topları Edirne'de dökmüştür.

1361 ile 1453 arasında Edirne, resmen Osmanlı İmparatorluğu'nun başkentidir ama 1611 ile 1703'deki Edirne Vakası'na kadar da fiilî olarak başkenttir. Bu manada bakıldığında, şehir çok çeşitli isimlerle anılır; darülmülk yani payitaht, mutluluk kapısı, büyük şehir, yardım kapısı, ordu şehri, arzın sırrı gibi isimler almış.

Edirne'nin katilleri o kadar çoktur ki Türkiye'de hiçbir şehir Edirne kadar katledilmemiştir; buna rağmen, bugün dünya üzerinde bu kadar zulüm, bu kadar işkence, bu kadar yıkım olmasına rağmen, Floransa'dan sonra dünyada büyük sanat eserlerinin bulunduğu 2'nci şehirdir. Yılmaz Öztuna bir makalesinde şöyle diyor: “Türklüğün Balkanlardaki göstergesi Edirne'dir.” Büyük Edirne, Balkanlardaki Türk hâkimiyetinin mükemmelliğini, küçülmüş Edirne ise en dar sınırlara itilmiş sembolüğünü gösterir. O dönemde yani 1669 yılında Edirne'den bahsedilirken Edirne, 160 mahalle, 300 cami ve mescit, 24 medrese ki bunların birçoğu yüksek mektep niteliğinde, 220 mektep, 6 bin dükkân, 28 kütüphane, 32 hamam, 53 kervansaray, 53 ticaret hanı, 8 kâgir ve 5 ahşap köprüden oluşmaktadır. Edirne'nin o dönemdeki nüfusu 350 bindir; Avrupa'da İstanbul, Paris ve Londra'dan sonra 4'üncü şehirdir. 1825'e gelindiğinde bu nüfus 300 bine düşmüş, 1829'daki ilk Rus işgaliyle beraber de 200 bine kadar düşmüştür. 1850 yılına gelindiğinde Avrupa'da 4'üncülükten bu şehrin nüfusu 23'üncülüğe kadar düşmüştür. 1829'da Rusların, 1877-78'de tekrar Rusların yani 93 Harbi'nde Rusların işgaline uğramış ve Edirne Sarayı, Topkapı Sarayının 3 katı büyüklüğünde olmasına rağmen tahrip edilmiş. 1912-13'te Bulgarlar Edirne'yi işgal etmiş, 1920-22'de de Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. Özellikle İşkodra, Yanya ve Edirne'nin savunması; Balkan Savaşı'nda çok önemli savunma hatları kurulmuştur. Bu dönemde Edirne'yi savunan Şükrü Paşa, askerlere zor günler için şu sözlerle hitap etmiştir: “Düşman, hatlarına geçtikten sonra ölürsem kendimi şehit kabul etmiyorum, beni mezara koymayın; etimi itler, kuşlar çeke çeke yesinler fakat müdafaa hattımız bozulmadan şehit olursam

kefenim, lifim ve sabunum çantamdadır. Beni bu mahale gömeceksiniz ve gelen nesiller üzerime abide diyecek.” Ve abide dikilmiş, restorasyon beklemektedir.

Kurtuluş Savaşı sırasında Paşaeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetini kurarak Kurtuluş Savaşı’na katkıda bulunmuş, Anadolu Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetiyle birleşen ve Rumeli Müdâfaa-i Hukuk Cemiyetini kuran Şevket Dağdeviren, Kasım Yolageldili, Şeref Aykut, Faik Kaltakkıran ve cumhuriyetimizin kurucusu, banisi Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarına Edirne’nin kurtuluşunda katkı sağladıkları için sonsuz şükranlarımı sunuyor, hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Gündem dışı üçüncü söz, Niğde’ye yapılan yatırımlar hakkında söz isteyen Niğde Milletvekili Selim Gültekin’e aittir.

Buyurun Sayın Gültekin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Niğde Milletvekili Selim Gültekin’in, Niğde’ye yapılan yatırımlara ilişkin gündem dışı konuşması

SELİM GÜLTEKİN (Niğde) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Niğde’imizdeki yatırımlar hakkında söz almış bulunmaktayım. Ekranları başında bizleri izleyen Niğdeli hemşehrilerimizi, aziz milletimizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Niğde deyince vatan, bayrak, millet sevdalısı, Ömer Halisdemir gibi birçok yiğidi bağrından çıkaran kahramanların diyarı gelir akla. Niğde deyince, on bin yıllık köklü bir tarihe sahip medeniyetlerin yaşatıldığı kadim şehir gelir akla. Niğde deyince elma, patates, lahana, kuru fasulye gibi birçok tarımsal ürünün üretiminde ön sıralarda yer alan tarım şehri gelir akla. Niğde deyince Gümüşler Manastırı, Tyana Su Kemerleri, Roma Havuzu, Saat Kulesi, Alaeddin Camisi, dağcıların gözdesi Demirkazık Dağı gibi daha birçok tarihî ve doğal güzelliklere sahip doğa ve kültür şehri Niğde gelir akla. Niğde deyince Anadolu gelir akla. Son dönemde de Niğde deyince; Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından “Yol medeniyettir.” anlayışıyla açılan, ilimizin en büyük projesi olan Ankara-Niğde Otoyolu’yla birlikte her yolun Niğde’ye çıktığı 2002-2021 yılları arasında yapılan toplam 22 milyar TL’lik devlet yatırımı ve sahip olduğu birçok avantajıyla artık, yatırım yapılan, büyüyen, ziyaret edilen, gelişen, kalkınan bir Niğde akla gelmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Niğde’imizdeki mevcut 2 organize sanayi bölgemizde 205 fabrikamızda üretime, istihdama, ihracata devam ederken 2023’ten itibaren açılışlarını tek tek yapacağımız 100’ün üzerindeki fabrikanın inşaatı ve proje çalışması da devam etmektedir.

Ayrıca, ülkemizin en hızlı kurulan OSB’lerinden olan yeni Niğde 2. Organize Sanayi Bölgemizin altyapı yapım işini bugün 334,8 milyon TL keşif bedeliyle ihaleye çıkartarak hızla yapımına da başlayacağız. Biz kararlıyız, şehrimize yeni fabrikalarımızı kazandırmaya devam edeceğiz.

Niğde’mizin on yıllık hayali olan; 44,8 milyon TL bedelle ihale edilen Andaval Demiryolu Yükleme Merkezimizin yapımına yakın zamanda başlıyoruz.

Yine, ulaşım alanında, Kayseri-Niğde arasındaki sıcak asfalt çalışmamıza bu dönemde de devam ediyoruz.

Ayrıca, ilimiz için çok önemli olan 4 adet tren yolu üst geçidimizi de bu dönemde hizmete açtık.

İlimizin elli yıllık hayal projesi Niğde Kalesi ve Çevresinin Yenilenmesi Projemizin yapım işi ihalesine de inşallah yakın zamanda çıkarak şehrimizin turizmine, ekonomisine büyük katkı sağlayacak olan bu mega projemizi Niğde’mize kazandıracacağız.

Yine, amfi tiyatrosu, botanik bahçesi, spor ve yürüyüş alanlarıyla insanımıza nefes aldırarak olan Kayardı Millet Bahçemizin yapımına hızla devam ediyoruz. İnşallah 2023’te de hemşehrilerimizin hizmetine sunacağız.

Bu dönemde Niğde’miz sağlık alanında en büyük yatırım alan iller arasında yer almaktadır. İnme merkezi, onkoloji birimi, tüp bebek merkezi, yanık ünitesine sahip modern, ek 400 yataklı hastanemizin inşaatı hızla ilerliyor. Ayrıca 60 ünitelik ağız ve diş sağlığı hastanemiz ile 250 yataklı fizik tedavi ve rehabilitasyon hastanemizin yapım ihalelerini de Ocak 2023’te gerçekleştireceğiz.

Yediden yetmişe de herkesin spor yapabileceği, keyifle maç izleyeceği Niğde Stadi'mızın inşaatına başladık. İlimizdeki tüm spor yatırımlarımızı yakinen takip edeceğiz ve inşallah, 2023 yılı Niğde'miz için birçok spor tesisinin açılış yılı olacak.

Ayrıca, tarım şehri Niğde'mizde AK PARTİ döneminde 1 milyar TL'nin üzerinde yatırım yapılarak 12 baraj, 5'i gölet ve 17'si sulama tesisi olmak üzere, toplam 77 adet tesis vatandaşlarımızın hizmetine sunuldu.

Yine, şehrimizi kültür ve turizmde daha iyi konuma getirmek için festivaller, kütüphaneler, kent müzesi, kazı ve restorasyon çalışmaları, Niğde gastronomisi başta olmak üzere, birçok proje ve tanıtım faaliyetlerimizle "Niğde seni çağırıyor." sloganımızla "Marka Kent Niğde" çalışmalarımıza devam etmekteyiz.

Niğde aşkıyla Anadolu'nun parlayan yıldızı şehrimizi inşa ve ihya noktasında, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde Niğde yüzyılında da eser ve hizmet siyasetimizle Niğde'mizi kalkındırmaya ve geliştirmeye devam edeceğimizi ifade ediyor, daha güçlü ve büyük Türkiye hedefimizde Niğdeli hemşehrilerimizin bizlere güvenmeye devam etmelerini özellikle vurguluyor, kıymetli hemşehrilerime saygı ve sevgilerimi iletiyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakikayla sırayla söz vereceğim.

Sayın Şimşek, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutluyorum. 10 milyona yakın engellimiz ve ailelerine kolay yaşamlar diliyorum. Hükûmetimiz her konuda engellilere destek vermeye devam ediyor. Yalnız, engelli başı ödenen maaşlar o hanenin gelirine göre ödeniyor. Bu konuda mutlaka bir düzenleme yapılması, her bir engelli ferdin kendisine hane gelirine bakılmaksızın maaş verilmesi gerekmektedir.

Bir de engelli vatandaşlarımız engelli araç indiriminden faydalanmaktadır. Burada da ciddi bir destek verilmektedir, yalnız burada araç fiyatlarının yüksekliğinden dolayı mutlaka bu matrahın yükseltilmesi, rakamın yükseltilmesi gerekmektedir. Bu konuda da gerekli desteğin verilmesi...

Bir de otizmlili bireyler için; bunların anne-babaları yaşlandıktan sonra kalabilecekleri merkezler yoktur. İl bazında, Türkiye'nin her yerinde otizmlili bireylerin belirli bir yaştan sonra sürekli kalabilecekleri mekânlar yapılmalıdır.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Özkan...

2.- Mersin Milletvekili Hacı Özkan'ın, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a ve ak kadrolara ilişkin açıklaması

HACI ÖZKAN (Mersin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan kahraman Mehmetçik'imiz Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a Allah'tan rahmet, ailesine ve milletimize sabırlar diliyorum. Allah rahmet eylesin.

Ak kadrolar olarak uzun yılların sorunlarını çözüyor ve sözleşmeli çalışanları kadroya geçiriyoruz. Üstelik sadece 4/B'li çalışanlar değil sözleşmeli öğretmenleri, uzun süredir güvence sorunu yaşayan 50/D'li araştırma görevlilerini ve sözleşmeli Kültür Bakanlığı sanatçıları da kapsama dâhil ediyoruz. Kamu çalışanlarımıza ve kıymetli ailelerine hayırlı olsun. Rabb'im devletimize zeval vermesin.

Yeni Türkiye Yüzyılı'na emin adımlarla ilerlerken her gün bir müjdeyle güçlü devlet anlayışını ve güçlü lider duruşunu sergileyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Karaduman...

3.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, iktidarın Adıyamanlı tütün üreticisine uyguladığı tarifeyle ilişkin açıklaması

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Yerli ve millî olduğunu iddia ettiğiniz iktidarınızın Adıyamanlı tütün üreticisine uyguladığı tarife Amerikan şirketlerine hizmetkârlığın açık bir göstergesidir. British American Tobacco'nun patentli sigaraları Adıyaman'ın en ücra köylerinde dahi satılırken, Çelikhan'da üretilen bir tütünün başka bir ilçeye gitmesine müsaade edilmiyor, tütün üreticisi âdeta cezalandırılıyor.

Adıyamanlı Abuzer amca ektiği tütünü satabilmek için her türlü bedeli öderken piyasa Amerikan şirketlerine peşkeş çekiliyor. Sadece bu örnek bile mevcut iktidarınızın hüviyetini görebilmek için son derece yeterlidir. Yerlilik ve millîlik lafla, kuru hamasetle olmaz; yerli üreticiyi yabancı sermayeye karşı korumakla olur. Ancak bugün, yerli üretimi baltalayan bu iktidar, Adıyamanlı Abuzer amcanın değil, Sam Amca'nın iktidarındır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmazkaya...

4.- Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya'nın, Türkiye'de çocukların büyük bir kısmının okula aç gittiğine ilişkin açıklaması

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'de çocukların büyük bir kısmı, ailelerinin yaşadığı ekonomik sıkıntılar ve yoksulluk sebebiyle okula aç gitmektedir. Günlerinin çoğunu okulda geçiren çocuklar, okullardan da herhangi bir beslenme desteği alamadıkları için tüm gün aç kalıyor. Evden okula aç giden çocuklar; öğrenme güçlüğü, dikkat dağınıklığı, baş ağrısı, bayılma gibi sıkıntılar yaşıyor. Tefecilere, yandaş müteahhitlere günde üç öğün bu milletin vergileri aktarılırken okullarda çocuklarımıza bir öğün dahi çok görülmektedir. Okullarımızda ücretsiz bir öğün yemek uygulaması artık zorunlu hâle gelmiştir. Çocukların kursağından değil, tefecilere ödediğiniz faizden kısın.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler, dünyadaki okul yemeği gibi programların Türkiye'de uygulanması gerektiğini ve bunun geleceğimiz olan çocuklarımızın sağlığı açısından kamunun asli görevi olduğunu her defasında dile getiriyor, Hükûmeti de gerekli adımları atması konusunda uyarıyoruz.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

5.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, ihracatın rekor kırdığına ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde Türkiye, son bir yılda pandemiye, yanı başımızdaki savaflara, tedarik zincirindeki tıkanmalara, küresel enflasyona ve belirsizliklere rağmen ekonomik yönden büyümeye, istihdam imkânları oluşturmaya ve ihracatta rekorlar kırmaya devam ediyor. Tarımdan tekstile, madencilikten savunmaya her alanda “üretim” parolasıyla ilerlemesine devam ediyor. 2022'de rekorlar kıran ihracatımız son bir senede 242 milyar doları aştı. Cumhuriyet tarihinde ilk defa ihracatımız dünya ihracat payı içerisinde yüzde 1'in üzerine çıktı. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde Türkiye, emin adımlarla yeni yüzyıla bölgesel ve küresel bir güç olarak girme yolunda her alanda üretmeye; 2023, 2053 ve 2071 hedeflerine doğru emin adımlarla yürümeye devam ediyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

6.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nün tüm engelliler için hayırlara vesile olmasını diliyorum. AK PARTİ olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde çağdaş ve sosyal devlet olma anlayışı gereği engellilerin sorunlarının çözümü için yapılan çalışmalar her zaman önceliğimiz olmuştur. Son yirmi yılda engelli bireylerin hayata katılımı konusunda atılan devrim niteliğindeki adımlar engelli vatandaşlarımıza karşı hassasiyetimizin bir göstergesidir. Eğitim hizmetlerinden evde bakım hizmetine, istihdamdan ayırmıcılığın önlenmesine varıncaya kadar pek

çok hususta engelli kardeşlerimizin sorularına çözüm olmak, toplumla bütünleşmelerine, iş gücüne katılmalarını, huzur ve refahlarının artmasını sağlamak için özveriyle çalıştık.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde tüm vatandaşlarımızı engellilik konusunda daha sorumlu ve duyarlı olmaya davet ediyorum. Kararlı duruşları ve çabalarıyla hepimize örnek olan engelli kardeşlerimize sevgi ve saygılarımı sunuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Köksal...

7.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Afyonkarahisar Merkez Sadıkbey Mahallesi TOKİ Konut Projesi'ne ilişkin açıklaması

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, seçim bölgem Afyonkarahisar Merkez Sadıkbey Mahallesi TOKİ Projesi'nde hazırlanan ödeme planında çok büyük bir adaletsizlik yapılmıştır. 85 metrekare konuta aidat bedeli 348 lira, avans bedeli 1.338 lira olarak belirlenmiştir, ısınma bedeli olarak da yine bu 85 metrekare daire için 12.863 lira belirlenmiş, 4 taksitte ödenmesi istenmiştir. 4 taksit ay bazına vurulduğunda aylık 3.250 liraya denk gelmektedir. 101 metrekare konut için 15.068 lira, 104 metrekare konut için 15.435 lira ısınma gideri istenmektedir. Adı üstünde dar gelirli vatandaşlar için yapılan bu konutlar için istenen bu ısınma giderinin ve aidat giderinin orada yaşayan hemşehrilerimin ödemesi mümkün değildir. Elinizi vicdanınıza koyun, lütfen bu mağduriyeti giderin. Gelin ulaşım bakımından da sıkıntılı olan bu Sadıkbey Mahallesi TOKİ'ler için doğal gaz veya AFJET'le ısınma sağlayalım.

BAŞKAN – Sayın Kasap...

8.- Kütahya Milletvekili Ali Fazıl Kasap'ın, sağlıkta yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sağlık Bakanlığına bağlı Tekirdağ Devlet Hastanesinde kendisini pratisyen hekim olarak tanıtan birisinin sahte doktor olduğu tespit edildi. Ameliyathaneye kadar girip dikiş atmış, hastaya müdahale etmiş. Van Yüzüncü Yıl Hastanesinde sahte çocuk doktoru, İstanbul'da sahte beyin cerrahı... Sağlık çalışanlarının can güvenliği zaten yok, sağlıkta şiddeti önleyemediniz, şimdi de sahte hekimlerle insanların can güvenliğini ve sağlığını tehlikeye atıyorsunuz. X-ray cihazlarına ne oldu, buradan Sayın Bakana sormak istiyorum. Beceremiyorsunuz, hastaneler yolgeçen hanına döndü, bu düzen bitecek. Randevu sistemi perişan, hastaların can güvenliği tehlike altında, çalışanların can güvenliği tehlike altında, sağlıkta şiddet, kuyruklar, randevular; hiçbir şeyi beceremediniz. Bu düzen bitecek, geliyor gelmekte olan.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

9.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Yomra-Özdil-Oymalı grup yoluna ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Hafta sonu Yomra ilçemizin Özdil ve Oymalı Mahallelerindeydik. Vatandaşlarımız otuz yıldır bir türlü yapılmayan Yomra-Özdil-Oymalı grup yolunun hâlini bizlere gösterdiler. Yoldaki keskin virajlar, taş ocaklarının faaliyetine bağlı olarak yaşanan kaya düşmeleri bir yana, bakımsız, dar ve bozuk yol çok büyük tehlikeler arz ediyor. Bu yol çok önemli bir yol, Özdil ve Oymalı gibi önceden belediye olan 2 yerleşim yerine, o vadideki diğer mahallelere, yaylalara ulaşımı sağlayan ve Gümüşhane'ye bağlanan bir yol. Kışın on binlerce, yazın yüz binlerce insanın kullandığı bir yol. Cumhurbaşkanı Erdoğan 2019 yılında Trabzon'daki mitinginde “Yomra-Özdil-Oymalı grup yolunu bu yıl nihayete erdiriyoruz.” demişti. Yıl 2022 yol hâlâ bitmemiş. Buradan Ulaştırma Bakanına sesleniyorum: Verilen sözü tutun, kazalar olmadan gelin, Özdil-Oymalı grup yolunun hâlini yerinde görün ve acilen gereğini yapın.

BAŞKAN – Sayın Karahocagil...

10.- Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil'in, İlk Evim, İlk İş Yerim Projesi'ne ilişkin açıklaması

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Teşekkür ederim Başkanım.

13 Eylülde Cumhurbaşkanımız tarafından açıklanan İlk Evim, İlk İş Yerim Projesi kapsamında ülkemizde 500 bin konut, 1 milyon arsa ve 50 bin iş yeri yapılarak gerçek ihtiyaçhya uygun ödeme

şartlarıyla verilecektir. Yüzyılın konut projesinde çevre dostu yapı malzemelerinden sıfır atığa, enerji verimliliğinden yenilenebilir enerji sistemleriyle inşa edilecektir. Amasya’ımızda ilk etapta merkezde 180 konut, Merzifon’da 150 konut, Suluova’da 251 konut, Taşova’da 100 konut, Gümüşhacıköy’de 100 konut, Ziyaret’te 87 konut, Göynücek’de 125 konut ve Hamamözü ilçemizde 157 konutla toplamda 1.150 konut hemşehrilerimize sunulacaktır. Amasya’ımızda konut arsası konusunda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüz gerekli çalışmaları tamamlamış, Bakanlığa sunumunu yapmışlardır. İlk etapta 2 bin konut arsası satışı yapılacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Girgin...

11.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin’in, vatandaşın iktidara yazdığı mektuba ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

“Sadece EYT’ye değil, depreme de takıldık.” diyen vatandaşın iktidara mektup var: “17 Ağustos ve 12 Kasım deprem döneminde işe alımlar ertelendi, SSK girişlerimiz geç yapıldı veya ötelendi. İnsanlar yakınlarını ararken yasa çıktı. Doğal afet koşullarından dolayı sigorta girişlerini takip edemedik. Birçok SSK evrakı yıkıntılar içerisinde kayboldu. Aramızda bir günle EYT’yi ıskalayıp on beş-on yedi yıl daha çalışmak zorunda kalacak arkadaşlarımız var. Tamamına yakınının primleri, EYT şartları dolmuş durumda. On beş yıl daha çalışırlarsa prim günleri 15000’lerde olacak. 60 yaşına gelinceye kadar birçoğumuzun çalışabileceği bir iş dahi olmayacak. 17 Ağustos ve 12 Kasım depremlerinde dolayı maruz kaldığımız bu hak mağduriyetinin giderilmesini ve EYT kapsamının 31/12/1999 olarak genişletilmesini istiyoruz.”

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Baltacı...

12.- Kastamonu Milletvekili Hasan Baltacı’nın, Kastamonu’nun Tosya ilçesinin yol sorununa ilişkin açıklaması

HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sanayisi, tarımı ve üretim potansiyeliyle Kastamonu’nun önemli ilçelerinden olan Tosya’mızın yıllardır çözülmeyen yol sorunu vatandaşımızı artık canından bezdirmiştir. Her seçim öncesi gerek Tosya-Kastamonu yolu gerekse Tosya-Çorum-İskilip yolu için verilen sözler rafta kalmıştır.

Ayrıca gündüz nüfusu yaklaşık 1.200 olan Tosya Suluca köyümüzü ikiye bölen D100 Kara Yolu üzerinde yapılması planlanan üst geçit ise kamulaştırma çalışmaları iki buçuk sene önce tamamlanmasına rağmen hâlen ihale bile edilmemiştir. Tosya’yı seçimden seçime hatırlayanları uyarıyoruz ve soruyoruz: Bu yolların yapılması için Tosyalıların daha kaç can vermesini bekliyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

13.- Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu’nun, tarım ilaçlarına ilişkin açıklaması

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Günümüzde doğaya zararsız birçok ilaç geliştirilmiştir. Maalesef zaman zaman kısa vadeli çıkarlar için doğa ve insan sağlığı tehlikeye atılmaktadır. Son günlerde bölgemizde ayıççeği tohumluklarında toprak altı kurtlarına karşı kaplama olarak kullanılan thiamethoxam etken maddeli ilaçlardan dolayı arıcılık sektörünün büyük kayıplar yaşadığı şikâyetleri gelmektedir. Vatandaşlarımızda yeni ekim sezonunda aynı ilacın kullanılmasının arıcılık sektöründe yeni kayıplara neden olacağından endişe vardır. Tarım Bakanlığının acil olarak bu tarım ilaçlarını incelemesi, arıcılarımızın endişelerini gidermesi gerekiyor. Eğer söz konusu maddenin arıcılığa zarar verdiği anlaşılsa acil olarak kullanımının yasaklanması şarttır. Türkiye, topraklarını, doğasını keyfinizce zehirleyeceğiniz bir ülke değildir. Tarım Bakanlığını görevini yapmaya, toprağımıza sahip çıkmaya çağırıyorum. Tarım ilaçlarının kullanımı özellikle iyi denetlenmelidir.

BAŞKAN – Sayın Aksoy...

14.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, cumhuriyetin 100'üncü yıl bütçesine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN AVNİ AKSOY (Karabük) – Teşekkürler Sayın Başkan.

2023 yılı merkezî yönetim bütçesi önümüzdeki hafta Genel Kurula gelecektir. Gerçek enflasyonun yüzde 100'ü geçtiği acı bir gerçektir. Ülkemizde 20 milyon asgari ücretli ve 13 milyon emekli darboğazdadır. Cumhuriyetin 100'üncü yılı bütçesi olan bu bütçede günümüz şartlarına göre işverene yük yüklemeyen asgari ücret yüzde 100 yükseltilip 11 bin Türk lirası olmalıdır. En düşük emekli maaşı da yeni asgari ücrete eşitlenmelidir. Üretici, çalışan ve işveren desteklenmelidir. Asgari ücrete yapılan zam oranı bütün çalışanlara da yansıtılmalıdır. Ayrıca, 18 yaşını doldurmuş her Türk vatandaşına bir asgari ücret kadar cumhuriyet ikramiyesi verilmelidir.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Güneş...

15.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, 1-7 Aralık 112 Acil Sağlık Hizmetleri Haftası'na ve 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

1-7 Aralık 112 Acil Sağlık Hizmetleri Haftası olarak kutlanmaktadır. Bu vesileyle büyük özveriyle çalışarak hayatlarını can kurtarmaya adanmış tüm sağlık kahramanlarımızın haftasını kutluyorum.

Birleşmiş Milletler tarafından Dünya Engelliler Günü olarak kabul edilen 3 Aralık tarihi engelli vatandaşlarımızın sorunlarına dikkat çekilmesi ve farkındalık oluşturulması için önemli bir gündür. İnsanı merkeze alan ve insanı önceleyerek “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” anlayışıyla hareket eden ve insanı yaratılmışlıkların en şerefli olanı olarak gören bir medeniyetin tasavvuruyla AK PARTİ iktidarlarında engelli kardeşlerimize yönelik reform niteliğinde adımlar atılmıştır. Bu duygu ve düşüncelerle engelli vatandaşlarımızın 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutluyorum, yarınlarının bugünden daha iyi olmasını diliyorum, bir gün değil her gün yanlarında olduğumuzu belirterek sağlıklı, mutlu ve başarılı bir yaşam diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aydemir...

16.- Erzurum Milletvekili İbrahim Aydemir'in, İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'a ve AK PARTİ iktidarının engellilerle ilgili attığı adımlara ilişkin açıklaması

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Çok teşekkür ediyorum.

Efendim, az önce, Serkan Bayram kardeşim konuşma yaptı, çok özel bir iz bırakan icraat üzerine yaptı konuşma. Eserini de yayınladı, cumartesi günü de filmi sahnelenecek. Ben özellikle engelli kardeşlerimizin hâline farkındalık oluşturma adına yaptığı çalışmaya, gayrete minnettarlığımın altını çiziyorum ve şunu özellikle ifade etmek istiyorum ki AK PARTİ yirmi yıllık serencamda engellilerle ilgili eşi emsali olmayan adımlar attı, daha da atılması lazım. Engelliler bizim için çok anlam ifade ediyor ve hayatı kuşatma noktasında onları sahiplenmemiz gerekir diyorum. Serkan Bayram kardeşimi bir daha tebrik ediyorum ve herkesi, buradaki milletvekili kardeşlerimi de cumartesi günü İstanbul'da filme beklediğimiz altını çiziyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Serkan Bayram Bey'i biz de tebrik ediyoruz.

Sayın Çakır...

17.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, 2023 yılı bütçe görüşmelerine ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, pazartesi Genel Kurulda 2023 yılı bütçe görüşmelerine başlayacağız. Bütçe dönemleri Meclisin yoğun bir çalışma ortaya koyduğu, hararetli konuşmaların, atışmaların, sataşmaların, espri ve hitabet güzelliklerinin öne çıktığı örneklerle doludur. Bu bakımdan bütçenin zaman zaman teknik ve rakamsal değerlendirmelerin yanında siyasi bir tablo gibi ele alındığı gerçeği izahtan varestedir ama bütün bunların ötesinde hâl ve hareketlerimizden, eylem ve söylemlerimizden zihinlerde kalacak ya bir güzellik ya absürt bir ifade olabilecektir. Söylememiz

gereken üslubun beyanı sahih bir yaklaşımla beyanı sarih bir şekilde olması, Meclisin bu oturumlarının güzelliğini ifade etmesinin adı olacaktır. Bu da herkes için olması gereken, değişmeyecek bir zorunluluktur.

Millet adına, millet için hazırlanan ve toplumun her kesimini ilgilendiren bütçenin hazırlanmasında emeği geçenlere, Plan ve Bütçe Komisyonuna teşekkür ediyor, bütçenin hayırlı olması dilekleriyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kayan...

18.- Kırklareli Milletvekili Türedi Kayan'ın, çiftçilerin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sonbahar bitti, kış geldi. Yağmurlar yeterli miktarda yağmadığından dolayı çiftçimiz büyük bir dert içinde. Eken de dertli, ekmeyen de dertli; her ikisi de tohumların yeşermeyeceğinden ve kuruyacağından şikâyetçi. Çiftçimiz bugüne kadar mazotta, gübrede dünya kadar masraf yaptı, karşılığını alamamaktan büyük endişe içinde. Aynı zamanda bu seneki mahsulünün karşılığını alamazsa seneye de gübre alamayacak, mazot alamayacak ve bu nedenle mahsulü yine yeterli olamayacak. Çiftçimiz kara kara düşünüyor. Hükümet bu konuda ne düşünüyor? Ayrıca, şimdi buğday 6 lira, gübre 16 lira, mazot 26 lira; bu nasıl bir anlayış, bu nasıl bir yönetim? Çiftçiye öldürmek mi istiyorlar, elinden malını almak mı istiyorlar, tarlasını almak mı istiyorlar? Aldıktan sonra da dışarıda kime satacaklar? Onu da merak ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

19.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'da sağlık sisteminin çöktüğüne ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, Aydın'da sağlık sisteminin çöktüğünü defalarca dile getirdik. Aydınlı, Nazillili, Didimli, Kuşadalı, Sökeli hemşehrilerimiz uzman doktor bulamıyor, randevu alamıyor. Yoğun bakım servislerinde yataklar yetersiz, hastanelerde tıbbi cihazlar eksik, ambulanslarda birçok hastayı taşıyabilmek için gerekli cihazlar yok diye uyardık.

Aydın'ın en uzak ilçelerinden biri ve yüz ölçümü bakımında en büyük 3'üncü ilçesi olan Karacasu ilçemizde sadece bir tane ambulans var. Uzun zamandır 2'nci bir ambulansın gerekli olduğunu vurguluyoruz. Üst üste hasta olduğunda ambulans yetiştiriyor ve insanların hayatı tehlikeye giriyor.

Buradan tekrar iktidara sesleniyorum: İnsanların hayatıyla oynamayın, Karacasu ilçemizin ihtiyacı olan 2'nci bir ambulans derhâl getirilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Özgüneş...

20.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, Şırnak'ın Uludere ilçesinin İnceler köyündeki baraja ilişkin açıklaması

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Teşekkürler Başkan.

Şırnak Uludere İnceler köyünün barajı 2009 yılında yapıldı. Aradan on üç yıl geçti. Sulu tarlalarımız, bağ ve bahçelerimiz susuz kaldı. Köyün en verimli toprakları bu kanalın yardımıyla sulanıyordu. Bütün müracaatlarımıza rağmen... Kendim -köylüler dâhil- Bakanlığa da Valiliğe de başvuruda bulundum. Bu sene Valilik DSİ'ye ihale verildiğini söylemiş, toplam 3 kilometredir ama hâlâ bir kazma vurulmadı. Halkın mağduriyeti ne zaman giderilecek? Biz bunu bekliyoruz, bu mağduriyet hızla giderilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Nuhoğlu...

21.- İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu'nun, Çin'in İstanbul Başkonsolosluğu önünde basın açıklaması yapanlara ilişkin açıklaması

HAYRETTİN NUHOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Çin zulmü altındaki Urumçi'de çıkan yangında hayatlarını kaybedenler oldu. Soydaşlarımıza destek vermek için dün sabah Çin'in İstanbul Başkonsolosluğu önünde basın açıklaması yapanları bir Emniyet Müdürü "Birazdan zorla süpüreceğiz, sınır dışı edeceğiz sizi." diyerek tehdit etmiştir. Yıllardır esaret altında yaşayan soydaşlarımız artan zulümle, işkenceyle, asimilasyonla, haksız tutuklamayla, aile

mahremiyetine ve kutsal değerlere yapılan saldırılarla inim inim inlemektedir. Zulme karşı çıkanları susturmaya çalışan Türk polisi olamaz. Türk'ün ülkesi Türkiye'de soydaşlarımıza yapılan bu muamele asla geçirilemez. Yapan ve yaptırandan hemen hesap sorulmasını bekliyoruz. Gereği yapılmazsa sorumluların hepsinden yakında hesap soracağımızın da bilinmesini istiyoruz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.
Sayın Dervişoğlu...

22.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit düşen Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a, Türk kadınının siyasal haklarını kazanmasının 87'nci yıl dönümüne, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne, çocuklardaki yoksulluğa ilişkin OECD'nin yayımladığı rapora, sosyal yardımlara, partili Cumhurbaşkanlığı sistemine ve 1 Aralık 2022 tarihli Resmî Gazete'deki karara ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.
Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde bölücü teröristlerle çıkan çatışmada şehit düşen kahraman evladımız Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a Allah'tan rahmet, kederli ailesine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Bugün 1 Aralık, 1935 tarihinde Türk kadınının siyasal haklarını kazanmasının 87'nci yıl dönümü. Başta Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener olmak üzere Meclisteki tüm kadın milletvekillerimizin nezdinde kadınlarımızın bu önemli gününü tebrik ediyorum. Dönemin şartları içerisinde gelişmiş birçok Avrupa ülkesinden daha önce Türk kadınına bu hakkı tanıyan Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü ve mücadele arkadaşlarını bir kez daha saygı ve minnetle yâd ediyorum.

Yaklaşmakta olan 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü şimdiden tebrik ederim. Tüm engellerden arınmış ve engelsiz bir yaşam temenni ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, OECD'nin yayımladığı rapora göre, Türkiye, yüzde 12,4'le OECD ülkeleri arasında çocuklarda yoksulluğun en yüksek olduğu 2'nci ülkedir. Ülkem ve milletim adına üzülererek söylüyorum, evlatlarımız adına üzülererek ifade ediyorum ki Türkiye çocuklarda yoksulluğun en yüksek olduğu ülkelerden biri olmakla anılmamalıdır. Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının ülkemizi sürüklediği nokta maalesef budur. Anaların evlatlarına tencere kaynatmadığı, çocuklarımızın yastığa başını aç koyduğu, hane halkının en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamadığı bir Türkiye gerçeğiyle maalesef karşı karşıyayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Türkiye'de her 100 çocuktan 22'si yoksulluk içinde büyümektedir. Bir yanda 5 maaşlı danışmanlar var, bir yanda evladının en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayan aileler. Adalet bu Türkiye tablosunun neresindedir, kalkınma bu Türkiye tablosunun neresindedir?

TÜİK verilerine göre 1,5 milyon evladımız okula gidemiyor. İktidar partisinin mensupları devlet yönetme sorumluluğuyla acaba kendilerine sormuşlar mıdır “Bu çocuklar okula neden gidemiyor?” diye. Kimi evlatlarımız defter, kitap masraflarını, kimi evlatlarımız da okuldaki bir tek öğünün külfetini karşılayamıyor. Türkiye'de 3 milyon çocuk yeterli proteini alamıyor ve maalesef düzgün beslenemiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Dış güçler, karanlık lobiler, sinsi kumpaslar gibi bahanelere sığınmayı bırakın da milletimizin evlatlarını düşürdüğünüz şu duruma bir bakın ve gerçekleri lütfen görün. Hiç değilse iktidarımızın son günlerinde kapanmış yaralarıdeşmek yerine kanayan yaralara merhem olmaya çalışın ama milletin yaşadığı gerçekler ve gündem başka, sarayın ve sizin gündeminiz başka. Derin yoksulluk ve yoksulluktan dolayı sosyal yardımlara muhtaç hâle gelen vatandaşlarımızın sayısında da her geçen gün artış yaşanmaktadır. Bize inanmıyorsanız

Cumhurbaşkanlığının 2022 programında yayınladığı verilere bakın. Türkiye’de sosyal yardım alan hane sayısı son bir yılda ikiye katlanmıştır. Belki siyaseten içinde bulunduğunuz çaresizliğe bir cevap üretmek mecburiyetiyle içinizden bu yakıcı veriyle övünenler dahi çıkabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun, tamamlayın sözlerinizi.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Refah, üretmek, paylaşmak ve zenginleşmek varken fukaralığı yöneten bir siyasi iktidarsınız. Ancak biz, milletin gerçeklerini tekrar ve tekrar ederek size hatırlatmaya devam edeceğiz.

Normal şartlar altında, herkes bilir ki yetki ve sorumlulukta paralellik vardır. Bu partili cumhurbaşkanlığı sistemiyle birlikte iktidarda yetki ve salahiyyet çok ama sorumluluk hiç yoktur. Sizin durumunuz Newton’un eylemsizlik yasası gibi; etki eden bir kuvvet olmadığı hâlde ya hiçbir şey yapmadan öylece yerinizde duruyor ya da sabit bir hızla aynı propagandaları tekrarlıyorsunuz.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Saygıdeğer milletvekilleri, biraz sonra görülecek olan araştırma önergemizde detaylarını gündeme taşıyacağımız önemli bir konuya da değinmek istiyorum.

Bilindiği gibi 1 Aralık 2022 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan kararda, DEAŞ örgütüyle iltisaklı olduğu tespit edilen 17 kişinin mal varlıklarına el konulduğu ifade edilmektedir. DEAŞ’la bağlantısı olduğu tespit edilen 17 kişinin 4’ünün sonradan Türk vatandaşlığı kazanmış olması Türkiye’nin, iktidarın göç politikası sebebiyle nasıl bir güvenlik zafiyetiyle karşı karşıya bırakıldığını açıkça ortaya koymaktadır. İçişleri Bakanlığı, istisnai yollarla vatandaşlık verdiği yabancıların terör örgütleriyle ilişki içinde olduğunu dahi bilmemektedir. Ciddi ve saygın bir ülkede bu kadar kontrolsüz vatandaşlık dağıtılamaz. Türkiye’de terör hücreleriyle bağlantılı bu kişilere vatandaşlık verilirken güvenlik soruşturması yapılmadı mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Son, bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Yapıldıysa DEAŞ’la bağlantıları tespit edilmedi mi? Daha da önemlisi, terör örgütüyle bağlantılı olup ülkemizde serbestçe dolaşan acaba kaç terörist var? Tüm bu soruların cevaplarını iktidar yetkililerinden talep ediyoruz. Gerek sığınmacılara gerekse istisnai yollarla diğer yabancı uyruklu kişilere verilen kitlesel vatandaşlıklar sonucunda Türkiye’nin maruz kaldığı güvenlik risklerinin mutlaka araştırılması icap etmektedir. Bu hususa dikkatinizi çekiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyor, zatialinize teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Taşdoğan.

Buyurun.

23.- *Gaziantep Milletvekili Ali Muhittin Taşdoğan’ın, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz’a, Havranlı Seyit Onbaşı’nın vefatının 83’üncü yıl dönümüne, Namık Kemal’in vefatının 134’üncü yıl dönümüne, Yahya Kemal Beyatlı’nın doğumunun 138’inci yıl dönümüne ve Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliği’ne ilişkin açıklaması*

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, 30 Kasım 2022’de Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde terör örgütü PKK tarafından düzenlenen hain saldırıda Hakkâri’nin Geçitli köyünden Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz şehit olmuştur. Şehidimize Allah’tan rahmet, ailesine ve yakınlarına başsağlığı diliyoruz; aziz milletimizin ve Hakkâri’li hemşehrilerimizin başı sağ olsun.

Sayın Başkan, bugün, Çanakkale Savaşı’nın seyrini etkileyen Havranlı Seyit Onbaşı’nın vefatının 83’üncü yıl dönümü. Sırtına yalnızca top mermisini değil, milletin makûs talihini de yüklenen Seyit Onbaşı, 18 Mart 1915’te İngiliz zırhlı gemisini batırarak savaşın seyrini değiştirmiştir; 215 kiloluk top mermisini sırtlanarak fedakâr bir insanın vatan müdafaası için neler yapabileceğini ispat etmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin.

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – Bu vesileyle Seyit Onbaşı'yı, Niğdeli Ali'yi ve tüm şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Sayın Başkan, 2 Aralık, Hürriyet ve Vatan Şairimiz Namık Kemal'in vefatının 134'üncü yıl dönümüdür. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "hislerimin babası" olarak nitelendirdiği, eserleriyle Türk gençliğine vatan ve millet sevgisini aşılayan, fikir dünyamızın mümtaz şahsiyeti Namık Kemal'i bir kez daha rahmetle anıyorum.

2 Aralık, aynı zamanda, edebiyatımızın usta kalemi, şair, diplomat, siyaset adamı Yahya Kemal Beyatlı'nın doğumunun 138'inci yıl dönümüdür. Yahya Kemal, Türk medeniyetini ve estetiğini mısralarında ilmek ilmek işlemiş, tarihimizin şanlı kesitlerini eserlerinde çok güçlü bir şekilde dile getirmiştir. "Dilimiz ana vatanımızdır." diyerek her zaman Türk dilinin önemine vurgu yapan büyük şairimizi bir kez daha rahmetle anıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Beyaz Reform" kapsamında yayımlanan Sağlık Bakanlığı Ek Ödeme Yönetmeliği'nin kapsamı dışında kalan, Sağlık Bakanlığının merkez teşkilatında çalışanlar dâhil olmak üzere, Adli Tıp, Çalışma Bakanlığı, Aile Bakanlığı, cezaevlerinde görev yapan hekimler gibi bütün devlet kurumlarında çalışan kurum hekimleriyle ilgili Sağlık Bakanımız Sayın Fahrettin Koca, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda, bir düzenleme hazırlığının olduğu müddesini vermişti. Aynı işi yapmaları, aynı unvan ve kıdemde bulunmalarına rağmen kadroları farklı kurumlarda bulunduğu için mağduriyet yaşayan kurum hekimlerimizle ilgili yapılacak olan düzenlemenin takipçisi ve destekçisi olduğumuzu ifade eder...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ MUHİTTİN TAŞDOĞAN (Gaziantep) – ...çalışmaların hızlandırılarak 2023 yılına kadar tamamlanması, kurum hekimlerimiz açısından büyük önem taşımaktadır derim.

Teşekkür ederim.

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden TEKNOFEST yarışmalarında dereceye giren Tokat Zile'den gelen öğrencilere ve öğretmenlere "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, bu sene TEKNOFEST yarışmalarında Türkiye 1'inciliği, 2'nciliği ve 3'üncülüğünü kazanan Tokat Zile'den öğrenciler ve öğretmenlerimiz yanımızda, bizimle beraber; hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

Sayın Beştaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

24.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Tokat'ın Niksar ilçesinde öğrencilerin gıdadan zehirlenmesine, büyükelçilerden Türkiye'ye dair yapılan uyarılara, Diyarbakır'ın Bağcılar Mahallesi'ndeki kadın pazarcılarının pazar yerleri için nöbet tuttuklarına, TJA'lı kadınlara ve AİHM'in verdiği ihlal kararına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tokat'ın Niksar ilçesinde 50 öğrencinin gıda zehirlenmesi şüphesiyle tedavi altına alındığına dair haberleri dün hepimiz izledik. Yine, Tokat'ta Aysel Nadide Başar Yatılı Bölge Ortaokulu Yurdunda kalan 137 öğrenci, mide bulantısı, kusma ve karın ağrısı şikâyetlerinin olduğunu okul yönetimine bildirmişler. Artık yurtlarda nasıl bir yemek veriliyorsa bu zehirlenme vakaları sık sık Türkiye gündemine düşüyor maalesef. 4 Kasımda Zonguldak'ta 183, 6 Kasımda Ardahan'da 8, 1 Kasımda Aydın'da 133, 45 sporcu, 13 Kasımda Sancaktepe Kız Yurdunda 100'den fazla öğrenci, 3 Kasımda Kocaeli'nin Gebze ilçesindeki bir lojistik firmasında gece verilen yemegi yedikten sonra yaklaşık 80 işçi de -bunların arasında işçiler de var- hastanelik oldu. Biz, çocukların aç olduğunu, beslenme çantası götüremediklerini hemen hemen her hafta ifade ediyoruz. Üniversite öğrencileri de buna ilişkin taleplerini her gün ifade ediyorlar ama

sağlıklı gıdaya erişimlerinin aslında ücretsiz olması gereken öğrenciler, okulda yedikleri yemeklerle zehirleniyorlar. İktidara sesleniyorum, yandaşlara aktardığınız rant hesaplarını öncelikle öğrencilerin karnını doyurmak için harcayın demek istiyorum.

Sayın Başkan, büyükelçilerden Türkiye'ye dair uyarı var, bunu ifade etmek istiyorum. Bazı Batı Avrupa ülkelerinin büyükelçiliklerine, en az 1 uluslararası kuruluşa Türk yetkilileri tarafından potansiyel güvenlik tedbirleri konusunda uyarı yapıldığını öğrendik. Reuters'a açıklama yapan 3 Batı Avrupa ülkesinin Ankara büyükelçilikleri ve 1 uluslararası kuruluş, Türk yetkililerinin kendilerine potansiyel tehditler hakkında uyarı yaptığını belirtti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin Meral Hanım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Hatta Reuters'ta paylaşılan bir e-postada militanların yapabileceği karşı saldırılar nedeniyle alışveriş merkezlerinin, otobüs duraklarının ve havalimanlarının riskli olabileceğinin bildirildiği aktarıldı. Bu, başka ülke büyükelçiliklerine bildiriliyor ama Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı her konuda konuşuyorlar ama özellikle İçişleri Bakanlığı bu konuda suskun. Sırbistan'ın Türkiye'ye daha önce seyahat uyarısında bulunduğunu biliyoruz. Ne kadar güvenli bir ülke olduğumuzu büyükelçiliklerin uyarılarından görüyoruz. Bu öngörüler acaba bu ülkenin İçişleri Bakanında yok mu? Bombalar patladıktan sonra mı ortalığı bulandıracak, yalan yanlış bilgilerle kamuoyunu manipüle edecek; bunu buradan sormak istiyoruz ve derhâl bir açıklama yapılmalı, eğer böyle önemli riskler varsa gerçekleştirilmeden önce önlemlerin alınması ve halkın aydınlatılması temel sorumluluktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, Diyarbakır'ın Bağcılar Mahallesi'ndeki kadın pazarcıların pazar yerlerinin erkeklere verilmesini kayyum ısrarla talep ediyor, kadınlar da bunun için nöbet tutmaya başladı. Erkeklerin Diyarbakır'da 20 tane pazarı var, o pazarlar onları doyurmuyor, gözleri de doymuyor; kadınların tek 1 pazarı var, onu almak istiyorlar ve kadınların canla başla emek verdikleri bu pazara, kadınların yaşam alanlarına görevi gaspla devralan kayyum da ısrarla müdahale ediyor. Biz kayyumun da erkeklerin de bu müdahalelerinin karşısındayız, artık buna müdahale etmeyin. Kadınlar alanlardaki haklarını, pazarlardaki ekmeklerini savunuyorlar; bizler de buradan onların nöbetlerini selamlıyoruz.

Sayın Başkan, TJA'lı kadın arkadaşlarımız üç gündür gözaltında. Bugün Emniyet müdürlüğünde ifadelerinin alınacağını öğrendik avukatlardan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – TJA'lı kadınlar dokuz saat otobüste bekletilmişler, bir buçuk gün su ve yiyecek hiçbir şey verilmemiş. Hakaret, ters kelepçe ısrarı ve sözlü şiddet, fiziksel şiddet gırla “Yüzlerinizi duvara döneceksiniz, böyle bekleyeceksiniz.” de bunun cabası. TJA'lı kadınlar, kadın özgürlük mücadelesi yürüten, erkek devlet şiddetine karşı canla, başla mücadele eden ve direnen aktivistlerdir. Onlara karşı tehdit, taciz ve sözlü fiiller hiçbir sonuç alamaz. Bu gördüğünüz gözaltında olan Figen Ekti'nin saçları. Arabada, otobüste, gözaltında işkence devam ediyor, şu anda Ankara Emniyet Müdürlüğünde, TEM Şubesinde işkence yapılıyor. Bu işkencenin hesabını, yapanlar da buna göz yumanlar da talimatını verenler de er ya da geç...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – işkenceciler de yapanlar da yaptırnanlar da hesabını verecekler diyorum.

Son olarak, Sayın Başkan, AİHM 18'inci maddeden 13 milletvekilimiz hakkında yine ihlal kararı verdi. Daha önce Demirtaş kararı vardı, 708 gündür Demirtaş kararı uygulanmıyor. Türkiye 708 gündür Anayasa suçu işlemeye devam ediyor. Milletvekillerimizin, hepimizin başvurusu üzerine, buradan, siyasi sebeplerle bu Anayasa'nın dokunulmazlık maddesinin kaldırıldığına, tutuklandıklarına, baskı

altına alınmak istenildiklerine ve bunun demokratik siyaseti, HDP'yi engellemeye dönük olduğuna Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir kez daha karar verdi. Burada söylediğimiz her şey uluslararası yargıdan onaylanarak geri dönüyor. AKP bu sesi duyuyor mu? Bu hukuksuzluğa devam ediyor hâlâ.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum, tamamlayın lütfen sözlerinizi.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu hukuksuzluğa karşı milletvekillerimiz ve önceki dönem Eş Genel Başkanlarımız Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş büyük bir onurla direniyorlar. Biz hem Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş'ı hem Kobani kumpas davasında hâlâ rehin tutulan Gültan Kışanak, Sebahat Tuncel ve diğer bütün arkadaşlarımızı burada sevgiyle saygıyla selamlıyoruz. Onların haklılığını AIHM ve Türkiye toplumunun ezici çoğunluğu gayet iyi biliyor. Bunun hesabını da... AKP bu kumpaslarla siyasetçileri rehin alarak bu seçimde de hiçbir konuda da başarıya ulaşamayacak, kazanamayacak, kaybedecek; biz kazanacağız, mutlaka kazanacağız.

BAŞKAN – Sayın Özel...

25.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, hava yolları personelinin oy kullanma problemine, ek gösterge düzenlemesine, Cumhurbaşkanının sözleşmeli personel açıklamasına, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekilinin basın toplantısında söylediklerine, özel sektörde çalışanların promosyon sorununa ve Recep Tayyip Erdoğan'ın "paravan şirket" ifadesine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün siyasi partiler, gününde de olsa öne de çekilse yapılacak seçime hazırlanıyor ve o seçimdeki her bir oy önemli. Gücünü halktan, seçmenden alan milletvekilleri olarak biz de bir kişinin bile oy kullanma hakkını savunmak durumundayız.

Hava yollarında çalışan personelin çok uzun zamandır devam eden bir problemi var: Seçim günü görev yapıyorlarsa, hele hele yurt dışı uçuşları varsa asla oy kullanamıyorlar. Yurt dışı uçuş yapan personelden yoğun talep alıyoruz. 2015 yılından bu yana her seçim döneminde Yüksek Seçim Kuruluna başvurdukları hâlde olumlu bir yanıt alamadılar. Bu personele yönelik idari bir karar alınmadığına göre bizim bir düzenleme yapmamız lazım. Gümrüklerde oy kullanabilmelerini sağlamak ve kendi ait oldukları kütüğe bunu işlemek, "Gümrükte kullanacak." diye yazmak bizce sorunu çözebilir. İlgili komisyon bu konu üzerinde çalışır ve 5 parti mutabakata varırsa 25 bin kişiyi etkileyebilecek, hangilerinin o gün yurt dışı uçuşta olduğu belli olmuyor, yurt içi uçuşta da olsalar ikametlerinden çok uzakta olabiliyorlar, 25 bin kişiyi etkileyebilecek bu düzenlemeyi son derece önemli görüyoruz.

Geçtiğimiz aylarda bir ek gösterge düzenlemesi yapıldı ancak bu düzenleme nedeniyle çok sayıda şikâyet alıyoruz, bazı çalışanlar kendilerinin dışarıda bırakılmasından dolayı rahatsızlıklarını dile getiriyorlar. Bu konunun yeniden ele alınması ve eksikliklerin ortadan kaldırılması bizce çok önemli, o anlamda ilgili komisyonun çalışmasını bekliyoruz, aksi takdirde bunu bir araştırma komisyonu önerisiyle bir kez daha gündeme getireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin lütfen, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Cumhurbaşkanı sözleşmeli personelle ilgili pazartesi günü bir açıklama yaptı, kapsamı konusunda çok sayıda soru işareti oluştu. İktidar partisi bir an önce bu düzenlemeyle ilgili önerisini Meclise sunmalıdır. Mecliste milletvekillerinin sadece ve sadece kanun teklifi vereceğini söyleyip sarayın odalarında, birtakım farklı yerlerde kanun tasarıları hazırlayıp, bunu müjdeleyip daha sonra Meclisin elinde hiçbir şey olmaması, bu ucube sistemin bize kazandırdığı, milletvekillerini küçük düşüren, Meclisi küçük düşüren bir uygulamadır.

Ayrıca, Adalet ve Kalkınma Partisinin Sayın Grup Başkan Vekili basın toplantısında şunu söyledi: "Asgari ücret, 3600 ek gösterge, memur ve emekli maaşları, sözleşmeli personel ve emeklilikte yaşa takılanların kanunlarının 2022 sonuna kadar hayata geçirildiğine şahit olacağız."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir ay kaldı, bütçe görüşmeleri var ve bu konuda, bakın, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunu, Komisyon üyesi 6 arkadaşımız, elimizde bekleyen EYT önerilerini -tüm partilerin var- müzakere etmek için toplantıya çağırdı. Sadece biz değil, 30 Kasım 2022 saat 15.00 için hem İYİ Parti hem Halkların Demokratik Partisi hem CHP, ilgili Komisyona baş vurdu. İç Tüzük'ün 26'ncı maddesi açık olmasına rağmen Sayın Recep Akdağ "Gerek görmedim, toplantıya çağırmadım." diyor. Komisyonun üçte 1'i "Aynı gün, aynı saatte toplanalım." diyorsa çağırması lazım. Komisyonun yüzde 50'si söylemiş, çağırıyor "Yürütme nasılsa bir adım atacak." diyor. Bu, hem kendi görevini hiçe saymaktır hem Komisyonu hem Meclisi hem milletvekillerini itibarsızlaştırmaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu doğru bulmuyoruz. Emeklilikte yaşa takılanların kapsamının ve bu konuda yapılacak düzenlemenin hep birlikte ve kapsamlıca görüşülmesi gerekiyor. Öyle "Biz yaptık, oldu." diye getirirlerse bir sürü mağduriyet yaratılacak.

Daha önce söyledim, promosyonla ilgili bir teklifimiz var Sayın Başkan. Buradan, Meclisten bir örnek verelim. Meclisin çalışanları ve bizler maaş alıyoruz. Meclis bankayla pazarlık etmiş, doğru da bir iş yapmış; milletvekili, çalışan ayırmadan yirmi beşer bin lira promosyon... Şimdi, düşünün ki iyi bir pazarlıkla, çalışan 25 bin lira promosyon alabiliyor. Bunun özel sektörde çalışan vatandaşlar için olması için kanun teklifi verdik. Patronu aradan çıkaralım, banka direkt yatırsın diyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tamamlayacağım Başkanım.

Bakın, gidip de Putin'in kapısında "Efendim, doğal gaz çok pahalı, bu kış böyle geçmez. Bu kış biz kullanalım, faturayı seneye Bay Kemal ödesin." diye yaklaşımda bulunmak yerine gelin, özel sektörde çalışan herkesin promosyonunun doğrudan ödenmesini sağlayalım, etkili bir pazarlık gücünü geliştirelim. Düşünsenize 25 bin lira, bilemedin, 15 bin lira olsa kaç aylık doğal gaz faturasını öder çalışanların. Bu konuda sayın milletvekili basın toplantısında "Sonuna kadar destekliyorum." demiş, teşekkür ediyoruz ama bunu bir grup kararı olarak hepinizden bekliyoruz.

Sayın Başkan, son sözüm de şudur: Dün, Recep Tayyip Erdoğan demiş ki: "Efendim, bu Millet İttifakı gelecek, paravan bir şirket gibi milletin varlıklarını paylaşacak." Ya, siyaseten iktidar olmak, hükümet olmak isteyenlere "Paravan şirket kuracaklar, varlıkları paylaşacaklar." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, son kez açıyorum.

Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben bu Mecliste "paravan şirket" diye bir şey duymadım ama bildiğim bir şey var, bakın size paravan şirket: Man Adası'nda kurulan BUMERZ. Burak Erdoğan'ın "BU"su, Mustafa Erdoğan'ın "M"si, Erdoğanların "ER"i, Ziya Ülgen eniştenin "Z"si. BUMERZ Man Adası'nda da var, BUMERZ'in bu ortaklarıyla burada da var. BUMERZ paravan şirket, onlar "Vergiden kaçındık." diyor. Allah için hepimiz biliyoruz ki vergi kaçırıncı. Paravan şirketi biz bilmeyiz ama siz bilirsiniz, milletimize bir kere daha hatırlatmak istedik. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu...

26.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde şehit olan Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a, Seyit Onbaşı'nın ölüm yıl dönümüne, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babası Ali Osman Ekinci'nin vefatına, 3 Aralık Engelliler Günü'ne ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine, yirmi yıllık AK PARTİ iktidarının başarılarına ve Türkiye Yüzyılı'nı milletle beraber inşa edeceklerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞIOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Sözlerimin başında, dün Pençe-Kilit Harekâtı bölgesinde teröristlerce yapılan saldırıda şehit olan Topçu Uzman Çavuş Nedim Korkmaz'a Allah'tan rahmet ve mağfiret diliyorum. Ailesine

ve milletimize başsağlığı temenni ediyorum. Tabii ki bu vesileyle, din ve devlet, vatan ve millet müdafaasında gerçekten güvenlik güçlerimize üstün başarılar diliyorum. Bütün Mehmetçiklerimize, jandarmamıza, polislerimize, korucularımıza, Millî İstihbarat Teşkilatı personelimize, velhasıl bütün güvenlik güçlerimize teşekkürlerimi ifade ediyorum. Cenab-ı Hak, ayaklarına taş değdirmesin; bu ülkenin, bu milletin, bu devletin düşmanlarına karşı her daim muzaffer eylesin.

Bugün aynı zamanda Seyit Onbaşı'nın ölüm yıl dönümü. Hakikaten 18 Mart 1915'te 275 kiloluk mermiyi "Ya Allah, bismillah!" diyerek topa süren ve "Çanakkale geçilmez!" diyen Seyit Onbaşı'mızı, onun şahsında bütün şehitlerimizi rahmetle, minnetle, hürmetle yâd ediyorum. "Ey şehit oğlu şehit, isteme benden makber/Sana aguşunu açmış duruyor Peygamber." mısralarıyla yüce şehitlerimizi selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal Başkanım!

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Aynı zamanda, bugün biraz evvel üzücü bir haber aldık, çok Değerli Sivas Milletvekilimiz Semiha İkinci Hanımefendi'nin tedavi görmekte olan çok kıymetli babası Ali Osman İkinci'nin vefat haberini aldık. Ben, bu münasebetle, değerli büyüğümüze ve bütün vefat eden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet ve mağfiret diliyorum. Hasta olan bütün vatandaşlarımıza da Cenab-ı Hak'tan şifalar niyaz ediyorum. Değerli Milletvekilimize de bütün milletvekillerimiz adına başsağlığı dilekelerimizi iletiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 3 Aralık Dünya Engelliler Günü geliyor. Biraz evvel Değerli Milletvekilimiz bu münasebetle gündem dışı söz alarak düşüncelerini ifade etti ve kendi hayatının filme alındığı filmin galası da cumartesi günü yapılacak. "Buğday Tanesi" filmine de hep beraber iştirak etmemiz noktasında davetini ifade etti; bir mani olmazsa müsait olan arkadaşlarımızla davete icabet edeceğiz inşallah. Bu münasebetle, bütün engelli kardeşlerimizin Dünya Engelliler Günü'nü hatırlatıyor, engellerin kaldırılmasına ilişkin AK PARTİ iktidarları döneminde bugüne kadar yapılanlara durmadan, yorulmadan yenilerini ilave edeceğimizi ve hayatı daha engelsiz hâle getirmek noktasında üzerimize düşenleri, bugüne kadar yaptığımız gibi, yapacağımız iradesini de belirtmek istiyorum.

Tabii, şunu ifade etmek isterim ki milletimizin gündemi bizim gündemimizdir, milletimizin derdi bizim derdimizdir, milletimizin ufkı bizim ufkumuzdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Çünkü biz, AK PARTİ olarak, millet tarafından kurulmuş, kurulur kurulmaz da iktidara gelmiş bir parti olarak yirmi yıllık kesintisiz iktidar dönemlerimizde hakikaten ülkemizi muasır medeniyetler seviyesinin üstüne çıkarma iradesini ortaya koyduk. Seksen yıllık cumhuriyet dönemimizde yapılan hizmet ve eserlerin fevkinde, çok üstünde, çok daha büyük eser ve hizmetleri milletimizle buluşturduk. Şu son bir aylık döneme baktığımızda, hemen Cumhuriyet Bayramı'mızın arifesinde, 28 Ekimde ilan ettiğimiz "Türkiye Yüzyılı" vizyonumuzun hemen akabinde Togg'la, yerli ve millî aracımızla ve akabinde dünyanın en büyük barajlarından Yusufeli Barajı'yla bunu taçlandırdık ve her gün, her hafta farklı bir hizmeti milletimizle buluşturduk.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu konuda "Durmak yok, yola devam." diyerek cumhuriyetimizin 100'üncü yıl dönümüne ilişkin "Türkiye Yüzyılı" mottosuyla, ufkuyla Cumhuriyet İttifakı olarak milletimizle beraber, yüzyılın lideri Recep Tayyip Erdoğan'la beraber inşallah çok daha büyük eser ve hizmetlere, çok daha büyük ufuklara hep birlikte yol alacağız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – İnşallah.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – 2023 seçimleri de bunun, yeni yüzyılın yeni başlangıcı olacak Allah’ın izniyle.

Şunu ifade etmek isterim ki ne söylemişsek yaptık, yaptıklarımızı söyledik. İlkeli siyaseti hem içeride hem dışarıda ortaya koyduk. Bu münasebetledir ki sözü en güvenilir ülke Türkiye hâline geldik ve Türkiye’de bir denklemleri kuramayacak bölgesel ve küresel büyük bir güç hâline geldik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Biz Türkiye’yi üst lige çıkardık, Allah’ın izniyle süper lig oyuncusu hâline getirdik; kimsenin küme düşürmesine müsaade etmeyeceğiz Allah’ın izniyle.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo, helal olsun!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bununla beraber, evet, ne söylemişsek onu yaptık ve yapıyoruz. Geçen sene bu zamanlarda “5 adım atacağız.” demiştik, “Asgari ücreti aralığın ortasına kadar halledeceğiz.” demiştik, hallettik; temmuzda bir daha yüzde 30 ilave zam yaptık. “Memur ve emeklilerle ilgili maaşları düzenleyeceğiz, enflasyona ezdirmeyeceğiz.” dedik, gereğini yaptık. “3600 ek göstergiyi yasalaştıracağız.” dedik, temmuz ayında yasalaştırdık; Allah’ın izniyle, ocakta bütün memurlar ve emekliler için 3600 ek gösterge yürürlüğe girmiş olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Türkiye’yi sefalette de 1’inci yaptınız, onu da söyleyin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yanlış bilgi verme, herkesi kapsamıyor 3600.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, son olarak...

BAŞKAN – Son kez mikrofonu açıyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Allah’ın izniyle, şu anda da bugün Sayın Çalışma Bakanımız, işveren ve işçi sendikalarıyla beraber asgari ücretli kesimin hakikaten daha müreffeh bir noktaya gelmesiyle ilgili görüşmeleri planlıyorlar ve Allah’ın izniyle, aralığın ortasına kadar bu görüşmelerin neticelendirileceğini düşünüyorum. Aynı şekilde, 424 bin sözleşmeli personel kardeşimizi kadroya geçiriyoruz. EYT’li kardeşlerimize verdiğimiz sözü tutuyor ve Allah’ın izniyle “en geç aralık sonu, ocak başı” diye nitelendirdiğimiz bu kanunlaşma, yasalaştırma sürecini de Genel Kurula getirmek suretiyle bu meseleleri de kökünden çözeceğiz.

Söylediklerimizi yapacağız, yaptıklarımızı söylemeye devam edeceğiz; milletimizle beraber Türkiye Yüzyılı’nı hep beraber inşa edeceğiz diyor, hepinizi hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal olsun, bravo!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

27.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci’nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram’ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Bakanım, biraz önce Adalet ve Kalkınma Partisi Milletvekili Sayın Semiha Ekinci’nin babasının vefat haberini öğrendik, kendisinin başı sağ olsun; Adalet ve Kalkınma Partisine de kendisine de ailesine de başsağlığı diliyoruz.

Ayrıca, Serkan Bayram kardeşimiz konuşurken ben salonda değildim ama kendisinin, hayat hikâyesini anlatan “Buğday Tanesi” filmiyle ilgili hem bize, grubumuza hem de Genel Başkanımıza nazik daveti oldu. Bizim programlarımız çerçevesinde Serkan Bayram’ın filminin gala gecesinde, o gece partimiz temsil edilecek; kendisine de teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun lütfen.

28.- *Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci’nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram’ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması*

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de Semiha Ekinci Vekilimize, Adalet ve Kalkınma Partisine başsağlığı ve sabır diliyorum; acılarını paylaşıyorum.

Serkan Bayram Vekile de davetleri için teşekkür ederiz, biz de planlamalarımıza bakacağız. Özellikle, kişisel hayatını konu alan bir kitap çalışmasının ve film çalışmasının tabii ki engellilerle ilgili de yaşanmışlıklarla ilgili de çok önemli olduğunu düşünüyoruz; kendisini de tebrik ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu...

29.- *İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması*

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Ben de aynı duyguları paylaşmak için söz aldım.

Adalet ve Kalkınma Partisi Sivas Milletvekili Sayın Semiha Ekinci Hanımefendi'nin babasının vefat haberini Muhammet Bey'in bilgilendirmesiyle öğrenmiş olduk. Kendisine başsağlığı dileklerimizi iletiyorum ve merhuma da Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum.

Keza, yine, Sayın Serkan Bayram'ın 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'ne takaddüm eden hem kitap hem film çalışmasını da tebrik ediyorum. Partimizin yetkili organları tarafından bir temsilci grubu görevlendireceğimizi ifade ediyorum. İnşallah, dilekleri, temennileri gerçek olur. Hayırlı uğurlu olmasını da temenni ediyorum bu vesileyle.

Sağ olun efendim.

BAŞKAN – Sayın Akçay...

30.- *Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan Buğday Tanesi filmine ilişkin açıklaması*

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Akbaşıoğlu'nun bilgilendirmesiyle, AK PARTİ Sivas Milletvekili kıymetli arkadaşımız Sayın Semra Ekinci'nin babasının vefatını üzülenek öğrendik. Başta Sayın Semra Ekinci olmak üzere ailesine, yakınlarına ve AK PARTİ camiasına başsağlığı dileklerimizi iletiyoruz ve merhum babasına da Allah'tan rahmet diliyoruz.

Hem bu Engelliler Haftası'na isabet etmesini de anlamlı bulduğumuz, çok kıymetli milletvekili arkadaşımız Serkan Bayram Bey'i de hazırlığını yaptıkları bu film ve kitap çalışması nedeniyle tebrik ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Çok sevinerek öğrendik. Hem filmi izleyeceğiz hem de hazırladıkları kitabı okuyacağız ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak da bu filmin galasında partimizi de temsil etmek üzere arkadaşlarımız iştirak edeceklerdir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

VII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- *Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Sivas Milletvekili Semiha Ekinci'nin babasının vefatına ve İstanbul Milletvekili Serkan Bayram'ın hayatını anlatan filme ilişkin konuşması*

BAŞKAN – Biz de Semiha Ekinci Milletvekilimiz Hanımefendi'ye başsağlığı diliyoruz, babasına Rabb'imizden rahmet diliyoruz.

Gerçekten, Serkan Bayram kardeşimizin yazmış olduğu kitap ve hayatının filme alınması... İnşallah, cumartesi günü İstanbul'da Atatürk Kültür Merkezi'nde sahnelenecek galada ilk gösterimi yapılacak. Tabii, bu kitap da bu film de aslında bebekliğinden başlayarak, geçirdiği kazadan itibaren bugüne kadar geçirmiş olduğu hayat yolculuğu, gelmiş olduğu nokta itibarıyla bütün engellilerimiz için de mutlaka bir umut yolculuğu olacaktır. Biz de Başkanlık Divanı olarak kendisini tebrik ediyoruz.

Bu deneyimler, toplumumuz içinde engelli vatandaşlarımıza hem bakımımız hem de onlarla ilgili alacağımız kararlar, tedbirler ve yapılacak destekler konusunda da bir yol haritası olacaktır. Kendisine teşekkür ediyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 2 tezkeresi vardır, okutup bilgilerinize sunacağım.

İlk tezkereyi okutuyorum:

VI.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

B) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Bulgaristan Ulusal Meclis Başkanı Vecdi Raşidov'un beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/2173)

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Bulgaristan Ulusal Meclis Başkanı Sayın Vecdi Raşidov'un beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 7'nci maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Küba Halkın Gücü Parlamentosu Başkanı Juan Esteban Lazo Hernandez'in beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun bulunduğuna ilişkin tezkeresi (3/2174)

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Küba Halkın Gücü Parlamentosu Başkanı Sayın Juan Esteban Lazo Hernandez'in beraberinde bir Parlamento heyetiyle birlikte ülkemizi ziyaret etmesi Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanının 1/12/2022 tarih ve 96 sayılı Kararı'yla uygun bulunmuştur.

Söz konusu heyetin ülkemizi ziyaretleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında 3620 sayılı Kanun'un 7'nci Maddesi gereğince Genel Kurulun bilgilerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Bilgilerinize sunulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 3 tezkeresi daha vardır, okutup sırasıyla oylarınıza sunacağım.

İlk tezkereyi okutuyorum:

3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Sırbistan Ulusal Meclisi Başkanı Vladimir Orlic'in vaki davetine icabetle 7-8 Aralık 2022 tarihlerinde Belgrad'da düzenlenecek olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesi (KEİPA) 60'ıncı Genel Kuruluna katılmasına ilişkin tezkeresi (3/2175)

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Profesör Doktor Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Sırbistan Ulusal Meclisi Başkanı Vladimir Orlic'in vaki davetine icabetle, 7-8 Aralık 2022 tarihlerinde Belgrad'da düzenlenecek olan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Parlamenter Asamblesinin (KEİPA) 60'ıncı Genel Kuruluna katılımı hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

4.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Katar Şûra Meclisi Başkanı Hassan bin Abdullah al-Ghanim'in vaki davetine icabetle 14 Aralık 2022 tarihinde resmî bir ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/2176)

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Profesör Doktor Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Katar Şûra Meclisi Başkanı Hassan bin Abdullah al-Ghanim'in vaki davetine icabetle, 14 Aralık 2022 tarihinde resmî bir ziyarette bulunması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin 21 Aralık 2022 tarihinde Üsküp'te düzenlenecek Türkçe Eğitim Bayramı kutlamalarına katılmak üzere 20-22 Aralık 2022 tarihlerinde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ne resmî ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/2177)

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Profesör Doktor Mustafa Şentop'un 21 Aralık 2022 tarihinde Üsküp'te düzenlenecek Türkçe Eğitim Bayramı kutlamalarına katılmak üzere beraberinde bir Parlamento heyetiyle 20-22 Aralık 2022 tarihlerinde Kuzey Makedonya Cumhuriyeti'ne resmî ziyarette bulunması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VIII.- ÖNERİLER**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, DAESH terör örgütüyle iltisaklı kişilerin Türkiye’de şirket kurabilmesi, sermaye hareketlerinde bulunması ve vatandaşlık alması hususunun kapsamlı olarak araştırılması, muhtemel terör hücrelerinin ve eylemlerinin harekete geçmeden bertaraf edilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesine yönelik 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/12/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Dursun Müsavat Dervişoğlu

İzmir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İzmir Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, DAESH terör örgütüyle iltisaklı kişilerin Türkiye’de şirket kurabilmesi, sermaye hareketlerinde bulunması ve vatandaşlık alması hususunun kapsamlı olarak araştırılması, muhtemel terör hücrelerinin ve eylemlerinin harekete geçmeden bertaraf edilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesine yönelik 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 1/12/2022 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Sayın Dursun Ataş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti olarak vermiş olduğumuz önerimiz hakkında söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, 1 Aralık tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan kararda DEAS terör örgütüyle bağlantı içinde olduğu tespit edilen 17 kişinin şirketlerine ve mal varlıklarına el konulduğu ifade edilmektedir. Türkiye’de birçok kanlı terör eylemi gerçekleştirmiş bir terör örgütü ve bu örgütle ilişkili kişilerin ülkemizde rahatlıkla şirket kurması ve birtakım sermaye hareketleri yürütmesi büyük bir güvenlik zafiyetini açıkça göstermektedir. Daha endişe verici olan husus ise DEAS terör örgütüyle bağlantısı olduğu tespit edilen 17 kişinin 4’üne Türk vatandaşlığı verilmiş olmasıdır. İktidarı defalarca uyardığımız kitlesel göç ve vatandaşlık politikalarının Türkiye’deki demografik yapıyı nasıl tahrip ettiği ve millî güvenliği nasıl erozyona uğrattığı bir kez daha alenen ortaya çıkmıştır.

Sayın milletvekilleri, bildiği üzere Afganistan, Pakistan ve İran başta olmak üzere, pek çok ülkeden Türkiye’ye yönelik yoğun bir kitlesel göç hareketi gerçekleşmektedir. Sınırlarımızdan elini kolunu sallayarak akın akın insanlar geçmektedir. Bu göçün dikkat çekici tarafı ise çoğunlukla genç ve erkeklerden oluşmasıdır. DEAS’ın beslediği radikal Selefilik ideolojisinin ülkemize bu göçlerle girmesi iktidarın açık kapı politikasının ve göç siyasetinin yıkıcı etkilerini daha da artırmaktadır. Türkiye, bir tesadüf eseri değil, iktidarın bilinçli politika tercihlerinin doğal bir sonucu olarak dünyada en fazla sığınmacı ve kaçak göçmen barındıran ülke konumuna gelmiştir. Üstelik millî güvenliğimizi açıkça tehdit eden bu sığınmacılar için öz kaynaklarımızdan milyarlarca dolar harcadık.

Değerli milletvekilleri, bir yandan Suriyeli sığınmacılar ve dünyanın dört bir yanından iktidarın elek hâline getirdiği sınırlarımızdan geçerek ülkeye giren kaçak göçmenler, diğer yandan iktidarın

para karşılığı dağıttığı istisnai vatandaşlıklar ülkemizi millî güvenlik açısından büyük risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. AKP'nin izlediği bu siyaset, insani amaçlardan çok, yıkıcı bir faaliyet hâline dönüşmüştür. AKP'nin Türkiye'yi Avrupa başta olmak üzere dünyanın mülteci kampı hâline getirme hevesinin bedellerini bugün milletçe ödüyoruz. Gerekli tedbirlerin alınmaması ve gereken eylemlerin yapılmaması hâlinde çok daha ağır bedellerle karşı karşıya kalacağız. AKP'nin, Türkiye'nin yalnızca bugününü değil, aynı zamanda geleceğini de riske atan bu göç siyasetinin izahını çıkıp bu kürsüden yapması gerekmektedir. Neden vatanımızı dünyanın en fazla sığınmacı ve kaçak barındıran ülkesi konumuna getirdiniz? Neden Türk vatandaşlığını para karşılığında kitlelere satma hevesi içerisindeyiz? Bakın, bugün ülkemiz AKP'nin göç ve vatandaşlık politikaları sonucunda o kadar büyük güvenlik zafiyetiyle karşı karşıya bırakıldı ki İçişleri Bakanlığı istisnai yollarla vatandaşlık verdiği kişilerin terör örgütü mensubu olduğunu dahi tespit edemiyor.

Değerli milletvekilleri, AKP, Türkiye'yi kitlesel göçün, demografik erozyonun ve terör örgütlerinin açık hedefi hâline getirmiştir. Eğer şimdi önlem alınmazsa yarın çok geç olabilir.

Gerek Suriyeli sığınmacılara gerekse istisnai yollarla diğer yabancı uyruklu kişilere verilen kitlesel vatandaşlıklar sonucunda Türkiye'nin maruz kaldığı güvenlik risklerinin mutlaka yüce Meclis çatısı altında araştırılması gerekmektedir diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Meral Daniş Beştaş. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, İŞİD üyelerinin vatandaşlığı ve mal varlıklarının Türkiye'de yoğunlaşması üzerine ve bunların tespit edilmesi için bir önerge... Aslında, buna dair biz de Halkların Demokratik Partisi olarak geçmişte, müteaddit defalar İŞİD'lilerin Türkiye'de neden bu kadar rahatlıkla ticaret yaptığını; böyle sınırın yakasında berisinde, böyle çok yakınlarında neden İŞİD'lilerin bulunduğu; bunun aslında İŞİD'le olan temasa, ilişkiye, desteğe çok önemli bir delalet teşkil ettiğine dair sıkça beyanlarda bulunduk.

Evet yani bugün Türkiye'de Ragıp Zarakolu gibi dünyaca tanınan, Uluslararası PEN Üyesi bir yazarın vatandaşlıktan çıkarılması tartışılabilir ama İŞİD'liler Türkiye vatandaşı olabiliyor rahatlıkla hem de bütün dünyanın insanlığa karşı suç işlediğini kabul ettiği ve uluslararası koalisyon güçlerinin İŞİD'le mücadele için kurulduğu bir zaman diliminde bunu tartışıyoruz.

Peki, neden yani İŞİD'lilerin ayrıcalığı ne; açıkçası, bunu sormadan edemiyoruz. 5 milyonu aşkın sığınmacı arasında İŞİD'liler ayrıcalıklı. Evet, her gün gazetelerde şu haberleri görebilirsiniz: Örneğin, İlhami Balı -hiç unutmadığım bir isim- bizim 5 Haziran mitingimize bomba attığı için aranan bir sınır emiri; Kilis'te dükkânı var ya yani polis yakalamıyor bir yana, ticaret yapmasının da önünü açıyor. Ya da Ezidi kız çocuğunu kaçırıp köle pazarında köle olarak satan İŞİD'liler Ankara'da yaşıyorlar. Ezidi kız çocukları onlardan alındı ve bu İŞİD'liler bir gözaltı işleminden sonra da tahliye edildiler. Dün, HDP Yüreğir ilçe örgütümüze saldıran İŞİD'lilerin -hem de kabul ediyorlar- nasıl serbest bırakıldığını burada sizlerle paylaştık.

Evet, iktidar, İŞİD'le mücadele etmek yerine onu kullanışlı bir enstrüman olarak kabul ediyor aslında. Şu anda da birçok İŞİD üyesinin ÖSO'ya transfer olduğunu ve ÖSO çeteleri içinde TSK'yle birlikte operasyon yürüttüklerini biliyoruz. Tabii, şu da başka bir bilgi: Türkiye'nin İŞİD'le sınırdaş olduğu dönemlerde, AKP Hükûmeti, Suriye sınırındaki sınır kapılarını açık tutuyordu ve o zaman resmî gümrük işlemlerine devam ediyordu. Ticaret yaptığını gösteren TÜİK verileri de unutulmuş değil. Yani bu ülkede mal varlıkları edinmeleri de vatandaş olmaları da suç işleyip dolaşmaları da ticaret yapmaları da serbest, bunu araştıralım. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Tekin Bingöl.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TEKİN BİNGÖL (Ankara) – Tarih 7 Nisan 2021, Resmî Gazete'de 2 Bakanın imzasıyla bir karar yayımlanıyor. Bu kararda, teröre yardım ettikleri için 365 kişinin mal varlıkları donduruluyor ve bu 365 kişinin içinden 86'sı İŞİD militanı yani Gar'ı, Suruç'u, İstanbul'u kana bulayan terör örgütü üyeleri ama gelin, görün ki bunlara vatandaşlık da veriliyor.

7 Nisandaki bu karardan sonra, ben 13 Nisan 2021’de İçişleri Bakanına soruyorum, diyorum ki: Bunların sayısı kaç; bunlar hangi kararlarla Türkiye’ye geldiler, vatandaşlık hakkı elde ettiler, vergi mükellefi oldular ve ticaret yapmaya başladılar? Bana verilen cevapta deniyor ki: “Bunlar T.C. vatandaşı değil. Bu, asılsız bir iddia.” Bakıldığında, 99’la başlayan, yabancılara verilen kimlik numarası. E, peki, yabancılara verilen kimlik numarasıyla rahatlıkla bunlar vergi mükellefi olabiliyor mu; Laleli’nin göbeğinde, Aksaray’da dükkân açıp ticaret yapabiliyorlar mı? Bu yetkiyi nereden alıyorlar?

Sonra, 15 Haziranda bu kez arkadaşlarımla birlikte bir araştırma önergesi veriyorum çünkü bu vahim bir olay çünkü kan var, kan; gözyaşı var, gözyaşı! Bu da es geçiliyor.

Ve nihayet, 10 Ocak 2022’de bu kez Fuat Oktay’a soruyorum, diyorum ki: Bunlar nasıl vatandaş oldu? Bana diyor ki: “Bu, bizim görev alanımızın dışında.” Çocuk kandırıyor. Dünya âlem biliyor ki yabancılara vatandaş olmasının yolu Cumhurbaşkanı kararından yani Recep Tayyip Erdoğan’ın imzasından geçiyor, üzerinden atıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Ardından, 13 Şubat 2022’de -peşini bırakmıyoruz- bu kez İçişleri Bakanına soruyorum, uzun bir soru; sermaye artırımı, şirket ortakları, kimlerle ticaret yapmışlar; bir sürü soru. Tek bir cümleyle, adından, kendinden menkul Bakan “Türk Vatandaşlığı Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik’e göre yapılmaktadır.” diyor.

Ama ilginçtir, bitmiyor, arada 5 Kasım’da bir daha bir karar yayımlanıyor; bugün de Resmi Gazete’de bir karar daha çıkıyor, 17 İŞİD’linin mal varlığı donduruluyor. Bir parantez daha açılıyor, şirketler var. Bu şirketlerden bir tanesi, mesela, Universal Lojistik; 2016 yılında kurulmuş değerli arkadaşlar, 2016 yılında; yıl 2022’nin sonu, geçen bu süre içerisinde bu şirket ticaret yapmış, para kazanmış...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bingöl, süreniz tamamlandı.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Son bir cümle, bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ek süre vermiyorum Sayın Bingöl.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Peki, vermeyin, önemli değil.

Bu şirket ticaret yapıyor; daha da ilginç, 7 Nisan 2021 kararnamesinde ticaretten men edilen, mal varlığı dondurulan şirketler bugün İstanbul’un göbeğinde, aynı adreste şirket unvanını değiştirerek ticaret yapıyorlar.

Başka... Hani Süleyman Soylu demişti ya “Bunların T.C. numarası 99’la...” Külliye’yi yalan! Size birkaç örnek vereyim: Bir tanesinin T.C. numarası 334, bir tanesinin 123, bir tanesinin 490, bir tanesinin 662...

BAŞKAN – Sayın Bingöl, süreniz doldu.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Tekin Bey, sakın... Tekin Bey, sakın...

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Hadi, buyurun değerlendirin. Bu, İYİ Partinin vermiş olduğu araştırma önergesi sizin için bir fırsat. Bunun içinde kan ve gözyaşı var.

BAŞKAN – Sayın Bingöl, süreniz tamamlandı.

TEKİN BİNGÖL (Devamla) – Eğer bu kan ve gözyaşına ortak olmak istemiyorsanız bu araştırma önergesine olumlu oy verin, aklanın.

Saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Tekin Bey, sakın, sakın, sakın.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Samimi olsaydınız Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kanunu’na destek verirdiniz, “ret” oyu verdiniz.

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Abdullah Güler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, bir fırsat... Şimdi, gündemimizdeki konu nedir? İYİ Partinin vermiş olduğu önerge... 6415 sayılı Kanun’un 7’nci maddesi kapsamı içerisindeki terörle iltisak ve irtibatlı olarak faaliyette bulunan şirket ve şahısların mal varlığının dondurulması. Peki, 6415 sayılı Kanun ne zaman çıkmış? 24’üncü

Yasama Döneminde. Cumhuriyet Halk Partisi ne oy vermiş? “Ret” oyu vermiş. Peki, devamında 7262 sayılı Kanun’u çıkarmışız. Ne zaman? 31/12/2020 tarihinde. Peki, bu kanunun değişikliği noktasında, 6415 sayılı Kanun’un 7’nci maddesinde ilgili ihtiyati tedbir, mal varlığını dondurma kararını, ilgili 7262 sayılı Kanun’la mevcut bu yasama organımız kabul ederek yürürlüğe koymuş. Peki, yine ilgili partilerimiz ne demiş buna, başta İYİ Parti olmak üzere mal varlığını dondurmayla ilgili bu kanunumuza? “Hayır” demiş, “ret” vermiş; enteresan bir şey.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Söyledim, Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Kanunu geçti bu Meclisten.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Şimdi de diyor ki burada: “Efendim, ilgili bazı şirketler ve şahıslar var, mal varlığı donduruldu, bunu araştıralım.” Mal varlığının dondurulmasıyla ilgili kanuna niye “hayır” veriyorsunuz o zaman? Enteresan bir durum.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Bunu mu çıkardınız ifadelerimizden yani önergeden?

ABDULLAH GÜLER (Devamla) – Peki, sadece “İŞİD” dedik, “DAİŞ” dedik. Peki, ne olmuş? Kanun çıktıktan sonra, 2021-2022 yıllarında tam 1.223 şahıs ve şirketin mal varlığı Türkiye’de dondurulmuş. Peki, bunlardan sadece DAİŞ’mi var? 659 FETÖ var, 192 tane YPG/PKK/KCK var, 34 tane DHKP-C var, 28 tane MLKP var, MKP var yani Türkiye’de yasa dışı terörle bağlantılı kim varsa kanunumuz, devletimiz hukuk güvenliği ve kanunilik ilkesi gereğince tepesine binmiş, gereğini yapmış. Peki, mevcut bu yasal düzenlemeler kapsamı içerisinde biz bunları yaparken ilgili şahıslar, isimler adlandırılıyor. Anayasa’mızın 38’inci maddesi var. Anayasa’mızın 38’inci maddesi ne diyor? Bir kişi hakkında herhangi bir yargı kararı, mahkûmiyet olmaksızın o kişiyi suçlu sayabilir miyiz?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Çok doğru. Soylu’ya da söyleyin bunu.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Vatandaşlığa geçmiş olabilir, sonradan da karışabilir, suçla karışabilir ve gereğini yapıyoruz, bu kanun doğrultusunda gereğini yapıyoruz. Türkiye bir hukuk devletidir.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sana mal varlığını sormuyorum; bu adamları araştırmadan parayla niye vatandaş yapıyorsunuz diyorum.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Kim ne suçla karışırsa gereğini yapıyor; onu da yasal düzeyde yapıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Niye olayı tersten sunuyorsun ya!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Vatandaş niye yapıyorsun, vatandaş; onu soruyoruz ya!

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güler, süreniz doldu.

ABDULLAH GÜLER (Devamla) - Birilerinin vehmiyle, birilerinin kanaatiyle tahminler üzerine yapmıyor; yasa ne diyorsa onun gereğini yapıyor.

Bütün Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Dervişoğlu.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu’nun, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler’in İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Efendim, ben, terörle ilişkili kişilerin ya da şirketlerin mal varlığına el koymanız hususunda bir eleştiri getirmedim. Ben, kontrolsüz vatandaşlığın Türkiye tarafından, özellikle İçişleri Bakanlığına da atıfta bulunarak, bu kadar pervasızca gerçekleştirilmesine vurgu yaptım. Yoksa elbette ki kanun çerçevesinde terörle ilişkisi bulunan, örgütlerle temasları bulunan kişilerin mal varlıklarına el koyulmasıyla alakalı bir eleştirimiz yok, o ayrı bir husus çünkü. Ben bunların yani bu kişilerin neden bu kadar kontrolsüzce vatandaşlığa alındığını ve bu konuda da bir farkındalık yaratarak Hükûmetin bu konulara dikkatle yaklaşması gerektiği hususunu güncellemek için söyledim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi lütfen.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Yoksa yani bu nasıl bir şeydir? “Bu yasaya siz ‘hayır’ dediniz.” Hayır, biz öyle bir şey söylemiyoruz ama siz bazı konularda ciddi bir biçimde borsalar kurarak kendinizi sabıkalandırdığınız için bazı yasaların görüşülmesi noktasında da tavır sergilemek mecburiyetinde kalıyoruz. Yoksa terörle kim ilişkilendiyse devlet, mal varlığına elbette ki el koysun ama devlet, terörle ilişkilendirilecek kişilerin vatandaş yapılmasına karşı da tedbirli davranışın diyoruz. Yani buradan çıkardığınız sonucu -doğrusunu isterseniz- anlayabilmiş değilim, önergemizi bir kere daha okumanızı tavsiye ederim.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu tarafından, DAES terör örgütüyle iltisaklı kişilerin Türkiye’de şirket kurabilmesi, sermaye hareketlerinde bulunması ve vatandaşlık alması hususunun kapsamlı olarak araştırılması, muhtemel terör hücrelerinin ve eylemlerinin harekete geçmeden bertaraf edilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesine yönelik 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük’ün 19’uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, asgari ücret alan emekçilerin yaşadıkları sorunların araştırılması amacıyla 1/12/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 01/12/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük’ün 19’uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Meral Danış Beştaş

Siirt

Grup Başkan Vekili

Öneri:

1 Aralık 2022 tarihinde Siirt Milletvekili, Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili, Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (22734 grup numaralı) asgari ücret alan emekçilerin yaşadıkları sorunların araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak 1/12/2022 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklama üzere Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Oya Ersoy.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Başkan, asgari ücret Türkiye’de bir işçinin kazandığı en az ücret olmaktan çok daha fazla bir anlam ifade ediyor; tüm çalışma hayatını ve neredeyse tüm çalışanların da ücretlerini belirliyor, kriter bu.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bir anket çalışması başlatmış; işçilerin, işverenlerin ve kamuoyunun beklentilerini tespit etmek istiyormuş. Aynı Bakanlık, bırakın Asgari Ücret Tespit Komisyonunun antidemokratik olmasını, en son Bakan Vedat Bilgin göreve geldiğinden beri, yılda 3 defa toplanması gereken Üçlü Danışma Kurulunu bile hiç toplamadı. Ekonomik ve Sosyal Konsey ise on iki yıldır toplanmıyor bu ülkede.

Dünyanın bir başka ülkesinde asgari ücret Türkiye’de olduğu kadar konuşulmuyor. Neden? Çünkü Türkiye’de asgari ücret ortalama ücret hâline getirilmiş durumda sayenizde. Sürekli “Ekonomimiz büyüyor.” diye övünüyor iktidar ama bakıyoruz, bu büyümeden emekçiler asla pay almıyor. Gayrisafi yurt içi hasıla içindeki emek gelirleri payının oranı 2016’da yüzde 37,8’ken 2022’de yüzde 25,4’e düşmüş. Ne büyüyor? Sizin şirketleriniz ve sermayedarlarınız büyüyor. Emekçilere ne oluyor? Vallahi, getirdiğiniz hâl şu: Türkiye, Sefalet Endeksi’nde 156 ülke arasında 1’inci sıraya oturmuş durumda.

2022’nin başında “Asgari ücrete yüzde 50 zam yaptık.” diye övündünüz, biraz önce Grup Başkan Vekili de burada övündü. O ücret daha ikinci ayında eridi. Temmuzda yapılan enflasyon farkı zammıyla asgari ücret 5.500 liraya çıktı. Peki, açlık sınırı temmuz ayında ne oldu? 6.839 lirayı geçti, kasım ayında bu açlık sınırına baktığımızda 7.785 liranın üstüne çıktı; asgari ücret ne oldu? Açlık sınırının 2.285 lira altına indi. Yoksulluk sınırına baktığımızdaysa neredeyse asgari ücretin 4 katından daha fazla. Evet, üstelik bu ülkede çalışanların yüzde 49’u asgari ücret civarı veya onun altında çalışıyor ve bu oranın tek tek sektörlerdeki payına baktığımızda tarım dışı sektörlerde yüzde 43, sanayide yüzde 50, deri sektöründe yüzde 59,72; gıda sektöründe yüzde 65, inşaatta yüzde 54, toptan ve perakende sektöründe yüzde 64, turizmde yüzde 72. Kadınların daha yoğun çalıştığı sektörlerde baktığımızda kadınlar erkeklerden daha az kazandığı gibi, asgari ücret altı çalışan kadın sayısı erkeklerin çok çok, kat kat üstünde.

Evet, bugün asgari ücretle geçinmek zorunda kalan bir işçi ne gıdaya erişebiliyor ne de barınmaya ve mutfak enflasyonunun bile yüzde 134,77 oranında arttığı bu ülkede, asgari ücretin sadece mutfak enflasyonu dikkate alındığında bile yüzde 134 artması gerekir. Asgari ücret belirlenirken oransal büyümeden hep bahsediliyor, o yüzden ben de bu oranı vererek karşılaştırma yapmak istedim ama bu orandan daha çok bu ücrette ne alınabildiği önemlidir. Önemli olan, asgari ücretle barınma, besleme, ısınma gibi temel ihtiyaçların karşılanıp karşılanmadığıdır. Bunun için yani emekçileri enflasyon karşısında bu derin yoksullaşma sürecinden kurtarabilmek için, en azından asgari düzeyde kurtarabilmek için yapılacaklar bellidir. Ücretle çalışan milyonlarca insanın refah artışının sağlanması için ücret zamlarında enflasyon farkının üzerine ekonomik büyüme paralelinde bir refah payı eklenmek zorundadır. Gelir adaletinin sağlanabilmesi için asgari ücret, tek kişinin geçimi üzerinden değil, bir işçinin ailesinin geçimini sağlayacak geçim ücreti olarak belirlenmek zorundadır ve gelirden adalet olabilmesi için vergide de adalet sağlanmalıdır. Evet, az kazananın az, çok kazananın çok vergi alınacak bir sistem getirilmek zorundadır. Bunlar yapılmadan belirlenecek olan bir asgari ücretin milyonları açlığa mahkûm edeceği açıktır. Halkların Demokratik Partisi olarak asgari ücretin biz en az 12.500 lira olması gerektiğini savunuyoruz ve yüzde 1’in zenginliği için yüzde 99’un ölümüne çalıştırılmasını asla kabul etmiyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına Sayın Fahrettin Yokuş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Asgari ücret demek aslında en aşağı, en düşük ücret demektir yani sefalet ücreti demektir. Bugün itibarıyla 5.500 TL olan asgari ücret açlık sınırının çok altındadır. TÜİK’in rakamlarına baktığımız zaman, TÜRK-İŞ’in rakamlarına baktığımız zaman gerçek ortaya konuyor zaten. Bugün TÜRK-İŞ’in açlık sınırı 7.785 lira, aradaki fark 2.285 lira yani şu anda sefalet ücretinin de sefaleti bir yapıyla karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, bu asgari ücretle, şimdi, bizim asgari ücretlimiz evini nasıl geçindirecek, kirasını nasıl verecek? Elektrik, su parasını, yakıt parasını... Hele hele çocuklarını okula nasıl yollayacak? Hani diyoruz ya “Çocuklar okula aç gidiyor, kahvaltısız gidiyor.” İşte, bunların, bu gerçeklerin

görülmeli, bunların düzeltilmesi lazım. Çünkü resmî enflasyonun yüzde 85 olduğu, gayiresmî enflasyonun yüzde 185 olduğu yani gıda enflasyonun, bakın, gıda üretim enflasyonun yüzde 156 olduğu, perakende gıda fiyatlarının yüzde 200 arttığı bir ülkede, enflasyon canavarının işçiyi, memuru, emekliyi yok ettiği bir dönemde siz asgari ücretliye ne kadar zam yaparsanız yapın yine de enflasyonun altında ezilecek, enflasyon canavarı bunu yutacaktır. Siz enflasyonu kontrol altına almadığınız sürece de dar ve sabit gelirli perişan olmaya devam edecek. Uyguladığınız bu ekonomi politikasıyla ne yaptığınızı aslında siz çok iyi biliyorsunuz. Neyi biliyorsunuz biliyor musunuz? Bakın, sadece bir yıl önce Türkiye'deki asgari ücretli, en düşük asgari ücret alan çalışan oranı yüzde 49'du, bugün yüzde 62'ye çıkardınız. Bunun anlamı ne? Bir yılda bunu ortalama ücrete çevirdiniz. Yahu "Avrupa Birliği" diyorsunuz ya "Bizi kıskanan Avrupa." diyorsunuz ya, Almanya'da asgari ücretli sayısı oranı yüzde 3, Avrupa'nın ortalaması yüzde 9 ama bizim ülkemizde ne? Yüzde 62. Ya, olabilir mi böyle bir şey? Bu rakam öyle korkunç ki! Siz bir yılda 3 milyona yakın çalışanın asgari ücretin üstündeki ücretini aşağıya düşürmüşsünüz. Başka bir şey yapmışsınız, gayrisafi millî hasılda ücretlilerin payını iki yılda yüzde 37'den yüzde 25'e düşürmüşsünüz yani -her zaman olduğu gibi, yaptığınız iş- kime çalıştınız? Zengini daha zengin, fakiri daha fakir eden politikaları uyguladınız; maalesef, bu bir gerçektir.

İyi günler diliyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın İsmail Atakan Ünver.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; asgari ücret alan emekçilerin yaşadıkları sorunların araştırılması için verilen önerge üzerine Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Aslında asgari ücret konusunu uzun uzun anlatmaya gerek yok, her şey ortada. Asgari ücretin durumunu en iyi, asgari ücretle yaşayan yani sefaletle mahkûm edilenler bilir. 2022 yılına 4.253 lira asgari ücretle giren emekçi temmuz ayında gelen zamlarla 5.500 liraya ulaşan ücretiyle ocak ayında aldığı alamadı. Bir işçi asgari ücretle ocak ayında 287 kilo pirinç, 98 koli yumurta, 93 kilo beyaz peynir, 166 litre ayçiçeği yağı, 817 kilo kuru soğan, 833 kilo patates, 210 kilo kuru fasulye alabiliyordu. Peki, bunun karşısında temmuz ayında bir lütfümü gibi yapılan zamlarla 5.500 liraya ulaşan asgari ücretle bugün bu ürünlerden ne kadar alabiliyor? 162 kilo pirinç, 87 koli yumurta, 55 kilo beyaz peynir, 113 litre ayçiçeği yağı, 392 kilo kuru soğan, 458 kilo patates, 137 kilo kuru fasulye. Asgari ücretlinin sofrasından 115 kilo pirinci, 11 koli yumurtayı, 38 kilo beyaz peyniri, 53 kilo ayçiçeği yağını, 425 kilo kuru soğanı, 375 kilo patatesi, 73 kilo kuru fasulyeyi kim çaldı? Siz çaldınız; sizin "Nas var." diye diye kurduğunuz bu ekonomik, faizci düzen çaldı. Açlık sınırının 8 bin liraya ulaştığı bir ortamda "Asgari ücretliye zam yaptık, rahat etti." diyebiliyor musunuz? Diyemezsiniz. Asgari ücret görüşmeleri sırasında yaptığınız insani seviye vurgusu asgari ücretliyi açlığa mahkûm eden seviye mi? Vatandaşın sofrasından eksilen ekmeğin hesabını elbette sandıkta asgari ücretliye vereceksiniz, sandıktan kaçamayacaksınız.

Yeri gelmişken, çalışanların bir başka sorunu olan gelir vergisi konusuna da değinmezsek olmaz. 2000 yılından bu yana gelir vergisi dilimleri her yıl yeniden değerlendirilme oranına göre artırılışaydı ilk dilim 2022 yılı için 32 bin lira değil, 81 bin 689 lira olacaktı. Böyle yapmadığınız için çalışanlar, yılın 5'inci ayından itibaren bir üst vergi dilimine dâhil oldular ve maaşlarına yapılan zammın önemli kısmı hazineye gitti.

2023'e sayılı günler kaldı. İlgili mevzuat hükümlerine göre Cumhurbaşkanı, yetkisini kullandığı takdirde bu durumu değiştirebilir, hazineyi çalışanların maaşına ortak olmaktan çıkarabilir. Beklentimiz, Cumhurbaşkanının bu yetkisini üst limitten kullanması ve tarife dilimlerinde bordrolular aleyhine yaşanan durumun bir nebze de olsa düzeltilmesidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Halil Etyemez.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HALİL ETYEMEZ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sivas Milletvekilimiz Semiha Ekinci Hanımefendi'nin Rahmetirahman'a kavuşan babası için Allah'tan rahmet, ailesine başsağlığı diliyorum.

AK PARTİ hükümetleri olarak son yirmi yılda ülkemizin geleceği, milletimizin refahı için her alanda devrim niteliğinde önemli çalışmalara imza attık. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, her bir vatandaşımızın mağdur olmaması ve geleceğe ümitle bakması için taşın altına sadece elimizi değil yüreğimizi koyduk.

Değerli milletvekilleri, toplumumuzun tüm kesimleri için hayata geçirdiğimiz kalkınma politikalarımızda her daim insan odaklı hareket etmekteyiz. Pazartesi günü, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın müjdesini verdiği sözleşmelerin kadroya geçirilmesi bunun en güzel örneğidir. 3600 ek gösterge düzenlemesi, kamu görevlilerine toplu sözleşme hakkı, taşeronda çalışan işçilerimizin daimi kadroya alınması, işçi kardeşlerimizin e-devlet üzerinden sendikalara üye olabilmeleri, asgari ücretin belirlenmesinde 16 yaş ayrımına son verilmesi gibi birçok düzenlemeyi hayata geçirdik. Tabii ki yaptıklarımızın tamamını burada saymaya kalsak zamanımız yetmez.

Değerli milletvekilleri, asgari ücret, çalışanlara ödenmek zorunda olan en alt sınırı belirleyen ücrettir. Asgari ücret, 15 üyeden müteşekkil bağımsız bir komisyon tarafından tespit edilmektedir. Asgari ücret, sosyal yardım ve hizmetlerde de önemli bir kriterdir.

Değerli milletvekilleri, hepinizin de bildiği gibi AK PARTİ olarak 2002 yılında 184 lira olan net asgari ücreti bu yılın başında net 4.253 liraya çıkardık. Yaşanan ekonomik durumdan dolayı bu yıl bir ilki hayata geçirerek temmuz ayında asgari ücrete yüzde 30 oranında ara bir zam yaptık, böylece asgari ücreti 5.500 liraya çıkardık. Geçtiğimiz yıla göre asgari ücrete aritmetik olarak yüzde 80'in üzerinde, kümülatif olarak ise yüzde 94'ün üzerinde zam yapmış olduk. 2023 yılı asgari ücretinin belirlenmesi için Asgari Ücret Tespit Komisyonu önümüzdeki hafta toplanacak. Kimsenin şüphesi olmasın ki yapılacak çalışmalarla enflasyonun reel ücretleri gerileten etkisini ortadan kaldıracak bir asgari ücret belirlenecektir.

Değerli milletvekilleri, sosyal adaleti ve çalışma barışını güçlendirmeyi, işçilerimizi, işverenlerimizi ve işin biziye kendisini koruyarak ülkemizin insani ve ekonomik kaynaklarına sahip çıkmayı temel önceliğimiz olarak görmeye devam edeceğiz. Büyüyen ve güçlenen Türkiye için, Türkiye Yüzyılı'nda her bir vatandaşımızın refah seviyesinin yükseltilmesi ve istihdamın artırılması için çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Halkların Demokratik Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının ve görev zararlarının nedenlerinin araştırılması amacıyla 30/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

1/12/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 1/12/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Özgür Özel

Manisa

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının ve görev zararlarının nedenlerinin araştırılması amacıyla 30/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (3802 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 1/12/2022 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Özgür Karabat.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sosyal Güvenlik Kurumunun mali açıdan güçlendirilmesi, güçlü bir sigorta sisteminin oluşturulması, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının araştırılması ve giderilmesi, çözüm önerilerinin araştırılması konusundaki önerimiz hakkında söz almış bulunuyorum.

Hemen şunu söylemem gerekir ki sosyal güvenlik, insanlar açısından bir haktır. İnsanlar açısından bir hak olduğu gibi, devlet açısından yasalara göre de bir ödevdir ve aynı şekilde, Sosyal Güvenlik Kurumu bir ticari kurum değildir, sosyal hizmetler için kurulmuş kurumdur. Dolayısıyla baştan, hemen bir şeye değinmek istiyorum milletvekilleri: Yıllardır bir yalanı, mahir bir şekilde, yetenekli bir şekilde anlattığınız için ilk başta AKP Grubunu alkışlıyorum(!) (CHP sıralarından alkışlar) “Kılıçdaroğlu, SSK’yi batırdı.” yalanını yıllardır başarıyla anlatınız. Ekonominin kitabını yazmakta mahir değilsiniz ama bu yalanın kitabını yazma konusunda oldukça yeteneklisiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, ben size şimdi rakamlarla konuşacağım, rakamlarla; yıllardır söylediğiniz yalanı... Kılıçdaroğlu döneminin açık rakamı 2,2 milyar, sizin döneminizin açık rakamı 485 milyar.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Hiç kıyas olur mu!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Değerli Milletvekili, Kılıçdaroğlu döneminin...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Böyle bir kıyas olur mu, böyle bir kıyas olur mu!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Sus! Birazdan kıyaslayacağım hepsini, birazdan devam edeceğiz.

2,2; 485’in küsuratından küçük, 485’in küsuratından küçük.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, neyi anlatıyorsun! Böyle bir kıyas olmaz!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hastalar rehin kalıyordu. Neyi anlatıyorsun ya!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Bak, neye göre söylüyorsunuz, neye göre, biliyor musunuz? Bütçe transferlerine Kılıçdaroğlu döneminde gayrisafi millî hasılanın 2,1’i aktarılmış, sizin döneminizde 4,9’u. Devam edelim, yetmedi, devam edelim. Sizin döneminizde bütçe transferleri 35 milyar 499 milyon; Kılıçdaroğlu döneminde 5 milyar 754 milyon; 7 katı bütçe transferi...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Hastalarımız hastanelerde rehin kalıyordu!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Devam edeceğiz, o hastaneleri de anlatacağız şimdi, devam edeceğiz.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – İlaç yoktu, ilaç yoktu! İnsanlar cenazelerini alamıyordu!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – 220 kat arkadaşlar; yalanın oranı 220 kat. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Adam cenazesini alamıyordu, ne konuşuyorsun ya!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Yalanın oranı 220 kat arkadaşlar. Başarılısınız, alkışlayın yalanı.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – İnsanlar cenazesini alamıyordu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Devam edelim.

Hastaneler yapmışlar.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izlemedin mi sen? Savaş Ay’ın programını izle sen önce!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Hastaneler yapmışlar. Peki, o hastanelere Merkez Bankası Başkanı gidiyor mu? O hastanelere Merkez Bankası personeli gidiyor mu? Hayır.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, insanda biraz utanma olur, utanma, utanma! Biraz utanır insan ya!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izledin mi sen!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Özel sağlık sigortasına 307 milyonu Merkez Bankası -Sayıştay raporları tespit etmiş- vermiş. Hani sizin sağlıklı hastaneleriniz vardı, hani vardı, hani hastaneye para harcamıştınız, hani para harcamıştınız. (CHP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izledin mi sen? Savaş Ay’ın programını izle sen ya!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Devam edelim.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – İnsanda biraz utanma olur, utanma!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Devam edelim.

Değerli arkadaşlar, Kılıçdaroğlu dönemini didik didik ettiniz, özel hafiyeler tuttunuz, müfettişler görevlendirdiniz, savcılara baktınız. Ya, Allah aşkına, 1 tane teftiş raporu var mı, 1 tane dava var mı? Nerede, neyi konuşuyorsunuz siz? Kim, nereyi batırmış? (CHP sıralarından alkışlar) Ben, şimdi, size...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programına bak, Savaş Ay’ın!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Bak, bak, bak, bunlar Sayıştay raporu, bak.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hiçbir şey yapmamışsınız, hiçbir şey!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Bak, bunlar Sayıştay raporu var; birisi 2012, birisi 2021, belki karıştırırsınız.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Hastanelerde rehin kaldılar, rehin!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Sayıştay 2012’de neyi yazmışsa 2021’de de aynısını yazıyor. Özeti ne biliyor musunuz? Sizin SSK’nız bu, sizin SSK’nız.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İnsanlar kuyruk oluyordu ya, ilaç alacağım diye insanlar kuyruk oluyordu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – O ilaçlara vatandaşlar 6,2 milyar ödemiş, ne konuşuyorsun sen!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ulaşamıyorlardı, ulaşamıyorlardı.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Yoktu, yoktu; ilaç yoktu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Vatandaş 6,2 milyar ilaç parası ödemiş, ne konuşuyorsun sen be, ne konuşuyorsun! Kılıçdaroğlu döneminde...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izle!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Devam edelim, devam. Bak, bak...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izle, vatandaş ne diyor, ona bak sen!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Ya, Savaş Ay’a Allah rahmet eylesin; AKP’ye yakındı, Allah rahmet eylesin diyeceğiz; tamam mı?

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, bırak bu işleri sen! Vatandaş ne diyor, ona bak sen! Vatandaş ne diyor, sen ona bak!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Arkadaşlar, alacağını bilmiyor. Bak, Sayıştay raporu diyor, sizin SSK’nız alacağını bilmiyor, alacağını takip etmiyor, 2 trilyonluk alacak zaman aşımına uğruyor. Mal varlığını bilmiyor ve 264 milyona sattığınız araziler var. Buna rağmen, açık veriyorsunuz.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – En zayıf noktanız sizin, en zayıf noktanız; abesle iştigal ediyorsunuz ya.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Kılıçdaroğlu dönemindeki emeklilik yaşını biliyor musun? EYT yoktu Kılıçdaroğlu döneminde, sizin eseriniz şimdi bu EYT.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Senin dünyadan haberin yok ya!

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – İşte sosyal güvenlik politikası. Emeklilik yaşı 40’tı. Kılıçdaroğlu döneminde ilaç parası yoktu, biliyor musunuz bunu?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Evet, evet; ilaç da yoktu.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Çünkü ilaç yoktu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Şimdi vatandaş 6 milyar ilaç parası ödemiş, 6 milyar. Haber izler misiniz siz?

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, senin dünyadan haberin yok, ilaç yoktu. İnan ki haberin yok senin ya!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karabat, süreniz doldu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Gelin araştıralım, yüreğiniz yetiyorsa araştıralım. (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, neyi araştıralım? Bir şey yok ki ya. Olmayan şeyi mi araştıralım ya? Hiçbir şey yok ya. Ayıp ediyorsunuz ama ya.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Eğer “hayır” diyorsanız bir yarayı, bir korkuyu tescilleyeceksiniz.

BAŞKAN – Sayın Karabat...

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Biz Kılıçdaroğlu’nun milletvekilleri olarak buradayız, istiyoruz, araştıralım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Karabat, süreniz doldu.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Hadi siz de gelin, burada değil, lafınız varsa komisyonda söyleyin.

BAŞKAN – Sayın Karabat...

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Ya, senin dünyadan haberin yok, dünyadan haberin yok ya!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, neyi araştıralım? Bizde bir şey yok.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) – Söyleyeceğin bir şey varsa komisyonda söyle kardeş, burada değil; lafın varsa gel söyle. (CHP sıralarından alkışlar)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Söyleyecek çok lafımız var, merak etme.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Dünyadan haberin yok ya, dünyadan haberin yok!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Yazık ya, yazık sana ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, yani hakikaten biraz evvel konuşan hatibe herhangi bir söz söyleme gereği hissetmiyorum. Milletimiz en güzel takdiri yapacaktır.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Bedri Yaşar.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

(AK PARTİ ve CHP sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatip kürsüde, Sayın Milletvekilimiz kürsüde lütfen...

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Başkanım, baştan başlatalım.

BAŞKAN – On saniyenin pazarlığı olmaz Sayın Yaşar.

Buyurun.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sözlerime başlamadan önce, 3 Aralık Dünya Engelliler Günü dolayısıyla, değerli hemşehrim Serkan Bayram Bey’in hayat hikâyesini konu alan filmin 3 Aralıkta galası var. Ben buradan kendisini tebrik ediyorum, inşallah onun hayat hikâyesi engellilere yol gösterici olur. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Bundan dolayı da ciddi bir katkısı olur diye düşünüyorum. Şimdiden kendisini tebrik ediyorum.

Değerli milletvekilleri, tabii, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarından bahsediyoruz. Şu ana kadar Hükümetin yakası hiçbir yerde bir araya gelmedi ki nereden başlayalım? Yani bugün dış ticaret açığından tutun... Yine, bütçe yetişmedi, ek bütçe yaptınız yani “denk bütçe” diye yola çıktınız, ne verdiğiniz rakamlar tuttu ne de geldiğimiz noktada bir mesafe katedebildik.

Bakın, sadece 2022 yılında Sosyal Güvenlik Kurumunun açığı 25 milyar 667 milyon; yedi aylık dönemdeki açık. Şimdi, bunun sebeplerine baktığınız zaman, bakın, özellikle Suriyeliler meselesinde, bugün kayıt altında çalışan insan sayısı her geçen gün azalıyor. Neden? Bugün, yabancıların tamamı kayıtlı çalışma kapsamı içerisinde değil; aynı zamanda, ne prim toplayabiliyorsunuz ne de iş gücü konusunda bir katkı sağlayabiliyorsunuz. Eğer doğru düzgün yatırımlar yapılmış olsaydı, bugün işsizlik konusunda ciddi adımlar atılır, ciddi oranda da primler ödenirdi.

İkide bir af çıkarıyorsunuz “Ödemezseniz de olur.” gibi; bu aflar da borcun ödenmesi konusunda maalesef caydırıcı olmuyor, bu açıklar da devam ediyor. Yani iktidara geldiğiniz günlerde, daha 2002’de, 2003’te 4 milyar lira civarında açık vardı, bugün 25 milyar lira; bunun altından kalkmanız mümkün değil. Dolayısıyla, ciddi manada bir sosyal güvenlik reformu yapma mecburiyetimiz var.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) – Bedri ağabey, ne dersen de, sana kızmıyorum.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Ben ne dersem... Peki...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Hadi “evet” de, ak koyun kara koyun çıksın ortaya.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Şöyle söyleyeyim: Biz size yol gösterici olmaya çalışıyoruz. Bir: Burada istihdam konusunda, özellikle çalışan yabancılar konusunda, lisanssız çalışan, izinsiz çalışan yabancıların önüne geçmemiz lazım. İki: Bu primleri tespit ederken... Özellikle, primler çok yüksek işin bir de bu tarafından baktığınız zaman. Şimdi asgari ücret de geliyor, asgari ücretin yükseldiği oranda SGK primleri de yükselecek; yine, çalışan sayısı azalacak, gayriresmî çalışanların sayısı artacak. Dolayısıyla, bunu adil bir şekilde getirirseniz, hatta, mümkün olduğunca devletin payını sıfırlarsanız burada hem çalışanların sayısı artar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – On saniyelik hakkımı kullanıyorum Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar, süreniz tamamlandı.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Her ne kadar, kayıt içi çalıştırırsanız iki yakanız bir araya gelir ama bundan sonra bu işin dikiş tutmayacağını da hepimiz biliyoruz. Az kaldı, inşallah her şeye yeniden başlayacağız diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Celadet Gaydalı. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu grup önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

Değerli milletvekilleri, SGK’nin açık vermesinin temel nedeni, uygulanan yanlış politikaların bir sonucudur. Tabii, bugün SGK özelinde tartışmaya açılan husus aslında tüm kamu kurum ve kuruluşları için de geçerlidir yani AKP döneminde zarar etmemiş, adı bir şekilde yolsuzluğa, rüşvete, insan kayırmaya karışmamış kurum kaldı mı? Bütün kamu kurum ve kuruluşları tahrip edilmiş, içi boşaltılmış, liyakatsiz kadrolarla doldurmuştur. Halka hizmet etmek için kurulmuş, halkın çıkar ve menfaatleri için, sağlıklı bir gelecek için hizmet etmesi gereken kurumlar sermaye şirketlerine hizmet eder hâle getirilmişler. En basit örneği, SGK’de meydana gelen 1 milyar liralık yolsuzluk durumu. SGK Başkanı, İlaç Daire Başkanı, Sağlık Hizmetleri Daire Başkanı, Tıbbi Cihaz Daire Başkanı, Yurt Dışı Sağlık Hizmetleri Daire Başkanının da içinde bulunduğu çok sayıda yönetici görevden alındı. Hangi şirketler üzerinden bu ve bunun gibi vurgunların yapıldığı ise sır gibi saklanıyor. Bu talan düzeninde kim, ne vurgun yaptıysa yanına kâr kaldığı aşikâr. Peki, bu işten kim zararlı çıkıyor? Tabii ki halkımız. İnsanlar ilaçlara ulaşamıyor, kullanması gereken ilaçlardan destekler çekilmiş ve nihayetinde cebinden daha fazla para çıkması gerekiyor. Çürük zeminler üzerine yapılan binalar nasıl yıkılmaya mahkûmsa çürük sistemlerin akıbeti de budur. Bu da sizin yarattığınız sistemdir.

Değerli milletvekilleri, araştırma önergesinde de belirtildiği gibi, SGK’nin vermiş olduğu açıklar artık kabul edilebilir sınırların çok ötesindedir. 2003 yılından bu yana 485 milyar lira açık vermiş bir kurumdan bahsediyoruz. İşte, SGK her gündeme geldiğinde AKP’nin savunması geçmiş suçlamak oluyor. Herhâlde “Yavuz hırsız ev sahibini bastırır.” tanımını böyle bir şey için. Peki, siz yirmi yılda niçin düzeltmediniz?

Kürtçede bugünkü durumu özetleyen bir deyim var: “...”(x) Eskiden su değirmenlerinde değirmen taşının döndüğünü sesle ikaz eden bir düzenek bulunurdu yani sel gelmiş, değirmen yıkılmış, siz ses ikaz düzeneğini arıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(x) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – SGK’yi yirmi yıldır düzeltemediniz, düzeltemediğiniz gibi daha da kötü bir hâle getirdiniz. Artık bu açığı kapatabilecek bir politikanızın olmadığı ortada...

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Gaydalı.

Süreniz tamamlandı.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – ...ve dolayısıyla bir araştırma komisyonu kurulması çok acildir. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Nilgün Ök.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarında alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; CHP grup önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce, tabii, CHP’li hatibi dinlerken akıl tutulması yaşadım. Herhâlde vatandaşlarımızın akıyla alay etmeye devam ediyor.

Bakın, AK PARTİ olarak iktidara geldiğimizde sosyal güvenlik sisteminden yararlanan vatandaşların oranı yüzde 48 iken bugün yüzde 99. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Ha, geriye ne kalıyor? Yüzde 1. O “yüzde 1” ne? Özel güvenlik, özel sigorta –işte, ne bileyim- banka vesaire –banka diyelim- onlardan yararlananlar. E, şimdi ne olmuş? Kapsayıcılığı artmış. O zaman, 92’de, 99’da ne vardı? SSK vardı ama şimdi ne var? SGK var yani Sosyal Güvenlik Kurumu. Bunun içinde ne var? Emekli Sandığı var içerisinde -tüm kuruluşlar var- BAĞ-KUR var, SSK var; hepsi alındı.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Şu Merkez Bankası Başkanını bir arasanıza.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Ne yaptık? Şemsiyesi genişledi. Ne yaptık? AK PARTİ sosyal güvenlik sisteminde reform niteliğinde yeniliklere imza atmıştır. Sağlık sisteminde de öyle. Eskiden nasıldı? Vatandaşımız elinde karneyle, karnenin yapıklarıyla sağlık sisteminden yararlanırken...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Vatandaş klavye başında uyuyor, randevu alamıyor; bak.

AHMET KAYA (Trabzon) – Altı ay randevu alamıyor.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – ...bu sistemde, şimdi gittiğinde, ister devlet hastanesi ister üniversite hastanesi, her yerden yararlanabiliyor. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Rakamlara gelelim. Şimdi, rakamlarda, öyle nominal rakamlarla, işte, “Borç 400 milyar oldu, önceden bu kadar...” Olmaz!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – İşinize gelmiyor rakamlar, rakamlar işinize gelmiyor.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Oranla konuşacaksınız, oranla. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Oran da verdi, oran da verdi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Verdi, verdi.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Burada, burada, bak.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Söyledi, söyledi; dinleyediniz keşke.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Sosyal Sigortalar Kurumunun açığının gayrisafi millî hasılaya oranını söyleyeceksiniz. Hemen söyleyeyim size: Kılıçdaroğlu döneminde yüzde 0,23’ müş; 1999’da, arkadaş devrettiğinde kaç olmuş? Yüzde 2,5 olmuş, eksi. Şimdi ne kadar? Yüzde 0,60. Ne yapmışız? Kapsamı genişletmişiz, yüzde 400 düşürmüşüz, düşürmüşüz! (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Yalan, yalan! Burada; 4,9; 4,9.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Ağız ve diş sağlığı... “Avrupa, Amerika...” diyorsunuz ya, bugün Amerika’ya git, 500 dolara dolgu yaptırırsın. Ağız ve diş sağlığını sigorta kapsamına almışız. Kim yapmış? Bunu biz yapmışız. Evet, 1999 yılında SGK’nin geliriyle giderini karşılama oranı yüzde 91’ken 1992’de kaçtı? Yüzde 115’ti. 1992’de kim vardı?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – İlaç bulamıyor millet ya! Kanser ilacı bulamıyor millet, bizi arıyor ya! Depolardan ilaç arıyoruz ya!

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Yani yüzde 15 gelir yapan, yani yüzde 15 kazanan kurum yüzde 31 zarara uğratılmış. Kim uğratmış? Siz biliyorsunuz; evet, evet. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ama

bugün bu oranlar nerede? Yüzde 91’de. Ne olmuş? Gelişme var. Ne olmuş? Vatandaşımıza hizmet götürmüştüz.

Ben burada şunu söylemek istiyorum: AK PARTİ olarak sosyal güvenlik siteminde reform niteliğinde uygulamalara imza attık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ök, süreniz tamamlandı.

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Serap Yaşar bir şey söylüyor.

Sayın Yaşar, duyamadım.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Efendim, mikrofonu açar mısınız, tamamlasın dedim. Kadın dayanışmasına gittim.

BAŞKAN – Ha, teşekkür ederim. İnşallah önümüzdeki haftaya.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Özel.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

32.- *Manisa Milletvekili Özgür Özel’in, İstanbul Milletvekili Serap Yaşar’ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ve Denizli Milletvekili Nilgün Ök’ün CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, aslında fena öneri değil. Böyle kısıtlama olan günlerde bile -zaten sayıları az, bütün partilerden haklı eleştiriler alıyor- bütün partilerden kadın milletvekillerine artı bir dakika verilebilir; bence fena bir öneri değil.

SERAP YAŞAR (İstanbul) – Teşekkür ederiz, sağ olun.

BAŞKAN - Ben böyle mutluyum. Ayrıca, bu ayrımcılığı da kınıyoruz değil mi Sayın Beştaş?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Ben duymadım.

BAŞKAN – A!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Pozitif ayrımcılık yok.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Genel Kurulu takip edin lütfen.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Sayın Başkan, esas mesele şu: Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanının adını sorsam bilen yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kürşad Bey, Kürşad.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, duble yollarla Karayolları Genel Müdürü mü övünüyor, Recep Tayyip Erdoğan mı?

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – İşe bak, işe; sen icraata bak.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, şehir hastaneleriyle Recep Tayyip Erdoğan mı övünüyor, Tedavi Hizmetleri Genel Müdürü mü?

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Cumhurbaşkanlığı sistemi var, tabii ki övünecek.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Biz bir ekibiz ve ekibimizin Başkanı Cumhurbaşkanımız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi öyle bir hâle getirmiş ki işi, bütün ümidi CHP’nin iktidarda olmadığı, Sayın Genel Başkanın siyasette olmadığı bir dönemde, siyasetin sorumluluğunda, övünmesi de yerinmesi de siyasete ait olacak bir konuda böyle bir algı operasyonu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - O döneme ait rakamlar, yüzdeler çıktığında da eğer -hani istatistikçilerin ağına gitmesin; küçük yalan, büyük yalan, istatistik- istatistiği öyle kullanırsanız o hâle gelir ama salt karşılaştırmalı ve oransal bakıldığında boyut ortada. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Şunu söyleyelim size: Sosyal güvenlik kurumlarının başarısı ülkenin bütün insanları açısından çok kritiktir. Emin olun, geçmişten bugüne alınan mesafeler var ancak Sosyal Güvenlik Kurumunun

yürüyüşünün, özellikle hizmet birleştirme ve ilaç hizmetinin bütün Türkiye’de birden yapılması işinin altyapısı, bizim iktidarda olmadığımız, MHP’nin iktidar olduğu, DSP’nin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın sözlerinizi, son kez açıyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - ...büyük ortak olduğu dönemde başladı. O dönemde Kılıçdaroğlu’na söylenecek bir şey varsa bu yapısal dönüşümün mimarı olduğu için onu tebrik etmektir, açıklardan dolayı yermek değil. (AK PARTİ sıralarından gülüşmeler)

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, bir cümle söyleyeceğim.

BAŞKAN – Vereceğim, müsaade ediniz.

Sayın Beştaş, buyurun.

33.- *Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş’ın, kadınlara yönelik pozitif ayrımcılığa ilişkin açıklaması*

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben hakikaten duymadım, kadına yönelik pozitif...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hastaneleri de siz yaptınız ya, şehir hastanelerini de siz yaptınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Genel Müdür mü söylüyorsunuz, Tayyip Bey mi övünüyor? Niye Genel Müdürü...

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Ya, biz niye bürokrati bilelim ya; başkanlık sistemi, tabii Başkanı bileceğiz ya.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Ee, o zaman niye Kılıçdaroğlu diyorsunuz?

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Niye Karayolları Genel Müdürünü bileceğim ki? Allah Allah!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bakanlıkta niye bilmeyeceksin canım? Ne Allah Allah’ı ya!

BAŞKAN – Arkadaşlar... Özgür Bey...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Erkekler kavga edince kadınlar konuşmıyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tuhaf tuhaf konuşma ya!

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Amerika yerine herkes “Biden” diyor burada...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ya, adam gibi bir müzakere yürütüyoruz, yine çirkinleştin ya, yine çirkinleştin.

BAŞKAN – Sayın Özel, bakın, Sayın Beştaş konuşuyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sana “gizli kasa” mı demek lazım? “Gizli kasa” deyince anlıyorsun. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Özel...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Ne alakası var? Ne alakası var?

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) - Konuştuğuna dikkat et be! Saygısız!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sen ediyor musun ya?

BAŞKAN – Sayın Özel, Sayın Beştaş konuşuyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Her geldiğinde benzer bir şey. Biz güzel bir müzakere görüşüyoruz, geliyorun...

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Sen yanlış söylüyorsun. Ben niye bürokrati ezberleyeceğim? Cumhurbaşkanlığı sistemi var.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gizli kasa, kirli hesap...

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Hadi be ya! Konuşma sen de!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kirli hesap...

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Piyon!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Kirli hesap... Konuşurum daha da.

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Hadi be!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bunu duyunca gidiyorsunuz.

BAŞKAN – Evet, buyurun Sayın Beştaş.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Erkeklerin kavgası biterse konuşacağım.

BAŞKAN – Efendim, sayın milletvekillerinin kavgası diyelim ona.

Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Erkek milletvekillerinin, kadınlar yok içinde.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Başkan, ayrımcılık yapma(!)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan, şunu söyleyeyim; önemli bir husus: Kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık...

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Ben Mali ve İdari İşler Başkanayım, konuşma!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gizli kasa...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – ...hem CEDAW’da hem İstanbul Sözleşmesi’nde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Beştaş’ın mikrofonunu açalım.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – ...hem de birçok ulusal üstü sözleşmede ve Anayasa’mızda var. Mesela bizim toplantılarımızda biz söz süresini kadınlara yedi, erkekler beş dakika olarak veririz; her zaman kadınların söz süresi daha fazladır. Bu, Mecliste de olabilir. Bence de kadın milletvekillerine söz hakkı konusunda pozitif ayrımcılık yapılması gerekiyor, biz bunu savunuyoruz.

BAŞKAN – Sayın Beştaş, milletvekillerinin kadın ya da erkek olarak ayrılmaması, sınıflanmaması gerektiği tezini sürekli ortaya koyan sizsiniz; hem bir yandan o tezi koyuyorsunuz, şimdi pozitif ayrımcılıktan bahsediyorsunuz.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yo, yo, bir dakika. Hayır, ayrımcılık olmamalı ama hayatın her alanında ayrımcılık devam ettiği için en azından söz hakkı noktasında eşit olmayanlar arasında bir eşitlik de her zaman adil olmuyor.

BAŞKAN – Bu da farklı bir bakış açısı, evet.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Bu nedenle pozitif ayrımcılığı savunuyoruz.

BAŞKAN – Dün söylediğim gibi yani Filiz Hanım’ın bir adım önüne geçtiniz bu konuda, evet.

Sayın Akbaşıoğlu...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, biraz evvel CHP grup önerisi üzerine grubumuzu temsilen müdellel bir şekilde konuşan Nilgün Ök Hanımefendi’nin sözlerine ilave edecek bir şey görmüyorum. Efendim, hakikaten güzel bir şekilde, önergeyle ilgili delilli bir şekilde ortaya koymuştur; buna itiraz edecek bir husus olmadığını beyan ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izlemelerini tavsiye edin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Dün tavsiye ettik, dün.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının ve görev zararlarının nedenlerinin araştırılması amacıyla 30/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Evet, Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunacağım...

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yoklama talebimiz var efendim.

BAŞKAN – Ama öncesinde bir yoklama talebi var, onu yerine getireceğim. Sayın Özel, Sayın Taşcier, Sayın Köksal...

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izlemelerini tavsiye et!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Dün tavsiye etmiştik, evet.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Savaş Ay’a gerek yok, şimdi gidin hastanelere de bir görün, insanlar sabaha kadar kuyruk bekliyor.

BAŞKAN – Sayın Karabat, Sayın Sümer, Sayın Yalım, Sayın Zeybek...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Ya, gerek yok, hadi bakalım bir hastanelere.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Millet randevu alabilmek için bizi arıyor ya! Bizi, bizi!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Millet klavyenin üstünde uyuyor. Sana fotoğrafını atarım, klavyenin üstünde uyuyor millet.

BAŞKAN – Sayın Sariaslan, Sayın Bülbül, Sayın Kaya, Sayın Gaytancıoğlu, Sayın Emecan...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Klavyenin üstünde uyuyor millet ya!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Savaş Ay’ın programını izle!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Kanseri ilacını bulamıyor ya vatandaş! Sen neden bahsediyorsun? İlaç bulamıyor ya, ilaç!

GAMZE TAŞCIER (Ankara) – Tabii canım.

BAŞKAN – Sayın Kayan, Sayın Bulut, Sayın Beko, Sayın Ceylan, Sayın Ünver, Sayın Tuncer, Sayın İlhan, Sayın Keven...

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum ve Grup Başkan Vekillerimizi kürsü arkasına davet ediyorum.

Kapanma Saati: 16.22

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.40****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Rümeyşa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce, istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

3.- *CHP Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Engin Altay, Manisa Milletvekili Özgür Özel ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç tarafından, Sosyal Güvenlik Kurumunun açıklarının ve görev zararlarının nedenlerinin araştırılması amacıyla 30/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporlarının görüşmelerine başlayacağız.

IX.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

1.- *Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 367) (x)*

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 367 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın Zeki Hakan Sıdalcı’nın.

Sayın Sıdali, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ HAKAN SİDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; IPA III üzerine yani ülkemiz ile Avrupa Komisyonu arasında katılım öncesi yardım aracı çerçevesinde imzalanan mali çerçeve ortaklık anlaşmasının kabulü üzerine görüşüyoruz. Bu anlaşma, sadece Türkiye’de yapılacak mali yardımların düzenlenmesi açısından değil, Avrupa Birliğiyle ilgili ilişkilerimizi ve üyelik perspektifini canlı tutan tek mekanizma olması nedeniyle de oldukça önemli. IPA, aday ülkelerin üyelik yolunda AB standartları ve politikalarına yaklaşımları amacıyla mali bir destek sağlayan aynı zamanda bir uygulama. 2007 yılında IFA I olarak başlayan programın, bugün 2021-2027 yıllarını kapsayan 3’üncü fazına geçmiş bulunuyoruz. Sizin de bildiğiniz gibi, son dönemde, Avrupa Birliği tarafından tarafımıza tahsis edilen bütçede 1,2 milyar euroluk kesintiye gidildi. Bunun sebebi, ülkemizdeki temel hak ve özgürlükler konusunda geriye düşmemizden başka bir şey değil. Oysaki bu projeler sadece fiziki projelerle sınırlı olmayan, Avrupa standartlarına ulaşma yolunda insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, sivil toplumun geliştirilmesi gibi birçok alanı da kapsayan geniş bir perspektif sunuyor. IPA Projeleri, aynı zamanda, bize, diğer üye devletlerle ilişki geliştirme, ortaklık oluşturma, ortak sorunlara ortak çözümler yaratma imkânı sunan önemli bir program. Kısaca, medeni dünyada ortak ekonomik değerlere ve standartlara ulaşmanın teşvik edilmesi olarak da görebiliriz.

AB fonlarından oransal olarak en yüksek payı alan ülke konumundayız. 2002’den bu yana ülkemize 9,2 milyar avrodan fazla bir fon tahsis edilmiş. Aslında, bu durum, Avrupa Birliğinin tam üyelik ve iş birliği yolunda Türkiye’ye verdiği önemi de ortaya koyuyor.

Programın başından itibaren ülkemiz tarafından önerilen 850 büyük ölçekli proje kabul görmüş ve hibe almışken bu sayının özellikle başkanlık sistemine geçişten itibaren günümüze yaklaştıkça da azaldığını hep birlikte görüyoruz, bu da başkanlık sisteminin ve yanlış uygulamaların bizi refah merkezlerinden nasıl uzaklaştırdığının bir göstergesi. Mesela, 2021 yılında sadece 16 büyük projemiz kabul görmüş. Bu projelerin tutarının 210 milyon euro olduğu göz önünde bulundurulduğunda, durumun ekonomik ciddiyeti daha da net bir şekilde ortaya çıkıyor. Ülkemizle ilgili geleceğe yönelik ekonomik beklentilerin düştüğü tam da buradan belli. Zira, bu, ülkemiz gibi önemli bir aday vasfı taşıyan ülke için çok ama çok düşük bir rakam. Önceki yılların ortalamalarının üçte 1’inden daha az bir miktardan bahsettiğime dikkatlerinizi çekmek isterim.

Bu noktada değinmek istediğim bir diğer konuya euro olarak gelen hibelerin doğrudan Türk lirasına çevrilerek yatırımcıların teşviklerden sınırlı şekilde faydalanması ve Hükûmet eliyle örtülü bir el koyulma meselesi. Bir proje sahibi iki yıllık bir proje için başvuruyor, AB hibeyi euro olarak veriyor ancak siz bunu liraya çeviriyor ve girişimciye ise bu zaman içerisinde parça parça veriyorsunuz. İki sene önce bugün euro 9 lira civarındaydı, bugünse neredeyse 20 lira yani bu hesapla, yatırımcının eline hibenin yarısından az bir miktar geçmiş. Sizi de anlıyoruz, bugünlerde hiç olmadığı kadar çok dövize ihtiyacınız var ancak bu hibeler ülke ekonomisine katkı sağlamak için varlar; döviz fırsatçılığının yeri burası değil. Bu durum, çoğu projenin başlangıçta istenen amaca ulaşamamasına, akamete uğramasına ve bazı durumlardaysa başarısızlığa uğramasına sebep oluyor. Burada suç ne projede ne proje sahibinde, yalnızca ekonomiyi istikrarsızlığa, girişimciyi çıkmaza sürükleyen iktidarda ve döviz kurunu patlatan dehasında. Nasıl olsa kaybeden kendisi değil, yatırımcı kimin umurunda? Yeni dönemde, IPA sürecinde, ülkelere doğrudan tahsis edilen bir hibe bütçesinin ortadan kalktığını görüyoruz. Ülkemiz ve benzeri standarttaki aday devletler 12 milyar euroluk bir fon havuzundan faydalanacaklar, artık bu fon bünyesinden proje bazlı hibe tahsisleri yapılacak yani bu zamana kadar daha kolay bir şekilde ulaştığımız hibeleri alabilmek adına daha yüksek performanslar göstermek ve tüm rakip ülkelerle yarışmak gerekecek. Maalesef, sizin yüzünüzden yatırımcılarımız bu yarışa ayaklarında zincirlerle giriyorlar.

Dışişleri Bakanlığına bağlı Avrupa Birliği Başkanlığı “2022 yılından itibaren bu fonların önceki yıllardaki düzeyine dönmesini bekliyoruz.” temennisinde bulunmuştu. İşiniz gücünüz temenni. 2022 yılının sonuna yaklaşıyoruz, bu temenniyi gerçekliğe dönüştürecek herhangi bir adım atıldı mı, yoksa süreç hâlen yalnızca temenni seviyesinde mi kaldı, merak ediyorum.

Temel hak ve özgürlükler alanında iyileşmeler olması hâlinde yani şu sürekli açıkladığınız reform paketlerinin içini doldurmanız hâlinde bu bütçeden daha etkin ve yetkin bir şekilde faydalanacağımız açık. Bizler, tarımdan sanayiye, endüstriden çevreye kadar çeşitli alanlarda kullanılan ve ülkemizin sürdürülebilir kalkınmasına açık bir katkısı olan bu nitelikli hibe mekanizmasını önemsiyoruz ancak önemsedığımız bir diğer konu da gelen hibe desteklerinin amacına uygun bir şekilde harcanmasına dikkat edilmesi. Liyakat burada da esas; proje ve planlama burada da esas. Avrupa Birliği Başkanlığının bu konuda çok sınırlı olsa da bir izleme çalışması olduğunu biliyoruz fakat bunu daha geniş sahalara yaymak ve sonuç odaklı değerlendirmeyi aktif bir şekilde çalıştırmak proje ve hibeleri daha kıymetli bir hâle getirecek çünkü sadece proje yapmak, hibe almak değil onun verimli sonuçlarını da almanız gerekiyor ve daha kapsamlı uygulama alanları geliştirmek de bir o kadar önemli.

Kıymetli milletvekilleri, Avrupa Birliğine tam üyelik adaylığımız, maalesef, sadece bir hukuki kazanç yani mermere yazılmış yazı olarak kalmaya devam ediyor. İlişkilerimizdeki bu donukluk durumunun sebebi iktidarın hatalarından, yaklaşımından ve de zihniyetinden kaynaklanıyor. Adaylık sürecimizde hiçbir ilerleme ve geleceğe dönük olumlu bir işaret yok. Avrupa Birliği çeşitli zeminlerde Batı Balkanlar, Moldova, Ukrayna ve hatta Gürcistan'ı müstakbel AB üyeleri ülkeler arasında gösteriyor ancak 2004 yılından beri aday olan ve uzun süredir gümrük birliğiyle Avrupa tek pazarının parçası olan Türkiye'nin adı bile geçmiyor bu tür açıklamalarda. İlişkilerimizin bu hâle gelmesinde Avrupa Birliğinin hataları elbette var, bunda hepimiz hemfikiriz, bunları burada uzun uzadıya izah etmemize de gerek yok. Üyesi olduğum Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi başta olmak üzere çeşitli uluslararası toplantılarda çifte standardı Avrupalı muhataplarımızın yüzüne söylemiş birisi olarak, şimdi de biz gelin kendimize bakalım diyorum. Mevcut durumun esas sorumluluğu iktidarda, milletimize dayatılmaya çalışılan bu rejimde ve iktidarın zihniyet ve uygulamalarında.

Hepimizin de bildiği gibi Avrupa Birliği üyeliği partilerüstü bir cumhuriyet projesi yani sizin iktidarınızla başlamadı, hâliyle sizin iktidarınızla da bitmeyecek. Bunu, Cumhurbaşkanı ve iktidarın sözcüleri de ifade ediyor ancak çok değerli bir ilişki altyapısı ağı bugün bir al-ver ilişkisine indirgenmiş durumda. "Avrupa Birliği hedefimizden vazgeçmedik, Avrupa Birliği stratejik önceliğimiz olmayı sürdürüyor." diyen iktidar, üzerine düşeni bugün yapıyor veya yapmış olsaydı, Avrupa Birliğiyle ilişkilerimiz de tahmin edersiniz ki böyle olmayacaktı. Örneğin, Ortaklık Anlaşması'yla kurulmuş olan hiçbir organ çalışmıyor, Ortaklık Konseyi 2019'dan beri toplanmıyor. Ülkemizin köklü müttefiklik ilişkilerini, medeniyet standardı olarak benimsediği ilkeleri yıpratmak için Avrupa Birliğinin yaptığı hataları istismar etmek doğru bir tutum değil. İktidar, üzerine düşenleri yaparak ve uyum kapsamındaki uygulamaları öncelikle vatandaşlarımızın standartlarını yükseltmek için kullanarak, tam üyelik yolunda ilerlemek yerine yan yollara sapmayı tercih ediyor. Hâliyle, bu durum, müzakereye ilişkin normlar açısından da bir geriye gidişe sebep oluyor.

Bu doğrultuda baktığımızda, müzakere süreci ve gümrük birliğinin yenilenme sürecinin, ülkemizde demokrasiden hızla uzaklaşılması ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin yanlış ve yanlış uygulamaları nedeniyle askıya alındığını görebiliyoruz. Hükümetin süreci bu noktaya getirmiş olması, tarih açısından hepimiz adına, hepimiz adına yazılacak çok büyük bir olumsuzluktur. Bu tutumunuz ülkemize, vatandaşlarımızın onuruna ve refahına, ulusal güvenliğimize ve hatta millî çıkarlarımıza zarar veriyor.

Sayın Cumhurbaşkanı 9 Mayıs Avrupa Günü vesilesiyle yayınladığı mesajında "Çatışmalardan ziyade savunduğumuz temel değerlere odaklanmak ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini her anlamda geliştirmek her iki tarafın da menfaatinedir." ifadelerini kullanmıştı. Dışişleri Bakanı da son olarak Bütçe Komisyonunda Bakanlığın bütçesi üzerinde yapılan görüşmelerde Avrupa Birliği üyeliğinin hâlâ önceliğimiz olduğunu söyledi ancak geline nokta Cumhurbaşkanının ve Dışişleri Bakanının Avrupa Birliği üyeliği yönündeki açıklamalarının ciddiye alınması ne derece mümkün? Uygulamalarınıza bakılınca bu açıklamalar havada kalıyor yani söylem farklı, eylem farklı. Lafa peynir gemisi yürümüyor.

Baktığımızda, Dışişleri Bakanlığına bağlı Avrupa Birliği Başkanlığının 2019-2023 Stratejik Planı'nda ortaya konulan hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik hiçbir olumlu adım atılmadığını görüyoruz. Reform Eylem Grubu ise en son pandemiden önce toplandı yani neredeyse üç yıl önce.

Bu toplantıda birtakım kararlar alınmış ve reform sürecine ivme verileceği, temel hak ve özgürlükler bağlamında olumlu adımlar atılacağı belirtilmiştir ama şu an görüyoruz ki hiçbir mesafe katedilmemiş. O dönemde defaaten sorduk “Bu reform paketinin açılması konusunda Avrupa Birliğiyle ilişkilere ivme kazandırılması yolunda samimi misiniz?” diye. Biz samimi olmadığınızı biliyorduk, belki bizi şaşırtır, mahcup edersiniz diyorduk ama süreci yaşayarak da şahitlik ettik, sonuç da ortada. Kurucusu olduğumuz Avrupa Konseyi ilkelerinden uzaklaşılması, Kopenhag Kriterlerinin geçmişte kalmış bir hayale dönüşmesi de aslında bu zihniyetin bir sonucu.

Yaşanan tüm bu süreçler, ihracatımızın yarısını yaptığımız en büyük ticari partnerimiz olan Avrupa Birliğiyle olan ekonomik ilişkilerimiz açısından da doğrudan etki yapıyor. Avrupa Birliği ve Türkiye’nin ekonomik bütünleşmesine büyük katkı sağlayan fakat yürürlükte olduğu çeyrek asırlık süreçte güncelliğini yitiren gümrük birliği sorunumuzun kangren hâline gelmesine de sebep oluyor. Yani yatırımcının, işçinin, çiftçinin, esnafın ekmeğini bölüyor, engelliyor. Yıllardır küresel pazar, NAFTA, TTIP, Avrupa Birliği, Asya Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık ve Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Örgütü gibi çeşitli yapılanmalarla hiç olmadığı kadar derin bir bölgeselleşmeye gidiyor, dünyada ticari bloklar keskinleşiyor. Ülkemizin artık nerede başat unsur olmasına karar vermesinin zamanı geldi. Yeni ortaklıklar ve anlaşmalar ülkemizin ihracatına büyük bir darbe vuracak. “Ya şundadır ya bundadır.” yapmanın zamanı değil diyoruz ancak biz söylüyoruz, biz dinliyoruz.

2015 yılında Avrupa Komisyonu tarafından gümrük birliğinin güncellenmesi hakkında bir yol haritası yayınlanmıştı. O günden beri heyetler geliyor, heyetler gidiyor ancak bir türlü meşhur güncelleme yapılamıyor. Heyetleri yoruyorsunuz, iş insanlarını yoruyorsunuz ama bu işe bir türlü kafanızı yormuyorsunuz. Avrupa Birliğinin diğer ülkelerle imzaladığı gümrük birliği ve serbest ticaret anlaşmalarının ülkemizi dış ticarete zor durumda bıraktığının hepimiz farkındayız. Mesela, hizmetler ve kamu alımları Türkiye-Avrupa Birliği ikili ticaret ilişkileri kapsamına dâhil bile değil. Tarım sektörüne bakıyoruz, o da sadece tercihli imtiyazlar çerçevesinde, kapsam dâhilinde yer alıyor. Yani genişleyen AB’ye dâhil olmamakla birlikte, onların daha iddialı bir küresel ticaret politikasına yönelip kilit ekonomik ortaklarla yaptığı gümrük birliğine göre daha derinlikli ve daha kapsamlı serbest ticari anlaşmalarının da gerisinde kalıyoruz. Çünkü diğerlerini güvenilir görürken maalesef sizin Hükûmetinizi güvenilir görmüyorlar.

Uluslararası ticarete zamanın ruhumdan kopmak duraklamak değil, gerilemek. Yirmi beş yıl önce imzalanan gümrük birliği artık ülkemiz için yetersiz hatta dezavantajlı bir anlaşmadır. Bu anlaşmanın dijital ve yeşil dönüşüm, hizmet odaklı ekonomiyi de kapsayacak şekilde ikili ticaretteki engelleri en alt seviyeye indirecek hatta tamamen ortadan kaldıracak şekilde günümüze değil, geleceğin dünyasına göre güncellenmesi gerekiyor. Bu fırsat doğru yönetilirse fayda yaratacak, yönetilmezse de ciddi bir zarar doğuracak. Küresel ticari kümelenmelerden de gördüğümüz hâliyle bu fayda zarar dengesini lehimize çevirmek adına önümüzde çok da fazla bir zaman kalmamış. Gerekli diplomatik ve siyasi kanallar kullanılarak gelecekteki Avrupa’nın inşasında Türkiye’nin rolünün önemli vurgusu yapılmalı ve Avrupalı muhataplarımız da harekete geçirilmelidir. Farklılaştırılmış entegrasyon modeliyle ticaret, turizm, bilim, çevre ve sağlıkta iş birliğinin derinleştirilmesi Türkiye’nin size rağmen vazgeçilmez konumunu daha da perçinleyecektir. Avrupa’ya değer katan Türkiye, üyelerin bize çifte standart uygularken iki kere düşüncelerini, daha temkinli açıklamalarda bulunmalarını sağlayacak iş birliği ortamını da derinleştirecektir. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener’in de ifade ettiği gibi, zengin ülkelerle rekabet edersen onların seviyesine yükselir, fakir ülkelerle rekabet edersen onların seviyesine düşersin. Şirketlerimizin rekabetçiliğini arttıracak politikalar oluşturmak, zengin ülkelerin pazarında rekabet edecek bir yapıyı teşkil etmek siyasi olduğu kadar diplomatik bir feraset de gerektiriyor, bunu yalnızca Avrupa özelinde düşünmemek gerekiyor.

Tekrar söylüyorum: Bütün dünyada ticaret bölgeselleşiyor, yakın ve uzak komşuluk ilişkilerimize ekonomik coğrafya penceresinden bakmamız gerekiyor. Birinci derece sınır komşularımızla 7 trilyon dolar, Avrupa’yı da dâhil ettiğimizde 21 trilyon dolarlık bir ticaret hacminden söz ediyoruz. Uluslararası konjonktürün de etkisiyle tüm hatalarınıza rağmen son yıllarda ülkemizin jeopolitik ve jeoekonomik öneminin arttığının hepimiz farkındayız. Burada iki seçenek var: Yükselişi heba etmek ya da ülkemizi

bir ekonomik merkez hâline getirmek. Yapılanların yapılacakların teminatı olduğu düşünüldüğünde iktidarınızda ne yazık ki ekonomik merkez olma vizyonunu göremiyoruz. Oysaki yapılması gereken ilk iş, yeni gelişmeleri dikkate alarak mevcut ticaret anlaşmalarını dış ticaret imkânımızı genişletecek şekilde revize etmektir fakat siz fırsatları değerlendirip modern enstrümanlarla bir kalkınma hamlesi gerçekleştirmek dururken ne yapıyorsunuz? Bizi dünyanın ucuz iş gücüne sahip ucuz mal ihracatçısı konumuna indirgemek istiyorsunuz. İnsanlık ve dünyayı dönüştürecek yeni bir endüstri devrimi döneminin içerisindeyken bu vizyon sağlığını kabul etmemiz mümkün değil. Dönüşüm, inovasyon, esneklik ve verimlilik sütunları üzerinde yükselen bir dünyada İYİ Parti olarak biz, rekabetçiliği değeri düşük TL üzerinden değil, değerli bir ürün gamı üzerinden kurgulayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

BAŞKAN – İlave süre vermiyorum.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – O zaman bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Yeni bir dünya kurulurken Türkiye Doğu ile Batıyı kucaklayan bir ekonomik merkez olarak yerini alacak ve hak ettiği refaha kavuşacaktır, az kaldı.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar; CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Arzu Erdem.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar).

MHP GRUBU ADINA ARZU ERDEM (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz Türk milletimizi saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Avrupa Komisyonunun 2021/1529 sayılı IPA III Tüzüğü’nün 12’nci maddesi ile 2021/2236 sayılı Uygulama Tüzüğü’nün 5’inci maddesi kapsamında IPA III Dönemi fonlarına ilişkin esasları belirleyen Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması’yla fonların yönetimi, kontrolü, gözetimi, izlenmesi, değerlendirilmesi, raporlanması ve denetlenmesi düzenlenmektedir. Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması, Avrupa Birliği tarafından IPA III yararlanıcısı ülkeler ile katılım öncesi mali iş birliği kapsamında sağlanan fonların önceki dönemlerin devamı olarak yeni dönemde de yani 2021 ile 2027 yılları arasında kullanımı için Avrupa Komisyonu ile Türkiye arasında imzalanması gereken anlaşmadır. Avrupa Birliği, katılım öncesi mali yardımları tam üyelik sürecinde “aday” ve “potansiyel aday” ülkelere birlik politikalarıyla uyumlarını kolaylaştırmaları ve gerekli altyapı oluşturmaları için sağlanan hibe destekleridir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde zaman zaman yaşanan iniş çıkışlara ve siyasi engellemelere bağlı tıkanıklıklara rağmen Türkiye-Avrupa Birliği mali iş birliği son yirmi yıldır kesintisiz biçimde devam etmiştir ve Avrupa Birliği üyelik sürecimizde en somut kazanımlar elde ettiğimiz alan olarak karşımızda bulunmaktadır. Ülkemiz “aday ülke” statüsünden dolayı Avrupa Birliğinin kısaca “IPA” olarak adlandırılan katılım öncesi mali yardımlarından yararlanmaktadır. 2002 ile 2006 yıllarını kapsayan dönemde “IPA” olarak kısaltılan katılım öncesi yardım aracı mekanizması mevcut değildi. IPA öncesi bu dönemde ülkemiz yaklaşık 1 milyar avroluk bir fon kullanma imkânı bulmuştur. 2007 yılından itibaren ise IPA dönemi başlamıştır. IPA çerçevesinde Avrupa Birliği mali yardımları yedi yıllık dönemler hâlinde planlanmaktadır.

IPA’nın I’inci Dönemi 2007 ile 2013 yıllarını kapsamıştır ve bu dönemde 201 proje yürütülmüştür. IPA’nın II’nci Dönemi 2014-2020 yıllarında uygulamaya geçmiştir. Tarım, enerji, ulaştırma, çevre, eğitim, istihdam, iç işleri, yargı gibi birçok alanda projeler yürütülmüştür. Bu projeler belirlenirken de aslında çerçeve konular belirleniyor ve çerçeve konulara göre oluşturulan projelerin onayları çıkıyor.

Bunlardan aslında günün koşullarına uygun yani bugün ihtiyacımızın olduğu bölgesel kalkınmayı gerektiren ya da bilişimle alakalı veya farklı alanlarda yapılması gerekenlerle ilgili projelere öncelik veriliyor. Bunların bir bölümünün uygulanmasına hâlâ devam edilmektedir yani hâlâ fiilen devam etmektedir. Fiilen sürmekte olan IPA II Dönemi'nde toplamda 11 farklı sektörden ve alandan 276 program ve projeye finansman sağlanmıştır. Avrupa Birliği uyum süreci bağlamında 2002'den bu yana ülkemize tahsis edilen toplam 9,2 milyar avroluk Avrupa Birliği fonu sayesinde 850'ye yakın büyük ölçekli proje hayata geçirilmiştir. Söz konusu projeler sayesinde şehirlerimizde hava kalitesinden sınır güvenliğine, yenilenebilir enerjinin desteklenmesinden salgın hastalıklarla mücadeleyle, vatandaşlarımızın hayatına dokunan birçok alanda oluşturulan projelerle ilerlemeler kaydedilmiştir. IPA'nın III'üncü Dönemi yani 2021 ile 2027 yıllarına yöneliktir. Yeni dönemin bütçesi toplam 14,2 milyar avro olarak belirlenmiştir. Bu bütçe ülkemizin de içinde olduğu Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Sırbistan'ı kapsamaktadır. Mali iş birliğimizin IPA III Dönemi'nde de sürmesi amacıyla geçtiğimiz 17 Ekimde Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması'nı Avrupa Birliğiyle imzaladık.

Değerli milletvekilleri, anlaşma tüm ilgili ülkeler için çok büyük ölçüde aynı metinden oluşmaktadır yani çerçeve metni aslında bütün ülkeler için aynı ama projeler farklı gelecektir elbette. Katılım öncesi yardım aracı kaynaklarından yararlanan ülkeler ile Avrupa Komisyonu arasında IPA III fonlarının yönetimi, denetimi, raporlanması gibi hususları içermektedir ve elbette izlenmesi de vardır. Bu kapsamda 2021 ile 2022 yılı programlanması tamamlanarak ödenekler netleşmiştir. 2021 yılında ülkemiz için ödenek miktarı 208,5 milyon avro olmuştur, 2022 yılı için ise 221 milyon avro olmuştur. Anlaşmanın onaylanmasının ardından söz konusu dönemler için finansman anlaşması imzalanarak ülkemize fon aktarımı başlamıştır.

Ayrıca, katılım öncesi mali yardımların kullanıldığı IPA dışında 2 enstrüman daha bulunmaktadır. Bunlar birlik programları ve sınır ötesi iş birliği programlarıdır. IPA'yla aynı dönemde aslında iz düşümsel olarak yürütülmektedir. Birlik programları mali yardımlardan yararlanan ülkeler arasındaki birliği teşvik etmek üzere tasarlanmıştır. Konu bazlıdır ve belli projeleri kapsamaktadır; örneğin, kültürel faaliyetler, araştırma, bilgi paylaşımı gibi yatırım içermeyen projeleri fonlamaktadır. IPA II Dönemi'nde bu çerçevede 9 program mevcuttur ve yeni onaylanacak yedi yıllık dönemde bir yandan bu programlara devam edilmesi diğer yandan yeni programlar için çalışmalar yapılması planlanmaktadır. Sınır ötesi iş birliği programları olarak adlandırılan IPA II Dönemi'nde katılım sağlanan Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı, Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı olmak üzere 2 sınır ötesi iş birliği programına IPA III Dönemi'nde de devam edilmesi ve iş birliği kapsamının genişletilmesi amaçlanmaktadır.

Değerli milletvekilleri, söz konusu mali çerçeve ortaklık anlaşmasının onaylanmasıyla 2002 yılından beri devam eden Avrupa Birliği Mali İşbirliği sürecinin yeni bir halkası olan IPA III Dönemi'nde yani 2021-2027 arasında Avrupa Birliği ile topluluk programları dâhil mali iş birliğinin devam edebilmesi sağlanacaktır. Aslında çok avantajlı bir dönem; önümüzdeki beş altı yıl içerisinde verimli, ülkemiz için faydalı olan projelere Avrupa Birliği ciddi anlamda bir destek vermektedir. Tabii, bunların seçimi yapılırken özellikle dünyayı ilgilendiren enerji konularına, bilişim konularına ve yine bölgesel kalkınmaya ağırlık verilecektir. Bu alanda da farkındalık oluşması için bunun, özellikle Türkiye'deki yatırımcılarla ve bu projeleri yürütecek olan firmalarla buluşturulması açısından da biz Avrupa Birliği Bakanlığımıza gerekli bildirimlerde bulunduk. Bulgaristan-Türkiye arasında bir program var, yine, Karadeniz havzasında sınır ötesi güvenlik programı var ve Akdeniz havzasında var aynı program ve yeni dönemde de devam etmesi ve zaman kaybetmeden uygulamaların başlaması sağlanacaktır. Sınır ötesi güvenliğimiz açısından da bu projelerin tamamının ne kadar önemli olduğunu aslında zaman içerisinde hep birlikte göreceğiz.

Yine, 2021 yılı finansman anlaşması öncelikli olmak üzere, her bir program yılına ait finansman anlaşmalarının onaylanması ve ülkemize aktarılan ödeneklerin herhangi bir gecikmeye maruz kalmadan kullanılabilmesi sağlanmaktadır. Burada tabii, bir husus daha var. Fon ortaya çıktıktan sonra, onaylamalar yapıldıktan sonra, özellikle doğru yönde kullanılmadığına ilişkin tespitler yapıldığında, bu kez bir sonraki IPA döneminde kesintiler meydana gelmektedir. Buna da sebebiyet vermek

için, aslında yapılacak olan projelerin tamamıyla burada belirlenen çerçeveye uyması gerekmektedir. Mali kaynakların kullanımına dair ilgili Avrupa Birliği müktesebatının iç hukuka aktarılması ve IPA III sürecinin uygulanabilir kılınması, mali kaynaklara ilişkin düzenlemelerin uygulanabilirliğini sağlayacaktır.

Değerli milletvekilleri, gerçekleştirilen bu projeler, takdir edilmesi gereken projeler çünkü bizim yatırımcılarımız yapıyor bu projeleri, bu projeleri yaparken de kaynaklar Avrupa Birliğinden alınıyor. Avrupa Birliğinin, özellikle Türkiye açısından bakıldığında, sığınmacı politikasına en büyük katkısı Türkiye Cumhuriyeti devletimiz ve Türk milleti sağlamıştır. Yani bugün hani parmakla gösterilirken, gerçekten övgüyle karşılanan bir sığınmacı politikasıyla tüm dünya Türkiye'nin yaptıklarından övünçle bahsederken elbette burada ortaya konulmuş olan IPA III fonlarından yatırımcılarımızın aslında sonuna kadar istifade etmesi için konuyu incelemeleri, inceledikten sonra gerekli müracaatları internet üzerinden yapmaları gerekmektedir. Hani, farkındalığı oluşturacak olan sadece sadece devletimiz değildir; biz milletvekilleri de bu bilgileri elbette tüm çevremizle, seçmenlerimizle buluşturmakla mükellefiz.

Ülkemize verilen IPA fonlarıyla 850-900'e yakın büyük ölçekli proje hayata geçirilecek. Bu hayata geçirilen projelerde, unutmayalım ki bugün işsizlik sorunundan bahsederken çok yüksek oranda, yüksek sayıda istihdam da sağlanacak çünkü bu projelerde sonuç itibarıyla, insan bazlı düşünüldüğünde, onların istihdamı da göz önünde bulundurulduğunda o anlamda da büyük bir katkı sağlayacaktır.

2021-2027 yıllarını kapsayan bu yeni süreçte de projelerin artarak devam etmesini ve birçok alanda yani dünyayı bekleyen gelecekle ilgili yorumlamalar yaptığımızda, kıtlık senaryolarından bahsedilirken, yenilenebilir enerji, işte yeşil mutabakatlardan bahsedilirken, teknolojinin dünyadaki artan hızının ülkemizi nasıl etkilediğinden bahsederken, özellikle, IPA III fonlarına hazırlanacak olan projelerin Türk gençliğini kavrayacak, kucaklayacak, onlara gelecek sağlayacak projeler olması gerektiğine de dikkat etmemiz gerekiyor çünkü Türk gençliğinin bu projelerde istihdam görmesi ve kendilerinin görev alması elbette ki gelecek açısından çok büyük önem arz edecektir.

Avrupa Birliği üyesi ülkelerinin... Biz de biliyoruz ki çok uzun bir serüven uyum süreci ve yine tam üyelik süreci, hepimizin, belki burada bulunanların yaşından daha fazla bir süreyi kapsıyor. Hepimiz Avrupa Birliğine tam üyelikle ilgili ne kadar fedakârlıklar edildiğini, özellikle Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak biliyorken gelecekle alakalı temennimiz şudur ki -yurt dışına yaptığımız seyahatlerde ve bulunduğumuz görevlerde de hep Avrupalı dostlarımıza söylediğimiz odur- ikirciklik yaklaşımdan, siyasetten uzak yaklaşımdan, yine objektif bakış açısına en yakın seviyeden değerlendirmelerde bulunmalarını biz temenni ve tavsiye ediyoruz.

Yine, bulunduğumuz yerlerde, özellikle 2016 darbe girişimi gecesinden sonra tavır ve tutumunu değiştiren Avrupa Birliği üyesi ülkelerimizle alakalı, Türkiye'nin hem bölgesinde hem dünyada ne kadar önemli olduğunu ama Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasında da ne kadar önemli bir ticaret hacmine sahip olduğunu, manevi açıdan da bağların ne kadar kuvvetli olduğunu her zaman hatırlatıyoruz ve diyoruz ki: Avrupa Birliği üyesi ülkelerle olan bütün bu ilişkiler münasebetiyle en objektif derecede tutumun sergilenmesi, değerlendirmelerin yapılması ve ülkemizin üyeliğe tam kabulüyle ilgili adımların atılması gerekmektedir.

Elbette hepimizde oluşan bir güvensizlik var Avrupa Birliği uyum süreciyle alakalı. Bu güvensizliğin de giderilmesi için en önemli adımın Gümrük Birliği Anlaşması'nın güncellenmesi olduğunu da her gittiğimiz toplantıda hatırlatıyoruz ve üzerine vurgulayarak söylüyoruz. Gümrük Birliği Anlaşması'nın güncellenmesi, hem ülkemiz açısından hem Avrupa Birliği üyesi ülkeler açısından ekonomik avantajlar sağlayacaktır. Temennimiz odur ki Avrupa Birliği uyum sürecinden ve tam üyelikten tamamıyla hariç olan ve öncesinde de zaten Gümrük Birliği Anlaşması'na tabi olduğumuzu da bildiğimiz için, güncel olarak da ticaret hacminin gelişmesi için Gümrük Birliği Anlaşması'nın güncellenmesi en kısa zamanda olur.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü, tüm dünyada engelli haklarına dikkat çekme günüdür. Engellilerimizle ilgili gerek yasal düzenlemeler gerekse toplumsal farkındalık ve kuralların toplumun bütününe yansımaları açısından düzenlemeler yapılmıştır elbette ama yapılması gereken ilave düzenlemeler ve eksikler konusunda da ivedi olarak bunların hayata geçirilmesi için -hepimizin

sırtındaki vebal- hepimizin bu açıdan adım atması gerektiğini tekrar vurgulamak istiyorum. Meslek sahibi olan engelli kardeşlerimizin tamamının kendi alanlarında istihdam edilmesini, yine, meslek sahibi olmayıp da iş gücüne katılım sağlamak isteyen engellilerimizle ilgili ön yargıların tamamen ortadan kaldırılarak onların aslında engellerinin olmadığını, bizden çok daha fazla yürekle, gönülle, şevkle, azimle iş gücünde var olmak istediklerini tekrar vurgulamak istiyorum ve engelli öğretmenlerimizin özellikle 3 Aralık öncesinde Millî Eğitim Bakanlığımızdan bir müjde beklediklerini de buradan tekrar belirtmek istiyorum. Unutmayalım ki engelli olmak sorun değil, sorun aslında engel olmakta ve hepimiz birer engelli adayız.

Son olarak, 5 Aralık Dünya Kadın Hakları Günü'dür. Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk 5 Aralık 1934 tarihinde Türk kadınına seçme ve seçilme hakkını vermiştir. Bunu "demokrasinin beşiği" olarak adlandırdığımız birçok Avrupa Birliği üyesi ülkeden önce yapmıştır.

Türk kadınına verilen önemin ne kadar büyük olduğunu tüm tarihî geçmişimizden biliriz. Biliriz ki cephede kadın vardır, biliriz ki evde kadın vardır, biliriz ki sahada kadın vardır, biliriz ki siyasette kadın vardır, biliriz ki ticarete kadınlar vardır ve biliriz ki akademik dünyada da kadınlar vardır. Ancak, o günden bugüne siyasette kadınınımızın temsilinin arzu ettiğimiz, istediğimiz seviyede olmadığını görüyoruz ve bu anlamda da ben bir kadın milletvekili olarak, Milliyetçi Hareket Partisinin bir milletvekili olarak tüm kadın arkadaşlarımızı özellikle yaklaştırmakta olan seçimden dolayı siyasete katılım noktasında hem teşvik ediyorum hem de bize de düşen bir şey varsa yapmaya hazır olduğumuzu belirtmek istiyorum.

Türk kadını demokrasi ve cumhuriyetin güvencesidir. Kadınlar güçlenirse cennet vatanımız güçlenecektir. Liderimiz Devlet Bahçeli Bey'in de dediği gibi, kadın annedir, kadın eştir, kadın yuvadır, kadın insandır, ailenin temel direğidir, toplumun aynası, geleceğimizin ümit ateşidir. Kadın elinin değdiği yerde, kadının olduğu her zeminde farkındalık vardır, sağduyu vardır ve sabır hâkimdir.

Bu vesileyle, tüm kadın milletvekili arkadaşlarımızın da 5 Aralık Dünya Kadınlar Günü'nü kutluyorum.

Buradan, yine, engelli kardeşlerimizin 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nü kutluyorum.

Her birinizi saygılarımla selamlıyorum.

IPA III fonlarının hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum, sağ olun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Hişyar Özsoy.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün, Katılım Öncesi Fonlara Dair Mali Çerçeve Anlaşması'nı tartışmak üzere burada toplanmış bulunuyoruz, yalnız ortada şöyle bir durum var. Şimdi, Türkiye'ye yapısal reformlar karşılığında verilen bu bütçenin ismi, İngilizce ifadeyle "The Instrument for Pre-accession Assistance" Yani bir ülke, Avrupa Birliği'ne girme niyeti olan bir ülke formel olarak Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde birtakım siyasi, hukuki, ekonomik, idari reformlar yapıyor ve bunun karşılığında Avrupa da onlara finansal destek sunuyor, asıl mesele bu. Fakat bu IPA fonlarının 2017-2018'den sonra -özellikle Türkiye'deki demokrasi, insan hakları standartlarının gerilemesi yüzünden- bir kısmı kesintiye uğradı ama hâlâ Türkiye'de çok önemli bir finansal kalem olarak birçok projeyi destekliyor.

Şimdi, bunu biz Dışişleri Komisyonunda da konuştuk; demokrasi, hukuk ve insan hakları alanıyla da ilgili olarak birçok noktada projelerin yapıldığını görüyoruz. Çok önemli kalemler var burada; ceza infaz kurumlarıyla ilgili, hâkim ve savcı adaylarının eğitilmesiyle ilgili, Emniyet sistemindeki sivil denetimle ilgili, temel eğitim kurumlarında demokrasi kültürünün güçlendirilmesi gibi. Yani isimleri gerçekten güzel olan dünya kadar proje var. Yalnız, ortada şöyle bir durum var kıymetli arkadaşlar: Bu IPA fonlarını alıp kullandıkça -niyet edilen o demokratik standartlar yerine- Türkiye'de işleyen demokrasi kurumu, hukuk kurumu neredeyse kalmamış durumda yani ne kadar çok Avrupa'dan IPA desteği alıyorsanız o kadar çok Avrupa'nın temel değerlerinden uzaklaşıyorsunuz.

Bakın, size birkaç örnek vereyim. Şimdi, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında müzakerelerde 3 temel alan var: Birincisi, Türkiye'nin Avrupa Birliğine tam üyeliğine yönelik katılım süreci; 2018 yılından itibaren donmuş durumda, ortada katılıma dair zerre kadar bir ilerleme söz konusu değil. İkincisi, gümrük birliğinin güncellenmesi. Biliyorsunuz, mevcut durumda tarım ve yerel yönetimlere dair, o alanlara dair gümrük birliği söz konusu değil; bunun güncellenmesi talepleri söz konusu ama Türkiye'deki genel, siyasal, toplumsal istikrarsızlık yüzünden o süreç de tıkanmış durumda.

Üçüncü olarak, önemli maddelerden bir tanesi de vize serbestiyeti. Hatırlayacak olursanız, Hükûmetteki parti Adalet ve Kalkınma Partisinin 2015 yılındaki en büyük seçim vaatlerinden biriydi, seçim olacak ve herkes Avrupa Birliği ülkelerine serbest gidecekti, vize serbestisi olacaktı öğrenciler için, işverenler için vesaire. Şimdi geldiğimiz noktada, bırakın vize serbestiyetini şu an neredeyse bütün Avrupa ülkeleri Schengen vizesi konusunda Türkiye'ye örtük ambargo uyguluyor. Eminim, buradaki vekillerin neredeyse hepsine talepler geliyordur aile birleşimleri için, öğrenciler için, işverenler için, Avrupa'da çalışan işçiler için; yani işimizi gücümüzü bırakmışız, partilerin dış ilişkiler alanında çalışan insanlar olarak vize kurumlarına dönmüşüz biz gerçekten, vize konusunda vatandaşlara yardımcı olmaya çalışıyoruz, Türkiye'de âdettendir ya araya insan koyarak, adam koyarak vize aldirmaya filan çalışıyoruz; böyle bir durumdayız. Demek istediğim, ne Avrupa Birliğine katılım konusunda ne gümrük birliği konusunda ne de vize serbestiyeti konusunda herhangi bir ilerleme söz konusu değil; ilerlemeyi bırakın, sürekli bir gerileme söz konusu. Avrupa Komisyonunun da Avrupa Parlamentosunun da Türkiye'nin demokrasisine, hukukuna dair yayımladığı bütün raporları da yok hükmünde sayan bir Dışişleri Bakanlığı var çünkü hoşlarına gitmeyen ne rapor çıkmışsa “Bu yanlıdır, bu taraflıdır ve biz bu raporu reddediyoruz.” diyorlar. Şimdi, bir taraftan Komisyonun, Parlamentonun raporlarını reddedip diğer taraftan da IPA fonlarıyla sözüm ona onların kaygılarına denk düşecek projeler üretiyoruz. Yani bunu samimiyetle söylüyorum, bu IPA fonlarının dağıtımına baktım; ben Avrupa Birliği yetkililerinin yerinde olsam amacına uygun kullanılmayan tek bir kuruşu vermem. Mesela diyor ki: “Ben bu parayı size veriyorum, adalet kurumunu reforme edin. Hâkimleriniz adil olsun.” Mesela diyor ki: “Ben size bu parayı veriyorum, Anayasa kararlarının uygulanmasını sağlayın.” Bunun için proje yapılıyor, para veriliyor Türkiye'ye fakat yerel bir hâkim bile, yani birinci derece bir mahkemeden bir hâkim bile en üst bağlayıcı mahkeme olan Anayasa Mahkemesi kararlarını takmayabiliyor, arkasında da maşallah dağ gibi Hükûmetin siyasi iradesini bulabiliyor hatta kimileri hızını alamayıp “Biz Anayasa Mahkemesini de kapatalım.” diyebiliyorlar yani aslında anayasal rejime karşı suçtur Anayasa Mahkemesini kapatmak.

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, şuraya kadar biraz Avrupa Birliğiyle ilgili konuştum. Ben, konuyu, buradan, biraz Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyinin ortaklaştığı bir alana taşımak istiyorum, o alan da şudur: Tabii, Türkiye'nin Avrupa Birliğiyle ilişkileri sadece demokrasi, hukuk ve insan hakları değil; ekonomik alanda, tarımsal kalkınma alanında, göçmen, güvenlik, istihbarat, gibi dünya kadar alanda iş birliği yapıyor ama Avrupa Birliği ile Avrupa Konseyinin ortaklaştığı bir alan var, o da demokrasi, hukuk ve insan hakları. Şimdi, Avrupa Konseyi, temelde iktisadi, daha sonra idari, siyasi bir hüviyet kazanmış Avrupa Birliğinden farklı olarak demokrasi, hukuk ve insan hakları konusunda çalışan bir kurum. Türkiye de sürekli olarak bu Konseyin kurucu üyelerinden biri olmakla övünen bir ülke fakat son altı yedi yılda Türkiye'nin demokrasi, hukuk ve insan hakları karnesi yüzünden neredeyse Konseyden atılma noktası gelmiş, birazdan detaylarını paylaşacağım.

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, Avrupa Konseyi'nin değişik organları var. Bu organlardan bir tanesi “Committee For The Prevention Of Torture” dedikleri CPT -herkes artık CPT ismini biliyor- Türkiye'deki cezaevlerindeki durumları inceler, rapor eder ve hükûmete “Bunu düzeltin.” der. Geçen gün Dışişleri Bakanına Bütçe Komisyonunda sordum, bana cevap göndermiş; gerçekten sorduğum soruya cevabın dışında her şeyi söylemiş orada. Türkiye 2016, 2018 ve 2021 yılındaki CPT raporlarını ne açıklıyor ne uyguluyor; içinde ne olduğunu da bilmiyoruz. Merakla soruyoruz ama belli ki orada bayağı istenmeyen durum söz konusu herhâlde yoksa cesaretleri varsa getirirler orta yere koyarlar, ne olduğunu hepimiz birlikte görürüz.

Venedik Komisyonunun -ben yedi yıldır Avrupa Konseyi'nin çalışmalarına katılıyorum- üzerinde en fazla bilgi, rapor ürettiği ülke Türkiye'dir, hemen hemen her sene bir iki tane temel yasalara dair

muhakkak gelir rapor hazırlar. En son dezenformasyon yasasıyla ilgili yaptı, biliyorsunuz. Daha önce terörün finansmanı konusunda yapmıştı, yerel yönetimler konusunda yaptı, yaptı da yaptı. Venedik Komisyonu, yasama süreçlerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi değerleriyle uyumlu olması için takip eden, destekleyici bir organ ama CPT kararları uygulanmadığı gibi Venedik Komisyonu hiç sayılmıyor zaten.

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Türkiye'deki yerel yönetimlerin durumuna dair her yıl rapor yayınlıyor. Geçen sene, sadece HDP belediyeleri değil, genel olarak Türkiye'de yerel yönetimin artık neredeyse kalmadığına dair raporlar yayınladılar. Avrupa Konseyinin başka bir organı Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi, bizim de üyesi olduğumuz Meclisin -merhaba, Başkan da geldi, Avrupa Konseyi Parlamentosu Türkiye Delegasyonu Başkanı Sayın Ahmet Yıldız- yakın zamanda izleme raporu çıktı. İzleme raporunun sonucu şu: 2017 Nisan ayında Türkiye izleme sürecine dâhil edilmişti ama 2017'den 2022'ye kadar demokrasi, hukuk ve insan hakları konusunda herhangi bir ilerleme, pozitif adım olmamış yani temel olarak söylüyorum, özetle.

İnsan Hakları Yüksek Komiserinin son yedi yılda Türkiye'ye dair çıkardığı sayısız rapor var, açıklama var; en son olarak oraya geleceğim kıymetli arkadaşlar. On dakikamda da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını önünüze getirmek istiyorum, Kıymetli Grup Başkan Vekilimiz de onaylıyor bu durumu. Önemli arkadaşlar bu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesini kararları; evet, iktidar şu anda çok umursamayabilir ama çok önemlidir. Bakın, niye önemli? Sondan başlayayım, 8 Kasım tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, şu an hâlâ cezaevinde bulunan kıymetli Eş Başkanımız Figen Yüksekdağ'ın da aralarında bulunduğu 13 milletvekili hakkında bir karar açıkladı. Bu kararı 7 kişilik bir jüri verdi. Bu jürinin içinden bir yargıç karşı oy kullandı. Sizce kim olabilir bu? Saadet Hanım, Saadet Yüksel; her şeye karşı oy kullanıyor. Ama bu da gerçekten biraz sıkıntılı bir durum yani şahsileştirmek istemiyorum ama kendisi açısından da sıkıntılı bir durum. Daha önceki kararlarda da benzer bir duruma düşmüştü. Hukuk gözünden değil, Hükûmet gözünden meseleye bakıyor. Aksi hâlde, mesela 16 yargıcın verdiği kararda niye bir tek siz karşı oy kullanırsınız ki yani? Ya hukuk müktesebatları çok farklı, arka planları çok farklı ya da "Ben orada hukuku değil, evrensel değerli değil, Hükûmetimin bana 'Hukuk budur.' dediği şeyleri savunurum." diyor. Neyse... Karar almışlar 6'ya karşı 1. Kararda şunlar var: "Bir: 2016 yılında bu insanların tutuklanması bir hak ihlalidir, hukuksuz yere tutuklandılar." diyor. "İki: Hukuksuz yere tutuklananların hukuksuz yere tutuklulukları uzatıldı çünkü beş altı yıl tutuklu kalanlar oldu." diyor, bu iki. "Seçme ve seçilme haklarından mahrum bırakıldılar." diyor. Belki de en önemlisi, son üç yıl içerisinde Türkiye hakkında 3'üncü kez 18'inci madde ihlali verdiler. 18'inci madde ihlali şu demektir arkadaşlar... Avrupa Konseyi tarihinde yoktur, Türkiye tarihe geçmiştir, üç yılda 3 defa tarihe geçmiştir. Şunu diyor 18'inci madde: "Türkiye'de hukuk yoktur. Bu insanların hepsi, HDP'li milletvekillerinin hepsi siyasi saiklerle, siyasal çoğulculuğu boğmak ve siyaseti sınırlamak için tutuklandılar, yargılandılar, cezaevlerine atıldılar." Kim bu insanlar? Birkaç örnek vereyim; Figen Yüksekdağ, hâlâ cezaevinde, kıymetli İdris Baluken -bazılarınız hatırlıyorsunuz, Grup Başkan Vekilimizdi, şurada oturuyordu, kendisi tıp doktoru- İki gün önce kendisini ben Sincan Cezaevinde ziyaret ettim altı yıldır orada. Bu arada, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Figen Yüksekdağ ve İdris Baluken için derhâl tahliye ve beraat istemiş. Besime Konca Vekilimiz bir dönem cezaevinde yattı, şu an yurt dışında yaşamak zorunda. Abdullah Zeydan Milletvekilimiz beş yıl cezaevinde yattı, çıktı. Nihat Akdoğan Milletvekilimiz, yine, Selma Irmak cezaevinde yattı uzun süre, çıktı, yurt dışına çıkmak zorunda kaldı. Ferhat Encü uzun dönem cezaevinde yattı. Gülser Yıldırım daha yeni tahliye oldu iki ay önce. Nursel Aydoğan, Çağlar Demirel'i beş yıl hapis yatırdınız. Burcu Çelik, Ayhan Bilgen, Leyla Birlik vesaire vesaire; 13 milletvekili.

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, bu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tekil yargıç kararları da değil, bunlar jüri kararlarıdır. Şimdi, bu karardan önce ne olmuştu? Geçen sene 40 HDP milletvekilinin dokunulmazlığının hukuksuz bir şekilde kaldırıldığına mahkeme hükmetmişti, onun için de tazminatlar ödendi 40 milletvekiline. Orada 18'inci madde ihlali yoktu ama ondan önce Selahattin Demirtaş'ın iki kararında yine 18'inci madde ihlali söz konusuydu Büyük Dairenin verdiği kararda.

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, bunu biraz detaylı anlatmak istedim. Bu, şu demektir: 2016 yılından itibaren HDP'ye yönelik olarak ürettiğiniz bütün argümanların hukukla uzaktan yakından bir alakası yoktur, tescillenen budur. Şu an devam eden Kobani davasında benzer argümanlar, benzer suçlamalar söz konusu.

Yine, HDP'nin kapatılma davasında, zaten bu davalarda yani bu bahsettiğim milletvekillerinin, Selahattin Demirtaş'ın davalarında ifade ettiğiniz bütün o argümanların hepsini Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içeriğine girerek a'dan z'ye kadar değerlendirmiş ve nihayetinde şunu demiştir aslında anlamak isteyene, bir parça akli, basireti kalana: "Altı yedi yıldır kan kusturduğunuz, yargı eliyle bitirmeye, yok etmeye çalıştığınız HDP'ye yönelik bütün tasarruflarınız siyasidir ve buna bir nokta koyun." Tabii, Türkiye buna uyar mı uymaz mı; bu, ayrı bir tartışmanın konusudur. Şu ana kadar bizim görebildiğimiz kadarıyla, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarını uygulayabilecek bir siyasi iradeye ve cesarete de sahip değildir. Cumhurbaşkanı defalarca söyledi, aslında ilginç bir şey söyledi Selahattin Demirtaş'la ilgili ilk karar çıktığı zaman, hatırlayacak olursanız Hükûmetin resmî argümanı şuydu: "Efendim, tamam, karar çıktı ama bu karar daha nihai bir karar değil çünkü biz bu karara itiraz edeceğiz." Ettiler; iki yıl sürdü itiraz süreci. İki yıldan sonra çok daha güçlü bir karar çıktı, bu defa 18'inci madde ihlali de veren bir karar çıktı; karar kesinleşti, Büyük Daire kararı olarak çıktı. Kararı uygulamak gibi bir niyetleri yok ya, efendim, bu defa da topu taca atıyorlar: "Efendim, başkaları da başka kararlar uygulamıyorlar." Şu an argüman bu, argüman değişti. Ya, kıymetli arkadaşlar, Avrupa Birliği ya da Avrupa Konseyi istiyor diye değil, şu ülkenin demokratik standartlarını, hukuk standartlarını, insan hakları standartlarını sizin düşünmeniz lazım ya. Bakın, bağımsız yargı olduğu zaman HDP çok rahat aklanabiliyor; biraz zaman aldı, beş yıl aldı, altı yıl aldı. İnanın bize, ne paralar verdiler. Bakın, biz en azından Türkiye'den avukat tuttuk, Almanya'dan özel avukatlar tuttular ya Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde Türkiye'yi savunsun diye, paralar verdiler dünya kadar ama argümanınız olmadığı zaman, isterseniz dünyanın en iyi hukuk takımını götürün ortaya koyun -çünkü ortada bariz olan bir hukuksuzluk durumu söz konusu- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tescillediği durum budur.

Şimdi, kıymetli arkadaşlar, Türkiye bir yol ayrımında, bir yol ayrımına gelmiş durumda. Siyaseten söylüyorum bunu, önümüzdeki birkaç ay içerisinde Türkiye'nin belki en önemli seçimlerinden birini yapacağız, ya ibreyi demokrasiye, hukuka, insan haklarına, özgürlüklere, adaletle ve toplumsal refaha doğru kıracağız -ya bunu yapacağız- veya da Türkiye tam anlamıyla hukukun rafa kalktığı, kırıntılarının bile olmadığı, insan haklarının esamesinin okunmadığı bir ülkeye dönüşecek. Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi Türkiye'yi kurtaracak olan bu tür dışsal kurumlar değildir, biz bunun farkındayız, bunların güçlerini de abartmamak lazım ama bizim bu Hükûmete de bu muhalefete de temel olarak söylediğimiz şudur: Eğer siz kendi toplunuza demokrasi, hukuk, insan hakları tesis etmek istiyorsanız bu tür kurumların Türkiye'ye katabileceği bilgileri ve deneyimleri söz konusu.

Şimdi, ben burada Sayın Ahmet Yıldız'a -Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinde Türk Delegasyonu Başkanı- sormak istiyorum: Sayın Başkan, bunu gerçekten soruyorum yani eğer Türkiye, Avrupa Konseyine üye olmak istemiyorsa bunun kararını vermek zorunda çünkü kimse Türkiye'yi orada zorla tutmuyor, değil mi?

AHMET YILDIZ (Denizli) – Hiç öyle bir hâlimiz var mı?

HİŞYAR ÖZSOY (Devamla) – Sizin yok ama eğer gerçekten de orada kalıncaksa orada kalmanın da kimi kuralları, kaideleri söz konusu yani orada "Biz AİHM kararını takmayız, biz Büyük Daireyi takmayız." "E, o zaman burada ne işiniz var?" diye soruyorlar insana. Dolayısıyla, zaten Rusya'nın Konseyden çıkarılmasından sonra şu an Türkiye topun ağzında, 1'inci sırada bu hak ihlalleri vesaire konusunda. Umalım, dileyelim bu vesileler...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Özsoy, süreniz tamamlandı.

HİŞYAR ÖZSOY (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamam.

HİŞYAR ÖZSOY (Devamla) – Umalım, dileyelim...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkanım, uluslararasıda olur bir dakika ya.

BAŞKAN – Efendim, hiç kimseye vermedim, Sayın Özsoy’a pozitif ayrımcılık yapamam.

HİŞYAR ÖZSOY (Devamla) – Tamam, teşekkür ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Sibel Özdemir. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Komisyonu arasında Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı yani IPA III çerçevesinde yapılacak mali yardımların uygulanmasına yönelik bu ortaklık anlaşmasına dair kanun teklifinde ben de grubumuz adına söz aldım. Tüm Genel Kurulu ben de saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşmekte olduğumuz bu anlaşma, resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliğinden, üyeliğe hazırlık anlamında, alacağımız mali yardımların bir nevi yenilenmesi anlaşması. Şöyle ki: Kanun teklifini benim de üyesi olduğum Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda tali Komisyon olarak görüşerek, bizler, oy birliğiyle genel uygunluk raporumuzu esas Komisyon olan Dışişleri Komisyonuna gönderdik. Tali Komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonunun toplanıp görüşümüzü esas Komisyona gönderme sürecini ben oldukça olumlu buluyorum. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu olarak Komisyonumuzda çoğunlukla bildiğiniz üzere -burada milletvekili arkadaşlarım da var- heyetler arası görüşmeler yapıyoruz, resmî kabullerimiz oluyor, Karma Parlamento Komisyonu olarak toplanıyoruz. Fakat Komisyonumuzun en önemli görevlerinden biri de resmî aday ülkesi olduğumuz Avrupa Birliğiyle yasal mevzuatımızı uyumlaştırma noktasında kanun tekliflerinin Meclis Genel Kuruluna sevk edilmeden önce mutlaka Avrupa Birliği mevzuatına uygunluğunun olup olmadığı konusunda bir görüş ortaya koyması gerekmekte. Dolayısıyla tali Komisyon olarak Parlamentoya sunulan birçok yasal mevzuatta görüş bildirmemiz gerekiyor çünkü İç Tüzük’te Komisyonumuza böyle bir görev verilmiş. Bu anlamda, maalesef, bugüne kadar Komisyonumuzun bu görevini yapmasının koşullarını tam olarak sağlayamadık. Bizler, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyeleri olarak -burada milletvekili arkadaşlarım var- sadece üyesi olduğumuz Komisyon toplantısı değil özellikle yasa tekliflerinde, Avrupa Birliği mevzuatı, Avrupa Birliği raporlarındaki tespitler, uyarılar bağlamında da ilgili komisyonlara katılıp katkı sunmaya çalışıyoruz. Ancak, değerli milletvekilleri, asıl İç Tüzük’te verilen görev gereği Avrupa Birliği Uyum Komisyonu olarak toplanıp her yasal mevzuatta görüş bildirmemiz gerekiyor. Şimdi, bu toplantılar doğal olarak yapılamayınca Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumsuz yasaların yapılmasına neden olunuyor. İşte, bu nedenle, Avrupa Birliği mevzuatına uyum noktasında, maalesef, bizi geriye götüren, Avrupa Birliğinden uzaklaştıran yasal düzenlemelerin Meclis Genel Kurulundan geçtiğine, işte, Avrupa Birliği raporlarına da yansıdığına şahitlik ediyoruz. Örnek verecek olursak, burada hep beraber kabul ettiğimiz Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’ndaki uyumsuzluklar, en çok da çevreyle ilgili yapılan yasal düzenlemelerdeki uyumsuzluklar. En son burada birlikte kabul ettiğimiz dezenformasyon yasasıyla ifade ve basın özgürlüklerinde Avrupa Birliği hukuksal mevzuatına uyumsuz düzenlemeler yapıldı. Bu uyumsuzluklar, bu çelişkiler her yıl yayınlanan Avrupa Birliği Türkiye raporlarına da doğal olarak doğrudan yansıdı. Biz Mecliste ilgili komisyonlarda gerekli çalışmaları yapmadığımız için tüm bu uyumsuzluklar Avrupa Birliği raporlarına, uluslararası raporlara da yansımış oldu. Bu anlamda, ben, komisyon üyesi olarak uyarımı yapmak istiyorum: Kanun tekliflerinin Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda görüşülmesini çok önemsiyorum, değerli buluyorum ve bu duyarlılığımı geç de olsa Genel Kurulun bilgisine sunmak istiyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, benden önceki hatipler de ilettiler, Avrupa Birliği tarafından aday, potansiyel aday ülkelere yani üyeliğe hazırlık sürecinde olan ülkelere üyeliğe yönelik yapacakları siyasi, kurumsal, sosyal, ekonomik reformlara destek vermek, birlik yasal mevzuatına uyum sağlamak amacıyla katılım öncesi fonlar yani mali yardımlar sağlanmakta. Katılım öncesi mali yardımlar, IPA dediğimiz fonlar; bunun yanında, hepimizin bildiği, bizim ülkemizin de katıldığı Erasmus, Ufuk 2020 gençlik araştırma geliştirme programları var, sınır ötesi iş birliği programları var.

Bütün bunlarla birlikte Avrupa Birliğinin 3 temel yardım, fon desteğinden bir tanesi de bugün görüştüğümüz IPA fonları, mali yardımlar. Türkiye olarak biz de bu fonlardan 2002 yılından itibaren

yararlanıyoruz. Katılım öncesi mali destek programıydı 2002’de, daha sonra IPA dönemlerine geçildi. 2007-2013 IPA I Dönemi 23’üncü Dönemde Mecliste kabul ediliyor, 2014-2020 IPA II Dönemi 24’üncü Dönemde kabul ediliyor ve bugün de 2021-2027 dönemi IPA III fonları bizim dönemimizde, bugün onaylanacak ve yürürlüğe girecek.

Baktığımız zaman, ülkemiz, hazırlık sürecindeki ülkelere verilen bu fonlardan IPA I Dönemi’nde en fazla yani yüzde 48 oranında, IPA II Dönemi’nde en fazla yani yüzde 25 oranında pay alan ülke konumunda. 2002’de ilk katılım desteğinin verildiği dönemde de yaklaşık 1,5 milyar euro destek aldığımız görülüyor. İşte, bu dönemde yani IPA I Dönemi’nde 11,5 milyar euronun neredeyse 5 milyar eurosunu ülkemiz almış, IPA II Dönemi’nde 11,7, neredeyse 12 milyar euronun 3,2 milyar eurosunu ülkemiz almış. Bu dönem, bugün bizim kabul edeceğimiz destek programında da yaklaşık 14,5 milyarlık bir fon aday ve potansiyel aday ülkelere tahsis edilecek. Şimdi, baktığımız zaman, bizim ülkemiz 2002 yılından bugüne kadar neredeyse 10 milyar euroya yakın fon almış ve 900 projeye katılmış. Bu verileri şunun için veriyorum: Şimdi, 2005’ten itibaren baktığımız zaman -2005 önemli bir tarih, ülkemizin Avrupa Birliğiyle müzakereye başladığı tarih yani fasılları, mevzuatı uyumlaştırmaya başladığımız tarih- o dönemden bu döneme en fazla fon alan ülke olmamıza rağmen en ciddi geriye gidişleri yaşayan aday ülkeyiz. Bunu tartışmamız gerekiyor.

Bakın, 2006 raporlarında yani fonları almaya başladığımız ilk dönemde ülkemizden “ilerleyen, uyum sağlayan ülke” olarak bahsedilirken bugün “gerileme, kopuş noktasında” diye böyle bir değerlendirme yapılıyor. İşte, o zaman “aday ülke” konumundayken şimdi “stratejik ülke” konumuna indirgendik. E, ilerleme kaydetmek bir kenara -işte, Değerli Özsoy Hocamız da iletti- Avrupa Konseyinin tekrar denetim sürecine giren... Yani denetimden çıkmış bir ülkeydik, bugün tekrar denetime giren, hatta ihraç tartışmalarının yapıldığı bir ülke konumuna geldik. Ve yine aynı dönemde -bakın, bu iktidar dönemindeydi, 2005 sonrası- temel haklar, özgürlüklerde ilerleme kaydederken bugün en ciddi gerileme kaydettiğimiz alanlar bu alanlar. Doğal olarak Avrupa Birliği yardımlarından en çok yararlanan ama AB üyelik sürecinde de en ciddi geriye gidişler ve eleştiriler yaşayan ülke olarak ben bu tezatlığı da belirtmek istedim. Elbette, bu süreçte Avrupa Birliği’nin de tabii, samimi olmayan ya da malum AB üyesi ülkelerin ön yargıları olabilir; adil, objektif olmayan politikalar olabilir; bunları bir kenara koyabiliriz ama biz bu iktidar döneminde, neredeyse altmış yıllık Avrupa Birliği üyelik sürecimizin yirmi yılını tek başına yöneten bu iktidar döneminde ülkemizin üyelik kriterlerinde ve kazanımlarımızdaki geriye gidişleri de sorgulamak zorundayız.

Bugün görüştüğümüz bu anlaşmayla ülkemizi AB üyelik sürecine hazırlayacak IPA III Dönemi fonlarının da etkin ve verimli kullanılıp kullanılmayacağını da biz burada sorgulamak ve tartışmak zorundayız çünkü Meclis olarak oy birliğiyle Avrupa Birliği’ne üyelik sürecimizin gerçekten somut bir aşama kaydetmesi için vereceğimiz bu yetkinin yani bugün onaylayacağımız Avrupa Birliği’ne Mali Yardımlar Anlaşması’nın Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin getirdiği kişisel gelgitlerle heba edilmesi konusunda da çok ciddi endişeler taşımaktayız. (CHP sıralarından alkışlar) Bu sistemin bu yapısal sorunu konusundaki kaygılarımızı bizler burada sizlerle paylaşmak durumundayız.

Öncelikle şunu da vurgulamak istiyorum çünkü bu görüşmekte olduğumuz Mali Yardımlar Çerçeve Anlaşması bu fonların şeffaf ve denetlenebilir süreçler sonucunda kullanılıp kullanılmaması, ilgili fonların ilgili yerlere harcanıp harcanmadığı konusunu da ciddi şekilde önemsiyoruz. Anlaşmayla zaten çok ciddi bir çerçeve çiziliyor, çok detaylı olarak denetleme mekanizmaları ortaya konulmuş. Bu anlamda, sözleşme metninde açıkça belirlenmiş olan kurumsal şeffaflıkların ve hesap verilebilirliklerin de etkin yönetimini çok önemsiyoruz ve tekrar dikkatinize sunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, şimdi, şöyle ki: Bu iktidar döneminde, Avrupa Birliği Bakanlığı dönemindeki bu kaygımızı neden belirtmek istiyorum? Bildiğiniz üzere, bu iktidar döneminin bir Avrupa Birliği Bakanlığı döneminde fonların kullanımında ciddi usulsüzlükler yapılmıştı ama şimdi bu Bakan, bu usulsüzlüklerin yapıldığı dönemdeki Bakan bir Avrupa Birliği ülkesine büyükelçi olarak atanarak mükâfatlandırıldı. Ben, bu nedenle, bu uyarımı tekrar yapmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, diğer bir konu da fon kesintileri. IPA fonlarından en fazla yararlanıp ancak üyelik kriterlerinde en fazla geriye giden ülke olmanın yanında, biz, 2017 sonrasında fon kesintileriyle karşı karşıya kalan bir ülke olduk. Biz, evet, bu fon kesintilerine ilgili toplantılarda her zaman itiraz ettik, bunları doğru bulmadığımızı ilgili muhataplarımıza ilettik. Ancak IPA fonlarında yapılan kesintilerin AB raporlarına da yansıyan ciddi gerileme, özellikle de Kopenhag Siyasi Kriterleri, işte, temel haklar, özgürlükler, bağımsız yargı, güçler ayrılığı gibi kriterlerdeki ciddi geriye gidiş süreçleriyle ilişkisini ve etkisini de bizim tartışmamız gerekiyor; bu fonların kullanılma yetkisini verirken bu fonlardaki geriye gidişlerin de sebeplerini tartışmamız gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, evet, söylediğim gibi, bu dönem yaklaşık 14,5 milyar euro bir bütçe fonu ayrıldı bugün onaylayacağımız anlaşmayla.

Şimdi, Avrupa Birliği her dönem öncelikli yeni alanlar belirliyor. Her mali yardım döneminde Avrupa Birliğinin -dediğim gibi- belli öncelikleri var. Şimdi, bu dönemde yani bizim bugün onaylayacağımız anlaşmada 5 tane temel alan belirliyor. Bu alanlar yani bu fonların öncelikli olarak verileceği alanlar şu şekilde: Hukukun üstünlüğü, temel haklar, iyi yönetim, müktesebat uyumu, yeşil gündem, sürdürülebilir bağlantısallık, rekabetçilik, kapsayıcı büyüme, sınır ötesi iş birliği. Şimdi, değerli milletvekilleri, baktığımız zaman bu fonların öncelikli verileceği alanlar da ülkemiz açısından en sorunlu, en çok geriye gidişlerin yaşandığı alanlar. Özellikle hukukun üstünlüğü, temel haklar, Avrupa Birliği hukuksal mevzuatına uyum, güçler ayrılığı, bağımsız kurumlar gibi alanlar, ülkemiz açısından ciddi yapısal reformları gerektiren alanlar olarak karşımıza çıkıyor. Avrupa Birliği mali yardımlarının, işte, bugün bizim onaylayacağımız bu mali yardımların, özellikle öncelikli alanların.. Ya, bırakalım, Avrupa Birliği üyelik sürecimizin ötesinde bizim öncelikli reform alanlarımız olarak karşımızda duruyor. Bunu çok önemsiyorum.

Şimdi, baktığımız zaman değerli milletvekilleri, teknik anlamda mali yardımların bu değerlendirmesini yaptıktan sonra, peki, AB, dış politika ve Avrupa Birliğiyle üyelik sürecimizdeki temel sorunlar neler, buna değinmek istiyorum. Şimdi, biz bir devlet politikası olarak 1963 yılından itibaren başladığımız bu süreçte 99 yılında önemli bir aşama kaydettik, resmî aday ülkesi olduk, sonra 2005 dönemi, bu iktidar döneminde müzakere sürecine başladık ve Avrupa Birliğine tam üyelik sürecimizde 2011 yılı, değerli milletvekilleri, özellikle de 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte ciddi gerileme, kopma noktası ve hatta savrulduğumuzu gözlemliyoruz. Bu geriye gidişler de doğal olarak hepimizin bildiği Avrupa Birliği raporlarına da yansımakta. Adaylık sürecimizdeki belki de en büyük kazanımlarımız olan demokratik kurumların işleyişi, yargı sistemi, yolsuzlukla mücadele, insan hakları ve temel haklarda, güçler ayrılığı alanında, genel olarak Kopenhag Siyasi Kriterlerinde ciddi gerilemeler var.

Evet, gerçekten ciddi bir ilerleme ve uyum sürecinden bugün gerileme ve üyelikten kopuş sürecine geldiğimizi belirtmiştim ve Konseyin denetim süreci de çok önemli, bunu da tekrar dikkatinize sunmak istiyorum. Açıkçası müzakere sürecine başladığımız günden itibaren üyelik sürecimize yaklaşmak bir kenara, uzaklaşan bir ülke olduk. Yeşil Mutabakat, dijitalleşmeyi Avrupa Birliği tartışırken, değerli milletvekilleri, biz daha Gümrük Birliği Anlaşması'nı güncelleyemiyoruz, vize muafiyeti konusunda bir ilerleme kaydedemiyoruz. Şimdi, tamamlamamız gereken 35 müzakere başlığından 16'sında biz fasıl açabildik ama biz bu fasıllarda da ciddi şekilde geriye gidiyoruz yani açtığımız fasıllarda da bir geriye gidiş var.

Evet, söylediğim gibi, 2016 sonrası Avrupa Birliği raporlarında çok ciddi eleştirilerin yapıldığı alanlar bizim dikkatle değerlendirmemiz gereken alanlar; yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü, ifade özgürlükleri, demokratik işleyen bağımsız kurumsal yapılar ve güçler ayrılığı ilkesi. Bu alanlara çok ciddi şekilde dikkat etmemiz gerekiyor ki en önemlisi de değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte özellikle güçler ayrılığı ve bağımsız, tarafsız, kurumsal yapılarda çok ciddi tahribatlar yaşandığına dair çok ciddi tespit ve uyarılar var Avrupa Birliği raporlarında.

Şimdi, bu yönetim sisteminin yapısal sorunları olan kurumsuzlaşma, kuralsızlaşma ve siyasallaşan liyakatsiz atamalar sonucunun somutlaştığı en temel alanlardan biri de dış politikamız oldu. Yerleşik dış politikadaki teamüllerimiz yok sayıldı, ülkemizin itibarına ciddi zararlar verildi. Dış politika

alanı ve Avrupa Birliği süreçlerindeki kısa vadeli kişisel tercihler ve dış politikanın kişisel ilişkilere indirgenmesine biz sık sık şahitlik ettik. Stratejik, uzun vadeli, millî çıkarların ötesinde, bir parti iktidarını da âdeta aşan, özellikle seçim öncesi dönemlerde ortaya çıkan iç politikaya, daha da ötesi kişisel iktidarı korumaya dönük çıkışlara da hâlâ şahit oluyoruz.

İşte, dış politikadaki bu savrulma nedeniyle şimdi komşu ülkelerle ilişkilerimizin koparılmasına, sonra da bu süreçlerde herhangi bir kazanım elde edip etmediğimiz de ortaya konulmadan gereksiz yakınlaşmalara şahit oluyoruz. Şimdi, bu kişisel tercihlerle şekillenen dönemsel savrulmaların tüm maliyetleri de ülkemize ve tüm vatandaşlarımıza ödetilmektedir.

İşte, bir öz eleştiri dahi yapılmadan çöpe atılan Avrupa Birliği raporları, bu iktidar döneminde sınırlı ilerleme alanlarında da geriye gittiğimiz bir süreci ortaya koyuyor. Raporları değerlendirip bir öz eleştiri yapmak gerekirken raporları çöpe atıyoruz.

Uygulamaya geçmeyen yargı reformları... Biz bu reform paketlerini hep birlikte büyük bir mutabakatla kabul ettik ve ilgili Avrupa Birliği kurumlarına da büyük bir övünçle sunduk. İnsan hakları eylem paketleri... Peki, bu paketlerin sonuçları ne oldu değerli milletvekilleri, değerli iktidar milletvekilleri? Bunların bir değerlendirmesi yapılmıyor maalesef. Şimdi, biz bu fonları vereceğiz, onaylayacağız ve bu fonların en çok kullanılacağı kritik alanlarda mevcut iktidarın yapmış olduğu çalışmalarla ilgili bir değerlendirme yapılmamakta.

Şimdi, 23'üncü fasıl var; yargı ve temel haklar ve 24'üncü fasıl; adalet, özgürlük ve güvenlik. Bir ilerleme kaydedemediğimiz ve en çok sorun yaşadığımız, en çok eleştirildiğimiz 2 alan; bu 2 fasıl ve 2 alanda çok ciddi eleştirilerle karşı karşıyayız. İşte, 18 Mart Göç Mutabakatı; bütün ekonomik, toplumsal, güvenlik dâhil yaşadığımız en son sorunlar, bütün bu maliyetler ülkemize ve tüm vatandaşlarımıza yüklenmesine rağmen biz bu süreçten bir kazanım elde edemedik. Avrupa Birliğiyle ilişkilerde geriye gidişimizin en somut örneği, evet, işte 18 Mart Düzensiz Göçmen Mutabakatı'nın tüm maliyetlerini ülkemiz üstlenmesine rağmen biz vize serbestisinde -ki bu anlaşmanın en temel, en kritik ön koşullarından biri olan vize serbestisinde- bir kazanım elde edemedik. Mutabakatı sağlanan 72 kriterden 6'sıyla ilgili herhangi bir süreç tamamlanmadı.

Değerli milletvekilleri, bu kadar sorumluluk, taahhüt yüklendik; vize serbestisi bir yana vatandaşlarımız vize randevusu dahi alamaz noktaya geldi bu yaz. Bunu çok ciddi değerlendirmemiz gerekiyor. Üstlendiğimiz ağır ekonomik, toplumsal maliyetlere rağmen bir kazanım elde edemedik. Avrupa Birliğinin hiçbir sorumluluk yüklenmeden, hiçbir taahhüdünü yerine getirmeden bu yaz çıkıp mutabakatın yenilenmesi tartışmasını açması bu iktidarın bir başarısızlığı değil mi değerli milletvekilleri?

Şimdi, diğer yandan, AIHM kararlarını uygulamadık. Çok ciddi Kavala davasında bir açıklama, bir gerekçe sunamıyoruz. İmzacısı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni en çok ihlal eden ülke konumuna geldik. Evet, kurucu unsuru olduğumuz Avrupa Konseyinden ihraç süreçlerimiz tartışılıyor. Meclisin oy birliğiyle kabul ettiği Avrupa Konseyinin en kritik anlaşması olan İstanbul Sözleşmesi bir kişinin keyfî kararıyla feshedildi. Belki en fazla ilerleme kaydedeceğimiz, kazanım sağlayacağımız -sağladığımız belki de- ekonomik kriterlerde bağımsız, özerk kurumsal yapılarımız Cumhurbaşkanlığı tarafından siyasi, liyakatsiz atamalarla öngörülebilirlik ve şeffaflıktan uzaklaştı ve bunun en büyük ekonomik maliyetini, en büyük yükünü de ülke olarak hepimiz üstlendik.

Evet, değerli milletvekilleri, bugün, 1 Aralık 1964'te, önemli bir günde Avrupa Birliğiyle yapmış olduğumuz Ankara Ortaklık Anlaşması'nın da yıl dönümü. Elli sekiz yıllık Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizin son yirmi yılı gibi uzun bir süreci yöneten, tek başına yöneten bu iktidardaki bu savrulmalar, bu gelgitler, çelişkiler, kişisel iktidar hırsları, tercihler ve kişisel tercihlerle kaybettiğimiz tüm kazanım ve yıllarımızı biz kısa vadede telafi edeceğiz.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler Avrupa Birliğiyle başlattığımız bu tam üyelik sürecinde Avrupa Birliğinin itibarlı bir tam üyesi olarak hak ettiğimiz vizyonu ortaya koyacak ve Avrupa Birliğinde hak ettiğimiz yeri alacağız diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Beştaş.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Silivri 1 No.lu Kapalı Cezaevinde hükümlü bulunan Çetin Arkaş'a ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çetin Arkaş, Silivri 1 No.lu Kapalı Cezaevinde hükümlü, otuz yıl altı aydır cezaevinde; bütün hayatını orada geçirmiş. 7 Şubat 2022'de otuz yılı doldu Çetin Arkaş'ın. Avukatının başvurusu var elimde. Otuz yıllık süre zarfında çok sayıda hücre cezası almış, bu hücre cezalarının yüzde 99'u kaldırılmış yani çoğu kaldırılmış; şu anda 3 tane hücre cezası olduğu için Çetin Arkaş koşullu salıvermeden faydalanamıyor ve bu hücre cezalarının hepsinin gerekçesi de aynı, Adalet Bakanlığına veremediği dilekçelerinde -zaten gönderilmemiş dilekçeler- “Sayın Öcalan” kavramını kullandığı için. Şimdi, “Sayın Öcalan”a ilişkin, Yargıtayın sayısız kararı var beraat yönünde, bozma yönünde.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Devam edin, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Yine, infaz hâkimliklerinin sayısız kararları var bunun suç teşkil etmediğine dair. Adalet Bakanlığına kanun yararına bozma başvurusunda bulunulmuş -yaklaşık bir yılı aştı zaten bu süre, sonra yine biz de başvuru yaptık- hâlâ bu konuda görüş verilmemiş. Bu, hürriyeti tahdit suçudur. Bir insana, kim olursa olsun, böyle bir zulüm yapılamaz. “Sayın Öcalan” demek suç değildir, suç olamaz. Bu konuda, dediğim gibi, Yargıtay, AYM, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları vardır. Çetin Arkaş'ı bir an önce serbest bırakın demek istiyorum.

Teşekkürler.

IX- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 367) (Devam)

BAŞKAN – Şahsı adına ilk söz Sayın Fikret Şahin'in.

Sayın Şahin... (CHP sıralarından alkışlar)

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Avrupa Birliği mali katılım fonlarıyla ilgili görüşmelerimizi yapıyoruz. Tabii, Avrupa Birliği üyelik sürecimiz, cumhuriyetimizden sonraki en güçlü çağdaşlaşma hamlemiz. Altmış yılı aşkın zamandan bu yana bir emek var, bir birikim var, maalesef son yıllarda izlenen yanlış politikalar nedeniyle bu altmış yıllık birikimi heba etmek üzereyiz.

Devamlı suretle ilerleme raporları... Adı “ilerleme” ama en fazla tekrarlanan kelime “gerileme” oluyor. Evet, uygulama ve politika yanlışlıkları nedeniyle Avrupa Birliği değil, âdeta bir Orta Doğu ülkesi hâline gelmiş durumdayız ve yine bu yıl da 2022 yılı raporunda herhangi bir ilerleme göremiyoruz; ne gümrük birliği güncellemesi var ne vize serbestliği var, bulunduğumuz noktada duruyoruz. Özellikle bu yaz, vizeyle ilgili sorunlar bir hayli yoğun şekilde yaşandı hatta öğrencilerimiz kendi eğitimlerini dahi bu sebeple devam ettiremediler. Ve yine 2015 yılından bu yana yayınlanan tüm raporlarda Türkiye'nin demokrasiyle ilgili, temel haklar ve hürriyetlerle ilgili, hukukun üstünlüğü, yargının bağımsızlığı, düşünce ve ifade özgürlüğü ve basın özgürlüğüyle ilgili sorunlar devamlı surette tekrarlanıyor ve vurgulanıyor ama herhangi bir ilerleme, iyi yönde bir çaba göremiyoruz. Biraz önce ifade ettiğim üzere, raporlarda devamlı suretle gerileme yani bırakın ilerlemeyi devamlı gerilemeden bahsediliyor. Bu yılki raporda da yine demokratik gerilemenin devam ettiği ifade ediliyor. Tabii, bu, ülkemiz açısından bir hayli acı bir durum.

Yine, raporda, Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubunun yani GRECO'nun vermiş olduğu tavsiyeler var. Bu tavsiyelerin hiçbirinin yerine getirilmediği tespiti var. Dolayısıyla, yolsuzluk hâlâ ülkemizin en önemli gündemi ve hâlen insanlarımızın da en fazla endişe ettiği noktalardan biri. Yine, tabii ki efendim, AKP de iktidara gelirken “Yolsuzlukla mücadele edeceğiz.” dedi ama Avrupa Birliği raporlarında dahi yolsuzluğun bir hayli arttığı vurgulanıyor, herhangi bir mücadele burada görülemiyor.

Yine, izlenen yanlış politikalar sebebiyle ülkemiz âdeta bir mülteci kampına dönmüş durumda, nüfusuna oranla dünyanın en fazla göçmenini barındırır hâldeyiz, resmî istatistiklerde 4 milyona yakın ama gayiresmî olarak 5-6 milyonu aşkın mülteciyi barındırıyoruz. Yapılmış olan 18 Mart Mutabakatı'yla âdeta bir bilgisayarın geri dönüşüm kutusu gibi Türkiye, Avrupa Birliği'nin göçmenler konusunda, özellikle Suriyeli göçmenler konusunda geri dönüşüm noktası, ülkesi hâline gelmiş durumdadır. Tabii, bu, yanlış bir uygulamaydı, askıya alındı ama şu anda geldiğimiz nokta itibarıyla Türkiye lehine güncellenmesi gereken bir noktadayız, bu noktada da hâlen bekliyoruz.

Yine, Avrupa Birliği-Türkiye arasındaki diğer bir sorun da özellikle Kıbrıs ve Doğu Akdeniz konuları. Tabii, hem Türkiye'nin hem Kıbrıs'taki Türk vatandaşlarımızın haklı talepleri var, bunların Avrupa Birliği'ne kabul ettirilmesi gerekir. Ama bunda da yeteri kadar bir ilerleme sağladık mı dersanız bunda da yeteri kadar bir ilerleme sağlayamıyoruz. Buradaki en önemli noktanın da şu olduğunu tespit etmek istiyorum: Özellikle Genel Başkanımızın ifadesi üzerine dış politika millî olmalıdır. AK PARTİ'nin dış politikası olamaz, Türkiye'nin dış politikası olmak durumundadır. Burada da Kıbrıs gibi, Doğu Akdeniz gibi, Yunanistan gibi diğer noktalardaki dış politikayla ilgili önemli sorunlarda mutlaka bu sorunların çözüm noktasında muhalefet partisini, özellikle de ana muhalefet partisini ortaklaştırmanız gerekiyor. AK PARTİ iktidarının en büyük eksiği burasıdır. Dış politikada savunmayla ilgili noktalarda, ulusal güvenlikle ilgili noktalarda kesinlikle ortaklaşmıyor; âdeta AK PARTİ, bir tek parti hükûmeti şeklinde devam ediyor bu uygulamalarına. Eğer bu yapılmış olsaydı, dış politika konusunda ana muhalefet partisi bilgilendirilmiş, onun da onayı alınmış olsaydı, bu, dünyada daha güçlü ve haklı olduğumuzun en önemli ispatı olurdu. Bundan dolayı da işte Avrupa Birliği'ne bu haklılığımızı kabul ettiremiyoruz.

Efendim, tabii, şimdi, IPA yani katılım öncesi mali destek fonlarıyla, mali destek araçlarıyla ilgili asıl kanun teklifimiz. 2021 ile 2027 yılları arasındaki bir süreyi kapsıyor. Tabii, buradaki fonların kullanımında en fazla fon kullanan ülke olarak demek ki iyi projeler üretiyoruz, bu güzel bir şey fakat burada, gelinen bu noktada, en son gelen IPA fonlarına, sağlıkla ilgili Avrupa Birliği projesine Türkiye'nin katılmadığını görüyoruz. Oysa tüm bütçe görüşmelerinde yapılan açıklamalar da şu ki: Sağlık alanında, özellikle yerli ilaç ve tıbbi cihaz üretimi, aşı üretimi Türkiye açısından stratejik bir öneme sahip oldu. Bu konuların desteklendiği defaatle ifade edilmiş olmasına rağmen ve Avrupa Birliği'ne aday bir ülke konumunda olan Türkiye'nin birliğin sağlık programına dâhil olmaması kabul edilebilir bir nokta değil. Sağlık programı, Avrupa Birliği'nin sınır ötesi sağlık tehditlerinden korunmasını, ilaç ve tıbbi cihazlara ve krizlerle ilgili diğer ürünlere erişilebilirliğinin artırılmasını hedeflemektedir. Özellikle yaşanan Covid pandemisi sonrası “Artık eski sağlık politikalarına dönmemiz mümkün değil. Covid'ten bir ders çıkarmak durumundayız ve bundan sonra da yine pandemiler devam edecek ve bu gibi sağlık problemlerine hazır olmak durumundayız.” diye raporları vardır Dünya Sağlık Örgütü'nün; yine, Avrupa Birliğinde Sağlık ve Gıda Güvenliği Dairesinin de bu yönde çalışmaları vardır. O nedenle Türkiye'nin bu sağlık programına mutlaka girmesi gerektiğine inanıyorum, bu çok büyük bir eksiklik.

Tabii “Gerekçe nedir?” diye sordüğümüz zaman sebep şu: Efendim, bu programın bütçesi 5,7 milyar dolar; Türkiye için katılım payında istenilen miktar 187 milyon euro yani bütçenin yaklaşık yüzde 3,2'si kadar bir katılım payı isteniyor ve “Bu katılım payının yüksekliği sebebiyle de biz bu sağlık projesine, programına katılmadık.” deniliyor. Şimdi, bir rakam vermek istiyorum, madem bu kadar ince bir hesap yapılıyorsa: Efendim, şimdi, 14 tane kamu-özel iş birliği modeliyle yapılmış olan şehir hastanesi var. 2023 yılı bütçesinde bu 14 şehir hastanesi için ödenecek olan kira ve hizmet bedeli yaklaşık 47 milyar lira; 187 milyon euro da 3,6 milyar lira yani 47 milyarın 3,5 milyarını vermiş olsaydınız biz, şimdi, Avrupa Birliği'nin bu sağlık projesine girmiş olurduk ve üyelik yolunda da güçlü

bir adım atmış olurduk. Bakın, 47 milyar lirayı 14 hastaneye sadece bir yıllık ödüyoruz ve inanın, toplam 5 tane patrona veriyoruz ve 3 bakanlık bütçesidir. Keşke bu 47 milyarın 3 milyarını bu kısma ayırsaydık da Avrupa Birliğinin sağlık projesine dâhil olmuş olsaydık ve bu yönde ilerleme sağlamış olsaydık.

Yine, bu projenin en önemli adımlarından biri, kanseri önlemek üzere olan projelerdir. Buradan da ifade etmek istiyorum: Türkiye’de dünyadaki kanser görülme oranından daha fazla oranda kanser görülmektedir, bunu ben söylemiyorum. Sağlık Bakanlığı en son 2017 yılında kanser istatistiklerini yayınladı. Buradan Bakanlığa söylüyorum, artık bu raporu yayınlasın çünkü beş yıldır kanser istatistik raporu yayınlanmıyor Sağlık Bakanlığınca. Bakanlığın yayınlamış olduğu 2017 yılındaki en son kanser istatistik raporunun özet kısmında şöyle deniliyor: “Türkiye’de kanser insidansı -yani kanser görülme oranı- dünyadakinden biraz daha fazla miktarda.” Şimdi daha fazla miktarda. İşte, Avrupa Birliğinin bu sağlık programı da kanseri önlemek üzerine olan projeler üzerine de yoğunlaşmış durumda. Maalesef Türkiye bunun dışında kalmıştır ve dolayısıyla da burada çok büyük bir eksikliğimiz vardır. Eğer giderilme imkânı varsa, bakın, burada bu sağlık projelerine katılalım; hiç olmazsa, tasarruf yapacaksak, evet, şehir hastanelerine, şirketlere verdiğimiz paranın bir kısmını bu kısma ayıralım ve insanımızın sağlığı yönünde gelişme sağlayalım.

Efendim, yine, bu projede diğer bir nokta şu: İlaç ve tıbbi cihaz üretimini destekleyecek. Bizim güçlü girişimci arkadaşlarımız var; bunlar, inanın, katılım payını fazlasıyla bu bütçeden alacaklardır, ben buna güveniyorum.

Bu teklifin ülkemiz, milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum efendim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sisteme giren, söz isteyen 6 milletvekili arkadaşımıza yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim. Sisteme yeni girişleri karşılamayacağım, sadece bu 6 arkadaşımıza söz vereceğim.

Sayın Ataş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

35.- *Kayseri Milletvekili Dursun Ataş’ın, gıda mühendislerinin istihdamına ilişkin açıklaması*

DURSUN ATAŞ (Kayseri) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Gıda güvenliği günden güne önemi artan bir husustur. Gıda güvenliği için en elzem olan meslek ise gıda mühendisliğidir ancak gıda sorunlarını çözmekle görevli siyasi iradenin yokluğu, kurumların bu hususa gereken önemi vermemesi, hem kamuda hem de özel sektörde gıda mühendislerine yeterli istihdamın sağlanmaması nedeniyle toplu gıda zehirlenmeleri, obezite, sağlıksız beslenmeye bağlı hastalıklar artmıştır. Bugün binlerce gıda mühendisi ya işsiz ya da mesleklerinden farklı işlerde çalışmak zorunda kalmaktadır, iş bulanlar da asgari ücretle ya da asgari ücretin bile altında çalışmaktadır. 2020 yılından beri kamuya atanan gıda mühendisleri sayısı sadece 145’tir. Gıda güvenliği ve toplum sağlığı için gıda mühendisi istihdamı artırılmalı, sorunlarını çözecek kanuni düzenlemeler bir an önce yapılmalıdır diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım Kaya...

36.- *Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya’nın, Öğretmenler Emine Gürten Gençler ve Anıl Gençler’e ilişkin açıklaması*

YILDIRIM KAYA (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Anıl Gençler, Muş Bulanık ilçesi Adivar İmam-Hatip Ortaokulu bilişim öğretmeni, Varto Yatılı Bölge Ortaokuluna sürgün edilmiş. Eşi Emine Gürten Gençler, Bulanık Yoncalı Mehmet Akif Ersoy Ortaokulunda İngilizce öğretmeni. Bu öğretmenler Muş’a İzmir’den gelmişler fakat sendikal faaliyetlerinden dolayı eş olan bu 2 öğretmen birbirinden ayrılmış ve şu anda Muş Valisinin bu ayrılığa bir son vermesini talep ediyorum. Muş Varto’daki çocuklar da... Özellikle Yatılı Bölge Ortaokuluna

sürgün edilmesi... 78 kilometre mesafedeki Emine İle Anıl'ı birbirinden ayırmayalım, onları birleştirelim diyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın İlhan...

37.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, AKP'li siyasetçilere ilişkin açıklaması

METİN İLHAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Hükümet son zamanlarda kişiye özgü ekonomi modelindeki aksamaları sadece stokçulara ve krizi fırsata çeviren simsarlara bağlamaktadır. Birincisi, ekonomi sadece gıda fiyatları üzerinden ilerlemez. İkincisi de ülkemizde durdurulamayan enerji, ham madde fiyatları, döviz kuru ve diğer girdi maliyetleri gibi enflasyonu tetikleyen temel faktörleri bir yana bırakıp vatandaşlarımıza karşı sürekli “Stokçuları ve fırsatçıları takip ediyoruz.” havası oluşturmak, inanın, Hükümet için bir günü bile kurtarmamaktadır. AKP'li siyasetçileri anlamsız bir kibir ve tuhaf bir jakobenlik kaplamıştır. Keşke biraz çarşığı, pazarı, esnafı gezseniz de fiyat istikrarsızlığının ve ekonomik çöküşün vatandaşlarımızda bıraktığı naçar durumu görseniz. Sizleri yıllardır yanlarında göremeyen Kırşehirlili hemşehrilerim benden bu konuşmayı özellikle yapmamı rica ettiler ki sizlerin vurdumduymazlığımızın toplumca farkında olduğu anlaşılсын diye.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Gürer...

38.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, aile hekimleri ve aile hekimliği çalışanlarına ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

2005 yılında başlatılan aile hekimliği sürecinde hemşire ve hekimler kamu dışı çalışan olarak istihdam edildi. Esasen, birinci basamak sağlık hizmeti kamu gücüyle sunulmalı ve tüm aile hekimliği çalışanları kamu çalışanı kadrosuna alınmalıdır. Aile hekimleri, kamudaki meslektaşlarıyla aynı görev ve sorumlulukları yerine getirmesine, mevzuatta diğer kamu çalışanı olarak kabul edilmelerine ve sözleşme sorumlulukları tümüyle aynı olmasına rağmen aynı işi yapan meslektaşlarından daha düşük maaş almaktadır; yer değiştirme hakları kısıtlıdır; emeklilik ve kıdem tazminatı hakları kesintiye uğramaktadır; işsizlik maaşı kesintisi yapılmasına rağmen bu haktan faydalanamamaktadır. Aile hekimleri ve çalışanları Cumhurbaşkanlığı açıklamalarında yine unutulmuştur. Bu haksızlık giderilmelidir, kamu kadroları verilmelidir, on-on yedi yıl aralığında çalışan hekimler bir an önce kamu kadrosuna alınarak mağduriyetleri önlenmelidir.

BAŞKAN – Sayın Bülbül...

39.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Profesör Doktor Baki Kuru'nun vefatına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hocaların hocası, duayen hukukçu, medeni usul, icra ve iflas hukukunda üstadımız Profesör Doktor Baki Kuru'nun vefatını derin bir üzüntüyle öğrenmiş bulunmaktayım. Baki Hocamıza Allah'tan rahmet, ailesine, yakınlarına ve tüm hukuk camiasına başsağlığı ve sabırlar diliyoruz. Ruhu şad olsun, mekânı cennet olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Tutdere...

40.- Adıyaman Milletvekili Abdurrahman Tutdere'nin, AK PARTİ'li Adıyaman Belediyesinin suya yaptığı zamlara ilişkin açıklaması

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkürler Başkan.

Sayın Başkan, Ankara'da suyun maliyeti 24 lirayken Ankara Büyükşehir Belediyemiz vatandaşlar ucuza su içsin diye 13 liradan satmaktaydı ancak AK PARTİ'li Meclis üyeleri çoğunluklarına güvenerek suda yüzde 50 indirimle gittiler ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanımız tarafından bu sürecin yanlışlığı ve kötü niyetli olduğu defalarca dile getirilmiş olmasına rağmen bu karardan geri adım atılmadı ve bu karar şu anda yargıda.

Aynı AK PARTİ, Adıyaman’da bir ay önceki Meclis toplantısında suya yüzde 30 ve yüzde 100 zam yaptı. Ankara’da indirim talep eden AK PARTİ’ye şu çağrımı yapıyorum: Adıyaman’da yapmış olduğunuz zamlarınızı geri çekin, vatandaşları bir bardak suya hasret bırakmayın.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Sümer...

41.- Adana Milletvekili Orhan Sümer’in, Adana’nın Türkiye’nin içinde bulunduğu buhranı en net yaşayan il olduğuna ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Son iki senede Adana’da 3 bine yakın esnaf iflas etti. Kırk yıllık ekmek teknesini zararına satmak zorunda kalan vatandaşlarımız... Sadece Adana’da bir günde 500’e yakın icra dosyası açılıyor. Genç işsizlikte, 30 büyükşehir içerisinde nüfusa oranla, kıyasla 1’inci sırada. Kriz nedeniyle Çukurova’da ekilen tarım arazileri son bir sene yüzde 28 azaldı.

İktidar, memleketim Adana’nın emeklisini, öğrencisini, çiftçisini, asgari ücretlisini, gençlerini âdeta unutmış durumda. Adana, Türkiye’nin içinde bulunduğu buhranı en net yaşayan ilimiz. Bir an önce teşvik programı açılması, esnaf kefalet odalarının esnafa dağıttığı lansman giderlerinin ve desteklerin ise enflasyon oranında artırılması gerekiyor. Esnafın acil desteğe ihtiyacı var. İktidar böyle devam ederse “destek” diye açıklanan 3 bin, 5 bin liralara esnafa ve vatandaşa can suyu değil ancak kefen parası olacaktır.

BAŞKAN – Son söz Sayın Kaplan’ın.

İrfan Bey, buyurun.

42.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan’ın, HPV aşısına ilişkin açıklaması

İRFAN KAPLAN (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülkemizde her yıl ortalama 500 kadına rahim ağzı kanseri teşhisi konulmaktadır. Kadınların HPV’yle karşılaşma olasılığı yüzde 85’tir. 100’ün üzerinde ülke, rahim ağzı kanserine karşı yüksek koruyuculuğu olan HPV aşısını ücretsiz olarak yapmaktadır. Bugün tek dozu 1.015 lira olan aşı ikili, dördü, dokuzlu olarak yapılmaktadır. Sağlık Bakanı Koca, aşıyla ilgili müjdeyi vermiş ancak yaş grupları ve medeni hâl durumuna göre bir plan hazırlığında olduklarını belirtmiştir. Aşılamaya çocukluk döneminde başlatılmalı, yaş ve medeni hâl kriteri olmaksızın isteyen herkese aşı ücretsiz olarak yapılmalıdır.

Teşekkür ederim.

IX- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (S. Sayısı: 367) (Devam)

BAŞKAN – 1’inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE AVRUPA KOMİSYONU ARASINDA KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA III) ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NE YAPILACAK BİRLİK MALİ YARDIMININ UYGULANMASINA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER HAKKINDA MALİ ÇERÇEVE ORTAKLIK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 17 Ekim 2022 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1’inci madde üzerinde ilk söz, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Kemal Bülbül’ün. (HDP sıralarından alkışlar)

Sayın Bülbül, süreniz on dakikadır.

HDP GRUBU ADINA KEMAL BÜLBÜL (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

3 Aralık Dünya Engelliler Günü, dünya engellilerin sorunlarının farkındalık günü -sevgili Ahmet Kaya- ve bu çok önemli bir gün fakat engellilerin sorunlarını fark etmek bu günden ibaret değil. 10 Mayıs-16 Mayıs arasında Dünya Engelliler Haftası var; bakın, 11 Mayısta Görme Engelliler Günü, 12 Mayısta İşitme ve Konuşma Engelliler Günü, 13 Mayısta Ortopedik Engelliler Günü, 14 Mayısta Zekâ ve Ruhsal Engelliler Günü, 15 Mayıs Gücsüz Yaşlılar ve Korunmaya Muhtaç Çocuklar Günü, 16 Mayıs ise tüm haftanın değerlendirmesi. Şimdi “Bu kadar ayrıntıyı nereden biliyorsunuz?” diyecek olursanız bir engelli babası olarak, engellilerin yaşadığı sorunları iliklerimize kadar yaşamımızın her zerresinde hissediyoruz, görüyoruz. Nasıl hissediyoruz? Bir: Engellilerin sosyal, kamusal yaşama katılımında. Engellilerin sosyal ve kamusal yaşama, iş yaşamına katılımı inanılmaz engellerle karşı karşıya. Bunlar, sokaktaki engeller, yasal engeller, zihinsel engeller, psikolojik engeller, cehalet engelleri; inanılmaz engeller söz konusu ve engelliler için düzenlenmiş hiçbir yasal hak pratik olarak kullanılır değil. Değerli vekiller, bütün vekillere hitaben söylüyorum: Engellilerin haklarını düzenleyen yasalar pratik şekilde kullanılır değil. Ne demek bu? Yasa tarif etmiş ama yasayı uygulayamıyoruz, yasanın muhatabına ulaşamıyoruz, yasanın ilgili birimine ulaşamıyoruz ve yasa aslında yoruma çok açık, net değil.

Engellilerin hak ettiği ödemeler zamanında yapılmıyor. Engellilerle ilgili protez, aparat ve benzeri şeyler maalesef komik fiyatlarla fiyatlandırılıyor, çok komik fiyatlar. Benim oğlumun protezi yaklaşık 65 bin lira, devletin ödediği para ne kadar biliyor musunuz? 1,600 lira. Şu komediye bakar mısınız Allah aşkına! Engellilerin hak ettikleri bu araçla ilgili durum ayrı bir komedi; 460 bin liralık aracı nasıl alacak, 460 bin liraya araç mı var? Yani bununla ilgili de çok ciddi sorunlar var.

Atanamayan engelliler var yani diyelim ki bir meslek edinmiş, sağlıklıdır, öğretmendir, başka bir meslektendir; atanmıyor ve atandığı zaman da iş yerinde onunla ilgili donanım yok, okulda engelli öğrencilerle ilgili donanım yok. Ulaşılabilirlik, haklara ulaşılabilirlik sorunu var, sağlığa ulaşılabilirlik sorunu var. Çok ciddi anlamda, Dünya Engelliler Günü’ne giderken, farkındalık gününe giderken umuyor ve diliyoruz ki 10-16 Mayıs Dünya Engelliler Haftası’na ulaşmadan bu konuda önemli bir gelişme katedilir.

Evet, şimdi, Avrupa Birliği sürecinden söz ediliyor. Avrupa Birliğine uyum yılan hikâyesine döndü. Biz Avrupa Birliğinin neresindeyiz? İçinde mi dışında mı; Âşık Dertli’nin dediği gibi, burgusunun başında mı, göğsünün nakşında mı? Avrupa Birliğinde sadece Trakya mı var yoksa biz hepimiz mi varız? Bu ne komedidir Allah aşkına? Avrupa Birliğine uyum sağlayabilmek için öncelikle bir siyasi rönesans, sonra bir demokratik rönesans, sonra bir toplumsal rönesans, sonra bir zihniyet rönesansı lazım.

Bakınız, sevgili vekiller, cumhuriyetin ilk yüzyılında acılara gark olduk; ırkçılığa, inkârcılığa gark olduk, katliamlara, inkâr, inanılmaz şiddete, inanılmaz bir acıya gark olduk. Bakın, cumhuriyet kurulmadan önce yani 1900’lü yılların ilk çeyreğinde kim vardı Türkiye’de? Bakınız, asker-sivil bürokrasi vardı, cumhuriyetin kurucu aklı olan kesim vardı, Kürtler vardı, İslami kesim vardı, devrimci demokratlar, sosyalistler vardı ve bu güçlerin aynısı şimdi de var ve bu güçlerin aynısı yüz yıldır aynı sorunları yaşıyor. Sadece İttihat ve Terakki bir ilericiçilik göstererek -bana göre- Osmanlı’nın inkâr ettiği “etrakıbiidrak” dediği, aşağıladığı Türk halkına bir kimlik kazandırdı fakat bu birileri tarafından ırkçılıkla tahkim edildi ve inanılmaz sorunlar ortaya çıktı. Geldiğimiz süreçte aynı toplumsal kesimler var, aynı sorunları yaşıyoruz ve bu sefer inkârcılıkla, zulümle, nefretle karşı karşıyayız. İşte, bir nefret suçunu dün söyledik, Bursa’da yaşanan nefret suçu; bugün Bursa’daki kurumlar bir araya gelip bir açıklama yaptılar İl Millî Eğitim Müdürlüğü önünde, yarın konuyla ilgili tekrar bir suç duyurusu söz konusu olacak.

Bakın, dünyada şu anda çok temel bazı sorunlar var; bir, ekonomi; iki, kimlik; üç, ekoloji; üç temel sorun bu. Başka sorun yok mu? Elbette var. Ekonomi sorunu nedir? Kapitalist yağmadır, vahşi

kapitalizm, vahşi kapitalizmin yağması, yoksul halklar, işçi sınıfının ezilmesi. Efendim, kimlik sorunu nedir? Halkların, inanç gruplarının yok sayılması ve mazlum halklar üzerindeki zulüm. Bu, en çok Orta Doğu'da var; Türkiye'de Kürtler, Orta Doğu'da Filistin halkı ve başka başka birçok halk. Avrupa'da da var, Katalanlar var, İrlandalılar var, Korsikalılar var; bu sorunlar da hâlâ çözülebilmemiş değil. Bu sorunları çözebilmenin yolu, bizim "üçüncü yol" diye telakki ettiğimiz siyasal anlayıştır. Bakınız, siyasî rönans şudur: Herkes karşıt olmayı, çatışma unsuru bir kenara bırakarak, eşitlik, özgürlük, adalet siyasîtesinde eşitlenerek, birbirinin varlığını kabul ederek... Bu varlık çerçevesinde Türkiye'de eşit ve ortak yaşamı kurgulamak gibi bir sorun var. Bunu yapmak için sınır ötesi operasyona son verilecek, kuzey Suriye'nin bombalanmasına son verilecek. Kuzey Suriye'ye atılan her bomba Ankara'ya atılmış bir bombadır. Bakınız, Ukrayna-Rusya çatışmasındaki taraflılık faktörü... Ukrayna'ya atılan her bomba Antalya'ya atılan bombadır. Dolayısıyla, bakınız, federe Kürdistan bölgesinin her gün bombalanması... Ya, Pearl Harbor baskınında bu kadar şey olmadı; 70-80 uçak birden kalkıp gidiyor, buğday silosunu, elektrik trafosunu, petrol kaynağını bombalıyor, akabinde işte "Şu kadar terör unsuru etkisiz hâle getirildi." diye bir dezenformasyon, bir siyasî propaganda haberi. Bu sorunu çözmek çok kolaydır ilgili tüm siyasî kesimler. Bu sorun 2013 yılındaki barış projesiyle ortaya konuldu fakat şu anda barış projesine bir tecrit var. Bu barış projesine karşı uygulanan tecrit suçtur bakın. İmralı Adası'nda Sayın Öcalan'a uygulanan tecrit suçtur. Bu, hukuken suçtur, insani olarak suçtur, ahlaki olarak suçtur ve Sayın Öcalan İmralı Adası'nda bulunduğu süre içerisinde her zaman ve her noktada "Gelin, bu sorunu barış ve demokrasi yoluyla çözelim." demiştir. Sayın Demirtaş bunu demiştir, Gülten Kışanak bunu demiştir, İdris Baluken bunu demiştir ama ilgili taraflar bunu yapmayıp aksine işi kızıştırmak, tecrit uygulamak ve bu tecridi giderek tüm toplumsal kesimlere uygulamak gibi bir politik tutum içerisine girmiştir.

Arkadaşlar, yüz yılı kazanmak istiyorsak halkların, inanç gruplarının, kadınların haklarını, doğanın, işçinin, emekçinin haklarını vereceğiz; Kürt sorunu, Alevi sorunu çözülecek. Burada temel bir sorumlulukla karşı karşıyasınız. Kürt sorununun taraflarından biri HDP'dir, birisi Sayın Öcalan'dır, biri bu konuyla ilgili düşünce sarf eden bilim insanları, sanatçılar ve benzeridir. Kürt halkının Türk halkıyla bir sorunu yoktur, Türkmen halkıyla bir sorunu yoktur; Türkmen halkını kullanan, ırkçı, tekçi, inkârcı politika yapan siyasî sahtelikle bir sorunu vardır. Yoksa bizim ne Türk halkıyla ne Arap ne Çerkez ne Roman halklarıyla bir sorunumuz var ve demokratik çözüm gibi bir sorumlulukla karşı karşıyayız.

Saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, gruplar adına ikinci söz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Uğur Bayraktutan'ın.

Sayın Bayraktutan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, şunu belirtmek istiyorum: 367 sıra sayılı Avrupa Komisyonu'yla mali anlaşmaya ilişkin herhangi bir muhalefetimiz yok, buna ilişkin bir söyleyeceğimiz yok ama ülke olarak bize verilen bazı dersler var; bunlar nedir, buradan çıkan sonuçlar nedir? Yargı bağımsızlığı, kuvvetler ayrılığı, AİHM kararlarının tanınması; buna ilişkin bazı dersler veriyor bize Avrupa Konseyi "Bu konuda ne yaptınız?" diye.

Bakın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yargı yetkisini tanımıyoruz; aynı şekilde, Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin milletlerarası sözleşmelerin iç hukuk normuna ilişkin "İç hukuk hükmüdür." şeklindeki hükmünü tanımıyoruz değerli arkadaşlarım.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine son yıllarda 46 ülkeden hak ihlalleri konusunda 75 bin dosya gelmiş, Türkiye'nin sadece kendi başına 20 bin dosyası var. Bu ne demektir? Demek ki en çok hak ihlalini biz yapıyoruz, bir yandan da gidiyoruz, Avrupa'nın kapılarına dayanıyoruz "Bizi alın." diye. Avrupa da diyor ki: "Benim normlarıma uyun." Bunlardan bir tanesi nedir? Kuvvetler ayrılığı. Biz Anayasa değişiklikleriyle iki büyük travma yarattık Türkiye'de. Bunlardan biri 12 Eylül 2010; hani sizin ısrarla istemiş olduğunuz, bizim de Yargıtaya 160 militan atadınız dediğimiz, kuvvetler ayrılığını yok ettiniz dedikimiz, 15 Temmuz 2016 akşamı 4.500 hâkim ve savcayı bir gecede ihraç ettiniz dedikimiz... Ama onun temeli 12 Eylül 2010'daki halk oylamasında atıldı. Bir diğeri de 2017'deki halk

oylaması değerli arkadaşlarım, Anayasa değişikliği. Bu da nedir: “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” dediğiniz, bize hukuk fakültelerinde öğretilmeyen bir ucube sistemi getirip dayattınız. Bütün kuralları ne yazık ki bir adama verdik. En azından dersi geçmek için bu konudaki kuralları tam uygulamamız, hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı, kuvvet ayrılığına ilişkin bütün normlarla ilgili üzerimize düşeni yapmamız gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Avrupa Birliği diyor ki: “Bunları yapmazsan seni sınıfta bırakacağım.” Avrupa Komisyonu diyor ki: “Buradan geçemezsin.” AİHM “Benim yargı kararlarımı tanımazsan, Anayasa’nın 90’ıncı maddesini bir biblo gibi orada tutarsan gereğini yapmam.” diyor değerli arkadaşlarım. Öncelikle bu yasaya ilişkin bunları paylaşmak istiyorum.

Şimdi, ilginç bir şey geldi buraya konuşmadan evvel. Beni Yusufeli’de dinliyorlar. Seçim bölgeleme ilişkin de birkaç şey söylemek istiyorum. Bakın, ben bundan önce yaptığım konuşmada dedim ki: Bir baraj yapıldı, o baraj hayırlı uğurlu olsun, o baraj hepimizin barajı. Bu ilin 2 milletvekilinden biriydim, bir davetiye gönderme lütfunda bile bulunmadınız. Sanki başka bir yer açıyorsunuz. Yani ayakkabı kutusu açmıyorsunuz arkadaşlar, baraj açıyorsunuz ya. Bana haber verin dedim, bana haber vermediniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, Yusufeli’nin Meşecik köyünde, köylülere Meşecik köyüne ilişkin bir ihtarname çıkarıyorlar -daha yeni bu, şimdi çıkarken öğrendim- diyorlar ki: “Bir an önce yerleri boşaltın ve yeni yerleşim yerine çıkın.” Allah’tan, Meşecik köylüleri bu talimatı dinlemiyorlar. Daha önce dilekçe veriyorlar Özgür Başkanım, çok ilginç “Bakın, biz yeni yerleşim yerine çıkarsak -orada heyelan gelecek, patlatmalar yapıyorlar, orada inşaat çalışması var- bizim, binalarımızda, kalacağımız yerde can güvenliğimiz tehlike altında, evlerimiz taşlar altında kalır.” diyorlar; hiç tık yok. Duvardan ses var, yetkililerden ses yok. Bugün 2 tane ev heyelanın altında kaldı. Ben bugün buradan başsağlığı konuşması da yapabildim, başsağlığı da dileyebildim; Allah korudu. Birçok ev de taşların altında kaldı -ben size bu fotoğrafları göstereceğim- taş deyince bir kamyon kadar, tır kadar taşlar. Değerli arkadaşlarım, böyle vahim bir tabloyla karşı karşıyayız.

Şimdi, başka bir şey daha var. Şimdi, biz, Artvin sınır kapısında... Burada daha önce milletlerarası anlaşmayla da bazı şeyler yaptık. Bunlardan bir tanesi de neydi? Gürcistan ile Türkiye arasında milletlerarası anlaşma yaptık, Muratlı Sınır Kapısı’nı açacaktık, burada onayladık yasaları; Muratlı Sınır Kapısı’nı açamadık. Ne yazık ki Sarp Sınır Kapısı’yla ilişkili olarak -oraya yolu düşenler olur- ciddi bir kuyruk var. Biz Sarp Sınır Kapısı’ndaki kuyruğu bugüne kadar yaptığımız bütün çabalara rağmen engelleyemedik; bir hafta süren tır kuyrukları var değerli arkadaşlarım. Ne yazık ki sınırda da ciddi sorunlar var. Öbür tarafa geçen kamyonlara ilişkin, tırlarımıza ilişkin özellikle Sovyet tarafından gelen, bizim “dozvola” dediğimiz... Şoförler bir hafta bekliyorlar, geçemiyorlar karşı tarafa doğru yani şu anda sınır ticareti de ne yazık ki çok büyük bir bataklık hâlinde; bunun bir an önce önlenmesi gerekiyor, buna ilişkin önleyici tedbirlerin alınması gerekiyor değerli arkadaşlarım.

Özellikle, tırlarımız öbür tarafa geçiyorken ciddi anlamda park ücretleri alınıyor. Hiçbir ülkenin tırından alınmıyor; bize, Türk tırlarına VIP uygulamalar yapıyor. Bizim Türk tırlarımız, Türk plakalı tırlar sırf bunları aşabilelim diye -iktidar partisi yetkilileri- plakalarını Gürcü plakalarla değiştiriyorlar, muvazaa yapıyorlar karşı ülkeye doğru, muvazaa işlemi yapıyorlar değerli arkadaşlarım. Böyle bir şey olabilir mi? Bunun altından kalkmak mümkün mü? Bunu kabul etmek mümkün değil.

Özellikle giriş çıkışlarda uygulanan problemler... Özellikle, Gürcistan polisinin Türk tırlarına uygulamış olduğu birtakım olumsuz muamelelere ilişkin olarak mutlaka Türk Dışişleri nezdinde girişimlerin yapılması gerekiyor. Bu kapıda ciddi anlamda sorunlar var. Bu sorunların halledilebilmesi için Muratlı’nın mutlaka ve mutlaka açılması gerekiyor. Biz, buna ilişkin -Erkan Bey de beni dinliyor- geçen aylarda Gürcistan’a yapmış olduğumuz ziyarette Meclis Başkanıyla, Başbakanla, Cumhurbaşkanıyla görüşmeler yaptık; ne yazık ki karşı taraftan birtakım yetkililerin bu kapıdan haberi yok. Yani bu konuda belki de bu eksiklik bizden kaynaklanıyor. Yani Muratlı Kapısı açılacak diye... Gürcistan yetkililerinin Muratlı Kapısı nerededir diye -hepsiyle alakalı demiyorum- bu konuda herhangi bir ibareleri yok, herhangi bir bilgileri yok değerli arkadaşlarım. O nedenle bu mağduriyetler devam ediyor.

Özellikle birçok yerde Türk tırlarının bekletilmesine ilişkin sorunlar da var; hem bir yandan otopark göstermiyorlar bize, bir yandan da bu dozulalara ilişkin olarak da bir hafta bekletiyorlar. Karşı tarafta da özellikle Türk tırlarını bir yerde bekletiyorlar, ayda 4 kere dönecekse bir tır bizim Türk tırları 1 kere dönüyor. Buna ilişkin Ticaret Bakanı geldi, Artvin’de incelemeler yaptı, ona da sesleniyorum. Yani bu Türk tırlarının bir sahibi yok mu değerli arkadaşlarım? Bu nakliye sektörünün bir sahibi yok mu? Bunu yaşamak için... Ben her Artvin’e girdiğimde ana yolun kenarında sağ tarafta 30 kilometrelik, 20 kilometrelik -belki şimdi 5 kilometre, 10 kilometre ama- bir kuyruk var. Bu kuyruğu niye engelleyemiyoruz? Yani bu Parlamentoda ben bunları konuşmak zorundayım.

Özellikle şunu söylüyorum: Bakın, geçtiğimiz dönemde “yol geçiş ücreti” adı altında her tırdan 200 liri para alıyorlardı, her tırdan 200 liri değerli arkadaşlarım. Şimdi bunu şu ay itibarıyla artırdılar, 350 lariye çıkarttılar. Bu nereden çıktı, bu nereden çıktı? Bakın, biz, ilk kapı açıldığı zaman -Mahmut Tanal iyi dinlesin- 100 lira veriyorduk, 140 liri alıyorduk, -yani Gürcistan’ın para birimi liri- şimdi 100 lira veriyoruz 14 liri alıyoruz değerli arkadaşlarım. Yani başka türlü nasıl anlatayım? Boş verin doları, boş verin euroyu, boş verin sterlini, o beğenmediğimiz küçük ülke Gürcistan bizim paramızı 7 kat katladı değerli arkadaşlarım, 7 kat katladı. (CHP sıralarından alkışlar) Bu gidişin bir an önce düzeltilmesi gerekiyor.

Daha ilginç bir olay var: Bir gelin bizim tarafa doğru; hafta sonları, hafta içerisinde -şu “AVM’ler” diyoruz ya üç harfliler- üç harflerin önünde bir Gürcü kuyruğu var çünkü bizim paramız değersiz; aynı Bulgaristan’da olduğu gibi, adamlar gelmişler; tavuğu onlar alıyor, sucuğu onlar alıyor, eti onlar götürüyor, pastırmayı onlar götürüyor; biz de -bizim bir lafımız var- onlara bakıp Hemşin horonu oynuyoruz. Böyle bir şey yok değerli arkadaşlarım; bu gidişatın bir an önce düzeltilmesi gerekiyor, Muratlı Sınır Kapısı’na ilişkin düzenlemelerin bir evvel yapılması gerekiyor.

Daha önce yaptığım konuşmada da söyledim. Bir havaalanımız var; onu burada anlatmıştım; bir havaalanımız nedir? Rize-Artvin Havaalanı. Sayın Başkan, biz bu havaalanını kullanmadan önce Batum Havaalanı’nı kullanıyorduk. Bu neydi? Batum Havaalanı’nı “iç hatlar”, “dış hatlar” diye kullanıyorduk; Batum’a inen yolcu gelip Hopa’dan aynı Trabzon’daki Havaalanı gibi, Ordu-Giresun Havaalanı gibi iniyordu. Şimdi, Artvin-Rize Havaalanı açılınca bizim Artvinliler, bizim hemşehrilerimiz orayı kullanmıyorlar, Artvin-Rize Havaalanı’nı kullanıyorlar ama bir eksikimiz var; adı “Rize-Artvin” yani “53-08”. Artvinliler şundan şikâyetçiler değerli arkadaşlarım: 08 plakalı araçları, taksileri o havaalanına almıyorlar. Kim emir verdi, kim talimat verdi bilmiyoruz; 08 plakalı araçlar... Yani ben Rize Havaalanı’nda indiğim zaman, “08 T” plakalı taksiye binip Artvin’e gitmek istiyorum, diyorlar ki: “Yasak kardeşim, burası sadece Rizelilerin, Artvinlilerin değil.” Ya, böyle bir şey var mı? (CHP sıralarından alkışlar) Silin adını. Onu söylüyoruz, o zaman, diyoruz ki: Tamam, sizin dediğiniz doğruysa havaalanının adı “Rize” olsun “Artvin”i çıkartın. 08 plakasından niye korkuyorsunuz? “Rize-Artvin”se tamam, başımızın tacı; biz 53 plakadan rahatsız değiliz, eğer adı böyleyse “fifty fifty” olur; yüzde 50 oradan olur, yüzde 50 bu taraftan olur. Yani niye “hep bana” diyorsunuz, niye “Rabbena” diyorsunuz değerli arkadaşlarım?

Buna ilişkin olarak Sayın Erdoğan’ın vermiş olduğu talimat olduğunu biliyoruz, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan buna ilişkin talimat vermiş, bu Cumhurbaşkanı’nın talimatını yerine getirmeyen yetkililer kimlerdir, onları merak ediyorum; Rize Valisi mi yerine getirmiyor, Artvin Valisi mi yerine getirmiyor, gümrük müdürü mü yerine getirmiyor, kim yerine getirmiyor bu talimatı? Niye 08 plakalı araçları oraya sokmuyorsunuz? Ben Türkiye Cumhuriyeti’nin Parlamentosundan Artvinlilere Rize-Artvin Havaalanı’na ilişkin bu subjektif işlemi şikâyet ediyorum. Bir an önce bu yanlışın dönün diyorum değerli arkadaşlarım. Eğer orada o havaalanının adında “Artvin” adı yazıyorsa başımızın tacı, Artvin de o havaalanının nimetlerinden yararlansın. Yok, Artvin’in plakalarını oraya sokmayacaksanız o zaman Artvin’in adını kirliletmeyin. (CHP sıralarından alkışlar) “Bu havaalanı bizim havaalanımız.” diyorsanız Artvin’in ismini oraya koymayın diyorum değerli arkadaşlarım. Bu anlamda sorunlar çok, sorunları anlatacağımız mecra da çok bu anlamda.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, 1’inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Evet, madde üzerinde ilk söz, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Rıdvan Turan'ın.

Sayın Turan, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA RIDVAN TURAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli vekiller; şimdi, IPA'yı konuşuyoruz yani Avrupa Birliğine katılım öncesinde Avrupa Birliği tarafından tevdi edilecek olan yardıma dair bir husus değerlendiriliyor burada, konuşuluyor. Yani ben iktidar olsam Avrupa Birliğine bu kadar çok sallayan -deyim yerindeyse- bu kadar çok hakaretimiz yaklaşımları içerisinde olduğum bir kuruma ilişkin bu yardımları bu kadar kolay Parlamente'ye getirmem. Niye söylüyorum bunu? Çünkü iktidarın, Avrupa Birliği başta olmak üzere, bütün küresel merkezlerle yaklaşımı olağanüstü bir pragmatizmle malul yani “Biz bir yerden fayda göreceksak bunun bizim tezlerimize, bizim istikametimize vereceği zararın bir önemi yoktur.” Dolayısıyla aslında Machiavelli'nin ruhuna rahmet okutacak bir faydacılıkla burada karşı karşıyayız.

Şimdi Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin vermiş olduğu kararların hemen hiçbirine getirilmiyor; Demirtaş, Kavala, Figen Yüksekdağ ve cezaevinde olan bütün milletvekillerimize ilişkin vermiş olduğu, özellikle de en sağlam biçimde vermiş olduğu kararlarının hemen hiçbir tanesi yerine getirilmiyor fakat “Biz bunu yerine getirmiyoruz.” basiretini de kimse göstermiyor, deniyor ki: “Aslında biz bunları yerine getirdik.” Yani bir çeşit, esasen bizim de kurucusu olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yönelik bir aldatmaca, bir hüllenin içerisine girilmiş oluyor. Kopenhag Kriterleri bir bütün olarak yerlerde sürünüyor, Avrupa'da insan haklarına ilişkin genel yaklaşıma dair herhangi bir pozitif yaklaşım söz konusu değil. Yani böyle Avrupa yaklaşımının ve kültürünün bir bütün olarak reddedildiği ve inkâr edildiği bir yerde biz IPA'yı konuşuyoruz, esasen bu kabul edilebilir gelmiyor. Yani pek çok açıdan, özellikle ahlaki düzeyde burada problemler var.

Peki, yani Türkiye Cumhuriyeti'ni yönetenlerin bu hâle düşmemesi için yapılması gereken bir şey var mı yani istikamet bu mudur? Bundan başka, bu pragmatizmden, bu Makyavelizmden başka yapılması gereken başka bir şey yok mudur gerçekten? Değerli milletvekilleri, aslında, bütün mesele içerideki barışla, içerideki huzurla alakalı bir biçimde seyrediyor. Siz içeride barışı, huzuru tahkim edemezseniz sürekli dünyanın muhtelif yerlerinden gelecek cereyanlara açık hâle geliyorsunuz.

Burada hiç edebiyata girmeden ve işi uzatmadan Türkiye'nin, Rojava, kuzey Suriye bölgesine yönelik harekâtının aleyhinde konuşacağım. Aleyhinde konuşacağım çünkü bunun, esasen, iktidarın orada olma hâlini, iktidarın iktidarda kalma hâlini sürdürmeye dönük, iktidarda kalmasını tahkim etmeye dönük bir hamle olduğunu bu ülkede sağır sultanlar dahi biliyor. Niye biliyor? Çünkü zaten Erdoğan'ın tarihifiden beri oraya yönelik bir 30 kilometre edebiyatı vardı. İşte, Taksim'deki terör saldırısı ki bu terör saldırısının cihadist örgütler tarafından gerçekleştirilmiş bir terör saldırısı olduğu çok belli, son derece belli; bunu 2 tane Müfettiş Clouseau filmi izleyen herkes dahi bilir. Bu böyleyken, mesele, Kürtlere yönelik bir savaşa dönüştü.

Değerli arkadaşlar, orada yaşayanlar ağırlıklı olarak sivil halk ve sürekli bombalanan, sürekli taciz ateşine tutulan, sürekli evi barkı yıkılan oradaki insanlar, sivil insanlar ve köyler. Şimdi, siz, kendi 20 milyon civarındaki Kürt vatandaşımızın hemen sınırın altındaki akrabalarına böyle saldırgan bir biçimde davrandığınız sürece işte uluslararası pek çok alandan kendinize kaynak devşirmek, meşruiyet devşirmek zorunda kalırsınız. Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türkiye'de yaşayan bütün halkların meşruiyet devşirmek için ne Amerika'ya ne Avrupa Birliğine ne Rusya'ya ihtiyacı vardır; Türkiye sınırları içerisinde yaşayan Türk, Kürt ve bütün halkların meşruiyeti kendi varlıklarındandır, kendi kardeşliklerindendir ve dostluklarındandır. O sebeple, bu meseleleri barışçı ve demokratik bir biçimde çözmeye yönelik, barışçı ve demokratik bir biçimde ilanihaye bir problem olarak ortadan kaldırmaya yönelik bir tutumunuz olmazsa sürekli yapacağınız şey uluslararası alandan meşruiyet devşirme çabası olacaktır.

Şimdi, iktidara ben soruyorum: Ya, sizin iktidar olarak yaptığınız şey nedir? Bakın, 2 tane somut örnek vereyim:

Türkiye'nin en kadim meselesi Kürt meselesi. Kürt meselesinde geldiğiniz noktada ihaleyi askere verdiniz, "Git, çöz." dediniz, oysaki Kürt meselesinin çözümsüzlüğünde cumhuriyet iktidarlarının, siz dâhil olmak üzere, hepsinin büyük bir katkısı, olumsuz manada katkısı oldu.

İkinci mesele, Suriye meselesi. 2012'de "Emevi Camisi'nde namaz kılacağız." edebiyatıyla başlayan süreç, sizin bütün dış politik yeteneksizlikleriniz ve olmayan hayal gücünüzle askere yıkıldı. Şimdi diyorsunuz ki: "Mehmetçik ölmez, vatan bölünmez." Öyle mi? Peki, siz o askerlerin ölmemesi için, karşı tarafta Kürt çocuklarının ölmemesi için siyaseten ne yapıyorsunuz? Hiçbir şey yapmıyorsunuz, sadece bu edebiyatın arkasına saklanıyorsunuz. Oysaki Orta Doğu'daki bütün çıkmazlıkların ve sonuçsuzlukların tek bir sebebi, bu ülkeyi yöneten iktidarın bu konudaki basiretsizliğidir. İktidarın amacı, sorunları askere ihale etmek falan değildir. Bakın Roma'da, Roma İmparatorluğu'nda en yeteneksiz konsüller bütün meseleleri savaşlarla çözenlerdir, bakın biraz tarihe, onların prestiji yoktur çünkü ne zaman sıkışmışlarsa meseleyi savaşla çözmeye eğilimine girmişlerdir. Şimdi, sizin bu memleketin bu kadar kadim meselesi varken en azından işte Suriye'yi konuşalım, Suriye meselesine ilişkili olarak çözücü neyiniz var ya? Dün küffettiğinizle bugün hemhâl olmaya dönük bir politik angajmana sahipsiniz. Ya, o sınırın altındakiler sizin vatandaşlarınızın akrabaları, oraya attığınız her bomba Diyarbakır'daki insanlarımızın da kalbine, gönlüne düşüyor, oradaki her sivil katliam sınırın bu tarafındaki insanları da ilgilendiriyor. Şimdi, siz "Biz bu işleri bu şekilde götürelim, nihayetinde orada 30 kilometre bilmem ne yaparsak bu sorunları çözeriz." diye mi varsayıyorsunuz?

Arkadaşlar, İstanbul'daki terör saldırısına geldiğini söylediğiniz kadının bu güvenli bölgelerden geldiğini sağır sultan bile biliyor, herkes biliyor değil mi? Dolayısıyla burada mesele, bir güvenli bölge değil, halklar açısından bir güvenlik tesis etmektir, halkların bir arada yaşamasını sağlayacak bir barış, demokrasi iklimini yaratmaktır. Ancak siz, siyaseten... Yani ben iyi kötü yaşımla el verdiğince bütün Türkiye tarihini ve dış politikayı inceliyorum ama kendi yeteneksizliğini ve basiretsizliğini yalnızca militarizme havale eden, günün sonunda "Git, savaş kardeşim." diyen başka bir basiretsiz iktidar ben görmedim. Ha, ikiniz için söylüyorum yani ikiniz için söylüyorum. Sizin için vurmak, kırmak, hava operasyonu, kara operasyonu dışında bu meseleleri çözecek başka bir şey yok mu? Bak, iddia ediyorum, iki gün içerisinde kuzey Suriye'deki bütün meseleleri çözebilirsiniz ama çözmek istemiyorsunuz. Niye istemiyorsunuz? Çünkü kendi iktidarınızın varlığını Türkiye'de milliyetçi, şovenist bir histeri yaratmaya bağlamışsınız. Çünkü varsayıyorsunuz ki biz orada bir gürültü çıkartırsak, biri tabutlara ellerini koyarak "Ey Amerika, ey bilmem ne!" diye konuşmaya başlarsa zannediyorsunuz ki bu milliyetçilik ortamından yararlanarak iktidarda kalırsınız.

Değerli arkadaşlar, bu, tarihsel bir yanılgı. Bu tarihsel bir yanılgı değil sadece, çoluğumuzu çocuğumuzu, Kürt'ü ve Türk'ü, askeri, polisi, gerillayı, herkesi yokluğa, yok olmaya sürükleyen fasit bir dairedir. Gelin, bundan kurtulun, gelin barışı ve demokrasiyi bu ülkede hep beraber inşa edelim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Utku Çakırözer. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır, ek süre vermiyoruz Sayın Çakırözer.

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik süreci sonucu ne olursa olsun yurttaşlarımızın yaşam standartlarını yükseltmesi, kaliteli hâle getirmesi açısından en stratejik önceliklerimizden biridir. Bu doğrultuda, ülkemizin AB standartlarına uyumlu hâle gelmesi için bu kaynakların kullanılması aslında iki taraf için de olumludur, önemlidir. Ancak değerli milletvekilleri, bu fonların Türkiye'ye gerçekten yararlı olabilmesi için doğru yerde, doğru amaçla, somut etki üretecek şekilde kullanılmalrı gerekir. Her şeyden önce de Türkiye'de gerçekten yüzünü, halkımızın refahı için en çağdaş medeniyet seviyesine dönmüş; demokrasiye, hukukun üstünlüğüne inanmış bir iktidara ihtiyaç vardır; Türkiye'nin bugünkü temel eksiği işte budur. Biz, katılım öncesi fonları konuşuyoruz ama ortada bir katılım süreci

kalmadı bu iktidar sayesinde, ortada sadece kazanılmış hakkımız olarak adaylığımız var ama Avrupa Birliği belgelerinde artık bu ifadeye yani tam üye adayı olduğumuza dahi yer verilmiyor. Ortada “katılım süreci” diye bir şey kalmamış. Sorumluluğun bir yanı Avrupa’da yükselen ırkçılık ise, Türkiye üzerinden oy devşirmeye çalışan siyasetçiler ise öbür yüzünde AK PARTİ iktidarında, tek adam rejiminde hukuk alanında, demokrasi alanında, hak ve özgürlükler alanında yaşanan büyük geri gidiş var. Eskiden, Türkiye’yle ilgili AB belgelerinde “ilerleme” ya da “uyum” ifadeleri geçerdi, artık bunlar hayal; tam tersine, Avrupa Birliği olsun, Avrupa Konseyi olsun artık belgelerinde demokrasisi gerileyen bir Türkiye’den bahsediyor.

Değerli milletvekilleri, 2002’den bu yana milyarlarca euroluk fonla birçok iyi niyetli proje başlatıldı, tamamlandı. Peki, o zaman sormak hakkımız değil mi neden ülkemiz ileriye değil de geriye gidiyor? Çünkü siyasi irade yani AK PARTİ yani saray rejimi, gerçek anlamda bu projelerin arkasında durmuyor; demokrasisi güçlü, yaşam standardı güçlü bir Türkiye istemiyor. Nereden biliyoruz? Çünkü bu fonların kullanımında, her bir projenin vatandaşın, sivil toplumun katılımıyla tasarlanması koordinasyonu gerekir ama bu iktidar, demokrasiden korktuğu için gerekli olan o alanda çalışan dernekleri, sivil toplumu toplantılarına dahi çağırıyor, o zaman da istenen sonuca ulaşamıyor. Projelerin en büyük eksikliği şeffaflık, hesap verebilirlik. Sivil toplum dışlandığı için bu alanda da yeterli denetim yapılamıyor.

Bakın, bu fonlarla hangi programlar başlatılmış? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına uyumda yaşanan ihlallerin engellenmesi için eylem planı yapmışız ve uygulanmasına destek için 5 milyon euro kullanmışız. Yine, ceza-adalet sisteminin güçlendirilmesi ve AİHM ihlallerinin önlenmesi için 2 milyon euro fon kullanmışız. Peki, sonuç? Sonuç yüz kızartıcı, Türkiye AİHM kararlarını uygulamadığı için yaptırımlarla karşı karşıya hem de kurucu üyesi olduğu Avrupa Konseyinde. Osman Kavala kararı, Selahattin Demirtaş kararı, sadece onlar da değil binlerce ihlal kararı var.

Alevi yurttaşlarımızın en temel hak ve özgürlükleri konusunda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin verdiği kararlar ortada, o kararlar da uygulanmıyor. Geçen hafta, hiç alakasız bir vergi torbasının bir köşesine sıkıştırmaya çalıştınız, milyonlarca Alevi yurttaşımızın inanç özgürlüğü bağlamında haklı taleplerini yok sayıp bir elektrik faturasıyla onları kandırmaya çalıştınız.

Peki, AİHM ihlal kararı veriyor, neden uygulanmıyor? Bu fonlarla o kadar eğitim aldırıyoruz, program uygulatıyoruz; bu ihlallerin sorumlusu kim? Tabii ki saraydaki “şahsım” rejimi, tabii ki AK PARTİ iktidarı. Başka bir örnek: Anayasa Mahkemesinin temel haklar alanındaki kararlarının etkin uygulanmasını desteklemek için 5 milyon euroluk proje yapılmış. Peki, hani, nerede o etkin uygulama? Anayasa Mahkemesi Türkiye’de ifade ve basın özgürlüğünü yok eden erişim yasaklarının hak ihlali olduğuna karar verdi ama bu iktidar, erişimi engellenen haber ve site sayısını her geçen gün artırıyor. Ucu iktidara, saraya dokunan her yolsuzluk, rüşvet, taciz, torpil haberi erişim engeli altında. Bakın, 2021 yılında tam 107 bin “web” sitesine, 5.436 habere erişim engeli getirildi. İşte, gördük, o da yetmiyor artık topyekûn interneti karartıyorsunuz. Hangi hakla, hangi yetkiyle diye sorduğumuzda yanıt dahi veremiyorsunuz.

İç güvenlik sektörünün sivil gözetiminin güçlendirilmesi için 5,4 milyon euro alınmış, alınmış da ne olmuş? Bakın, Türkiye’nin dört bir yanında yurttaşlarımız en demokratik hakkı olan protesto hakkını kullanamıyor. 1 Mayıs, Gezi direnişi, 25 Kasım protestolarında polisimize vatandaşları yaka paça susturma talimatı veriliyor. Sadece onlar da değil, haber takibine giden basın emekçisi arkadaşlarımız da darbediliyor, cop yiyor, tehdit ediliyor.

Demokratik yerel yönetişimin güçlendirilmesi için 6 milyon euro katkı alınmış ama programı uygulayacağınız yerel yöneticilerin önemli bölümü seçildikleri günden beri hapiste. Kayyumlarla mı demokrasi gelecek Türkiye’ye? Bakın, zaman zaman iktidar mensupları ve onlara yakın dernekler olabilir, basın mensupları olabilir; yurt dışından destek alan gazetecileri, sivil toplum örgütlerini eleştirirler. Belki de bugün, işte, kaderin cilvesi, konuştuğumuz kanunla aslına bakarsanız bu iktidar şimdi milyarlarca euroyu, AB fonlarını kamu kurumlarında kullanmak için önümüze uluslararası anlaşma getirdi. Bu fonları kullanarak şaşıklı törenlerle yargı reformları, insan hakları eylem planları açıkladınız. Düşüncesi, haberi, yorumu nedeniyle kimse yargılanmayacak, tutuklanmayacaktır. Peki,

açıkladınız da ne oldu? O planın hiçbir maddesine uymuyorsunuz. Hangisini sayayım; haberi, yorumu nedeniyle yargılanan, tutuklanan, tazminata mahkûm edilen yüzlerce gazeteciyi mi; Facebook, Twitter paylaşımı nedeniyle yargılanan on binlerce yurttaşımızı mı? Bir başka örnek; bu AB fonlarının kullanımında sivil toplum örgütleri önemli bir aktör olmalı, olmazsa olmaz konumdadır. Hatta sadece sivil toplumun gelişebilmesi için yürütülen projeler var bu fonlarla ama bakıyoruz “kara paraıyla, kitlesel imha silahlarının finansmanı ile mücadele” adı altında bu Meclisten çıkarılan kanunla sivil toplumu yok etmekteyiz. İktidarın hoşuna gitmeyen dernekler, iktidarın siyasi yönlendirmesiyle yapılan denetim tacizleriyle, yargılamalarla susturulmak isteniyor.

Türkiye’de kadına karşı şiddetle mücadelede en etkili yasal güvence olan İstanbul Sözleşmesi’nden hukuksuz bir gece yarısı kararıyla çıktığınız yetmedi “Kadınlar öldürülmesin, yaşasın.” diye mücadele veren dernekleri, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunu kapatmak istiyorsunuz. 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Günü’nde hakları için mücadele veren kadınları şiddet uygulayarak susturdunuz, gözaltına aldınız. O zaman, değerli milletvekilleri, ne oldu eylem planlarınıza, ne oldu uygulama destek projelerinize? Koca bir hiç, koskoca bir hiç.

Değerli milletvekilleri, tabii, bu yardımlardan yararlanalım. Bu yardımlar ülkemizin, vatandaşlarımızın yararına, hayrına sonuçlar versin; bunun için destek verelim, gayret ortaya koyalım. İyi ama şunun öz eleştirisini yapmayalım mı, sorgulamasını yapmayalım mı? Bu kadar milyar euro, trilyon lira proje var, bu kadar insan çaba harcıyor, emek harcıyor. Aynı fonlar başka ülkeleri ve halklarını Avrupa’ya yakınlaştırırken, AB üyesi yaparken neden Türkiye’de tersi oluyor, neden Türkiye ile AB arasında yakınlaşma yok da giderek mesafesi artan bir uzaklaşma var? Evet, Avrupa’nın hataları var ama hatanın büyüğü bu iktidarda. AİHM kararlarına uyulması için proje yapıyorsunuz ama herkesten önce kendiniz uymuyorsunuz. Yargı bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü, ifade özgürlüğü, bağımsız kurumsal yapılar, güçler ayrılığı ilkesi, denge, denetleme, hepsi ama hepsini siz ayaklar altına aldıktan sonra Avrupa Birliğinden değil 4 milyar, 100 milyar gelse ne yazar. (CHP sıralarından alkışlar)

İktidar bu işe, biz buradan işimize yarayanı alalım yani maddi katkıyı alalım ama işimize geleni almayalım şeklinde yaklaşıyor. Nedir o işimize gelmeyen? Demokrasi, hukukun üstünlüğü, hukuk devleti, onlara gerek yok tabii. Bu olmaz değerli arkadaşlarım, bizi çağdaş medeniyet hedefimizden koparır bu anlayış. AB sürecinden kopmak sadece kendi kendimize değil ama daha da önemlisi, evlatlarımızın geleceğine, onların yaşayacağı bu ülkeye en büyük ihanettir, en büyük zarardır. Ama umutsuzluğa yer yok, yakında seçim var. Millet kendi iradesiyle bu iktidarı, bu ikiyüzlü iktidarı iktidardan indirecek ve iktidarı gelecek olan Millet İttifakı yani bizler, bugün onayladığımız bu fonları gerçek amacı doğrultusunda yani demokrasi için, hak için, hukuk için, adalet için; evlatlarımızın kardeşçe birlik içinde, beraberlik içinde, huzur içinde yaşayacağı bir Türkiye’yi yaratmak için kullanacağız ve sonuna kadar da şeffaf, hesap verebilir bir şekilde denetleyeceğiz.

Şimdiden alınacak fonların Türkiye’nin yararına, ülkemizin, milletimizin faydasına olmasını diliyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet, 2’nci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Evet, madde üzerinde söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Çetin Arık’ın.

Sayın Arık... (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÇETİN ARIK (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

367 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesi üzerine söz aldım ancak bu madde üzerinde konuşmayacağım -arkadaşlarımız yeterince konuştu- çünkü millet ekmeğe muhtaç hâle gelmişken arka kapıdan milletin ekmeğinin nasıl çalındığını anlatmaya çalışacağım.

Sayın milletvekilleri, bu güzel ülke 15 Temmuz hain darbe girişimini yaşadı. Ben bugün, 15 Temmuz'a giden yolun kilometre taşlarının nasıl döşendiğini de anlatmayacağım; darbe sonrası iktidar sahiplerinin darbeyi kendileri için nasıl bir lütfâ dönüştürdüğünü anlatacağım.

Sayın milletvekilleri, biliyorsunuz, bu terör örgütüyle iltisaklı olduğu öne sürülen yüzlerce şirkete el konuldu. Bu şirketlere mahkemeler tarafından kayyumlar atandı ancak iktidar bu şirketlere mahkemeler tarafından kayyum atanmasının doğru olmadığını, bu atanan kayyumların şirket yönetimini bilmediğini, dolayısıyla şirketlerin mali yapısında bozulmalar olduğunu öne sürdü; acilen bir tedbir alınması gerektiğini, şirket yönetimi konusunda da tecrübesi ve bilgi birikimi olan kişilerin atanması gerektiğini öne sürerek kanun hükmünde kararnameyle bu yetkiyi mahkemelerden aldı, kendilerine bağladı. Ama buradaki asıl amaç, milyonlarca cirosu olan, binlerce kişinin istihdam edildiği bu şirketlere çökmek. Bakın, nasıl çöktü, ben size anlatayım. Anlatmaya da memleketim Kayseri'nin en önemli sanayi kuruluşu olan Boydaklardan, yeni adıyla Erciyes Anadolu Holdingden başlayayım. Nurettin Canikli'ye bağlı olan TMSF tarafından Holdinge bir kayyum heyeti atanır. Heyetin içinden Ertunç Laçinel kurumun CEO'su olarak atanır. Bakınız, Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Başkanı varken bizzat Nurettin Canikli'nin imzasıyla bütün yetkiler bu CEO'da toplanır. Bu CEO da şirketin Almanya'da bir lojistik merkezi varken kendisinin de vatandaşı olduğu Slovakya'da yeni bir lojistik merkezi kurarak işe başlar. Kendisi ve Adil Kılıç da aynı zamanda bu lojistik merkezinin ortağıdır yani hem bir şirketi yöneteceksiniz hem de bu şirketin iş yaptığı bir lojistik merkezinin ortağı olacaksınız. Gerçi siz alışkınsınız, bir tarafta Bakanlık yapıp diğer taraftan da eşinizin şirketinden dezenfektan almaya.

Bakınız, Laçinel bununla da yetinmiyor, Boydak Enerjinin işini "Berg Elektrik" adında bir şirkete veriyor. Bu şirket de yapılmayan işler için peşin para alıyor, iş yapılmış gibi faturalar kesiliyor. Bakınız, TMSF de Berg Elektrike 4 milyon 532 bin euronun haksız ödendiğini belirterek İstanbul İcra Mahkemesinde icra takibi başlatıyor. Sonra ne oluyor biliyor musunuz sayın milletvekilleri? Berg Elektrikin sahibi koşu koşu saraya gidiyor Sayın Tanal, bir Cumhurbaşkanı başkanışmanın eşini avukat olarak tutuyor ve bu dosyanın üstü kapanıyor. Ertunç Laçinel'le ilgili hiçbir işlem yapılmıyor, sadece görevden alınıyor, yerine ise "Emin Sarioğlu" adında biri atanıyor. Bakınız, Adil Kılıç gibi Emin Sarioğlu ismini de unutmayın, aklınızda tutun. Diyeceksiniz ki "Bütün bunlarla Nurettin Canikli'nin ne alakası var?" Bakınız, A grubu imza yetkisi verdiği Ertunç Laçinel, Nurettin Canikli'nin yeğeni Kemal Canikli'yle kanka, tam 9 kez aynı uçakta yan yana seyahat etmişler. Ne tesadüftür ki Laçinel'in yerine Yönetim Kurulu üyesi olarak atanan Emin Sarioğlu da Kemal Canikli'yle kanka, hatta atanan tüm kayyumlar Kemal Canikli'yle kanka. Bakınız, bu, Ertunç Laçinel, Kemal Canikli. Bu, Emin Sarioğlu, Kemal Canikli. Bu uyuyan Adil Kılıç ve Kemal Canikli yani bütün atanan kayyumlarla Kemal Canikli'nin bir dostluğu var.

Kemal Canikli kim? Bakın, amcasının Türkiye Büyük Millet Meclisine tahsisli aracını kullanıyor. 15 Temmuz 2016'da yani darbe günü Yunanistan'a gidiyor, adalarda gününü gün ediyor; sonra da utanmadan sıkılmadan geliyor, 15 Temmuz günü meydanlarda kahramanlık -fotoğrafları- pozları veriyor.

Bakınız sayın milletvekilleri, hani, mahkemelerin atadığı kayyumlar şirketlerin mali yapısını bozuyor ya, şirketleri zarara uğratanlardı ya tecrübesi ve bilgi birikimi olanlar şirketlere atanacaktı ya, Canikli hiçbir yakınına şirketlere almamıştı ya, bakın yine Kayseri'mizdeki Koza Altına kimler atanmış? Sanki memleketimde hiç insan kalmamış gibi eşinin kuzeni ve aynı zamanda da danışmanı olan Hanife İrem Sarp. Başka kimi atıyor? Danışmanı İsmail Özkaya'yı. Bakınız, şoförünü de unutmuyor, şoförü Fatih Salihpaşaoğlu'nu da hem Koza Altına hem de Akın Çorapa Yönetim Kurulu üyesi olarak atıyor. Boydak soygununda yer alan Adil Kılıç'ı da Akın Çorapa atıyor.

Bakın, sayın milletvekilleri, Akın Çorapın ve kayyum atadıkları diğer şirketlerin başına nasıl çorap örülüyor, size bir bir anlatmak isterim vaktim yeterse. Mesela, ne tesadüftür ki kurulan bu şirketlerin hepsi Nurettin Canikli'nin şirketiyle aynı adreste ama amca-yeğen Canikli'nin kredi kartları da, kredi kartı ekstreleri de bu adrese gidiyor. Sayın milletvekilleri, metrekareye en çok şirketin

düştüğü bu adresi yani Üsküdar'daki Palmiye Apartmanı'nın 1'inci katını unutmayın lütfen. Bakınız, öyle ki bu şirketi denetleyen şirketlerin adresi de Palmiye Apartmanı No: 1.

Bakın, Simin Tekstil... Akın Çorapın içini boşaltmak için "Simin Tekstil" isimli bir firma kuruluyor -iyi dinleyin lütfen- bakın, önce Akın Çorapın Genel Müdürü Kenan Alkaya Simin Tekstile transfer ediliyor. Ayrıca, yine, Akın Çorapın Yönetim Kurulu üyesi olarak atanan, Boydak soygununda da yer alan Adil Kılıç da Simin Tekstilin kuruluşunda yer alıyor. Akın Çorapın Yönetim Kurulu üyesi ama Simin Tekstil adına da Türk Silahlı Kuvvetlerinde ihaleye giriyor. Canikli, Simin Tekstile bağının olmadığını ileri sürüyor ama Simin Tekstil ile Canikli'nin şirketi aynı adreste; böyle tesadüf olur mu? Palmiye Apartmanı No: 1. 15 milyon insanın yaşadığı İstanbul'da Canikli'nin adresinden başka adres yok mu? 80 milyonluk Türkiye'de Canikli'nin danışmanları ve yeğeninin kankalarından başka kimse yok mu? Sonra da utanmadan "Tecrübe ve bilgi birikimiyle bu değişikliği yaptık." diyorsunuz. Başka hangi şirketler var? Bakınız, Iras Yapı, ortağı Emin Sarıoğlu. Emin Sarıoğlu'nu hatırladınız mı? Boydak Holdinge de Yönetim Kurulu üyesi olarak atadıkları kişi. Iras Yapının adresi de yine Nurettin Canikli'nin ofisiyle aynı adres: Palmiye Apartmanı No:1. Ve bu Iras Yapı, Koza Altınla iş yapıyor, teminat mektubunu da Halk Bankasından ödetiyorlar, yazıklar olsun. Adres, bildiğiniz aynı adres: Palmiye Apartmanı No:1.

Bakın, yine başka bir şirketten bahsetmek isretim: Knot Enerji. Adresi, bildiğiniz, yine aynı adres: Palmiye Apartmanı No:1 Sahibi kim? Furkan Akçadağ. Furkan Akçadağ aynı zamanda Akçadağ İnşaatın da sahibi. Bu firma da Koza Altın da yani Fatih Salihpaşaoğlu'nun imzasıyla yani Canikli'nin Koza Altına Yönetim Kurulu Başkanı olarak atadığı şoförün imzasıyla, o günün parasıyla yaklaşık 10 milyon lira para transfer ediliyor. Sonra Sayın Canikli çıkıyor, TMSF tarafından el konulan şirketlerle hiçbir bağının olmadığını, para transferinin olmadığını, hiçbir yakınının açıklamadığını anlatıyor ama bu belge onları yalanlıyor.

Değerli milletvekilleri, biliyorum ki kafanız çok karıştı. Bu karmaşık tablo içinde kafanızın karışmaması da imkânsız ama kafa karışıklığını ortadan kaldırmak için bu konuda bir araştırma önergesi hazırladım, siz değerli milletvekillerinden de bu önergeye destek vermenizi istiyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum, teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İç Tüzük 86'ya göre oyunun rengini belli etmek üzere aleyhte Sayın Mahmut Tanal'a söz vereceğim.

Sayın Tanal, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Usulen aleyhte, özünde lehte konuşacak.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Bu anlaşma Avrupa Birliğine aday ülkeleri Avrupa Birliği üyeliğine hazırlayan mali yardımlar anlaşmasıdır. Biz, tabii, Avrupa Birliğine aday olan bir ülke olarak bu anlaşmayı destekliyoruz yani bu mali yardımların ülkemize gelmesi faydalıdır, verimlidir ancak üyeliği canıgönülden istediğimiz hâlde, iktidar Avrupa Birliğine aday olmak için bu mali yardımları aldığı hâlde... Ama mali yardımları iktidar alıyor, Avrupa Birliğine üyelik için adım atmıyor yani gönül elvermiyor, gitmiyor; Avrupa Birliğine üyelik için iktidar bir çaba sarf etmiyor. Bu şekilde, bu konuda oyumuzun rengini "evet" olarak kullanıyoruz.

Bana gelen çok önemli bir bilgi var, sizinle paylaşmak istiyorum değerli arkadaşlar, o da şu: AK PARTİ Genel Başkanı Sayın Erdoğan, Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun 3 Aralık İstanbul'da duyuracağı vizyon belgesini gölgelemek için hemen harekete geçti; Erdoğan aynı gün Şanlıurfa'da "toplü açılış" adı altında seçim mitingi düzenleyecek ve miting alanının kalabalık olması için devletin tüm imkânlarını seferber etmiş durumda. Bizlere gelen bu ihbarlarla resmî kurumlara gönderilen mesajlar var. Şanlıurfa genelinde muhtarları arıyorlar; özellikle kırsal mahallelerde yani köylerde vatandaşların mitinge gelmesi için muhtarları baskı yapıyorlar. Her köye yönelik bir araç tahsis edilmiş durumda. Söz konusu mesaj aynen şu şekilde değerli kardeşlerim: "Sayın Cumhurbaşkanımız Recep

Tayyip Erdoğan, 3 Aralık Cumartesi günü saat 13.00'te ilimiz Abide Meydanı'nda yapacağı buluşmaya tüm halkımızın davetli olduğu muhtarlarımız tarafından vatandaşlarımıza cuma günü 2 defa, cumartesi günü 1 defa olmak üzere toplam 3 sefer anons edilecek. Gerekli duyuruların yapılmasını rica ederim.” diyor. Bu mesajı atan...

HAMDİ UÇAR (Zonguldak) – Ne var bunda?

MAHMUT TANAL (Devamla) – Doğru, ne var bunda! Bu mesajı atan AK PARTİ’li il başkanı değil, ilçe başkanı değil, AK PARTİ’li üye değil; bu mesajı atan devletin kaymakamı değerli arkadaşlar, bir de “Ne var?” diyorsunuz!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yazıklar olsun!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yazıklar olsun!

MAHMUT TANAL (Devamla) – Devletin kaymakamı bir siyasi partinin mitinginin davetini bu şekilde yapamaz.

Elimize şöyle bir bilgi ulaştı ama söz konusu mesajı kaymakam doğrudan muhtarlara kendisi iletmiyor, nasıl yapıyor biliyor musunuz bunu? Kaymakamlık bu mesajı Jandarmaya atıyor, Jandarma da bu mesajı olduğu gibi muhtarlara ulaştırıyor. Jandarmayı, güvenlik güçlerimizi kullanarak dolaylı bir mesaj vermeye hakkı yoktur. Bu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 7’nci maddesine aykırıdır. Siyasi faaliyette bulunmak yasaktır; bir siyasi partinin lehine, diğerinin aleyhine bu şekilde mesaj atan devlet memurları, gayet rahat... Ağır ceza mahkemesi başkanımız şu anda aramızda, İYİ Parti Antalya Milletvekili; çok iyi bilir ki bu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 124 ve 125’inci maddesi uyarınca meslekten atılma nedenidir, devlet memurluğundan atılma nedenidir. Buradan tüm kamu görevlilerine sesleniyoruz: Lütfen, siyasi partinin adamı gibi değil, devlet adamı gibi hareket edin; buradan hepsine sesleniyoruz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Burada vatandaşları, korkutmayla, baskı altına almayla mitinge çağırma. Mitinge kim çağırabilir? AK PARTİ’nin il başkanları çağırırsın, AK PARTİ’nin ilçe başkanları çağırırsın. Kendileri sokağa çıkamıyorlar, kimi çıkarıyorlar kardeşim? Kaymakamları, valileri sokağa çıkarıyorsunuz. Kaymakamların ve diğer kamu görevlilerinin görevi partinin mitingine adam toplamak değil; insanları mitinge toplamak AK PARTİ’lilerin görevi, kaymakam ile valinin görevi mi? “Parti devleti” deyince hepiniz kızılıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli kardeşlerim, bakın, son olay şu: Şanlıurfa’da mitinglerin yapılması on beş gün süreyle yasaklanmış. Bu yasaklama süresi 5 Aralıkta doluyor ama 3 Aralıkta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanal, süreniz bitti.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Bir dakika verebilir misiniz?

BAŞKAN – Efendim, ek süre vermiyoruz.

Sayın Tanal, teşekkür ediyorum.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Peki, bitiriyorum.

Değerli kardeşlerim, Şanlıurfa ilinde on beş gün süreyle miting yapılması yasaklanmıştır. Bu yasaklama kararını veren Validir; hatta diyor ki: “Miting için gelen vatandaşların şehre girişini yasaklayın, araçların girişini yasaklayın.” Bu yasaklama 5 Aralık’a kadar devam ediyor.

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (Devamla) – Ancak ve ancak 3 Aralıkta Şanlıurfa’da miting yapılıyor.

BAŞKAN – Sayın Tanal, kayıtlara geçmiştir.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Türkiye, 1’den büyüktür kardeşim; hani diyordunuz ya, efendim, yani orada aynı örnek. (CHP sıralarından alkışlar)

Ya, saate bakma, saate bakma; vatandaşa hizmet edin.

BAŞKAN – Sayın Tanal, sizi yerinize alayım.

MAHMUT TANAL (Devamla) – Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı	: 261
Kabul	: 254
Ret	: 7 ^(x)

Kâtip Üye

Necati Tıǧlı

Giresun

Kâtip Üye

Rümeysa Kadak

İstanbul”

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı olsun.

Birleşime yirmi dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.27

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.58

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Necati TİĞLİ (Giresun), Rümeyşa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2’nci sırada yer alan, Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- *Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 369) (x)*

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 369 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu teklif İç Tüzük’ün 91’inci maddesi kapsamında temel kanun olarak görüşülecektir. Bu nedenle teklif, tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanıp maddelerine geçilmesi kabul edildikten sonra bölümler hâlinde görüşülecek ve bölümlerde yer alan maddeler ayrı ayrı oylanacaktır.

Teklifin tümü üzerinde ilk söz, İYİ Parti Grubu adına Sayın Feridun Bahşi’nin.

Buyurun Sayın Bahşi. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FERİDUN BAHŞİ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi’nin tümü üzerine söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Antalya Diploması Forumu’yla ilgili bugüne kadar gerçekleştirilen faaliyetleri olumlu olarak görüyor ve değerlendiriyoruz. Forum güzel bir girişimdir ve ses getirmiştir. Esas itibarıyla bu tür forumlar sorun çözmeye, mesele halletme zeminleri değildir; bu tür zeminler belirli girişimlerde bulunulmasına ve belirli siyasi hamlelerin yapılmasına vesile olmaktadır. Bugüne kadarki deneyimler doğrultusunda birtakım olumlu değerlendirmeler yapmaya layık gördüğümüz forum, maalesef, bu düzenlemeyle âdeta Sayın Cumhurbaşkanının vakfına dönüşmektedir. Forumun çok daha esnek, çok daha bağımsız, Türkiye’nin bütününe temsil ettiği izlenimi veren bir yapıya kavuşturulması beklenirken iktidar bir geriye gidiş yani kazanımların kaybedilmesi, mevcut değer ve kapasitelerin aşındırılıp daraltılmasını tercih etmiştir. Aslında, bu bir zihniyet meselesidir. İktidarın her konudaki tercihi gibi bu konudaki tercihi de mücadele ettiğimiz zihniyetiyle tutarlıdır. Uluslararası dünyaya hitap eden bu kurumun vitrin mahiyetine yakışır şekilde yönetiminin başka birtakım kurumlar için yapıldığı gibi bazı üyelerinin Mecliste seçilmesi gerekirdi. İktidar parlamenter diploması meselesini sıklıkla gündeme getirmektedir ancak iktidarın bundan anladığı, tamamen kendi kontrolünde olan ihtisas komisyonları ve dostluk grupları vasıtasıyla yurt dışında kendi kamuoyunu oluşturmaya çalışmaktan ibaret kalmaktadır. Meclisimizin dış ilişkilerimizde önemli bir konumu olmalıdır. Bunu sonuna kadar destekliyoruz. Bunun için atılabilecek adımlardan biri, Antalya Diploması Forumu için kurulacak vakfın yönetimine Meclisten yani iktidar partisinden ve muhalefet partilerinden de üye seçilmesiydi. Bu kadar önemsenen bir inisiyatifin daha sağlam bir şekilde kurumsallaşabilmesi için buna millî bir boyut kazandırmak gerekiyordu; bari bu konuda millî olabilseydiniz. Meclisin ve muhalefet partilerinin bu vakıftan dışlanması, millî iradenin bu oluşuma yansıtılmamasını büyük bir yanlış olarak görüyoruz. Kaldı ki besbelli bu vakfa devletin bütçesinden de kaynak aktarılacaktır. İktidar, maalesef, Türk dış politikasına bakış, tasarlama ve uygulama safhalarına bu şekilde yaklaşmaktadır. Ne Dışişleri

(x) 369 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Bakanlığının ne başka bakanlıkların ne de Türkiye Büyük Millet Meclisinin vakfın müteveli heyetinin belirlenmesinde hiçbir yetkisi yoktur. Dışişleri Bakanlığının rolü göstermelik bir düzeye getirilmiştir.

Komisyonadaki düzenlemeyle daimî üye sıfatı verilen tabii üyelerin kimler olacağı teklifte belirtilmemiştir. Ayrıca, daimî üyelerin görev süreleri de belli değildir. Müteveli heyeti üyeliği beş yıl olarak belirlenmiştir. Benzer yapılarda üç yıl olan üyelik süresinin beş yıl olarak belirlenmesi soru işaretlerine neden olmaktadır. Üyelerin seçiminde tüm yetki doğrudan ya da dolaylı olarak Sayın Cumhurbaşkanına aittir. Oysa işinize geldiğinde millî iradenin tecelligâhı olarak Türkiye Büyük Millet Meclisini zikredersiniz.

Etkinlik katılımcılarının ücret ve harcırahları için belirli bir matrah belirlenmemiş, belirleme yetkisi ise müteveli heyetine bırakılmıştır. Bu durum istismarın da önünü açmaktadır. Vakfın gelirleri, Cumhurbaşkanı kararıyla genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak miktarlar olarak tanımlanmaktadır ancak bu kurumların hangileri olduğu, aktarılacak tutarın ne olduğu belirtilmemiştir. Muğlaklığa ek olarak, Cumhurbaşkanına verilen bu geniş yetki de sakıncalıdır. Uluslararası ilişkilerimizde son yıllarda yapılan nadir olumlu işlerden biri olan bu foruma yazık edilmektedir. Vakfın, seçimden sonra iktidarı kaybedecek olan Cumhurbaşkanı ve belirli bir zümrenin etkisinde kalmaya devam etmesi için bu adımların atıldığı açıkça ortadadır. Böylelikle, iyi olabilecek, hepimizin destekleyebileceği, hatta iftihar edeceği bu proje Putin'in Valdai Tartışma Kulübü düzeyine düşürülmüştür. Yani bu vakıf ve çerçeve, bir otoriter rejim inisiyatifi niteliğinde tasarlanmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü, TİKA gibi önemli ve değerli kurumsal yapıların da iktidar tarafından nasıl yozlaştırıldığına daha önce şahit olmuştuk. Zaman içinde bu kurumlar, maalesef, aleni şekilde bir ideolojik aygıt dönüşmüştür. Demokratik ülkelerde benzer kurumların hiçbirinde, enstitü yönetimi siyasi iktidarın bu kadar denetimi ve baskısı, kontrolü altında değildir. Bu durum, elde edilmesi amaçlanan hedeflerin tesirini zayıflatmakta, bazı durumlarda ülkemizin imajına, kurumlarına bile zarar vermektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, AK PARTİ iktidarının en büyük başarısızlıklarını saymaya kalkarsak hiç kuşkusuz ilk sırada tarım gelmektedir. Önce genel tarım politikalarının yanlışlarından söz edeceğim, sonra da doğal olarak Antalya ölçeğinde yanlışlardan söz edeceğim.

İYİ Parti olarak tarımı bir millî güvenlik meselesi olarak görüyoruz ve tarım, bir millî güvenlik sorunudur diyoruz. İzlediğiniz bu tarım politikaları yüzünden 2002 yılında mazot 1 lira 10 kuruşken bugün 25 liraya çıkmıştır. Üre gübresinin tonu 261 lirayken bugün 20.980 lira olmuştur. Tek tek saymayacağım ama tüm tarımsal girdiler bu durumdadır. Çiftçi için suyu, elektriği kullanılamaz hâle getirdiniz. Siz, girdileri yani mazotu, gübreyi ne kadar desteklerseniz destekleyin, çiftçi ürünü mal ettiği fiyatın üstünde bir fiyata satamazsa verdiğiniz desteklerin hiçbir anlamı yoktur. Her şeyden önce çiftçimizin ayağa kalkması gerekmektedir, bu da öyle ürün değerinin yüzde 3'ü, yüzde 4'ü desteklerle olmaz.

Peki, biz İYİ Parti olarak ne yapacağız? Öncelikle, tarımsal ürünlerde girdileri destekleyeceğiz. Bugün, iktidar sadece lüks yat ve kotralara yüzde 1'lik katma değerle mazot satmaktadır. Çiftçinin traktörü bile Ziraat Bankasından aldığı krediyi ödeyemediği için haczedilmekte, çiftçiler için kurulan Ziraat Bankası ise spor kulüplerini kurtarma, yandaş iş adamlarının televizyon, gazete alımları için krediler vermektedir. Biz, altı ay sonra iktidara geldiğimizde önce Ziraat Bankasını asıl görevine çekeceğiz ve mazot, gübre, ilaç gibi girdilerde katma değer vergisini kaldıracğız. Mazottaki indirim çiftçinin sadece tarlada kullandığı makinelerde değil, sebze ve meyve taşımacılığında kullanılan nakliye araçlarına da uygulanacaktır. Tüm üreticilerimize bedelsiz olarak beş yıl süreyle tohum ve fide desteği sağlayacağız ki yirmi yıldır gerileyen Türk tarımı hak ettiği yere gelebilsin. Ürün destek primi ise tapu sahibine değil, ürünü kaldıran kişiye verilecektir. Çiftçinin ürününün hak ettiği değeri bulmasını sağlayacağız. Tohumculuk Kanunu'nu hızla değiştirip yerli tohumun rehabilite edilmesini ve yerli firmalar aracılığıyla hem ülkemizde hem dünya piyasasında yaygınlaşmasını sağlayacak sistemi kuracağız. TARSİM sigortası primlerinde çiftçimize destek olacağız. Tabii ki tarımla ilgili yapacaklarımız bunlarla sınırlı değil, tarım sektöründe yapacaklarımızı burada saatlerce anlatabiliriz

ancak bildiğiniz gibi zaman sınırlı. Ama tekrar edecek olursak tarım bizim için bir millî güvenlik meselesidir ve iktidarımızda hak ettiği yeri alacaktır.

Değerli milletvekilleri, Antalya'nın Toros Dağları'nda Yörüklerin geçim kaynağı ise hayvancılıktır. AK PARTİ iktidarından önce dünyaya et ve et ürünleri ihraç eden ülkemiz, bugün sadece et, süt ve bunların ürünlerini değil, samanı bile dışarıdan ithal eder duruma gelmiştir, bu da AK PARTİ'nin yanlış politikalarının, yanlış yönetiminin ve liyakatsiz kadroları işbaşına getirmesinin sonucudur.

Şimdi, bu ülkede geçmişte yaşanmış bir diyalogu aktaracağım sizlere. Vatandaş hayvanlarını besleyemediğini, zira kepeğin fiyatının çok arttığını söylüyor. Elcevap: "Kepek ekin." Bu cevabı veren kişi bu ülkede Tarım Bakanlığı yaptı ve bu cevabı da Tarım Bakanıyken verdi. İşin başına, kepeğin ekilebilir bir ürün olduğunu sanan kişiyi Tarım Bakanı yaparsanız elbette sonuç da bugünkü gibi olur ama artık çok az kaldı, geliyoruz.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ hükümetleri cumhuriyet dönemi eserlerini "özelleştirme" adı altında, sadece arsa ve binaları peşkeş çekebilmek adına yok pahasına yandaşlara satmıştır. Ülkede arazi fiyatları artmış; plazalar, gökdelenler, adımbaşı alışveriş merkezleri her yanımızı sarmıştır. Köydeki toprağını terk eden, hayvanlarını satın şehirlerde asgari ücretle çalışmaya başlayan vatandaşlar artık üretemez durumdadır. Bugün, Türkiye'de, resmî verilere göre kayıtlı çiftçi sayısı son on yılda yüzde 55 civarında azalmıştır.

Bildiğiniz gibi, tarımda çeşitlilik bakımından dünyada eşsiz bir yeri vardır Antalya'nın. Antalya'daki tarım hareketi Türkiye'deki enflasyonu direkt etkileyebilecek büyüklüktedir. Tarımın sorunlarının çözülmesi hâlinde Antalya'nın refah düzeyinin önemli oranda artacağı, Türkiye'nin de aynı oranda büyüyeceği bir gerçektir. Bunun için tarımın Türkiye'de ve Antalya'da desteklenmesi gerekir. Bu çerçevede, yukarıda da açıkladığımız gibi, üreticiye tohum, ilaç, gübre ve fide desteği sağlanmalı; özellikle fideler ücretsiz dağıtılmalıdır. Sosyal hayatı, hayat kalitesini kırsalda sağlayamazsanız kırsaldan kente göçü önleyemezsiniz. Bundan dolayı, kırsalı güçlendirerek tarımı daha güçlü hâle getirebilirsiniz. Tarımda özel sosyal güvenlik sistemi mutlaka hayata geçirilmelidir. Bu kadar önemli bir sektörün sorunları hep tartışıldığı hâlde nedense çözüme kavuşturulamamıştır. İktidardakiler ya sorunları tespit edememiş ya da çözüm konusunda istekli davranmamıştır; yoksa bu kadar verimli bir coğrafyada, böyleli mukemmel bir iklimde zenginliklerin içinde yokluk yaşamamalıydık ama sizin için artık çok geç; bunları yapmak bizlere kısmet olacak, az kaldı.

Değerli milletvekilleri, turizm sektörü ise bu dönemde bile büyüyen, istihdam yaratan, tarihi ve kültür değerleri bakımından köklü bir geçmişe sahip her ülkenin kıskanacağı zenginliktedir ama sektörde yaşanan sıkıntılar AK PARTİ iktidarında giderek büyümüş, turizmci ülkemize gelen bu kadar turiste ve sağlanan bu kadar gelire rağmen kâr edememektedir. Ülke ekonomisine en büyük katkıyı sağlamasına karşın turizm sektörü ve Antalya şehri hak ettiği değeri görebilmekte midir? Tabii ki hayır. Esas olan turizmde kalitenin yükseltilmesi gerekliliğidir. Antalya ilimiz turizmde marka şehir olmalıdır. Zira yüksek vergilerden dolayı tesisler kalifiye olmayan ucuz eleman çalıştırmak zorunda bırakılmış, alkollü içki üzerinde yüksek vergi uygulanarak insanlar kaçak içki üretmeye âdeta teşvik edilmiştir. Gıda ürünlerindeki fiyat artışları tesisleri kalitesiz ürün kullanarak maliyet düşürme çabasına sokmuştur; bu anlamda Türk turizmi "SOS" vermektedir. Bunlarla birlikte, kış aylarında kapanan otellerde çalışan yaklaşık 200 bin personelin durumu mutlaka ele alınmalı, bu konuda çalışmalar yapılmalıdır. Kaçak işçi sorununa mutlaka çözüm bulunmalıdır; turizm meslek yasaları sektörün istediği düzenlemelerle bir an önce çıkarılmalıdır. Altyapı, arıtma tesisi, çöp imha, elektrik, ulaşım ve sorunlara yerel yönetimlerle iş birliği yapmak suretiyle çözümler bulunmalıdır.

Değerli milletvekilleri, turizmci salgın döneminde devletten beklediği desteği görememiş, ekonomik kriz ve salgınlarla birlikte iflasın eşiğine gelmiştir. Türkiye'nin dört bir yanında çok sayıda turizm işletmesinin kapısına kilit vuruldu. Beş yıldızlı otellerin satışa çıkarıldığı artık herkesin malumudur. Evet, turizmcilerin borçları da diğer bazı sektörlerdeki gibi ertelenmiştir ancak bunun hiçbir faydası olmamıştır; zira, ertelemeler hiç kimseyi borç yükünden kurtarmamıştır; aksine, sektörü daha da zor durumda bırakmıştır. Borçlarını ödeyebilmek, sezona hazırlanmak ve salgın sürecinde ayakta kalabilmek için bankalardan kredi alan esnaf kredilerini ödeyememiş, kredi notları düşmüş ve sicilleri

bozulmuştur. Kredi ve kefalet kooperatiflerimiz aracılığıyla esnaf kredisine başvuran esnafımız, daha önce özel bankalardan çektiği kredileri ödeyemediği için yeni kredi de çekememiştir.

Hükûmet orta vadeli program açıklamıştı. Bu programda birçok sektörle ilgili hedefler yer almıştı, bunlardan biri de turizm sektörüydü. Buraya kadar her şey iyi ve güzeldi. Turizm sektörü temsilcileri bu programa heyecanla bakmış ama ne yazık ki 2021-2024 dönemine ait hedeflerde kendisine herhangi bir yol haritası bulamamıştı. Turizm konusundaki sıkıntıları giderme de İYİ Parti iktidarına kalmıştır.

Değerli milletvekilleri, yine, birkaç gün önce Genel Kurulda dile getirdiğim Antalya'ya yabancı göç sorunu büyük sıkıntı yaratmaktadır. Bildiğiniz gibi, yabancıların en çok tercih ettiği şehir Antalya'dır ve Antalya'da yabancıların ağırlığı gittikçe artmaktadır. Özellikle bu yılın başından itibaren başlayan Rusya-Ukrayna savaşı ve Türk lirasının aşırı değer kaybetmesi nedeniyle, yurt dışından gelen insanlar Antalya'da ev almaktadırlar. TÜİK'in Eylül 2022 tarihinde açıkladığı Konut Satış İstatistikleri Ağustos 2022 verilerine bakıldığında, Türkiye'de yabancı konut satışında 1.814 satışla lider şehir Antalya olmuştur. Yabancıların Antalya'yı tercih nedenleri vatandaşımızda sıkıntı yaratmaktadır ve durum öyle bir hâl almıştır ki özellikle Konyaaltı ilçesinde yasal sınırlamalara rağmen yabancıların konut alım oranı yüzde 40'lara ulaşmış, bazı emlakçılar sadece yabancıya emlak satışı yaptıklarını ifade eder hâle gelmiştir. Konut fiyatları da son bir yılda 5 hatta 10 kat artmıştır. Ayrıca, son bir yılda ülke genelindeki kiralar yüzde 100 artarken Antalya'da en az yüzde 500 artmıştır. Bu da şehirde yaşayanların başka şehirlere göç etmesini hızlandırmıştır. Bırakın asgari ücretliyi, normal memuru, doktorlar, öğretmen üyeleri, hatta hâkimler, savcılar bile konut kiralarnı karşılayamadıkları için Antalya'dan atama talebinde bulunma telaşına düşmüşlerdir.

Yine, kira artışlarından etkilenen ve kalifiye elemanlarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalan başka bir sektör de turizm sektörüdür. Turizm sektöründe çalışan elemanların bu durumda kirayla ev tutması imkânsız hâle gelmiştir. Otel sahipleri gelecek sezonda ne yapacaklarını şimdiden kara kara düşünmeye başlamışlardır. Kalifiye eleman bulamayan sektör ise bu açığını kaçak göçmen işçilerle karşılama mecburiyetinde kalacaktır. Bu durum da turizm sektörüne büyük darbe vuracaktır.

Bu düşüncelerle yasa teklifinin Antalya'mıza ve ülkemize hayırlı olmasını diliyor, Gazi Meclisi ve büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Abdurrahman Başkan.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 369 sıra sayılı Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen aziz Türk milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, yurt içinde ve yurt dışında tüm dünyanın imrenerek baktığı, bir kahramanlık örneği sergileyerek terör örgütleriyle kahramanca mücadele eden güvenlik güçlerimize selamlarımı gönderiyorum. Bu destansı mücadelenin başkahramanlarını, aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünyanın ilk Meclisi Patara'nın ev sahibi olan, insanın konuşarak sorunlarına çözüm arama geleneğinin başladığı kent olma özelliğini taşıyan Antalya'mızın ev sahipliğinde gerçekleşen Antalya Diploması Forumu'nun vakıflaşmasının çok önemli olduğunu burada ifade etmek istiyorum.

Türk hariciyesinin son yıllarda göstermiş olduğu performans ulusal ve uluslararası düzeyde takdiri hak eden sonuçları da beraberinde getirmiştir. Elbette bu başarıları kendiliğinden ulaşılmamış, Türk dışişlerinin binlerce yıllık devlet geleneğinden beslenerek edindiği eşsiz tecrübe ve organizasyon becerisinin birleşmesiyle olmuştur. Hadiselere Ankara'nın penceresinden bakan, olayları Türk milletinin ferasetiyle yorumlayan, izlediği her stratejide insanı merkeze alan bu aklın Türk asrının temel taşlardan biri olacağı bir hakikattir. Sadece Türk milletinin çıkarlarını değil, dost ve kardeş milletler başta olmak üzere, yönünü Türkiye'ye çevirmiş her biri kıymetli ülkelerin gasbedilmeye çalışılan haklarını da koruyan bu girişimci dış politika anlayışının gıpta edilen bir dış politika kavrayışı olduğu da muhakkaktır. Bugün görüştüğümüz kanun teklifiyle birlikte yapılan akademik çalışmalar,

gerçekleştirilen siyasi ilişkiler, sürdürülen diplomatik girişimler ve gösterilen millî iradeyle Türk dış politikası bundan sonra da aynı aktif pozisyonunu koruyacağını, hatta artıracığını göstermekte ve bu konudaki kararlılığını beyan etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk milletini parlak bir geleceğe taşımakla kalmayıp çevresindeki zifirî karanlığın yarılmasına da katkı sunacağına inandığımız bu müstesna duruşun, köhnemiş ve belli bir kalıba hapsedilmiş uluslararası ilişkileri farklı bir boyuta taşıyacağından hiç şüphemiz yoktur. Bu manada bugüne kadar doğa harikası yerleriyle, tarihi ve kültürel değerleriyle dünyanın tanıdığı Antalya'mız, dünya diplomasisine verdiği yön ile de tüm insanlığa hitap etmiştir. Antalya Diploması Forumu, sıkışan diplomasi çarkını döndürmüş, yozlaşmış dış politika anlayışına sahip statü sahiplerinin yanlış teşhis ve uygulamalarını ifşa etmiş, yanlış, yanlış ve samimiyetsiz temennilerle hiçbir yere varılamayacağını tüm dünyaya göstermiştir. Hiç şüphe yok ki ülkeler arasında süregelen kısır ve anlamsız çekişmeler diplomatik kanalların sık sık tıkanmasına sebep olmakta, bile isteye devre dışı bırakılan diplomasi yerine, savaş senaryolarının çözüm olarak sunulduğu ilkesiz süreçlerin doğumunu teşvik etmektedir. Bunun son örneği ise savaşla sonuçlanan Rusya ve Ukrayna arasındaki gerilim olmuştur. Üslupları ve siyasetleriyle çatışma ve savaşı kutsayan bir dış politika anlayışının hâkim olduğu Batı, Rusya-Ukrayna krizinde sınıfta kalmış, insanlığın umut çeşmelerinin akmadığı ortaya çıkmış, sözde medeni dünyanın ciddi bir öz eleştiriye ihtiyacının olduğunu gözler önüne sermiştir. Onlarca yıldır felaketlerin gölgesinde varoluş mücadelesi veren insanların yaşadığı bir coğrafyanın tam ortasında kendisini çevreleyen ateş çemberine meydan okuyan bir cesaretle olaylara müdahil olan Türk aklı ve Türk cumhuriyeti devleti yakın coğrafyasında bulunan ülkelerin umudu hâline gelmiştir. Bu gerçek, sahte umutlarla göz boyamaya çalışan Avrupa'nın erken öten horozu Fransa dâhil Avrupa Birliği ülkelerini şaşırtmış, küresel sistemin etkin aktörleri olma iddiasındaki ilkesizleri hayal kırıklığına uğratmıştır. Öyle ki Antalya Diploması Forumu'nun her bir aşaması tüm dünyayı kendisine hayran bırakmış ve Türk milletinin övünç kaynağı olan bu koordinasyon ve diplomasi kabiliyeti üzerinde onlarca akademik çalışmanın yapılmasına da sebep olmuştur. Erzurum Milletvekilimiz Sayın Kamil Aydın'la birlikte benim de ev sahibi olarak katıldığım bu forum, başından sonuna kadar tüm dünyada ilgiyle takip edilen bir konferans olmuştur. 10 Mart 2022 tarihinde Antalya'da gerçekleşen Ukrayna-Rusya savaşında ilk ateşkes görüşmesi Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ve Ukrayna Dışişleri Bakanı Dmitro Kuleba arasında Sayın Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'nun moderatörlüğünde gerçekleşmiş, tüm dünyanın gözünün bu toplantıya çevrilmesine neden olmuştur. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'in de bu foruma katılması ve konuşması çok çok önemli olmuştur. Antalya Diploması Forumu'na ev sahipliği yapan Antalyalı hemşehrimiz, Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu insanüstü bir çaba göstermiş ve Türk milletinin gururu olmuştur. Bu vesileyle kendisine ne kadar teşekkür etsek azdır. Antalya Diploması Forumu'nun hazırlanmasında emeği geçen Türk hariciyesinin her bir ferdine bir Antalya Milletvekili olarak burada şükranlarımı ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, hâlen Ukrayna ve Rusya arasındaki savaşı körükleyen, kendi vatandaşlarının refahından çalmayı mübah gören, barıştan bahsederken, barışa hasım stratejileri yüzüstüce ve inatla kullanmaya yeltenen bu anlayışın ikeli, iffetli ve uzlaşmacı bir politika karşısında afallaması bize göre gayet normaldir. Görünen odur ki; Türkiye'nin diplomatik başarılarının gölgelenmeye çalışıldığı bir dönemde muhterislerin de bu başarıları gölgelemek için figüranlığa soyunmaları da son bulmayacaktır. Böylesi bir ortamda Antalya Diploması Forumu'nun kurumsallaşarak tüm insanlığın Türk diplomasisinin kabiliyetiyle tanışmasına vesile olacak olması ziyadesiyle önemli bir gelişmedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir konuyu hatırlatmakta fayda görüyorum: Rusya ve Ukrayna arasında çıkan savaşın en ateşli döneminde dahi 2 ülkenin temsilcilerini gerçek bir barış için aynı masa etrafında toplayan irade, Antalya'mızın ev sahipliğinde gerçekleştirilen diplomasi forumunda kendini göstermiştir. Akdeniz'de, Adalar Denizi'nde, Karadeniz'de Türk'ün tarihi haklarını ve uluslararası hukuka göre de meşru olan taleplerini milletlerarası arenada anlatan akıldan, Afrika'nın unutulmuş coğrafyasında aç ve biillaç yardım bekleyen bir çocuğun çığlığına duyarsız kalmayarak tahlil koridorunun kurulmasına vesile olan Türkiye Cumhuriyeti'nin ev sahipliğinde Antalya Diploması Forumu'nda o da kendisini göstermiştir. İşte, bu tavrın tüm dünyada hâkim olması, tüm insanlığın

bu iradeden haberdar olması, yapıcı ve girişimci bir diplomasi anlayışının neler başarabileceğini göstermesi paha biçilemeyecek bir kazanım olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ifade etmek isterim ki uluslararası kendisini en büyük ilan eden tüm devletlerin unuttuğu ama yeniden hatırladığı bir gerçek de şudur: Nasıl ki tarih Türk'süz yazılamaz ise bu coğrafyada Türkiye'yi merkeze almayan, başarıya ulaşmış bir diplomasiyi de tarih yazamayacaktır. Açık bir şekilde ifade etmek gerekir ki ortaya çıkan tablo bir başarı hikâyesini anlatmaktadır. Bu tabloya atılan her bir fırça darbesinde Türk'ün engin ferasetinin izleri gizlidir. Bu tabloda yer alan her bir başarılı olaya yabancı başkentlerin penceresinden bakanların değil, başkent Ankara'nın penceresinden bakan Türk dış politikasının emeği vardır. Antalya Diplomasi Forumu Vakfının kurulmasının en önemli kazanımlarından biri de hiç şüphe yok ki yabancı ülkelerde bulunan ve sosyal, kültürel, eğitim faaliyetleriyle Türk milleti adına yıllardır takdire şayan hizmetlerde bulunan Maarif Vakfı, Yunus Emre Vakfı ve TİKA gibi kuruluşların çalışmalarıyla bütünleştiği zaman elde edilecek başarı daha da büyük olacaktır. Bugüne kadar kültürel diplomasi alanında ehemmiyeti tartışmasız büyük olan bu kuruluşlarımız gibi, Antalya Diplomasi Forumu Vakfı da Türk asrı vizyonunun ürünü olacaktır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekili arkadaşlarım; iklim değişikliği başta olmak üzere ekonomik etkileri telafisi imkânsız zararlarla sonuçlanacak birçok olumsuz gelişmenin önünün alınması da ancak diplomasi ve iş birliğiyle mümkün olacaktır. Tüm dünyayı tehdit eden bu gelişmelere karşı iş birliğini teşvik eden, onurlu ama bir o kadar da kararlı bir hoşgörüyü mecbur kılan anlayışın hâkim olduğu bir dünya Türkiye'yle elbette çok uzakta değildir. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin Antalya Diplomasi Forumu'na dair yaptıkları şu değerlendirmeyi ziyadesiyle önemli görmekteyiz: "Antalya'da kurulan masa Türkiye'nin gurur masasıdır; barışın ve istikrarın ümit masasıdır." Bu noktada, Antalya, yeni yüzyılın taze ve umut veren anlayışının yeniden yeşerdiği hadiselerle şahitlik etmektedir.

Değerli milletvekilleri, çembere alınmış, yedi düvelin gözünü dikerek tehdit ettiği, insanına istedikleri zaman kastedebilecekleri, her yönüyle kuşatılmış bir Türkiye arzu edenlerin daha çok hayal kırıklığına uğrayacaklarından hiç kimsenin şüphesi olmasın. Şimdi ifade edeceğim sayılara dikkat etmenizi rica ediyorum: Bugün Türkiye tüm dünyada 257 dış temsilcilik sayısı ile temsil edilmektedir. Bu sayı Türkiye'yi en fazla diplomatik ağa sahip ilk 5 ülkeden 1'i hâline getirmektedir. Bu temsil kabiliyetinin sonuçlarını ekonomik olarak da görmekteyiz, öyle ki büyükelçiliklerimizin açıldığı 39 ülke ile ticaretimizin yüzde 26,9 düzeyinde arttığı rakamlara da yansımıştır.

Bir diğer resme baktığımızda ise, Türkiye'nin artık küresel diplomasinin önemli ülkelerinden biri hâline geldiğini görebilmekteyiz, öyle ki Türkiye'deki yabancı temsilciliklerin sayısı son yıllardaki artışla birlikte 301'e ulaşmıştır. Hatırlanırsa 11-13 Mart 2022 tarihlerinde Antalya Diplomasi Forumu'nun 2'ncisi düzenlenmiştir. Bu forma 75 ülkeden 17 devlet ve hükümet başkanı, 80 bakan ve 40 uluslararası teşkilatın üst düzey temsilcisi iştirak etmiş, 212 resmî ikili görüşme gerçekleştirilmiştir. Antalya Diplomasi Forumu'nu da ekleyecek olursak son iki yılda 50'ye yakın devlet ve hükümet başkanı, 120'den fazla bakan düzeyinde olmak üzere toplam 5 binden fazla kişi Antalya'mızda ağırlanmıştır. 100'e yakın panel düzenlenmiş, küresel diplomasinin gündeminde yer alan konular alanında uzman ve yetkin kişilerce tartışılmış, âdeta beyin fırtınalarına şahitlik edilmiş, diğer uluslararası etkinlikleri kısıktırarak bir düzen ve uyum içinde tüm faaliyetler başarıyla gerçekleştirilmiştir. Nihayetinde, yeryüzünde bulunan devletlerin üçte 1'inden fazlası yani yüzde 40'ı 2'nci Antalya Diplomasi Forumu'nda en üst düzeyde temsilcilerle yer almıştır.

Son olarak, hatırlanacak olursa eylül ayında New York'ta gerçekleştirilen BM Haftası'nda tüm dünya birçok devlet ve hükümet başkanının geldiği Türkiye'ndeki diplomasi trafiğine de dikkatlerinizi çekmek isterim. Elbette tüm bu sayılar, gelenekten beslenen ve çağın ötesinde bir vizyonla hareket kabiliyetini geliştiren Türk Dışişlerinin muhterem temsilcilerinin başarılarını da göstermektedir. Bir diğer husus da sahadaki varlığımızın masada da hissedilmesini sağlamasıdır. Sahadaki takdire şayan duruşun masada da muhafaza edilmesi gerektiğine hiç kimse itiraz edemeyecektir. Dolayısıyla, masadaki sağlam duruşun temelini oluşturan anlayışın tüm dünyada hâkim kılınması ve fikrî bazda

yaşam alanına sahip olması, yerine getirilmesi gereken tarihî bir sorumluluktur. Bu nedenle, Antalya Diploması Forumu'nun özgün dinamikleriyle varlığını devam ettirebilmesi, sağlam bir altyapıya kavuşması, kurumsal bir yapıya kavuşması ve tüzel kişiliğe sahip bir hâle getirilmesi gerçeği önümüzde bütün açıklığıyla durmaktadır.

Dünyayı kasıp kavuran Covid-19 küresel salgınıyla birlikte hepimiz gözlemledik ki alışlagelmiş ekonomik sistem SOS vermiştir. Hâlihazırdaki küresel tedarik zincirleri ve arz güvenliği yetersiz kalmıştır. Masabaşında birileri tarafından hazırlanarak dünya kamuoyuna dayatılan güvenlik politikaları başarısızlığa uğramıştır. Coğrafi gerçeklikten uzak, kültürel genetiğe aykırı, emredilenin dışındaki stratejilere yaşam alanı tanımayan kurgu diplomasisi artık iflas etmiştir. Böyle bir ortamda ekonomik, siyasi, kültürel, güvenlik alanları gibi önem arz eden alanlara dair geliştirilecek stratejilere ihtiyaç duyulduğu gün gibi aşikârdır.

Antalya Diploması Forumu'nun vakfıyla birlikte başarı ihtimali çok daha yüksek olan stratejilere yaşam alanı açılacağı, kurumsallaşan Antalya Diploması Forumu'nun kabiliyetinin pekiştirileceği, kanunla birlikte sahip olacağı teşviklerle birlikte çok daha etkin ve verimli bir hâle geleceği de muhakkaktır.

Sözlerime son verirken, dünyanın birçok köşesinde Türk milletinin çıkarlarını gözetken, Türk devletin dış politikadaki kabiliyetini layığıyla yerine getiren ve manevra kabiliyetini artırmak için çaba gösteren diplomatlarımıza burada şükranlarımızı sunuyorum.

Yine, sözlerimi Mustafa Kemal Atatürk'ün şu temennisiyle bitirmek istiyorum: “Ben her şeyden önce bir Türk milliyetçisiyim; böyle doğdum, böyle öleceğim. Türk birliğinin bir gün hakikat olacağına inancım vardır, ben görsem bile gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım. Türk birliğine inanıyorum, onu görüyorum. Yarının tarihi yeni fasıllarını Türk birliğiyle açacaktır; dünya, sükûnunu bu fasıllar içinde bulacaktır. Türk'ün varlığı bu köhne âleme yeni ufuklar açacak; güneş ne demek, ufuk ne demek o zaman göreülecek.” diyerek ne kadar ileri bir görüşe sahip olduğunu, bugünleri de işaret etmiştir.

Antalya'mızın ismini, yapacağı faaliyetlerde tüm dünyaya gururla duyuracak Diploması Forumu Vakfının hayırlı uğurlu olmasını dileyerek Antalyalı hemşehrilerim adına teşekkür ediyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle, yüce heyetinizi ve televizyonları başında bizleri izleyen aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Tulay Hatımoğulları Oruç.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de sözlerime başlarken, dün yaşanmış olan bir konuyu zikretmek istiyorum buradan: Bursa'da Hürriyet Anadolu Lisesinde görev yapan din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmeninin Alevilerle ilgili -gerçekten, burada insan o sözleri zikretmekten böyle utanç duyar, mahcubiyet duyar- sarf ettiği sözler hem Alevilerin yaşam tarzına doğrudan bir saldırı hem de inancın kendisine doğrudan bir saldırı. Bunu kabul etmek mümkün değil. Millî Eğitim Müdürlüğü olayla ilgili bir soruşturma başlatmış ama görevden el çekirmemiştir. Bu büyük bir hatadır. Bu nefret suçları Alevilere karşı bu topraklarda sürekli işlenmektedir. Yani iktidarın torba yasalarla kanun çıkarması, bu anlayışı değiştirmedigini bir kere daha göstermiştir. Biz o torba yasaya muhalefet ederken tam da bunu ifade etmek istemiştik ve burada gerekli olan tutumun sergilenmesi gerektiğini bir kere daha ifade etmek istiyorum.

Evet, şimdi, asıl konumuz Antalya Diploması Forumu, bu gündemi konuşmak üzere şu an buradayız. Antalya'da politika, diplomasi, akademi ve ticaret dünyası arasında fikir alışverişi yapıldığı iddia edilen forum. Bahsedilen forumun amacı şöyle ifade ediliyor: Küresel ve bölgesel meseleleri ele almak, sorunları konuşmak ve çözüm önerileri geliştirmek. “Bu bir diyalog platformudur.” diyorlar. Küresel sorunları bölgesel perspektiften tartışmanın önemi vurgulanıyor. Yapay zekânın yaşamın her alanına nasıl nüfuz ettiğini ve buna karşı, dijitalleşen hayatlar karşısında diplomasiyi buna uyumlu hâle getirme konusunda bir iddiaya sahip bu forum.

Antalya Diploması Forumu'nun dijital ortağı da kim, biliyor musunuz? Anadolu Ajansı yani yandaş medyayı oraya bir güzel yerleştirmişler. Katılımcı iş insanlarının bir kısmıysa askerî-sınai

komplexlere sahip olan insanlar. Mesela Bayraktar TB2 “savaşta etkinliğini kanıtlamış, teknolojik olarak gelişmiş bir araç” diye tanıtılmış. Nerede tanıtılmış? Antalya Diploması Forumu’nda bu tanıtım gerçekleşmiş. Öte yandan bu forum gerçekleştirilirken Rusya ve Ukrayna savaşının başlamış olduğunu da hatırlayalım. Hatta bu forumda Rusya, Ukrayna ve Türkiye Dışişleri Bakanı bir araya gelerek bir diyalog kurdular da basın yoluyla, özellikle yandaş medya tarafından, kamuoyuna sürekli pompalanan önemli haberlerden biriydi. Savaş bitirmek üzere, Ukrayna-Rusya savaşını bitirmek üzere sanki bu forum buna endeksliymiş gibi bir imaj yaratıldı. Bu forumda bir diğer algı da şuydu... “Kim demiş Türkiye’deki iktidarın uluslararası ilişkileri bozuk; olur mu öyle şey? Bakın, biz foruma bütün dünyayı davet ettik ve insanlar geldi.” diye yine pompalanan haberler arasındaydı. “Rusya ve Ukrayna’yı da barıştıracğız. Türkiye diploması atağına geçmiştir.” Bütün propaganda bunun üzerine kuruldu ve bu forumdaki en temel amaçlardan biri iç siyasette güven tazelemeye çalışmaktı ve “Yıkılmadık, ayaktaız, uluslararası ilişkilerde ayaktaız.” demek istedi AKP iktidarı bu forumda.

Şimdi gelelim gerçeklere. Çağın dijital çağ olduğu doğrudur. Yapay zekânın hem bilimde hem reel üretimde hem de yaşamın diğer bütün alanlarında artık etkin bir role sahip olduğu da kaçınılmaz bir gerçektir; bu da doğrudur. Ve, bütün üretim ilişkilerini belirleyeceği hatta şimdi Rusya-Ukrayna savaşının sebebi olan nedenlerden biri yani dünyada emperyalist güçlerin yeni güç dizilişlerinde de bu üretim biçimlerinin ve yapay zekânın oynayacağı rol de aşıkâr; bu da amenna doğrudur, hepimiz biliyoruz.

Antalya Diploması Forumu’na baktığımızda dikkat çeken noktalar bunlar değil çünkü esas neden, bu forumun esas düzenlenme nedeni bunlar değil. Bakın, taktik silahlı insansız hava aracı tanıtımları yapılıyor ve sergileri açılıyor. Bunun adı Diploması Forumu yani silahların gölgesinde, postalların gölgesinde bir diploması faaliyeti yürütmeyi ihmal etmedi AKP iktidarı çünkü genlerinde bu var.

Çok kutuplu dünyada yeni güç dizilişleri kapitalizmin kriziyle beraber dünyayı sarsacak düzeyde etkilere sahiptir. Rusya-Ukrayna savaşı da Orta Doğu’da bitmeyen savaşlar da gerilimler de çatışmalar da küresel ölçekteki nükleer tehdidin büyümesi de bütün bunlar yaşanan bu süreçlerin bir parçasıdır. Evet, bunun altını özellikle kalın kalın çizmeliyiz çünkü dünyanın içinde yaşadığımız bu yerkürenin geleceğini şimdi konuştuğumuz bu dengeler belirleyecek. Bunlar bilinen gerçekler. Bu gerçeklik içinde -Antalya Diploması Forumu ki kanun teklifinde bu forum vakfa çevrilmek isteniyor- söylenenlerle yapılanların uyumsuzluğunu anlatmaya devam edeceğim.

Bakın, Türkiye hariciyesi hakikaten can çekiyor, Doğu ve Batı ülkelerinin çoğuyla gerilimli. İktidarın yeni başlattığı normalleşmeyi bile normal yürütemeyen bu iktidar normalleşmiyor çünkü normalleşme diye kodlarında bir şey kalmamıştır. Bakın, normalleşme derken kiminle normalleşti? İsrail’le yarım yamalak bir normalleşme, Kaşıkçı cinayeti dosyası Suudi Arabistan’a iade edildi, karşılığında şimdilik 5 milyar dolar Suudi Arabistan’dan para geldi. Bu parayı da seçimlerde kullanmak istiyorlar yani Kaşıkçı dosyasını şimdilik 5 milyar dolara satan bir normalleşme sürecinden bahsediyoruz.

Bu forumda küresel ve bölgesel sorunların çözümüne odaklanmaktan bahsediliyor. Hangi küresel sorunlardan bahsediyorsunuz?

Yine, forumda geçen ve “Bunların üzerinde duracağız, bunları düzeltereğiz.” dediğiniz başlıklardan devam edelim.

İklim krizi... İklim krizini mi çözeceksiniz bu forumda? Bakın, Türkiye’nin pratiğini, bu iktidarın pratiğini hatırlatmak istiyorum. Paris İklim Anlaşması, Mecliste görüşüldüğü sırada ne yaptılar biliyor musunuz? Erdoğan’ın Putin’le yine normalleşme görüşmelerinden biri çünkü gerilmişlerdi; Mersin’de var olan nükleer santral yetmiyormuş gibi “Gelin, ikincisini de üçüncüsünü de yapın.” dediler. İşte, forumda konuştukları, “iklim krizine çözüm” diye ortaya sundukları ile gerçeklik arasındaki aç farkını bu örnekle görebiliyoruz.

Küresel ve bölgesel sorunların başında göç meselesi geliyor; iktidar “Göç sorununu çözeceğiz.” diyor oysa AKP iktidarının, özellikle dış siyasette izlediği çizgiden dolayı Türkiye, şu an çok büyük bir göç almış durumdadır. Türkiye’de, özellikle Suriye’den gelen mülteci sayısı çok fazladır. Suriye savaşının devam etmesine katkı vererek bu göç hareketliliğini desteklemiştir; yoğunluğunu desteklemiştir.

Göçmenleri araç olarak kullanan bir AKP iktidarı söz konusuysa “Biz, dünyanın küresel ölçekteki göç sorununu çözeceğiz.” gibi bir efenlenmeyle Forumda boy göstermeye çalışıyorlar oysa mültecilere nasıl davrandı bu iktidar? Mültecilerin Türkiye’ye gelişleri... Tabii ki bizim kapılarımız sonuna kadar açıktır, göç meselesinde ve göçmen sorununda parti olarak görüşlerimiz açıktır ama AKP, göçmenleri resmen araçsallaştırdı, bunları Avrupa Birliği’ne karşı kullandı, şantaj malzemesi olarak kullandı; iki açıdan. Birincisi; oradan para talep etmek, para girdisi sağlamak için kullandı. İkincisi ise Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerde, yaptırımın olan uluslararası sözleşmelerde görevini yerine getirmediği hâlde yaptırım uygulanmasına karşı mülteci kartını bir kriz olarak Avrupa Birliği ülkelerinin önüne koydu; işte, bunların göçmenlikten anladıkları bu. Aynı zamanda bu göçmenleri, özellikle şimdi, Suriye’de 30 kilometre derinlikte oluşturmayı hedefledikleri tampon bölgeye yerleştirerek demografik yapıyı tamamen değiştirmeyi hedefliyorlar. İşte, bizler diyoruz ki: Bu gerçekliği forumda anlatın; cesaretiniz varsa göç politikanızda “Küresel ölçekte biz göç sorununu çözeceğiz.” demek yerine bu gerçeklikle yüzleşin ve bunları anlatın.

Yine, forumda öne çıkan noktalardan biri Rusya-Ukrayna savaşı ki bu konuda demin de ifade ettim, sanki forum bu savaşın çözümüne odaklanmış gibi havuz medya tarafından böyle pompalandı; büyük diploması atağı olarak anlatıldı, savaşın kötülükleri anlatıldı, insanlara verdiği, doğaya verdiği zarar anlatıldı bu forumda. Oysa yine AKP gerçeğine dönelim, AKP, savaşın kötülüklerini anlatırken şimdi sınır ötesinde operasyon düzenliyor. Biraz önce bahsettiğimiz Suriye’de belki de AKP iktidarı ya da -AKP iktidarı, bu sözümlü de geri alıyorum- bu iktidar dışı siyasette gerçekten dünyanın en beceriksiz iktidarı oldu. Türkiye, şayet gerçekten jeostratejik rolünü doğru oynasaydı ve Suriye’de bu Selefi cihadist çeteleri desteklemek yerine Suriye’de savaşın bitirilmesi için bir çaba harcamış olsaydı oradaki savaş biterdi. Siz Suriye’de savaşı körüklüyorsunuz, Rusya-Ukrayna arasında sözüm ona bir barış gücü rolünü oynamaya kalkışyorsunuz; bu da bu forumda konuştuğunuz ama pratiğinizde yine yaşadığınız büyük ve dev çelişkilerden biridir.

Değerli arkadaşlar, bu vakıf kurma meselesine de biraz gelmek istiyorum. AKP’nin bugüne kadar kurduğu bütün vakıflarda biz nelerle karşılaştık? Yolsuzluk var, yandaş kayırmacılığı var, liyakatsiz atamalar var. Biz bu Parlamentoda bütün bunlar için niye size onay verelim, niye “evet” diyelim? Tabii ki biz bu tür forumların uluslararası ölçekteki rolünü gayet iyi biliyoruz. Tabii ki bu forumların doğru çalıştırılırsa uluslararası ilişkilere sunacağı katkıları da iyi biliyoruz ama AKP bunları yapmaktan oldukça uzak çünkü vakıflar konusunda sicili oldukça negatif olarak kabarıktır. İşte bütün bu nedenlerle bizler bu kanun teklifine “hayır” diyeceğiz.

Evet, değerli arkadaşlar, “Antalya Diploması Forumu’nda küresel sorunları bölgesel perspektifle konuşacağız.” diyorsunuz. Güzel, bu forumda bir önerimiz daha... Tabii ki HDP oraya davet edilmediği için ve orada olmadığı için biz bu görüşleri orada söyleyemiyor, buradan değerli halklarımızla bu görüşlerimizi paylaşmış oluyoruz. Türkiye sorunlarını gelin bölge perspektifi üzerinden konuşalım, bu da forumun temel konularından biri olsun çok meraklıysanız sorun çözmeye.

AKP iktidarı içeride ve dışarıda yaşadığı çoklu krizi aşmak için büyük ve dev senaryolara, tehlikeli senaryolara başvurmaya durumdadır. Nedir bu senaryolar? Bu iktidar ülkeyi soyup soğana çevirdi, açlık, yoksulluk, işsizlik, güvencesizlik had safhada; bıçak kemiğe dayanmış değil bıçak şu an kemiği kesiyor. Toplum aç, toplum isyanda, açlık ve yoksulluğa bütün özgürlükleri yasaklamak da eklendiği zaman bu ülkeyi bir cehenneme çevirmiş durumda bu iktidar. Toplumun boğazına çökmüşler, toplumu nefessiz bırakmışlar; tıpkı Almanya’nın Hitler’i, İtalya’nın Mussolini’si, Portekiz’in Salazarı gibi davranmaktalar. Aman da aman sesini çıkaran olmasın; terazisi bozuk adalet, AKP’nin kölesi hâline dönmüş olan yargı hemen devreye girer gözaltılar, tutuklamalar peşi sıra gelir, işkence artık açık yapıyor bu ülkede. Saray ve şürekâsı şimdi kara kara düşünüyorlar “Bu karanlık tablodan nasıl çıkarız?” diye. Belki de sarayda şu an bundan nasıl çıkılabileceğine ve önümüzdeki seçimlerin nasıl kazanılacağına dair ince bir mühendislik faaliyeti yürütüyorlar. İşte bu mühendislik faaliyetini yürütürken ortaya çıkan senaryolardan biri şu: Kuzey ve doğu Suriye’yi bombalamak. Çok konuştuk bu kürsüden; Taksim’i çok konuştuk, çok konuşacağız. Taksim’i bu ülke konuşmazsa, bizler konuşup burada vicdanlar devreye girmezse AKP’nin vicdansızlığı devreye girecek, AKP’nin kanlı seçim oyunları devreye girecek. İşte,

sınır ötesi operasyonlarda... Forumu hatırlatmak istiyorum: Vicdan nerede? Hukuk nerede? Adalet nerede? Yok. Bunları tartışın işte Antalya Forumu'nda. Ve yine bölgemizde bütün bu sorunların temel kaynaklarından biri AKP iktidarının bir miktar da geleneksel olarak, devlet geleneği olarak yürütmüş olduğu siyasi çizgilerden biri Kürt düşmanlığı ve yine, AKP iktidarıyla beraber buna eklenen Neoosmanlıcı politika ve yayılmacı siyaset. Bizler bu siyasetin Türkiye'ye neler kaybettiğine sadece Suriye savaşı başladığı andan itibaren yani 2011'den günümüze kadar süreci değerlendirdiğimizde o kadar çok şey çıkıyor ki karşımıza; sermaye düzeninde yeterince derinleşmiş olan ekonomik krize bir de silah ve mermi harcamaları ekleniyor. Barışın kokusu güzel geldiği kadar, eğer biz bu savaşı durdurursak barışın kokusu bu topraklarda güzel geldiği kadar ekmeğin de kokusu ve sıcaklığı güzel gelecek bütün topluma. Bizler savaşa şimdi sınır ötesinde Kürt kardeşlerimizi bombalamak için kullandığınız mermilerin yerine, tankın, topun, tüfeğin, bir yığın masrafın yerine bir yandan biz bunları bitirebilsek ve Kürt sorununu barışçıl ve demokratik yöntemlerle çözebilsek ülkede barınma sorununa, eğitime, sağlığa harcamış oluruz bu parayı. Bütün bunlardan daha da kıymetli olan ne bir Kürt genci ne bir Türk genci yaşamını kaybetmemiş olur. İşte, Antalya Forumu'nda oturun, bu gerçekliği tartışın. Kendi sorununu çözmemiş olan bir ülke, bir ülkenin iktidarı kalkıp küresel ölçekte yaşanan sorunlara çözüm üretmez.

Bakın, Pençe-Kılıç Operasyonu'ndan devam etmek istiyorum ve şimdi, bu kanlı senaryo devrede diye defalarca ifade ettik. İktidar Tel Rıfat, Münbiç ve Kobani'ye odaklanmış durumdadır şimdi. Bunun için de bir süredir Rusya ve Amerika arasında mekik dokuyorlar. Sınırlı seviyede bir hava bombardımanı izni çıkmış galiba ve şimdi kara harekâtını zorlamak istiyor. Ya, düşünsenize, bir kara harekâtının hem Türkiye'ye hem Suriye'ye neler kaybettireceğini; bunu nasıl göze alabiliyorsunuz sırf bir seçimi kazanıp seçim hikâyenizi bunun üzerinden kurmak için? Gerçekten içler acısı bir siyaset ve ülkeyi felakete sürükleyen bir siyasetin peşindesiniz şu an. Bakın, Türkiye'de deniliyor ki: "Sınır güvenliği, güvenlikçi politika" Ve neredeyse Türkiye'de "Biz açız." diyen insana merminin fiyatını soran bir Cumhurbaşkanı varsa demek ki açlık ve yoksulluğun üzerini örtmek için sürekli güvenlikçi politikaları ortaya çıkarıyorlar. Biz bir kez daha diyoruz ki: Bir ülkenin güvenliği komşularıyla ve bütün ülkelerle ortaklaşabilmiş bir yaşamı kurabilmekten, barışı kurabilmekten geçer; postalların gölgesinde bir diplomasi değil, gerçek bir diplomasiyi, gerçek bir diyalogu ve gerçek bir barış sürecini inşa edebilen bir ülke güvenli bir ülkedir. Suriye savaşı başlamadan önce, AKP iktidarı oradaki Selefî "cihadist" çetelere destek vermeden önce, sınırlar kevgire dönüştürülmeden önce Türkiye bin kat daha güvenliydi. Şimdi Taksim'in göbeğinde, Ankara'nın göbeğinde, her yerde bombalar patlıyor ve onlar seyirci olarak izliyorlar. Bütün bu ilişki ağına bir kesimler bunun bilgisine sahip olmasına rağmen izlemeye devam ediyor. Diyacaksınız ki: "Bu bilgiyi nereden söylüyorsunuz?" Daha önce de söyledik, mahkeme tutanaklarına bakın. Bakın, Ankara Gar katliamının mahkeme tutanaklarına bakın ve bu iktidarın girmiş olduğu bu Selefî cihadist çetelerle, IŞİD'le, El Nusra'yla girmiş olduğu ilişkileri mahkeme tutanaklarından okumanızı öneriyorum. Bizler diyoruz ki: Suriye'de barışın inşa edilmesine Türkiye hâlâ katkı verebilir, hâlâ bu şans var ve Suriye'de bu süreçte çatışma ya da kara harekâtı senaryoları değil, barışın devreye girmesi gerekiyor. Özellikle Cenevre ve Astana sürecinin nasıl bir tikanıklık yaşadığına hepimiz tanıklık ediyoruz. Demek ki yepyeni uluslararası bir platform çalışmasına ihtiyaç var ve bunda da o sürecin esas öznelere birisi olan Kürt halkı muhatap alınmalıdır yeni oluşturulması gereken platformlarda. Evet değerli arkadaşlar, bizler dış siyasette güçlü diplomasi ve barışçıl dış politikanın altını yeniden çizmek istiyoruz.

Dış siyasette asıl hedeflenmesi gereken, uluslararası ekonomik ilişkiler, siyasi ilişkiler, kültürel, toplumsal ve ekolojik anlamda yürütülmesi gereken çalışmalarda geniş bir ortaklığı sağlamak. Bu ortaklığı sağlamak için sadece Suriye'ye bir kara ya da hava harekâtı düzenlemek için ülkelerle, dış güçlerle oturup bunun pazarlığını yapmak yerine gerçekten göçü merkeze alın, gerçekten barışı merkeze alın. Gerçekten uluslararası ilişkilerde ne neyi gerektiriyorsa onun üzerinde yoğunlaşmış bir çalışma yürütülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Buradan bir kez daha diyoruz ki: Bizim ülkemiz barışı sağladıkça güvenli olacak, bizim ülkemiz barışı merkezine alan bir dış siyaset izlerse uluslararası ilişkilerini yeniden başarılı bir şekilde düzenlemiş olacaktır. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Ünal Çeviköz.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanun Teklifi’yle ilgili olarak Cumhuriyet Halk Partisi grubu adına söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, “Antalya Diploması Forumu Vakfı” denildiği zaman bir emekli diplomat olarak bu konuda konuşuyor olmaktan dolayı da büyük heyecan duyuyorum. Esasen bu konu Dışişleri Komisyonuna geldiği zaman da aynı heyecanla kanun teklifini inceledim ve kanun teklifinde dikkatimizi çeken bazı hususları orada yaptığım konuşmada da dile getirdim, burada da bu konudaki görüşlerimizi tekrarlamak istiyorum

Her şeyden önce, Antalya Diploması Forumu fikrinin nerede çıktığını hatırlatarak başlamak isterim. Biliyorsunuz, Dışişleri Bakanlığı uzunca bir süreden beri her yıl yurt dışında görev yapan misyon seferlerini, büyükelçileri Türkiye’ye davet ederek toplar ve bir Büyükelçiler Konferansı düzenler. 2019 yılında yapılan Büyükelçiler Konferansı’nda Dışişleri Bakanı yeni Dışişleri vizyonumuzun üç ana temadan oluşacağını belirtmişti; bunlardan bir tanesi Dijital Diploması, ikincisi Yeniden Asya, üçüncüsü de Antalya Diploması Forumu idi. Bunu neden hatırlatıyorum? Aslında, Antalya Diploması Forumu’na geleceğim konuşmam sırasında ama Yeniden Asya fikri üzerinden bazı hususları dikkatinize getirmek isterim.

Değerli milletvekilleri, Türkiye’de yaşayan Uygur Türkleri baskılara dikkat çekmek için, Çin’de yaşadıkları baskılara dikkat çekmek için İstanbul’daki Çin Konsolosluğu önünde bir eylem yaptılar ve bu eylem sırasında bir polis amiri Uygur Türklerinin dağılmaması hâlinde zor kullanılacağını ve kitleye hitaben de “Birazdan zorla süpüreceğiz sizi, gözaltına alıp sınır dışı edeceğiz.” ifadelerini kullanarak kamuoyunun gündemine geldi.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, etnik, dinî ve kültürel bağlarımızın olduğu Uygurlar konusunda Çin’de yaşanan bütün gelişmeleri dikkatle yakından takip ediyoruz. Çin toplumunun özellikleri ışığında elbette Uygurların kendi benliklerini koruyarak temel hak ve özgürlüklerden eşit bir şekilde faydalanmalarına büyük önem veriyoruz. Güvenlik, istikrar, refah, huzur ve uyum içinde Çin’de yaşamalarını önemsiyoruz, yaşam düzeylerinin yükseltilmesine de büyük önem atfediyoruz. Elbette bu bağlamda yapılan barışçıl protestolarda orantısız güç kullanılmasını da tasvip etmiyoruz, hele hele “Sizi zorla süpüreceğiz, sınır dışı edeceğiz.” gibi söylemlerde bulunulmasını ise asla kabul etmiyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Asya ülkeleriyle iyi ilişkiler kurmayı ve karşılıklı diyalogu geliştirmeyi hem bir gereklilik hem de bir zenginlik olarak görmektedir. Zenginlik derken özellikle Uygur Türklerinin durumunu, Çin’le olan ilişkilerimiz bağlamında da tekrar altını çizerek hatırlatmak isterim. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz “Yurtta barış, dünyada barış” ilkesi çerçevesinde Çin’le de iyi ilişkiler kurmanın Sincan bölgesine olumlu yansımaları olacağını bilincindeyiz ve iki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesine de her türlü katkıyı yapmaya hazırız.

Değerli milletvekilleri, bu yılın başından beri Türkiye’nin AKP tarafından uygulanan dış ilişkilerinde -bakın, dış politikası demiyorum- bazı önemli gelişmelerle karşılaştık. Örneğin, daha evvel çeşitli vesilelerle Türkiye’yle arasındaki ilişkiler bozulmuş olan ya da diplomatik temsil seviyesi indirilmiş olan bazı ülkelerle bu seviyelerin tekrardan yükseltilmesi veya ilişkilerin düzeltilmesi için bazı çabalara girişildiğini gördük. Örneğin, Mısır’la beklenmedik şekilde bazı gelişmeler yaşandı. Daha evvel “Mısır Devlet Başkanıyla hiçbir şekilde görüşmem.” diyen Cumhurbaşkanı, Katar’da Dünya Kupası vesilesiyle, belki eskiden bir futbolcu olmasından kaynaklanan bir içgüdüyle Sisi’yle el sıkıştı ama oraya gelmeden evvel, Mısır ile Türkiye arasında Dışişleri Bakan Yardımcıları düzeyinde üç tur görüşme yapıldı ve bu görüşmelerden herhangi bir sonuç çıkmadı hatta bu görüşmelerden sonuç çıkmadığını Mısır Dışişleri Bakanlığı da bizzat kendisi bir açıklamayla dile getirdi. Ancak normalleşme eğer el sıkışmasına bağlı idiye o zaman belki de o güne kadar yapılan Dışişleri Bakan Yardımcıları arasındaki görüşmelerin de bir sonuç getirmesi beklenirdi, öyle bir sonuç olmadı fakat şimdi herkes Türkiye’nin Katar’da bu el sıkışma fotoğrafı üzerinden Türkiye ile Mısır ilişkilerinin düzeleceğini

bekliyor. Bakalım, elbette gelişirse ve düzelirse bundan memnuniyet duyarız çünkü biz 2013 yılında Türkiye ile Mısır arasındaki ilişkilerin büyükelçi seviyesinden aşağıya indirilmesinden beri Mısır'ın ne kadar önemli bir ülke olduğunu; Türkiye'nin Doğu Akdeniz politikalarında, Türkiye'nin Afrika politikalarında neden Türkiye-Mısır ilişkilerinin önemsenmesi gerektiğini hep dile getirdik ve bu ilişkilerin seviyesinin bozulmasının da Türkiye'ye yarar değil, zarar getireceğini sürekli olarak vurguladık. Benzer bir durum İsrail'le de söz konusu oldu. 2010 yılından itibaren -biliyorsunuz- Türkiye ile İsrail arasında diplomatik ilişkiler de büyükelçi seviyesinin altına indirilmişti fakat zamanla önce düzeltildi -altı yıl geçti bunun için- ardından tekrar bozuldu çok kısa bir süre içinde; altı yıl boyunca eksik kalan diplomatik ilişki düzeyi birdenbire tekrar büyükelçilik seviyesine çıkarıldı ama on sekiz ay içinde birdenbire tekrar büyükelçi seviyesinin altına indirildi. Bugün karşılıklı olarak iki ülkenin büyükelçi tayin etmiş olmasının yine bizim ısrarımıza dayanarak ve bu ısrarımız sonucunda bunun gerçekleşmiş olmasından memnuniyet duyduğumuzu belirterek bu konuyu da burada dile getirmek istiyorum.

Şimdi, bu girişleri neden yaptım? Şu açıdan yaptım: Antalya Diploması Forumu, Dışişleri Bakanlığının 2021 ve 2022 yıllarında düzenlemiş olduğu ve Dışişleri Bakanlığının inisiyatifıyla hayata geçirilmiş olan bir düşünce kuruluşu forumu. Elbette böyle bir forumun sonsuz yararları var. Büyükelçiler Konferansı'nda böyle bir fikir ortaya atıldıktan sonra forum olarak hayata geçirilmesi de Dışişleri Bakanlığının aslında dış politikada yeni bir araç olarak Antalya Diploması Forumu'nu da kullanabilmesine olanak verdi. Ancak, bugün önümüzde bulunan kanun teklifine baktığımda bazı acelecilikler olduğunu görüyorum. Şu açıdan bazı acelecilikler olduğunu görüyorum: Bir kere henüz iki yıllık ve 2 defa toplanmış olan bir forumun, birdenbire bu şekilde bir kurumsallaşmaya doğru evrilmesi ve bir vakıf hâline getirilmesini fevkalade erken buluyorum. Elbette Antalya Diploması Forumu'nda bu yıl Lavrov ile Kuleba'nın bir araya gelmiş olması tüm dünya tarafından ilgiyle izlendi. Bunun bir başarı olduğunu ileri süren birçok düşünce sahibi kimse var ancak bu forumda Lavrov ve Kuleba'nın bir araya gelmesi herhangi bir olumlu sonuç getirmedi hatta öyle bir durum oldu ki hiç kimse zaten Kuleba ile Lavrov'un buluşmasından olumlu bir sonuç çıkmayacağını bildiği hâlde Lavrov'un Antalya'ya gelip forum sırasında bir saati aşkın bir süre yaptığı basın toplantısında Rusya'nın görüşlerini anlatmak için forumu bir zemin hâline getirmesi ve orada kendi şovunu yapması da aslında Antalya Diploması Forumu açısından pek büyük bir başarı olarak sayılamaz.

Ancak ben Antalya Diploması Forumu'nun benzerlik kurulduğu dünyadaki örneklerle yapılan benzerliklere dikkat çekmek istiyorum. Gelişmiş ülkelerdeki uygulamalara bakıldığında Münih Güvenlik Konferansı ve Davos Zirvesi gibi organizasyonların da düşünce kuruluşları veya vakıflar aracılığıyla gerçekleştiği söyleniyor ve bu paralellikten hareketle Antalya Diploması Forumu'nu da âdetâ Davos Zirvesi ve Münih Güvenlik Konferansı gibi bir kurumsallaşmaya doğru evirmek, meşruiyet kazandırılmak isteniyor. Değerli milletvekilleri, bu benzetmeyi yaparken hiç olmazsa örnek olarak gösterilen Davos Ekonomik Forumu ile Münih Güvenlik Konferansı'nın yapısına, tüzüklerine bir bakılsaydı. Bakılsaydı o zaman ortaya şu çıkacaktı ki Münih Güvenlik Konferansı 1963 yılında başlamış, elli yıllık bir deneyimden sonra 2018 yılında vakıflaşmıştır. Yani Antalya Diploması Forumu'nun 2021 ve 2022'deki tecrübesi Münih Güvenlik Konferansı'na benzetiliyorsa Münih Güvenlik Konferansı'nın vakıflaşmasının elli yıldan fazla bir süre aldığını ve ancak o zaman kurumsallaştığını hatırlatmak isterim. Benzer bir durum Davos Ekonomik Forumu için de geçerli. Davos Ekonomik Forumu 1971 yılında başlamış ve vakıf olarak da devam etmesi 2015 yılında kararlaştırılmıştır. Onun için Antalya Diploması Forumu'nu bir vakıf hâline getirmek için yapılan kanun teklifi aslında biraz abartılı ve fevkalade erken bir davranıştır; bunu öncelikle belirtmek isterim.

İkinci olarak vurgulamak istediğim husus, biz Dışişleri Bakanlığının bu teklifini elbette Dışişleri Komisyonunda görüşürken çok dikkatle inceledik ve içindeki bazı unsurları değiştirmek maksadıyla değişiklik önergesi verdik, benzer bir değişiklik önergesini bugün de zaten vereceğiz kanun teklifine. Ancak özellikle 4'üncü maddeye baktığımızda kanun teklifinin neredeyse oligarşik bir yapıya sahip olduğu sonucuna varıyoruz. Yani bir yandan diplomasiyi, dış politikayı özgür bir ortamda ve fikirlerin rahatlıkla tartışılabildiği bir düşünce kuruluşu yoluyla yürütmek maksadıyla kurulan bu diplomasi

forumunun vakıf olarak kanunlaştırılmasıyla birlikte ortaya oligarşik bir yapı çıkıyor. Neden öyle bir yapı çıkıyor, onu da anlatayım size. Bir kere bu tüzükte öngörülen ya da bu kanun teklifinde öngörülen yapı o benzetilen Davos Ekonomik Forumu'nda veya Münih Güvenlik Konferansı'nda yok. Bizim önümüze ilk teklif geldiğinde 11 üyeden oluşan mütevelli heyetinin 6 daimî üyesi olacağı söylendi. Daha doğrusu "tabii üye" ifadesiyle bu teklif önümüze geldi ve tabii üyelerin de Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı dile getirildi. Biz değişiklik önergemizde "Tabii üyeler atanmaz, tabii üye zaten tabiidir." dedik, onun üzerine hemen bir değişiklik önergesiyle bu "tabii üye" ifadesi "daimî üye"ye çevrildi ama daimî üyeler, işte, zaten bu oligarşik yapının bizzat kendisini oluşturuyorlar çünkü 11 üyeden oluşan mütevelli heyetinin 6 tanesi daimî üye olduğu zaman, o zaman bütün oylamalarda zaten o daimî üyeler, kararı ve sonucu belirleyecek bir imkâna sahip oluyorlar. Hani, sürekli olarak dile getirilen bir ifade var iktidar tarafından "Dünya 5'ten büyüktür." diye ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyindeki 5 daimî üyenin davranışlarının bu şekilde bir hegemonya oluşturduğu dile getiriliyor ama burada 6 tane daimî üyeye bir hegemonya veriliyor. Değerli milletvekilleri, diploması 6'dan büyüktür, bunu özellikle vurgulamak isterim. Bu şekilde bir oligarşik yapı hiçbir zaman özgür bir fikir ve düşünce kuruluşu için yakışmaz.

Süre olarak da seçilen üyelerin beş yıl boyunca görev yapmaları dile getiriliyor. Biz bu teklifi de fazla bulduk çünkü yine örneklerle baktığımızda, hiçbirinde böyle bir beş yıllık süre yok. "Üç yıl yapılsın." diyerek bir öneri yaptık, bu teklif kabul edilmedi. Benzer bir öneriyi bugün tekrar dile getiriyoruz.

Daha ilginç olan, bu daimî üyelerin yani seçilecek olan 6 daimî üyenin muvazzaf veya emekli büyükelçilerden veya mevcut ya da eski Dışişleri Bakanları arasından seçileceği söyleniyor. Şimdi, tabii, buna hiç kimsenin itiraz etmesi mümkün değil ama gönül isterdi ki böylesine Türkiye'nin dış politikasıyla ilgili olarak Dışişleri Bakanlığının da başlatmış olduğu bir inisiyatifle bir vakıf hâline getirilmek istenen düşünce kuruluşu olan Antalya Diploması Forumu'nun Kanun Teklifi'nin altındaki imzalar arasında Mecliste temsil edilen bütün partilerin imzası olsun. Çünkü bu konu Türkiye'nin dış politikasıyla ilgilidir, AKP'nin dış ilişkileriyle ilgili bir konu değildir. Ama böyle bir teklif tamamen AKP tarafından getirilmiş ve yaratılan o ikilik de çok net bir şekilde buraya yansımış. Nereye gelmek istiyorum biliyor musunuz? Hani bu "Eski Dışişleri Bakanları arasından seçilir." ifadesi var ya, ben şöyle bir otuz yıllık geriye doğru baktığımda eski Dışişleri Bakanları arasındaki bütün önemli şahısların hepsinin bugün muhalefette olduklarını görüyorum. Peki, yaratmış olduğunuz bu ikilik "Ya bizdensiniz ya değilsiniz." şeklindeki yaklaşımınız sonucunda eski Dışişleri Bakanlarından hangisinin burada daimî üye olarak Antalya Diploması Forumu Vakfında yer alacağını hakikaten çok merak ediyorum.

Dışişleri Bakanlığı tarafından başlatılmış olan bir forumun ve bir inisiyatifin sonuç itibarıyla kanun teklifinde Dışişleri Bakanlığının isminin fevkalade az bir şekilde geçiyor olması da o kadar insanı rencide ediyor ki -hele eski bir Dışişleri Bakanlığı mensubu olarak- Dışişleri Bakanlığı neredeyse sadece bir ödeme kurumu olarak düşünülmüş ve vakfın şu anda herhangi bir mülkü veyahut da herhangi bir varlığı olmaksızın ve bunun ileride belirleneceği belirtilerek daha bütçe geçmeden, şimdiden Dışişleri Bakanlığına ek bütçe talebinde bulunuluyor. 5 milyon liralık bir teklif var ve bu ödemenin Dışişleri bütçesinden çıkacağı söyleniyor. Dışişleri bütçesi henüz daha onaylanmamış ama o bütçenin içinde böyle bir fasıl yok ve bu fasıl bütçe onaylandıktan sonra Dışişleri Bakanlığından, daha yılın hemen başında Dışişleri Bakanlığı bütçesine bir ek bütçe talebinde bulunularak istenecek.

Değerli milletvekilleri, aslında bunların hepsi bizim bu teklife olumsuz bakmamızın sebepleri arasında yer alıyor ancak mütevelli heyeti konusunda dile getirmiş olduğum o oligarşik yapı her şeyden önemli. Bakın, Türkiye'nin dış politikasında aslında Dışişleri Bakanlığının görevi olan birçok konu, burada bu vakfın da görevi olarak sıralanıyor. Diploması alanında Türkiye'nin bölgesel ve küresel değerlerine katkıda bulunmak için düzenli olarak tekrarlanacak forumla yıl içinde toplantı, konferans, sempozyum, kurs, çalıştay benzeri etkinlikler düzenlenecekmiş. "Türkiye'yi diploması ve dış ilişkiler veçhesiyle tanıtmak, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu ve işbirliğini geliştirmek amacıyla faaliyetlerde bulunmak." Peki, Dışişleri Bakanlığının vazifesi nedir? Zaten burada anlatılan

şey Dışişleri Bakanlığdır yani bir paralel dışişleri bakanlığı mı kuruluyor acaba bu vakıf sayesinde? Hakikaten bunları öğrenmek isterim.

Biraz evvel o söylemiş olduğum eski Dışişleri Bakanlarına baktığımda “Hepsi muhalefettendir.” diyerek bir sonuca vardığım zaman, o zaman bu daimî üye olarak seçilebilecek en kuvvetli adayın şu anda mevcut Dışişleri Bakanı olduğunu görüyorum. O zaman “Acaba kişiye özel bir kanun teklifiyle mi karşı karşıyayız?” diye de sormak ister istemez akla geliyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yani yangından mal mı kaçırıyorsunuz? Dışişleri Bakanı olarak görevinizin sona ermesine yakın bir sürede acaba sürekli bir görevi elinize alabilmek maksadıyla böyle bir kanun teklifi mi hazırlıyorsunuz? Bu, ayıptır; bu, Dışişleri Bakanlığına karşı işlenmiş olan bir ayıptır.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Ya, şöyle iyi bir şeyi eleştiriyorsun.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) – Türkiye’nin hariciyesine, diplomasisine ve Türkiye’nin bütün dünya üzerinde ün kazanmış olan o diplomatik yeteneklerine fevkalade büyük bir ayıptır. (CHP sıralarından alkışlar)

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu imkânı eleştiriyor; bu fırsat eleştirilmez. Ayıp, ayıp!

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) – Bunları dile getirmek benim vazifem çünkü o kurumun içinden geliyor; o kurumun içinden gelen birisi olarak da bunları dile getirmemem asla düşünülemezdi.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bu, bir fırsat ya, Türkiye’nin fırsatı.

ASUMAN ERDOĞAN (Ankara) – Türkiye’nin başarısıyla mutlu olun biraz.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) – Böylesine bir kanun teklifini bizim hiçbir şekilde onaylamamız mümkün değildir. Bu kanun teklifi, tekrar ediyorum...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Anca tekrar edersin zaten, aslında söyleyecek bir şeyin yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - İddia ediyorum, bu konuşmadan sonra görüşmelere devam edemezsiniz.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Söyleyecek bir şeyi olmayanlar tekrar eder.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (Devamla) - ...herhangi bir şekilde özgür bir fikir ve düşünce kuruluşunu temsil etmek maksadıyla değil, Dışişleri Bakanlığını bir şekilde ipotek altına almak maksadıyla önerilmiş bir kanun teklifidir. Biz bu teklife “ret” oyu veriyoruz.

Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.15

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 21.27****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman), Rümeyşa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28’inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

369 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

3’üncü sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 258) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 258 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde konuşma? Yok.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA KARŞILIKLI KÜLTÜR MERKEZLERİNİN KURULUŞU VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma”nın “Notalar”la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Evet, 1’inci madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Görüşmeler tamamlanmıştır madde üzerinde.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(x) 258 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi açık oylama sonucunu açıklıyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 237

Kabul : 192

Ret : 45^(x)

Kâtip Üye

Abdurrahman Tutdere

Adıyaman

Kâtip Üye

Rümeysa Kadak

İstanbul”

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

4’üncü sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 313) (xx)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 313 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz talebi? Yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA SAVUNMA SANAYİNDE GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN KARŞILIKLI KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 24 Mayıs 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – Teklifin 1’inci maddesi üzerinde söz talebi? Yok.

Görüşmeleri tamamlanmıştır.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 313 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Görüşmeleri tamamlanmıştır.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – Madde üzerinde söz talebi? Yok.

Görüşmeleri tamamlanmıştır.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın elektronik sistemle yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen milletvekillerinin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen milletvekillerinin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

“Kullanılan oy sayısı	: 263
Kabul	: 223
Ret	: 40 ^(x)

Kâtip Üye

Abdurrahman Tutdere

Adıyaman

Kâtip Üye

Rümeysa Kadak

İstanbul”

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ni görüşmek için 5 Aralık 2022 Pazartesi günü saat 12.00'de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.39

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

X- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 367) Türkiye Cumhuriyeti Ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (İpa Iı) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

2.- (S. Sayısı: 258) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu Ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

3.- (S. Sayısı: 313) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 367
Oylama Saati : 19:22
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 253
Reddedenler : 7
Çekimsizler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 261
Açık Üyelikler : 20
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 258
Oylama Saati : 21:29
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 192
Reddedenler : 45
Çekimsizler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 1
Toplam : 238
Açık Üyelikler : 20
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 313
Oylama Saati : 21:35
Üye Sayısı : 600
Kabul Edenler : 219
Reddedenler : 40
Çekimsizler : 0
Geçersiz Oylar : 0
Mükerrer Oylar : 4
Toplam : 263
Açık Üyelikler : 20
Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
Adana	Çulhaoglu	Mehmet Metanet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Hatunoğluhan Oruç	Tulay	HDP	Ret	Ret	Ret
Adana	Koncuk	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Peköz	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Saneroğlu	Jülide	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Kabul	Ret	Ret
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Zenbilci	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Taş	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Toprak	Muhammed Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Tutdere	Abdurrahman	CHP	Kabul	Ret	Ret
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Kabul	Ret	Ret
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Uysal	Gültekin	DP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ağn	Çelebi	Ekrem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağn	Koç	Abdullah	HDP	Katılmadı	Ret	Ret
Ağn	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağn	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Karahocagil	Mustafa Levent	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Anıasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Akdoğan	Yalın	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Altıntaş	Ayhan	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Başı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul 2 (Mük.1)
Ankara	Destici	Mustafa	BBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Durmaz	Sadık	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Enir	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Gök	Levent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Kabul	Ret	Ret
Ankara	İşler	Enrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kaya	Yıldırım	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kerestecioğlu Demir	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Oral	İbrahim Halil	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Polat Düzgün	Arife	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Taşcier	Gemze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Taşlıçay	Nevin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Turan	Hacı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünsal	Servet	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yılmaz	Dumuş	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	An	Cavit	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Bahşı	Feridun	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Bülbül	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul 2 (Mük.1)
Antalya	Özer	Aydın	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Subaşı	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Ret	Kabul
Antalya	Uşlu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Zeybek	Rafet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Balta	Ertunç Erkan	AK PARTİ	Kabul/Mük.	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Kabul	Ret	Ret
Aydın	Erim	Bekir Kuvvet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Posacı	Rıza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Sezgin	Aydın Adnan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yavuz	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Aydemir	Pakize Mutlu	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Çelik	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Subaşı	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Şahin	Fikret	CHP	Kabul	Ret	Ret
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Yağcı	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Aydemir	Erdal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Ret	Ret	Ret
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Aydın	Arzu	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bolu	Küpcü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Uğur	Yasin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Erozan	Ahmet Kamil	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Esgin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Bursa	İşık	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Ödünç	Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Özkan	Yüksel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Sanbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Tathoğlu	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Vahapoğlu	Mustafa Hidayet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Bursa	Yılmaz Gürel	Vildan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Kabul	Ret	Ret
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	İskenderoğlu	Jülhde	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Çankırı	Akbaşıoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çankırı	Çivıtcioğlu	Salim	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Çorum	Kavuncu	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Biçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Sancar	Haşim Teoman	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Denizli	Yıldız	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Aydeniz	Salih	DBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Dağ	Dersim	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Ek	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eronat	Oya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Güzel	Semra	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Paylan	Çaro	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçier	İmam	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tosun	Remziye	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Çakırlar	Orhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Ağar	Zülfü Tolga	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Elazığ	Balık	Sermin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Demirbağ	Zülfü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzincan	Çakır	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul/Mük.
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı	Kabul	Kabul
Erzurum	Cimisi	Muhammet Naci	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Taşkesenlioğlu Ban	Zehra	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Kabukcuoğlu	Arslan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Eskişehir	Sazak	Metin Nurullah	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Sillü	Jale Nur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Sermet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Filiz	İmam Hüseyin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Kaplan	İrfan	CHP	Kabul	Ret	Ret
Gaziantep	Kirazoğlu	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Taşdoğan	Ali Muhittin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Gaziantep	Yılmazkaya	Bayram	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Yüksel	Müslüm	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Giresun	Aydın	Kadir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Giresun	Özürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Özürk	Sabri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Giresun	Tıgılı	Necati	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hakkari	Dede	Sait	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Dinç	Husret	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Kaşıkçı	Lütfi	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Mengülluoğlu	Barış Atay	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Özgürsoy Çelik	Sabahat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Şahin	Suzan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Şanverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Tokdemir	İsmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Kabul	Ret	Ret

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İsparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İsparta	Cesur	Aylin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İsparta	Gököz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İsparta	Özel	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Antmen	Alpay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Başanır	Ali Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Çelik	Behiç	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Gökçel	Cengiz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Gül Yılmaz	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Kılavuz	Olcay	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Kurtulan	Fatma	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Sıdali	Zeki Hakan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Turan	Rüdvân	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ağralıoğlu	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı	Ret	Kabul
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gançe	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Andican	Abdul Ahat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Anıç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Arkaz	Hayati	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydın	Emine Sare	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aydoğan	Turan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aydın	Şamil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Boyras	Osman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bozkır	Volkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canbaz Kaya	Dilşat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canikdi	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Ahmet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çetin	Cemal	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
İstanbul	Çeviköz	Ahmet Ünal	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Denir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Denizolgun	Fatih Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Emecan	Enine Gülizar	CHP	Kabul	Ret	Ret
İstanbul	Emre	Yunus	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Emre	Zeynel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdoğan	Aykut	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ersay	Oya	HDP	Ret	Ret	Ret
İstanbul	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Gülüm	Züleyha	HDP	Katılmadı	Ret	Ret
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İslam	Nazır Cihangir	CHP	Kabul	Ret	Ret
İstanbul	Kaboğlu	İbrahim Özden	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kadigil Sütü	Salih Sera	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karataş	Memet Bülent	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Katırcıoğlu	Erol	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kavakçı Kan	Ravza	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kenanoğlu	Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Nuhoglu	Hayrettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Oluç	Hakkı Saruhan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdağ	Ümit	ZAFER P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Kabul	Ret	Ret
İstanbul	Özen	Zeynel	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özsoy	Eyüp	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
İstanbul	Piroğlu	Musa	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Polat	İffet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şatıroğlu	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Fatih Mehmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şik	Ahmet	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Kabul	Ret	Ret
İstanbul	Tannkulu	Mustafa Sergin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	DEVA	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yöner	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Zeybek	Gökhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bekle	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Beko	Kani	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
İzmir	Bölünmez Çankın	Ceyda	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Çepni	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çiray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Kabul	Ret	Kabul
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kalyoncu	Hasan	MHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kemalbay Pekgözgü	Serpil	HDP	Ret	Ret	Ret
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Nasır	Necip	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atila	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Serter	Bedri	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
İzmir	Yıldırım	Binalı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Kars	Kılıç	Yunus	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ank	Çetin	CHP	Kabul	Ret	Ret
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Kabul	Ret	Kabul
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Özhası	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Kabul	Ret	Ret
Kırklareli	Minsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Kabul	Ret	Ret
Kırşehir	Kendirli	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Kocaeli	Gergerioğlu	Ömer Faruk	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Kocaeli	Zeybek	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Eyemez	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Kara	Esin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Karaduman	Abdulkadir	SAADET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Samancı	Gülray	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Konya	Şener	Abdüllatif	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Yokuş	Fahrettin	İYİ PARTİ	Kabul	Ret	Kabul
Kütahya	Çetin Erenler	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Katılmadı	Kabul	Kabul
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazl	CHP	Kabul	Ret	Ret
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çakır	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çalık	Özür	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Kahtalı	Hakan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Bakırhoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Kaplan Kıvrıncık	Semra	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Kabul	Ret	Ret
Manisa	Özkan	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Aycan	Sefer	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öçal	Habibe	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Özdemir	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Sezal	Mehmet Cihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Çelik	Tuna	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Demirkaya	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Diñçel	Şeyhmus	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Dundar	Pero	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Günay	Ebrü	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Alban	Mürsel	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Demir	Mehmet Yavuz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Muğla	Erbay	Burak	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erol Gökcan	Yelda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Girgin	Süleyman	CHP	Kabul	Ret	Ret
Muğla	Özcan	Suat	CHP	Kabul	Ret	Ret
Muş	Coşkun	Şevin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	İşık	Mensur	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Menekşe	Yücel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Sarıaslan	Faruk	CHP	Kabul	Ret	Ret
Niğde	Ergun	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Ölçekin	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Enginyurt	Cemal	DP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Yediyıldız	Şenel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Dikbayır	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Sofuoğlu	Kenan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Hancıoğlu	Neslihan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yaşar	Bedri	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Danış Betaş	Meral	HDP	Ret	Ret	Ret
Siirt	Ören	Osman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Siirt	Taş	Sıdk	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Başı	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Ekinci	Semha	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Suluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Kaplan	Enez	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Tekirdağ	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Dumaz	Kadim	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Ayvazoğlu	Bahar	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Trabzon	Kaya	Ahmet	CHP	Kabul	Ret	Ret
Trabzon	Örs	Hüseyin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Önülü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Şaroğlu	Polat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Açanal	Zenzem Gülerler	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Akay	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Şanlıurfa	Aydınlık	Azz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Erdoğan	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpinar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Maçın	Nusrettin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özşavlı	Halil	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sürücü	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı
Uşak	Yalın	Özkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Arvas	Abdulahat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Gülaçar	Osman Nuri	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Van	Kartal	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Orhan Işık	Muazzez	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Sansaç	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temel	Tayip	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temelli	Sezai	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Keven	Ali	CHP	Kabul	Ret	Ret
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoglu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Uçar	Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 367	S. S. 258	S. S. 313
Zonguldak	Yavuzylmaz	Deniz	CHP	Kabul	Ret	Ret
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Erel	Ayhan	İYİ PARTİ	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Katılmadı	Ret	Ret
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	İpekyüz	Needet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Özdenir	Ziver	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Batman	Tiryaki	Mehmet Ruştü	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Uca	Feleknas	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şımak	Birlik	Rizgin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Şımak	İmir	Nuran	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şımak	Kaçmaz	Hüseyin	HDP	Ret	Ret	Ret
Şımak	Özgüneş	Hasan	HDP	Ret	Ret	Ret
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	YENİLİK P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İğdır	Eksik	Habip	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İğdır	Karadağ	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Büyükgümiş	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Özel	Özcan	MEMLEKET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Aksoy	Hüseyin Avni	MEMLEKET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Güneş	Niyazi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Karabük	Ünal	Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ünlü	Baha	CHP	Kabul	Ret	Ret
Düzce	Çakır	Fahri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Yılmaz	Ümit	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 6

28'İNCİ BİRLEŞİM

1 ARALIK 2022 PERŞEMBE

SAAT: 14.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİSİ

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu, Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 5 Aralık 2022 Pazartesi günü gündeminin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 1’inci ve 2’nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 5 Aralık 2022 Pazartesi günü saat 12.00’de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmî tatil günleri dâhil, her gün saat 11.00’den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalarına devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 16 Aralık 2022 Cuma günü görüşmelere saat 14.00’te başlanması ve bu Birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, siyasi parti grupları ve İctüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye de 70’er dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların ise onar dakikayla sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Birinci turda, istemi hâlinde, TBMM Başkanlığı ile İctüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların 80 dakika, bu turda siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların 80’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); siyasi parti grupları ve İctüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların beşinci turda 80’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), altıncı turda 60’ar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), yedinci turda 65’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), diğer turlarda ise 70’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların beşer dakika olması, kişisel konuşmalarda her turda İctüzük’ün 61’inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere 2 üyeye söz verilmesi ve 1 üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırmaması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gerekçesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İctüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye 60’ar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) İctüzük’ün 86’nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 23.11.2022 tarihli 24’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

GRUP ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun 1 Aralık 2022 Perşembe günü Birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi ve bu Birleşiminde 127 Sıra Sayılı Kanun Teklifine kadar olan işlerin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi,

369 Sıra Sayılı Kanun Teklifinin İctüzüğün 91 inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi ve birinci bölümünün 1 ila 5 inci maddelerden, ikinci bölümünün Geçici Madde I dâhil 6 ila 10 uncu maddelerden oluşması, önerilmiştir.

(Genel Kurulun 29.11.2022 tarihli 26’ncı Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

***İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu**

01.12.2022 Perşembe - Saat:10.30

***Plan ve Bütçe Komisyonu**

02.12.2022 Cuma - Saat:14.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

28'İNCİ BİRLEŞİM

1 ARALIK 2022 PERŞEMBE

SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

1.- (S. Sayısı: 367) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları (Dağıtma tarihi: 23.11.2022) (X)

2.- (S. Sayısı: 369) Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekilinin Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.11.2022) (**) (X)

3.- (S. Sayısı: 258) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

4.- (S. Sayısı: 313) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

5.- (S. Sayısı: 127) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü'nün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) (X)

6.- (S. Sayısı: 169) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

7.- (S. Sayısı: 245) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) (X)

8.- (S. Sayısı: 154) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

9.- (S. Sayısı: 183) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

10.- (S. Sayısı: 309) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Altyapı ve İnşaat Projelerinde İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3706) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

(**) İçtüzüğü'nün 91'inci maddesine göre Temel Kanun olarak görüşülmesi kabul edilmiştir.
(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

11.- (S. Sayısı: 178) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (X)

12.- (S. Sayısı: 291) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

13.- (S. Sayısı: 172) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) (X)

14.- (S. Sayısı: 98) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adli Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

15.- (S. Sayısı: 26) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) (X)

16.- (S. Sayısı: 136) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) (X)

17.- (S. Sayısı: 95) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) (X)

18.- (S. Sayısı: 153) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (X)

19.- (S. Sayısı: 70) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

20.- (S. Sayısı: 73) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

21.- (S. Sayısı: 74) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

22.- (**S. Sayısı: 86**) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) (**X**)

23.- (**S. Sayısı: 114**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) (**X**)

24.- (**S. Sayısı: 148**) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (**X**)

25.- (**S. Sayısı: 152**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) (**X**)

26.- (**S. Sayısı: 179**) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) (**X**)

27.- (**S. Sayısı: 202**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (**X**)

28.- (**S. Sayısı: 206**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) (**X**)

29.- (**S. Sayısı: 208**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (**X**)

30.- (**S. Sayısı: 209**) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (**X**)

31.- (**S. Sayısı: 211**) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) (**X**)

32.- (**S. Sayısı: 165**) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) (**X**)

33.- (S. Sayısı: 257) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) (X)

34.- (S. Sayısı: 290) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) (X)

35.- (S. Sayısı: 72) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

36.- (S. Sayısı: 75) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) (X)

37.- (S. Sayısı: 307) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3981) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.03.2022) (X)

38.- (S. Sayısı: 326) 2021 Yılı Kamu Denetçiliği Kurumu Raporu Hakkında Dilekçe Komisyonu ile İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (5/9) (Dağıtma tarihi: 13.04.2022)

39.- (S. Sayısı: 329) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Suçla Mücadelede İş Birliği Konulu Anlaşma'da Yapılan Değişiklikler ve İlavelere İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4159) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

40.- (S. Sayısı: 330) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kolluk Eğitimi İş Birliği Protokolü'nde Yapılan Değişiklikler ve İlaveler ile İlgili Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4160) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

41.- (S. Sayısı: 331) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı ve Kuveyt Devleti Milli Muhafız Komutanlığı Personelinin Eğitim ve Öğretimi Alanında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuveyt Devleti Hükümeti Arasında İş Birliği Protokolünün Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4292) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

42.- (S. Sayısı: 332) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2783) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

43.- (S. Sayısı: 333) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İş Birliği Anlaşmasının Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2705) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

44.- (S. Sayısı: 334) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Küba Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Denizcilik Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.04.2022) (X)

45.- (S. Sayısı: 347) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasını Değiştiren Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4335) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

46.- (S. Sayısı: 348) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Namibya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3542) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

47.- (S. Sayısı: 349) İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1584) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

48.- (S. Sayısı: 350) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Nijerya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4293) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022) (X)

49.- (S. Sayısı: 351) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/912) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

50.- (S. Sayısı: 352) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1368) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

51.- (S. Sayısı: 353) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1422) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

52.- (S. Sayısı: 354) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1693) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

53.- (S. Sayısı: 355) Diyarbakır Milletvekili Salihe Aydeniz'in Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi (3/1965) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 01.10.2022)

54.- (S. Sayısı: 356) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Kuruluş Yasası ve Sözleşmesinde Değişiklik Yapan Guadalajara Tam Yetkili Temsilciler Konferansı Sonuç Belgelerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2400) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

55.- (S. Sayısı: 357) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Avrupa Haberleşme Ofisi (ECO) Kuruluş Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3410) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

56.- (S. Sayısı: 358) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Hükümetlerarası Kuru Limanlar Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3540) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

57.- (S. Sayısı: 359) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Spitsbergen ile İlgili Olarak 9 Şubat 1920 Tarihinde Paris'te İmzalanan Antlaşmaya Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4511) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

58.- (S. Sayısı: 360) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hükümetlerarası Kalkınma Otoritesi (IGAD) Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2818) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 17.10.2022) (X)

59.- (S. Sayısı: 368) Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in 2022 Yılında Beşi Haziran Ayında Olmak Üzere Genel Kurulun Altı Birleşimine Özürsüz veya İzinsiz Katılmaması Sebebiyle Anayasanın 84'üncü ve İçtüzüğü'nün 138'inci Maddeleri Uyarınca Gerekli Değerlendirmenin Yapılması İçin Başkanlık Divanının 13 Ekim 2022 Tarihli ve 86 Numaralı Kararı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Tezkeresi (3/2082) ile Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu (Dağıtma tarihi: 23.11.2022) (X)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 367

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4703) ile Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışişleri Komisyonu Raporları

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4703 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi5

• Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu6

• Dışişleri Komisyonu Raporu10

• Muhalefet Şerhi16

• Teklif Metni20

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin20

• Anlaşma Metni21

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1102543 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4703)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) mekanizması, 15/9/2021 tarihinde Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Birliği Konseyi tarafından kabul edilen 2021/1529 sayılı Tüzük (IPA III Tüzüğü) ve 15/12/2021 tarihinde kabul edilen 2021/2236 sayılı Avrupa Komisyonu Uygulama Tüzüğü (IPA III Uygulama Tüzüğü) ile düzenlenmiştir. Bu Tüzüklerden ilki 2021-2027 dönemine ilişkin finansman çerçevesi ile uygulanabilir yönetim ve kontrol hükümlerini, ikincisi ise uygulamaya yönelik özel kuralları içermektedir.

IPA III Tüzüğü kapsamında Türkiye Cumhuriyeti Katılım Öncesi Yardım Aracı kaynaklarının yararlanıcı ülkelerinden biri olarak belirlenmiştir. 2021/1529 sayılı IPA III Tüzüğü’nün 12. maddesi ve 2021/2236 sayılı IPA III Uygulama Tüzüğü’nün 5. maddesi ile Katılım Öncesi Yardım Aracı kaynaklarının yararlanıcısı olan ülkeler ve Avrupa Komisyonu arasında IPA III fonlarının yönetim, kontrol, gözetim, izleme, değerlendirme, raporlama ve denetimine yönelik özel düzenlemeleri belirleyen bir mali çerçeve ortaklık anlaşması imzalanması öngörülmüştür.

Bu itibarla, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması 17/10/2022 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

Bahse konu Anlaşmanın onaylanması ile Avrupa Birliği tarafından IPA III yararlanıcısı ülkelere katılım öncesi mali işbirliği kapsamında yapılan mali yardımların ülkemiz bakımından 2021-2027 döneminde de kullanılması sağlanacak ve Avrupa Birliği ile Topluluk Programları dahil olmak üzere mali işbirliğinin sürdürülmesi temin edilecektir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-114627

27 Ekim 2022

Konu: IPA III Mali Çerçeve

Ortaklık Anlaşması

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti adına 17 Ekim 2022 tarihinde Ankara’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasını Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu

16/11/2022

Esas No: 2/4703

Karar No: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIğINA

2/4703 Esas numaralı “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 10/11/2022 tarihinde yapılan toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir. Raporumuz, Dışışleri Komisyonu Başkanlığına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 27/10/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “IPA III Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması”, 02/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Sayın Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 02/11/2022 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak da Komisyonumuza ve Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilen 2/4703 esas numaralı Kanun Teklifi Komisyonumuzun 10/11/2022 tarihli toplantısında Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile Avrupa Birliği tarafından Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) yararlanıcısı ülkelere katılım öncesi mali işbirliği kapsamında yapılan yardımların ülkemiz bakımından 2021-2027 döneminde de kullanılmasını sağlayacak ve Avrupa Birliği ile Topluluk Programları dâhil olmak üzere mali işbirliğinin sürdürülmesini temin edecek olan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuz, İçtüzüğü’nün 23’üncü maddesi uyarınca Kanun Teklifinin tümü üzerinde görüşme yapılmasına, maddelerin ayrıca görüşülmemesine karar vermiştir.

Komisyon Başkanı Mehmet Kasım Gülpınar tarafından;

Ülkemizin aday ülke statüsünden dolayı AB’nin, kısaca “IPA” olarak adlandırılan, katılım öncesi mali yardımlarından yararlandığı,

Türkiye-AB ilişkilerinde zaman zaman yaşanan iniş-çıkışlara ve siyasi engellemelere bağlı tıkanıklıklara rağmen, Türkiye-AB mali işbirliğinin son 20 yıldır kesintisiz biçimde devam ettiği ve AB üyelik sürecimizde en somut kazanımlar elde ettiğimiz alan olduğu,

AB uyum süreci bağlamında 2002’den bu yana ülkemize tahsis edilen toplam 9,2 milyar Avroluk AB fonu sayesinde 900’e yakın büyük ölçekli proje gerçekleştirildiği,

AB’nin 2021-2027 yıllarını kapsayan IPA III döneminde performans ve kalite odaklı bir değişikliğe gittiği ve ülke bazında tahsisat olmaksızın, aday ülkeler için toplam 14,2 milyar avroluk bir fon havuzu oluşturduğu,

IPA fonlarının Türkiye’nin katılım sürecinin çok önemli bir parçası olduğu ve bu nedenle, 2023 yılı ve geriye kalan IPA III dönemi için Türkiye’ye sağlanan tahsisatın önemli bir miktarda olması gerektiği hususunu muhataplarına her fırsatta belirttiği

ifade edilmiştir.

Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent Özcan tarafından;

Avrupa Birliği’nin mali planlamasını ve bütçelemesini yedi yıllık dönemlerde yaptığı ve Türkiye’nin 4’üncü mali dönemi olacak 2021-2027 dönemini kapsayan Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Avrupa Birliği mali yardımlarının Türkiye’de kullanımının sağlanması için düzenlenmiş bir anlaşma olduğu,

Anlaşmanın ana hatlarıyla mali yardımların yönetimi, kontrolü, gözetimi, izlenmesi, değerlendirilmesi, raporlanması ve denetlenmesiyle ilgili hususları kapsadığı,

Anlaşmanın temel olarak ülkeleri haiz bir anlaşma olmadığı, diğer bir ifadeyle anlaşmanın matbu maddeleri bulunan, genel çerçevesi bütün aday ülkeler için planlanmış bir anlaşma olmakla birlikte aday ülkeler için de düzenlenmiş ifadeler ve bölümlerin söz konusu olduğu ve Türkiye, Arnavutluk, Bosna Hersek, Kosova, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Sırbistan'ı kapsadığı,

Anlaşmanın ülkemiz adına "Mali Yardım Koordinatörü" sıfatıyla Dışişleri Bakan Yardımcısı AB Başkanı Büyükelçi Faruk Kaymakcı tarafından imzalandığı ve TBMM tarafından Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının ardından mali yardımların Türkiye'de kullanımının başlayacağı,

Anlaşmanın Türkiye'nin AB ilişkilerindeki en işlevsel boyutu olan mali işbirliğinin tüm boyutlarıyla yani IPA, Birlik programları ve Sınır Ötesi İşbirliği Programları açısından devam etmesini sağlayacak bir anlaşma olduğu

ifade edilmiştir.

Komisyon Üyeleri tarafından;

Söz konusu Çerçeve Anlaşmasının önceki çerçeve anlaşmalara kıyasla avantajlarının ve eksikliklerinin olup olmadığı,

Sınır ötesi işbirliği programlarında şehir seçim kriterinin neler olduğu,

Ülkemiz açısından mali araçların çok önemli ve büyük bir kazanım olduğu, ne var ki son dönemde siyasi gerekçelerle yapılan fon kesintilerine heyetler arası görüşmelerde karşı çıkıldığı,

AB ile ilişkilerin geriye gittiği ve bunun önlenmesi gerektiği,

Birlik programlarının ve IPA fonlarının ülkemizin AB üyelik sürecine katkı sunacağı,

Ülkelere fon tahsisatın ve finansman sağlanan projelerin neye göre belirlendiği,

Yerel yönetimlerden proje teklifi alınıp alınmadığı ve eğer alınıyorsa bu projelerin ilgili bakanlığın onayından geçip geçmediği,

Kırılgan gruplara yönelik projelerin istihdam, eğitim, barınma ve sağlık alanlarına kaydırılarak sosyal kalkınma ve içermeye projelerinin uygulanmasının gerektiği

hususlarında yöneltilen görüş ve sorulara cevaben Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü tarafından;

Çerçeve anlaşmalarının büyük bir çoğunluğunun aynı olmakla beraber yeni dönemin unsurlarını içeren farklılıklar barındırdığı,

Program kriterlerinin Avrupa Komisyonu ile müzakereler sonucu tespit edildiği,

Devlet kuruluşlarının ya da sivil örgütlerin, odaların, üniversitelerin projesi sürdürülürken rantabilitenin ikinci planda olduğu; ilk etapta sosyal etki, önce AB süreci önceliklerimiz, ülke önceliklerimiz, kalkınma önceliklerimiz, bunların yaratacağı sosyal etki ve sürdürülebilirliğin göz önüne alındığı,

Türkiye'ye yapılan kesintilerin arkasında Avrupa Parlamentosunun baskısının bulunmasından dolayı Karma Parlamento Komisyonu veya muadil parlamenterlerle her türlü platformda gerçekleştirilen toplantılarda kaynakların kesilmesi veya azaltılmasına dair eleştirimizin gündeme getirilmesinin ülkemiz açısından değerli olduğu,

AB projelerinin çok ciddi bir denetim süreci olmasından dolayı suiistimal edilmesinin çok az olduğu,

IPA III döneminde ülkelere belirli bir tahsisat yapılmayacağını,

Diğer aday ülkelere kıyasla Türkiye'nin toplamda daha fazla fon kullandığı görülse de, nüfusa oranlandığında veya kişi başı tahsisata bakıldığında ülkemizin hakkaniyet ölçüsünde bir kaynak kullanmadığı,

Her alanda dijitalleşme ve yeşil dönüşümün AB'nin iki temel konusu olduğu, dolayısıyla ağırlıklı fon tahsisatının bu alanlarda olduğu,

Yerel yönetimlerin ilgili bakanlıklar aracılığıyla yaptıkları projeler ve hibe programları olmak üzere iki farklı fondan yararlanabildiği, aynı zamanda belediyelerin Erasmus veya Ufuk Avrupa gibi Birlik programlarına kendi iradeleriyle başvurabildiği,

Kırılgan grupların projelere eklenmesi hususunun projeler müzakere edilirken ilgili kurumlara hatırlatılacağı ve AB'nin bu tür projelere çok sıcak bakabileceği

ifade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandıktan sonra Komisyonumuzun genel uygunluk görüşünün esas komisyona bildirilmesi, oybirliği ile kabul edilmiştir.

Raporumuz, esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
<i>Mehmet Kasım Gülpınar</i>	<i>Lütfiye Selva Çam</i>	<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>
Şanlıurfa	Ankara	İstanbul
Sözcü	Kâtip	Üye
<i>Ahmet Zenbilci</i>	<i>Zeynel Özen</i>	<i>Fikret Şahin</i>
Adana	İstanbul	Balıkesir
Üye	Üye	Üye
<i>İmam Hüseyin Filiz</i>	<i>Aylin Cesur</i>	<i>Cemal Çetin</i>
Gaziantep	Isparta	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Halis Dalkılıç</i>	<i>Arzu Erdem</i>	<i>Canan Kalsın</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Sibel Özdemir</i>	<i>Cemal Bekle</i>	<i>Türabi Kayan</i>
İstanbul	İzmir	Kırklareli
	Üye	
	<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i>	
	Sakarya	

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

22/11/2022

Esas No: 2/4703

Karar No: 214

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4703 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 17/11/2022 tarihinde yaptığı 38’inci toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 27/10/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması, 2/11/2022 tarihinde Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/4703 esas numaralı Kanun Teklifi, aynı tarihte esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu, 10/11/2022 tarihinde yaptığı toplantısında Teklifi görüşmüş, genel uygunluk görüşünü bildiren 11 karar sayılı tali komisyon raporunu 16/11/2022 tarihinde Komisyonumuza gönderilmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına tevdi etmiştir. Söz konusu rapor Komisyon üyelerimize dağıtılmıştır.

Teklif, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi 17/11/2022 tarihli 38'inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Avrupa Birliği tarafından Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) yararlanıcısı ülkelere katılım öncesi mali iş birliği kapsamında yapılan yardımların ülkemiz bakımından 2021-2027 döneminde de kullanılmasını sağlayacak ve Avrupa Birliği ile Topluluk Programları dahil olmak üzere mali iş birliğinin sürdürülmesini temin edecek olan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;¹

Dışişleri Bakan Yardımcısı Yasin Ekrem Serim tarafından;

Son yirmi yıllık döneme bakıldığında, Avrupa Birliğiyle mali iş birliğinin kesintisiz şekilde devam ettiği,

Avrupa Birliği uyum süreci bağlamında, 2002'den bu yana ülkemize 9 milyar avrodan fazla fon tahsis edildiği, bu fondan istifadeyle 850'den fazla büyük ölçekli projenin gerçekleştirildiği ve 25 binden fazla hibe sözleşmesinin imzalandığı,

Yürütülen tüm projelerin, vatandaşların doğrudan günlük yaşamına etki ettiği ve şehirlerdeki hava kalitesi, yenilenebilir enerji, salgın hastalıklarla mücadele, sınır güvenliği gibi pek çok alanda iş birliğinin mevcut olduğu,

Mali yardımlara bakıldığında ana hatlarıyla 2 dönemin bulunduğu,

Birinci dönemde 2002-2006 yıllarını kapsayan, IPA olarak kısaltılan, katılım öncesi yardım aracı mekanizmasının mevcut olmadığı IPA öncesi bu dönemde, yaklaşık 1 milyar avroluk bir fon imkânından yararlanıldığı, 2007 yılından itibaren ise IPA döneminin başladığı,

(1) Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3061

IPA çerçevesinde Avrupa Birliği mali yardımların yedi yıllık dönemler hâlinde planlandığı, IPA I'inci döneminin 2007-2013 yıllarını kapsadığı ve bu dönemde 201 projenin yürütüldüğü,

IPA'nın II'nci döneminin 2014-2020 yılları arasında uygulamaya geçtiği,

Tarım, enerji, ulaştırma, çevre, eğitim, istihdam, içişleri ve yargı gibi çok sayıda alanda projeler yürütüldüğü ve bu projelerin bir bölümünün uygulamasının günümüzde de devam ettiği,

Fiilen sürmekte olan IPA II döneminde, toplamda 11 farklı sektörden ve alandan 276 program ve projeye finansman sağlandığı,

IPA'nın III'üncü döneminin ise 2021-2027 yıllarına yönelik olduğu,

Mali iş birliğinin IPA III'üncü döneminde de sürmesi amacıyla 17 Ekim'de Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşmasının Avrupa Birliğiyle imzalandığı,

İngilizce olarak imzalanan Anlaşmanın, Türkçe metninin de hemen ardından Komisyon'un Türkiye delegasyonuna resmî notamızla da iletildiği, Türkçe metnin kayda geçtiğinin teyidinin yine delegasyonun resmî notasıyla alındığı,

Anlaşmanın tüm ilgili ülkeler için çok büyük ölçüde aynı metinden oluştuğu,

Anlaşmanın, katılım öncesi yardım aracı kaynaklarından yararlanan ülkeler ile Avrupa Komisyonu arasında IPA III fonlarının yönetimi, denetimi, raporlanması gibi hususları içerdiği,

IPA III döneminde önceki uygulamalardan farklı olarak ülke tahsisatının olmayacağı, bu anlayışla, 2021 ve 2022 yıllarına ait projelerin programlanmasının tamamlandığı ve tahsisatın netleştiği,

2021 yılı için ülkemize tahsisat miktarının 208,5 milyon avro, 2022 yılı için ise 221 milyon avro olarak gerçekleştiği,

Gündemimizdeki Anlaşmanın onaylanmasının ardından söz konusu dönemler için finansman anlaşmasının imzalanacağı ve ülkemize fon aktarımının başlayacağı,

Gündemde yer alan Çerçeve Anlaşmasının bir diğer boyutuna da değinilecek olursa;

Katılım öncesi mali yardımların kullanıldığı IPA dışında iki enstrümanın daha bulunduğu,

Bunlardan birincisinin, birlik programları mali yardımlardan yararlanan ülkeler arasındaki iş birliğini teşvik etmek üzere tasarlanmış programlar olduğu,

Bu programların konu bazlı, yatırım içermeyen projeler için fon imkânı sağladığı, örnek vermek gerekirse kültürel faaliyetler, personel değişimi, araştırma, stratejik ortaklık, bilgi paylaşımı gibi alanlardan bu kapsamda bahsedilebileceği,

IPA II döneminde bu çerçevede katılımın sağlandığı 9 programın mevcut olduğu, yeni yedi yıllık dönemde bir yandan bu programların devam etmesine, aynı zamanda yeni programlara katılıma ilişkin çalışmaların yürütüldüğü,

Mali yardımların kullanıldığı diğer bir enstrümanın ise sınır ötesi iş birliği programları olduğu,

IPA II döneminde katılım sağlanan Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İş Birliği Programı ile Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İş Birliği Programı olmak üzere iki Sınır Ötesi İş Birliği Programının mevcut olduğu ve IPA III döneminde bu programlara devam edilmesinin ve iş birliği kapsamının genişletilmesinin planlandığı,

Anlaşmanın onaylanmasıyla öncelikle 2002 yılından beri devam eden Avrupa Birliği Mali İş Birliği sürecinin yeni bir halkası olarak IPA III dönemi olan 2021-2027 Mali İş Birliğinin vakit kaybetmeden uygulanmasının sağlanacağı,

Aynı şekilde, başta 2021 finansman anlaşması olmak üzere her bir program yılına ait finansman anlaşmalarının onaylanmasının ve ülkemize aktarılan tahsisatın gecikmeksizin kullanılabilmesinin mümkün olabileceği,

ifade edilmiş;

Komisyon üyeleri tarafından;

Mali yardım çerçevesinde aktarılan tutarların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığına dair tartışma ve kaygıların olduğu ve bu kaynakların gerçekten ihtiyaç duyulan alanlarda özellikle de sivil toplum alanında yoğunlaşmak üzere kullanılması gerektiği,

Gerçekleştirilen bütün bu projelerin olumlu anlamda takdir edildiği ancak özellikle hukuk, demokrasi ve insan hakları alanlarındaki projeler de dahil olmak üzere bu projelerin somut etkilerinin ne olduğuna dair bir etki araştırmasının mevcut olup olmadığı,

Katılım öncesi yardım aracı mekanizmasının adaylık sürecinde işleyen tek veya birkaç olumlu mekanizmadan biri olduğu,

Yirmi yıldır farklı süreçlere rağmen bu sirkülasyonun sağlanmasında başarılı olduğu,

Ülkemize verilen IPA fonlarıyla 900'e yakın büyük ölçekli projenin hayata geçirildiği, 2021-2027 arasını kapsayan dönemde aynı sürecin devam ettirilmesi niyetinde olduğu,

Avrupa kaynaklı siyasi olarak nitelendirilecek nedenlerden ötürü fon akışının ara ara kesintiye uğradığı tespit edilse de yeni dönem için güzel bir gelişme yaşanacağı ve kırılgan gruplardan yerel yönetimlere, yeşil dönüşümden dijitalleşme sürecine kadar birçok alanı kapsayan iş birliğinin artırılarak sürdürülmesinde kararlı olduğu,

Komisyon üyesi olmayan milletvekilleri tarafından;

Katılım öncesi fonların ülkemizin, resmî adaylığından sonra Avrupa Birliğiyle ilişkileri bağlamında çok önemli araçlar olarak nitelendirildiği,

2006 yılı sonrası da ülkemizin, katılım öncesi mali yardımlar kapsamına alındığı ve 2007-2013 IPA I'de alınan fonlar kapsamında ciddi katılım sağlandığı,

Ağırlıklı olarak bu fonları kullanan ülkenin Türkiye olduğu ve yaklaşık yüzde 40'a yakın tahsis edilen oranın çoğunluğunu da ülkemizin aldığı, IPA II'de de bu durumun aynı şekilde değerlendirilebileceği,

Güncel durumda IPA III süreci incelendiğinde, Avrupa Birliğiyle ilişkilerin ve bu katılım öncesi mali yardımların felsefesiyle ya da aday ülkelere tahsis edilmesinin amacıyla zıt yönde bir süreç yaşandığı,

Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerde özellikle siyasi kriterlerdeki ciddi geriye gidişler sonucunda 2017 sonrasında bir fon kesintisiyle karşı karşıya kalındığı, 2014 yılı sonrasında alınan Avrupa Birliği fonlarında da ciddi bir geriye gidiş yaşandığı, fon kesintisinin olmaması gerektiği,

Alınan fonların üyelik sürecine katkı sunması noktasında Avrupa Birliği Uyum Komisyonu ve Dışışleri Komisyonunun sorumluluklarının önemli olduğu,

IPA fonlarının her dönemde tematik konular içerdđđ, Avrupa Birliđđ ve Avrupa ÷lkelerinin sorun alanlarına dönük fonlar olduğu,

IPA I’e bakıldđđında sorun alanlarının bölgesel iş birliđđ, bölgelerarası farklılıkları azaltmak, tarım, kırsal kalkınma gibi konulara odaklanmış olmasına rağmen IPA III fonları verilirken temel konu olarak hukukun üstünlüğü, demokrasi, adalet, yargı bağımsızlıđđ vb. hususlarının benimsendiđđ,

Bu fonların ve mali yardımların amacının, ÷lkemizi üyelik sürecine hazırlaması ve üyelik sürecini hızlandırmasına katkı sağlamak olduğu,

Bu programın bütçesinin 5,7 milyar avro ve katılım payının da 187 milyon avro olarak istendiđđ ve bunun toplam bütçenin üçte ikisini oluşturduğu, söz konusu 5,7 milyar avroluk Sağlık Programı bütçesini kaç ÷lkenin paylaşacađđ, sadece aday ÷lkelerin mi bu kapsamda pay alabileceđđ ya da Avrupa Birliđđ ÷lkelerinin de buradan pay alıp alamayacađđ,

Geçmiş yıllara bakıldđđında Türkiye’nin önceki projelere katılım oranı incelendiđđinde söz konusu 187 milyon avronun verilip Birliğe katılmış olunsaydı daha fazla bir pay alma olasılıđđının olup olmadığı,

Her projeye tahsis edilen bu hibelerden veya bu fonlardan o amaç doğrultusunda harcanmayan bir paranın olup olmadığı ve olmuş ise hangi proje için bu durumun yaşandıđđ,

hususlarında yöneltilen soru ve görüşlere cevaben Dışışleri Bakan Yardımcısı tarafından;

Avrupa Birliđđıyla ilişkilerin olumlu bir gündem içerisinde ilerletme iradesinin hâlâ devam ettiđđ, bu kapsamda yüksek düzeyli diyalog toplantılarının yapılmakta olduğu ve gümrük birliđđinin güncellenmesi konusunda da çalışmaların devam ettiđđ,

IPA iş birliđđine 2021-2027 döneminde de proje ve programlara ihtiyaçlar doğrultusunda devam edileceđđ, 3,2 milyar avroyla birlikte Türkiye’nin en fazla fon alan aday ÷lke konumunda olduğu,

IPA II’de 2014-2020 döneminde sivil topluma 200 milyon avrodan fazla kaynak aktarıldđđ ve Türkiye’nin de her alanda sivil toplum kuruluşlarını desteklediđđ,

Bu projelerin etki analizinin değerlendirmesi hususunda IPA kapsamındaki Avrupa Birliđđ projelerinin izleme ve değerlendirilmesinin, oluşturulan bir sistemle birlikte yapıldđđ, buna göre; her projenin etkinliđđ, verimliliđđ ve sonuçlarının izlenip raporlandıđđ ve projelerin buna göre devam ettirilip geliştirildiđđ,

Amaç doğrultusunda harcanmayan bir paranın mevcut olmadığı ve izleme ve değerlendirme kapsamında fonun, amacı dışında kullanılamayacađđ,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değışiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüş÷lmesine geçilmiştir.

Teklifin I’inci, 2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak ve Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Başkan <i>Akif Çağatay Kılıç</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	Kâtip <i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i> İzmir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Murat Emir</i> Ankara	Üye <i>Asuman Erdoğan</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ahmet Haluk Koç</i> Ankara
Üye <i>Aydın Adnan Sezgin</i> Aydın	Üye <i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir	Üye <i>Ahmet Kamil Erozan</i> Bursa
Üye <i>Atilla Ödünç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Hişyar Özsoy</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Kamil Aydın</i> Erzurum
Üye <i>Derya Bakbak</i> Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Ahmet Ünal Çeviköz</i> İstanbul	Üye <i>Niyazi Güneş</i> Karabük (Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye <i>İsmail Özdemir</i> Kayseri	

MUHALEFET ŞERHİ

Avrupa Birliği, Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (*Instrument for Pre-accession Assistance - IPA*) Türkiye'nin siyasi, toplumsal, hukuki ve ekonomik reformlarına finansal ve teknik destek sağlamaktadır. Bu fonların amacı, Türkiye'deki mevzuatların ve standartlarının Avrupa Birliği'nin mevzuat ve standartlarıyla uyumlu hale getirilmesi, ilgili kurumların katılım sürecinde dönüşüm çalışmalarını gerçekleştirmesi ve gerekli reformları uygulaması için ihtiyaç duyulan kapasiteye ulaştırılmasını esas almaktadır. Kısacası IPA fonlarının desteğiyle Türkiye'nin, AB üyeliğiyle birlikte sahip olacağı hakları ve üstleneceği yükümlülükleri karşılayabilmesi hedeflenmektedir.

2007'den günümüze kadar toplam 2 IPA Dönemi tamamlanmıştır. AB Komisyonu'nun aldığı karara göre Türkiye'ye, 2007-2013 yıllarındaki IPA I döneminde yaklaşık 4,7 milyar Euro, 2014-2020 yıllarındaki IPA II döneminde de 4,4 milyar Euro tahsis edilmişti.

AB üyeliğine aday ülkelere 2021-2027 yıllarını kapsayacak olan IPA III kapsamında toplam 14,2 Milyar Euro bütçe belirlendi. IPA III'ten yararlanacak bu ülkeler Türkiye, Arnavutluk, Karadağ, Kuzey Makedonya ve Sırbistan ile potansiyel aday olan Bosna Hersek, Kosova ve İzlanda'dır. Nüfus, ekonomik hacim ve diğer kriterler dikkate alındığında Türkiye'nin 5 milyar Euro'nun üzerinde bir IPA Bütçesine sahip olacağı muhtemeldir.

Türkiye'nin AB idari, siyasi, ekonomik ve hukuki yapıları ile uyumlu hale gelmesi amacıyla 2007'de başlatılan ve 2013'e kadar finansal planlaması yapılan 4 milyar 794 milyon Euroluk mali yardımı kapsayan IPA I'ın yatırım kalemleri ve harcama dağılımı aşağıdaki gibidir;

- 1- Geçiş Dönemi Desteği ve Kurumsal Yapılanma (1,667 milyar Euro)
- 2- Sınır Ötesi İşbirliği (20,4 milyon Euro)
- 3- Bölgesel Kalkınma (1,778 milyar Euro)
- 4- İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi (473,9 milyon Euro)
- 5- Kırsal Kalkınma (854,56 milyon Euro)

2014-2020 yıllarını kapsayan 4 milyar 453 milyon Euro bütçeli IPA II fonları 11 farklı alanda finansman yardımı içermektedir;

- 1- Yargı
- 2- Temel Haklar
- 3- İşçileri
- 4- Ulaştırma
- 5- Çevre ve İklim Eylemi
- 6- Enerji
- 7- Rekabetçilik ve Yenilik
- 8- Eğitim, İstihdam ve Sosyal Politikalar
- 9- Sivil Toplum
- 10- Bölgesel ve Sınır Ötesi İşbirliği
- 11- Tarım ve Kırsal Kalkınma

Yakın dönemimize kadar IPA II kapsamında "AB'ye uyum" amacıyla yürütülen bazı projeler aşağıdaki gibidir;

- **Bağımlılıkla Mücadele için Ceza ve İnfaz Sistemindeki Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesine Yönelik Teknik Yardım:** İnfaz kurumlarında bulunan uyuşturucu bağımlısı tutuklu ve hükümlüler ile denetimli serbestlik kapsamında serbest kalan failer konusunda kurumların kapasitelerinin geliştirilmesi, İnfaz sisteminde bulunan kurumların işbirliği izleme ve Entegrasyon Sistemi kurulması, Hakim ve savcıların uyuşturucu bağımlılığı konusunda eğitilmesi, Uyuşturucu bağımlılığı konusunda yasal düzenlemelerin hazırlanmasını amaçlamaktadır (AB katkısı: 2 milyon Euro)
- **Ceza İnfaz Kurumları Personel Eğitim Merkezlerinin Kurumsal Kapasitelerinin Güçlendirilmesi:** 5 eğitim merkezinde aynı kalitede eğitim verilmesini sağlayacak iyi yapılandırılmış standart bir eğitim sisteminin oluşturulması ve nitelikli öğretmenler ile etkili bir insan kaynakları yönetim sisteminin geliştirilmesi amaçlanmıştır. (AB katkısı 2 milyon Euro)
- **Ceza Konularında Uluslararası Adli İşbirliğinin Geliştirilmesi:** Türkiye ile AB arasındaki bilgi akışına yönelik kapsamlı ve yeterli bir Merkezi İzleme Sistemi kurulması, Hakim ve savcılar ile diğer yargı çalışanlarına yönelik seminerler düzenlenmesi, Adalet Bakanlığı'nın uluslararası işbirliği konusunda etkin bir iletişim noktası olmasının sağlanması, Yabancı uzmanlar ve kamu görevlilerinin de katılımıyla tecrübe paylaşımına yönelik toplantıların düzenlenmesi hedeflenmektedir. (AB katkısı 2,7 milyon Euro)
- **Ceza İnfaz Kurumlarında Aşırıcılık ve Radikalleşmenin Önlenmesi:** Ceza infaz sisteminin uluslararası ve AB standartlarına uyumlu hale getirilmesi, Şiddete varan aşırıcı mahkumlar ve yüksek risk teşkil eden mahkumların yönetimine yönelik politika tavsiyeleri geliştirilmesi, Radikalleşmenin önlenmesine yönelik risk değerlendirme aracının geliştirilmesi, Ceza infaz kurumu personeline yönelik eğitimlerin planlanması ve verilmesini kapsamaktadır. (AB katkısı 2 milyon Euro)
- **Hakim ve Savcı Adaylarının Staj Verimliliğinin ve Etkinliğinin Artırılması:** Yargının bağımsızlığı, etkililiği ve verimliliğinin artırılması amacıyla Avrupa standartlarına uygun olarak hâkim ve savcı adaylarının eğitimlerinin ve stajlarının verimliliğinin artırılması amaçlanmaktadır. (AB katkısı 2 milyon Euro)
- **Ceza Adalet Sisteminin Güçlendirilmesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesi İçin Yargı Mensuplarının Kapasitesinin Artırılması:** Yargı kurumlarının ve diğer kurumların ceza adaletini AİHS standartlarına uygun olarak uygulamasına ilişkin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi, Türk hukukçuların ceza adaleti alanında Avrupa insan haklarını uygulama bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, ilgili kurumlar arasında işbirliği ve farkındalık ile tüm vatandaşların ceza adaletine erişim imkanının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır. (AB Katkısı: 4,5 milyon Euro)
- **Ceza Adaleti Sisteminde Mağdur Haklarının Güçlendirilmesi:** Mağdur haklarına yönelik farkındalığın artırılması ve mağdur haklarının daha etkin uygulanmasının sağlanması amacıyla kurumsal ve yasal altyapının geliştirilmesi hedeflenmektedir. (AB Katkısı: 2,09 milyon Euro)
- **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesi Hakkında Eylem Planı'nın Uygulanmasının Desteklenmesi:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) ihlallerine neden olan sistemik kanun boşluklarının giderilmesine odaklanılarak, AİHS ihlallerinin Önlenmesi Hakkında Eylem Planı'nın uygulanmasının etkinliğinin ve verimliliğinin güçlendirilmesi planlanmaktadır. (AB Katkısı: 4,95 Milyon Euro)

- **Anayasa Mahkemesinin Temel Haklar Alanındaki Kararlarının Etkili Şekilde Uygulanmasının Desteklenmesi:** - Anayasa Mahkemesi kararlarının icrasına ilişkin olarak, AB standartları ve uygulamaları doğrultusunda işleyen bir izleme mekanizması kurulması ve paydaş platform izlemesinin güçlendirilmesi / Anayasa Mahkemesi içtihadı kapsamında tespit edilen sistemik insan hakları kanun boşluklarının irdelenmesi / Hakimler, savcılar, ilgili kamu çalışanları ve avukatların Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihatları hakkında bilgi sahibi ve benzer durumlarda bu kararları uygulayabilir olmaları / Temel haklar alanında AB deneyimlerinin aktarılması, Türk mahkemelerinin ve ilgili paydaşların Avrupa ve AB üye devletler kurumları ve mahkemeleri ile işbirliğinin güçlendirilmesi ve bunun, AB standartları doğrultusunda gerekli değişikliklerin yolunu açması amaçlanmaktadır. (AB Katkısı: 4.95 milyon Euro)
- **İç Güvenlik Sektörünün Sivil Gözetiminin Güçlendirilmesi III.Aşama:** Genel amaç, iyi yönetim ilkelerine ve insan odaklı güvenlik ve toplumsal asayiş anlayışına dayalı, sivil ve demokratik bir iç güvenlik gözetimi sistemine geçişi sağlamaktır. Özel amaç ise iç güvenlik kuvvetlerinin (İGK) sivil ve demokratik gözetiminin kurumsallaşmasını sağlamak ve vatandaş odaklı katılımcı planlama ve uygulamaların AB müktesebatı ve en iyi uluslararası uygulamalara uygun olarak bu sürece dâhil edilmesidir. (AB Katkısı: 5.4 milyon Euro)
- **Temel Eğitim Kurumlarında Demokrasi Kültürünün Güçlendirilmesi:** Genel amaç, ortak değerler, temel hak ve hürriyetler ile uyumlu demokratik bir okul kültürünün eğitim sistemine entegre edilmesidir. Özel amaç ise demokratik değer ve uygulamaların okullarda güçlendirilmesi için öneriler getirilmesi ve eğitim sürecinde yer alan aktörlerin demokratik okul kültürü bağlamındaki kapasitesinin geliştirilmesidir. Pilot iller: Adana, Aydın, Burdur, Çanakkale, Iğdır, Kars, Muğla, Sinop, Sivas, Yozgat (AB Katkısı: 3.6 milyon Euro)
- **Bağımsız Polis Şikayet Komisyonu ve Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için Şikayet Sistemi:** Genel amaç; demokratik ilkelere uygun olarak yasalari uygulamaları polis, jandarma ve diğer kolluk kuvvetlerinin insan haklarına saygıyı esas alarak hareket etmesi için etkili ve etkili bir hesap verebilirliğin sağlanması ve bu sayede kolluk kuvvetlerine yönelik kamu güveninin artırılmasıdır. Özel amaç ise Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı için yeni bir bağımsız şikayet sistemine ilişkin temel mevzuatın stratejik plan çerçevesinde uygulanması amaçlanmaktadır. (AB Katkısı: 2 milyon Euro)
- **Temel Haklar Sektöründeki Koordinasyonun Güçlendirilmesi:** Projenin amacı temel haklar alanında kurumsal koordinasyonun ve işbirliğinin güçlendirilmesidir. (AB katkısı: 1,4 milyon Euro)
- **Türkiye’de Demokratik Yerel Yönetişimin Güçlendirilmesi için Sivil Katılım ve Gönüllülüğün Güçlendirilmesi:** Türkiye’de sivil toplum örgütleri ve kamu kurumları arasında yerel düzeyde işbirliği ve sürdürülebilir diyalogun geliştirilmesi projenin ana hedefini teşkil etmektedir. Projenin özel amacı ise yerel ve ulusal düzeyde gönüllülüğün teşvikidir. (AB Katkısı: 6 milyon Euro)
- **AB-Türkiye Kültürlerarası Diyalog:** Projenin 1 milyon avroluk bölümünü kapsayan teknik destek bileşeni, Yunus Emre Enstitüsü’nün kültürlerarası diyalog konusunda kurumsal kapasitenin geliştirilmesi alanında kullanılacaktır. Projenin 2 milyon avroluk bölümünü kapsayan hibe bileşeni, Avrupa Kültür Enstitüleri’nin Türkiye’deki ortakları ile gerçekleştireceği hibe projeleri için ayrılmıştır. Hibe projeleri ile ortak çalışmaya dayalı aktiviteler çerçevesinde yoğun kültürel değişimlerle, AB ve Türkiye’deki kültür enstitüleri arasında etkin bir ağ kurmak hedeflenmektedir. Proje merkezleri: İstanbul, Ankara, Kayseri, Atina, Belgrad. (AB Katkısı: 2,7 milyon Euro)

Yukarıda belirtilen IPA II projeleri dışında tarım, enerji ve ulaştırma gibi alanlarda da projeler söz konusudur. Ancak insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, özgürlükler ve şeffaflık gibi kritik alanlarda bakanlıklar ve bakanlıklara bağlı kurumlar tarafından yürütülen projeler ne yazık ki, realitede bir karşılık bulamamaktadır.

Özellikle siyasi nitelikteki davalarla ilgili olarak yargı kurumlarının ve yargı mensuplarının AİHS ve iç hukukun parçası olan AİHM kararlarını görmezden gelen yaklaşımları, yapılan AB uyum harcamalarının yerini bulmadığını ortaya koymuştur. AB ile uyumlu bir hukuk sistemi için özellikle iktidar çıkarlarına göre dizayn edilmiş “terör” tanımının terk edilmesine bağlı olarak göreceli de olsa bir ilerleme sağlanabileceği açıktır. Savcı ile hâkimin mahkeme salonunda eşit düzeyde olduğu, hakimlerin ve savcılarının yerlerinin değiştirilmesinde siyasi iktidarın HSK üzerinden belirleyici olması, Yargıtay, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Yargıtay gibi üst mahkemelerin bağımsızlığının iktidar tarafından alabildiğine kısıtlandığı bu ağır koşullarda IPA yardımlarının kara deliğe akmasından başka bir sonuç açığa çıkarmamaktadır.

Cezaevlerinden, valiliklere, jandarma ile emniyet müdürlüklerinden Türk Silahlı Kuvvetleri’ne kadar en alttan en tepedeki personeline kadar insan hakları, demokrasi ve yurttaş hakları konusunda devlet yetkililerin ne kadar geride oldukları en demokratik hak olan basın açıklamalarının ve halk toplantılarının yasaklanması ve şiddetle bastırılmasından açıkça görülmektedir.

Bir başka deyişle, Türkiye devlet kurumlarını sadece baskı araçlarına dönüştüren bir iktidarın varlığından dolayı, AB kriterlerine uyumu amaçlayan IPA projeleri son derece etkisiz ve anlamsız kalmaktadır. Türkiye’nin çok kültürlü ve çok kimlikli yapısını esas alan, yerelden yönetimi ve gerçek anlamda iktidardan bağımsız bir sivil toplumu destekleyen kapsamlı IPA projelerinin devlet mekanizmalarından bağımsız biçimde yürütülmesinden yanayız. Kağıt üzerinde uygulanmış milyonlarca Euro luk projeler, her iki tarafın birbirlerini kandırmasından başka bir anlam taşımamaktadır.

Türkiye’nin mali yardımlara değil, ilkeli bir müzakere ve şeffaflığı esas alan bir uyum sürecine ihtiyacı vardır. AB ilkelerinin müzakere edilmesinden ziyade, Türkiye’nin de imzası olduğu AİHS’nin temel ilkelerine bağlılığı üzerinden bir tam üyelik tartışmasından yanayız. Bu sebeplerle kanun teklifine şerh düşüyoruz.

Hişyar Özsoy
Diyarbakır

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP’UN TEKLİFİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE AVRUPA KOMİSYONU ARASINDA KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA III) ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NE YAPILACAK BİRLİK MALİ YARDIMININ UYGULANMASINA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER HAKKINDA MALİ ÇERÇEVE ORTAKLIK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) Türkiye Cumhuriyeti adına 17 Ekim 2022 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyeti’ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Özel Düzenlemeler Hakkında Mali Çerçeve Ortaklık Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ VE AVRUPA KOMİSYONU ARASINDA KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA III) ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NE YAPILACAK BİRLİK MALİ YARDIMININ UYGULANMASINA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER HAKKINDA MALİ ÇERÇEVE ORTAKLIK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

AVRUPA KOMİSYONU

VE

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

HÜKÜMETİ

TARAFINDAN TEMSİL EDİLEN

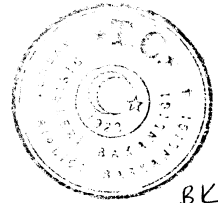
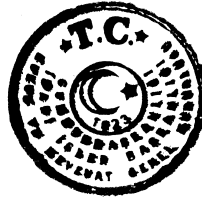
TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ARASINDA

**KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA III) ÇERÇEVESİNDE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE YAPILACAK BİRLİK MALİ
YARDIMININ UYGULANMASINA İLİŞKİN ÖZEL DÜZENLEMELER**

HAKKINDA

MALİ ÇERÇEVE ORTAKLIK ANLAŞMASI

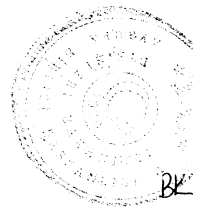
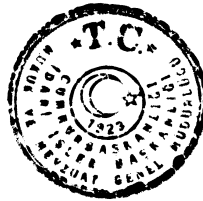

İÇİNDEKİLER

KISIM I GENEL HÜKÜMLER.....	5
Madde 1 Yorumlama	5
Madde 2 Kısmi geçersizlik ve kasti olmayan boşluklar	5
Madde 3 Tanımlar	5
Madde 4 Amaç ve kapsam	6
Madde 5 IPA III kapsamındaki mali yardım ile ilgili genel ilkeler	6
Madde 6 Ulusal IPA Koordinatörünün Rolü.....	7
Madde 7 Uygulama Yöntemleri	8
Madde 8 Finansman anlaşmaları.....	8
Madde 9 Sektörel anlaşmalar.....	9
KISIM II IPA III YARARLANICISI TARAFINDAN DOĞRUDAN OLMAYAN YÖNETİME İLİŞKİN KURALLAR.....	9
BAŞLIK I YÖNETİM VE KONTROL SİSTEMLERİ	9
Madde 10 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim için yapıların ve otoritelerin oluşturulması	9
Madde 11 Yapıların ve otoritelerin görev ve sorumlulukları.....	10
BAŞLIK II IPA III YARARLANICISINA BÜTÇE UYGULAMA GÖREVLERİNİN TEVDİ EDİLMESİNE İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER.....	11
Madde 12 IPA III yararlanıcısına bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesine ilişkin şartlar.....	11
Madde 13 Bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesi	12
Madde 14 Yönetim Yapısı ve Yönetim Otoriteleri ile Ara Kurumların 12(2) ve (3) maddesine ve B Ekinde uymaması halinde alınacak tedbirler	13
Madde 15 Tevdi edilen bütçe uygulama görevlerine ilişkin finansman anlaşmasının bazı kısımlarının askıya alınması veya feshedilmesi	13
KISIM III PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR	13
Madde 16 Yardımın programlanması	13
Madde 17 Programların kabulü ve programlarda değişiklikler yapılması	15
KISIM IV UYGULAMAYA İLİŞKİN KURALLAR.....	15
BAŞLIK I UYGULAMAYA İLİŞKİN GENEL KURAL VE İLKELER.....	15
Madde 18 Satın alma usulleri, hibelerin verilmesine ilişkin usuller ve diğer usuller.....	15
Madde 19 Satın alma usullerine, hibelerin verilmesine ilişkin usullere ve diğer usullere ilişkin uyruk ve menşee kuralları.....	16
Madde 20 Birlik programlarına ve ajanslarına katılım.....	17
Madde 21 IPA III yararlanıcısına bütçe desteği verilmesine ilişkin uygulama ilkeleri	17
BAŞLIK II ŞEFFAFLIK VE GÖRÜNÜRLÜK	18
Madde 23 Bilgilendirme, tanıtım ve şeffaflık	18
Madde 24 Stratejik iletişim ve görünürlük	19
BAŞLIK III VERİLERİN KORUNMASI VE GİZLİLİK	20
Madde 25 Verilerin korunması	20
Madde 26 Gizlilik	20
BAŞLIK IV İMKANLARIN SAĞLANMASI VE VERGİLENDİRME	21
Madde 27 Programların uygulanması ve sözleşmelerin icrası için imkanların sağlanması.....	21
Madde 28 Vergiler, gümrük vergileri ve diğer mali harçlara ilişkin kurallar.....	22
KISIM V IPA III YARDIMININ MALİ YÖNETİMİNE İLİŞKİN KURALLAR	25
BAŞLIK I GENEL HÜKÜMLER.....	25
Madde 29 Harcamaların uygunluğu.....	25
Madde 30 IPA III programlarının ortak finansmanı.....	25
BAŞLIK II IPA III YARARLANICISI TARAFINDAN DOĞRUDAN OLMAYAN YÖNETİME İLİŞKİN KURALLAR.....	26
Madde 31 IPARD harcamalarının uygunluğuna ilişkin özel kurallar	26
Madde 32 Denetim İzi	26

Madde 33	Birlik katkısına ilişkin ödemeler	26
Madde 34	Ön finansman	27
Madde 35	Ara ödemeler	27
Madde 36	Nihai bakiyenin ödenmesi	28
Madde 37	Çok yıllık programların söz konusu olması halinde kullanılmamış fonlara ilişkin taahhüdün kaldırılması	28
Madde 38	Ödemelerin kesintiye uğraması	29
Madde 39	Ödemelerin askıya alınması	29
Madde 40	Fonların geri alınması	29
Madde 41	IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan mali düzenlemeler	30
Madde 42	Hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usuller	30
Madde 43	Komisyon tarafından yapılan mali düzeltmeler	30
Madde 44	Mali düzeltmelere ilişkin usul	31
Madde 45	Birlik katkısının tekrar kullanımı	31
Madde 46	Geri ödeme	32
BAŞLIK III	BİR PROGRAMIN VEYA PROGRAMIN BİR KISMININ KAPATILMASI	32
Madde 47	IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan bir programın veya programın bir kısmının kapatılması	32
Madde 48	Doğrudan yönetim ve IPA III yararlanıcısı dışındaki kuruluşlarla doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan bir programın veya programın bir kısmının kapatılması	32
Madde 49	Belgelerin saklanması	32
BAŞLIK IV	MALİ ÇIKARLARIN GÖZETİMİ, KONTROLÜ, DENETİMİ VE KORUNMASI	33
Madde 50	Komisyon, Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu ve Avrupa Sayıştay tarafından gerçekleştirilen gözetim, kontrol ve denetim	33
Madde 51	Birlik'in mali çıkarlarının korunması	35
KISIM VI	İZLEME, DEĞERLENDİRME VE RAPORLAMA	37
BAŞLIK I	İZLEME	37
Madde 52	IPA izleme komitesi	37
Madde 53	Sektörel izleme komitesi	38
BAŞLIK II	DEĞERLENDİRME	39
Madde 54	IPA III yardımının değerlendirilmesi	39
Madde 55	Komisyon tarafından yapılan değerlendirmeler	40
Madde 56	Doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan değerlendirmeler	40
BAŞLIK III	RAPORLAMA	40
Madde 57	Raporlamaya ilişkin ek tanımlar	40
Madde 58	Dil ve format	40
Madde 59	NIPAC tarafından gerçekleştirilecek genel raporlama gereklilikleri	41
Madde 60	IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında NIPAC tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri	41
Madde 61	IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında NAO tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri	42
Madde 62	IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında Yönetim Otoriteleri tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri	43
Madde 63	IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında Denetim Otoritesi tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri	43
KISIM VII	SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ PROGRAMLARINA İLİŞKİN HÜKÜMLER	44
BAŞLIK I	GENEL HÜKÜMLER	44
Madde 64	Sınır ötesi işbirliği şekilleri	44
Madde 65	Sınır ötesi işbirliğine ilişkin ek tanımlar	44
Madde 66	Ortak finansman	45
BAŞLIK II	PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR	45

Madde 67	Tematik öncelikler ve IPA III sınır ötesi işbirliğinin odaklanması.....	45
Madde 68	Coğrafi kapsam.....	45
Madde 69	Sınır ötesi işbirliği programlarının hazırlanması, değerlendirilmesi, onaylanması ve değiştirilmesi	45
Madde 70	Doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan sınır ötesi işbirliği programlarının yönetimine ilişkin IPA III yararlanıcıları arasında yapılan ikili düzenlemeler	46
BAŞLIK III	OPERASYONLAR.....	47
Madde 71	Operasyonların seçimi	47
Madde 72	Yararlanıcılar	47
Madde 73	Teknik yardım	47
BAŞLIK IV	UYGULAMA.....	48
Madde 74	Uygulama yöntemleri	48
BAŞLIK V	PROGRAM YAPILARI VE OTORİTELERİ İLE BUNLARIN SORUMLULUKLARI.....	48
Madde 75	SÖİ yönetimine ilişkin yapılar ve otoriteler.....	48
Madde 76	Sınır ötesi işbirliği yapıları ve Yönetim Otoritesi.....	48
Madde 77	Denetim Otoritesi	50
Madde 78	Ortak İzleme Komitesi (JMC).....	50
Madde 79	Ortak Teknik Sekreteryası (JTS)	51
BAŞLIK VI	RAPORLAMA	52
Madde 80	Yıllık ve nihai uygulama raporları	52
KISIM VIII	NİHAİ HÜKÜMLER	52
Madde 81	İletişim	52
Madde 82	İstişare	52
Madde 83	Uygulanacak hukuk, ihtilafların çözümü.....	52
Madde 84	Üçüncü taraflarla ihtilaflar	54
Madde 85	Bildirimler.....	55
Madde 86	Ekler	55
Madde 87	Yürürlük.....	55
Madde 88	Çerçeve anlaşmanın IPA II için uygulanabilirliği	55
Madde 89	Değişiklik.....	55
Madde 90	Komisyon tarafından askıya alınma ve fesih	56
Madde 91	Kısıtlayıcı AB Tedbirleri.....	56
EK A		59
EK B		69
EK C		77
EK D		79
EK E		85
EK F		90
EK G		93
EK H		96

Birlikte, müştereken "**Taraflar**" olarak anılacak olan,
bir tarafta,

Avrupa Birliği adına ve namına hareket eden, bundan böyle "**Komisyon**" olarak anılacak olan
Avrupa Komisyonu

ve

diğer tarafta,

Türkiye Cumhuriyeti adına hareket eden, bundan böyle "**IPA III yararlanıcısı**" olarak
anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Aşağıdaki gerekçelerle:

- (1) (AB) 2021/1529 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹ ("IPA III Tüzüğü"), IPA III Tüzüğü'nün I. Ekte yer alan yararlanıcı ülkelere ("IPA III yararlanıcıları") mali yardım sağlanması konusunda yasal dayanak teşkil etmektedir.
- (2) IPA III Tüzüğü, IPA III yararlanıcılarını, Birlik üyesi olma yolunda, Birlik'in değerlerine uymaları ve Birlik kurallarına, standartlarına, politikalarına ve uygulamalarına ("Avrupa Birliği müktesebatı") aşamalı şekilde uyum sağlayabilmeleri için gerekli olan siyasi, kurumsal, hukuki, idari, sosyal ve ekonomik reformları kabul etme ve uygulamaya koyma konusunda desteklemeyi ve böylece onların istikrar, güvenlik ve refahlarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.
- (3) IPA III Tüzüğü'nün 9(1) maddesine göre, (AB) 2021/947 sayılı Tüzük'ün² ("NDICI Tüzüğü") 28(1) maddesi hariç olmak üzere, söz konusu Tüzük'ün II. Başlığının III. Bölümü, IPA III Tüzüğü'ne uygulanır.
- (4) (AB, Euratom) 2018/1046 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün³ ("Mali Tüzük") 130. maddesi, Komisyonun, yararlanıcılarla uzun vadeli işbirliğine yönelik mali çerçeve ortaklık anlaşmaları tesis etmesine izin vermektedir.
- (5) 15 Aralık 2021 tarihinde, Komisyon, uygulanabilir yönetim ve kontrol hükümlerini belirleyen Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA III) tesis eden (AB) 2021/1529 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin özel kurallar hakkında (AB) 2021/2236 sayılı Komisyon Uygulama Tüzüğü'nü⁴, (bundan böyle "IPA III Uygulama Tüzüğü" olarak anılacaktır) kabul etmiştir,

¹ Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA III) tesis eden 15 Eylül 2021 tarihli ve (AB) 2021/1529 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 330, 20.9.2021, s. 1).

² 446/2014/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararı'nı değiştiren ve yürürlükten kaldıran ve (AB) 2017/1601 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nü ve (AT, Euratom) 480/2009 sayılı Konsey Tüzüğü'nü yürürlükten kaldıran, Komşuluk, Kalkınma ve Uluslararası İşbirliği Aracı – Küresel Avrupa'yı tesis eden, 9 Haziran 2021 tarihli ve (AB) 2021/947 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 209, 14.6.2021, s. 1).

³ (AB, Euratom) 966/2012 sayılı Tüzük'ü yürürlükten kaldıran ve (AB) 1296/2013, (AB) 1301/2013, (AB) 1303/2013, (AB) 1304/2013, (AB) 1309/2013, (AB) 1316/2013, (AB) 223/2014, (AB) 283/2014 sayılı Tüzükleri ve 541/2014/AB sayılı Kararı değiştiren, Birlik'in genel bütçesine uygulanan mali kurallar hakkında 18 Temmuz 2018 tarihli ve (AB, Euratom) 2018/1046 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 193, 30.7.2018, s. 1).

⁴ Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA III) tesis eden (AB) 2021/1529 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nün uygulanmasına ilişkin özel kurallar hakkında (AB) 2021/2236 sayılı Komisyon Uygulama Tüzüğü (ABRG L 450/10, 16.12.2021, s. 1).

AŞAĞIDAKİ HÜKÜMLER ÜZERİNDE ANLAŞMIŞTIR:

KISIMI GENEL HÜKÜMLER

Madde 1 Yorumlama

- (1) Bu Anlaşma'da aksine herhangi bir açık hüküm bulunmadıkça, bu Anlaşma'da kullanılan terimler; NDICI Tüzüğü, IPA III Tüzüğü ve IPA III Uygulama Tüzüğü'nde kendilerine atfedilen anlamlara gelir.
- (2) Bu Anlaşma'da aksine herhangi bir açık hüküm bulunmadıkça, bu Anlaşma'ya yapılan atıflar; bu Anlaşma'nın değişiklik yapılmış, ekleme yapılmış veya yenisiyle değiştirilmiş haline yapılan atıflardır.
- (3) Bu Anlaşma'da yer alan başlıklar hukuki sonuç doğurmaz ve bu Anlaşma'nın yorumlanmasını etkilemez.

Madde 2 Kısmi geçersizlik ve kasti olmayan boşluklar

Bu Anlaşma'nın herhangi bir hükmü geçersiz ise veya geçersiz hale gelirse veya bu Anlaşma kasıtlı olmayan boşluklar içerirse, bu Anlaşma'nın diğer hükümlerinin geçerliliği etkilenmeyecektir. Taraflar geçersiz bir hükmü, geçersiz hükmün amaç ve niyetine mümkün olduğunca yakın olan geçerli bir hüküm veya mutabakat ile değiştirecektir. Taraflar kasti olmayan boşlukları, IPA III Tüzüğü ve IPA III Uygulama Tüzüğü uyarınca, bu Anlaşma'nın amaç ve niyetine en uygun olan bir hüküm veya mutabakatla giderecektir.

Madde 3 Tanımlar

Bu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda aşağıdaki tanımlar uygulanır:

- (a) “program”, IPA III Tüzüğü'nün 9. maddesi ve NDICI Tüzüğü'nün II. Başlığının III. Bölümünde atıfta bulunulan yıllık veya çok yıllık bir eylem planı veya tedbirdir;
- (b) “IPA III yararlanıcısı”, (AB) 2021/1529 sayılı Tüzük'ün I. Ekte yer alan yararlanıcı ülkelerden biridir;
- (c) “sektörel anlaşma”, belirli bir IPA III programının uygulanmasına ilişkin olarak Komisyon ile bir IPA III yararlanıcısı arasında akdedilen ve bu Anlaşma'da veya finansman anlaşmalarında yer almayan, gözetilmesi gereken kuralların ve usullerin belirlendiği bir düzenlemedir;
- (d) “finansman anlaşması”, IPA III yardımının uygulanmasına ilişkin olarak Komisyon ve IPA III yararlanıcısı arasında akdedilen yıllık veya çok yıllık bir anlaşmadır;
- (e) “otorite”, bir IPA III yararlanıcısının veya bir Üye Devletin merkezi, bölgesel veya yerel seviyedeki bir kamu kurum veya kuruluşudur;
- (f) “büyük proje”, bir dizi iş, faaliyet veya hizmetten oluşan, kendi içinde, kesin bir ekonomik veya teknik mahiyete sahip belirli ve bölünmez bir görevi yerine getirme amacı taşıyan, hedeflerin açıkça tanımlandığı ve toplam maliyeti, ilgili sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında belirtilen maliyeti aşan bir projedir;
- (g) “IPA III yardımının sürdürülebilirliği”, finansal yardımdan kaynaklanan ve ondan doğrudan etkilenen sonuçların, eylemin uygulanma dönemi sona erdikten sonra ne ölçüde devam ettiği veya devam etme olasılığıdır.

- (h) “alıcı”, bir hibe yararlanıcısı (eşleştirme yüklenicisi de dâhil), hizmet, mal alımı veya yapım işi sözleşmesi kapsamındaki yüklenici, sınır ötesi işbirliği programları kapsamındaki bir yararlanıcı, doğrudan olmayan yönetim kapsamında bir katkı anlaşmasının bir akit tarafı veya mali yardım alan herhangi bir gerçek veya tüzel kişidir;
- (i) “mali yıl”, Mali Tüzük’ün 9. maddesinde tanımlanan, belirli bir yılın 1 Ocak’tan 31 Aralık’a kadar olan dönemidir.

Madde 4 Amaç ve kapsam

- (1) Taraflar, IPA III yararlanıcısına, Birlik üyesi olma yolunda, Birlik’in değerlerine uyması ve Birlik kurallarına, standartlarına, politikalarına ve uygulamalarına aşamalı olarak uyum sağlayabilmesi için gerekli siyasi, kurumsal, hukuki, idari, sosyal ve ekonomik reformları kabul etme ve gerçekleştirme konusunda yardım etmek için, IPA III Tüzüğü’nün 3(3) ve (4) maddelerinde ve II ve III. Eklerinde belirtilen tematik öncelikler dâhilindeki eylemleri uygulamayı ve söz konusu Tüzük’ün 3(2) maddesinde listelenen belirli amaçlara ulaşılmasına katkıda bulunmayı kabul eder.
- (2) Programlar, bu Anlaşma’da yer alan hukuki, idari ve teknik çerçeve dâhilinde ve varsa, sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında daha ayrıntılı olarak belirtildiği gibi finanse edilir ve uygulanır.
- (3) Bu Anlaşma’da yer alan hükümler, IPA III Tüzüğü kapsamında finanse edilen programlara uygulanır.
- (4) Bu Anlaşma’da yer alan hükümler, bir veya daha fazla IPA III yararlanıcısı ve bir veya daha fazla Üye Devlet arasındaki IPA III sınır ötesi işbirliği programları, ulusötesi ve bölgeler arası işbirliği programları veya (AB) 2021/1059 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁵ (“Interreg Tüzüğü”) kapsamında tesis edilen ve uygulanan tedbirler için uygulanmaz, ancak söz konusu programlar hakkındaki belirli bir finansman anlaşmasında bu Anlaşma’ya veya bu Anlaşma’nın belirli bir hükmüne açıkça atıfta bulunulduğu durumlar bu bağlamda hariç tutulur.
- (5) IPA III yararlanıcısının idaresi, programların uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm adımları atar.
- (6) Bu Anlaşma, IPA III Tüzüğü kapsamındaki mali yardıma ilişkin olarak Taraflar arasında akdedilen tüm sektörel anlaşmalara ve finansman anlaşmalarına uygulanır.

Madde 5 IPA III kapsamındaki mali yardım ile ilgili genel ilkeler

- (1) IPA III yardımı, Avrupa Birliği Zirvesi ve Konsey tarafından tanımlanan genişleme politikası çerçevesi uyarınca sağlanır ve Genişleme Stratejisi Hakkında Komisyon Bilgilendirmesi’ni, Komisyonun yıllık genişleme paketinde yer alan raporları ve Avrupa Parlamentosunun ilgili ilke kararlarını gerektiği şekilde dikkate alır.
- (2) IPA III kapsamındaki Birlik mali yardımına ilişkin olarak aşağıdaki ilkeler uygulanır:

⁵ Avrupa Bölgesel Kalkınma fonu ve dış finansman araçlarıyla finanse edilen Avrupa bölgesel işbirliği hedefine (Interreg) ilişkin belirli hükümler hakkında 24 Haziran 2021 tarihli ve (AB) 2021/1059 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 23/96/2021/94)

- (a) uyum, tamamlayıcılık, koordinasyon, odaklanma, mülkiyet, ortaklık ve “zarar vermeme” ilkelerine riayet; Mali Tüzük’te öngörülen bütçe ilkelerine uyum;
 - (b) Birlik politikalarıyla tutarlılık ve *AB müktesebatına* aşamalı uyuma destek;
 - (c) IPA III yararlanıcısı, IPA III yardımının sürdürülebilirliğini sağlar;
 - (d) IPA III yardımında önceki katılım öncesi yardım araçları kapsamında alınan dersler göz önünde bulundurulur;
 - (e) IPA III yardımı, IPA III yararlanıcısı ile ortaklaşa olarak, IPA III programlama çerçevesine dayalı bir şekilde ve IPA III yardımının programlanması ve uygulanması IPA III yararlanıcısı tarafından sahiplenilecek şekilde sağlanır;
 - (f) IPA III yardımı, ulusal stratejiler, sektör politikaları, kaynak tahsisi ve harcama uygulamaları arasındaki uyumu artırmayı amaçlayan sektör yaklaşımıyla sürekliliği sağlar. IPA III kapsamında, sektörel reformlar ve yatay ulusal politika planlama, izleme, raporlama ve kamu mali yönetim çerçeveleri arasında uyum sağlamaya sürekli olarak odaklanılacaktır;
 - (g) IPA III yardımının yeterli düzeyde görünürlüğü proaktif bir şekilde sağlanır ve teşvik edilir;
 - (h) yardımın uygulanması sırasında, cinsiyet, ırk ya da etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş veya cinsel yönelim temelinde her türlü ayrımcılığın yapılması engellenir;
 - (i) yardım, belirli bir süre içerisinde ulaşılabilecek olan açık ve doğrulanabilir hedefler içerecek şekilde planlanır. Elde edilen sonuçlar, ilgili, kabul edilir, güvenilir, izlenmesi kolay ve sağlam (RACER) ve ayrıca belirli, ölçülebilir, ulaşılabilir, gerçekçi ve zamana bağlı (SMART) göstergelerle değerlendirilmelidir;
 - (j) IPA III yardımı, özellikle de reformların uygulanmasına yönelik bağlılık ve bu konudaki ilerleme ile ilgili olarak IPA III yararlanıcısının performansına göre ve ayrıca ihtiyaçlara göre, kapsam ve yoğunluk bakımından farklılık gösterir. IPA III yararlanıcısının performansı değerlendirilirken ve sağlanacak yardıma karar verilirken, hukukun üstünlüğü ve temel haklar, demokratik kurumlar ve kamu yönetimi reformu ile ayrıca ekonomik kalkınma ve rekabet edebilirlik alanlarında gösterilen çabalara özellikle dikkat edilir. IPA III Tüzüğü’nün 7(5) maddesinde atıfta bulunulan göstergelerle ölçüldüğü üzere, IPA III yararlanıcısının bu alanlarda önemli bir gerileme olması veya sürekli ilerleme olmaması halinde, yardımın kapsamı ve yoğunluğu buna göre ayarlanır.
- (3) IPA III yardımının sağlanması, IPA III yararlanıcısının bu Anlaşma ve varsa, sektörel anlaşmalar ve finansman anlaşmaları kapsamındaki yükümlülüklerinin yerine getirilmesine bağlıdır.

Madde 6 Ulusal IPA Koordinatörünün Rolü

- (1) IPA III yararlanıcısı, programlamanın koordinasyonu, uygulamanın izlenmesi, IPA III yardımının değerlendirilmesi ve raporlanması sürecinde Komisyonun ana muhatabı olacak olan bir Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) atar.
- (a) IPA III yardımının kullanımı ile genel katılım süreci arasında yakın bir ilişki olmasını sağlar;

- (b) IPA III yararlanıcısının idaresi içindeki ve diğer donörlerle olan koordinasyon dâhil olmak üzere, IPA III yardımının uygulanmasının izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması ile IPA III programlama çerçevesinin hedefleri ve tematik öncelikleri doğrultusunda programlamanın genel koordinasyonunu sağlar;
 - (c) IPA III yararlanıcılarının, 64(2) maddesinin (a) ve (b) bentlerinde atıfta bulunulan ilgili sınır ötesi işbirliği programlarına ve uygun olduğu durumlarda, 64(2) maddesinin (c) bendinde atıfta bulunulan ulusötesi ve bölgeler arası işbirliği programlarına katılımını koordine eder. NIPAC bu koordinasyon görevini bir bölgesel işbirliği koordinatörüne veya uygun görüldüğü şekilde, sınır ötesi işbirliğinin yönetimi için kurulan bir yapıya devredebilir;
 - (d) IPA III yararlanıcısının idaresinin, ilgili programların uygulanmasını kolaylaştırmak üzere gerekli tüm adımları atması için çaba gösterir.
- (2) NIPAC, IPA III yararlanıcısının hükümetinin veya merkezi idaresinin, uygun yetkiyi haiz üst düzey bir temsilcisidir.
- (3) Avrupa Birliği'nin, IPA III yararlanıcısı ile katılım müzakerelerini başlatması halinde NIPAC, katılım müzakerelerinin koordinasyonuna ilişkin ulusal yapılarda bir üst düzey pozisyona atanır.

Madde 7 Uygulama Yöntemleri

- (1) IPA III yararlanıcısına sağlanacak yardım, Mali Tüzük'te öngörüldüğü gibi, aşağıdaki şekillerde sağlanır:
- (a) Mali Tüzük'ün 62(1) maddesinin (a) bendinde tanımlandığı üzere, Birlik Delegasyonundaki görevlileri veya yürütme ajansları da dâhil, Komisyon birimleri tarafından doğrudan yönetim;
 - (b) Komisyonun, Mali Tüzük'ün 62(1) maddesinin (c)(i) bendinde tanımlandığı üzere, IPA III yararlanıcısına bütçe uygulama görevlerini tevdi ettiği doğrudan olmayan yönetim;
 - (c) Mali Tüzük'ün 62(1)(c) maddesinin (ii) ila (viii) bentlerinde tanımlandığı üzere, IPA III yararlanıcıları dışındaki kuruluşlarla doğrudan olmayan yönetim;
 - (d) bu Anlaşma'nın 64(2) maddesinin (a) ve (c) bentlerinde atıfta bulunulan sınır ötesi işbirliği ile ulusötesi ve bölgeler arası işbirliği programları veya Avrupa Birliği Üye Devletlerini içeren ve Interreg Tüzüğü uyarınca uygulanan tedbirler için, Mali Tüzük'ün 62(1) maddesinin (b) bendinde tanımlandığı üzere, Üye Devletlerle paylaşılan yönetim.

Madde 8 Finansman anlaşmaları

- (1) İlgili finansman kararının gerektirdiği durumlarda, IPA III Uygulama Tüzüğü'nün 5. maddesi uyarınca bu mali çerçeve ortaklık anlaşması kapsamında finansman anlaşmaları imzalanabilir.
- (2) Programların IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulandığı durumlarda, mali çerçeve ortaklık anlaşması, arsa sektörel anlaşma, ve finansman anlaşması, bir bütün olarak, Mali Tüzük'ün 129. maddesine, 155(6) maddesine ve 158. maddesine uygun olur.

- (3) IPA III yararlanıcıları arasındaki sınır ötesi işbirliği programları için, Komisyon ve belirli bir programa katılan tüm IPA III yararlanıcıları tarafından tek bir finansman anlaşması imzalanabilir.
- (4) Bölgeler arası, ulusötesi ve diğer tedbirlere ilişkin olarak, bir veya daha fazla Üye Devlet ile bir veya daha fazla IPA III yararlanıcısı arasındaki sınır ötesi işbirliği programlarının uygulanmasına ilişkin kurallar, belirli bir sınır ötesi işbirliği programına ilişkin olarak, Interreg Tüzüğü uyarınca IPA III yararlanıcısı, Komisyon ve uygun olduğu durumlarda, söz konusu sınır ötesi işbirliği programının yönetim otoritesine ev sahipliği yapan Üye Devlet arasında imzalanacak finansman anlaşmasında belirtilir.
- (5) Finansman anlaşmaları, IPA III yararlanıcısının insan hakları, demokratik ilkeler ve hukukun üstünlüğüne saygı ile ilgili bir yükümlülüğü ihlal etmesi durumunda ve ciddi yolsuzluk vakalarında veya IPA III yararlanıcısının, gerekçeli olarak kanıtlanmış şekilde ağır derecede görevi kötüye kullanma suçunu işlemesi halinde, Komisyonun finansman anlaşmalarını askıya alma hakkına sahip olacağının öngörüldüğü kurallar içerir.
- (6) Herhangi bir finansman anlaşmasının bulunmadığı durumlarda, bu mali çerçeve ortaklık anlaşmasında bulunan kurallar uygulanır.

Madde 9 Sektörel anlaşmalar

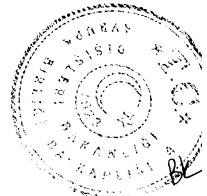
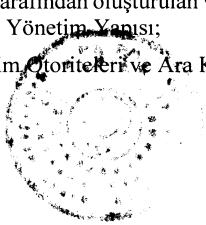
- (1) Bu mali çerçeve ortaklık anlaşması, belirli politika alanlarında veya programlarda IPA III yardımının yönetimine ve uygulanmasına ilişkin özel hükümleri ortaya koyan sektörel anlaşmalarla tamamlanabilir.
- (2) Kırsal kalkınma programlarına ilişkin ayrıntılar, diğer hususların yanı sıra, yardımın hangi tedbirler aracılığıyla uygulanacağını belirtildiği ilgili sektörel anlaşmalarda belirtilir.
- (3) Mevcut olması halinde, belirli bir politika alanı veya programa ilişkin sektörel anlaşmalar, söz konusu politika alanı veya program kapsamında akdedilen tüm finansman anlaşmalarına uygulanır.

KISIM II IPA III YARARLANICISI TARAFINDAN DOĞRUDAN OLMAYAN YÖNETİME İLİŞKİN KURALLAR

BAŞLIK I YÖNETİM VE KONTROL SİSTEMLERİ

Madde 10 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim için yapıların ve otoritelerin oluşturulması

- (1) IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim durumunda, IPA III yararlanıcısı tarafından aşağıda belirtilen yapılar ve otoriteler oluşturulur:
 - (a) Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC);
 - (b) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO);
 - (c) NAO tarafından oluşturulan ve NAO Destek Ofisinden ve Muhasebe Biriminden oluşan Yönetim Yansı;
 - (d) Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar;

- (c) Denetim Otoritesi.
- (2) IPA III yararlanıcısı 1. paragrafta atıfta bulunulan yapılar ve otoriteler arasında ve bünyesinde yeterli şekilde görev ayrımı olmasını sağlar.
- (3) NAO, IPA III yararlanıcısının hükümetinin veya merkezi idaresinin, uygun yetkiyi haiz üst düzey bir temsilcisidir.
- (4) Her programa ilişkin Yönetim Otoritesi, programın genel yönetiminden sorumludur.
- (5) Yönetim Otoritesi, programın mali yönetim görevlerini yürütmek üzere bir veya daha fazla Ara Kurum ("mali yönetime ilişkin Ara Kurumlar") belirler.
- (6) Mali yönetim görevleri Yönetim Otoritesinden ayrılır. Mali yönetime ilişkin Ara Kurum, program dâhilindeki mali kararları özerk bir şekilde alır.
- (7) Bir programın Yönetim Otoritesi, IPA III yararlanıcısının hükümetinin veya idaresinin sisteminde sorumlu olduğu politika alanının yönetim görevlerini yürütmek üzere bir veya daha fazla Ara Kurum ("politika yönetimine ilişkin Ara Kurumlar") belirleyebilir.
- (8) IPA III yıllık programları için:
- (a) Amacı IPA III yararlanıcılarını Avrupa Yapısal ve Yatırım Fonlarının kullanılmasına hazırlamak olan eylemler hariç olabileceği üzere, Yönetim Otoritesi, NIPAC ofisinde oluşturulur;
- (b) Yıllık programın desteklediği politika alanlarından sorumlu kuruluşlar politika yönetimine ilişkin Ara Kurumlar tarafından belirlenir.
- (9) IPA III kırsal kalkınma programları için, bu maddenin (1) paragrafının (d) bendinde atıfta bulunulan yapılar aşağıdakilerdir:
- (a) A Ekinin 6a klotunda öngörüldüğü üzere, tedbirlerin seçimi ve tanıtımı, ilgili eylemin koordinasyonu, değerlendirmesi, izlenmesi ve raporlanması dâhil, eylemlerin hazırlanmasından ve uygulanmasından sorumlu, merkezi seviyede hareket eden bir kamu kuruluşu olan IPA Kırsal Kalkınma (IPARD) Yönetim Otoritesi. IPARD Yönetim Otoritesi, münhasır sorumluluklara sahip bir üst düzey görevli tarafından yönetilir;
- (b) Üye Devletlerdeki ödeme kurumu ile benzer nitelikte görevlere sahip, A Ekinin 6b klotunda öngörüldüğü üzere, projelerin seçiminin ve tanıtımının yanı sıra taahhütlerin ve ödemelerin onaylanması, kontrolü ve muhasebesinden ve ödemelerin yapılmasından sorumlu IPARD Ajansı.

Madde 11 Yapıların ve otoritelerin görev ve sorumlulukları

- (1) 10. maddede söz edilen yapılara ve otoritelere, A Ekinde belirtilen görev ve sorumluluklar verilir ve söz konusu yapılar ve otoriteler B Ekindeki iç kontrol çerçevesine uygun hareket eder.
- (2) Verilen özel görev ve sorumluluklar, A Ekinde belirtilen görev ve sorumlulukların verilmesi için seçilen temel yaklaşım doğrultusunda sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirlenebilir.
- (3) Eylemlerin yönetimi, uygulanması, kontrolü, gözden geçirilmesi, değerlendirilmesi, raporlanması veya denetimine ilişkin bir faaliyet, özellikle bir sorumluluğun belirli

kişilere veya kuruluşlara verildiği, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetimde, IPA III yararlanıcısı, bu kişilerin veya kuruluşların söz konusu sorumlulukla ilişkili görevleri yerine getirmelerini sağlar. Buna özellikle, bu kişiler veya kuruluşlar ile söz konusu faaliyete katılan birimler arasında hiyerarşik bağlantı olmadığı durumlar dâhildir. IPA III yararlanıcısı bu kişilere veya kuruluşlara özellikle aşağıdakileri tespit etme yetkisi verir:

- (a) ilgili yapıların ve otoritelerin haklarının ve yükümlülüklerinin detaylandırıldığı resmi çalışma düzenlemeleri;
- (b) bilgi talep etme yetkisi ve gerekirse, belgelere ve personele yerinde erişim hakkı dâhil, kendileri ve ilgili birimler arasındaki bilgi alışverişi için uygun bir sistem;
- (c) uyulacak standartlar ve izlenecek usuller.

BAŞLIK II IPA III YARARLANICISINA BÜTÇE UYGULAMA GÖREVLERİNİN TEVDİ EDİLMESİNE İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

Madde 12 IPA III yararlanıcısına bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesine ilişkin şartlar

- (1) Komisyon, bir finansman anlaşması akdetmek suretiyle IPA III yararlanıcısına bütçe uygulama görevlerini tevdi eder.
- (2) IPA III yararlanıcısı, IPA III fonlarını yönetirken güvenilir mali yönetim, şeffaflık ve ayrımcılık yapmama ilkelerini gözetir ve IPA III yardımının görünürlüğünü temin eder. IPA III yararlanıcısı, diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki hususlara gereken önemi vererek, Avrupa Birliği'nin mali çıkarlarının, Komisyonun IPA III fonlarını doğrudan uyguladığı durumlar için öngörülen koruma seviyesine eşdeğer bir seviyede korunmasını sağlar:
 - (a) eylemin mahiyeti;
 - (b) içerdiği mali riskler;
 - (c) kendisine tevdi edilen görevlerin uygulanmasını denetlemek ve desteklemek için Komisyon tarafından alınan tedbirlerle birlikte kendi sistem, kural ve usullerinden kaynaklanan güvence düzeyi.
- (3) IPA III yararlanıcısı, Avrupa Birliği'nin mali çıkarlarını korumak amacıyla:
 - (a) uluslararası en iyi uygulamalara dayalı ve özellikle usulsüzlüklerin ve dolandırıcılığın önlenmesine, tespitine, raporlanmasına ve düzeltilmesine imkan veren, etkili ve etkin bir iç kontrol sistemini tesis eder ve işleyişinin devamlılığını sağlar;
 - (b) doğru, eksiksiz, analitik ve güvenilir bilgileri zamanında sağlayan bir muhasebe sistemi kullanır;
 - (c) 10(1) maddesinin (a) ile (d) bentlerinde atıfta bulunulan yapıların ve otoritelerin, ilgili yapılardan ve otoritelerden işlevsel açıdan bağımsız olan bir Denetim Otoritesi tarafından, uluslararası alanda kabul görmüş denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirilen bir bağımsız dış denetim yaptırılmasını sağlar;
 - (d) şeffaf, ayrımcı nitelikte olmayan, etkin ve etkili inceleme usulleri, usulüne uygun olmayan bir şekilde ödenen fonların geri alınmasını amaçlayan kurallar ve fonlara

erişimden hariç tutmaya ilişkin kurallar dâhil, üçüncü taraflara finansman sağlanmasına ilişkin uygun kurallar ve usuller uygular;

- (e) 23. madde uyarınca, alıcıları hakkında yeterli bilgiyi kamuya açıklar;
- (f) kişisel verilerin, (AB) 2018/1725 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁶ ve (AB) 2016/679 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁷nde atıfta bulunulan seviyeye eşdeğer seviyede korunmasını sağlar⁷.
- (4) IPA III yararlanıcısının sistem, kural ve usullerinde veya IPA III yararlanıcısına tevdi edilen, Birlik fonlarına ilişkin bütçe uygulama görevleriyle ilgili usullerde önemli değişiklikler yapıldığında, IPA III yararlanıcısı Komisyonu gecikmeksizin bu durumdan haberdar eder. Komisyon, 3. paragrafta belirtilen gerekliliklerin yerine getirilmesinin sürekliliğini sağlamak için, IPA III yararlanıcısı ile akdedilen finansman anlaşmalarını gözden geçirir.

Madde 13 Bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesi

- (1) NAO, IPA III yararlanıcısına belirli bir programa ilişkin bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesi için Komisyona talep sunulmasından sorumludur.
- (2) NAO, 1. paragrafta atıfta bulunulan talebi sunmadan önce 12(3) maddesinin ve B Ekinin gerekliliklerinin yerine getirilmesini sağlar. NAO, bunu yaparken, (AB) 231/2014 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü⁸ (“IPA II Tüzüğü”) veya önceki bir finansman anlaşması uyarınca yapılan bir tevdi ile ilgili olarak yürütülen bir *ön* değerlendirmenin sonuçlarına istinat edebilir.

NAO’nun daha önceki bir *ön* değerlendirmeye istinat edemediği hallerde, talep 10(1) maddesinin (a) ile (d) bentleri kapsamındaki yapılar ve otoriteler hakkında, bir dış denetçi tarafından bu yapılardan ve otoritelerden bağımsız olarak tanzim edilen bir denetim görüşü ile desteklenir. Denetim görüşü, uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına göre yapılan incelemelere dayalıdır.

- (3) Komisyon, IPA III yardımının bütçe uygulama görevlerini tevdi etmeden önce, bu maddenin 1. paragrafında atıfta bulunulan talebi ve 10. maddede atıfta bulunulan tesis edilmiş yapıları ve otoriteleri inceler ve Mali Tüzük’ün 154(4) maddesi uyarınca *ön* değerlendirme amaçları doğrultusunda, bu Anlaşma’nın 12(3) maddesinde ve B Ekinde belirtilen gerekliliklerin yerine getirildiğine dair kanıt elde eder. Bu inceleme, Komisyon tarafından gerçekleştirilen yerinde doğrulamaları içerebilir.

IPA III yararlanıcısına bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesi için, Komisyon, IPA II Tüzüğü veya önceki bir finansman anlaşması uyarınca yapılan bir tevdi işlemiyle ilgili olarak yürütülen bir *ön* değerlendirmenin sonuçlarına istinat edebilir.

⁶ (AB) 45/2001 sayılı Tüzük’ü ve 1247/2002 sayılı Karar’ı yürürlükten kaldıran ve kişisel verilerin Birlik kurumları, organları, ofisleri ve ajansları tarafından işlenmesiyle ilgili olarak gerçek kişilerin korunması ve söz konusu verilerin serbest dolaşımı hakkında 23 Ekim 2018 tarihli ve (AB) 2018/1725 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 295, 21.11.2018).

⁷ 95/46/AT sayılı Direktif’i yürürlükten kaldıran ve kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili olarak gerçek kişilerin korunması ve söz konusu verilerin serbest dolaşımı hakkında 27 Nisan 2016 tarihli ve (AB) 2016/679 sayılı Tüzük (Genel Veri Koruma Tüzüğü) (ABRG L 119, 25.4.2016).

⁸ Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA II) tesis eden 11 Mart 2014 tarihli ve (AB) 231/2014 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 44, 15.2.2014).

Söz konusu değerlendirmelerin bütün gereklilikleri kapsamaması halinde, Komisyonun talebi üzerine IPA III yararlanıcısı ek kanıtlar sağlar.

Madde 14 Yönetim Yapısı ve Yönetim Otoriteleri ile Ara Kurumların 12(2) ve (3) maddesine ve B Ekine uymaması halinde alınacak tedbirler

- (1) Komisyon bütçe uygulama görevlerini tevdi ettikten sonra NAO, 12(2) ve (3) maddesinde ve B Ekinde belirtilen uygulanabilir gerekliliklerin, 10(1) maddesinin (a) ila (d) bentleri uyarınca tesis edilen yönetim yapıları ve otoriteler tarafından sürekli olarak yerine getirilmesini izler. Bu gerekliliklerin yerine getirilmemesi halinde NAO, bir kopyasını NIPAC ve Denetim Otoritesine göndermek suretiyle, gecikmeksizin Komisyonu bilgilendirir ve yapılan ödemelere veya imzalanan sözleşmelere ilişkin uygun koruma tedbirlerini alır. Gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumu, yıllık yönetim beyannamelerinde ve görev tevdi taleplerinde yeterince yansıtılmalıdır.
- (2) Ayrıca, NAO, 1. paragrafta atıfta bulunulan gerekliliklerin yeniden yerine getirilmesini sağlamak için gereken bütün adımları atar.

Madde 15 Tevdi edilen bütçe uygulama görevlerine ilişkin finansman anlaşmasının bazı kısımlarının askıya alınması veya feshedilmesi

- (1) Komisyon, 8(5) maddesine, 12(2) ve (3) maddelerine, 51(1) maddesine, 91. maddeye ve B Ekine uyumu izler ve bu gereklilikler artık yerine getirilmediği takdirde, herhangi bir zamanda, finansman anlaşmasının bazı kısımlarının askıya alınmasını veya feshedilmesini de içeren uygun düzeltici tedbirleri alabilir.
- (2) Komisyonun, tevdi edilen bütçe uygulama görevleri ile ilgili olarak finansman anlaşmasının bazı kısımlarını askıya alması veya feshetmesi halinde, aşağıdaki hükümler uygulanır:
 - (a) Komisyon IPA III yararlanıcısına fon transferini durdurabilir;
 - (b) askıya alma veya fesih bildiriminden sonra ilgili yapılar ve otoriteler tarafından bulunulan yeni yasal taahhütler, IPA III yardımı için uygun olarak değerlendirilmez;
 - (c) diğer herhangi bir mali düzeltmeye hâle gelmeksizin Komisyon, bütçe uygulama görevlerinin tevdi edilmesine ilişkin gerekliliklere geçmişte uygun hareket edilmemesinden etkilenen işlemlerde, 43. maddede ön görüldüğü şekilde mali düzeltmeler yapabilir.
- (3) Sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında, tevdi edilen bütçe uygulama görevlerine ilişkin kısımların askıya alınması veya feshedilmesi ile ilgili ek hükümler öngörülebilir.

KISIM III PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR

Madde 16 Yardımın programlanması

- (1) IPA III yardımı, IPA III Tüzüğü'nün 9. maddesi ve NDICI Tüzüğü'nün II. Başlığının III. Bölümü uyarınca uygulanır.
- (2) IPA III programları, IPA III yararlanıcısı ile onaylaşarak, IPA III Tüzüğü'nün 7. maddesinde belirtilen IPA III programlama esaslarına dayalı olarak, 5. maddede atıfta bulunulan ilkeler doğrultusunda hazırlanır. Programlar, IPA III Tüzüğü'nün 9(1)

maddesinde belirtildiği gibi, her programın ayrıntılarının açıklandığı eylem belgelerinden oluşur. Bu belgeler; Komisyon tarafından, IPA III yararlanıcıları ile yakın iştişare içerisinde hazırlanan, çok ülkeli eylem belgeleri hariç olmak üzere, IPA III yararlanıcısı tarafından, Komisyonla yakın iştişare içerisinde hazırlanır.

- (3) 16(5) ve 16(7) maddesinde ve 69. maddede atıfta bulunulan programlar veya Komisyonun eylem belgelerini hazırlamaktan sorumlu olduğu durumlar hariç olmak üzere, IPA III yararlanıcısı; Avrupa makro-bölgesel ve deniz havzası stratejileri dâhil ilgili stratejileri gerektiği gibi dikkate almak suretiyle, IPA III programlama çerçevesinde tanımlanan tematik önceliklere ve sürece uygun olarak ve Komisyon rehberliğinde, stratejik cevap ve eylem belgelerini hazırlar. NIPAC, kendi idaresi içerisinde koordinasyon sağlar ve hazırlık esnasında Komisyonla yakın iştişarede bulunulmasını temin eder. NIPAC, stratejik cevap ve eylem belgelerini, Komisyonla kararlaştırılan programlama zaman çizelgesine göre Komisyona sunar.
- (4) IPA III yararlanıcıları, ekonomik, sosyal ve çevresel ortaklar, sivil toplum kuruluşları ve yerel otoriteler gibi, ilgili kamu kuruluşlarıyla ve paydaşlarla usulüne uygun bir şekilde iştişarede bulunulmasını ve bunların, programların tasarımı, uygulanması ve ilişkili izleme süreçleri esnasında anlamlı bir rol oynayabilmelerine imkân veren ilgili bilgilere zamanında erişmelerini sağlar.
- (5) IPA III yardımı, operasyonel programlar aracılığıyla, IPA III programlama çerçevesinde belirtilen ilgili tematik önceliklere dayalı olarak ve Komisyon rehberliğinde uygulanabilir. Bu programlar, IPA III yararlanıcısı tarafından Komisyonla yakın iştişare içerisinde hazırlanan eylem belgelerine dayalı olarak, Komisyon tarafından kabul edilir.

Uygulama, NDICI Tüzüğü'nün 30(3) maddesi uyarınca, yıllık taksitlere sahip çok yıllık programlar halinde gerçekleştirir.

Operasyonel programlar, ilgili Komisyon talimatlarında gerekli görülen ve diğerlerinin yanı sıra aşağıdakilerin de dâhil olduğu tüm bilgileri içerir:

- (a) orta vadeli ihtiyaçlara ve hedeflere ilişkin değerlendirme;
 - (b) ilgili paydaşlarla gerçekleştirilen iştişarenin genel değerlendirmesi;
 - (c) seçilen stratejik eylemlere ilişkin açıklama;
 - (d) her yıl için Birlik yardımının toplam tutarının gösterge olarak belirtildiği, yeterince detaylandırılmış mali tablo;
 - (e) teklif edilen değerlendirme ve izleme yöntemleri;
 - (f) varsa, büyük projelerin gösterge niteliğindeki listesi;
 - (g) ilgili olduğu durumlarda, 10. madde ve A Eki uyarınca, IPA III yararlanıcısının programın yönetimine ve kontrolüne ilişkin yapıları ve otoriteleri hakkında açıklama.
- (6) 16(5)(f) maddesinde atıfta bulunulan bir büyük proje, 30.000.000 Avro'yu aşan bir toplam bedele sahiptir.

Büyük projeler, değerlendirilmek üzere IPA III yararlanıcısı tarafından Komisyona sunulur. Büyük projelerin finansmanı her iki tarafca kararlaştırılır.

- (7) IPA III kırsal kalkınma yardımı (IPARD), IPA III programlama çerçevesinde ve IPA III yararlanıcısının tarım ve kırsal kalkınma stratejilerinde belirtilen ilgili önceliklere

dayalı olarak sağlanır. Uygulama, NDICI Tüzüğü'nün 30(3) maddesi uyarınca, merkezi seviyede tanzim edilmiş ve tüm IPA III uygulama dönemini kapsayan, yıllık taksitlere sahip çok yıllık programlar halinde gerçekleşir. IPARD III programı, sektörel anlaşmada daha ayrıntılı olarak belirtilen, önceden tanımlanmış tedbirler setinden oluşur. Program, IPARD Yönetim Otoritesi tarafından, uygun ilgili taraflarla istişare edildikten sonra Komisyona sunulmak üzere, bu Anlaşma'nın 10(9) maddesinin (a) bendinde belirtildiği gibi hazırlanır.

Kırsal kalkınmaya yapılan IPA III yardımı, aşağıdaki hedeflere ulaşılmasına katkıda bulunur:

- (a) zirai gıda sektörünü aşamalı bir şekilde AB standartlarıyla uyumlu hale getirerek ve güvenli, besleyici ve sürdürülebilir gıdaya olan toplumsal taleplere daha iyi cevap verecek olan, çiftlikte üretimin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini iyileştirerek, zirai gıda sektörünün rekabet gücünü artırmak;
- (b) kırsal alanlarda ticari kalkınmayı, büyümeyi ve istihdamı kolaylaştırmak, çiftçilerin değer zinciri içindeki konumunu iyileştirmek ve genç çiftçilerin ilgisini tarıma çekmek;
- (c) iklim değişikliğinin azaltılmasına ve iklim değişikliğine uyuma katkıda bulunmak, doğal kaynakların sürdürülebilir yönetimini teşvik etmek ve çevrenin korunmasına katkıda bulunmak;
- (d) kırsal alanlarda toplumsal kalkınmayı ve sosyal sermayeyi iyileştirmek ve iyi yönetim ilkelerine uyarak tarımsal ve kırsal kalkınmaya ilişkin modern kamu yönetimleri kurmak.

Madde 17 Programların kabulü ve programlarda değişiklikler yapılması

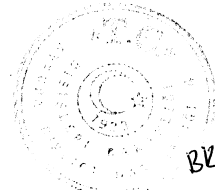
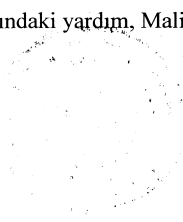
- (1) Kabul edilmelerinin ardından programlarda, gerekirse, NDICI Tüzüğü'nün 25. maddesi uyarınca değişiklik yapılabilir.
- (2) IPA III yararlanıcısı tarafından sunulan değişiklik teklifleri usulüne uygun bir şekilde gerekçelendirilir ve en azından aşağıdaki bilgileri içerir: değişiklik yapılmış programın metni, teklif edilen değişikliğe ilişkin gerekçeler, ilgili olduğu durumlarda mali etki dâhil, değişikliğin beklenen etkileri.
- (3) IPA III yararlanıcısı, ilgili Birlik mevzuatındaki değişimleri yansıtmak için gerekli olduğunda veya uygulamaya ilişkin koşullardaki değişimlerin gerektirdiği durumlarda programlarda değişiklikler teklif eder.
- (4) Komisyon tarafından hazırlanan ilgili belgelerde ve talimatlarda öngörüldüğü şekilde, programların hazırlanmasına, kabulüne ve değişikliklerine ilişkin ayrıntılı hükümler uygulanır.

KISIM IV UYGULAMAYA İLİŞKİN KURALLAR

BAŞLIK I UYGULAMAYA İLİŞKİN GENEL KURAL VE İLKELER

Madde 18 Satın alma usulleri, hibelerin verilmesine ilişkin usuller ve diğer usuller

- (1) IPA III kapsamındaki yardım, Mali Tüzük'ün hükümlerine göre yönetilir.

- (2) Tüm hizmet, mal alımı, yapım işi, hibe ve eşleştirme sözleşmeleri, söz konusu usulün başladığı dönemde yürürlükte olan, dış eylemlerin uygulanmasına ilişkin AB yasal çerçevesine ve Komisyon standartlarına göre imzalanır ve uygulanır.
- (3) İhale usullerinin yanı sıra hibe çağrıları, eşleştirme ve ödül sonuçları, Mali Tüzük uyarınca ve bu Anlaşma'nın 23. maddesinde daha ayrıntılı olarak belirtildiği gibi yayımlanır.
- (4) IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim durumunda, ilgili finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonraki bir ay içerisinde NAO, finansman anlaşması kapsamında uygulanan program(lar) için Komisyona, tüm uygulama dönemini kapsayan satın alma, sözleşme ve mali tahminlerini sunar. Bu yükümlülük, kırsal kalkınma programlarına uygulanmaz.
- (5) Satın alma ile ilgili olarak, IPA III yararlanıcısının 2014/24/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'yle⁹ uyumlu kuralları ve usulleri, Komisyon tarafından Mali Tüzük uyarınca uygulanan kurallara eşdeğer olarak kabul edilebilir. Komisyon, finansman anlaşmasındaki ilgili hükmün şartlarına tabi olmak suretiyle, bu kuralların ve usullerin IPA III yardımının uygulanması için geçerli olmasını kabul edebilir.

Madde 19 Satın alma usullerine, hibelerin verilmesine ilişkin usullere ve diğer usullere ilişkin uyruk ve menşe kuralları

- (1) IPA III kapsamında finanse edilen programlara ilişkin satın alma usullerine, hibe ve ödül verilmesine ilişkin usullere katılım, uluslararası¹⁰ ve bölgesel kuruluşlara ve aşağıdaki ülkelerin (bundan böyle "uygun ülkeler" olarak anılacaktır) uyruğuna sahip tüm diğer gerçek kişilere ve bu ülkelerde geçerli bir şekilde kurulmuş olan tüm tüzel kişilere açıktır:
 - (a) Üye Devletler, IPA III yararlanıcıları, Avrupa Ekonomik Alanı Anlaşması'nın akit tarafları ve NDICI Tüzüğü'nün I. Eki kapsamına dâhil olan ortak ülkeler ve
 - (b) Dış yardıma karşılıklı erişimin Komisyon tarafından tesis edildiği ülkeler. Bir ülke, Birlik'in kuruluşlarına ve IPA III kapsamında uygun ülke olarak değerlendirilen ülkelerin kuruluşlarına eşit şartlarda uygunluk hakkı verdiğinde, en az bir yıllık sınırlı bir süreyle, karşılıklı erişim sağlanabilir. Komisyon, karşılıklı erişim hakkında karar vermeden önce, IPA III yararlanıcısı ile istişare edecektir.
- (2) IPA III kapsamında finanse edilen tüm malzemeler herhangi bir ülke menşeli olabilir.
- (3) Bu maddede yer alan kurallar, istihdam edilen veya başka bir şekilde uygun bir yüklenici veya ilgili olduğu durumlarda alt yüklenici tarafından yasal olarak

⁹ Yapım işleri sözleşmelerinin, kamu mal alımı sözleşmelerinin ve kamu hizmet sözleşmelerinin imzalanmasına ilişkin usullerin koordinasyonu hakkında 31 Mart 2004 tarihli ve 2004/18/AT sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'ni yürürlükten kaldıran ve kamu alımları hakkında 26 Şubat 2014 tarihli ve 2014/24/AB sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi.

¹⁰ Uluslararası Kuruluşlar, uluslararası anlaşmalarla kurulmuş kuruluşlar, kamu sektörü kuruluşları, bu kuruluşlarca kurulmuş olan uzman ajanslar ve bir Komisyon kararıyla uluslararası kuruluşların bünyesine alınmış, diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır.

sözleşmeye bağlanmış olan gerçek kişiler için uygulanmaz ve bu kişiler için uyruk kısıtlamaları oluşturmaz.

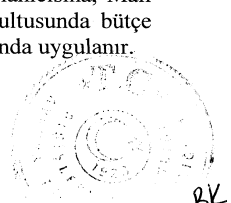
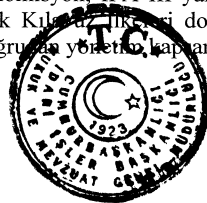
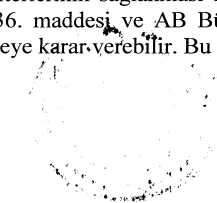
- (4) Mali Tüzük'ün 62(1) maddesinin (c)(ii) ile (viii) bentlerinde atıfta bulunulduğu üzere bir kuruluşla ortaklaşa finanse edilen veya kuruluşlarla doğrudan veya doğrudan olmayan yönetimi altında uygulanan programlar için, söz konusu kuruluşların uygunluk kuralları da uygulanır.
- (5) Donörlerin Komisyon tarafından kurulmuş bir vakıf fonuna veya dışarıdan tahsis edilen gelirler aracılığıyla finansman sağladığı durumlarda, vakıf fonunun kuruluş sözleşmesindeki uygunluk kuralları veya dışarıdan tahsis edilen gelirler durumunda, donör ile olan anlaşmadaki uygunluk kuralları uygulanır.
- (6) IPA III ve başka bir Birlik finansal aracıyla finanse edilen programlar söz konusu olması halinde, araçların herhangi biri kapsamında uygun olan kuruluşlar uygun olarak kabul edilir.
- (7) Çok ülkeli programlar olması durumunda, program kapsamındaki IPA III yararlanıcılarının ve bölgelerin uyruğunu taşıyan tüzel kişiler ile bu ülkeler ve bölgelerde etkin şekilde yerleşik olan tüzel kişiler, uygun olarak kabul edilebilir.
- (8) Bu maddenin uygunluk kuralları, programın özel mahiyeti ve hedefleri sebebiyle veya programın etkili bir şekilde uygulanması için gerektiği durumlarda uyruk, coğrafi konum veya başvuru sahiplerinin niteliği bakımından sınırlandırılabilir.
- (9) Uygun olmayan ülkelerden teklif verenler, başvuru sahipleri ve adaylar, aciliyet halinde veya ilgili ülkelerin veya bölgelerin piyasalarında hizmetlerin mevcut olmaması halinde veya uygunluk kurallarının uygulanmasının bir programın gerçekleştirilmesini imkânsız hale getireceğinin veya aşırı derecede zorlaştıracığının usulüne uygun bir şekilde kanıtlandığı diğer durumlarda, Komisyon tarafından uygun olarak kabul edilebilir.
- (10) Yerel kapasiteleri, pazarları ve satın alımları desteklemek amacıyla, Mali Tüzük'ün tek bir ihale bazında sözleşme imzalanmasını öngördüğü durumlarda, yerel ve bölgesel yüklenicilere öncelik verilir. Tüm diğer durumlarda, yerel ve bölgesel yüklenicilerin katılımı, Mali Tüzük'ün ilgili hükümleri uyarınca teşvik edilir.

Madde 20 Birlik programlarına ve ajanslarına katılım

- (1) Yardım, IPA III yararlanıcısının Birlik programlarına ve Birlik ajanslarına katılımının desteklenmesi amacıyla sağlanabilir.
- (2) IPA III yararlanıcısının Birlik programlarına katılımında, IPA III yararlanıcılarının Birlik programlarına katılımına ilişkin genel ilkeleri tesis eden anlaşmalar uyarınca, Komisyon ve IPA III yararlanıcısı arasında akdedilen bir anlaşmada, her bir belirli Birlik programı için belirtilen özel hüküm ve koşullara uyulur.

Madde 21 IPA III yararlanıcısına bütçe desteği verilmesine ilişkin uygulama ilkeleri

- (1) IPA III yardımının bütçe desteği aracılığıyla uygulanması amaçları bakımından geçerli uygunluk kriterlerinin sağlanması kaydıyla Komisyon; IPA III yararlanıcısına, Mali Tüzük'ün 236. maddesi ve AB Bütçe Destek Kılavuzuna ilişkin doğrultusunda bütçe desteği vermeye karar verebilir. Bu destek, doğrudan yönettiği kapsamda uygulanır.

- (2) Bütçe desteği, IPA III yararlanıcısıyla mutabık kalınan ve finansman anlaşmasında öngörülen hedeflere ulaşılmasına yönelik yeterli ilerleme kaydedilmesi şartıyla ödenir.
- (3) IPA III yararlanıcısıyla akdedilen ilgili finansman anlaşmaları aşağıdakileri içerir:
 - (a) üçüncü ülke için; Komisyonun Mali Tüzük'ün 236(2) maddesinde atıfta bulunulan koşulların yerine getirilmesini değerlendirmesine imkân veren güvenilir bilgileri, Komisyona zamanında sunma yükümlülüğü;
 - (b) Komisyon için; IPA III yararlanıcısının insan hakları, demokratik ilkeler ve hukukun üstünlüğüne saygı ile ilgili bir yükümlülüğü ihlal etmesi durumunda ve ciddi yolsuzluk vakalarında finansman anlaşmasını askıya alma hakkı;
 - (c) üçüncü ülkeye atfedilebilir ciddi usulsüzlüklerin, ilgili Birlik fonlarının ödenmesine halel getirdiğinin tespit edilmesi halinde, söz konusu üçüncü ülkenin, ilgili operasyon fonlarının tamamını veya bir kısmını derhal geri ödemeyi taahhüt edeceği uygun hükümler.

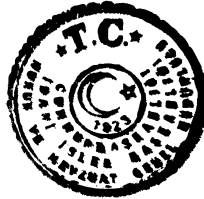
Madde 22 Eşleştirmeyle ilgili uygulama ilkeleri

- (1) Eylemler, seçilen Üye Devletlerin idarelerinin talep edilen kamu sektörü uzmanlığını sağlamayı kabul ettiği eşleştirme aracılığıyla uygulanabilir. Eşleştirme, ilgili Üye Devletin/Üye Devletlerin yaptığı masrafların geri ödemesini kapsar ve özellikle IPA III yararlanıcısının idaresine tam zamanlı danışmanlık yapmak üzere görevlendirilen, bundan böyle yerleşik eşleştirme danışmanı (RTA) olarak anılacak olan bir katılım öncesi danışmanın uzun süreliğine geçici görevlendirilmesini öngörebilir. IPA III yararlanıcısı, RTA için yeterli ofis olanaklarını sağlar.
- (2) Komisyon tarafından oluşturulan bir eşleştirme kılavuzu tüm eşleştirmelere uygulanır.

BAŞLIK II ŞEFFAFLIK VE GÖRÜNÜRLÜK

Madde 23 Bilgilendirme, tanıtım ve şeffaflık

- (1) IPA III yararlanıcısı, yardımın verilmesinde şeffaflığın ve hesap verebilirliğin artırılmasına yönelik taahhütte bulunur. IPA III kapsamında alınan yardımın değeri hakkında bilgileri yayımlar.
- (2) Doğrudan olmayan yönetim halinde, IPA III yararlanıcısı, Komisyon tarafından gerçekleştirilen değerlendirmeyi müteakip, geçerli kurallar ve usuller uyarınca, söz konusu kurallar Komisyonun kurallarına eşdeğer kabul edildiği ölçüde, alıcılar hakkındaki bilgileri yayımlar.
- (3) Böyle bir değerlendirmenin olmaması halinde veya değerlendirmede IPA III yararlanıcısının kurallarının Komisyonun kurallarına eşdeğer olduğunun teyit edilmediği hallerde, IPA III yararlanıcısı, duruma göre finansman anlaşmalarında veya sektörel anlaşmalarda yer alan, satın alım ve hibe sözleşmeleri hakkındaki bilgileri yayınlamaya ilişkin gerekliliklere uyar.
- (4) IPA III yararlanıcısı, IPA III programlarını ve her türlü revizyon ve değişiklikleri yayımlar.

Madde 24 Stratejik iletişim ve görünürlük

- (1) IPA III yararlanıcısı, AB'ye ilişkin ve AB'ye katılıma ilişkin kamu desteği sağlamak amacıyla, daha yakın AB entegrasyonundan ve AB desteğiyle uygulanan reformlardan kaynaklanan fırsatlar hakkında kamu farkındalığını artırır.
- (2) IPA III yararlanıcısı, kendi görünürlük ve iletişim tedbirlerinde kamuyu aşağıdakiler hakkında bilgilendirir:
 - (a) AB değerleri, politikaları ve programları ve bunların insanların günlük yaşamı üzerindeki etkisi;
 - (b) AB katılım süreci ve beraberindeki reformlar ile bunların vatandaşlar ve ekonomiler bakımından uzun vadeli faydaları ve sunduğu fırsatlar;
 - (c) AB tarafından finanse edilen projelerin vatandaşlar ve ekonomiler üzerindeki somut olumlu etkisine odaklanılarak, IPA III yararlanıcısına sağlanan AB fonları ve bunların AB değerleriyle ve politika hedefleriyle bağlantısı.
- (3) Özellikle, IPA III yararlanıcısı aşağıdakileri yaparak, AB fonlarının menşeyini teyit eder ve uygun şekilde görünürlüklerini sağlar:
 - (a) mevcut olmaları halinde, resmi bir internet sitesinde ve sosyal medya hesaplarında yayınlanacak olanlar da dâhil olmak üzere, fonların uygulanmasıyla ilgili tüm belgelerde ve iletişim materyallerinde görünür bir şekilde, AB'den alınan desteğin vurgulandığı bir beyana yer vermek;
 - (b) medya dâhil olmak üzere birçok hedef kitleye, uyumlu, etkili ve orantılı, hedefe yönelik bilgiler sunarak eylemlerin ve bunların sonuçlarının tanıtımını yapmak.
- (4) IPA III yararlanıcısı, görünürlük ve iletişim tedbirlerinin planlanması ve uygulanması hakkında Komisyonu bilgilendirir ve Komisyonun söz konusu tedbirlere ilişkin planlamalarıyla ve uygulamalarıyla sinerji oluşturmaya çalışır.
- (5) Komisyon ve IPA III yararlanıcısı, IPA III yararlanıcısına yapılan IPA III yardımı kapsamındaki programlar ve eylemler hakkında bilgiler sunmak ve bu bilgilerin aktif olarak tanıtımını yapmak için, tutarlı bir görünürlük ve iletişim faaliyetleri planı üzerinde anlaşmaya varır. Bu faaliyetlerin uygulanmasına ilişkin usuller, sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirtilir.
- (6) Doğrudan yönetim durumunda, 5. paragrafta atıfta bulunulan faaliyetlerin uygulanması, IPA III yararlanıcısının yardımıyla Komisyonun sorumluluğundadır.
- (7) IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim durumunda ve 64(2) maddesinin (b) bendinde atıfta bulunulan sınır ötesi işbirliği programları için, 5. paragrafta atıfta bulunulan faaliyetlerin uygulanması, ilgili IPA III yararlanıcısı kuruluşların sorumluluğundadır.
- (8) Görünürlük ve iletişim faaliyetleri, uygun olduğu üzere, sözleşmenin imzalanmasından önce tedarik ve yapım işlerinin satın alımına ilişkin gösterge bütçelerin açıklanmaması hakkında özel hükümlere tabi olarak, fonların kullanımına ilişkin şeffaflığı ve hesap verebilirliği teşvik eder.
- (9) IPA III yararlanıcısı, IPA izleme komitesine ve sektörel izleme komitelerine, IPA III'e ilişkin kendi görünürlük ve iletişim faaliyetleri hakkında rapor verir.

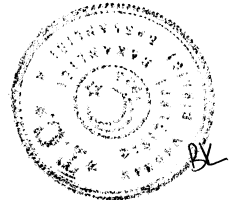
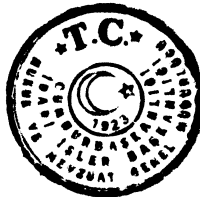
BAŞLIK III VERİLERİN KORUNMASI VE GİZLİLİK

Madde 25 Verilerin korunması

- (1) IPA III yararlanıcısı, 12(3) maddesinin (f) bendinde atıfta bulunulduğu üzere, (AB) 2018/1725 sayılı Tüzük'te ve (AB) 2016/679 sayılı Tüzük'te tesis edilene eşdeğer olarak, kişisel verilerin uygun şekilde korunması sağlar. Kişisel veri, kimliği belirli ya da belirlenebilir gerçek bir kişiye ilişkin her türlü bilgidir. Toplama, kaydetme, düzenleme, saklama, uyarlama veya değiştirme, geri alma, danışma, kullanım, ifşa, silme veya imha gibi kişisel verilerin işlenmesini içeren her türlü işlem, IPA III yararlanıcısının kural ve usullerine dayalı olur ve sadece IPA III yardımının uygulanması için gerekli olduğu ölçüde gerçekleştirilir.
- (2) Özellikle, IPA III yararlanıcısı, aşağıdaki amaçlarla, böyle bir işlemin mahiyeti gereği içerdiği risklere ve ilgili gerçek kişiye ait bilgilerin niteliğine göre uygun teknik ve kurumsal güvenlik tedbirlerini alır:
 - (a) yetkisiz kişilerin, bu işlemleri gerçekleştiren bilgisayar sistemlerine erişimini ve özellikle saklama ortamının yetkisiz şekilde okunmasını, kopyalanmasını, değiştirilmesini veya çıkartılmasını; yetkisiz şekilde veri girişini ve saklanan bilgilerin yetkisiz şekilde açıklanmasını, değiştirilmesini ya da silinmesini önlemek;
 - (b) bu tür işlemler gerçekleştiren BT sisteminin yetkili kullanıcılarının, sadece kendilerine erişim hakkı tanınan bilgilere ulaşmasını temin etmek;
 - (c) kurumsal yapısını, yukarıdaki gereklilikleri karşılayacak şekilde tasarlamak.

Madde 26 Gizlilik

- (1) 49. maddeye hâle gelmeksizin IPA III yararlanıcısı ve Komisyon, gizli olarak sınıflanmış olan, doğrudan IPA III yardımının uygulanması ile ilgili herhangi bir belge, bilgi veya diğer materyalin gizliliğini korur.
- (2) IPA III yararlanıcısı, Mali Tüzük'ün 62(1) maddesinin (c)(ii) ile (viii) bentlerinde atıfta bulunulan ve Komisyonun bütçe uygulama görevlerini tevdi ettiği, tevdi edilen kuruluşun, zilyetliğindeki belgeleri, sadece tevdi edilen görevlerin yerine getirilmesinin izlenmesi amacıyla Komisyona iletebileceğini kabul eder. Komisyon, bu Anlaşma'nın hükümleri doğrultusunda IPA III yararlanıcısı ve söz konusu kuruluş arasında yapılan gizlilik düzenlemelerine uyar.
- (3) Taraflar, söz konusu bilgileri kamuoyuna açıklamadan önce birbirlerinin yazılı onayını alır.
- (4) Taraflar, ilgili finansman anlaşmasının icra döneminin bitiminden beş yıl sonraya kadar gizlilik yükümlülüğüne tabi kalır.

BAŞLIK IV İMKANLARIN SAĞLANMASI VE VERGİLENDİRME

Madde 27 Programların uygulanması ve sözleşmelerin icrası için imkanların sağlanması

- (1) IPA III yararlanıcısı, başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programların etkin bir şekilde uygulanmasını ile ilgili etmek amacıyla, aşağıdakileri sağlamak için gerekli tüm tedbirleri alır:
- (a) hizmet, mal alımı veya yapım işi ihalesi usullerinin yanı sıra hibelerle ve eşleştirmelerle ilgili teklif çağrılarında, 19. madde uyarınca ihale usullerine katılmaya uygun gerçek ya da tüzel kişilerin, sözleşmenin önemini veya süresinin gerektirdiği durumlarda geçici yerleşme ve ikamet hakkının olması. Bu hak ancak usul başlatıldıktan sonra kazanılır ve ihale tekliflerinin/başvurularının/tekliflerin tanzim edilmesi ile ilgili çalışmaların ve diğer hazırlık tedbirlerinin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan, Yerleşik Eşleştirme Danışmanları (RTA) dâhil, yönetim personeli ve teknik personel bu haktan yararlanır. Başarısız teklif verenlerin/adayların/başvuru sahiplerinin geçici yerleşme hakkı, sözleşme imzalama kararının bildirilmesinden bir ay sonra sona erer;
- (b) Teklif verenlerin veya başvuru sahiplerinin, Komisyon tarafından kabul edilmiş bir dayanak Karar'da öngörülmediği sürece; teklif verenler veya başvuru sahipleri arasında eşit muameleye zarar veren yasal, idari ya da gümrükle ilgili ek şartlar gibi herhangi bir engelle karşılaşmadan, ihale tekliflerini/başvurularını/tekliflerini sunabilmesi;
- (c) başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programların uygulanmasında yer alan personele ve söz konusu personelin birinci derece aile üyelerine tanınan fayda, ayrıcalık ve istisnaların; yardım ve teknik işbirliğine ilişkin diğer ikili veya çok taraflı anlaşmalar veya düzenlemeler kapsamında, Türkiye Cumhuriyeti'nde istihdam edilen uluslararası veya yabancı diğer personele tanınanlardan daha az avantajlı olmaması;
- (d) başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programların uygulanmasında yer alan personelin ve söz konusu personelin birinci derece aile üyelerinin, dayanak sözleşmenin niteliği gereği, Türkiye Cumhuriyeti'ne giriş yapmalarına, Türkiye Cumhuriyeti'nde ikamet etmelerine, çalışmalarına ve Türkiye Cumhuriyeti'nden ayrılmalarına izin verilmesi;
- (e) IPA III yararlanıcısının mevcut kanunlarına, kurallarına ve düzenlemelerine tabi olarak, dayanak sözleşmenin icrası için gereken malların, özellikle profesyonel ekipmanın ithal edilmesi için gerekli bütün izinlerin verilmesi;
- (f) IPA III veya başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programlar kapsamında gerçekleştirilen ithalatların tüm ithalat vergilerinden muaf olması;
- (g) dayanak sözleşme tamamen icra edildiğinde, yukarıda bahsedilen malların yeniden ihracat için gerekli tüm izinlerin verilmesi;
- (h) dayanak sözleşmenin uygulanması için gerekli döviz kontrolü, ithalatı veya edinimi için izinlerin verilmesi ve ulusal döviz kontrolü düzenlemelerinin, uygulana veya

kuruluş yerine bakılmaksızın yüklenicilere ayrımcılık yapılmayacak şekilde uygulanması;

- (i) başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programlar kapsamındaki eyleme ilişkin alınan fonların ülkesine iadesi.
 - (j) başka bir Birlik aracı tarafından tamamen veya kısmen finanse edilen programlar kapsamındaki sözleşmelerin yürütülmesi için gerekli olan işlemlerin, Türkiye Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren bankalar veya finans kuruluşları aracılığıyla, mal veya hizmetler için yapılan ödemenin yurt dışındaki yüklenicilerine transferini gerektiren usullerden muaf olması.
- (2) IPA III yararlanıcısı, ilgili tüm otoritelerin tam işbirliği yapmalarını sağlar. Ayrıca, bir eylemin uygulanmasına veya sözleşmenin icrasına dâhil olan veya bunlar için gerekli olan, kamuya ait şirketlere ya da diğer kamu kurumlarına erişimi sağlar.
- (3) Bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinden sonra, IPA III yararlanıcısı, bu maddede yer alan usullere ilişkin gerekliliklerin uygulamaya konulmasını sağlamak için gerekli mevzuatı veya yetkilendirme tasarruflarını kabul eder veya bunlarda değişiklik yapar ve söz konusu usullerin de olabildiğince basit, makul ve zaman bakımından etkin olmasını sağlar.

Madde 28 Vergiler, gümrük vergileri ve diğer mali harçlara ilişkin kurallar

- (1) Bir sektörel anlaşmada ya da finansman anlaşmasında aksi öngörülmediği sürece, vergi, resim ve eşdeğer etkiye sahip harçlar IPA III programları veya başka bir Birlik aracı kapsamında uygulanabilir değildir. Vergiler, gümrük vergileri veya diğer mali harçlara ilişkin bu istisna kuralı aynı zamanda IPA III yararlanıcısı veya diğer ortak finansman kuruluşları tarafından sağlanan ve bunun yanı sıra gerçek veya tüzel kişilerin aldığı IPA III mali yardımının alıcıları tarafından sağlanan ortak finansman veya diğer Birlik araçları kapsamındaki diğer finansmanlar için de geçerlidir.
- (2) Aşağıdaki hükümler uygulanır:
- (a) Bu Anlaşma'nın amaçları doğrultusunda, "*Birlik yüklenicisi*", bir Birlik sözleşmesini icra eden gerçek ve tüzel kişiler olarak yorumlanır. "Birlik yüklenicisi" terimi özellikle, hizmet/ mal alımı/yapım işi yüklenicilerini, hibe yararlanıcılarını (eşleştirme yüklenicileri, alt hibe yararlanıcıları dâhil), bir konsorsiyum veya ortak girişimin ortaklarını veya hibelerdeki ortak yararlanıcıları veya bağlı kuruluşları, alt hibe alanları, yüklenicileri, eşleştirme sözleşmeleri kapsamındaki RTA'ları ve uzman ajansları ya da kalkınma ajansları dâhil, uluslararası kuruluşları ve ayrıca Teknik Destek ve Bilgi Değişim Mekanizması (TAIEX) kapsamındaki yüklenicileri içerir;
 - (b) "*Birlik sözleşmesi*", alt hibeler dâhil olmak üzere, IPA III veya başka bir Birlik aracı kapsamında bir faaliyetin finanse edildiği, doğrudan veya doğrudan olmayan yönetim kapsamındaki bir sözleşme, hibe sözleşmesi veya anlaşmadır. "Birlik sözleşmesi" terimi aynı zamanda TAIEX kapsamında yardıma ve Birlik programlarına katılıma ilişkin hükümleri de kapsar;
 - (c) Birlik yüklenicileri tarafından yapılan tüm ithalatların, gümrük vergilerine, ithalat vergilerine, Katma Değer Vergisine (KDV), enerji tüketim vergilerine veya eşdeğer etkiye sahip diğer benzer vergi, resim ve harçlara tabi olmaksızın, Türkiye Cumhuriyeti'ne girmesine izin verilir. Bu işlemler sadece bir Birlik sözleşmesi kapsamında Birlik yüklenicisi tarafından finanse edilen mallar veya

sunulan hizmetler veya yapılan işlerle ilgili ithalatlara veya harçlara uygulanır. Türkiye Cumhuriyeti, sözleşmenin hükümleri uyarınca ve sözleşmenin normal şekilde uygulanması bakımından hemen kullanılmasını sağlamak için, yukarıda belirtilen vergi, resim veya harçların ödenmesi ile ilgili ihtilafları ve gecikmelere bakılmaksızın, söz konusu ithalatların, Birlik yüklenicilerine teslim edilmek üzere giriş noktasından serbest bırakılmasını sağlar;

- (d) Birlik yüklenicileri, Birlik sözleşmesi kapsamında sunulan bir hizmet veya tedarik edilen mal veya yapılan iş bakımından KDV'den muaftır. Bir yüklenici tarafından Birlik yüklenicisine tedarik edilen mallar veya sunulan hizmetler veya yapılan işler de, Birlik sözleşmesi kapsamındaki hedefler ve faaliyetlerle ilişkili oldukları derecede KDV'den istisnadır.

- (e) (d) bendinde öngörülen istisna aşağıdaki mekanizma ile uygulamaya konulur.

- (i) IPA III yararlanıcısı önceden KDV istisnası uygulamasına yönelik etkili bir mekanizmanın ve usullerin uygulamaya konulmasını sağlar. Bu mekanizma aynı zamanda Birlik yüklenicilerinin ve Birlik yüklenicilerinin kendi yüklenicilerinin KDV'siz fatura düzenlemelerine olanak sağlar.

IPA III yararlanıcısının bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesinin hemen ardından önceden KDV istisnası uygulamasına ilişkin etkili bir mekanizmanın ve usullerin tesis edilmesini sağlamadığı takdirde, Komisyon bir mali düzeltme uygulayabilir.

- (ii) İstisnai bir şekilde, usulüne uygun olarak gerekçelendirilen durumlarda, önceden KDV istisnasının teknik veya pratik olarak uygulanabilir olmaması halinde, KDV istisnası, iade veya mahsup aracılığıyla uygulamaya konulur.

İade usulünün uygulanması durumunda, Birlik yüklenicileri ve Birlik yüklenicilerinin kendi yüklenicileri, KDV iadesi için Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı kapsamında istenen belgelerle birlikte sorumlu vergi idaresine yazılı talepte bulunmaları halinde, sorumlu vergi idaresinden doğrudan KDV iadesi alabilirler.

Mahsup usulünün uygulanması durumunda, Birlik yüklenicisi ve Birlik yüklenicilerinin kendi yüklenicileri, bu Anlaşma'da öngörüldüğü şekilde KDV'den istisna olan, IPA III yardımı kapsamında tedarik edilen mallar veya sunulan hizmetler veya yapılan işlerle ilgili olarak ödenen indirilecek KDV'yi, IPA III dışındaki olağan ticari işlemleri için tahsil ettikleri herhangi bir KDV'den mahsup etme veya indirme hakkına sahip olurlar.

Sorumlu vergi idaresi, herhangi bir vergi iadesi ve mahsup talebini asgari ve makul idari ücretler haricinde maliyet çıkarmaksızın en fazla 30 takvim günü içerisinde, tamamlar;

- (f) Birlik sözleşmelerinden doğan kâr veya gelir, merkezi/yerel vergilendirme sistemine göre Türkiye Cumhuriyeti'nde vergiye tabidir. Ancak, Avrupa Birliği Üye Devletlerinde veya IPA III yararlanıcısı hariç IPA III kapsamında uygun olan diğer ülkelerde ikamet eden veya yerleşik bulunan ve Birlik sözleşmelerini icra eden yabancı personel ve RTA'lar dâhil, gerçek ve tüzel kişiler, stopaj ve geçici vergiler dâhil Türkiye Cumhuriyeti'ndeki kazanç ve gelir vergisinden muaftır; ancak, söz konusu kazanç ve/veya gelir elde eden gerçek ve tüzel kişilerin, söz konusu gelirin atfedilebilir olduğu ilamı taşıyan veya daimi bir

kuruluşunun, geçerli çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümleri uyarınca Türkiye Cumhuriyeti'nde bulunması durumu bu hükmün istisnasıdır;

- (g) Bir hibe yararlanıcısına verilen bir Birlik hibesi, o hibe yararlanıcısı için kar veya gelir olarak yorumlanmaz. Bir hibe sözleşmesinden kâr elde edilmesi halinde, Komisyon, dayanak sözleşmenin hüküm ve koşulları uyarınca kârın belli bir yüzdesini geri alma hakkına sahip olur. Kârın geri kalan kısmı merkezi/yerel vergilendirme sistemine göre vergiye tabi olabilir;
- (h) Birlik yüklenicilerinin harcamaları; Birlik sözleşmesi kapsamında Birlik yüklenicisi tarafından tedarik edilen mallar veya sunulan hizmetler veya yapılan işlere ilişkin harcamalara dair ithalat harçlarından, özel tüketim vergilerinden veya eş etkiye sahip diğer benzer vergi, resim veya harçlardan istisnadır;
- (i) inşa edilmiş tesisler veya eylemlerin/faaliyetlerin yararlanıcılarına veya IPA III programları veya herhangi bir Birlik Aracı kapsamında yürütülen sözleşmelerin yararlanıcılarına intikal eden haklar dâhil, finansal veya maddi varlıklar/mallar, söz konusu yararlanıcılar için "veraset ve intikal vergileri" veya eşdeğer etkiye sahip başka vergi veya harçlar doğurmaz;
- (j) Hizmet veya yapım işi veya hibe sözleşmelerinde veya eşleştirme sözleşmeleri veya anlaşmalarında tanımlanan görevleri yerine getiren ve yerel olarak istihdam edilenler dışında kalan gerçek kişilerin (ve onların birinci derece aile üyelerinin) kişisel kullanımı için ithal edilen şahsi eşyalar ve ev eşyaları, sözleşmenin sona ermesinin ardından Türkiye Cumhuriyeti'nde yürürlükte bulunan düzenlemeler uyarınca yeniden ihraç edilmeleri veya ülke içinde elden çıkarılmaları halinde, gümrük veya ithalat vergileri, Katma Değer Vergisi (KDV), özel tüketim vergileri veya eşdeğer etkiye sahip diğer benzer vergi, resim veya harçlar veya caydırıcı aşırı teminat gerekliliğinden istisnadır;
- (k) Birlik sözleşmeleri, damga vergisi veya tescil harcına veya Türkiye Cumhuriyeti'nde eşdeğer etkiye sahip başka bir harca tabi olmaz. Bu istisna, ilgili ödemelerin doğrudan bir Birlik sözleşmesiyle ilgili olması halinde, (ortakları, bağlı kuruluşları veya alt hibe yararlanıcıları dâhil) hibe yararlanıcıları ve bunların yüklenicileri (bunların personeli veya sözleşmeli uzmanları dâhil) arasında yapılan sözleşmeler ile sırasıyla hizmet sözleşmeleri ve yapım işi sözleşmeleri kapsamında arızı ve geçici harcamalar için yapılan sözleşmeler dâhil olmak üzere, Birlik yüklenicisine yapılan ödemelere ilişkin belgeler ve işlemler (hakların temlikî dâhil) için de geçerlidir;
- (l) Birlik yüklenicileri aşağıdaki harçlardan da muaftır:
 - (i) özel iletişim vergisi;
 - (ii) motorlu taşıt vergileri;
 - (iii) sözleşmelerin icrası kapsamında bölgesel veya yerel makamlar veya özel kurumlar tarafından uygulanan, sözleşmelerin icrasıyla ilgili masraflarla orantılı olmayan veya vergilerle eşdeğer etkiye sahip özel harçlar.
- (3) Gerekli hallerde, IPA III yararlanıcısı, bu Anlaşma'nın yürürlüğe girmesini takiben gecikmeksizin, bu Anlaşma'daki vergi hükümlerini uygulama veya koymak için gerekli ikincil mevzuatı veya yetkilendirme tasarruflarını kabul eder ve bunlarda değişiklik yapar.

- (4) Bu maddede atıfta bulunulan kurallar ve usuller, mevcut olanlara ek olarak veya onların yerine bu Anlaşma'nın imza tarihinden sonra tesis edilebilecek, eşdeğer etkiye sahip benzer vergi, resim veya harçlar için de geçerlidir.
- (5) Bu maddede yer alan hükümler ile IPA III yararlanıcısının mevzuatı arasında uyumsuzluk olması halinde, bu Anlaşma'nın hükümleri esas alınır. Birlik'e katılım olması durumunda, IPA III yararlanıcısı 27. maddede ve bu maddede yer alan hükümleri, söz konusu hükümlerin ilgili Birlik *müktesebatı* kapsamındaki yükümlülükleri ile uyuşmadığı durumlar haricinde uygulamaya devam edecektir.

KISIM V IPA III YARDIMININ MALİ YÖNETİMİNE İLİŞKİN KURALLAR

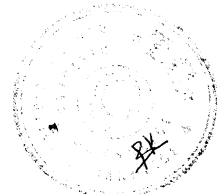
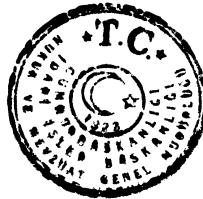
BAŞLIK I GENEL HÜKÜMLER

Madde 29 Harcamaların uygunluğu

- (1) Harcamalar IPA III ile bir defadan fazla finanse edilmez. Ayrıca, IPA III ile finanse edilen harcamalara, AB bütçesinden başka bir finansman sağlanmaz.
- (2) Alıcılar tarafından yapılan harcamalar ve IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan ödemeler, NDICI Tüzüğü'nün 27(6) maddesinde öngörülen durumlar hariç, ilgili finansman anlaşmasının, sözleşmelerin ve zeyilnamelerin imzalanmasından önce IPA III Tüzüğü kapsamında finansmana hak kazanmaz.
- (3) Aşağıdaki harcamalar, IPA III Tüzüğü kapsamında finansmana uygun değildir:
 - (a) finansman kararında programın niteliği gereği meşru görülen durumlar haricinde, arazi ve mevcut binaların satın alınması;
 - (b) sektörel anlaşmalar veya finansman anlaşmalarında öngörülebilecek diğer harcamalar.
- (4) Harcamaların uygunluğunun belirlenmesine ilişkin nihai tarih finansman anlaşmalarında öngörülür.

Madde 30 IPA III programlarının ortak finansmanı

- (1) IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan programlar hem IPA III yararlanıcısının hem de Birlik'in mali katkı sağlamasını gerektirebilir.
- (2) Ortak finansman oranı, müşterek ortak finansman şeklinde olur ve sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında tanımlanır.
- (3) Hem IPA III yararlanıcısının hem de Birlik'in mali katkı sağlaması gerektiği durumlarda, Birlik katkısı sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında öngörülür.

BAŞLIK II IPA III YARARLANICISI TARAFINDAN DOĞRUDAN OLMAYAN YÖNETİME İLİŞKİN KURALLAR

Madde 31 IPARD harcamalarının uygunluğuna ilişkin özel kurallar

IPARD III programı kapsamında aşağıdaki özel hükümler uygulanır:

- (a) Kırsal kalkınma programları kapsamındaki yatırım projelerine yapılan AB katkısı, IPARD Ajansı tarafından son ödemenin yapılmasından itibaren beş yıl içinde proje önemli bir değişiklik geçirirse geri ödenir;
- (b) Standart birim maliyetler, toplam 100.000 Avro tutarında kamu katkısını geçmeyen tutarlar ve tanımlanmış bir veya birden fazla maliyet kategorisine bir yüzdenin uygulanması sonucu tespit edilen sabit oranlı finansmanlar söz konusu olduğunda, AB sadece her tedbir için öngörülen ve başvuru çağrısından önce ilgili IPARD Ajansı tarafından tanımlanan tutarları karşılamaktadır.
- (c) Bir IPARD III programından, söz konusu IPARD III programı kapsamında kullanılmak üzere bir mali araca yapılan katkılar, uygun harcama olarak kabul edilecektir.
- (d) Kamu harcaması payını, toplam uygun yatırım maliyetinin bir yüzdesi olarak belirlerken, (AB) 2021/1529 sayılı Tüzük kapsamında sağlanan Birlik katkısı olmaksızın verilen kredilere erişimi kolaylaştırmaya yönelik ulusal yardımlar dikkate alınmaz.

Madde 32 Denetim İzi

NAO yeterince detaylandırılmış bir denetim izi sağlamak için ilgili bütün bilgilerin mevcut olmasını sağlar. Bu bilgiler, *diğerlerinin yanı sıra*, ödeme taleplerinin onaylanması, bu tür taleplerin muhasebesinin tutulması ve ödenmesi ve avans, teminat ve borçlarla ilgili işlemlere ilişkin belgeye dayalı kanıtları içerir.

Madde 33 Birlik katkısına ilişkin ödemeler

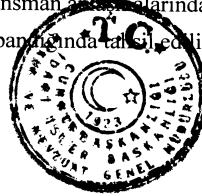
- (1) Birlik katkısının ödemesi, mevcut fonların sınırları dâhilinde yapılır.
- (2) Ödemeler, 42(2) maddesinde belirlenen usule uygun olarak, ön finansman, ara ödemeler ve nihai bakiyenin ödenmesi şeklinde olabilir. Hem Birlik'in hem de IPA III yararlanıcısının katkı sağlaması gerektiği durumlarda, ilgili programların finansmanına yönelik Birlik katkısına ilişkin ödemeler; sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında öngörülen ortak finansman oranının, sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında belirlenen azami Birlik katkısı tutarına tabi olmak kaydıyla, 61(5) maddesi uyarınca onaylanmış uygun harcamaya uygulanması suretiyle hesaplanır.
- (3) Bir sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, her yılın 15 Ocak ve 15 Temmuz'una kadar, NAO tüm programlarla ilgili olarak, ilgili mali yıl ve takip eden mali yıl için olası ödeme talebine dair bir tahmini Komisyona gönderir. Komisyon uygun görürse tahmine ilişkin bir güncelleme isteyebilir.
- (4) Komisyonun Muhasebe Birimine yapacağı ödemeler, 34, 35 veya 36. maddenin şartlarının yerine getirilmesini takip eden 90 gün içinde yapılır. Ödeme taleplerine ilişkin bu süre sınırlaması, 51(2) maddesi ve H-Ek-1 uyarınca usulsüzlüklerin raporlanmasına ilişkin bilgiler dâhil olmak üzere, harcama beyannamesine ilişkin

unsurları netleştirmek amacıyla gereken tüm dayanak belgelerin istenmesi için Komisyon tarafından kesintiye uğratılabilir.

- (5) IPA III yararlanıcısı tarafından sunulan programlarda, harcama beyannamelerinde, ödeme taleplerinde ve uygulama raporlarında söz edilen harcamalarda belirtilen tutarlar avro cinsinden gösterilir. IPA III yararlanıcısı, Komisyon ile IPA III yararlanıcısı arasındaki para akışları için, avro ile IPA III yararlanıcısının para birimi arasındaki çevrim işlemi için kaydedilen oranın; ödenen harcamanın, Muhasebe Biriminin veya ilgili finansman anlaşmasında belirtilen ilgili mali yönetime ilişkin Ara Kurumun hesaplarına kaydedildiği ay için Komisyon tarafından belirlenmiş olan aylık avro muhasebe oranı olmasını sağlar.
- (6) Komisyon tarafından IPA III yararlanıcısına yapılan ödemeler, 34, 35 ve 36. maddelerde ve sektörel anlaşmalar veya finansman anlaşmalarında öngörülen hükümlere uygun şekilde, bütçe tahsisatlarının uygunluğuna tabi olarak, avro cinsinden avro hesabına yapılır. Programlar için avro hesabı/hesapları açılır ve bu hesap(lar), ilgili sektörel anlaşmaların veya finansman anlaşmalarının hükümlerine uygun olarak, sadece bu programlarla ilgili işlemler için kullanılır.
- (7) IPA III yararlanıcısı, alıcıların, kamu katkısının toplam tutarını zamanında ve tam olarak almalarını sağlar. Alıcıların alacağı bu tutarları azaltacak özel bir harç uygulanmaz ve kamu katkısı ve bu şekilde finanse edilen varlıklar herhangi bir idari veya adli el koyma, haciz veya benzeri kesinti işlemine tabi olmaz.
- (8) 6. paragrafta atıfta bulunulan avro hesabı bakiyesinin, Komisyondan ödeme alınmasını bekleyen alıcıların ödeme taleplerini karşılamak için yeterli olmaması halinde, IPA III yararlanıcısı, Birlik katkısının ön finansmanı için ulusal fonları kullanır. Bu durumlarda ulusal fonlar Birlik fonları gibi işlem görür ve varsa, IPA III yararlanıcısının katkısının ve ulusal fonlardan ön finansmanı sağlanan Birlik katkısının tamamının ödemesinin, Muhasebe Biriminin hesaplarına kaydedildiği an 6. paragraf uygulanır.
- (9) IPA III yardımı Mali Tüzük, NDICI Tüzüğü, IPA III Uygulama Tüzüğü ve bu Anlaşma'nın 29, 30 ve 31. maddelerinde belirlenen sözleşme maddelerinde ve yasal çerçevede öngörülen uygunluk kuralları uyarınca ve uygun olduğu durumlarda, sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında tanımlandığı gibi, sadece IPA III yararlanıcısının yaptığı ve ödediği harcamaları kapsayabilir.
- (10) Ödeme taleplerinin bu Anlaşma'nın 34, 35 ve 36. maddeleri doğrultusunda sunulması dâhil olmak üzere, Komisyon ve 10. maddede atıfta bulunulan yapılar ve otoriteler arasındaki mali işlemlere ilişkin bilgi alışverişi, uygun hallerde, Komisyonun talimat verdiği usuller kullanılarak elektronik ortamda gerçekleştirilir.

Madde 34 Ön finansman

- (1) Ön finansman ödemesine ilişkin asgari gereklilikler aşağıdaki gibidir:
 - (a) NAO'nun ilgili avro hesabının açıldığını Komisyona bildirmiş olması;
 - (b) ilgili finansman anlaşmasının yürürlüğe girmiş olması.
- (2) Yıllık ve çok yıllık programlara ilişkin ön finansman ödemelerinin hesaplanmasıyla ilgili ayrıntılı hükümler sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirtilir.
- (3) Toplam ön finansman tutarı en geç programlar kapanışında tahsis edilir.

Madde 35 Ara ödemeler

- (1) Ara ödemeye ilişkin asgari gereklilikler aşağıdaki gibidir:
 - (a) NAO'nun Komisyona ödenen tutarların ve onaylanan masrafların ayrıntılarının yer aldığı ve ilgili hallerde, ön finansman ile ilgili bilgileri haiz onaylı bir harcama beyannamesi içeren bir ödeme talebi göndermiş olması. Ödeme talebi, ayrıca sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında ayrıntıları verildiği şekilde uygulamaya dair ilgili bilgileri de içerir.
 - (b) finansman kararında öngörülen, Birlik katkısına ilişkin tavan değerlerine sadık kalınmış olması;
 - (c) NIPAC'ın, 59(1) maddesi uyarınca yıllık uygulama raporunu Komisyona göndermiş olması;
 - (d) Denetim Otoritesinin 63(1) ve (2) maddesi uyarınca Komisyona yıllık denetim görüşünü ve yıllık denetim faaliyet raporunu göndermiş olması;
 - (e) ilgili finansman anlaşmasının yürürlükte olması;
 - (f) Komisyonun istediği her tür bilginin sağlanmış olması.
- (2) Yıllık denetim görüşüne halel gelmeksizin, geçerli kurallara uyulmadığı veya fonların usulüne uygun şekilde kullanılmadığı anlaşılırsa, 38 ve 39. maddelerde öngörülen usule göre ödemeler askıya alınabilir veya kesintiye uğratılabilir.

Madde 36 Nihai bakiyenin ödenmesi

- (1) Nihai bakiyenin ödenmesine ilişkin asgari gereklilikler aşağıdaki gibidir:
 - (a) NAO'nun onaylı bir nihai harcama beyannamesini ve varsa, nihai ödeme talebini Komisyona göndermiş olması;
 - (b) NIPAC'ın 60. madde uyarınca nihai uygulama raporunu Komisyona göndermiş olması;
 - (c) Denetim otoritesinin 63(4) ve (5) maddesi uyarınca Komisyona nihai denetim faaliyet raporuyla desteklenmiş, nihai harcama beyannamesi hakkında görüşünü göndermiş olması;
 - (d) ilgili finansman anlaşmasının yürürlükte olması;
 - (e) Komisyonun 42. maddede öngörülen hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usulü tamamlamış olması.

Madde 37 Çok yıllık programların söz konusu olması halinde kullanılmamış fonlara ilişkin taahhüdün kaldırılması

- (1) Komisyon, bir programa ait bütçe taahhüdünün, bütçe taahhüdünde bulunulan yılı takip eden beşinci yılın 31 Aralık'ı itibarıyla, ön finansman için veya Komisyon tarafından IPA III yararlanıcısına ara ödemeler yapılması amacıyla kullanılmamış olan veya NAO'nun, hakkında onaylanmış bir harcama beyannamesi sunmadığı veya 35. madde uyarınca bir ara ödeme talebinin sunulduğu kısmını otomatik olarak kaldırır. Bu maddenin amacı doğrultusunda, sadece ara ödeme talebiyle veya harcama beyannamesiyle birlikte sunulmuş olan onaylanmış masraflar tükete alınır. Sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında daha önce belirtilenler de belirtilebilir.

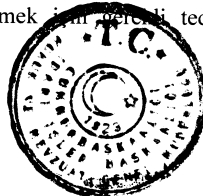
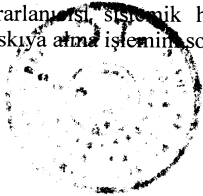
- (2) Komisyon, 1. paragrafta atıfta bulunulduğu şekilde taahhüdün kaldırılması riskinin olduğu tüm durumlarda NAO'yu önceden bilgilendirir.
 - (3) Taahhüdün kaldırılmasıyla ilgili tutar, bütçe taahhüdünün aşağıdakilere ilişkin olan kısmına eşdeğer tutarlarda azaltılır:
 - (a) operasyonların bir yasal muameleyle veya askıya alma etkisine sahip bir idari temyizle askıya alınması; veya
 - (b) programın tamamının veya bir kısmının uygulanmasını ciddi şekilde etkileyen *mücbir sebep* dolayısıyla bir ödeme talebinde bulunmanın mümkün olmamış olması.
- Mücbir sebep hakkı talep eden IPA III yararlanıcısı, mücbir sebebin programın tamamının veya bir kısmının uygulanması üzerindeki doğrudan etkilerini ortaya koyar.
- (4) IPA III yararlanıcısı, 59(1) maddesinde atıfta bulunulan yıllık raporda, Komisyona, 3. paragrafın (a) ve (b) bentlerinde atıfta bulunulan istisnalar hakkındaki bilgileri gönderir.

Madde 38 Ödemelerin kesintiye uğraması

- (1) 33(4) maddesinde belirtilen, ödemelere ilişkin süre sınır(lar)ına bakılmaksızın, aşağıdaki hallerde Komisyon, ilave kontroller yapmak amacıyla IPA III yararlanıcısına yapılacak ödemeleri tamamen veya kısmen kesintiye uğratabilir:
 - (a) yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişinde önemli bir eksiklik olduğuna veya NAO tarafından onaylanan harcamanın ciddi bir usulsüzlükle bağlantılı olduğuna ve düzeltilmediğine dair güvenilir bilgilerin Komisyonun dikkatine sunulmuş olması;
 - (b) ödemenin kesintiye uğramasının Birlik'in mali çıkarlarına yönelik ciddi zararları önlemek için gerekli olması;
 - (c) bir ödeme talebindeki harcamanın uygunluğunu şüpheye düşüren bir bilginin Komisyonun dikkatine sunulmuş olması.
- (2) Komisyon, kesintiyi, harcamanın, 1. paragrafta atıfta bulunulan unsurlardan etkilenen ödeme talebinin kapsadığı kısmıyla sınırlayabilir. Komisyon, kesintinin sebebini gecikmeksizin IPA III yararlanıcısına bildirir ve ondan bu duruma ilişkin gözlemlerini iletmesini ve gerekiyorsa durumu düzeltmesini ister. Gerekli tedbirler alınır alınmaz Komisyon kesintiyi sona erdirir.

Madde 39 Ödemelerin askıya alınması

- (1) Özellikle ilgili kuruluşun iç kontrol sistemlerinin güvenilirliğini ve dayanak işlemlerin yasalara ve usule uygunluğunu veya varlıkların ve çıktılarının sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında belirtilen kullanım amacına uygun kullanımını kuşkulu hale getiren sistem hataları tespit edildiğinde, Komisyon IPA III yararlanıcısına yapılan ödemeleri askıya alabilir.
- (2) Komisyonun 1. paragraf uyarınca askıya alma kararı almasından önceki iki ay içerisinde IPA III yararlanıcısına gözlemlerini sunma fırsatı verilir.
- (3) IPA III yararlanıcısı, sistematik hataları gidermek için gerekli tedbirleri aldıgında Komisyon askıya alma işlemini sona erdirir.

IPA III yararlanıcısı bu önlemleri almamışsa, Komisyon 43. madde uyarınca programa yapılan IPA III katkısının tamamını veya bir bölümünü iptal etme kararı alabilir.

Madde 40 Fonların geri alınması

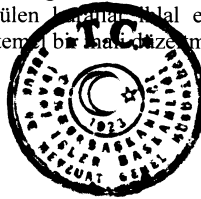
- (1) IPA III yardımının uygulanması sürecinde, herhangi bir zamanda meydana gelen veya yapılan bir denetimin sonucu olan ve 50(7) ve 51(5) maddelerinde tanımlanan herhangi bir durum, Komisyonun IPA III yararlanıcısından fonları geri almasına yol açabilir.
- (2) NAO, IPA III yararlanıcısına ödenen Birlik katkısını, 51(5) maddesinde tanımlanan herhangi bir durumda olan ya da bu durumdan yarar sağlayanlardan, IPA III yararlanıcısının kamu fonlarını geri alma usulleri uyarınca geri alır. NAO'nun fonları tamamen ya da kısmen geri almayı başaramaması, Komisyonun fonları IPA III yararlanıcısından geri almasını engellemez.

Madde 41 IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan mali düzenlemeler

NAO, 51(5) maddesinde tanımlanan herhangi bir durumun tespit edilmesi halinde, ilgili programlara yapılan Birlik katkısının tamamını ya da bir kısmını iptal etmek suretiyle mali düzenlemeler yapar. NAO, ölçülülük ilkesini sağlayarak, usulsüzlüklerin niteliğini ve derecesini ve bunun Birlik katkısına mali zararını göz önünde bulundurur.

Madde 42 Hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usuller

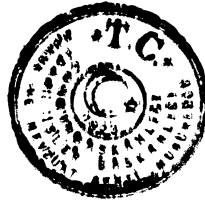
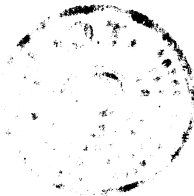
- (1) Hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usulün amacı, doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan ve ödenen ve Birlik bütçesine yüklenebilir olan harcamaların uygulanan Birlik kurallarına uygun olmasını ve hesapların eksiksiz, hatasız ve doğru olmasını sağlamaktır.
- (2) Hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usul aşağıdakilerden oluşur:
 - (a) NAO tarafından sunulan nihai harcama beyannamesinin analizi;
 - (b) 60. madde uyarınca yıllık veya çok yıllık programın uygulanmasına ilişkin nihai raporun analizi;
 - (c) Denetim Otoritesi tarafından gönderilen, nihai denetim faaliyet raporuyla desteklenmiş, nihai harcama beyannamesi hakkındaki görüşün analizi;
 - (d) sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında atıfta bulunulan ilgili belgelerin analizi ve uygun olduğu durumlarda, hiç bir sınırlamaya veya kısıtlamaya tabi olmaksızın, alıcılarla yapılan kontroller dâhil, söz konusu mali raporların veya beyannamelerin içeriğiyle ve dayanak işlemlerle ilgili olarak Komisyon tarafından yapılan yerinde kontroller;
 - (e) Gerekli hallerde, bir karşıt görüş usulünü takiben ve IPA III yararlanıcısına bildirimde bulunulduktan sonra Birlik bütçesine yüklenebilir harcama miktarının Komisyon tarafından belirlenmesi;
 - (f) mevcut Anlaşma'da yer alan ve ilgili olduğu durumlarda bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında öngörülen kriterler dâhil edilerek yapılan ve ödenen harcamadan kaynaklanan muhtemel bir mali düzenlemenin hesaplanması;

- (g) Birlik bütçesine kabul edilen harcama ile IPA III yararlanıcısına hâlihazırda ödemesi yapılmış olan tutarlar arasındaki farklardan kaynaklanan bakiyenin Komisyon tarafından geri alınması veya ödenmesi.
- (3) 2. paragrafta atıfta bulunulan, hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usul; programın uygulandığı sürede veya sonrasında yapılan denetim veya teftişlere dayalı olarak uygun olmayan harcamaların, sonraki bir safhada Komisyon tarafından geri alınması olasılığına hâlel getirmez.

Madde 43 Komisyon tarafından yapılan mali düzeltmeler

- (1) IPA III fonlarının geçerli kurallar uyarınca kullanılmış olmasını teminen, Komisyon, IPA III Uygulama Tüzüğü'nün 12. maddesi uyarınca ve sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında ayrıntıları verildiği şekilde mali düzeltme mekanizmaları uygular.
- (2) Aşağıdaki durumlardan herhangi biri, mali düzeltmeye neden olabilir:
- (a) 51(5) maddesi kapsamında tanımlanan bir durumun tespit edilmesi;
- (b) IPA III yararlanıcısının yönetim ve kontrol sistemlerinde bir zayıflığın veya eksikliğin tespit edilmesi;
- (c) sonuçlara ulaşılmasının ve varlıkların ve çıktıların sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında belirtilen kullanım amacına uygun kullanımının sağlanamaması;
- (d) Denetim Otoritesinin denetim faaliyeti raporlarına ve görüşlerine ilişkin Komisyon tarafından yapılan izleme çalışması.
- (3) Komisyon, IPA III kapsamındaki programlar için yapılan harcamaların, uygulanan kuralları ihlal eden şekilde yapıldığı, ödendiği ve onaylandığı sonucuna varırsa, hangi tutarların Birlik finansmanından hariç tutulacağına karar verir.
- (4) Bu düzeltmelerin hesaplanması ve belirlenmesi ve ilgili geri alımlar, Komisyon tarafından, bu maddenin 5, 6 ve 7. paragraflarında ve 42, 44 ve 45. maddelerde öngörülen kriterlere ve usullere göre yapılır.
- (5) Mali düzeltmeler uygun görüldüğü şekilde tazminat veya mahsup yoluyla yapılır.
- (6) Komisyon, mali düzeltmeleri, usulsüz olarak harcanan tutarların tespitine ve bütçe üzerindeki mali etkilere dayalı olarak uygular. Bu tutarların münferit düzeltmeler yapmaya imkân verecek şekilde tam olarak hesaplanamadığı hallerde, Komisyon sabit oranda mali düzeltmeler veya mevcut bulgular temelinde tahminde bulunma yöntemiyle düzeltmeler uygulayabilir.
- (7) Komisyon bir düzeltmenin tutarına karar verirken, 2. paragrafta tanımlanan durumların niteliğini ve önemini veya boyutlarını ve mali sonuçlarını ve ölçülülük ilkesini göz önünde bulundurur.

Madde 44 Mali düzeltmelere ilişkin usul

- (1) Komisyon, hesapların incelenmesine ve kabulüne ilişkin usule dayalı olarak alınan kararlar dâhil, mali düzeltmeye ilişkin bir karar almadan önce, NAO'yu vardığı geçici sonuçlar hakkında bilgilendirir ve görüşlerini iki ay içinde bildirmesini talep eder.

Komisyonun 43(6) maddesi uyarınca mevcut bulgular temelinde tahminde bulunma yöntemiyle elde edilmiş veya sabit oranda bir mali düzeltme teklif etmesi halinde, IPA III yararlanıcısına, ilgili belgeleri incelemek suretiyle, Komisyonun 43(2) maddesi kapsamında tanımlanan herhangi bir durumun fiili boyutunu tespit etmesine imkân verecek bilgiyi sunma fırsatı verilir. IPA III yararlanıcısı, Komisyon ile mutabakat halinde, bu incelemenin kapsamını, ilgili belgelerin bir bölümü veya bir örneğiyle sınırlandırabilir. Usulüne uygun şekilde gerekçelendirilmiş durumlar saklı kalmak kaydıyla, IPA III yararlanıcısına tanınan süre, birinci alt paragrafta atıfta bulunulan iki aylık süreden sonra iki ayı aşmaz. Sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında ek ayrıntılar belirtilebilir.

- (2) Komisyon, IPA III yararlanıcısı tarafından sağlanan tüm kanıtları dikkate aldıktan sonra karar verir.

Madde 45 Birlik katkısının tekrar kullanımı

- (1) 43. madde uyarınca yapılan mali düzeltmeleri müteakip Birlik katkısının iptal edilen kaynakları Birlik bütçesine ödenir.
- (2) 40. madde uyarınca geri alınan veya 41. madde uyarınca iptal edilen katkı, geri alma veya mali düzenleme işlemine konu olan faaliyet veya faaliyetler için veya geri alma veya mali düzenlemenin bir sistemik usulsüzlüğü takiben ortaya çıkması halinde, sistemik usulsüzlüğün meydana geldiği programın tümü veya bir kısmında devam eden faaliyetler için tekrar kullanılamaz.

Madde 46 Geri ödeme

- (1) Birlik'in genel bütçesine yapılacak geri ödemeler, IPA III yararlanıcısı tarafından, Mali Tüzük'ün 100. maddesi uyarınca düzenlenmiş olan geri alma talimatında belirtilen son tarihten önce yapılır.
- (2) Geri ödemede yaşanan gecikmeler, Mali Tüzük'ün 99. maddesi uyarınca geç ödeme nedeniyle faiz işletilmesine yol açar.

BAŞLIK III BİR PROGRAMIN VEYA PROGRAMIN BİR KISMININ KAPATILMASI

Madde 47 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan bir programın veya programın bir kısmının kapatılması

- (1) Komisyon, bir programın kapanışını yazılı olarak IPA III yararlanıcısına bildirir.
- (2) Komisyon, bir programı, 42. maddede öngörüldüğü gibi önceden, hesapların incelenmesi ve kabulü gerçekleştirilmeksizin kapatmaz.
- (3) Bir programın kapatılması, Komisyonun daha sonraki bir aşamada mali düzeltmeler yapma hakkına halel getirmez.
- (4) Programların kapatılması ile ilgili daha ayrıntılı kuralları sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirlenebilir.

Madde 48 Doğrudan yönetim ve IPA III yararlanıcısı dışındaki kuruluşlarla doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan bir programın veya programın bir kısmının kapatılması

- (1) Bir program, tüm sözleşmeler ve hibeler kapandığında kapatılır.
- (2) Komisyon, bir programın kapanışını yazılı olarak IPA III yararlanıcısına bildirir.

Madde 49 Belgelerin saklanması

- (1) IPA III yararlanıcısı, satın alma ve hibelerin verilmesine ilişkin usullerle ilgili tüm belgeleri, sözleşmeleri, zeyilnameleri, ilgili yazışmaları ve ödemeler ve geri alımlara ilişkin tüm belgeleri, bir programın kapanış tarihinden itibaren beş yıl süreyle saklar.
- (2) 1. bentte atıfta bulunulan süre, yasal işlemler olması halinde veya Komisyonun usulüne uygun olarak gerekçelendirilmiş bir talebi üzerine kesintiye uğrar.

BAŞLIK IV MALİ ÇIKARLARIN GÖZETİMİ, KONTROLÜ, DENETİMİ VE KORUNMASI

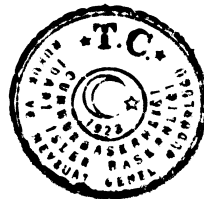
Madde 50 Komisyon, Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu ve Avrupa Sayıştayı tarafından gerçekleştirilen gözetim, kontrol ve denetim

- (1) Yararlanıcılar tarafından üçüncü şahıslarla akdedilen alt sözleşmeler dâhil, tüm finansman anlaşmaları ve müteakip sözleşmeler, Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu (OLAF) dâhil, Komisyonun gözetimine, kontrolüne ve denetimine ve Avrupa Sayıştayı'nın denetimine tabi olur.

IPA III yararlanıcısı tarafından yürütülen doğrudan olmayan yönetim kapsamında, bu ayrıca, Komisyonun ve Birlik'in Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Delegasyonunun aşağıdakiler gibi tedbirleri uygulama hakkını da içerir:

- (a) İhaleye çıkma ve sözleşme yapma süreçlerinin ön doğrulaması;
- (b) mali yönetim dâhil olmak üzere, ihaleye çıkma, sözleşme yapma ve sözleşme icrası süreçlerinin *ardıl* kontrolleri;
- (c) yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin gözetim.

Komisyonun, OLAF'ın ve Avrupa Sayıştayı'nın usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş dış denetçileri ve temsilcileri, IPA III tarafından finansmanı sağlanan faaliyetlerin uygulandığı veya yönetildiği, saha ve tesislere yapılacak ziyaretler dâhil, bir programın veya sözleşmenin uygulanmasını izlemek için gerekli görebilecekleri teknik veya mali doğrulama veya denetimi gerçekleştirme hakkına sahiptir. Komisyon ilgili otoritelere bu tür görevleri önceden bildirir.

- (2) IPA III yararlanıcısı, OLAF ile arasında etkili işbirliğini ve operasyonel nitelikte bilgiler dâhil bilgi alışverişini kolaylaştırmak üzere bir dolandırıcılıkla mücadele koordinasyon birimi¹¹ atar.

Atanan dolandırıcılıkla mücadele koordinasyon birimi, doğrudan olmayan yönetim kapsamında, Birlik'in mali çıkarlarını korumak için, uygun görüldüğü şekilde idari ve operasyonel yükümlülüklerin ve faaliyetlerin koordinasyonunu sağlamakla ve IPA III yararlanıcısının mevzuatında uygun değişikliklerin yapılmasını teklif etmekle görevli olur. Bu birim *diğerlerinin yanı sıra* aşağıdakileri gerçekleştirir:

- Birlik'in mali çıkarlarını korumaya yönelik stratejilerin oluşturulmasına/uygulanmasına öncülük eder;
 - IPA III yardımı dâhil Birlik fonlarının yönetimine ilişkin IPA III yararlanıcısının sistemlerindeki olası zayıflıkları tespit eder;
 - dolandırıcılığı önleme personelinin eğitimi dâhil söz konusu görevler için yeterli insan kaynağı kapasitesini sağlar;
 - IPA III yararlanıcısının idareleri, kovuşturma makamları ve OLAF arasında işbirliğini destekler;
 - Denetim Otoritesi, iç denetim birimleri, Yönetim Yapısı ve Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar tarafından gerçekleştirilen denetim ve kontrollerde tespit edilenler dâhil, usulsüzlükler ve şüpheli dolandırıcılık olaylarına ilişkin bilgileri IPA III yararlanıcısının idareleri ve OLAF ile paylaşır;
 - (AT, Euratom) 883/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü¹², (Euratom, AT) 2988/1995 sayılı Konsey Tüzüğü¹³ ve (AT, Euratom) 2185/1996 sayılı Konsey Tüzüğü kapsamında yükümlülüklerin tamamının yerine getirilmesini sağlar¹⁴.
- (3) IPA III yararlanıcısı, elektronik veriler dâhil olmak üzere talep edilen tüm bilgi ve belgeleri temin eder ve denetimleri, yerinde kontrolleri veya teftişleri yürütmekle görevlendirilmiş kişilerin çalışmalarını kolaylaştırmak için tüm uygun önlemleri alır.
- (4) IPA III yararlanıcısı, OLAF dâhil olmak üzere Komisyon ajanslarının veya temsilcilerinin ilgili finansman anlaşması kapsamında finansmanı sağlanan unsurlarla ilgili tüm belge, dijital veri ve hesapları inceleme haklarının olmasını sağlar ve IPA III yardımının kullanımı ile ilgili denetimlerin gerçekleştirilmesinde Avrupa Sayıştayına yardımcı olur. Çalışma amaçları için özel mülkiyetteki cihazların kullanılması halinde, bu cihazlar OLAF tarafından teftişe tabi olabilir. OLAF bu cihazları, sadece ulusal kontrol otoritelerinin özel mülkiyetteki cihazlar üzerinden soruşturma yapmasına izin verildiği koşullar altında ve bu ölçüde ve OLAF'ın bu cihazların içeriğinin

¹¹ Bu birim, 10. maddede atıfta bulunulan yapıların bir parçasını teşkil etmez ve dolayısıyla bu birimin kurulması bütçe uygulama görevlerinin tahsisi için bir ön koşul niteliğinde değildir.

¹² Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Bürosu (OLAF) tarafından yürütülen soruşturmalar hakkında, (AT) 1073/1999 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'nü ve (Euratom) 1074/1999 sayılı Konsey Tüzüğü'nü yürürlükten kaldıran, 11 Eylül 2013 tarihli ve (AB, Euratom) 883/2013 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (ABRG L 248, 18 Eylül 2013, s.1).

¹³ Avrupa Topluluklarının mali çıkarlarının korunması hakkında 18 Aralık 1995 tarihli ve (AT, Euratom) 2988/1995 sayılı Konsey Tüzüğü (ATRG L 312, 23 Aralık 1995).

¹⁴ Dolandırıcılığa ve diğer usulsüzlüklere karşı Avrupa Topluluklarının mali çıkarlarını korumak amacıyla Komisyon tarafından yürütülen yerinde kontroller ve denetimlere ilişkin Kasım 1996 tarihli ve (Euratom, AT) 2185/96 sayılı Konsey Tüzüğü (ATRG L 312, 23 Aralık 1995).

soruşturmayla alakalı olabileceğinden şüphelenmek için makul gerekçeleri olması halinde teftişe tabi tutar.

- (5) Birlik'in mali çıkarlarının şekilde korunmasını teminen, OLAF dâhil olmak üzere Komisyon ayrıca, (AB, Euratom) 883/2013 sayılı Tüzük ve (AT, Euratom) 2185/1996 sayılı Tüzük uyarınca soruşturmalar ve özellikle yerinde kontroller ve teftişler yapılabilir. Bu kontroller ve teftişler IPA III yararlanıcısıyla yakın işbirliği içinde hazırlanır ve yürütülür ve IPA III yararlanıcısı, gerekli tüm yardımı sağlayabilmesi için, kontrollerin ve teftişlerin gaye ve amacı ve yasal dayanağı ile ilgili olarak zamanında bilgilendirilir. IPA III yararlanıcısı (AB, Euratom) 883/2013 sayılı Tüzük ve (AT, Euratom) 2185/1996 sayılı Tüzük uyarınca OLAF'ın talebi üzerine yürütülecek soruşturmalar esnasında yardımcı olacak, cezai soruşturma yetkilerine sahip bir birim belirler.
- (6) (2) paragrafta atıfta bulunulan birim, idari ve cezai soruşturma yetkilerine sahipse bu görevi yerine getirebilir. OLAF'ın talep etmesi halinde, yerinde kontrol ve teftişler ortaklaşa yürütülebilir. IPA III tarafından finansman sağlanan faaliyetlerin katılımcılarının yerinde kontrol veya teftişe karşı çıkmaları halinde, IPA III yararlanıcısı kendi ulusal kanunları ve kuralları uyarınca hareket ederek, Komisyon/OLAF müfettişlerine, OLAF'ın soruşturma faaliyetiyle ilgili banka hesabı bilgilerinin verilmesi dâhil olmak üzere, yerinde kontrol veya teftiş yürütürken görevlerini yerine getirebilmeleri için ihtiyaç duydukları yardımı sağlar.
- (7) Bu maddenin (4), (5) ve (6) paragraflarında belirtilen yükümlülüklere uyulmaması halinde, Avrupa Komisyonu 40. madde hükümleri doğrultusunda OLAF tarafından yapılan soruşturma kapsamındaki Birlik katkısı ile ilgili fonları geri alabilir.
- (8) Komisyon/OLAF, yerinde kontroller ya da teftişler esnasında dikkatini çeken dolandırıcılık veya usulsüzlüklerle bağlantılı her türlü kanıtı veya şüpheli durumu mümkün olan en kısa sürede IPA III yararlanıcısına bildirir. Her halükarda, Komisyonun/OLAF'ın bu kontrol ve teftişlerin sonuçlarını, yukarıda bahsedilen birime bildirmesi gerekir.
- (9) Yukarıda açıklanan kontrol ve teftişler, sözleşmede veya Hibe Anlaşmasında adı geçsin veya geçmesin, IPA III yardımını almış olan tüm alıcılar ve alt-yükleniciler için geçerlidir. Bu kontrol ve denetimler aynı zamanda varsa, IPA III yararlanıcısı tarafından sağlanan ulusal katkıyla ilgili belge ve veriler için de geçerlidir.
- (10) Doğrudan olmayan yönetimde, Komisyon her zaman Muhasebe Birimi ile Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumların hesap ve operasyonlarını doğrudan veya bir dış denetçi aracılığıyla kontrol edebilir. Bu husus Komisyonun ve Avrupa Sayıştay'ının sorumluluklarına hâlel getirmez.

Madde 51 Birlik'in mali çıkarlarının korunması

- (1) Mali Tüzük'ün 154(4) maddesi (a) bendi uyarınca, kendisine IPA III yardımının bütçe uygulama görevleri tevdi edilen IPA III yararlanıcısı, bu görevleri yerine getirirken usulsüzlükleri ve dolandırıcılığı engeller, tespit eder ve düzeltir. Bu amaçla, IPA III yararlanıcısı, ölçülülük ilkesine uygun olarak, bütçeden finansmanı sağlanan programların etkili şekilde yürütülmesi ve doğru şekilde uygulanmasını sağlamak için, işlemlerin temsili ve risk bazı örnekleri üzerinde yerinde kontroller yapılması dâhil ön ve *ardıl* kontroller gerçekleştirir. IPA III yararlanıcısı ayrıca usulüz olarak ödenmiş olan fonları geri alır ve gerekirse bu konuda yasal kovuşturma başlatır.

- (2) Doğrudan olmayan yönetim kapsamında, IPA III yararlanıcısı şüphelenilen usulsüzlük, dolandırıcılık, yolsuzluk ve çıkar çatışması olaylarının soruşturulmasını ve bunlara etkili bir şekilde müdahale edilmesini ve IPA III Tüzüğü'nün 13(7) maddesinde belirtildiği gibi bir kontrol ve raporlama mekanizmasının işlemlerini sağlar. IPA III yararlanıcısı bir ilk idari veya adli bulgunun konusu olmuş dolandırıcılık ve diğer usulsüzlük şüphelerini gecikmeksizin Komisyona rapor eder ve Komisyonu idari ve yasal işlemlerin ilerleyişi hakkında bilgilendirir. Raporlama, Komisyon tarafından bu amaçla sağlanan usulsüzlük yönetim sistemini (IMS) kullanmak suretiyle, elektronik vasıtalarla yapılır. Bu Anlaşma'nın H Ekinde belirtilen raporlama hükümlerine ilave olarak, sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında ek ayrıntılar belirlenebilir.
- (3) IPA III yararlanıcısı ayrıca, doğrudan olmayan yönetim kapsamında, satın alma usulü veya hibe verilmesine ilişkin usulün herhangi bir aşamasında veya ilgili sözleşmelerin uygulanması sırasında karşılaşılabilecek herhangi bir aktif ya da pasif yolsuzluğu önlemek için her türlü uygun önlemi alır.
- (4) IPA III yararlanıcısı, IPA III tarafından finansmanı sağlanan faaliyetlere ilişkin görevlerin programlanması ve uygulanmasından sorumlu personel de dâhil olmak üzere, herhangi bir çıkar çatışması riskini önlemek için gerekli tüm önlemleri alır ve böyle bir çıkar çatışmasını veya buna meydan verme ihtimali bulunan bir durumu derhal Komisyona bildirir.
- (5) Birlik'in mali çıkarlarının korunması amacı doğrultusunda, aşağıdaki tanımlar uygulanır:
- (a) *Hata*, IPA III yararlanıcısı veya bir IPA III yardımcı alıcısı tarafından kasıt olmadan işlenen yazım hataları ve teknik hatalardır;
- (b) *Usulsüzlük*, bir iktisadi işlemcinin veya IPA III yararlanıcısının, Birlik genel bütçesine gerekçesiz bir harcama kalemini eklemek suretiyle Birlik genel bütçesine halel getirme etkisi olan veya olabilecek bir eylem ya da ihmalden kaynaklanan, geçerli kuralların ve sözleşmelerin herhangi bir hükmünün bir ihlalidir;
- (c) *İktisadi işlemci*, ürünleri tedarik etmeyi, işleri yapmayı veya hizmetler sunmayı teklif eden bir gerçek kişi veya bir kamu kuruluşu dâhil tüzel kişi veya bu kişilerden oluşan gruptur;
- (d) *Sistemik usulsüzlük*, tekrar eder nitelikte olan, benzer işlemlerde tekrar görülme olasılığı yüksek olan, geçerli kurallar uyarınca uygun usullerin tesis edilmemesi dâhil yönetim ve kontrol sistemlerinin etkili işleyişindeki ciddi bir eksiklikten kaynaklanan herhangi bir usulsüzlüktür;
- (e) *Dolandırıcılık*, aşağıdakilerle ilgili bir kasıtlı eylem veya ihmaldir:
- Birlik'in genel bütçesinden veya Avrupa Birliği tarafından veya Birlik adına yönetilen bütçelerden fonların kötüye kullanılması veya yanlış bir şekilde alıkonulması sonucunu doğuran sahte, yanlış veya eksik beyannamelerin veya belgelerin kullanılması ya da sunulması;
 - aynı etkiyi doğuracak belirli bir yükümlülüğün ihlal edilmesi suretiyle bilginin gizlenmesi;
 - söz konusu fonların başlangıçtaki verime amaçları dışında başka amaçlara yönelik olarak yanlış kullanılması;

- (f) *Şüpheli dolandırıcılık*, kasti davranışın, özellikle yukarıda söz edildiği şekilde dolandırıcılığın varlığını tespit etmek için ulusal düzeyde idari veya adli işlemlerinin başlatılmasına yol açan bir usulsüzlüktür;
- (g) *Aktif yolsuzluk*, bir görevlinin, görevi uyarınca veya vazifelerini yerine getirirken Birlik'in mali çıkarlarına zarar verecek veya zarar verme potansiyeli taşıyacak şekilde, resmi görevlerinin ihlali niteliğinde, bir eylemde bulunması veya bulunmaktan kaçınması için, doğrudan veya bir aracı vasıtasıyla kendisi veya üçüncü bir kişi için söz konusu görevliye menfaat sağlama vaadinde bulunan veya sağlayan bir kişinin kasıtlı eylemidir;
- (h) *Pasif yolsuzluk*, görevi uyarınca veya vazifelerini yerine getirirken Birlik'in mali çıkarlarına zarar verecek veya zarar verme potansiyeli taşıyacak şekilde, resmi görevlerinin ihlali niteliğinde, bir eylemde bulunmak veya bulunmaktan kaçınmak üzere, doğrudan veya bir aracı vasıtasıyla kendisi veya üçüncü bir kişi için menfaat talep veya temin eden veya bu tür bir menfaat vaadini kabul eden bir kamu görevlisinin kasıtlı eylemidir;
- (i) *Çıkar çatışması*, bir mali aktörün veya diğer bir kişinin görevlerinin tarafsız ve objektif olarak yerine getirilmesinin, aile, duygusal yaşam, siyasi ya da ulusal yakınlık, ekonomik çıkar veya başka bir doğrudan veya dolaylı kişisel çıkar nedeniyle tehlikeye girmesidir;
- (j) *Ön idari veya adli bulgu*, idari veya adli bir yetkili makamın, belirli vakaları esas alarak usulsüzlük yapıldığı sonucuna vardığı ilk yazılı değerlendirmesidir. Bu tanım, varılan bu sonucun idari veya adli usul esnasındaki gelişmelerin sonucu olarak daha sonra revize edilmesi veya geri çekilmesi gerekebileceği ihtimaline halel getirmez.

Bu maddede yer verilen tanımlar IPA III yararlanıcısının ceza kanununa yeni suç türleri ilave edilmesi veya söz konusu kanundaki suç türlerinin değiştirilmesi şeklinde yorumlanmaz.

KISIM VI İZLEME, DEĞERLENDİRME VE RAPORLAMA

BAŞLIK I İZLEME

Madde 52 IPA izleme komitesi

- (1) Komisyon ve IPA III yararlanıcısı, ilk finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra en geç altı ay içinde bir IPA izleme komitesi kurar. Bu komite aynı zamanda, IPA izleme komitesinin (AT)1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü¹⁵ ("IPA Tüzüğü") kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirir.
- (2) IPA izleme komitesi, finansman anlaşmalarında, IPA III programlama çerçevesinde ve Stratejik Cevap'ta belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik tüm programların genel etkililiğini, etkinliğini, kalitesini, tutarlılığını, koordinasyonunu ve uyumunu inceler. Bu amaçla, ilgili olduğu durumlarda IPA III yararlanıcısının sektörel izleme komitelerinin ve diğer mevcut merkezi koordinasyon yapılarının sağladığı bilgileri esas alır.

¹⁵

Katılım Öncesi Yardım Aracını (IPA) tesis eden 17 Haziran 2006 tarihli ve (AT)1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü (ABRG L 210, 3 Temmuz 2006, s. 27)

- (3) IPA izleme komitesi, IPA III programlama çerçevesinde veya IPA III Tüzüğü'nde öngörüldüğü gibi IPA III yardımının daha tutarlı olmasını ve daha iyi koordinasyona sahip olmasını sağlamak üzere ve bu yardımın genel etkinliği, etkililiği, etkisi ve sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla Komisyona, NIPAC'a ve NAO'ya tekliflerde bulunabilir. Ayrıca, IPA III hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve IPA III yardımının etkinliğini ve etkililiğini artırmak için ilgili sektörel izleme komitelerine düzeltici eylemlerle ilgili önerilerde bulunabilir. Bu amaçla, ilgili olduğu durumlarda Komisyon veya IPA III yararlanıcısı tarafından başlatılan izleme ve değerlendirmelerde varılan sonuçları ve önerileri dikkate alır.
- (4) IPA izleme komitesi, Komisyonun, NIPAC'ın ve IPA III yararlanıcısının diğer ilgili otoritelerinin ve birimlerinin ve ilgili olduğu durumlarda, ikili donörlerin, uluslararası kuruluşların, uluslararası mali kuruluşların ve sivil toplum ve özel sektör kuruluşları gibi diğer paydaşların temsilcilerinden oluşur. Paydaşların temsilcileri IPA izleme komitesinin usul kurallarında tanımlanan kurallara ve kriterlere göre ve Komisyonla mutabık kalınarak seçilir.
- (5) Komisyonun ve NIPAC'ın bir temsilcisi, IPA izleme komitesinin toplantılarına birlikte başkanlık eder.
- (6) IPA izleme komitesi kendi usul kurallarını NIPAC, NAO ve Komisyonla mutabık kalarak kabul eder.
- (7) IPA izleme komitesi en az yılda bir kez toplanır. Komisyonun veya IPA III yararlanıcısının inisiyatifinde, özellikle tematik olarak özel amaçlı toplantılar da yapılabilir.
- (8) 53. maddede atıfta bulunulan sektörel izleme komitelerinin kurulmadığı durumlarda, IPA izleme komitesi söz konusu maddenin 7. paragrafında tanımlanan görevleri yerine getirir.

Madde 53 Sektörel izleme komitesi

- (1) IPA III yararlanıcısı, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan ve belirli bir sektör veya programda IPA Tüzüğü, IPA II Tüzüğü ve IPA III Tüzüğü ile finansmanı sağlanan yıllık ve çok yıllık programları izlemek için IPA sektörel izleme komiteleri tesis eder. Bu komiteler ilk finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra en geç altı ay içinde oluşturulur.
- (2) Ölçülülük ilkesi uyarınca, doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan yıllık programlar olması halinde, finansman anlaşmasında bir IPA sektörel izleme komitesi kurma yükümlülüğünden feragat edilebilir.
- (3) Bir IPA sektörel izleme komitesinin mevcut olması halinde, bu komite doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan çok yıllık programlara ilave olarak, aynı sektördeki doğrudan veya doğrudan olmayan yönetim kapsamındaki diğer yıllık programları da izleyebilir. Bu hüküm, IPARD III programlarına uygulanmaz.
- (4) Yönetim Otoritesi tarafından toplantılardan önce sağlanan raporlar ile desteklenen sektörel izleme komiteleri özellikle:
 - (a) programların uygulanmasının etkililiği, etkinliği, kalitesi, koordinasyonu ve uyumunu gözden geçirir;
 - (b) IPA III yararlanıcısındaki politika diyalogu, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerdeki stratejileri ve çok ülkeli veya bölgesel faaliyetleri, ulusal ve bölgesel hedeflerin

gerçekleştirilmesine, planlanmış çıktılarının ve sonuçların gerçekleştirilmesine ve IPA III yardımının etkisine ve sürdürülebilirliğine yönelik ilerlemeyi gözden geçirir;

- (c) programların mali açıdan uygulanması dâhil yıllık uygulama raporlarını gözden geçirir;
- (d) ilgili bulgu ve sonuçlar ile varsa yerinde kontrollerden, izlemeden, değerlendirmelerden ve denetlemelerden kaynaklanan düzeltici izleme eylemi önerilerini inceler;
- (e) yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişinin ilgili unsurlarını müzakere eder;
- (f) sorunlu unsurları ve eylemleri müzakere eder;
- (g) gerekirse, hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlamak ve IPA III yardımının etkinliğini, etkililiğini, etkisini ve sürdürülebilirliğini artırmak için programların değişikliğine yönelik önerileri değerlendirir veya bu önerileri yapar ve diğer düzeltici eylemleri uygular;
- (h) 23 ve 24. maddeler uyarınca alınan bilgilendirme, tanıtım, şeffaflık, iletişim ve görünürlük tedbirlerini gözden geçirir.

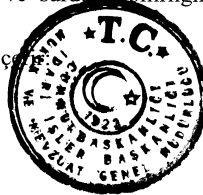
Sektörel anlaşmalar veya finansman anlaşmalarında diğer özel hükümler belirlenebilir.

- (5) Sektörel izleme komitelerinin toplantılarının sonunda öneriler dâhil operasyonel sonuçlara varılır. Bu sonuçlar müteakip komite toplantılarında yeterli takip ve gözden geçirme incelemesine tabi olur ve 52(2) maddesi uyarınca, kaydedilen ilerlemeye ilişkin IPA izleme komitesine yapılacak raporlamanın temelini oluşturur.
- (6) Her sektörel izleme komitesi, Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar, NIPAC ve Komisyonla istişare edilerek belirlenecek olan kendi usul kurallarını kabul eder.
- (7) Sektörel izleme komitesi, ilgili IPA III yararlanıcısı otoritelerinin ve birimlerinin, ekonomik, sosyal ve çevresel ortaklar gibi diğer paydaşların ve uluslararası kuruluşların, uluslararası mali kuruluşların ve sivil toplum temsilcilerinden oluşur. Komisyon, komitenin çalışmasına katılır. Paydaşların temsilcileri usul kurallarında tanımlanan kural ve kriterlere göre seçilir. IPA III yararlanıcısından bir üst düzey temsilcisi sektörel izleme komitesi toplantılarına başkanlık eder. Programa bağlı olarak, Komisyon komite toplantılarına eş başkanlık edebilir.
- (8) Sektörel izleme komiteleri her on iki ayda en az iki kez toplanır. *Özel amaçlı* toplantılar da gerçekleştirilebilir.

BAŞLIK II DEĞERLENDİRME

Madde 54 IPA III yardımının değerlendirilmesi

- (1) IPA III yardımı, IPA III Tüzüğü'nün 13. maddesi, Mali Tüzük'ün 34. maddesi ve NDICI Tüzüğü'nün II. Başlığının V. Bölümü uyarınca değerlendirmelere tabidir. Değerlendirme, IPA III yardımının ilgisini, tutarlılığını, kalitesini, etkinliğini, etkililiğini, etkisini, Birlik katma değerini ve sürdürülebilirliğini ve ilgili politika diyaloguyla sinerjisini artırmayı amaçlar.
- (2) Bir değerlendirmenin amaçları aşağıdakileri içindir:

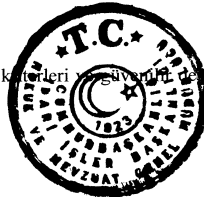

- (a) yardımın uygulanma koşullarını, hem ileriye dönük hem de fiili olarak performansını ve uzun vadeli etkileri ve hedefleri gerçekleştirmek amacıyla oluşturulan politika hedefleriyle tutarlılığını ölçmek;
- (b) amaçlanan uzun vadeli ve küresel hedefleri gerçekleştirmek amacıyla mutabık kalınan sonuçların (çıktılar, sonuçlar, etkiler) gerçekleştirilmesini ölçmek;
- (c) programlama sürecini ve izleme sistemini ve uygun olduğu durumlarda, uygulama düzenlemelerini değerlendirmek;
- paranın değeri ve fonların kullanımı bakımından AB kurumlarına ve kamuoyuna yardımla ilgili hesap verebilirliği desteklemek;
- (e) gelecekteki politika, strateji ve müdahalelerin kalitesini ve tasarımını geliştirmeyi amaçlayan dersler çıkarmak. Dolayısıyla, değerlendirmeler zamanında yapılır ve değerlendirme bulguları hem sonraki programlama ve uygulama döngüsünde hem de kaynak tahsisine yönelik kararlarda dikkate alınır.
- (3) Değerlendirmeler proje ve program seviyesinde ve stratejik seviyede yapılabilir. Stratejik değerlendirmeler, araçları (bütçe desteği dâhil), konuları, IPA yararlanıcılarını veya bölgeleri kapsar.
- (4) Ön değerlendirmeler yapılabilir. Bu değerlendirmeler, programlar kapsamındaki bütçe kaynaklarının tahsisini en uygun hale getirme ve programlama kalitesini artırma amaçlıdır. Bu değerlendirmelerde uyumsuzluklar, boşluklar ve gelişme potansiyeli, ulaşılabilecek hedefler, beklenen sonuçlar, nicel hedefler ile gerekirse önerilen stratejinin tutarlılığı ve uygulama, izleme, değerlendirme ve mali yönetim usullerinin kalitesi tespit edilir ve değerlendirilir.
- (6) Geriye dönük ve *ardıl* değerlendirmelerde, programlama belgelerinde belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi bakımından IPA III yardımının ilgisi, etkinliği, etkililiği, tutarlılığı, etkisi, sürdürülebilirliği ve AB katma değeri değerlendirilir.
- (7) IPA III yardımının daha uzun vadeli etkileri ve sürdürülebilirliği geçerli kural ve usuller ve ilgili Birlik mevzuatı uyarınca değerlendirilir.
- (8) Öneriler ve değerlendirmelerin sonuçları IPA izleme komitesi ve sektörel izleme komiteleri tarafından dikkate alınır.
- (9) Komisyon, kalite standartları ve ölçülebilir göstergeler dâhil olmak üzere¹⁶, değerlendirme yöntemleri geliştirir. IPA III yararlanıcıları değerlendirmeleri yaparken bu yöntemleri uygular.

Madde 55 Komisyon tarafından yapılan değerlendirmeler

- (1) Komisyon, IPA III yardımına ilişkin değerlendirmeleri üstlendiğinde, IPA III yararlanıcısı, ilgili paydaşlarla görüşmeleri kolaylaştırma dâhil, değerlendirmeleri gerçekleştirmek için gerekli tüm ilgili veri ve bilgilere erişimi kolaylaştırır.

¹⁶ Daha İyi Düzenleme İlkeleri ve OECD/DAC değerlendirme kriterleri ve değerlendirme yöntemleri ve teknikleri doğrultusunda.

Madde 56 Doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan değerlendirmeler

- (1) Doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III finansmanını uygulayan IPA III yararlanıcısı 54. madde uyarınca yönettiği programların değerlendirmesini yapmaktan sorumludur.
- (2) IPA III yararlanıcısı, Komisyon ile istişare ederek uygulamanın farklı safhalarında gerçekleştirilecek değerlendirme faaliyetlerinin sunulduğu bir değerlendirme planı hazırlar.

BAŞLIK III RAPORLAMA

Madde 57 Raporlamaya ilişkin ek tanımlar

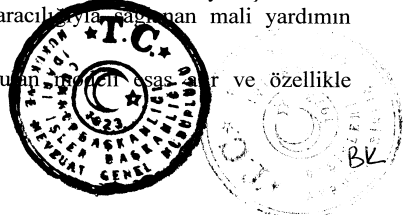
- (1) “12 aylık dönem”, bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, bir önceki mali yılın 1 Temmuz’undan cari mali yılın 30 Haziran’ına kadar olan dönemdir.
- (2) “Onaylanan masraf”, yapılan (bir alıcı tarafından), kabul edilen (mali yönetime ilişkin Ara Kurum tarafından) ve ödenen (mali yönetime ilişkin Ara Kurum tarafından) masraftır.

Madde 58 Dil ve format

- (1) IPA III yardımının hazırlanması veya uygulanması ile ilgili tüm rapor, beyanname, bildiri ve hesaplar Komisyona İngilizce olarak sunulur.
- (2) NAO, Muhasebe Birimi tarafından desteklenerek, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan her IPA III programı/eylemi/operasyonu için doğru, tam ve güvenilir muhasebe kayıtlarını elektronik ortamda kaydetmek ve saklamak için tahakkuk bazlı bir muhasebe sistemi kurar. NAO bu sistemi ödeme taleplerinin, hesapların, mali rapor ve beyannamelerin tanzim edilmesinde esas olarak kullanacaktır.
- (3) IPA III yararlanıcısı, IPA III yardımının planlanması, uygulanması, yönetimi, izlenmesi, değerlendirilmesi, doğrulamaları ve denetimleri için gerekli olan, her IPA III programı/eylemi/operasyonu hakkındaki verileri elektronik ortamda kaydetmek ve saklamak için bir yönetim bilgi sistemi kurar.
- (4) IPA III yararlanıcısı elektronik ortamda veri alışverişinin ve raporlamanın otomasyonunu azami seviyeye çıkarmak için (2) ve (3) paragraflarında atıfta bulunulan sistemlerin teknik özelliklerini belirler.
- (5) Komisyon kendi bilgi sistemlerini kurabilir ve IPA III yararlanıcısının bu sistemlerin geliştirilmesinde ve kullanımında aktif rol almasını talep edebilir.

Madde 59 NIPAC tarafından gerçekleştirilecek genel raporlama gereklilikleri

- (1) Her yılın 15 Şubat’ına kadar, NIPAC Komisyona, bir önceki mali yıl içinde IPA Tüzüğü, IPA II Tüzüğü ve IPA III Tüzüğü aracılığıyla sağlanan mali yardımın uygulanması hakkında yıllık bir rapor sunar.
- (2) Bu rapor Komisyon tarafından kullanıma sunulan raporun esasları ve özellikle aşağıdaki hususları içerir:

- (a) yardımın programlanması, uygulamada kaydedilen ilerleme, karşılaşılan sorunlar ve uygulanan düzeltici tedbirler, izlemeye yönelik takip ve değerlendirme;
- (b) iletişim ve görünürlük ve donör koordinasyon çalışmaları;
- (c) stratejik belge ve programlarda ana hatları belirtilen ve ilgili göstergelerle ölçülen hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik olarak kaydedilen ilerleme;
- (d) gelecek döneme ilişkin öneriler.

Raporun IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan programları kapsadığı durumlarda, rapor Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar tarafından sağlanan bilgilere dayalı olur ve karşılaşılan sorunlar ve uygulanan düzeltici tedbirler dâhil olmak üzere, tevdi edilen görevlerin uygulanmasında kaydedilen ilerlemeyi kapsar.

- (3) NIPAC tarafından yerine getirilecek ek raporlama gereklilikleri, 16(5) maddesinde atıfta bulunulan operasyonel programlara ve 16(7) maddesinde atıfta bulunulan programlara ilişkin raporlama gereklilikleri dâhil olmak üzere, sektörel anlaşmalarda ve finansman anlaşmalarında belirtilebilir.

Madde 60 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında NIPAC tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri

Her programın uygulanmasının sona ermesinden en geç on altı ay sonra, NIPAC, Komisyona, o programın uygulanması hakkında, tüm uygulama dönemini kapsayan, özellikle de beklenen sonuçları ve gerçekleştirilen fiili sonuçları ve faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile ilgili mali bilgileri içeren bir nihai rapor sunar.

Madde 61 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında NAO tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri

- (1) Her yılın 15 Ocak'ına kadar, NAO, Komisyona ve Denetim Otoritesine, bir önceki mali yılın 31 Aralık'ı itibarıyla muhasebe sisteminde bulunan verilerin bir özeti elektronik ortamda sunar. Bu raporun beraberinde, Komisyon tarafından sağlanan *özel amaçlı* model kullanılarak hazırlanan yıllık bir muhasebe hesap kesim raporu bulunur.
- (2) Her yılın 15 Şubat'ına kadar, NAO, birer kopyası NIPAC ve Denetim Otoritesine verilmek üzere, Komisyona bir önceki mali yıla ilişkin aşağıdaki bilgileri sunar:
 - (a) tahakkuk esasına dayalı, finansman anlaşmasına ekli mali rapor veya beyannamelerin formatına uygun olarak tanzim edilen ve net bir şekilde onaylanan masrafları ve yapılan ödemeleri birbirinden ayıran yıllık mali rapor veya beyannameler;
 - (b) yönetim ve kontrol sistemi hakkında, aşağıdaki hususları içeren bir rapor:
 - (i) doğrulama raporlarının ve Yönetim Yapısı tarafından gerçekleştirilen kontrollerin bir özeti;
 - (ii) mali hataların niteliğinin, sebebinin, boyutunun ve etkisinin bir analizi;
 - (iii) IPA III yararlanıcısının yönetim ve kontrol sistemindeki, kurallarındaki veya usullerindeki önemli değişikliklerin bir özeti ve bunların Birlik fonlarının yönetimi üzerindeki etkisinin analizi.

- (iv) 12(3) maddesindeki ve B Ekindeki gereklilikleri ele alan, tespit edilen zayıflıkların ve uygulanan veya planlanan düzeltici tedbirler belirtildiği, yönetim ve kontrol sisteminin işleyişine ilişkin öz değerlendirme;
- (c) Denetim Otoritesi, iç denetim birimleri ve Komisyon tarafından düzenlenen denetim raporlarına ilişkin verilen eylem planlarının ve takibin durumu;
- (d) her bir program için C Ekinde uygun olarak tanzim edilmiş yıllık bir yönetim bildirisi; C Eki uyarınca gereken onaylar mevcut değilse, NAO, bu durumun sebeplerini ve olası sonuçlarını, durumu düzeltmek ve Avrupa Birliği'nin mali çıkarlarını korumak için uygulanan veya planlanan eylemlerle birlikte Komisyona bildirmek suretiyle, çekinceler koyarak yıllık yönetim beyannamesini tanzim eder.
- (3) Her yılın 31 Temmuz'una kadar, bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe , NAO, Komisyona ve Denetim Otoritesine, aynı yılın 30 Haziran'ında sona eren 12 aylık döneme ilişkin mali rapor veya beyannameleri tahakkuk esasına dayalı olarak gönderir. Bu rapor veya beyannameler, finansman anlaşmasına ekli olan ve net bir şekilde onaylanan masrafları ve yapılan ödemeleri birbirinden ayıran mali rapor veya beyannamelerin formatına uygun olarak tanzim edilir.
- (4) Her programın uygulanmasının sona ermesinden en geç on altı ay sonra, NIPAC, Komisyona, programın bir nihai harcama beyannamesini, Komisyon tarafından sağlanan bir modeli kullanarak gönderecektir. Bu nihai harcama beyannamesinin beraberinde, varsa, nihai ödeme talebi bulunur.
- (5) Bu maddede atıfta bulunulan tüm mali rapor, beyanname ve hesaplar NAO tarafından onaylanır. Onay, mali rapor, beyanname ve hesapların tamlığının, doğruluğunun ve gerçekliğinin onayı anlamına gelir.
- (6) NAO tarafından yerine getirilecek ek raporlama gereklilikleri, sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirtilebilir.

Madde 62 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında Yönetim Otoriteleri tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri

- (1) Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar, çalışmalarını ve raporlarının hazırlanmasını desteklemek için, NIPAC, NAO ve Denetim Otoritesine tüm gerekli bilgileri sunar.
- (2) Her yılın başında, Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar, NAO'ya, kendi sorumlulukları altındaki programlara ilişkin bir önceki yıla ait yıllık mali rapor veya beyannameleri tahakkuk esasına dayalı olarak sunar.
- (3) Her yılın başında, Yönetim Otoriteleri, NAO'ya, kendi sorumlulukları altındaki programlara ilişkin bir önceki mali yıla ait yıllık yönetim bildirilerini sunar. Bu yıllık yönetim bildirilerinde C Ekinde belirlenen tüm önemli hususlara değinilecektir.
- (4) (2) ve (3) paragraflarında atıfta bulunulan rapor, beyanname ve bildirilerin tam kapsamı, bunların şablonları, hazırlanma yöntemleri, destekleyici belgeleri ve zaman çizelgesi NAO tarafından tanımlanır ve NAO ve her bir Yönetim Otoritesi arasında akdedilen çalışma düzenlemelerinde belirlenir.
- (5) NIPAC ve Komisyon, Yönetim Otoritelerinin ve Ara Kurumların kendi sorumlulukları altındaki programların uygulanması hakkında raporlama veya operasyonel

raporlar tanzim etmelerini talep edebilir. Raporlar, incelenmek üzere sorumlu sektörel izleme komitesine sunulabilir.

- (6) Yönetim Otoriteleri ve Ara Kurumlar tarafından yerine getirilecek ek raporlama gereklilikleri sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirtilebilir.

Madde 63 IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında Denetim Otoritesi tarafından yerine getirilecek raporlama gereklilikleri

- (1) Bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe her yılın 15 Şubat'ına kadar, Denetim Otoritesi, Komisyona ve IPA III yararlanıcısının hükümetine, birer kopyası NIPAC ve NAO'ya verilmek üzere, E Ekinde belirtilen modele uygun olarak yıllık denetim görüşü sunar.
- (2) Bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, her yılın 15 Şubat'ına kadar, Denetim Otoritesi Komisyona, D Ekinde atıfta bulunulan modele uygun olarak, (1) paragrafında atıfta bulunulan yıllık denetim görüşünü destekleyen yıllık bir denetim faaliyet raporu sunar.
- (3) Bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, (1) ve (2) paragraflarında 15 Şubat olarak belirtilen son süre, bir Denetim Otoritesinin gerekli talebi üzerine Komisyon tarafından istisnai olarak 1 Mart tarihine ertelenebilir.
- (4) NAO tarafından nihai harcama beyannamesinin sunulmasından itibaren üç ay içerisinde, Denetim Otoritesi, Komisyona, F Ekinde belirtilen model uyarınca nihai harcama beyannamesi hakkında bir denetim görüşü gönderir.
- (5) Nihai harcama beyannamesi hakkındaki denetim görüşü, Komisyon tarafından sağlanan model uyarınca nihai denetim faaliyet raporuyla desteklenir.
- (6) Denetim Otoritesi, Komisyona, ilgili denetlenenlerle karışık görüş prosedürü sonuçlandırılır sonuçlandırılmaz sistem denetim raporlarını sunar.
- (7) Denetim Otoritesinin rapor ve görüşlerine ilişkin ek özel gereklilikler sektörel anlaşmalar veya finansman anlaşmalarında belirtilebilir.

KISIM VII SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ PROGRAMLARINA İLİŞKİN HÜKÜMLER

BAŞLIK I GENEL HÜKÜMLER

Madde 64 Sınır ötesi işbirliği şekilleri

- (1) Bu Kısım kapsamındaki yardım, ortak yerel ve bölgesel girişimler aracılığıyla iyi komşuluk ilişkilerini desteklemeyi, Birlik'in bütünleşmesini teşvik etmeyi ve sosyo-ekonomik kalkınmayı desteklemeyi amaçlar.
- (2) Sınır ötesi işbirliği, aşağıdakilere destek verir:
 - (a) bir veya daha fazla Üye Devlet ve bir veya daha fazla IPA III yararlanıcısı arasındaki sınır ötesi işbirliği;
 - (b) iki veya daha fazla IPA III yararlanıcısı arasındaki sınır ötesi işbirliği;
 - (c) IPA III yararlanıcılarının ERDF ulusötesi ve bölgelerarası işbirliği programlarına katılımı.

- (3) Bu Kısım, 2(b) bendinde atıfta bulunulan sınır ötesi işbirliğine uygulanır. 2. paragrafın (a) ve (c) bentlerinde atıfta bulunulan programlar için geçerli programlama kuralları, Interrreg Tüzüğü'nün 5. maddesi uyarınca akdedilecek finansman anlaşmalarında belirlenir.

Madde 65 Sınır ötesi işbirliğine ilişkin ek tanımlar

- (1) Bu Kısımın amaçları doğrultusunda aşağıdaki tanımlar uygulanır:
- (a) “operasyon”, ilgili programın sözleşme makamı tarafından veya bu otoritenin sorumluluğunda seçilmiş olan, ilgili olduğu tematik önceliğin veya tematik önceliklerin hedeflerine katkıda bulunan bir proje, sözleşme, eylem veya projeler grubudur;
 - (b) “başvuru sahibi”, hibe verilmesine ilişkin bir usulde bir başvuru sunmuş olan bir gerçek kişi veya tüzel kişiliğe sahip olan veya olmayan bir kuruluştur;
 - (c) “yararlanıcı”, bir sınır ötesi işbirliği programı dâhilindeki operasyonları başlatmaktan ve uygulamaktan sorumlu bir kamu kuruluşu veya özel kuruluştur;
 - (d) “IPA III ana yararlanıcısı”, ana yararlanıcı olarak atanan ve dolayısıyla sınır ötesi program için sözleşme makamına ev sahipliği yapan IPA III yararlanıcısıdır;
 - (e) “Sınır Ötesi İşbirliği (SÖİ) Yapıları”, katılımcı IPA III yararlanıcılarının her birinde belirli bir SÖİ programının hazırlığına ve yönetimine dâhil olan kuruluşlardır. SÖİ yapılarının her birinin sorumlulukları yönetim şekline bağlı olarak tanımlanır.

Madde 66 Ortak finansman

- (1) Her tematik öncelik seviyesinde Birlik ortak finansman oranı, bir sınır ötesi işbirliği programının uygun harcamasının %85'inden daha yüksek olmaz. Teknik yardım için, Birlik ortak finansman oranı %100'dür.

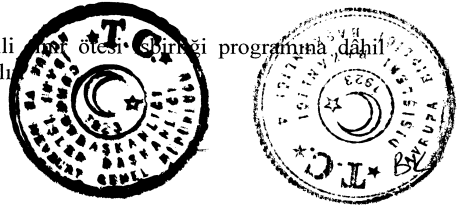
BAŞLIK II PROGRAMLAMAYA İLİŞKİN KURALLAR

Madde 67 Tematik öncelikler ve IPA III sınır ötesi işbirliğinin odaklanması

- (1) IPA III Tüzüğü'nün III. Ekinde bulunan tematik öncelikler, daha odaklanmış bir yardım sağlamak için IPA III programlama çerçevesinde tematik gruplara ayrılır. Her sınır ötesi işbirliği programı için katılımcı IPA III yararlanıcısı tarafından, “yerel güçlüklerle başa çıkmak için bölgesel ve yerel otoritelerin kapasitelerinin iyileştirilmesi” tematik grubuna ek olarak azami iki tematik grup seçilir.
- (2) Sınır ötesi işbirliği programları aynı zamanda, 73. maddede belirtilen teknik yardım için özel bir bütçe tahsisi içerir.

Madde 68 Coğrafi kapsam

Katılımcı IPA III yararlanıcıları ve Komisyon, ilgili sınır ötesi işbirliği programına dâhil edilecek uygun bölgelerin listesi üzerinde mutabık kalırlar.

Madde 69 Sınır ötesi işbirliği programlarının hazırlanması, değerlendirilmesi, onaylanması ve değiştirilmesi

- (1) Sınır ötesi işbirliği programları, Komisyon tarafından sağlanan model programa uygun olarak, katılımcı IPA III yararlanıcıları tarafından ortaklaşa tanzim edilir.
- (2) Seçilen her tematik öncelik için, katılımcı IPA III yararlanıcıları belirli amaçlar, beklenen sonuçlar, hedefler ve göstergeler ile ana hedef grupları ve başvuru sahibi türlerinin tespit edilmesi dâhil, desteklenecek faaliyetlerin türleri üzerinde mutabık kalır.
- (3) Sınır ötesi işbirliği programı, IPA III ana yararlanıcısı tarafından elektronik vasıtalarla Komisyonun onayına sunulur.
- (4) Komisyon sınır ötesi işbirliği programlarının IPA III programlama çerçevesi ile tutarlılığını ve IPA III Tüzüğü'nün III. Ekinde tanımlanan seçili tematik önceliklere etkili katkısını değerlendirir.
- (5) Komisyon, sınır ötesi işbirliği programının sunulduğu tarihten itibaren üç ay içerisinde gözlemler yapar. Katılımcı IPA III yararlanıcıları, Komisyona gereken tüm ek bilgileri sağlar ve uygun olduğu durumlarda, önerilen sınır ötesi işbirliği programını revize eder.
- (6) Komisyon sınır ötesi işbirliği programını onaylamadan önce, gözlemlerinin yeterli derecede dikkate alınmış olduğundan emin olmalıdır.
- (7) Katılımcı IPA III yararlanıcılarının veya katılımcı IPA III yararlanıcılarının mutabakatıyla Komisyonun inisiyatifiyle sınır ötesi işbirliği programlarında değişiklik yapılabilir.
- (8) Katılımcı IPA III yararlanıcıları tarafından sunulan, sınır ötesi işbirliği programlarında değişiklik yapılmasına yönelik talepler uygun şekilde gerekçelendirilir ve bu taleplerde özellikle bu değişikliklerin sınır ötesi işbirliği programının amaçlarını gerçekleştirmesi üzerindeki beklenen etki belirtilir. Bu taleplerle birlikte revize edilmiş program da sunulur. (3) ila (6) paragrafları, sınır ötesi işbirliği programlarındaki değişikliklere uygulanır.
- (9) Sadece yazım ve redaksiyona ilişkin olan ve sınır ötesi işbirliği programının uygulanmasını etkilemeyen düzeltmeler için Komisyonun onayı aranmaz. Katılımcı IPA III yararlanıcıları bu düzeltmeler gerçekleştirildikten sonra bu düzeltmeleri Komisyona zamanında bildirir.

Değişiklikler aşağıdaki durumlardan biri veya daha fazlasında talep edilebilir:

- (a) IPA III programlama çerçevesi üzerinde gerçekleştirilen ve sözleşme makamının yerinde veya mali plandaki değişiklikler dâhil, sınır ötesi işbirliği programlarını önemli ölçüde etkileyen stratejilerde değişikliklere yol açan bir gözden geçirmeyi müteakip;
- (b) program alanındaki önemli sosyo-ekonomik değişiklikleri müteakip;
- (c) Birlik'in veya IPA III yararlanıcısının önceliklerindeki veya bölgesel önceliklerdeki önemli değişiklikleri dikkate almak amacıyla;
- (d) 55. maddede atıfta bulunulan değerlendirmelerin sonuçlarını müteakip;

Madde 70 Doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan sınır ötesi işbirliği programlarının yönetimine ilişkin IPA III yararlanıcıları arasında yapılan ikili düzenlemeler

- (1) Doğrudan olmayan yönetim kapsamında, katılımcı IPA III yararlanıcıları, sınır ötesi işbirliği programının süresinin tamamı için, ilgili sınır ötesi işbirliği programının uygulanmasına ilişkin kendi sorumluluklarının belirlendiği ikili bir düzenleme yapar. Bu ikili düzenleme aşağıdakileri içerir:
 - (a) ana uygulama yapılarının ve bu yapıların görev ve sorumluluklarının açıklaması;
 - (b) sınır ötesi işbirliği programına ilişkin yönetim, mali, kontrol ve denetim düzenlemelerinin açıklaması;
 - (c) operasyonların seçimine ve operasyonlar ve genel olarak sınır ötesi işbirliği programı seviyesinde izlemeye ilişkin süreç dâhil ana uygulama usulleri;
 - (d) yararlanıcılar tarafından yapılan harcamaların hukuka ve usule uygunluğunu sağlamaya ve A Ekinin 8(1)(b) ve (c) klotunda atıfta bulunulan doğrulamaların yapılmasını sağlamaya yönelik hükümler;
 - (e) uygulama güçlükleri olması durumunda düzeltici tedbirler;
 - (f) sınır ötesi işbirliği programına tahsis edilmiş fonların güvenilir mali yönetiminin garanti edilmesine ve usulüne uygun olarak ödenmemiş tutarların geri alınmasına yönelik hükümler;
 - (g) 28. maddede atıfta bulunulan vergilerden muafiyete ilişkin hükümler;
 - (h) IPA III yararlanıcıları arasındaki ödemeler, kayıt tutma, raporlama yükümlülükleri ve usulsüzlükler dâhil, programın mali yönetimi hakkında ayrıntılar.

BAŞLIK III OPERASYONLAR

Madde 71 Operasyonların seçimi

- (1) Bir sınır ötesi işbirliği programı kapsamında seçilen operasyonlar, net sınır ötesi etkiler ve faydalar sağlar.
- (2) Sınır ötesi işbirliği programları kapsamındaki operasyonlar sözleşme makamı tarafından, Program Alanının tamamını kapsayan teklif çağrılarında bulunarak seçilir.
- (3) Katılımcı IPA III yararlanıcıları ayrıca teklif çağrısı dışında operasyonlar tespit edebilir. Bu durumda, 69. maddede atıfta bulunulan sınır ötesi işbirliği programında operasyonlardan özel olarak söz edilir.
- (4) Sınır ötesi işbirliği için seçilen operasyonlara en az iki katılımcı IPA III yararlanıcısından yararlanıcılar dâhil edilir. Yararlanıcılar, operasyonların geliştirilmesinde ve uygulanmasında işbirliği yapar. Ayrıca, operasyonlar için personel alımı veya operasyonların finansmanında veya bunların her ikisinde işbirliği yapar.
- (5) Bir operasyon, sınır ötesi etkilerin ve faydaların tespiti ve ölçülmesi koşuluyla, tek bir katılımcı IPA III yararlanıcısında uygulanabilir.

Madde 72 Yararlanıcılar

- (1) Yararlanıcılar, programa katılan bir IPA III yararlanıcısında yerleşiktir.
- (2) Yararlanıcılar aralarından birini ana yararlanıcı olarak atar. Ana yararlanıcı, operasyonun tamamının uygulanmasını sağlar, operasyonun sözleşmede belirtilen koşullara uygun olarak uygulanmasını izler ve diğer yararlanıcılarla birlikte, usulüne uygun olarak ödenmemiş tutarların geri alınmasına yönelik düzenlemeler dâhil, operasyona tahsis edilen fonların sağlam mali yönetimini garanti etmeye yönelik düzenlemeleri belirler.

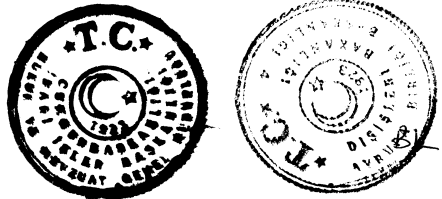
Madde 73 Teknik yardım

- (1) Her sınır ötesi işbirliği programı, teknik yardım desteği için, sınır ötesi işbirliği programına yapılan AB katkısının %10'u ile sınırlı olacak özel bir bütçe tahsisi içerir.
- (2) Teknik yardım desteği *diğerlerinin yanı sıra* aşağıdakileri içerebilir:
 - (a) programın uygulanması ile ilgili hazırlık, yönetim, izleme, değerlendirme, bilgilendirme, iletişim, ağ oluşturma, ihtilaf çözümü, kontrol ve denetim faaliyetleri;
 - (b) programın uygulanmasına ilişkin idari kapasitenin güçlendirilmesine yönelik faaliyetler;
 - (c) elektronik veri alışverişi sistemleri dâhil olmak üzere, yararlanıcılar üzerindeki idari yükün azaltılmasına yönelik faaliyetler ve IPA III yardımını yönetmek için, katılımcı IPA III yararlanıcılarındaki otoritelerin kapasitesini güçlendirmeye ve bu otoriteler arasında en iyi uygulamaların paylaşımını sağlamaya yönelik faaliyetler.
 - (d) Ortak Teknik Sekreteryanın finansmanı.
- (3) Teknik yardım desteği aynı zamanda önceki ve sonraki programlama dönemleri ile de ilgili olabilir.
- (4) 29(2) maddesi uyarınca, bir sınır ötesi işbirliği programının hazırlığını ve yönetim ve kontrol sistemlerinin kurulumunu desteklemeye yönelik teknik yardıma ilişkin harcama, NDICI Tüzüğü'nün 27(6) maddesinde öngörülen durumlarda ilgili finansman anlaşmasının, sözleşmelerin ve zeyilnamelerin imzalanmasından önce uygun görülebilir.

BAŞLIK IV UYGULAMA

Madde 74 Uygulama yöntemleri

Sınır ötesi işbirliği programları, IPA III ana yararlanıcısı ile doğrudan veya doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanır.

BAŞLIK V PROGRAM YAPILARI VE OTORİTELERİ İLE BUNLARIN SORUMLULUKLARI

Madde 75 SÖİ yönetimine ilişkin yapılar ve otoriteler

- (1) 10. maddede atıfta bulunulan aşağıdaki yapılar IPA III yararlanıcılarındaki sınır ötesi işbirliği programlarının yönetimine katılır:
 - (a) sınır ötesi işbirliği programına katılan ülkelerin NIPAC'ları ve uygun olduğu durumlarda, önerilen sınır ötesi işbirliği programlarında belirtilen hedeflerin IPA III programlama çerçevesindeki hedeflerle uyumlu olmasını sağlamaktan ortaklaşa sorumlu olan bölgesel işbirliği koordinatörleri;
 - (b) sınır ötesi işbirliği programı doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulandığında IPA III ana yararlanıcısının NAO'su ve Yönetim Yapısı;
 - (c) ilgili sınır ötesi işbirliği programının programlanmasında ve uygulanmasında yakın işbirliği yapacak olan, tüm katılımcı IPA yararlanıcılarındaki sınır ötesi işbirliği yapıları. doğrudan olmayan yönetim halinde, IPA III ana yararlanıcısındaki sınır ötesi işbirliği yapısı Yönetim Otoritesinin görevlerini yerine getirir. Yönetim Otoritesi, Ara Kurumları belirler.
 - (d) Sınır ötesi işbirliği programı IPA III yararlanıcısı ile doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulandığında 10(1) maddesinin (e) bendinde atıfta bulunulan Denetim Otoritesi.
- (2) Katılımcı IPA yararlanıcıları her sınır ötesi işbirliği programı için, 53. maddede atıfta bulunulan sektörel izleme komitesinin rolünü de yerine getirecek olan bir Ortak İzleme Komitesi (JMC) kurar.
- (3) Komisyona, program Yönetim Yapılarına ve otoritelerine ve JMC'ye yardımcı olmak üzere bir Ortak Teknik Sekreteryaya (JTS) kurulur. Aynı JTS, birden fazla sınır ötesi işbirliği programının hazırlanmasına ve uygulanmasına yardımcı olabilir.

Madde 76 Sınır ötesi işbirliği yapıları ve Yönetim Otoritesi

- (1) Sınır ötesi işbirliği programlarını hazırlamak, uygulamak ve yönetmek için her katılımcı IPA III yararlanıcısının idaresinin içinde sınır ötesi işbirliği yapıları kurulur. Aynı sınır ötesi işbirliği yapısı birden fazla sınır ötesi işbirliği programı için kullanılabilir.
- (2) Doğrudan olmayan yönetim halinde, IPA III ana yararlanıcısının sınır ötesi işbirliği yapısı, Yönetim Otoritesinin görevlerini yerine getirir.
- (3) Katılımcı IPA III yararlanıcılarının sınır ötesi işbirliği yapıları karşılıklı menfaate dayalı görevlerde yakın işbirliği yapar. Aşağıdaki görevleri ortaklaşa yerine getirirler ve aşağıdaki sorumlulukları üstlenirler:
 - (a) 69. madde uyarınca sınır ötesi işbirliği programlarını veya bunların revizyonlarını hazırlamak;
 - (b) doğrudan olmayan yönetim durumunda 70. madde uyarınca ikili bir düzenleme hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak;
 - (c) bu maddenin 4 ve 5. paragraflarında atıfta bulunulan görevlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere işbirliği yapmak.

- (d) JMC toplantılarına ve diğer ikili toplantılara katılımı sağlamak;
 - (e) JMC'ye kendi temsilcisini(lerini) atamak;
 - (f) Ortak Teknik Sekreteryayı (JTS) kurmak ve personel sayısının yeterli olmasını sağlamak;
 - (g) JMC'nin stratejik kararlarını hazırlamak ve uygulamak;
 - (h) JMC'nin çalışmalarını desteklemek ve görevlerini yerine getirmesi için gereken bilgileri, özellikle de sınır ötesi işbirliği programında tesis edilen her bir tematik öncelik için belirli amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi hususunda operasyonel programda kaydedilen ilerleme ile ilgili verileri JMC'ye sağlamak;
 - (i) sınır ötesi işbirliği programının uygulanması hakkında güvenilir bilgi toplamak amacıyla bir sistem kurmak;
 - (j) 80. maddede atıfta bulunulduğu şekilde yıllık ve nihai uygulama raporlarını tanzim etmek;
 - (k) iletişim ve görünürlükle ilgili tutarlı bir plan hazırlamak ve uygulamak;
 - (l) JMC tarafından onaylanmak üzere JTS için yıllık bir çalışma planı tanzim etmek;
- (4) Sınır ötesi işbirliği programı IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanıyorsa, Yönetim Otoritesi, A Ekinin 6. klotundaki hükümlere ek olarak:
- (a) değerlendirme komitesinin oy verme hakkına sahip üyelerini seçer ve değerlendirme komitesinde, IPA III ana yararlanıcısı olmayan IPA III yararlanıcısından oy hakkına sahip bir tane daha üyenin yer almasını sağlar; mali yönetimden sorumlu ara kurum ise, imtiyazı gereği, komitenin başkanını ve sekreterini seçer;
 - (b) diğer katılımcı IPA III yararlanıcısı ile yakın işbirliği içinde çağrıları başlatmak için gerekli teknik belgeleri hazırlar;
 - (c) operasyonel takibi gerçekleştirir, operasyonların teknik hususlarını izler ve operasyonların diğer katılımcı IPA III yararlanıcısı ile yakın işbirliği içinde gerçekleştirildiğini teyit eder;
- (5) Sınır ötesi işbirliği programı, IPA III ana yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanırsa, 10(1) maddesinin (a) ila (d) bentlerinde tanımlanan yapılar ve otoriteler program alanı içinde yönetim doğrulamalarını gerçekleştiremezler, bu yönetim doğrulaması görevlerinin nasıl yerine getirileceği hususunda katılımcı IPA III yararlanıcıları mutabakata varır. Bu doğrulamaların gerçekleştirilmesine yönelik düzenlemeler 70. maddede atıfta bulunulan ikili düzenlemede ayrıntılı şekilde açıklanır.

Madde 77 Denetim Otoritesi

- (1) Sınır ötesi işbirliği programı, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanırsa, sınır ötesi işbirliği programına ilişkin Denetim Otoritesi, IPA III ana yararlanıcısından olur.
- (2) 1. paragrafta atıfta bulunulan Denetim Otoritesinin sınır ötesi işbirliği programı kapsamındaki bölgenin tamamında işlevlerini doğrudan yürütmeye yetkisinin olmadığı

hallerde, söz konusu Denetim Otoritesine, sınır ötesi işbirliği programına katılan her bir IPA III yararlanıcısının bir temsilcisinden oluşan bir denetçiler grubu yardım eder. Denetçiler grubuna ana yararlanıcı ülkenin Denetim Otoritesi başkanlık eder. Bu işlevlerin gerçekleştirilmesine yönelik özel düzenlemeler 70. maddede atıfta bulunulan ikili düzenlemede ayrıntılı şekilde açıklanır.

Madde 78 Ortak İzleme Komitesi (JMC)

- (1) Katılımcı IPA III yararlanıcıları finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesinden sonra en geç altı ay içinde bir JMC kurar.
- (2) Her bir katılımcı IPA III yararlanıcısı JMC'ye kendi temsilcilerini atar.
- (3) JMC, NIPAC ve uygun görüldüğü şekilde bölgesel işbirliği koordinatörleri temsilcilerinden ve sınır ötesi işbirliği program yapıları ve ilgili olduğu durumlarda sivil toplum kuruluşları gibi diğer ilgili paydaşlar dâhil katılımcı IPA III yararlanıcılarının temsilcilerinden (merkezi, bölgesel, yerel otoriteler) oluşur. Komisyon, JMC'nin faaliyetlerine danışman sıfatıyla katılır.
- (4) IPA III ana yararlanıcısı olmayan IPA III yararlanıcısı JMC'ye başkanlık eder.
- (5) JMC en az yılda iki kez toplanır. Katılımcı IPA III yararlanıcısının veya Komisyonun inisiyatifinde özel amaçlı toplantılar da yapılabilir.
- (6) JMC kendi usul kurallarını, sınır ötesi işbirliği yapıları, NIPAC'lar ve Komisyonla istişare içinde tanzim ederek kabul eder.
- (7) Her katılımcı IPA III yararlanıcısı, atadığı temsilcilerin sayısına bakılmaksızın eşit oy hakkına sahiptir.
- (8) JMC:
 - (a) tematik öncelikleri, özel hedefleri, hedef yararlanıcıları ve Komisyon tarafından onaylanacak her teklif çağrısının özel odağını belirlemekten sorumludur;
 - (b) hibe verilmesine ilişkin karar öncesinde yapılan teklif çağrıları aracılığıyla seçilen operasyonların listesini inceler ve listeye ilişkin tavsiye niteliğinde bir görüş sunar. Sözleşme makamı hibelerin verilmesine ilişkin nihai kararı verir;
 - (c) katılımcı IPA III yararlanıcılarının sınır ötesi işbirliği yapıları tarafından sağlanan bilgilere dayanarak, sınır ötesi işbirliği programında belirlenen her tematik öncelik için belirli amaçların, beklenen sonuçların ve hedeflerin gerçekleştirilmesinde kaydedilen ilerlemeyi gözden geçirir. İlerleme sınır ötesi işbirliği programında oluşturulan göstergeler ışığında izlenir;
 - (d) ilgili bulgu ve sonuçlar ile varsa yerinde kontrollerden, izlemeden ve değerlendirmelerden kaynaklanan düzeltici müteakip eylemlere ilişkin önerileri inceler;
 - (e) sınır ötesi işbirliği programının revize edilmesine yönelik her türlü öneriyi onaylar. Gerektiğinde, 69(7) maddesinde atıfta bulunulan şekilde sınır ötesi işbirliği programında değişiklik yapmak, sınır ötesi işbirliği programının hedeflerinin gerçekleştirilmesini sağlamak ve IPA III yararlanıcısının etkinliğini, etkililiğini, etkisini ve sürdürülebilirliğini artırmak amacıyla, önerilerde

bulunabilir. JMC sınır ötesi işbirliği programının uygulanmasının nasıl iyileştirileceğine ilişkin önerilerde de bulunabilir;

- (f) sınır ötesi işbirliği programına ilişkin iletişim ve görünürlük planını inceler ve onaylar;
 - (g) 56(2) maddesinde atıfta bulunulan değerlendirme planını inceler ve onaylar;
 - (h) 80. maddede atıfta bulunulan uygulamaya ilişkin yıllık ve nihai raporları inceler ve onaylar;
 - (i) Ortak Teknik Sekreteryanın yıllık çalışma planını inceler ve onaylar.
- (9) JMC, IPA III ana yararlanıcısının IPA İzleme Komitesine rapor verir.

Madde 79 Ortak Teknik Sekreteryası (JTS)

- (1) Komisyona, sınır ötesi işbirliği yapılarına, Yönetim Otoritesine ve uygun olduğu üzere JMC'ye yardımcı olmak üzere, her bir sınır ötesi işbirliği programı için bir JTS kurulur. JTS, IPA III ana yararlanıcısında konumludur. JTS diğer katılımcı IPA III yararlanıcısında bir destek ofisine sahip olabilir. JTS ve destek ofisi, Komisyona aksi yönde mutabakata varıldığı durumlar hariç, Program Alanı içerisinde konumludur.
- (2) JTS'nin faaliyeti teknik yardım bütçesinden finanse edilir.
- (3) JTS, sınır ötesi işbirliği programına katılan her iki IPA III yararlanıcısından gelen personelden oluşur.
- (4) JTS, IPA III ana yararlanıcısının sınır ötesi işbirliği yapısı tarafından yönetilir.
- (5) Her yıl sınır ötesi işbirliği yapıları tarafından JTS için bir çalışma planı hazırlanır ve incelenmesi ve onaylanması için JMC'ye gönderilir.
- (6) JTS yönetim doğrulamalarına ve değerlendirme komitelerine katılmaz veya katkıda bulunmaz.
- (7) JTS diğerlerinin yanı sıra aşağıdaki görevlerden sorumlu olabilir:
 - (a) tutanakların taslağının hazırlanması ve dağıtımı dâhil olmak üzere JMC toplantılarını organize etmek;
 - (b) bilgilendirme günleri ve çalıştaylar düzenleyerek, ortak arayışında ve proje geliştirmede potansiyel başvuru sahiplerine yardımcı olmak; paydaşlardan oluşan bir ağ geliştirmek ve devamlılığını sağlamak;
 - (c) operasyonların uygulanmasında yararlanıcılara ve ortaklara yardımcı olmak;
 - (d) sınır ötesi işbirliği operasyonlarının izleme faaliyetlerini hazırlamak, gerçekleştirmek ve bu faaliyetler hakkında rapor vermek;
 - (e) sınır ötesi işbirliği programının uygulanması hakkında güvenilir bilgi toplamak amacıyla bir sistem kurmak;
 - (f) sınır ötesi programa ilişkin yıllık ve nihai uygulama raporlarına girdi sağlamak;
 - (g) Sınır ötesi programa ilişkin tanıtım malzemelerinin yayımlanması ve sınır ötesi program internet sitesinin devam ettirilmesi, sınır ötesi işbirliği programına ilişkin kamuoyu farkındalığının artırılmasına yönelik bilgilendirme kampanyalarını ve diğer faaliyetleri planlamak ve organize etmek.

BAŞLIK VI RAPORLAMA

Madde 80 Yıllık ve nihai uygulama raporları

- (1) III. Başlık kapsamında belirlenen raporlama gerekliliğinin amaçları doğrultusunda, sınır ötesi işbirliği yapıları her sınır ötesi işbirliği programı için yıllık ve nihai uygulama raporu hazırlar. Nihai uygulama raporu son yıllık raporu içerebilir. Bu raporda finansman anlaşmasına ekli model esas alınır.
- (2) JMC'nin incelemesi ve onayı sonrasında, raporlar, uygun görüldüğü şekilde IPA III ana yararlanıcısının NIPAC'ına ve NAO'suna gönderilir. IPA III ana yararlanıcısının NIPAC'ı, III. Başlıkta belirtilen raporlama gereklilikleri uyarınca raporları diğer katılımcı IPA III yararlanıcılarının NIPAC'ına ve Komisyona sunar.

KISIM VIII NİHAİ HÜKÜMLER

Madde 81 İletişim

Komisyon ve IPA III yararlanıcısı arasında programlamaya, programlara ve bunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin bilgi ve belgeler ile programların uygulanmasına ilişkin belgelerin alışverişi mümkün olduğu ölçüde elektronik vasıtalarla yapılır. Komisyon ve IPA III yararlanıcısı veri alışverişine ilişkin düzenlemeler konusunda mutabakata varır ve söz konusu düzenlemeler sektörel anlaşmada veya finansman anlaşmasında belirtilir.

Madde 82 İstişare

- (1) Bu Anlaşma'nın icrasıyla veya yorumlanmasıyla ilgili her türlü soru, gerekli hallerde bu Anlaşma'da değişiklik yapılmasına da yol açacak şekilde, Taraflar arasında istişareye tabidir.
- (2) Bu Anlaşma'da belirtilen bir yükümlülüğün yerine getirilememesi ve düzeltilmesine yönelik zamanında tedbir alınmaması halinde, Komisyon bu Anlaşma'yı 90. madde uyarınca askıya alabilir.
- (3) IPA III yararlanıcısı, IPA III yardımının uygulanmasından tamamen veya kısmen vazgeçebilir. Bu niyet doğrultusunda IPA III yararlanıcısı en az 6 ay öncesinden bildirimde bulunur. Taraflar söz konusu vazgeçme kararının ayrıntılarını yazışmalar ile veya duruma göre ilgili finansman anlaşmasında değişiklik yapmak suretiyle belirler.

Madde 83 Uygulanacak hukuk, ihtilafların çözümü

- (1) Bu Sözleşmeden kaynaklanan veya bu Sözleşme ile bağlantılı olarak ortaya çıkan tüm ihtilaflar ve yorum sorunları, AB Hukukuna göre yönetilecek ve yorumlanacaktır.
- (2) Anlaşmanın yorumlanması, uygulanması veya geçerliliği ile ilgili bir ihtilaf sulh yoluyla çözülemezse, aşağıdaki hususlara tabi olarak, 2012 tarihli PCA Tahkim Kuralları uyarınca tahkim yoluyla çözülür:

- (a) Hakem heyetinin terki

500.000 Avro'ya eşit veya üzerindeki hak talepleri için, hakem heyeti üç hakemden oluşur. Her bir taraf, tahkim bildirimini gönderdikten sonra 30 iş günü içerisinde,

bir hakem atar. Taraflarca atanan iki hakem ise hakem heyeti başkanı olarak hareket edecek üçüncü bir hakem atar.

500.000 Avro'nun altındaki hak talepleri için: taraflarca aksi yönde mutabakata varılmadıkça, hakem heyeti bir hakemden oluşur.

Tahkim bildirimi gönderildikten sonra 80 takvim günü içinde hakem heyeti oluşturulmazsa, taraflardan herhangi biri, PCA Sekreteryası'nın veya karşılıklı olarak kabul edilebilir başka bir tarafsız otoritenin gerekli hakemi/hakemleri atamasını talep edebilir.

(b) Tahkim yeri

Hakem heyetinin yeri Lahey, Hollanda'dır.

(c) Dil

Tahkim işlemlerinin dili İngilizce veya Avrupa Birliği'nin karşılıklı olarak kabul edilebilir başka bir resmi dilidir. Taraflarca mutabakata varılması durumunda, kanıtlar başka dillerde sunulabilir.

(d) Usul

Geçici tedbirlere, üçüncü taraf müdahalelerine ve bilirkişi müdahalelerine başvuru yolu kapsam dışı bırakılmıştır.

Taraflardan biri hakem heyetinin bilgi veya materyallere gizli muamele göstermesini talep ederse, karar, bir gerekçeli karar şeklinde ve diğer taraf dinlendikten sonra (gözlemleri sunmak için 10 takvim günü vardır) verilir. Hakem heyeti talebe ilişkin gerekçeleri, bilgilerin niteliğini ve etkili adli korumaya başvurma hakkını değerlendirir. Tahkim heyeti özellikle:

- belirli taahhütlere tabi olarak açıklama yapabilir veya
- açıklama yapılmaması yönünde karar verebilir, ancak bilgilerin veya materyallerin, diğer tarafın kendi görüşlerini anlamlı bir şekilde ifade edebilmesini sağlamaya yetecek bilgiler içeren, gizli olmayan bir sürümünün veya özetinin sunulması yönünde karar verebilir.

Hakem heyetinden davanın kapalı görülmesi talep edilirse, karar, diğer taraf dinlendikten sonra (gözlemleri sunmak için 10 takvim günü vardır) verilir. Hakem heyeti talebe ilişkin gerekçeleri ve (varsa) diğer tarafın itirazlarını dikkate alır.

Hakem heyetinin Avrupa Birliği hukukunu yorumlaması veya uygulaması talep edilirse, hakem heyeti işlemleri durdurur ve Fransız Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 1460 ve 1505. maddeleri uyarınca, "Paris Yüksek Mahkemesi Başkanından" (Président du Tribunal de grande instance de Paris, "juge d'appui"), Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma'nın 267. maddesi uyarınca Avrupa Birliği Adalet Divanından bir ön karar talep etmesini ister. Hakem heyeti huzurundaki işlemler, juge d'appui tarafından karar verildiğinde kaldığı yerden devam eder. Adalet Divanının ve juge d'appui'nin kararı hakem heyeti için bağlayıcıdır.

Tahkim kararı nihai ve taraflar için bağlayıcıdır ve taraflarca gecikmeksizin yerine getirilir.

Ancak her iki taraf da geçerli ulusal hukuka dayalı olarak kararın Lahey, Jemiyiz Mahkemesi (Gerechtshof Den Haag) tarafından gözden geçirilmesini talep edebilir. Bu durumda bu usulün sonuna kadar tahkim kararı sayılmaz. Gözden

geçirme incelemesini gerçekleştiren mahkemenin kararı hakem heyeti için bağlayıcıdır.

(e) Masraflar

Tahkim masrafları aşağıdakilerden oluşur:

- hakemlerin ücretleri ve makul giderleri
- bilirkişilerin ve tanıkların hakem heyeti tarafından onaylanan makul masrafları ve giderleri ve
- PCA Sekreteryası'nın tahkim işlemlerine ilişkin ücretleri ve giderleri (örneğin yeme-içme servisi, kâtiplerin ihtiyaçlarının karşılanması, oda hizmetleri, çeviri).

Hakemlerin ücretleri aşağıdaki tutarları aşmaz:

- İhtilaflı tutar 1.000.000 Avro'nun altında ise, hakem başına 30.000 Avro
- İhtilaflı tutar 1.000.000 Avro'nun üzerinde ise, ihtilaflı tutarın %9'u, her halükarda hakemlerin ücretleri 300.000 Avro'yu aşmaz.

Tahkim masrafları, aksi yönde mutabakata varılmadıkça, taraflar arasında eşit olarak paylaşılır.

Taraflar, kendi yasal temsil masraflarını ve tahkimle ilgili olarak yaptıkları diğer masrafları kendileri karşılar.

(f) Ayrıcalıklar ve bağışıklıklar

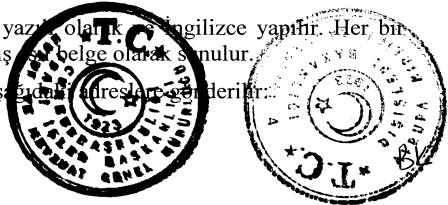
2012 tarihli PCA Tahkim Kuralları uyarınca tahkim yoluna başvurma mutabakatı, tarafların herhangi birinin sahip olduğu ayrıcalıklardan veya bağışıklıklardan feragat teşkil etmez ve o şekilde yorumlanamaz.

Madde 84 Üçüncü taraflarla ihtilaflar

- (1) Sözleşmenin tarafları arasında sözleşmeden kaynaklanan ihtilaflarla ilgili olarak IPA III tarafından finansmanı sağlanan bir sözleşmede yetkili mahkeme olarak belirlenen mahkemenin yargı yetkisine halel gelmeksizin; Birlik'in bağışıklığından açıkça feragat ettiği haller dışında; Avrupa Komisyonu ve/veya IPA III yararlanıcısı ile üçüncü taraf veya üçüncü taraflar arasında doğrudan veya dolaylı olarak işbu Anlaşma kapsamında IPA III yararlanıcısına IPA III yardımının sağlanmasıyla ilgili uyuşmazlıklarda Birlik, Türkiye Cumhuriyeti'nde, yasal süreçlerden ve bu Anlaşma'nın 83. maddesinde öngörülen haller haricinde tahkim de dâhil olmak üzere davadan bağışık olur.
- (2) Türkiye Cumhuriyeti'nde bulunan bir mahkeme veya idari merci önündeki tüm hukuki veya idari süreçlerde IPA III yararlanıcısı bu bağışıklığı savunur ve Birlik'in çıkarlarını tamamıyla dikkate alan bir tutum benimser. Gerekli hallerde, IPA III yararlanıcısı ve Komisyon, benimsenecek tutum konusunda önceden istişarede bulunarak ilerler.

Madde 85 Bildirimler

- (1) Bu Anlaşma'yla bağlantılı tüm iletişimler yazılı olarak İngilizce yapılır. Her bir iletişim imzalanır ve asıl belge veya taranmış bir kopya olarak sunulur.
- (2) Bu Anlaşma'yla bağlantılı tüm iletişimler aşağıdaki adreslere gönderilir:

Komisyon adına:

Avrupa Komisyonu
Komşuluk ve Genişleme Müzakereleri Genel Müdürlüğü

Rue de la Loi 15
B-1049 Brüksel, Belçika
E-posta: NEAR-B@ec.europa.eu

IPA III yararlanıcısı adına:

Ulusal IPA Koordinatörü
Dışişleri Bakanlığı – Avrupa Birliği Başkanlığı
Mustafa Kemal Mah
2082 Cad. No: 5
Ankara, Türkiye
E-posta: byabokm@ab.gov.tr

Madde 86 Ekler

Bu Anlaşma'nın Ekleri bu Anlaşma'nın ayrılmaz bir parçasını teşkil eder.

Madde 87 Yürürlük

Bu Anlaşma, Tarafların sonuncusunun, kendi ulusal mevzuatı ya da usulü uyarınca onayını diğer Tarafa yazılı olarak bildirdiği gün yürürlüğe girer.

Madde 88 Çerçeve anlaşmanın IPA II için uygulanabilirliği

Komisyon ve Türkiye Cumhuriyeti arasında imzalanmış olan çerçeve anlaşmalar, daha önceki katılım öncesi araçlar kapsamında kabul edilmiş olan yardım için, söz konusu yardım ilgili çerçeve anlaşmalarının hükümleri uyarınca tamamlanana dek geçerliliğini korur.

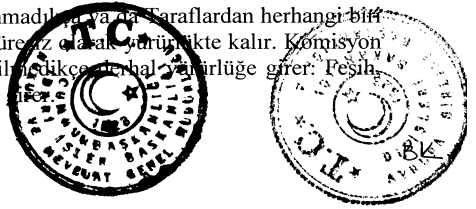
Madde 89 Değişiklik

Bu Anlaşma, Katılım Öncesi Yardım Aracının ara dönem değerlendirmesini müteakip gözden geçirilir.

Taraflarca yapılmasına karar verilen herhangi bir değişiklik yazılı olarak yapılır ve bu Anlaşma'nın bir parçasını oluşturur. Söz konusu değişiklikler 87. maddede belirtilen usul uyarınca yürürlüğe girer. Komisyon, A Eki hariç olmak üzere Ekleri tek taraflı olarak değiştirebilir veya güncelleyebilir.

Madde 90 Komisyon tarafından askıya alınma ve fesih

- (1) Bu Anlaşma, Komisyon tarafından askıya alınmadıkça ya da Taraflardan herhangi biri tarafından yazılı bildirimle feshedilmedikçe sürekli olarak yürürlükte kalır. Komisyon tarafından askıya alınma durumu, aksi bildirilmedikçe derhal yürürlüğe girer. Fesih yazılı bildirim tarihinden 3 ay sonra yürürlüğe girer.

- (2) Bu Anlaşma Komisyon tarafından askıya alındığında veya Taraflardan herhangi biri tarafından feshedildiğinde, IPA tarafından finansmanı sağlanan özel sözleşmeler kapsamında edinilen haklara riayet edileceği hususu hariç olmak üzere, halen uygulamaya sürecinde olan her türlü yardım, sırasıyla Komisyon tarafından askıya alınır veya feshedilir.

Madde 91 Kısıtlayıcı AB Tedbirleri

- (1) Tanımlar
- (a) "Kısıtlayıcı AB Tedbirleri", Avrupa Birliği Antlaşması (ABA) veya Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkında Antlaşma (ABIA) uyarınca kabul edilen kısıtlayıcı tedbirlerdir.
- (b) "Kısıtlanmış Kişi", AB tarafından Kısıtlayıcı AB Tedbirlerine tabi olarak belirlenmiş kuruluş, kişi veya kişi gruplarıdır¹⁷.
- (2) Taraflar, tüm ilişkilerinde, AB hukuku kapsamında hiçbir AB fonunun veya ekonomik kaynağın Kısıtlanmış Kişilere veya onların yararına doğrudan veya dolaylı olarak sağlanmayacağını kabul eder.
- (3) IPA III yararlanıcısı, AB yaptırımlar listesinde bulunduğu doğrulanmış hiçbir işlemin doğrudan veya dolaylı olarak AB finansmanından yararlanmamasını sağlar. IPA III yararlanıcısı bu yükümlülüğü aşağıdaki şekillerde yerine getirmeyi taahhüt eder:
- (a) ilgili sözleşmeleri akdetmeden önce ve ilgili sözleşmeler kapsamında ödemeler yapmadan önce, IPA III yararlanıcısının doğrudan bir sözleşmeye dayalı ilişkisinin bulunduğu veya bulunmasının beklendiği her Yüklenici, Hibe Yararlanıcısı ve Nihai Alıcıya ilişkin, söz konusu alıcının bir Kısıtlanmış Kişi olup olmadığını değerlendirmek amacıyla AB yaptırımlar listesi üzerinden bir tarama gerçekleştirerek,
- (b) risk esaslı yaklaşıma dayalı olarak, AB finansmanını dolaylı olarak alacak hiçbir kuruluşun bir Kısıtlanmış Kişi olmadığına ilişkin bir tarama gerçekleştirerek veya (bir ardıl doğrulamayı da içerebilecek) başka uygun yöntemlerle.
- (4) IPA III yararlanıcısının, AB finansmanının alıcılarından herhangi birinin (doğrudan veya dolaylı), bir Kısıtlanmış Kişi olduğunu değerlendirmesi halinde, IPA III yararlanıcısı bu durumu derhal Komisyona bildirir.
- (5) Yukarıdaki 3. bentteki yükümlülüğe hâlel gelmeksizin, Komisyon, IPA III kapsamındaki Birlik mali yardımının kullanımının Kısıtlayıcı AB tedbirlerini ihlal ettiği veya etmiş olduğu yönünde bir değerlendirmede bulunursa, ilgili tutarlar IPA III kapsamında Birlik mali yardımından yararlanmaya uygun olmaz. Bu husus, Komisyonun sahip olabileceği, bu ihlalden etkilenen eylemi askıya alma veya feshetme, Komisyon tarafından katkıda bulunulan her türlü AB finansmanını geri

¹⁷

www.sanctionsmap.eu. Yaptırım haritası, yaptırım rejimini düzenlemesine ilişkin bir BT aracıdır. Yaptırımların kaynağı, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde (ABRG) yayımlanan yasal düzenlemelerden kaynaklanmaktadır. Yayımlanan yasal düzenlemeler, ABRG'nin internet sitesindeki güncellemeler arasında uyumsuzluk olması halinde, ABRG'deki versiyon geçerlidir.

alma veya bu mali çerçeve ortaklık anlaşmasını askıya alma veya feshetme hakkına hâlel getirmez.

- (6) Düzeltici tedbirler ölçülülük ilkesine uygun olarak belirlenecektir. Düzeltici tedbirler sadece bir alıcının Kısıtlanmış Kişi olduğu süre içinde kendisine veya onun yararına sağlanan AB finansmanı için geçerlidir.
- (7) Bu madde, Kısıtlayıcı AB Tedbirlerinde bulunan istisnalara hâlel getirmez.

Bu Anlaşma, İngilizce olarak iki asıl nüsha halinde tanzim edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti hükümeti adına ve namına, Ankara’da, 17.10.2022 tarihinde imzalanmıştır.

İmzalayan: _____

Sn. Faruk Kaymakcı

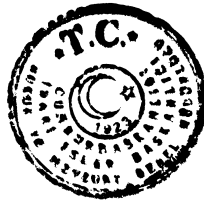
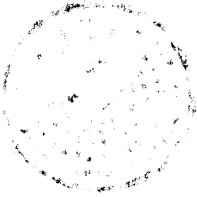
Dışişleri Bakan Yardımcısı ve Avrupa Birliği Başkanı, Ulusal IPA Koordinatörü

Komisyon adına ve namına, Brüksel’de, 06.10.2022 tarihinde imzalanmıştır

İmzalayan: _____

Sn. Henrike Trautmann

Direktör Vekili

EK A

10. madde uyarınca, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında tesis edilen yapıların ve otoritelerin görev ve sorumlulukları

Kloz 1 Genel hükümler

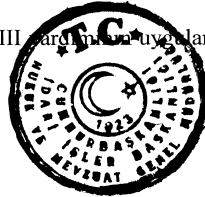
- (1) 10. madde uyarınca IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında tesis edilen yapıların ve otoritelerin bu Ekte belirlenen görev ve sorumlulukları, bu Anlaşma'nın hükümlerinden kaynaklanmaktadır.
- (2) Bu görev ve sorumlulukların uygulamada nasıl yerine getirildiğine ilişkin ayrıntılar aşağıdakilerde bilahare tanımlanabilir:
 - (a) 9. madde uyarınca akdedilen sektörel anlaşmalar;
 - (b) 8. madde uyarınca akdedilen finansman anlaşmaları;
 - (c) 70. madde uyarınca akdedilen, doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan sınır ötesi işbirliği programlarının yönetimine ilişkin IPA III yararlanıcıları arasında yapılan ikili düzenlemeler;
 - (d) 11(3) maddesinin (a) bendi uyarınca akdedilen, yapıların ve otoritelerin hak ve yükümlülüklerinin detaylandırıldığı resmi çalışma düzenlemeleri;
 - (e) 12(3) maddesinin (a) bendi uyarınca iç kontrol sisteminin kurulması;
 - (f) bu yapı ve otoriteleri içeren, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III yardımının uygulanmasıyla ilgili olan her türlü diğer ilişki.
- (3) 2. paragrafta listesi verilen kaynaklar, 10. madde uyarınca tesis edilen yapı ve otoritelerin ek görev ve sorumluluklarını içerebilir.

Kloz 2 Tüm yapılar ve otoriteler

10(1) maddesinin (a) ile (d) bentleri uyarınca IPA III yararlanıcısında tesis edilen yapılar ve otoriteler, ilgili yetki ve yetkileri dâhilinde aşağıdaki görev ve sorumlulukları yerine getirir:

- (1) 5(2) maddesi uyarınca, ilkeleri, IPA III kapsamında Birlik mali yardımına uygulamak ve teşvik etmek;

- (2) sorumlulukları kapsamındaki işlemlerin yasallığını ve usule uygunluğunu sağlamak;
- (3) 12(2) maddesi uyarınca güvenilir mali yönetim, şeffaflık ve ayrımcılık yapmama ilkelerini gözetmek;
- (4) 12(2) ve 12(3) maddeleri uyarınca, Avrupa Birliği'nin mali çıkarları için, Komisyon IPA III fonlarını doğrudan uyguladığı zaman öngörülen koruma seviyesine eşdeğer bir koruma seviyesi sağlamak;
- (5) Ek B uyarınca iç kontrol çerçevesine uyumu sürdürmek;
- (6) kendi yapı ve iş süreçlerinin iç denetimini sağlamak;
- (7) bağlı kuruluşları denetlemek;
- (8) yeterli şekilde görev ayrımını sağlayarak bunu gözetmek;
- (9) 51. madde uyarınca usulsüzlükler, dolandırıcılık, yolsuzluk ve çıkar çatışmasıyla mücadeleyle yönelik etkili ve orantılı tedbirleri uygulamaya koymak;
- (10) 50(4) maddesi uyarınca, OLAF dâhil olmak üzere, Komisyonun ajans veya temsilcilerinin IPA III tarafından finanse edilen ögelere ait tüm ilgili belge ve hesapları denetleyebilmelerini sağlamak;
- (11) 50(4) maddesi uyarınca, Avrupa Sayıştay'ının IPA III yardımının kullanımına ilişkin denetimler gerçekleştirmesine yardımcı olmak;
- (12) kişisel verilerin 12(3) maddesinin (f) bendi ve 25. madde uyarınca, (AB) 2016/679 sayılı Tüzüklerde atıfta bulunulan koruma seviyesine eşdeğer bir seviyede korunması sağlamak;
- (13) 12(2) maddesi ile 23 ve 24. maddeler uyarınca, IPA III yardımının tanıtımını, şeffaf customs duties lığını, stratejik iletişimini ve görünürlüğünü sağlamak;
- (14) 27 ve 28. maddeler uyarınca, IPA III yararlanıcısının sorumlu otoriteleriyle, eylemlerin uygulanması ve sözleşmelerin icrası ile vergiler, gümrük vergileri ve diğer mali harçlar hakkındaki kuralların uygulanmasına yönelik imkânların sunulmasını kolaylaştırmak;
- (15) 52, 53 ve 78. maddeler uyarınca, izleme komitelerine katılmak ve çalışmalarını desteklemek için gerekli tüm bilgileri bu komitelere sunmak;
- (16) 55 ve 56. maddeler uyarınca, değerlendirme görevlerini desteklemek ve değerlendirmelerin yapılması için gerekli olan veri ve ilgili bilgilere erişimi kolaylaştırmak;
- (17) 32 ve 49. maddeler uyarınca, yeterince ayrıntılı bir denetim izi sağlanması amacıyla belge ve bilgileri saklamak;
- (18) 6(1) maddesinin (d) bendi uyarınca, IPA III yardımının uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli tüm diğer adımları atmak.

Kloz 3 Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC)

- (1) 6. madde uyarınca, NIPAC, IPA III yararlanıcısındaki IPA III yardımına ilişkin genel bir koordinasyon rolüne sahiptir.
- (2) NIPAC; IPA III yararlanıcısı tarafından yardımın programlanmasına ilişkin genel sorumluluğu taşır. Bu kapsamda, NIPAC:
 - (a) 6(1) maddesinin (a) bendi uyarınca, IPA III yardımının kullanımı ile genel katılım süreci arasında yakın bir bağlantı sağlar;
 - (b) 16(3) maddesi uyarınca, bir stratejik cevabın hazırlanmasını koordine eder ve bu yanıtı Komisyona sunar;
 - (c) 16(3) maddesi uyarınca, eylem belgelerinin hazırlanmasını koordine eder;
 - (d) 16(5) maddesi uyarınca operasyonel programların ve 69. madde uyarınca sınır ötesi işbirliği programlarının programlama belgelerinin hazırlanmasını koordine eder;
 - (e) 17 ve 69. maddeler uyarınca, IPARD Yönetim Otoritesinin, bir kopyası NIPAC'a verilmek üzere, Komisyona değişiklikler yapılmasını önereceği IPARD III programları hariç program değişikliklerinin hazırlanmasını koordine eder.
 - (f) 16(6) maddesi uyarınca, büyük projeleri değerlendirilmek üzere Komisyona sunar;
 - (g) 16(4) maddesi uyarınca, ilgili kamu kuruluşları ve ekonomik, sosyal ve çevresel ortaklar, sivil toplum kuruluşları ve yerel otoriteler gibi paydaşlarla usulüne uygun bir şekilde istişarede bulunulmasını ve bunların IPA III yardımı ile ilgili bilgilere zamanında erişmesini sağlar.
- (3) NIPAC aşağıdaki yönetim ve kontrol görevlerinden sorumludur:
 - (a) 52, 53 ve 78. maddeler uyarınca, izleme komitelerinin kurulması, işleyişi ve paydaşların bu komitelere katılımı;
 - (b) 55 ve 56. maddeler uyarınca IPA III yararlanıcısındaki faaliyetlerin değerlendirilmesi ve verilere erişim.
- (4) NIPAC, 59 ve 60. maddelerde belirlenen raporlama gerekliliklerine uyum sağlar.

Kloz 4 Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO/UYG)

- (1) NAO, IPA III yararlanıcısında IPA III yardımının plan, yönetim ve harcamaların yasallığı ve usule uygunluğuna ilişkin genel sorumluluğu taşır.
- (2) NAO, IPA III yararlanıcısında IPA III yönetim kontrol sisteminin kurulması ve işleyişine ilişkin genel sorumluluğu taşır. Bu kapsamda, NAO:

- (a) 13(1) ve 13(2) maddeleri uyarınca, IPA III yararlanıcısına belirli bir programa ilişkin bütçe uygulama görevlerinin verilmesi için bir talep hazırlar ve bu talebi Komisyona sunar;
 - (b) 12(4) maddesi uyarınca, IPA III yararlanıcısına verilen bütçe uygulama görevleriyle ilgili sistem, kural veya usullerdeki önemli değişiklikleri gecikmeksizin Komisyona bildirir;
 - (c) yapıların ve otoritelerin 12(2) ve 12(3) maddelerinin ve B Ekinin gerekliliklerini sürekli olarak yerine getirmelerini izler;
 - (d) 14(1) maddesi uyarınca, bir kopyası NIPAC'a ve Denetim Otoritesine iletilmek üzere, bu gerekliliklerin yerine getirilmemesi durumu konusunda Komisyonu bilgilendirir ve yapılan ödemelere veya imzalanan sözleşmelere ilişkin her türlü uygun koruma tedbirlerini alır;
 - (e) 12(2) ve 12(3) maddelerinin ve B Ekinin gerekliliklerinin yenilenmiş haliyle yerine getirilmesini sağlamak için gerekli tüm adımları atar.
 - (f) Denetim Otoritesi, Komisyon veya Avrupa Sayıştayı tarafından gerçekleştirilenler dâhil, IPA III yönetim ve kontrol sistemi ile ilgili tüm dış doğrulama ve denetimlerin sonuçlarını dikkate alır ve IPA III yönetim ve kontrol sisteminin uyumunu ve etkililiğini iyileştirmek amacıyla ilgili eylem planlarının hazırlanmasını ve uygulanmasını koordine eder;
 - (g) 51(2), (3) ve (4) maddesi uyarınca, şüphelenilen usulsüzlük, dolandırıcılık, yolsuzluk ve çıkar çatışması vakalarının soruşturulmasını ve bunların etkili bir şekilde ele alınması ile ilgili kontrol ve raporlama mekanizmasının işleyişini sağlar;
 - (h) 50(2) maddesinde atıfta bulunulan dolandırıcılıkla mücadele koordinasyon birimine, şüphelenilen usulsüzlük ve dolandırıcılıkları doğrudan raporlama imkânı verir ve vakaların mükerrer şekilde raporlanmasını veya raporlanmama durumunu önlemek için bu birimle usulsüzlüklerin raporlanmasına ilişkin düzenli olarak iletişimde olur.
- (3) NAO, mali yönetim alanında:
- (a) 58(2) maddesi uyarınca, IPA III yararlanıcısı tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında uygulanan her IPA III programı/eylemi/operasyonu için doğru, tam ve güvenilir muhasebe kayıtlarını elektronik formda kaydetmek ve saklamak için tahakkuk bazlı bir muhasebe sistemi kurar;
 - (b) avro hesapları sistemini organize eder ve yönetir;
 - (c) 33(3) maddesi uyarınca, Komisyona muhtemel ödeme taleplerine ilişkin bir tahmin gönderir;
 - (d) 33, 34, 35 ve 36. maddeler uyarınca, Komisyona ödeme talepleri gönderir, ve Komisyondan ödemeleri alır.

- (e) ortak finansman unsurlarının mevcudiyetini, doğruluğunu ve uygunluğunu sağlar;
 - (f) Komisyondan ve kamu ortak finansmanından alınan fonları, daha sonra IPA III yardımının alıcılarına aktarılmak üzere, mali yönetiminden sorumlu Ara Kurumların kullanımına sunar;
 - (g) 33(8) maddesi uyarınca, fonların Komisyondan geç aktarılması veya Komisyon tarafından geri alma emirlerinin yayımlanmasından kaynaklanan muhtemel eksikliklerle başa çıkmak için yeterli kaynakların mevcudiyetini ve kullanılabilirliğini sağlar;
 - (h) gerekli hallerde, kambiyo işlemleri gerçekleştirir;
 - (i) 41. madde uyarınca mali düzenlemeler yapar;
 - (j) 44. madde uyarınca, mali düzeltmelere ilişkin usullerde yorumlar ve bilgiler sağlar;
 - (k) 38 ve 39. maddeler uyarınca, Komisyonun ödemeleri kesme veya askıya alma niyeti hakkında gözlemler sunar ve gerekli hallerde düzeltici tedbirler uygular;
 - (l) 40 ve 46. maddeler uyarınca, Komisyon tarafından yayımlanan geri alma emirlerini müteakip fonları Birlik bütçesine iade eder;
- (4) NAO, 61. maddede belirlenen raporlama gerekliliklerine uyar.

Kloz 5 Yönetim Yapısı (MS), NAO Destek Ofisi (NAOSO) ve Muhasebe Birimi (AB)

- (1) Yönetim Yapısı, NAO Destek Ofisinden ve Muhasebe Biriminden oluşur.
- (2) Muhasebe Birimi, IPA III yararlanıcısının merkezi bütçe yetkisine sahip bakanlığında bulunur ve merkezi hazine kuruluğu olarak hareket eder.
- (3) NAO Destek Ofisi 4(2) klozunda belirlenen görevlerin icrasında NAO’yu destekler.
- (4) Muhasebe Birimi 4(3) klozunda ve 61(5) maddesinde belirlenen görevlerin icrasında NAO’yu destekler.
- (5) NAO Destek Ofisi ve Muhasebe Birimi, IPA III yararlanıcısında IPA III yardımının uygulanması için kurulan yönetim, kontrol ve mali yönetim sisteminin uyumunu, bütünlüğünü, etkililiğini ve etkinliğini sağlamak amacıyla işbirliği yapar.

Kloz 6 Yönetim Otoritesi (MA)

- (1) Her bir programın Yönetim Otoritesi, programın genel yönetiminden sorumludur.

- (2) Yönetim Otoritesi, programın mali yönetim görevlerini yürütmek üzere bir veya daha fazla Ara Kurum (mali yönetimden sorumlu Ara Kurumlar) belirler.
- (3) Mali yönetim görevleri, Yönetim Otoritesinden ayrılır. Mali yönetimden sorumlu Ara Kurum, program dâhilindeki mali kararları özerk bir şekilde alır.
- (4) Yönetim Otoritesi, mali yönetimden sorumlu Ara Kurumların ifasını, bunların program dâhilinde mali kararlar alma hususundaki özerkliklerine gereken saygıyı göstererek denetler.
- (5) Bir programın Yönetim Otoritesi, IPA III yararlanıcısının hükûmetinin veya idaresinin sisteminde sorumlu olduğu politika alanının yönetim görevlerini yürütmek üzere bir veya daha fazla Ara Kurum (politika yönetiminden sorumlu Ara Kurumlar) belirleyebilir.
- (6) Yönetim Otoritesi politika yönetiminden sorumlu Ara Kurumların çalışmalarını denetler.
- (7) Programları etkili bir şekilde yönetmek için, Yönetim Otoritesi uygun olduğu üzere 2, 3(2), 3(3), 4(2) ve 7(2) klozlarında program seviyesinde belirlenen görevleri yerine getirebilir.
- (8) Yönetim Otoritesi 62. maddede belirlenen raporlama gerekliliklerine uyar.

Kloz 6a IPA Kırsal Kalkınma (IPARD) Yönetim Otoritesi

- (1) IPARD Yönetim Otoritesi, sektörel anlaşmada daha fazla detaylandırılacak olan IPARD III programını hazırlamaktan ve uygulamaktan sorumludur.
- (2) IPARD Yönetim Otoritesi, görevlerini IPARD III programının etkili bir şekilde uygulanması amacıyla yerine getirir.
- (3) 10(1) maddesinin (d) bendi uyarınca, aynı zamanda aşağıdakilerden de sorumludur:
 - (a) IPARD III programının ve Komisyon tarafından talep edilenler dâhil her türlü değişikliğin taslağını hazırlamak;
 - (b) IPARD Ajansı ile işbirliği içerisinde IPARD III programında tanımlanacak tedbirlerin kontrol edilebilirliği ve doğrulanabilirliği;
 - (c) IPARD III programı kapsamındaki her başvuru çağrısı dâhilindeki tedbirlerin ve bunların zamanlamasının, uygunluk koşullarının ve her çağrı ve her tedbir başına mali tahsisin seçimi. Kararlar IPARD Ajansı ile mutabık kalınarak alınır;
 - (d) IPARD III'ün uygulanmasına ilişkin uygun ulusal yasal dayanağın mevcut olmasını ve gerektiğinde güncellenmesini sağlamak;
 - (e) 53. maddede atıfta bulunulan sektörel izleme komitesinin çalışmasına, özellikle IPARD III programının uygulanmasının kalitesinin izlenmesine yönelik gerekli belgeleri sağlayarak yardımcı olmak.
- (4) IPARD Yönetim Otoritesi, aynı zamanda IPARD Ajansı tarafından sunulacak bilgilere de dayalı olarak IPARD III programının ilerlemesi hakkında mali ve istatistikî bilgi toplamak için bir raporlama ve bilgi sistemi kurar ve bu verileri Türkiye Cumhuriyeti ve Komisyon arasında mutabık kalınan düzenlemeler çerçevesinde kullanır.

durumlarda verilerin Komisyon ile alışverişine imkân veren ve NAO tarafından kurulacak olan raporlama ve bilişim sistemi ile bağlantılı bilgisayarlı sistemler kullanarak IPARD III izleme komitesine iletir.

Raporlama ve bilişim sistemi 59. maddede atıfta bulunulan yıllık ve nihai uygulama raporlarına katkıda bulunmalıdır.

- (5) IPARD Yönetim Otoritesi, IPARD III programına ilişkin değişiklikleri, IPARD Ajansı ile istişare ettikten sonra ve IPARD III izleme komitesiyle mutabık kalınmasını müteakip, bir kopyası da NIPAC'a verilmek üzere Komisyona önerir. IPARD Yönetim Otoritesi, Komisyon tarafından IPARD III programında değişiklik yapılmasına yönelik bir karar alınmasını müteakip uygun idari değişikliklerin yapılması gerekli olduğunda, ilgili otoritelerin bu değişikliklerin yapılmasına ihtiyaç olduğu konusunda bilgilendirilmelerini sağlamaktan sorumludur.
- (6) Her yıl, IPARD Yönetim Otoritesi, Teknik Yardım tedbiri kapsamında amaçlanan operasyonlara ilişkin, mutabakata varmak üzere IPARD III izleme komitesine sunulacak bir eylem planı tanzim eder.
- (7) IPARD Yönetim Otoritesi 56. madde uyarınca bir değerlendirme planı tanzim eder. Bu plan, 53. maddede atıfta bulunulduğu üzere, IPARD III programının Komisyon tarafından kabul edilmesinden sonra en geç bir yıl içerisinde sektörel izleme komitesine sunulur. IPARD Yönetim Otoritesi, bu planın uygulanmasında kaydedilen ilerleme hakkında IPARD III izleme komitesine ve Komisyona rapor verir.
- (8) IPARD Yönetim Otoritesi, 24. madde uyarınca görünürlük ve iletişim faaliyetlerinin tutarlı bir planını tanzim eder ve sektörel izleme komitesinden tavsiye aldıktan sonra Komisyona istişare eder ve Komisyona bilgilendirir. Bu plan özellikle, Birlik'in IPARD III programında ve sonuçlarında oynadığı rol hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesine ilişkin alınan ve alınacak olan inisiyatifleri gösterir.
- (9) Görevlerinin bir kısmı başka bir birime devredildiğinde, IPARD Yönetim Otoritesi güvenilir mali yönetim ilkesi uyarınca bu görevlerin yönetimi ve uygulanmasına ilişkin olarak tamamen sorumlu olmaya devam eder.

Kloz 6b IPA Kırsal Kalkınma (IPARD) Ajansı

- (1) IPARD Ajansına, sektörel anlaşmada daha fazla detaylandırılacak olan görev ve sorumluluklar tahsis edilir.

10(1) maddesi uyarınca, aynı zamanda aşağıdakilerden de sorumludur:

- (a) IPARD III programındaki tedbirlerin kontrol edilebilirliği ve doğrulanabilirliği hakkında Yönetim Otoritesine bir doğrulama sunmak;
- (b) 6a(3)(c) ve 8(2)(c) klozlarında ele alınan hususlar hakkında Yönetim Otoritesiyle önceden mutabık kalarak başvuru çağrılarında bulunmak ve uygunluğa ilişkin hüküm ve koşulları tanıtmak;
- (c) uygulanacak projeleri seçmek;
- (d) bu yükümlülüklerin uyulmaması halinde muhtemel yaptırımlar hakkında bilgi dâhil IPARD Ajansı ve alıcılar arasında sözleşme dışı yükümlülükleri yazılı olarak belirlemek ve gerekli hallerde işe başlama önlemleri alınması, IPARD Ajansı, bu Anlaşma kapsamında, belirli bir tedbirin uygulanması için Cumhuriyeti'nin

bu tedbire yönelik olarak ardıl bir IPARD III programı kapsamında sözleşme yapmaya veya taahhütler akdetmeye başladığı tarihe kadar sözleşme yapmaya veya taahhütler akdetmeye devam edebilir;

- (e) uygulanmakta olan projelerin ilerlemesini sağlamak için izleme eylemi;
 - (f) uygulanmakta olan tedbirlerin ilerlemesi hakkında göstergelere göre raporlama;
 - (g) alıcının Birlik'in projeye katkısından haberdar edilmesini sağlamak;
 - (h) usulsüzlüklerin ulusal seviyede raporlanmasını sağlamak;
 - (i) NAO'nun, Yönetim Yapısının ve IPARD Yönetim Otoritesinin bu görevleri yerine getirmeleri için gerekli tüm bilgileri almalarını sağlamak;
 - (j) 23. maddede atıfta bulunulan tanıtımla ilgili yükümlülüklerle uyumu sağlamak.
- (2) Normal olarak önemli bir net gelir getirmesi beklenecek türdeki altyapı projelerine yatırım yapılmasına ilişkin olarak, IPARD Ajansı bir potansiyel alıcı ile sözleşmeye dayalı düzenlemeler akdetmeden önce, projenin bu tür bir proje olup olmadığını değerlendirir. Projenin bu tür bir proje olduğu sonucuna varılabildiği durumlarda, IPARD Ajansı tüm kaynaklardan gelen kamu yardımının projeye ilgili olan ve Birlik ortak finansmanı için uygun görülen masrafların toplamının %50'sini aşmamasını sağlar.
- (3) IPARD Ajansı, IPARD III programı kapsamındaki bir proje için tüm kaynaklardan verilen kamu yardımının kamu harcamasına ilişkin azami tavanları aşmamasını sağlar.

Kloz 7 Politika yönetiminden sorumlu Ara Kurum (IBPM)

- (1) Belirlendiği durumlarda, politika yönetiminden sorumlu Ara Kurum, IPA III yararlanıcısının hükûmetinin veya idaresinin sisteminde sorumlu olduğu tüm hususlarda Yönetim Otoritesini destekler.
- (2) Belirlendiği durumlarda, politika yönetiminden sorumlu Ara Kurum, programın programlanması, uygulanması, yönetimi ve kontrolünde teknik uzmanlık sağlar. Bu kapsamda, politika yönetiminden sorumlu Ara Kurum:
- (a) finansmana ilişkin operasyonlar önerir ve programlama belgelerinin taslağını hazırlar;
 - (b) ihale çağrılarını ve teklif çağrılarını başlatmak için gerekli teknik belgeleri hazırlar ve açıklama taleplerine verilecek cevapların hazırlanmasına yardım eder;
 - (c) değerlendirme komitelerinin oy verme hakkına sahip üyelerini görevlendirir;
 - (d) uygulaması devam eden eylem ve sözleşmelerin çıktılarını özümsemek amacıyla uzmanlardan oluşan bir ekip kurar veya bu tür bir ekibin kurulmasında Yönetim Otoritesini destekler;
 - (e) eylem ve sözleşmelerin teknik yönlerini izler;
 - (f) sözleşmeli hizmetlerin sunulduğunu, maliyetlerin teslim edilip kurulduğunu, yapım işlerinin sonuçlandırıldığını ve eylemlerin gerçekleştirildiğini teyit eder;

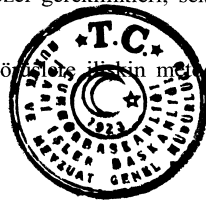
- (g) politika yönetiminden sorumlu Ara Kurumun teknik uzmanlığına bağlı her türlü diğer görevi yapar veya her türlü diğer talebi destekler.

Kloz 8 Mali yönetimden sorumlu Ara Kurum (IBFM)

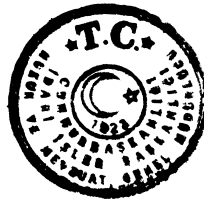
- (1) Diğer yapı ve otoritelerle işbirliğinde, mali yönetiminden sorumlu Ara Kurum:
- (a) finansmana ilişkin faaliyetlerin, program, eylem, ihale çağrısı ve teklif çağrısı için geçerli usul ve kriterlere uygun olarak teklif edilmesini sağlar;
 - (b) sözleşme icrasının idari, mali, teknik ve fiziki yönleri dâhil, sözleşme seviyesinde izleme gerçekleştirir;
 - (c) alıcılara yapılan ödemelerin Birlik'in ve IPA III yararlanıcısının hukukuna, program gerekliliklerine ve sözleşme şartlarına uygun olduğunu doğrular;
- (2) Mali yönetiminden sorumlu Ara Kurum, aşağıdaki görevleri özerk bir şekilde yerine getirir:
- (a) 18, 19 ve 22. maddeler uyarınca satın alım usullerini, hibelerin verilmesine ilişkin usulleri ve diğer sözleşme yapma usullerini yönetmek;
 - (b) finansmana ilişkin faaliyetlerin, program, eylem, ihale çağrısı ve teklif çağrısı için geçerli usul ve kriterlere uygun olarak seçilmesini sağlamak;
 - (c) sözleşmeler ve zeyilnameler akdetmek;
 - (d) IPA III yardımı alıcılarına yapılacak ödemelere yetki vermek;
 - (e) IPA III yardımı alıcılarından geri alımlara yetki vermek.

Kloz 9 Denetim otoritesi (AA)

- (1) IPA III yararlanıcısı, 10(1) maddesinin (a) ila (d) bentlerinde atıfta bulunulan yapı ve otoritelerden işlevsel olarak bağımsız bir kamu kuruluşu olacak olan Denetim Otoritesini belirler. Denetim Otoritesi gerekli mali özerkliğe sahiptir.
- (2) Denetim Otoritesi başkanı, gerekli görevleri ifa etmek için denetim alanında yeterli beceri, bilgi ve deneyime sahip olur.
- (3) Denetim Otoritesi tarafından gerçekleştirilen denetim çalışması, uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirilir. Çalışma, sistemlerin denetimlerini, operasyonlar üzerindeki denetimleri ve hesapların denetimlerini içerir.
- (4) Her yıl Kasım sonuna kadar, Denetim Otoritesi, Komisyona, bir kopyası NAO'ya verilmek üzere, G Ekinde belirtilen modele uygun risk değerlendirmesine dayalı bir denetim stratejisi sunar. Denetim stratejisi müteakip üç mali yılı kapsar ve yıllık olarak güncellenir. Denetim stratejisine ilişkin ek özel gereklilikleri, sektörel anlaşmalarda veya finansman anlaşmalarında belirtilebilir.
- (5) Komisyon; denetim çalışması, raporlar ve gözetim için metodoloji hakkında ek rehberlik sağlayabilir.

- (6) Denetim Otoritesi, 63. maddede belirlenen raporlama gerekliliklerine uyar.

EK B

İÇ KONTROL ÇERÇEVESİ

Yararlanıcı ülkeler tarafından doğrudan olmayan yönetim kapsamında IPA III iç kontrol çerçevesinin bileşenleri, ilkeleri ve özellikleri

I. KONTROL ORTAMI

Kontrol ortamı, bir organizasyon genelinde iç kontrolün gerçekleştirilmesine ilişkin esasî teşkil eden davranış standartları, süreçler ve yapılar setidir.¹⁸ Üst yönetim,¹⁹ yönetimin, beklenen davranış standartları dâhil, iç kontrolün önemine ilişkin yaklaşımını belirler.

1. Organizasyon, dürüstlüğe ve etik değerlere adanmışlık sergiler.

Özellikler:

- 1.1. *Yönetimin yaklaşımı.* Tüm yönetim seviyeleri; talimat, eylem ve davranışlarında dürüstlüğe ve etik değerlere riayet eder.
- 1.2. *Davranış Standartları.* Dürüstlük ve etik değerler davranış standartlarında belirlenir ve organizasyonun tüm seviyelerinde ve dış kaynaktan temin edilen hizmet sağlayıcıları ve yararlanıcılar tarafından anlaşılır.
- 1.3. *Standartlara uyum.* Kişi veya kuruluşların davranış standartlarına uygun olup olmadıklarını değerlendirmeye ve sapmaların zamanında ele alınmasına yönelik usuller bulunmaktadır.

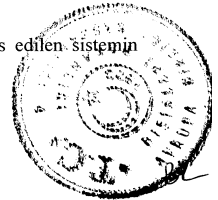
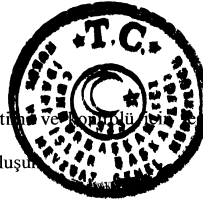
2. Üst yönetim, iç kontrolün geliştirilmesini ve gerçekleştirilmesini gözetir.

Özellikler:

- 2.1. *Üst yönetim yönetişim, risk yönetimi ve iç kontrol uygulamalarını gözetir ve daha alt seviyelerdeki yönetimden genel sorumluluğu alır.* Bu, uygun çalışma düzenlemelerinin ve iletişim kanallarının kullanımı yoluyla gerçekleşir.
- 2.2. *Her yönetici kendi kuruluşu içerisindeki iç kontrol sistemlerini gözetir.* Her yönetici iç kontrolün geliştirilmesini ve gerçekleştirilmesini gözetir. Bu görevde onları iç kontrol koordinatörleri destekler.

¹⁸ Bu Ekte, organizasyon, bir yararlanıcı ülkede IPA III'ün yönetim ve kontrol sistemini oluşturduğu ve uyguladığı bir sistem olarak tanımlanmaktadır.

¹⁹ Bu Ekte, üst yönetim NAO ve Yönetim Otoritesi başkanlarından oluşur.

- 2.3. *Her üst yönetici, kaynakların uygun tahsisi ve amacına uygun ve güvenilir mali yönetim ilkelerine uygun şekilde kullanımı ve mevcut kontrol usullerinin yeterliliği hakkında bir güvence beyanı sunar.*
- 2.4. *İç kontrol koordinatörleri, güvence beyanlarının hazırlanmasını koordine ederek kilit bir rol oynarlar.*
3. **Yönetim, hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılar, raporlama hatları ile uygun yetki ve sorumluluklar tesis eder.**

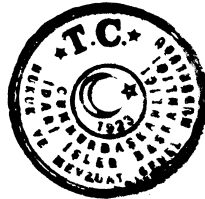
Özellikler:

- 3.1. *Yönetim Yapıları kapsamlıdır.* Yönetim ve denetim yapılarının tasarımı ve uygulanması tüm politika, program ve faaliyetleri kapsar. Yönetim Yapıları, politika, operasyon ve kontrol hedeflerinin gerçekleştirilmesini desteklemek için, tüm harcama türlerini, teslimat mekanizmalarını ve bütçenin uygulanmasıyla görevli kuruluşları kapsar.
- 3.2. *Yetkiler ve sorumluluklar.* Üst yöneticiler, uygun görüldüğü şekilde, organizasyonun çeşitli seviyelerinde gerektiği gibi sorumluluk vermek ve görevleri ayırmak için yetkileri devrederler ve uygun usuller kullanırlar.
- 3.3. *Raporlama hatları.* Üst yöneticiler, yetkinin kullanılmasını, sorumlulukların yerine getirilmesini ve bilgi akışını sağlamak için kuruluşlar içerisindeki raporlama hatlarını tasarlar ve değerlendirirler.
4. **Organizasyon, hedeflere uyum sağlamada ehil kişileri organizasyona çekmeye, geliştirmeye ve elde tutmaya yönelik kararlılık sergiler.**

Özellikler:

- 4.1. *Yeterlilik çerçevesi.* Kuruluşlar hedeflerin gerçekleştirilmesini desteklemek için gerekli yeterlilikleri tanımlar ve gerekli hallerde, eksiklikleri gidermek için harekete geçerek bunları kuruluş genelinde düzenli olarak değerlendirir.
- 4.2. *Mesleki gelişim.* Kuruluşlar yeterli sayıda ehil personeli organizasyona çekmek, geliştirmek ve elde tutmak için gerekli eğitim ve rehberliği sağlar.
- 4.3. *Hareketlilik.* Kuruluşlar süreklilik ve yenileme arasındaki doğru dengeyi bulmak için personel hareketliliğini planlar.
- 4.4. Operasyonların sürekliliğini sağlamak için, operasyonel faaliyetler ve mali işlemlere ilişkin *yedekleme planlaması ve vekalet düzenlemeleri* bulunmaktadır.
5. **Organizasyon, hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla kişileri iç kontrol sorumluluklarından sorumlu tutar.**

Özellikler:

- 5.1. *Hesap verebilirliğin uygulanması.* Organizasyon açık rol ve sorumluluklar tanımlar ve kişileri organizasyon genelindeki iç kontrol sorumluluklarının yerine getirilmesinden ve gerektiği gibi düzeltici tedbirlerin uygulanmasından sorumlu tutar.
- 5.2. *Personelin değerlendirilmesi.* Personelin etkinliği, kabiliyetleri ve hizmetteki performansı beklenen davranış standartlarına ve belirlenen hedeflere göre yıllık olarak değerlendirilir. Düşük performans durumlarının üzerine uygun şekilde eğilinir.
- 5.3. *Personelin terfisi.* Terfiye, özellikle personelin değerlendirme raporları dikkate alınarak, terfiye uygun personelin karşılaştırılabilir liyakatleri değerlendirildikten sonra karar verilir.

II. RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Risk değerlendirmesi, hedeflerin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek risklerin tanımlanmasına ve değerlendirilmesine ve bu risklerin nasıl yönetilmesi gerektiğine karar verilmesine ilişkin dinamik ve tekrarlanan bir süreçtir.

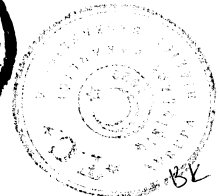
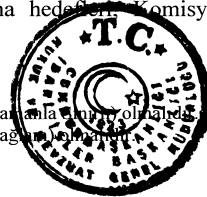
6. Organizasyon, hedeflerle ilgili risklerin tespitini ve değerlendirilmesini sağlamak için hedefleri yeterli açıklıkta belirler.

Özellikler:

- 6.1. *Misyon.* Kuruluşlar, tüm hiyerarşik seviyeler genelinde, aşağıya doğru personele münferit olarak atanan görev ve hedeflerle uyumlu, güncellenmiş bir misyon bildirisine sahiptir. Misyon bildirileri kuruluşların sorumlulukları ve politika hedefleriyle uyumludur.
- 6.2. *Her seviyede hedefler belirlenir.* Kuruluşların hedefleri açık olarak belirlenir ve gerektiğinde güncellenir (örneğin, öncelikler, faaliyetler veya organizasyon şemasındaki önemli değişiklikler). Bunlar organizasyonun çeşitli seviyelerine aşağı doğru sürekli olarak filtrelenir, yönetim ve personel tarafından iletilir ve anlaşılır.
- 6.3. *En önemli faaliyetler için hedefler belirlenir.* Hedefler²⁰ ve göstergeler,²¹ organizasyonun önceliklerin sağlanmasına ve operasyonel yönetime katkıda bulunan en önemli faaliyetlerini kapsar.
- 6.4. *Hedefler kaynakların taahhüt edilmesine ilişkin esası teşkil eder.* Yönetim belirlenen hedefleri, politika hedeflerinin, operasyonel hedeflerin ve mali performans hedeflerinin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan kullanılabilir kaynakların tahsisine ilişkin bir esas olarak kullanır.
- 6.5. *Finansal raporlama hedefleri.* Finansal raporlama hedefleri Komisyon tarafından öngörülen muhasebe ilkeleriyle uyumludur.

²⁰ Hedefler SMART (Özel, Ölçülebilir, Gerçekleştirilebilir, İlgili ve Zamanla sınırlı) olmalıdır.

²¹ Göstergeler RACER (İlgili, Kabul Edilebilir, Güvenilir, Kolay ve Sağlam) olmalıdır.

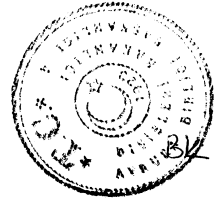
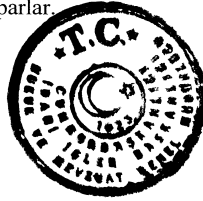
- 6.6. *Finansal olmayan raporlama hedefleri.* Finansal olmayan raporlama yönetime, organizasyonu tüm seviyelerde yönetmek için ihtiyaç duyulan doğru ve tam bilgiler sağlar.
- 6.7. *Risk toleransı ve önemliliği.* Yönetim hedefleri belirlerken, maliyet etkinliği dikkate alarak, gerçekleştirilmelerine ilişkin kabul edilebilir sapma seviyelerini (risk toleransı) ve raporlama amaçları doğrultusunda uygun önemlilik seviyesini tanımlar.
- 6.8. *İzleme.* Hedeflerin ve performans göstergelerinin belirlenmesi, gerçekleştirilmelerine yönelik olarak kaydedilen ilerlemenin izlenmesini mümkün kılar.
7. **Organizasyon, hedeflerinin gerçekleştirilmesindeki riskleri tanımlar ve risklerin nasıl yönetilmesi gerektiğine karar verilmesine esas teşkil etmek üzere riskleri analiz eder.**

Özellikler:

- 7.1. *Risk belirleme.* Her kuruluş, iç ve dış faktörleri analiz ederek, riskleri çeşitli organizasyonel seviyelerde belirler ve değerlendirir. Yönetim ve personel, sürece uygun seviyede dâhil olur.
- 7.2. *Risk değerlendirme.* Kuruluş, tanımlanan risklerin önemini tahmin eder ve önemli risklerin her birinin nasıl yönetilmesi gerektiğini değerlendirerek, bu risklere nasıl müdahale edileceğine ve riskin kabul edilmesine, kaçınılmasına, azaltılmasına veya paylaşılmasına karar verir. Risk hafifletici kontrollerin yoğunluğu, riskin önemiyle orantılıdır.
- 7.3. *Risk belirleme ve risk değerlendirme, yıllık planlamaya entegre edilir ve düzenli olarak izlenir.*
8. **Organizasyon, hedeflerin gerçekleştirilmesine ilişkin riskleri değerlendirirken dolandırıcılık potansiyelini dikkate alır.**

Özellikler:

- 8.1. *Dolandırıcılık riski.* Risk belirleme ve değerlendirme usullerinde (bkz. ilke 7), herhangi bir türde dolandırıcılığa, özellikle de hileli raporlamaya, varlıkların kaybına, hassas bilgilerin açıklanmasına ve yolsuzluğa yol açabilecek muhtemel teşvikler, baskılar, fırsatlar ve tutumlar dikkate alınır.
- 8.2. *Dolandırıcılıkla mücadele stratejisi.* Bir bütün olarak organizasyon ve her kuruluş, dolandırıcılık ve AB'nin mali çıkarlarını etkileyen her türlü yasa dışı faaliyetle mücadele etmek için tedbirler tesis eder ve uygular. Bunu, ölçülü ve caydırıcı yaptırımlarla dolandırıcılığın önlenmesini, tespitini ve soruşturulmasına ilişkin şartları geliştirmek ve telafi ve caydırma tedbirlerini belirlemek için güçlü bir dolandırıcılıkla mücadele stratejisini uygulamaya koyarak yaparlar.

9. Organizasyon, iç kontrol sistemini önemli derecede etkileyebilecek değişiklikleri belirler ve değerlendirir.

Özellikler:

- 9.1. *Değişikliklerin değerlendirilmesi.* Risk belirleme sürecinde, iç ve dış ortamda, politikalarda ve operasyonel önceliklerde ve yönetimin iç kontrol sistemine yönelik tutumundaki değişiklikler dikkate alınır.

III. KONTROL FAALİYETLERİ

Kontrol faaliyetleri, politika hedeflerinin, operasyonel hedeflerin ve kontrol hedeflerinin gerçekleştirilmesiyle ilgili risklerin hafifletilmesini sağlar. Bu faaliyetler, organizasyonun tüm seviyelerinde, iş süreçlerinin çeşitli safhalarında ve teknoloji ortamı içerisinde gerçekleştirilir. Önleyici veya tespit edici olabilirler ve bir dizi manüel ve otomatik faaliyet ve görev ayrımını kapsarlar.

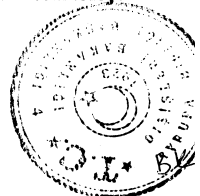
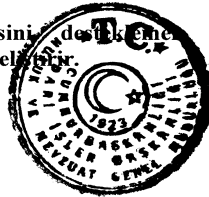
10. Organizasyon, hedeflerin gerçekleştirilmesine ilişkin risklerin kabul edilebilir seviyelere çekilecek şekilde hafifletilmesine katkıda bulunan kontrol faaliyetlerini seçer ve geliştirir.

Özellikler:

- 10.1. *Belirlenen riskleri hafifletmek için kontrol faaliyetleri gerçekleştirilir.* Kontrol faaliyetleri, her kuruluşun belirli faaliyet ve risklerine özeldir ve yoğunlukları temel risklerle orantılıdır.
- 10.2. *Kontrol faaliyetleri bir kontrol stratejisine entegre edilir.* Kontrol stratejisi, denetim düzenlemeleri dâhil çeşitli kontroller içerir ve uygun olduğu durumlarda, manüel ve otomatik kontrolleri ve önleyici ve tespit edici kontrolleri göz önüne alarak riskleri hafifletmeye yönelik yaklaşımların uyumunu içermelidir.
- 10.3. *Görev ayrımı.* Yönetim, kontrol tedbirlerini uygulamaya koyarken, hata ve uygunsuz veya hileli eylem riskini azaltmak için görevlerin personel arasında doğru bir şekilde bölüştürülüp bölüştürülmediğini dikkate alır.
- 10.4. Organizasyonun büyük bir aksaklık durumunda mümkün olduğu ölçüde çalışmaya devam edebilmesini sağlamak için, bir iş etki analizine dayalı *iş sürekliliği planları* mevcuttur, bunlar günceldir ve eğitimli personel tarafından kullanılmaktadır. Gerekli hallerde, iş sürekliliği planları zamana duyarlı destekleyici altyapı (örneğin BT sistemleri) için koordine edilmiş ve mutabık kalınmış bir afet kurtarma planı içermelidir.

11. Organizasyon, hedeflerin gerçekleştirilmesini desteklemek için teknoloji konusunda genel kontrol faaliyetleri seçer ve geliştirir.

Özellikler:

- 11.1. *Teknolojiye ilişkin kontrol.* Otomatik kontroller dâhil, iş süreçlerinde kullanılan teknolojinin güvenilir olmasını sağlamak için ve genel kurumsal süreçleri dikkate alarak, kuruluşlar teknolojinin ve ilgili altyapının edinilmesi, geliştirilmesi ve bakımına ilişkin kontrol faaliyetleri seçer ve geliştirirler.
- 11.2. *BT sistemlerinin güvenliği.* Kuruluşlar, sistem sahibi oldukları BT sistemlerinin güvenliğini sağlamak için uygun kontroller uygularlar. Bunu, özellikle de veri koruma, meslek sırrı, kullanılabilirlik, gizlilik ve bütünlüğe ilişkin BT güvenliği yönetim ilkelerine uygun olarak yaparlar.
- 12. Organizasyon, kontrol faaliyetlerini, neyin beklendiğinin belirlendiği kurumsal politikalar aracılığıyla ve politikaları uygulamaya koyan usullerde uygular.**

Özellikler:

- 12.1. *Uygun kontrol usulleri hedeflerin gerçekleştirilmesini sağlar.* Kontrol usulleri, kuruluşa veya söz konusu riskten sorumlu kişiye, kontrol faaliyetlerine ilişkin sorumluluk yükler. Görevli personel kontrol faaliyetlerini zamanında ve gerekli özenle, gerekli olduğu durumlarda düzeltici tedbirleri dikkate alarak gerçekleştirir. Yönetim, kontrol usullerinin geçerliliklerini sürdürmesini sağlamak için kontrol usullerini periyodik olarak yeniden değerlendirir.
- 12.2. *İstisna raporlaması,* iç kontrolün etkililiği ve iç kontrol sisteminde ihtiyaç duyulan değişiklikler hakkında sonuçlara varmak için kullanılan yönetim araçlarından biridir. Kontrolleri geçersiz kılan tüm olayların veya belirlenmiş süreç ve usullerden sapmaların istisna raporlarında belgelendirilmesini sağlamak için bir sistem bulunmaktadır. Eylemler uygulanmadan önce tüm olaylar gerekçelendirilmeli ve onaylanmalı ve merkezi olarak kaydedilmelidir.
- 12.3. *Etki değerlendirmesi ve harcama programlarının,* mevzuatın ve harcamayla ilgili olmayan diğer faaliyetlerin *değerlendirmesi,* AB müdahalelerinin performansını değerlendirmek ve opsiyonları ve yeni inisiyatifler üzerindeki ilgili etkileri değerlendirmek için yasal gerekliliklere ve en iyi uygulamalara uygun olarak gerçekleştirilir.

IV. BİLGİ VE İLETİŞİM

Organizasyonun iç kontroller yapması ve hedeflerin gerçekleştirilmesini desteklemesi için bilgi gereklidir. Dış ve iç iletişim bulunmaktadır. Dış iletişim kamuya ve paydaşlara organizasyonun hedefleri ve eylemleri hakkında bilgi sağlar. İç iletişim personele hedeflerini gerçekleştirmek ve günlük kontrollerini yapmak için ihtiyaç duydukları bilgileri sağlar.

- 13. Organizasyon, iç kontrolün işleyişini desteklemek için ilgili nitelikli bilgiyi elde eder veya üretir ve kullanır.**

Özellikler:

13.1. *Bilgi ve belge yönetimi.* Kuruluşlar iç kontrol sisteminin işleyişini ve hedeflerin gerçekleştirilmesini desteklemek için gerekli olan bilgileri tespit eder. Bilişim sistemleri, gerekli ve beklenen kaliteli bilgiyi, geçerli güvenlik, belge yönetimi ve veri koruma kurallarına uyum içerisinde elde etmek için, hem iç hem de dış kaynaklardan alınan ilgili verileri işler. Bu bilgiler zamanında üretilir ve güvenilir, güncel, doğru, tam, erişilebilir, korumalı, doğrulanabilir, dosyalanmış ve saklanmıştır. Geçerli kılavuz ilkeler doğrultusunda organizasyon içerisinde paylaşılır.

14. Organizasyon, iç kontrole ilişkin hedefler ve sorumluluklar dâhil, iç kontrolün işleyişini desteklemek için gerekli bilgileri kurum içinde iletir.

Özellikler:

14.1. *İç iletişim.* Kuruluşlar, iç kontrol hedef ve sorumlulukları dâhil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, hedeflerini, güçlüklerini, uygulanan eylemleri ve ulaşılan sonuçları kurum içinde iletir.

14.2. Normal kanallar etkin olmadığında bilgi akışını sağlamak için, bilgi uçurma hatları gibi *ayrı iletişim hatları* organizasyon seviyesinde mevcuttur.

15. Organizasyon, iç kontrolün işleyişini etkileyen hususlar hakkında kurum dışı taraflarla iletişim kurar.

Özellikler:

15.1. *Dış iletişim.* Tüm kuruluşlar, dış iletişimlerinin hedeflenen kitleye uygun ve bu kitleyle alakalı olmasını sağlarlar. Organizasyon, kuruluşların iletişim faaliyetlerini organizasyonun öncelikleri ve öyküsüyle uyumlu hale getirmek için açık sorumluluklar tesis eder.

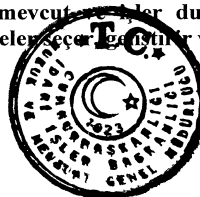
15.2. *İç kontrol hakkında iletişim.* Organizasyon, iç kontrolün bileşenlerinin işleyişi hakkında kurum dışı taraflarla iletişim kurar. Zamanlama, hedef kitle ve iletişimin niteliği ve yasal, mevzuata ilişkin ve güvene dayalı gereklilikler dikkate alınarak, ilgili ve güncel bilgiler kurum dışına iletir.

V. İZLEME FAALİYETLERİ

İç kontrolün beş bileşeninin her birinin mevcut ve işler durumda olmasını sağlamak için sürekli ve özel değerlendirmeler kullanılır. Organizasyonun farklı seviyelerinde iş süreçlerinin bir parçası haline getirilmiş olan sürekli değerlendirmeler, her türlü eksiklikler hakkında güncel bilgiler sunar. Bulgular değerlendirilir ve ciddi hususlar uygun görüldüğü şekilde raporlanmak üzere eksiklikler iletilir ve zamanında düzeltilir.

16. Organizasyon, iç kontrolün bileşenlerinin mevcut ve işler durumda olduğunu saptamak için sürekli veya özel değerlendirmeler gerçekleştirir ve gerçekleştirir.

Özellikler:

BL

- 16.1. *Sürekli ve özel değerlendirmeler.* Kuruluşlar iç kontrol sisteminin performansını, iç kontrol eksikliklerinin tespit edilmesine, kontrollerin sonuçlarının ve kontrol sapmalarının ve istisnalarının kaydedilmesine ve değerlendirilmesine imkân veren araçlarla sürekli olarak izler. Devam eden değerlendirmeler iş süreçlerinin bir parçası haline getirilir ve değişen koşullara göre ayarlanır. Ayrıca, gerektiğinde kuruluşlar kontrol ortamındaki değişiklikleri dikkate alarak özel değerlendirmeler ve iç denetim gerçekleştirir.
- 16.2. *Yeterli bilgi birikimi ve bilgi.* Devam eden ve özel değerlendirmeleri gerçekleştiren personel, bunu yapmak için, özellikle kontrollerin sonuçlarının, kontrol sapmalarının ve istisnalarının kapsamı ve tamlığı hakkında olmak üzere yeterli bilgi birikimi ve bilgiye sahiptir.
- 16.3. *Risk bazlı ve periyodik değerlendirmeler.* Kuruluşlar özel değerlendirmelerin ve iç denetimin kapsamını ve sıklığını belirlenen risklere bağlı olarak değiştirir. Özel değerlendirmeler ve iç denetim objektif geribildirim sağlamak için periyodik olarak gerçekleştirilir.

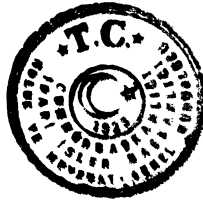
17. Organizasyon, iç kontrol eksikliklerini zamanında değerlendirir ve üst yönetim dâhil, düzeltici tedbirler uygulamaktan sorumlu olan taraflara iletir.

Özellikler:

- 17.1. *Eksiklikler.* İç kontrol koordinatörlerinin desteğiyle, yöneticiler iç kontrol sisteminin kuruluş içerisinde nasıl işlediğine ilişkin değerlendirmelerin sonuçlarını değerlendirir. Eksiklikler yönetime ve düzeltici tedbirler uygulamaktan sorumlu kuruluşlara iletilir.

"İç kontrol eksikliği" terimi, bir bileşen veya bileşenlerdeki ve ilgili ilkedeki/ilkelerdeki, bir kuruluşun hedeflerini gerçekleştirme ihtimalini düşüren bir eksiklik anlamına gelir. Yönetim bir bileşenin ve bir veya daha fazla ilgili ilkenin mevcut olmadığı veya işlemediği veya bileşenlerin birlikte çalışmadığı sonucuna varırsa, iç kontrol sisteminde önemli bir eksiklik vardır. Önemli bir eksiklik bulunduğu, yönetici etkili bir iç kontrol sisteminin gerekliliklerini karşıladığı sonucuna varamaz. İç kontrol eksikliklerinin ciddiyetini sınıflandırmak için, yönetimin yönetmelikler, kurallar veya dış standartlarda bulunan ilgili kriterlere dayalı olarak muhakeme yapması gerekir.

- 17.2. *Düzeltilici tedbir.* Düzeltici tedbirler, ilgili süreçten sorumlu personel tarafından, kendi yönetimlerinin denetimi altında zamanında uygulanır. İç kontrol koordinatörünün desteğiyle, her yönetici düzeltici tedbirlerin zamanında uygulanmasını izler ve sorumluluğunu alır.

EK C

Yönetim bildirisi modeli

Aşağıda imzası olan ben (*adı, soyadı, unvanı veya görevi*), (*programın adı*) programına ilişkin (*IPA III yararlanıcısı*) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO) olarak,

31 Aralık (yıl) tarihinde sona eren mali yıl içinde (*programın adı*) programının uygulanmasına (bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe) ve ayrıca kendi muhakememe ve mali yıla (yıl) ilişkin yıllık hesaplar, yıllık mali raporlar ve beyannamelere dâhil edilen harcamalara ilişkin, yönetim doğrulamaları ve denetimlerden elde edilen sonuçlar da dâhil olmak üzere, sahip olduğum bilgilere dayanarak ve

Avrupa Komisyonu ve [IPA III Yararlanıcısı] arasındaki, [tarih]tarihli, Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA III) kapsamında [IPA III Yararlanıcısı]'na yapılacak Birlik Mali Yardımının Uygulanmasına İlişkin Düzenlemeler hakkında mali çerçeve ortaklık anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerimi dikkate alarak,

aşağıdaki hususları beyan ederim:

- yıllık hesaplar, yıllık mali raporlar veya beyannamelere yer alan bilgiler usulüne uygun olarak sunulmuştur, tam ve doğrudur,
- yıllık hesaplar, yıllık mali raporlar veya beyannamelere girilen harcamalar geçerli hukuka uygundur ve amacına uygun olarak kullanılmıştır,
- program için tesis edilen yönetim ve kontrol sistemi, dayanak işlemlerin yasalılığı ve usule uygunluğuna ilişkin gerekli teminatı sağlamaktadır.

Mali yıla ilişkin denetim ve kontrol raporlarında tespit edilen usulsüzlüklerin, yıllık hesaplar, yıllık mali raporlar ve beyannamelere uygun şekilde işleme tabi tutulduğunu onaylarım.

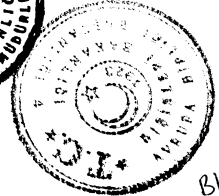
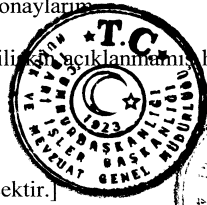
Ayrıca, daha sonraki bir mali yılda bir ödeme başvurusuna dâhil edilmeleri ihtimaliyle yasallığının ve usule uygunluğunun değerlendirmesi halen devam etmekte olan ve bu değerlendirmenin sonucunu bekleyen harcamaların, yıllık hesaplar, yıllık mali raporlar ve beyannamelere hariç tutulduğunu onaylarım.

Yönetim ve kontrol sistemlerine ilişkin olarak bu raporlarda bildirilen eksiklikler için yeterli takip yapılmıştır veya aşağıdaki gerekli düzeltici tedbirlerle ilgili olarak bu takipler halen devam etmektedir: (*Bildirinin imzalandığı tarihte hangi düzeltici tedbirlerin halen devam ettiğini belirtin*).

Ayrıca, dolandırıcılıkla mücadelede etkili ve orantılı tedbirlerin mevcut olduğunu ve bu tedbirlerde bu hususta belirlenen risklerin dikkate alındığını onaylarım.

Son olarak, programın uygulanmasıyla ilgili olarak itibara ilişkin açıklanmamı, herhangi bir husustan haberdar olmadığımı onaylarım.

[Gerekli görüldüğü durumlarda çekinceler kısmı dâhil edilecektir.]

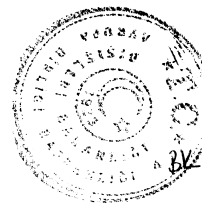
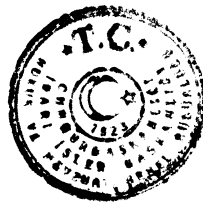

BK

(Düzenlendiği yer ve tarih)

İmza

(Adı, soyadı, unvanı veya görevi)

EK D

Yıllık denetim faaliyet raporu modeli¹

ilgili:

- Avrupa Komisyonu
- (IPA III yararlanıcısı) Hükümeti
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) (kopyası)
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO) (kopyası)

1. GİRİŞ

- 1.1 Raporun hazırlanmasına müdahil olan Denetim Otoritesi ve diğer birimlerin tanımlanması.
- 1.2 İlgili dönem (diğer bir deyişle, bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe 1 Temmuz ... (yıl) tarihinden 30 Haziran ...(yıl) tarihine kadar olan mali yıl ve 12 aylık dönem) ve denetimlerin kapsamı (Komisyona ilgili yıl için beyan edilen onaylanmış masraflar dâhil).
- 1.3 Raporun kapsadığı programın/eylemin(lerin)/sektörün(lerin) ve bunların Yönetim Otoritelerinin ve Ara Kurumlarının tanımlanması.
- 1.4 Raporun hazırlanması ve denetim görüşünün oluşturulmasına yönelik atılan adımların açıklaması.

2. YÖNETİM VE KONTROL SİSTEMLERİNDEKİ ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

- 2.1 Yönetim ve kontrol sistemlerindeki her türlü önemli değişikliğin ayrıntıları ve Denetim Otoritesi tarafından yürütülen denetim temelinde (AB) 2021/2236 sayılı Komisyon Uygulama Tüzüğü'nün 8. maddesine uyumunun onayı.
- 2.2 Bu değişikliklerin geçerlilik kazandığı tarihler, Denetim Otoritesine değişikliklerin bildirildiği tarihler ve ayrıca bu değişikliklerin denetim çalışması üzerindeki etkileri belirtilecektir.

3. DENETİM STRATEJİSİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

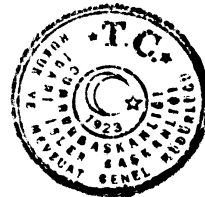
- 3.1 Denetim stratejisinde yapılan her türlü değişikliğin ayrıntıları ve ilgili açıklamalar. Özellikle, operasyonların denetimi için kullanılan örnekleme yönteminde yapılan her türlü değişikliği belirtin (bkz. Kısım 5).
- 3.2 Denetim Otoritesi, geç aşamada yapılan ve ilgili dönemde yapılan işleri etkilemeyen değişiklikler ile ilgili dönemde yapılan ve denetim çalışmasını ve sonuçlarını etkileyen değişiklikleri birbirinden ayırt eder.

Sadece denetim stratejisinin bir önceki sürümüne kıyasla gerçekleşen değişiklikler dâhil edilir.

4. SİSTEM DENETİMLERİ

- 4.1 Denetim Otoritesinin kendisi de dâhil olmak üzere, sistem denetimlerini yürütmüş olan otoritelere/birimlere ilişkin ayrıntılar.

¹ Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(2) maddesi uyarınca

4.2 Denetlenen otorite/birim de belirtilmek suretiyle, yapılan denetimler, her bir otoriteye/birime ilişkin temel gerekliliklerin değerlendirmesi, kapsam dâhilindeki konular² ve denetim planlaması ile yapılan kıyaslamaya ilişkin özet tablo. Özet, programı (referans/ad), sistem denetimini gerçekleştiren otoriteyi/birimi, denetim tarihini, kapsam kısıtlamaları da dâhil denetimin kapsamını ve denetlenen otoriteleri/birimleri içerir. Yatay tematik denetimler de bu Kısımda raporlanır.

1. Program (referans/başlık)	2. Denetim Birimi ³	3. Denetlenen Birim(ler)	4. Denetim tarihi ⁴	5. Denetim kapsamı ⁵	6. Başlıca bulgular ve sonuçlar	7. Sistemik nitelikte problemler ve alınan tedbirler	8. Tahmini mali etki (varsa)	9. Takip durumu (kapalı veya değil)

4.3 Uygulanabilir denetim stratejisine ve özellikle de risk değerlendirme metodolojisine ve sistem denetimlerine ilişkin denetim planının oluşturulmasına yol açan sonuçlara bir atıf dâhil olmak üzere, gerçekleştirilen denetimlerin dayanağının açıklaması. Risk değerlendirmesinde bir güncelleme yapılması halinde, bu husus denetim stratejisindeki değişiklikleri kapsayan yukarıdaki 3. kısımda açıklanır.

4.4 Özel tematik alanlara yönelik denetimler dâhil, sistem denetimlerinden çıkarılan ana bulgu ve sonuçların açıklaması.

4.5 Tespit edilen problemlerin sistemik nitelikte değerlendirilip değerlendirilmediklerinin ve usulsüz harcamaların miktarının ölçümü ve yapılan ilgili mali düzenlemeler/düzeltilmeler dâhil olmak üzere alınan tedbirlerin ayrıntılarının belirtilmesi.

4.6 Önceki yılların sistem denetimlerinden kaynaklanan denetim önerilerinin takibi hakkında bilgi.

4.7 (Uygun olduğu durumlarda) sistem denetimleri esnasında tespit edilen, mali araçların yönetimine ilişkin belirli eksikliklerin ve bu eksikliklerin giderilmesi için IPA III yararlanıcısı tarafından yapılan takibin açıklaması.

4.8 Sistem denetimleri sonrasında elde edilen güvence düzeyi (düşük/orta/yüksek) ve gerekçesi.

5. OPERASYONLARIN DENETİMİ

5.1 Denetim Otoritesi dâhil olmak üzere, operasyonların denetimlerini yürüten otoritelerin/birimlerin tanımlanması.

² Konular, kamu ihale kurallarına, Devlet yardımı kurallarına, çevresel gerekliliklere uyum, fırsat eşitliği, mali araçların uygulanması, BT sistemlerinin etkinliği, geri çekme ve geri almaların raporlanması, dolandırıcılığa yönelik risk değerlendirmesinin uygulanması ile ilgili olanlar da dâhil, yönetimin yaptığı doğrulamaların kalitesi ve göstergeler ve kilometre taşlarına ve programın hedeflerini gerçekleştirme konusunda kaydettiği ilerlemeye ilişkin verilerin güvenilirliği gibi, denetim stratejisinde belirtilenlerle sınırlanarak sınırlı kalmamakla birlikte) uygun olmalıdır.

³ Denetim Otoritesinin kendisi de dâhil olmak üzere, sistem denetimlerini yürütmüş olan birimlerin belirtilmesi.

⁴ Denetim saha çalışmasının tarihi.

⁵ Denetlenen otoriteler, yatay tematik denetimler, kapsam kısıtlamaları.

- 5.2 Uygulanan örnekleme yönteminin açıklaması ve yöntemin denetim stratejisine uygun olup olmadığına dair bilgi.
- 5.3 İstatistiki veya istatistiki olmayan örnekleme usullerine ilişkin örnekleme parametrelerinin ve diğer bilgilerin belirtilmesi, örneklem seçimine ilişkin temel hesaplamalar (kullanılan örnekleme yöntemine uygun olarak atılan adımların anlaşılmasına imkân veren bir formatta) ve kullanılan mesleki yargının açıklaması.
Bilgiler şunları içermelidir: önemlilik seviyesi, güven seviyesi, örnekleme birimi, beklenen hata oranı, örnekleme aralığı, standart sapma, popülasyon değeri, popülasyon büyüklüğü, örneklem büyüklüğü ve kademelendirme hakkında bilgi.
- 5.4 Komisyona 12 aylık döneme dair beyan edilen onaylanmış masraflar ile rastgele örneğin alındığı popülasyon arasında mutabakat. Mutabakat kalemleri, mali düzenlemeler/düzeltilmeler yapılması halinde negatif kalemleri ve ilgili olduğu durumlarda avro ile IPA III yararlanıcısının para birimi cinsinden beyan edilen tutarlar arasındaki farkları da içerir.
- 5.5 Negatif kalemlerin olması durumunda, bunların ayrı bir popülasyon olarak ele alındığının teyidi. Bu birimlerin denetimlerinin ana sonuçlarının analizi; başka bir ifadeyle, tutarların, mali düzenlemeleri/düzeltilmeleri uygulama kararlarıyla (IPA III yararlanıcısı veya Komisyon tarafından alınan) ilgili olup olmadığını ve çekilen ve geri alınan / geri alınacak tutar olarak hesaplara dâhil edilen tutarlarla uyumlu olup olmadığını doğrulamaya odaklanması.
- 5.6 İstatistiki olmayan bir örnekleme yöntemi kullanılması halinde, örneğin temsili olması gerektiğini göz önünde tutarak, yöntemi kullanma sebebini, denetimlerin kapsadığı onaylanmış örnek birimlerinin/masraflarının yüzdesini, örneğin rastgele olmasını sağlamak için atılan adımları belirtin.
Ayrıca, Denetim Otoritesinin geçerli bir denetim görüşü tanzim etmesini sağlayan yeterli bir örneklem büyüklüğü sağlamak için atılan adımları tanımlayın. İstatistiki olmayan örnekleme yöntemi kullanıldığında bir toplam (tahmini) hata oranı da hesaplanır.
- 5.7 Uygun olduğu durumlarda programlara ayrılmış, Komisyona beyan edilen onaylanmış masrafları ve yapılan ödemeleri, denetlenen onaylanmış masrafları ve tespit edilen hataları gösteren özet tablo (bkz. Kısım 9).
Rastgele istatistiki örneğe dair bilgiler, varsa diğer örneklerle ilişkin bilgilerden (örn. Risk bazlı tamamlayıcı örnekler) ayrılır.
- 5.8 Operasyonların denetimlerinin ana bulgularına ilişkin, aşağıdakilerin açıklandığı analiz:
a) denetlenen örnekleme birimlerinin sayısı, ilgili miktar;
b) örnekleme birimi başına hata miktarı ve türü⁶;
c) toplam hata⁷;
d) tespit edilen hataların mahiyeti⁸;
e) kök nedenler, yönetim ve kontrol sistemini ve denetim görüşü üzerindeki etkiyi iyileştirme amaçlı olanlar dâhil önerilen düzeltici tedbirler.
- 5.9 Toplam hata oranı⁹ ve kalan hata oranının ayrıntıları¹⁰. (Uygun olduğu durumlarda) hata oranının üst sınırının belirtilmesi.

⁶ Rastgele, sistematik, istisnai.

⁷ "Toplam hata", tahmini rastgele hatalar ve varsa sistematik hatalar ve düzeltimlemeler dışındaki hataların toplamıdır.

⁸ Örneğin: uygunluk, kamu ihalesi, devlet yardımı

⁹ "Toplam hata oranı", hataların toplamının popülasyona bölümüdür.

¹⁰ "Kalan hata oranı", hataların toplamından IPA III yararlanıcısı tarafından uygulanan düzeltimlemeler (Kısım 5.11'de atıfta bulunulan) çıkarılarak bulunan rakamın popülasyona bölümüdür.

Kullanılan örnekleme yöntemine uygun olarak atılan temel adımların anlaşılmasına imkân veren bir formatta toplam hata oranı ve kalan hata oranına ilişkin temel hesaplamalar.

- 5.10 Popülasyonun önemli derecede yanlış ifade edilmediğinin ve denetim görüşü üzerindeki etkinin tespit edilmesi için, toplam hata oranı ve kalan hata oranının %2'lik önemlilik seviyesi ile karşılaştırılması.
- 5.11 Sabit oran veya tahmini düzenlemeler/düzeltilmeler dâhil, operasyonların denetiminin bir sonucu olarak yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların Komisyona sunulmasından önce uygulanan, 12 aylık döneme ilişkin mali düzenlemelerin/düzeltilmelerin ayrıntıları.
- 5.12 Tespit edilen problemlerin sistemik nitelikte değerlendirilip değerlendirilmediklerine ve onaylanmış usulsüz masrafların miktarının ölçümü ve ilgili mali düzenlemeler/düzeltilmeler dâhil olmak üzere alınan tedbirlerle ilişkin ayrıntılar.
- 5.13 Operasyonların önceki yıllarda gerçekleştirilen denetimlerinin takibi, özellikle de sistemik nitelikteki ciddi eksiklikler hakkında bilgi. Daha önce raporlanmış olan kalan hata oranlarının, sonraki tüm düzeltici eylemlerin bir sonucu olarak revizyonu.
- 5.14 Varsa tamamlayıcı (örneğin risk bazlı) örneğin denetimine ilişkin sonuçlar hakkında bilgi.
- 5.15 (Uygun olduğu durumlarda) mali araçlarla ilgili belirli eksiklik veya usulsüzlüklerin açıklaması. Uygun olduğu durumlarda, denetlenen mali araçlarla ilgili örnek hata oranının belirtilmesi.
- 5.16 Yönetim ve kontrol sisteminin etkililiğine ilişkin denetimlerin sonuçlarından çıkarılan sonuçlar.

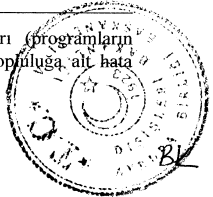
6. YILLIK MALİ RAPORLARIN VEYA BEYANNAMELERİN/YILLIK HESAPLARIN DENETİMİ

- 6.1 Yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların denetimini gerçekleştiren otoritelerin/birimlerin belirtilmesi.
- 6.2 Yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların tam, doğru ve gerçek olduğunu doğrulamak için kullanılan denetim yaklaşımının açıklaması. Bu, sistem denetimleri, operasyonların denetimleri ve yıllık mali rapor veya beyannameler/yıllık hesaplar üzerinde gerçekleştirilen ek doğrulamalar kapsamında gerçekleştirilen denetim çalışmalarına yapılan bir atfı içerir.
- 6.3 Sonuçların takibi olarak yapılan ve yıllık mali rapor veya beyannamelere/yıllık hesaplara yansıtılan mali düzenlemelerin/düzeltilmelerin belirtilmesi dâhil olmak üzere, yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların tamlığı, doğruluğu ve gerçekliğiyle ilgili denetimlerden çıkarılan sonuçlar.
- 6.4 Tespit edilen problemlerin sistemik nitelikte değerlendirilip değerlendirilmediklerinin ve alınan tedbirlerin belirtilmesi.

7. DİĞER BİLGİLER

- 7.1 Denetim Otoritesinin, denetimleri kapsamında tespit edilen şüphelenilen dolandırıcılık vakalarına (ve diğer ulusal birimler veya Birlik birimleri tarafından bildirilen ve Denetim Otoritesi tarafından denetlenen operasyonlarla ilgili olan diğer vakalara) ve alınan

¹¹ Benzer özelliklere sahip alt popülasyonları, yüksek değerlerdeki kaçınılmaz programları (programların gruplandırılması halinde) vs. kapsayacak şekilde kademelendirme uygulanan durumlarda, topluluğa alt hata oranları açıklanacaktır.

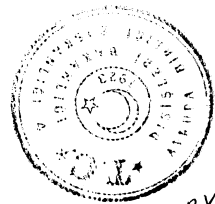
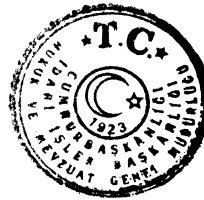

tedbirlere ilişkin değerlendirmesi. Vakaların sayısı, önemi ve biliniyorsa etkilenen tutarlar hakkında bilgi.

- 7.2 12 aylık dönemin sonundan sonra ve yıllık denetim faaliyet raporunun Komisyona iletilmesinden önce meydana gelen ve güvence düzeyinin ve Denetim Otoritesinin görüşünün oluşturulmasında dikkate alınan olaylar.
- 7.3 Denetim Otoritesinin, özellikle de denetim görüşüne gerekçe göstermek için ilgili ve Komisyona iletilecek derecede önemli gördüğü her türlü diğer bilgi.

8. GENEL GÜVENCE DÜZEYİ

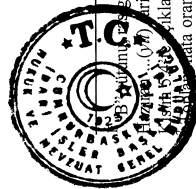
- 8.1 Yönetim ve kontrol sisteminin düzgün işleyişi hakkındaki genel güvence düzeyinin belirtilmesi ve sistem denetimleri ve operasyonların denetimlerinin sonuçlarının kombinasyonundan seviyenin nasıl elde edildiğine dair açıklama. İlgili olduğı durumlarda, Denetim Otoritesi, gerçekleştirilen diğer ulusal veya Birlik denetim çalışmalarının sonuçlarını da dikkate alır.
- 8.2 Hem yönetim ve kontrol sistemlerinin iyileştirmeleri hem de Birlik bütçesi üzerindeki etki bakımından, uygulanan mali düzenlemelere/düzeltilmelere bağlı olmayan hafifletici eylemlerin, uygulanan mali düzenlemelerin/düzeltilmelerin ve ilave düzeltici tedbirlere olan ihtiyacın değerlendirmesi.

BK

9. BEYAN EDİLEN ONAYLANMIŞ MASRAFLARA, YAPILAN ÖDEMELERE VE OPERASYONLARIN DENETİMİNE İLİŞKİN TABLO

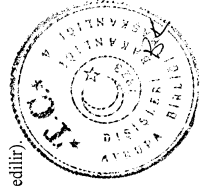
Program (referans/başlık)	A 12 aylık döneme ilişkin olarak Komisyona beyan edilen onaylanmış masraflar ¹ yapılan ödemeler	B 12 aylık döneme ilişkin olarak Komisyona beyan edilen onaylanmış masraflar ¹	C Rastgele örneğe ilişkin, denetlenen 12 aylık döneme ait onaylanmış masraflar	D Popülasyondaki toplam birim sayısı	E Rastgele örneğe ait örnekleme birimlerinin sayısı	F Rastgele örnek içindeki onaylanmış usulsüz masrafların tutarı	G Toplam hata oranı ²	H Toplam hata oranının sonucu olarak uygulanan düzenlemeler	I Kalan toplam hata oranı	J Denetlenen diğer onaylanmış masraflar ³	K Denetlenen diğer onaylanmış masraflar içerisinde onaylanmış usulsüz masrafların tutarı	L Kümülatif olarak Komisyona beyan edilen onaylanmış masraflar	M Kümülatif olarak toplan denetlenen onaylanmış masraflar
			Tutar ⁴ % ⁵				%		%				

3. Rastgele örnek alınmış ve denetlenen örnekler, diğer bir deyişle, bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, 1 Temmuz.../1/ tarihinden 30 Eylül.../1/ tarihine kadar olan 12 aylık döneme ilişkin olarak Komisyona beyan edilen onaylanmış masrafların toplam tutarını ifade eder. Uygun olduğu durumlarda, diğer masrafların toplam tutarını da belirtmek mümkündür.

4. Denetlenen onaylanmış masrafların tutarı (alt örnekleme uygulanması halinde, sadece etkili bir şekilde denetlenen onaylanmış masrafların tutarı bu sütuna dâhil edilir).

5. Popülasyonla ilgili olarak denetlenen onaylanmış masrafların tutarı (alt örnekleme uygulanması halinde, sadece etkili bir şekilde denetlenen onaylanmış masrafların tutarı bu sütuna dâhil edilir).

EK E

Yıllık denetim görüşü modeli¹

ilgili:

- Avrupa Komisyonu
- (IPA III yararlanıcısı) Hükümeti
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) (kopyası)
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO) (kopyası)

GİRİŞ

Aşağıda imzası olan ben, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının A Ekinin 9(1) klozu anlamında bağımsız olan, (IPA III yararlanıcısı) Denetim Otoritesinin başkanı sıfatıyla, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(1) maddesi uyarınca bir denetim görüşü düzenlemek amacıyla,[referans/programın adı] programı (“program”) ile ilgili olarak:

- (i) mali yıla (yıl) ilişkin yıllık mali rapor veya beyannameler ve temel yıllık hesapların tamlığı, doğruluğu ve gerçekliğini,
- (ii) bir sektörel anlaşma veya finansman anlaşmasında aksi öngörülmedikçe, 1 Temmuz ... (yıl) tarihinden 30 Haziran ...(yıl) tarihine kadar olan 12 aylık döneme ilişkin olarak NAO tarafından Komisyona beyan edilen harcamaların yasallığı ve usule uygunluğunu,
- (iii) yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişini denetledim ve mali yıla (yıl) ilişkin yönetim bildirisini onayladım.

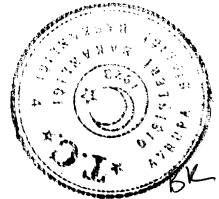
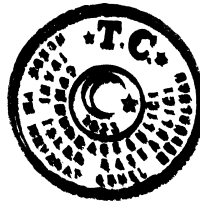
ULUSAL YETKİLENDİRME GÖREVLİSİNİN SORUMLULUKLARI

Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının A Ekinin 4(2) klozu uyarınca, NAO, IPA III yararlanıcısında IPA III yönetim ve kontrol sisteminin kurulmasından ve işleyişinden sorumludur.

Buna ek olarak, Muhasebe Birimi tarafından desteklenen NAO, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 61(5) maddesinde öngörüldüğü gibi Komisyona sunulan mali rapor veya beyannameler ve temel hesapların tamlığı, doğruluğu ve gerçekliğini onaylamaktan sorumludur.

Ayrıca, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının A Ekinin 4(1) klozu uyarınca, NAO harcamaların yasallığı ve usule uygunluğuna ilişkin genel sorumluluğu taşır.

¹ Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(1) maddesi uyarınca

DENETİM OTORİTESİNİN SORUMLULUKLARI

Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(1) maddesinde belirlendiği üzere, sorumluluğum, Komisyona beyan edilen harcamaların yasal ve usule uygun olup olmadığına ve uygulamaya konulan yönetim ve kontrol sistemlerinin uygun bir şekilde işleyip işlemediğine bakılmaksızın, yıllık mali rapor veya beyannameler ve temel yıllık hesapların tamlığı, doğruluğu ve gerçekliği hakkında bir görüş bildirmektir.

Sorumluluğum aynı zamanda, görüşe, denetim çalışmasının yönetim bildirisinde yapılan tespitlerle ilgili şüpheye yol açıp açmadığına ilişkin bir beyannameyi dâhil etmektir.

Programa ilişkin denetimler denetim stratejisine uygun olarak gerçekleştirilmiş ve denetimlerde uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına uyulmuştur. Bu standartlar Denetim Otoritesinin etik gerekliliklere uymasını ve denetim görüşünün amacı doğrultusunda makul bir güvence elde edebilecek şekilde denetim çalışmasını planlamasını ve gerçekleştirmesini gerektirmektedir.

Denetim, görüşü desteklemek için yeterli ve uygun kanıt elde etmek üzere aşağıda belirtilen usullerin yerine getirilmesini içerir. Uygulanan usuller, dolandırıcılık veya hata kaynaklı olup olmadığına bakılmaksızın, önemli uyumsuzluk riskinin değerlendirilmesi de dâhil olmak üzere denetçinin mesleki yargısına bağlıdır. Gerçekleştirilen denetim usulleri, mevcut şartlar altında uygun olduğuna inandığım usullerdir.

Toplanan denetim kanıtlarının, [bir kapsam sınırlaması olması halinde:] “Kapsam sınırlaması” kısmında söz edilenler hariç görüşüme esas teşkil etmek için yeterli ve uygun olduğuna inanıyorum.

Programa ilişkin denetimlerden çıkarılan ana bulguların özeti, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(2) maddesi uyarınca ekli yıllık denetim faaliyet raporunda aktarılmıştır.

KAPSAM SINIRLAMASI

Ya

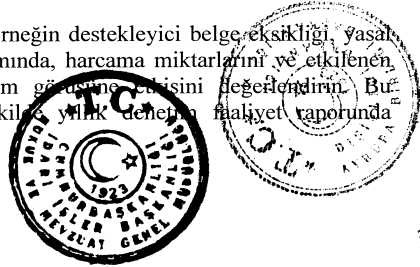
Denetim kapsamına ilişkin hiçbir sınırlama yapılmamıştır.

Ya da

Denetim kapsamı aşağıdaki faktörlerle sınırlandırılmıştır:

- (a) ...
- (b) ...
- (c)

[Denetim kapsamına ilişkin her türlü sınırlamayı, örneğin destekleyici belge eksikliği, yasal işlem gören davaları belirtin ve “Şartlı görüş” kısmında, harcama miktarlarını ve etkilenen Birlik katkısı ve kapsam sınırlamasının denetim görüşüne etkisini değerlendirin. Bu husustaki ilave açıklamalar uygun görüldüğü şekilde yıllık denetim faaliyet raporunda sunulur.]

GÖRÜŞ

Ya

(Şartsız görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- yıllık mali rapor veya beyannameler/yıllık hesaplar gerçek ve uygun bir görünüm sunmaktadır,
- Komisyona beyan edilen harcamalar yasal ve usule uygundur,
- uygulamaya konulan yönetim ve kontrol sistemleri uygun bir şekilde işlemektedir.

Gerçekleştirilen denetim çalışması yönetim bildirisinde yapılan tespitlerle ilgili şüpheyi yol açmamaktadır.

Ya da

(Şartlı görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- yıllık mali rapor veya beyannameler/yıllık hesaplar, aşağıdaki hususlar hariç gerçek ve uygun bir görünüm sunmaktadır [şartın yıllık mali rapor veya beyannameleri/yıllık hesapları kapsadığı durumlarda aşağıdaki metin eklenir] :.....

Şartın etkisi sınırlıdır [veya önemlidir] ve yıllık mali rapor veya beyannamelere/yıllık hesaplara dâhil edilen toplam harcamanın [Avro cinsinden tutar ve %]'sine tekabül eder. Dolayısıyla etkilenen Komisyon katkısı ... [Avro cinsinden tutar]'dır.

- Komisyona beyan edilen harcamalar, aşağıdaki hususlar hariç yasal ve usule uygundur [şartın yasallığı ve usule uygunluğu kapsadığı durumlarda aşağıdaki metin eklenir] :.....

Şartın etkisi sınırlıdır [veya önemlidir] ve beyan edilen toplam harcamanın [Avro cinsinden tutar ve %]'sine tekabül eder. Dolayısıyla etkilenen Komisyon katkısı ... [Avro cinsinden tutar]'dır.

- uygulamaya konulan yönetim ve kontrol sistemleri, aşağıdaki hususlar hariç uygun bir şekilde işlemektedir [şartın yönetim ve kontrol sistemlerini kapsadığı durumlarda aşağıdaki metin eklenir]²:.....

Şartın etkisi sınırlıdır [veya önemlidir] ve beyan edilen toplam harcamanın [Avro cinsinden tutar ve %]'sine tekabül eder. Dolayısıyla etkilenen Komisyon katkısı ... [Avro cinsinden tutar]'dır.

Gerçekleştirilen denetim çalışması yönetim bildirisinde yapılan tespitlerle ilgili şüpheyi yol açmamaktadır/açmamaktadır. [uygun görüldüğü şekilde silin].

² Yönetim ve kontrol sisteminin etkileneceği halinde, gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen birim veya birimler ve bunların sistemlerinin gerekliliklere uygun, uygun ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen yönü/yönleri; bu bilginin yıllık denetim faaliyetleri kapsamında zaten açıklanmış olduğu ve görüş paragrafında bu raporun bu bilgilerin açıklandığı kısmına/sınırlarına/bu bilginin bulunduğu durumlar hariç, görüşte belirtilir.

[Gerçekleştirilen denetim çalışmasının yönetim bildirisinde yapılan tespitlere ilişkin şüpheye yol açtığı durumlarda, Denetim Otoritesi bu sonuca varılmasına yol açan hususları bu paragrafta açıklar.]

Ya da

(Olumsuz görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- yıllık mali rapor veya beyannameler/yıllık hesaplar gerçek ve uygun bir görünüm sunmaktadır/sunmamaktadır [uygun görüldüğü şekilde silin]; ve/veya
- Komisyona beyan edilen harcamalar yasal ve usule uygundur/yasal ve usule uygun değildir [uygun görüldüğü şekilde silin]; ve/veya
- uygulamaya konulan yönetim ve kontrol sistemleri uygun bir şekilde işlemektedir/işlememektedir [uygun görüldüğü şekilde silin].

Bu olumsuz görüş aşağıdaki hususlara dayalıdır:

- yıllık mali rapor veya beyannamelere/yıllık hesaplara ilişkin önemli hususlarla ilgili olarak :.....

ve/veya [uygun görüldüğü şekilde silin]

- Komisyona beyan edilen harcamaların yasallığı ve usule uygunluğuna ilişkin önemli hususlarla ilgili olarak :.....

ve/veya [uygun görüldüğü şekilde silin]

- yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin önemli hususlarla ilgili olarak³:.....

Gerçekleştirilen denetim çalışması, aşağıdaki hususlara ilişkin olarak yönetim bildirisinde bulunan tespitlerle ilgili şüpheye yol açmaktadır..

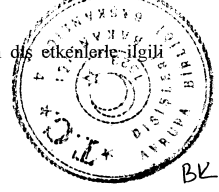
[Denetim Otoritesi ayrıca, uluslararası kabul görmüş denetim standartlarında belirtildiği üzere, görüşünü etkilemeyecek şekilde konunun önemini vurgulayabilir. İstisnai durumlarda görüşten dolayı sorumluluk reddi öngörülebilir⁴.]

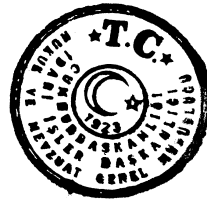
Tarih:

İmza:

³ Yönetim ve kontrol sisteminin etkilenmesi halinde, gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen birim veya birimler ve bunların sistemlerinin gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen yönü/yönleri, bu bilginin yıllık denetim faaliyet raporunda zaten açıklanmış olduğu ve görüş paragrafında bu raporun bu bilgilerin açıklandığı kısma/kısımlarına atıfta bulunulduğu durumlar hariç, görüşte belirtilir.

⁴ Bu istisnai durumlar Denetim Otoritesinin görev yetkisini kapsamındaki öngörülemeyen dış etkenlerle ilgili olmalıdır.

BK

EK F

Nihai harcama beyannamesine ilişkin denetim görüşü modeli¹

ilgili:

- Avrupa Komisyonu
- (IPA III yararlanıcısı) Hükümeti
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal IPA Koordinatörü (NIPAC) (kopyası)
- (IPA III yararlanıcısı) Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (NAO) (kopyası)

GİRİŞ

Aşağıda imzası olan ben, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının A Ekinin 9(1) klozu anlamında bağımsız olan, (IPA III yararlanıcısı)'nın Denetim Otoritesinin başkanı sıfatıyla, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(4) maddesi uyarınca bir denetim görüşü düzenlemek amacıyla, mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 61(4) maddesi uyarınca NAO'nun sorumluluğunda tanzim edilen, (referans/başlık) programına ilişkin nihai harcama beyannamesi üzerinde bir denetim gerçekleştirdim.

Denetim, uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirilmiştir
..... [Uyulan standartları belirtin].

Denetim çalışmasının görüşüm için makul bir esas teşkil ettiğine inanıyorum.

DENETİMİN KAPSAMI

Programa ilişkin denetim, denetim stratejisine uygun olarak gerçekleştirilmiş ve mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(5) maddesi kapsamında, ekli nihai denetim faaliyet raporunda rapor edilmiştir.

Ya

Denetim kapsamına ilişkin hiçbir sınırlama yapılmamıştır.

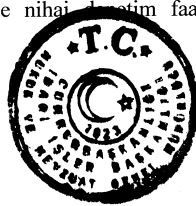
Ya da

Denetim kapsamı aşağıdaki faktörlerle sınırlandırılmıştır:

- (a) ...
- (b) ...
- (c)

[Denetim kapsamına ilişkin her türlü sınırlamayı, örneğin destekleyici belge eksikliği, yasal işlem gören davaları belirtin ve “Şartlı görüş” kısmında, harcama miktarlarını ve etkilenen Birlik katkısı ve kapsam sınırlamasının denetim görüşüne etkisini değerlendirin. Bu husustaki ilave açıklamalar uygun görüldüğü şekilde nihai denetim faaliyet raporunda sunulur].

¹ Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(4) maddesi uyarınca

BK

GÖRÜŞ

Ya

(Şartsız görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- nihai harcama beyannamesine ve nihai ödeme talebine dâhil edilen harcamalar yasal ve usule uygundur,
- nihai ödeme talebi geçerlidir,
- sunulan mali bilgiler doğrudur.

Ya da

(Şartlı görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- nihai harcama beyannamesine ve nihai ödeme talebine dâhil edilen harcamalar yasal ve usule uygundur,
- nihai ödeme talebi geçerlidir,
- sunulan mali bilgiler,

Aşağıdaki hususlar hariç

doğrudur²:.....

Şartın etkisi sınırlıdır [veya önemlidir] ve nihai harcama beyannamesine ve nihai ödeme talebine dâhil edilen toplam harcamanın [Avro cinsinden tutar ve %]'sine tekabül eder. Dolayısıyla etkilenen Komisyon katkısı ... [Avro cinsinden tutar]'dır.

Ya da

(Olumsuz görüş)

Görüşüme göre ve gerçekleştirilen denetim çalışmasına dayalı olarak:

- nihai harcama beyannamesine ve nihai ödeme talebine dâhil edilen harcamalar yasal ve usule uygun değildir; ve/veya
- nihai ödeme talebi geçerli değildir, ve/veya
- sunulan mali bilgiler doğru değildir.

Bu olumsuz görüş aşağıdaki hususlara dayalıdır³:.....

² Yönetim ve kontrol sistemlerinin etkilenmesi halinde, gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen birim veya birimler ve bunların sistemlerinin gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen yönü/yönleri, bu bilginin nihai denetim faaliyet raporunda zaten açıklanmış olduğu ve görüş paragrafında bu raporun bu bilgilerin açıklandığı kısmına/kisimlerine atıfta bulunulduğu durumlar hariç, görüşte belirtilir.

³ Yönetim ve kontrol sistemlerinin etkilenmesi halinde, gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen birim veya birimler ve bunların sistemlerinin gerekliliklere uygun olmayan ve/veya uygun bir şekilde işlemeyen yönü/yönleri, bu bilginin nihai denetim faaliyet raporunda zaten açıklanmış olduğu ve görüş paragrafında bu raporun bu bilgilerin açıklandığı kısmına/kisimlerine atıfta bulunulduğu durumlar hariç, görüşte belirtilir.

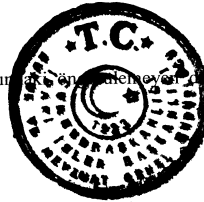

[Denetim Otoritesi ayrıca, uluslararası kabul görmüş denetim standartlarında belirtildiği üzere, görüşünü etkilemeyecek şekilde konunun önemini vurgulayabilir. İstisnai durumlarda görüşten dolayı sorumluluk reddi öngörülebilir⁴.]

Tarih:

İmza:

⁴ Bu istisnai durumlar Denetim Otoritesinin görev yetkisinin dışındaki konularla ilgili olmamalıdır.

EKG

Denetim stratejisi modeli¹

1. GİRİŞ

- 1.1 Programın(ların)² (referans/başlık) ve denetim stratejisinin kapsadığı dönemin tanımlanması.
- 1.2 Denetim stratejisinin hazırlanması, izlenmesi ve güncellenmesinden sorumlu Denetim Otoritesinin ve bu belgeye katkıda bulunan diğer birimlerin tanımlanması.
- 1.3 Denetim Otoritesinin ve içerisinde bulunduğu birimin statüsüne yapılan atıf.
- 1.4 Misyon bildirisine, denetim tüzüğüne veya Denetim Otoritesinin ve onun sorumluluğu altında denetimler gerçekleştiren diğer birimlerin görev ve sorumluluklarının belirtildiği ulusal mevzuata (uygun olduğu durumlarda) yapılan atıf.
- 1.5 Denetim Otoritesinin, denetimleri gerçekleştiren birimlerin gerekli işlevsel ve organizasyonel bağımsızlığa sahip olduklarına dair onayı.

2. RİSK DEĞERLENDİRMESİ

- 2.1 Aşağıdakiler dâhil olmak üzere, izlenen risk değerlendirme metodolojisinin açıklaması:
 - Kısım 3.2.2 kapsamında belirtilen tematik alanlara ilişkin olanlar dâhil, dikkate alınan risk faktörlerinin belirtilmesi,
 - kullanılan risk puanlaması,
 - birimlerin ve sistemlerin önceki denetimlerinin sonuçlarının ne ölçüde dikkate alındığı.
- 2.2 Risk değerlendirmesinin güncellenmesine yönelik iç usuller.
- 2.3 Kontrollerin üç seviyede tanımlanması:
 - İPA idari yapıları tarafından gerçekleştirilen birinci seviye kontroller,
 - bir yandan dâhili kontrol sistemi ve diğer yandan dâhili denetim işlevi yoluyla gerçekleştirilen ikinci seviye kontroller,
 - NAO tarafından, güvence işlevi yoluyla gerçekleştirilen yüksek seviye izleme.

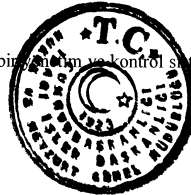
3. METODOLOJİ

3.1. Genel Bakış

- 3.1.1 Denetim Otoritesinin denetim çalışması için uygulayacağı uluslararası kabul görmüş denetim standartlarına yapılan atıf.
- 3.1.2 Denetim Otoritesinin programa(lara) ilişkin güvencesini nasıl elde edeceğine dair bilgi (ana yapı bloklarının - denetim türlerinin ve kapsamlarının açıklaması).
- 3.1.3 Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının 63(1) ve (2) maddesi uyarınca Komisyona sunulacak olan yıllık denetim faaliyet raporunun ve denetim görüşünün tanzim edilmesine yönelik mevcut usullerin belirtilmesi.

¹ Mali çerçeve ortaklık anlaşmasının A Ekinin 9(4) klozu uyarınca,

² Birkaç program için tek bir denetim stratejisi hazırlanmışsa, ortak bir misyon ve kontrol sisteminin kapsadığı programları belirtin.

3.1.4 Denetim kılavuzlarına veya usullerine yapılan atıf ve aşağıdakiler gibi denetim çalışmasının temel adımlarının kısa açıklaması:

- denetimlerin planlanması,
- denetimlerin gerçekleştirilmesi ve kanıtların toplanması,
- tespit edilen hataların sınıflandırılması ve işleme tabi tutulması dâhil, kanıtların değerlendirilmesi ve varılan sonuçların oluşturulması,
- raporlama (denetlenenle karşıt görüş prosedürü dâhil),
- takip süreçleri,
- Denetim Otoritesinin çalışmasına ilişkin kalite kontrol düzenlemeleri,

3.2 Sistem denetimleri:

3.2.1 Denetlenecek birimlerin/yapıların ve sistem denetimleri kapsamındaki ilgili kilit kontrol unsurlarının tanımlanması.

Uygun olduğu durumlarda, Denetim Otoritesinin bu denetimleri gerçekleştirmek için dayandığı denetim birimine yapılan atıf.

3.2.2 Aşağıdakiler gibi özel tematik alanlara veya birimlere yönelik olan sistem denetimlerinin belirtilmesi:

- proje seçim ve yönetim doğrulamalarının kalitesi,
- kamu ihale kuralları, Devlet yardımı kuralları, fırsat eşitliği veya çevresel gereklilikler gibi, geçerli hukuka ilişkin idari ve yerinde yönetim doğrulamalarının kalitesi ve miktarı,
- (uygun olduğu durumlarda) mali araçları uygulayan birimler seviyesinde mali araçların oluşturulması ve uygulanması,
- elektronik sistemlerin işleyişi ve güvenliği ile bunların Komisyonun BT sistemiyle(leriyle) bağlantısı;
- göstergeler, kilometre taşları ve programın hedeflerini gerçekleştirme konusunda kaydettiği ilerleme ile ilgili verilerin güvenilirliği;
- geri çekme ve geri almaların raporlanması;
- dolandırıcılık riski değerlendirmesinde temeli oluşturulan etkili ve ölçülü dolandırıcılıkla mücadele tedbirlerinin uygulanması.

3.3 Operasyon denetimleri:

3.3.1 Kullanılacak örnekleme metodolojisinin kısa açıklaması (belirtici kurum içi belgelere istinaden).

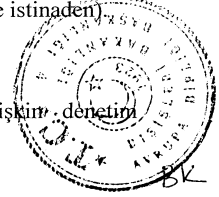
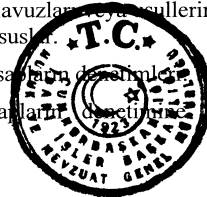
3.3.2 Uygun olduğu durumlarda, Denetim Otoritesinin geçerli bir denetim görüşü oluşturmasını sağlayan istatistiki olmayan örnekleme yaklaşımının açıklaması.

3.3.3 Şüphelenilen dolandırıcılık dâhil, tespit edilen hataların sınıflandırılması ve işleme tabi tutulması ile ilgili, operasyonların denetimleri için mevcut diğer özel usullerin açıklaması (bu hususun düzenlendiği denetim kılavuzları veya usullerine istinaden).

3.3.4 Varsa mali araçların denetimleriyle ilgili özel hususlar.

3.4 Yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların denetimi.

Yıllık mali rapor veya beyannamelerin/yıllık hesapların denetimine ilişkin denetim yaklaşımının açıklaması.

3.5 Yönetim bildirisinin doğrulanması

Denetim görüşünün amaçları doğrultusunda, yönetim bildirisindeki tespitlerin doğrulanmasına dâhil olan denetim usullerinin açıklaması.

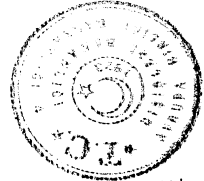
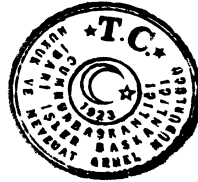
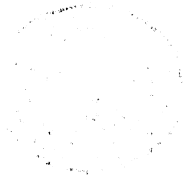
4. PLANLANMIŞ DENETİM ÇALIŞMASI

- 4.1. Gelecek mali yıl ve müteakip iki mali yıl ile ilgili denetim önceliklerinin ve hedeflerinin belirtilmesi ve gerekçelendirilmesi ve risk değerlendirmesinin sonuçları ile planlanmış denetim çalışması arasındaki bağlantının açıklanması.
- 4.2. Gelecek mali yıl ve müteakip iki mali yıl ile ilgili, özel tematik alanlara yönelik denetimler ve önceki denetim bulgularının takibi dâhil, sistem denetimlerine ilişkin aşağıdaki gibi gösterge niteliğinde bir plan:

Denetlenecek Otoriteler/Birimler veya özel tematik alanlar	Program (referans/ad)	Risk değerlendirmesi sonucu	20xx Denetim amaç ve kapsamı	20xx Denetim amaç ve kapsamı	20xx Denetim amaç ve kapsamı

5. KAYNAKLAR

- 5.1 Denetim Otoritesinin organizasyon şeması.
- 5.2 Gelecek mali yıl ve müteakip iki mali yıl ile ilgili olarak tahsis edilecek planlanmış kaynakların belirtilmesi (uygun olduğu durumlarda öngörülen her türlü dış kaynaktan temine ilişkin bilgiler dâhil).
- 5.3 Denetimleri gerçekleştiren personele ilişkin gerekli niteliklerin, deneyimin ve eğitim gerekliliklerinin belirtilmesi.

BK

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

6

SIRA SAYISI: 369

**Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62
Milletvekilinin Antalya Diplomasi Forumu
Vakfı Kanunu Teklifi (2/4708) ve Dışışleri
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4708 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Katılma Yazıları5

- Genel Gerekçesi8

- Madde Gerekçeleri8

• Dışişleri Komisyonu Raporu10

• Muhalefet Şerhi18

• Teklif Metni19

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır. Gereğini arz ederiz.

<i>Tuba Vural Çokal</i> Antalya	<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>İbrahim Aydın</i> Antalya
<i>Kemal Çelik</i> Antalya	<i>Mustafa Köse</i> Antalya	<i>Sena Nur Çelik</i> Antalya
<i>Asuman Erdoğan</i> Ankara	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara	<i>Ali İhsan Yavuz</i> Sakarya
<i>Çiğdem Erdoğan Atabek</i> Sakarya	<i>Ali Şahin</i> Gaziantep	<i>Mehmet Erdoğan</i> Gaziantep
<i>Arife Polat Düzgün</i> Ankara	<i>Vildan Yılmaz Gürel</i> Bursa	<i>Fatma Aksal</i> Edirne
<i>Derya Bakkak</i> Gaziantep	<i>Selim Gültekin</i> Niğde	<i>İlyas Şeker</i> Kocaeli
<i>Ali Cumhur Taşkın</i> Mersin	<i>Semiha Ekinci</i> Sivas	<i>Çiğdem Koncağül</i> Tekirdağ
<i>Bahar Ayyazoğlu</i> Trabzon	<i>Mehmet Uğur Gökgöz</i> Isparta	<i>Zafer Işık</i> Bursa
<i>Nevzat Ceylan</i> Ankara	<i>Serap Yaşar</i> İstanbul	<i>Osman Aşkın Bak</i> Rize
<i>Nevzat Şatıroğlu</i> İstanbul	<i>Recep Uncuoğlu</i> Sakarya	<i>Cemal Öztürk</i> Giresun
<i>Mücahit Durmuşoğlu</i> Osmaniye	<i>Yavuz Subaşı</i> Balıkesir	<i>Mehmet Sait Kirazoğlu</i> Gaziantep
<i>İsmail Ok</i> Balıkesir	<i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	<i>Ahmet Tan</i> Kütahya
<i>Yusuf Başer</i> Yozgat	<i>Ceyda Çetin Erenler</i> Kütahya	<i>Meliha Akyol</i> Yalova
<i>Hacı Özkan</i> Mersin	<i>Celalettin Güvenç</i> Kahramanmaraş	<i>Emrullah İşler</i> Ankara
<i>Ravza Kavakcı Kan</i> İstanbul	<i>Tülay Kaynarca</i> İstanbul	<i>Tamer Akkal</i> Manisa

<i>İsmail Bilen</i> Manisa	<i>Fatma Betül Sayan Kaya</i> İstanbul	<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa
<i>Mehmet Ali Cevheri</i> Şanlıurfa	<i>Mehmet Emin Şimşek</i> Muş	<i>Fuat Köktaş</i> Samsun
<i>Yakup Taş</i> Adıyaman	<i>Refik Özen</i> Bursa	<i>Metin Çelik</i> Kastamonu
<i>Semra Kaplan Kıvırcık</i> Manisa	<i>Hasan Çilez</i> Amasya	<i>Selahattin Minsolmaz</i> Kırklareli
<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Ramazan Can</i> Kırıkkale	<i>Niyazi Güneş</i> Karabük
<i>Zülfü Demirbağ</i> Elâzığ	<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Erol Kaya</i> İstanbul

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılmak istiyorum.
Gereğini bilgilerinize arz ederim.

03.11.2022

İbrahim Yurdunuseven
Afyonkarahisar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifine imzamı koyuyorum.
Gereğini arz ederim.

3 Kasım 2022

Mustafa Canbey
Balıkesir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

03.11.2022 tarihli ve 2/4708 esas numaralı Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifine imza koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

3/11/2022

Burhan Çakır

Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Harun Karacan

Eskişehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Mustafa Demir

İstanbul

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Yaşar Kırkpınar

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

03.11.2022

Necip Nasır

İzmir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

03/11/2022

Ergün Taşcı

Ordu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifine katılıyorum.

Yusuf Ziya Yılmaz

Samsun

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

3/11/2022 tarihli ve 2/4708 esas numaralı Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifi'nde imzamanın olmasını istiyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

04/11/2022

Zemzem Gülender Açıanal

Şanlıurfa

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4708)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Bu Kanun Teklifi ile; uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin, dünya çapında tanınırlığı olan siyasetçilerin, resmi yetkililerin, kanaat önderlerinin, düşünürlerin ve uzmanların katkılarıyla ele alınacağı, sonuçlarına uluslararası toplumun bir referans kaynağı olarak başvurabileceği Antalya Diplomasi Forumu'nu düzenleyecek ve merkezi Antalya'da olan Antalya Diplomasi Forumu Vakfı'nın kurulması ve Vakfın faaliyetlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Kanun Teklifi kapsamında kurulacak Vakıf, Antalya Diplomasi Forumu aracılığıyla amaçlarını gerçekleştirmek için Türkiye'yi diplomasi ve dış ilişkiler veçhesiyle tanıtmaya, Türkiye'nin diğer ülkeler ile dostluğunu ve işbirliğini geliştirmeye matuf çalışmalar yürütme, bu bağlamda yurt içinde ve dışındaki üniversite ve sivil toplum örgütleri ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilerle ortak projeler yürütme, yazılı ve görsel medyada süreli veya süresiz yayınlar yapma veya yaptırma, yurt dışında benzer kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla ve bilgi bankalarıyla işbirliği yapma, toplanan bilgileri dünyanın istifadesine sunma, uluslararası ilişkiler ve diplomasi alanlarındaki kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapma ve ortak etkinlikler düzenleme ve bu alandaki akademik çalışmalara aynı veya nakdi destek sağlama faaliyetlerini yapacaktır.

Vakfın uzun vadeli hedefi, Türkiye'nin uluslararası düzlemde katkılarını düzenli olarak tekrarlanan ve uluslararası çapta tanınan Forum şeklinde kurumsallaşmış bir etkinlik serisi ve bu kapsamda yurt içi ve yurt dışında çeşitli faaliyetlerle arttırarak, diplomasi alanında Türkiye'nin bölgesel ve küresel değerine katkıda bulunmaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile; Antalya Diplomasi Forumu Vakfı'nın amaç ve kapsamı belirlenmektedir.

Madde 2- Madde ile; Kanunda yer alan bazı ibareler tanımlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile; Vakfın faaliyetleri düzenlenmektedir.

Madde 4- Madde ile; Vakfın organları belirlenmekte ve bu organların oluşumu ile toplanma usulü düzenlenmektedir.

Madde 5- Madde ile; Vakıf Organlarında görevlendirilen veya Vakfın faaliyetlerine katılan kamu personeli ile kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlere ödenecek mali haklar düzenlenmektedir.

Madde 6- Maddede; Vakfın amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapacağı düzenlenmekte, Vakfın gelirleri tek tek sayılmakta, Vakfa sağlanan muafiyetler ile Vakfa yapılacak bağış ve yardımların beyannamede gösterilmek suretiyle beyana tabi gelir ve kurumlar vergisi matrahından indirim konusu yapılabileceği belirtilmektedir.

Madde 7- Madde ile; bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmektedir.

Madde 8- Madde ile; Vakıf organlarında görevli kişilerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanların bu aylıklarının kesilmemesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Geçici Madde 1- Madde ile; Vakfın kuruluşuna ilişkin geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

Madde 9- Yürürlük maddesidir.

Madde 10- Yürütme maddesidir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

25/11/2022

Esas No: 2/4708

Karar No: 215

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/4708 esas numaralı, “Antalya Diplomasi Forumu Vakfı Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 17/11/2022 tarihinde yaptığı 38’inci toplantısında görüşölmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve 62 Milletvekili tarafından 3/11/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/4708 esas numaralı “Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu Teklifi”, Komisyonumuzun 17/11/2022 tarihli 38’inci toplantısında; Kanun Teklifinin ilk imza sahibi Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ile Dışişleri Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuzun söz konusu Teklif ile ilgili müzakereleri tutanağa bağlanmış ve toplamda 109 sayfa tam tutanak tutulmuştur.¹

2. Teklifin İçeriği

Bu Kanun Teklifi ile; uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin, dünya çapında tanınırlığı olan siyasetçilerin, resmî yetkililerin, kanaat önderlerinin, düşünürlerin ve uzmanların katkılarıyla ele alınacağı, sonuçlarına uluslararası toplumun bir referans kaynağı olarak başvurulmasının amaçlandığı, merkezi Antalya’da olan ve Antalya Diploması Forumu’nu düzenleyecek Antalya Diploması Forumu Vakfı’nın kurulması ile faaliyetlerine ilişkin usul ve esasların belirlenmesi öngörülmektedir.

3. Teklifte Öngörülen Düzenlemeler

2/4708 esas numaralı Kanun Teklifi ile;

Merkezi Antalya’da olan ve Antalya Diploması Forumu’nu düzenleyecek Antalya Diploması Forumu Vakfı’nın kurulması, Antalya Diploması Forumu Vakfı’nın amaç ve kapsamının belirlenmesi, Vakfın faaliyetlerinin düzenlenmesi,

Vakıf Organlarında görevlendirilen veya Vakfın faaliyetlerine katılan kamu personeli ile kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlere ödenecek mali hakların belirlenmesi,

Vakfın amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapabilmesi, Vakfın gelirlerinin belirlenmesi,

Vakfa sağlanan muafiyetler ile Vakfa yapılacak bağış ve yardımların beyannameye gösterilmek suretiyle beyana tabi gelir ve kurumlar vergisi matrahından indirim konusu yapılabilmesi,

Vakıf organlarında görevli kişilerden herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emeklilik veya yaşlılık aylığı alanların bu aylıklarının kesilmemesine yönelik düzenleme yapılması,

Vakfın kuruluş aşamasında tescil işlemleri ile ilk toplantısının yapılması, taşınmaz tesis edilmesi ve Vakfa aktarılacak bütçe tutarının belirlenmesi,

öngörülmektedir.

4. Komisyonunda Teklif Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Kanun Teklifinin ilk imza sahibi Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal tarafından yapılan açıklamalarda;

Dünyada değişen siyasi, ekonomik, politik gelişmeler karşısında ülkemizin konumu itibarıyla özel bir durumda olduğu,

Ülkemizin dış politikasının, uluslararası ilişkilerin gündeminde yer alan küresel ve bölgesel meselelere yönelik özgür, barışçı ve kapsayıcı bir diyalog ortamı sağlamayı amaçladığı,

(1) Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:

https://www5.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=3061

Böyle bir ortamın sağlanması için dünya çapında tanınırlığı olan siyasetçilerin, resmî yetkililerin, kanaat önderlerinin, düşünürlerin ve uzmanların küresel ve bölgesel meselelere katkılarının kaçınılmaz olduğu,

Gelişmiş ülkelerdeki uygulamalara bakıldığında Münih Güvenlik Konferansı ve Davos Zirvesi gibi organizasyonların düşünce kuruluşları veya vakıflar aracılığıyla gerçekleştiği,

Dünyanın gidişatına dair fikirlerin artık bu kurumlarda şekillendiği ve bu anlamda Türkiye'nin güçlü bir markasının mevcut olduğu,

Bu bağlamda ülkemizde gerçekleştirilen en ciddi ve kapsamlı organizasyonun Antalya Diploması Forumu olduğu,

Pandemi koşullarının tüm zorluklarına rağmen, ilk Antalya Diploması Forumu'nun, Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde ve Sayın Dışişleri Bakanımızın tensipleriyle 18-20 Haziran 2021 tarihinde, ikincisinin ise 11-13 Mart 2022 tarihinde gerçekleştirildiği,

Antalya Diploması Forumu'nun, Türk dış politikasının fikrî ve akademik zenginliğine katkıda bulunarak bölgesel ve küresel meselelerde özgür, barışçıl ve kapsayıcı bir diyalog ortamı sağladığı, Forum'un Türk dış politikası bakımından önemli bir kazanım olarak değerlendirilebileceği, ülkemizin diploması alanındaki görünürlüğünü ve prestijini daha da artıran ve uluslararası ilişkilerdeki ara bulucu rolünü pekiştiren bir nitelik kazandığı,

Bu bağlamda, Rusya-Ukrayna savaşının ilk haftalarında iki ülkenin Dışişleri Bakanlarının ilk kez Antalya Diploması Forumu çatısı altında bir araya geldiği, bu görüşmenin dünyada büyük yankı uyandırdığı ve küresel ölçekteki siyasal gelişmelere yön verdiği,

Bu anlamda, Antalya Diploması Forumu'nun, yıl içerisinde gerçekleştirdiği etkinliklerle ülkemize olan ilgiyi artırarak Türkiye'nin bölgesel ve küresel değerine katkıda bulunacağı,

Antalya Diploması Forumu, yılda 1 kez düzenlenen ana forum etkinliğinin yanı sıra, alanında sözü geçen siyasetçi ve uzmanların katkılarıyla gerçekleştirilen video kaydı, söyleşi ve akademik makale gibi farklı formatlarıyla yıl boyunca kendisine gösterilen ilgiyi canlı tuttuğu,

Bu kapsamda, Antalya Diploması Forumu, içerik hazırlanmasında içlerinde Dünya Ekonomik Forumu ve Münih Güvenlik Konferansı'nın da bulunduğu farklı coğrafyalardan 10 düşünce kuruluşuyla iş birliği yaptığı,

Haziran 2021'de gerçekleştirilen ilk toplantıya 10'u devlet ve hükümet başkanı, 43'ü bakan düzeyinde olmak üzere toplam 2.000; Mart 2022 tarihinde düzenlenen 2'nci toplantıya ise 17'si devlet ve hükümet başkanı, 80'i bakan olmak üzere 3.260 kişinin katıldığı, ayrıca uluslararası teşkilatlardan ilk toplantıya 21 üst düzey temsilci katılmışken bu sayının 2022'de 40'a yükseldiği,

İlk Forum'da toplam etkinlik sayısı 27 iken 2'nci Forum'da 3 lider paneli, 27 panel, 3 yuvarlak masa toplantısı, 6 teke tek söyleşi ve 6 yan etkinlik olmak üzere toplam 45 etkinliğe yer verildiği,

Diğer taraftan Antalya Diploması Forumu'nun sunduğu diplomatik etkileşim ortamının konuk heyetler arasında 212 resmî ikili görüşmenin gerçekleşmesine, Forum'un ülkemizde Birleşmiş Milletler Genel Kurulunu andıran bir ortamın yaşanmasına olanak sağladığı,

Antalya Diploması Forumu'nun güçlü kamu diplomasisi perspektifinin bir yansıması olarak Forum'un, kuruluşundan beri sosyal medyayı son derece etkin kullandığı ve hâlihazırda Twitter'da 20 bin takipçisiyle önde gelen uluslararası etkinlikleri şimdiden geride bıraktığı,

Ayrıca, Antalya Diploması Forumu hakkında 277 yazılı haber ve 248 televizyon haberinin yayınlandığı,

Vakfın kuruluşuyla birlikte, Antalya Diploması Forumu’nun Vakıf tarafından düzenleneceği, çalışmaların sadece forum döneminde kalmayacağı, destekleyici akademik çalışmalar ve yapılacak projelerle Forum’un her sene daha güçlü bir şekilde toplanacağı ve bilgi üretim ve yönetim sürecine büyük katkıların sağlanacağı, kurulma amacı içinde bulunan faaliyetlerle ilgili kamuoyu, kurum ve kuruluşlarla dünya genelinde iletişim faaliyetlerinin yürütüleceği ve böylece Türkiye’de elde edilen bilginin bütün dünyanın da faydasına sunulmuş olacağı,

Etkin, etkili ve verimli bir şekilde organizasyonları gerçekleştiren Antalya Diploması Forumu’nun, etkinliğini, faaliyetleriyle sistematik olarak artırabilmek ve sürekliliğin sağlanması amacıyla Antalya Diploması Forumu Vakfı’nın kurulması zorunluluğu ve gereğinin duyulduğu,

Vakfın merkezi olarak, temel hedefler ve Forum ruhuyla bağdaştırılabilecek sembolik önemi haiz olan ve dünyada bilinen ilk demokratik meclisi ihtiva eden Patara Antik Kenti’nin yer aldığı Antalya ilinin seçildiği, Forum’un logosu tasarlanırken de bu ilk Meclis binasından esinlenildiği,

Antalya Diploması Forumu ile diplomasinin fıkır boyutunda önemli bir boşluğun doldurulduğu ve Forum’un tek başına güçlü bir dış politika aktörü hâline geldiği,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Dışışleri Bakan Yardımcısı Yasin Ekrem Serim tarafından yapılan açıklamalarda;

Antalya Diploması Forumu fikrinin başlangıcının 2019 yılındaki Büyükelçiler Konferansı’na dayandığı,

Bu Konferans’ta Dışışleri Bakanının geleceğin diplomasisini inşa etmek için yenilikçi 3 girişimi açıkladığı ve bunlardan birincisinin, Dijital Diploması; ikincisinin, Yeniden Asya; üçüncüsü ve en kapsamlısının ise Antalya Diploması Forumu olduğu,

Salgından hemen önce temelleri atılan bu 3 önemli projenin, salgın döneminde gerekliliğini ve yerindeliliğini birçok defa kanıtladığı,

Dışışleri Bakanının geçtiğimiz ağustos ayındaki son Büyükelçiler Konferansı’nda da vurguladığı üzere öngörülerin ve buna bağlı dış politika hamlelerinin doğrulanmış olduğu,

Bu bakımdan, Antalya Diploması Forumu’nun en önemli başarısının, düşüncenin pandemi döneminden önce ortaya çıkması, salgın sırasında olgunlaşması ve üzerine çalışılması, olağanüstü kısıtlamaların ve bir de konvansiyonel savaşın hüküm sürdüğü yakın dönemde de başarıyla hayata geçirilmesi hususları olduğu,

Antalya Diploması Forumu ile özgür, barışçı ve kapsayıcı bir uluslararası diyalog ortamının oluşturulmasının hedeflendiği, dış politikada gündem teşkil eden konuların tüm yönleriyle yenilikçi bir biçimde ele alınması amacıyla yola çıkıldığı,

2021 yılında, fizikî olarak gerçekleştirilen en kapsamlı ve yüksek profilli uluslararası buluşmanın Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde Antalya’da gerekli tüm tedbirlerin alınması suretiyle düzenlendiği,

Forum çerçevesinde, son iki yılda 50’ye yakın devlet ve hükümet başkanı, 120’den fazlası bakan düzeyinde olmak üzere toplam 5 binden fazla misafirin Antalya’da ağırlandığı,

Dünya’daki devletlerin üçte birinden fazlasının 2’nci Antalya Diploması Forumu’nda en üst seviyede temsil edildiği,

Belli başlı uluslararası örgütler ve düşünce kuruluşlarının bu toplantılara aktif olarak katılım sağladığı,

İlk Forum'da toplam etkinlik sayısı 27 iken, 2'nci Forum'da liderler paneli ve başka formatlar dahil toplam 45 etkinliğin gerçekleştirildiği,

2'nci Forum'da sadece ikili resmî görüşmelerin sayısının 212'ye ulaştığı, bu görüşmelerin bir kısmının tüm dünyanın yakından izlediği konuların başaktörleri arasında yapıldığı, örneklandırmek gerekirse 2021 yılında AB ve İran heyetlerinin Antalya'da kendi aralarında temaslar gerçekleştirdiği, bu yıl Rusya ve Ukrayna Dışişleri Bakanlarının savaşın başlangıcından sonra Sayın Bakanımız tarafından Antalya'da bir araya getirildiği, ülkemizin girişimleriyle hayata geçirilen küresel gıda güvenliğine son dönemdeki en önemli katkıyı sunan tahıl koridorunun başlangıç noktasının esasen bu buluşma olduğu, Ermenistan Dışişleri Bakanının ve Afganistan geçici hükümeti Dışişleri Bakanı Vekilinin katılımlarının da Forum'un sağladığı çok boyutlu ve çok sesli etkileşimin zeminini oluşturduğu,

Antalya Diplomasi Forumu'nun, siyasetçilerin yanı sıra ayrıca uluslararası kuruluşların üst düzey yetkililerini, kanaat önderlerini, akademisyenleri, medya ve özel sektör temsilcilerini bir araya getirdiği,

Bu yıl düzenlenen Forum'a farklı üniversitelerden 400'den fazla öğrencinin, yaklaşık 100 akademisyenin ve 600'e yakın basın mensubunun katıldığı ve her bir Forum'dan sonra medyadan olumlu geri dönüşler alındığı, bu bağlamda Forum hakkında 500'den fazla yazılı ve televizyon haberinin yapıldığı,

Antalya Diplomasi Forumu'nun şu ana kadar Doha Forumu, Uluslararası Dakar Forumu ve Akdeniz Diyalog Forum'u olmak üzere 3 kurumsal ortaklık kurduğu,

Birikimlerden güç alınarak 28-30 Nisan 2023 tarihinde 3'üncü Forum'u da hayata geçirmek için hazırlıkların devam ettiği ve Cumhuriyet'in 100'üncü, Bakanlığın 500'üncü yılının kutlanılacağı 2023 yılında, dış politikanın yanı sıra Forum'un ve Antalya ilinin marka değerini daha da artıracak önemli bir organizasyonun gerçekleştirileceği,

Bu Kanun Teklifi ile, Antalya Diplomasi Forumu'nun kendi ayakları üzerinde duran, süreklilik arz eden ve kurumsal altyapıya sahip bir niteliğe kavuşturulmak istenildiği; ekonomi, güvenlik ve strateji gibi farklı alanlarda öne çıkan diğer platformlara bakıldığında da benzer yapıların tesis edildiği,

Ayrı bir tüzel kişilik ve kurumsal altyapıya sahip olması, Antalya Diplomasi Forumu'na ilave güç ve esneklik sağlayacağı, bugüne kadar Antalya Diplomasi Forumlarının kamu kaynaklarından ve özel sektörden alınan desteklerle yürütüldüğü ve Vakfın kuruluşuyla Forum'un mali altyapısının da güçlendirilmiş olacağı,

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde Vakıflar Genel Müdür Yardımcısı Rifat Türker tarafından yapılan açıklamada;

Bu tür vakıfların daha önce de kurulmuş olduğu ve şu anda kanunla kurulan 7 tane vakfın mevcut olduğu,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde müzakerelerde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

Antalya Diplomasi Forumu'nun Dışişleri Bakanlığının son zamanlarda yaptığı en önemli atılımlardan biri olduğu ancak Antalya Diplomasi Forumu'nun bir vakıf hâline getirilerek bu şekilde kurumsallaştırılmasının henüz erken olacağı ve gerçekleştirilen iki etkinliğin bu şekilde kurumsallaşmaya fırsat verecek bir süre olmadığı,

Teklifin Vakfın organlarının düzenlendiği 4’üncü maddesi ile ilgili tereddütlerin mevcut olduğu, bu bağlamda maddede yer alan tabii üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanacağı hususunun ifade edildiği ancak tabii üyenin bir atama işlemine gerek kalmadan tabii olarak tabii üye olacak şekilde belirlendiği ve tabii üyelerin atanması ve görev sürelerinin olmaması bağlamında birtakım olumsuz düşüncelere sahip olduğu, dolayısıyla maddenin yeniden düzenlenmesi gerektiği,

Teklifin 4’üncü maddesinde geçen “...bunlar mevcut veya eski Dışişleri Bakanları ile muvazzaf veya emekli Büyükelçiler veya...” ibaresinden yola çıkarak tabii üyeler arasında kimlerin yer alabileceğinin büyük merak konusu olduğu, Teklifin kişiye özel bir vakıf kanunu olma zeminini teşkil ettiği,

Vakfın organlarında yer alan bazı üyelerin Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmesine de imkân tanınması ve dışarıdan atanacak üyeler bağlamında bir kriter oluşturulması gerektiği,

Vakfın organları için seçilen üyelerin görev süresinin beş yıl olarak belirlenmesinin uzun olarak nitelendirilebilecek bir zaman dilimini kapsadığı,

Dışişleri Bakanlığının inisiyatifıyla başlatılmış olan Antalya Diploması Forumu’nda Bakanlığın çok fazla bir rolünün olmadığı ve Bakanlık isminin Teklif genelinde çok az yerde geçtiği,

Dışişleri Bakanlığının bütçesi kullanılarak Vakfa beş milyon Türk lirasının aktarılacağı, ancak henüz ödenekte olmayan bu tutarın Dışişleri Bakanlığının bu yılki bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmesiyle birlikte bu tutarın aktarılmasıyla ilgili olarak çelişki niteliğinde bir durumun görüldüğü,

Forum’un en büyük kazanımının ülkemizin hem bölge diplomasisinde hem uluslararası alanda algısını yükselten bir çalışma olarak dikkat çekmesi hususu olduğu,

Antalya Diploması Forumu’nun ilk gerçekleştiği günden bu yana etkinliğinin ve tanınırlığının giderek arttığı, bu durumun Türkiye’nin diploması alanındaki faaliyetlerine zemin kazandırdığı, son diploması Forumu’nda görüldüğü üzere Forum’un Türkiye’nin küresel barış ve istikrarın tesisi noktasında bir merkez hâline gelmesine de aracılık eden bir kuruluş olduğu,

Teklif ile küresel olarak Türkiye’nin proaktif dış politikası yöntemiyle insanlığın içinde bulunduğu krizlerde başrolü oynayacak ve çözüm odaklı bir çalışmanın ortaya konulduğu,

Forum’un bir kanunla vakıf hüviyeti altında süreklilik arz etmesinin ve kurumsal yapıya kavuşmasının Türkiye’nin de insanlığın da bir kazanımı olarak tarihe geçeceği,

Forum’un idari ve mali işlerinin sağlam bir temele oturtulması için önemli bir tercih aracı olarak vakıf kurulmasının öngörüldüğü ve Forum’un bahse konu amaçlara ulaşabilmesi için vakıf şeklinde örgütlenmesinin daha doğru bir yöntem olacağı,

hususlarında yöneltilen soru ve görüşlere cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı tarafından;

Antalya Diploması Forumu Vakfı Mütevelli Heyeti yapısı konusunda amaç ve ilkelerin sürdürülebilirliğini ve yapısal bütünlüğünü tabii üyelerle pekiştiren bir karar organının oluşturulması suretiyle kurumsal hafızanın sağlanmış olacağı,

Antalya Diploması Forumu Yönetim Kurulu üyelerinin görev süresinin beş yıl olarak belirlenmesinde devamlılık unsuru bakımından faydalı olacağının düşünüldüğü,

Vakıf ile Dışişleri Bakanlığı arasında kuvvetli bir bağın mevcut olduğu, Forum’un Dışişleri Bakanlığı tarafından başlatılan bir girişim olduğu, mütevelli heyete mevcut ya da önceki dışişleri bakanlarının, büyükelçilerin atanabileceği, denetleme kurulunda Bakanlığın görev üstleneceği, yönetim ve denetleme kurulu seçimlerindeki kriterlerin Bakanlık tarafından belirleneceği ve tanımlar bölümünde yer alan tek bakanlığın Dışişleri Bakanlığı olduğu,

Dışişleri Bakanlığının, Bakanlık olarak yönetim kurulu üyelerinin belirlenmesinde vakfın amaçlarını ve hizmet gerekliliklerini gözeterek göreve gelecek kişilerin yeterlilikleri konusunda somut kriterleri tespate dönük düzenleme yapma yetkisinin bulunacağı,

Vakıf kanuni olarak henüz kurulmadığı için bu yılki Bakanlık bütçesine bu tutarın yansıtılmadığı ancak Teklif, kanun hâline gelip yürürlüğe girdiğinde Teklifte yer alan Geçici madde gereğince ek ödenek talebinde bulunulacağı,

Devlet memurlarının bu etkinliklerle ilgili olarak ödeme kapsamında sadece harcırah alacağı, bunların dışında Devlet memurlarına herhangi bir maaş vs. ödenmeyeceği, bu bağlamda Devlet memuru dışındaki kişilerin maaşları konusunda da müteveli heyetinin bu konuda karar vereceği,

ifade edilmiştir.

5. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerin tamamlanmasının ardından, maddeleri üzerinde görüşmelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin;

1’inci maddesi, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

2’nci maddesi aynen,

3’üncü maddesi, birinci fıkrasının (c) bendindeki “dışındaki” ve (d) bendindeki “dışında” ibarelerinin (e) bendindeki “yurt dışında” ibaresi ile yeknesaklığın sağlanması amacıyla sırasıyla “yurt dışındaki” ve “yurt dışında” şeklinde; (b) bendindeki “benzer” ile (f) bendindeki “alandaki” ibareleri yazım hatasının giderilmesi amacıyla sırasıyla “benzeri” ve “alanlardaki” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

4’üncü maddesi, Vakfın Müteveli Heyetinde yer alan tabii üyeler bakımından “tabii üye” kavramı, görevi ya da bulunduğu makamı dolayısıyla başka bir işleme gerek kalmadan kazanılan bir üyeliği ifade ettiğinden Cumhurbaşkanı tarafından atanan üyeliğe ilişkin “tabii üye” kavramı yerine “daimî üye” kavramının kullanılması amacıyla önergeyle değiştirilmek suretiyle; yine maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “Türkiye Odalar Borsalar Birliği” ve “Müteveli Heyet Başkanı Yardımcısı” ibareleri yazım hatasının giderilmesi amacıyla sırasıyla “Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği” ve “Müteveli Heyet Başkan Yardımcısı” şeklinde; ikinci fıkrasında yer alan “uygulanması ile ilgili” ibaresi kanun dili ve tekniğinin sağlanması bakımından “uygulanmasına ilişkin” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

5’inci, 6’ncı ve 7’nci maddeleri, redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

8’inci maddesi aynen,

Geçici 1’inci maddesi redaksiyona tabi tutulmak suretiyle,

Yürürlük ve yürütmeye ilişkin 9’uncu ve 10’uncu maddeleri aynen,

oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Kanun Teklifinin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasının ardından, tümü oya sunulmuş ve oy çokluğuyla kabul edilmiştir. Kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde, Kanun Teklifinde anlatımın açıklığa kavuşturulması ve kanun tekniğine uygunluğun sağlanması amacıyla Komisyon Başkanlık Divanına redaksiyon yetkisi verilmesi hususu oya sunulmuş ve kabul edilmiştir. Bu çerçevede Kanun Teklifinin tamamı gözden geçirilmiş ve metinde redaksiyon mahiyetinde değişiklikler yapılmıştır.

6. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Gaziantep Milletvekili Derya Bakkak, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan ve Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Başkan	Başkanvekili	Kâtip
<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
İstanbul	İstanbul	İzmir
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Murat Emir</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Ahmet Haluk Koç</i>
Ankara	Ankara	Ankara
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Aydın Adnan Sezgin</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ahmet Kamil Erozan</i>
Aydın	Balıkesir	Bursa
	(Son oylamada bulunamadı, bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefim)
Üye	Üye	Üye
<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Hişyar Özsoy</i>	<i>Kamil Aydın</i>
Bursa	Diyarbakır	Erzurum
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Bakkak</i>	<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>	<i>Niyazi Güneş</i>
Gaziantep	İstanbul	Karabük
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye	
	<i>İsmail Özdemir</i>	
	Kayseri	

MUHALEFET ŞERHİ

Kanun teklifinde belirtilen atama usulü bakımından “tabii üye” kavramının kullanılması uygun değildir zira tabii üyelerin atanmasına gerek yoktur. Bu üyelerin kimlerden oluşacağını tespit edilerek doğrudan yazılması gerekir. Teklifte belirtilen haliyle bu üyelerin Cumhurbaşkanı tarafından atanması tarafsızlık konusunda kuşku uyandıracaktır.

Tabii üyelerin seçiminde Dışişleri Bakanlığı’nın devre dışı bırakılarak yalnızca Cumhurbaşkanı’nın tek yetkili kılınması, Vakfın bağımsızlığını ve uluslararası görünümünü etkileyecektir.

Kanun teklifinde tabii üyeler dışındaki üyeleri anılan kurumlar arasından Müttevelli Heyet Başkanı’nın seçeceği düzenlenmiştir. Müttevelli Heyet Başkanı Cumhurbaşkanı’nın belirleyeceği göz önünde bulundurulacak olursa Vakfın Müttevelli Heyet üyeliğinin tamamını dolaylı olarak Cumhurbaşkanı belirlemiş olacaktır. Cumhurbaşkanı bu kadar geniş yetkiler tanınması kabul edilemez.

Kanun teklifinin Komisyon Başkanlığına sunulan halinde tabii üyelerin süreleri belirlenmemiştir. Teklifin bu haliyle Yüce Meclisimize sunulması kabul edilemez.

Müttevelli Heyet Üyeliği, Yunus Emre Vakfı gibi vakıflarda üç yıl olarak belirlenmişken Antalya Diplomasi Forumu Vakfı’nın aynı organı için beş yıl olarak belirlenmiştir. Asıl ve yedek üyelerin seçimine ilişkin hususlar da Yunus Emre Vakfı Kanunu’nda detaylı olarak belirlenmişken, bu teklifte detaylandırmadan Bakanlığa bırakılmıştır.

Teklifin 5’inci maddesinin 2. fıkrasında düzenlenen mali haklar kısmında katılımcılara ödenecek ücretler ve harcırahların Müttevelli Heyet tarafından belirlenecek olması mali açıdan sakıncalıdır. Ödemelerin belirli bir matraha bağlanmadan yapılması keyfi ödemelerin önünü açacaktır.

Teklifin 6. maddesinin Vakfın gelirlerini düzenleyen 2. fıkrasının d bendinde “Cumhurbaşkanı kararı ile genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılan tutarlar” denilmektedir. Bu kurumların hangileri olacağı belirtilmeyerek muğlak bırakılmıştır. Ayrıca aktarılan tutarın ne kadar olacağı da belirsizdir. Tutarın Cumhurbaşkanlığı tarafından belirleneceği ibaresiyle de yine Cumhurbaşkanı’na geniş yetki verilmektedir.

Yukarıdaki belirtilen gerekçelerle söz konusu teklife muhalifiz.

Ahmet Haluk Koç

Ankara

Ahmet Ünal Çeviköz

İstanbul

Murat Emir

Ankara

ANTALYA MİLLETVEKİLİ TUBA VURAL
ÇOKAL VE 62 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU VAKFI
KANUNU TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin, dünya çapında tanınırlığı olan siyasetçilerin, resmi yetkililerin, kanaat önderlerinin, düşünürlerin ve uzmanların katkılarıyla ele alınacağı, sonuçlarına uluslararası toplumun bir referans kaynağı olarak başvurabileceği Antalya Diploması Forumunu düzenleyecek ve merkezi Antalya’da olan Antalya Diploması Forumu Vakfının kurulmasına ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Dışişleri Bakanlığını,
 - b) Denetleme Kurulu: Antalya Diploması Forumu Vakfı Denetleme Kurulunu,
 - c) Forum: Vakfın amaçları doğrultusunda Antalya’da düzenlenecek olan ve uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin ele alınacağı Antalya Diploması Forumu olarak isimlendirilecek etkinliği,
 - ç) Mütevelli Heyet: Antalya Diploması Forumu Vakfı Mütevelli Heyetini,
 - d) Vakıf: Antalya Diploması Forumu Vakfını,
 - e) Yönetim Kurulu: Antalya Diploması Forumu Vakfı Yönetim Kurulunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Vakfın Faaliyetleri ve Organları

Vakfın faaliyetleri

MADDE 3- (1) Vakfın 1 inci maddede belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere yapacağı faaliyetler şunlardır:

- a) Türkiye’yi, diploması ve dış ilişkiler veçesiyle tanıtmak, Türkiye’nin diğer ülkeler ile dostluğunu ve işbirliğini geliştirmek amacıyla faaliyetlerde bulunmak.

DİŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU VAKFI
KANUNU TEKLİFİ**

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin, dünya çapında tanınırlığı olan siyasetçilerin, resmi yetkililerin, kanaat önderlerinin, düşünürlerin ve uzmanların katkılarıyla ele alınacağı, sonuçlarına uluslararası toplumun bir referans kaynağı olarak başvurabileceği Antalya Diploması Forumunu düzenleyecek ve merkezi Antalya’da olan Antalya Diploması Forumu Vakfının kurulmasına ve faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Tanımlar

MADDE 2- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Dışişleri Bakanlığını,
 - b) Denetleme Kurulu: Antalya Diploması Forumu Vakfı Denetleme Kurulunu,
 - c) Forum: Vakfın amaçları doğrultusunda Antalya’da düzenlenecek olan ve uluslararası gündemi belirleme niteliğini haiz bölgesel ve küresel meselelerin ele alınacağı Antalya Diploması Forumu olarak isimlendirilecek etkinliği,
 - ç) Mütevelli Heyet: Antalya Diploması Forumu Vakfı Mütevelli Heyetini,
 - d) Vakıf: Antalya Diploması Forumu Vakfını,
 - e) Yönetim Kurulu: Antalya Diploması Forumu Vakfı Yönetim Kurulunu,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Vakfın Faaliyetleri ve Organları

Vakfın faaliyetleri

MADDE 3- (1) Vakfın 1 inci maddede belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere yapacağı faaliyetler şunlardır:

- a) Türkiye’yi, diploması ve dış ilişkiler veçesiyle tanıtmak, Türkiye’nin diğer ülkeler ile dostluğunu ve işbirliğini geliştirmek amacıyla faaliyetlerde bulunmak.

(Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

b) Diploması alanında Türkiye'nin bölgesel ve küresel değerlerine katkıda bulunmak için düzenli olarak tekrarlanacak Forum ile yıl içinde toplantı, konferans, seminer, sempozyum, kurs, çalıştay ve benzer etkinlikler düzenlemek.

c) Türkiye'nin uluslararası ilişkiler ve diploması alanındaki katkılarını arttırmak gayesiyle, yurt içinde ve dışındaki üniversite ve sivil toplum örgütleri, ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler ile ortak projeler yürütmek ve yazılı, görsel, işitsel ve dijital medyada süreli veya süresiz yayınlar yapmak veya yaptırmak.

ç) Yurt dışında benzer kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak.

d) Yurt içinde ve dışında bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek için ilgili kurum ve kuruluşlarla ve bilgi bankalarıyla işbirliği yapmak, toplanan bilgileri dünyanın istifadesine sunmak.

e) Düzenlenecek etkinlikler hakkında yurt içinde ve yurt dışında kişi ve kuruluşların bilgilendirilmesi, etkinliklere katılımın sağlanması ve yönlendirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak.

f) Bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek için; Foruma gerçek ve tüzel kişiler ile sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerin katılımını sağlamak, uluslararası ilişkiler ve diploması alanlarında kurulmuş kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak veya ortak etkinlikler düzenlemek, bu alandaki akademik çalışmalara aynı veya nakdi destek sağlamak.

Vakfın organları

MADDE 4- (1) Vakıf aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Mütevelli Heyet: Mütevelli Heyet, Vakfın karar organıdır ve toplam onbir üyeden oluşur. Tabii üye sayısı altı olup, bunlar mevcut veya eski Dışişleri Bakanları ile muvazzaf veya emekli Büyükelçiler veya Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu üyeleri veya Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu üyeleri

(Dışişleri Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

b) Diploması alanında Türkiye'nin bölgesel ve küresel değerlerine katkıda bulunmak için düzenli olarak tekrarlanacak Forum ile yıl içinde toplantı, konferans, seminer, sempozyum, kurs, çalıştay ve benzeri etkinlikler düzenlemek.

c) Türkiye'nin uluslararası ilişkiler ve diploması alanındaki katkılarını arttırmak gayesiyle, yurt içinde ve yurt dışındaki üniversite ve sivil toplum örgütleri, ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler ile ortak projeler yürütmek ve yazılı, görsel, işitsel ve dijital medyada süreli veya süresiz yayınlar yapmak veya yaptırmak.

ç) Yurt dışında benzer kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği yapmak.

d) Yurt içinde ve yurt dışında bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek için ilgili kurum ve kuruluşlarla ve bilgi bankalarıyla işbirliği yapmak, toplanan bilgileri dünyanın istifadesine sunmak.

e) Düzenlenecek etkinlikler hakkında yurt içinde ve yurt dışında kişi ve kuruluşların bilgilendirilmesi, etkinliklere katılımın sağlanması ve yönlendirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak.

f) Bu Kanunun amaçlarını gerçekleştirmek için; Foruma gerçek ve tüzel kişiler ile sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerin katılımını sağlamak, uluslararası ilişkiler ve diploması alanlarında kurulmuş kamu ya da özel kurum veya kuruluşlarla işbirliği yapmak veya ortak etkinlikler düzenlemek, bu alanlardaki akademik çalışmalara aynı veya nakdi destek sağlamak.

Vakfın organları

MADDE 4- (1) Vakıf aşağıdaki organlardan oluşur:

a) Mütevelli Heyet: Mütevelli Heyet, Vakfın karar organıdır ve toplam on bir üyeden oluşur. Daimî üye sayısı altı olup, bunlar mevcut veya eski Dışişleri Bakanları ile muvazzaf veya emekli büyükelçiler veya Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu üyeleri veya Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu üyeleri veya

(Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

veya Türkiye Odalar Borsalar Birliği Yönetim Kurulu ve Genel İdare Kurulu üyeleri arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından atanır. Tabii üyeler dışında, Yükseköğretim Kurulunun uluslararası ilişkiler ve hukuk alanında çalışan profesör unvanlı öğretim üyeleri arasından seçeceği iki kişi ile uluslararası ilişkiler ve hukuk alanında faaliyet gösteren vakıf, dernek veya düşünce kuruluşlarının görevlileri arasından Mütevelli Heyet Başkanının seçeceği üç kişi beş yıl süre ile Mütevelli Heyet üyeliğini yürütür. Mütevelli Heyet Başkanını Cumhurbaşkanlığı tabii üyeler arasından seçer. Mütevelli Heyet Başkanı Yardımcısı ise tabii üyeler arasından Mütevelli Heyet üyelerinin yarısından bir fazla oyuyla seçilir. Mütevelli Heyet, Vakıf resmi senedinde değişiklik yapmaya yetkilidir. Mütevelli Heyet, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlasının katılımıyla yılda en az iki defa toplanır.

b) Yönetim Kurulu: Yönetim Kurulu, Vakfın icra organıdır ve Vakfı temsil yetkisini haizdir. Yönetim Kurulu Mütevelli Heyet tarafından belirlenen bir başkan ve altı üyeden oluşur, görev süreleri beş yıldır. Mütevelli Heyet, Yönetim Kurulu üyelerini Mütevelli Heyeti içerisinde veya dışarıdan seçebilir. Yönetim Kurulu, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlasının katılımıyla yılda en az dört defa toplanır.

c) Denetleme Kurulu: Mütevelli Heyet tarafından beş yıl süreyle görevlendirilecek beş üyeden oluşur. Kurulun oluşumunda Dışişleri Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığının temsilcilerine yer verilir. Kurulun Başkanı, Mütevelli Heyet tarafından Kurul üyeleri arasından belirlenir.

(2) Tabii üyeler dışında birinci fıkra uyarınca belirlenen üyelerin görev süreleri, seçimi yapan merci kararıyla beşer yıllık sürelerle uzatılabilir. Tabii üyeler dışında birinci fıkra uyarınca belirlenen asıl üye sayısı kadar yedek üye de seçimi yapan merci tarafından belirlenir. Asıl

(Dışişleri Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu ve Genel İdare Kurulu üyeleri arasından Cumhurbaşkanlığı tarafından atanır. Daimî üyeler dışında, Yükseköğretim Kurulunun uluslararası ilişkiler ve hukuk alanında çalışan profesör unvanlı öğretim üyeleri arasından seçeceği iki kişi ile uluslararası ilişkiler ve hukuk alanında faaliyet gösteren vakıf, dernek veya düşünce kuruluşlarının görevlileri arasından Mütevelli Heyet Başkanının seçeceği üç kişi beş yıl süre ile Mütevelli Heyet üyeliğini yürütür. Mütevelli Heyet Başkanını Cumhurbaşkanlığı daimî üyeler arasından seçer. Mütevelli Heyet Başkanı Yardımcısı ise daimî üyeler arasından Mütevelli Heyet üyelerinin yarısından bir fazla oyuyla seçilir. Mütevelli Heyet, Vakıf resmi senedinde değişiklik yapmaya yetkilidir. Mütevelli Heyet, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlasının katılımıyla yılda en az iki defa toplanır.

b) Yönetim Kurulu: Yönetim Kurulu, Vakfın icra organıdır ve Vakfı temsil yetkisini haizdir. Yönetim Kurulu, Mütevelli Heyet tarafından belirlenen bir başkan ve altı üyeden oluşur, görev süreleri beş yıldır. Mütevelli Heyet, Yönetim Kurulu üyelerini Mütevelli Heyeti içerisinde veya dışarıdan seçebilir. Yönetim Kurulu, başkanın daveti üzerine üye tamsayısının yarısından bir fazlasının katılımıyla yılda en az dört defa toplanır.

c) Denetleme Kurulu: Mütevelli Heyet tarafından beş yıl süreyle görevlendirilecek beş üyeden oluşur. Kurulun oluşumunda Dışişleri Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığının temsilcilerine yer verilir. Kurulun Başkanı, Mütevelli Heyet tarafından Kurul üyeleri arasından belirlenir.

(2) Daimî üyeler dışında birinci fıkra uyarınca belirlenen üyelerin görev süreleri, seçimi yapan merci kararıyla beşer yıllık sürelerle uzatılabilir. Daimî üyeler dışında birinci fıkra uyarınca belirlenen asıl üye sayısı kadar yedek üye de seçimi yapan merci tarafından belirlenir. Asıl

(Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

üyeliğin süresinden önce boşalması durumunda, boşalan üyelik yedek üyelerle ikame edilir. Asıl ve yedek üyelerin seçimi ile bu fıkranın uygulanması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Vakıf organlarının karar yeter sayıları vakıf senedinde düzenlenir.

Mali haklar

MADDE 5- (1) 4 üncü madde kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarından vakıf organlarında görevlendirilen kamu personeli ile vakfin toplantı, konferans gibi etkinliklerine katılan kamu personeline ödenecek harcırahlar, tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve vakıf bütçesinden ödenir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere, Vakfin bu Kanunda sayılan organlarına, Vakıf resmî senedi ile oluşturulacak yeni birimlerine ve Foruma veya Forum kapsamındaki etkinliklere Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen katılımcılara ödenecek ücretler ve harcırahlar Mütevellî Heyet tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vakfın Bütçesi ve Gelirleri ile Muafiyet, İstisna ve İndirimler

Vakfın bütçesi ve gelirleri ile muafiyet, istisna ve indirimler

MADDE 6- (1) Vakıf, amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapar. Bütçe hesap dönemi takvim yılıdır.

(2) Vakfın gelirleri şunlardır:

a) Vakfın amacına uygun olmak üzere her türlü ayni ve nakdi bağışlar.

b) Yurt içi ve yurt dışı her türlü ürün, hizmet, menkul, gayrimenkul, irat ve vasiyet bağışları ile ayni ve nakdi yardımlar.

c) Vakıf faaliyetlerinden elde edilen muhtelif gelirler.

ç) Vakıf taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer haklarının değerlendirilmesi ile sağlanan gelirler.

(Dışişleri Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

üyeliğin süresinden önce boşalması durumunda, boşalan üyelik yedek üyelerle ikame edilir. Asıl ve yedek üyelerin seçimi ile bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir. Vakıf organlarının karar yeter sayıları vakıf senedinde düzenlenir.

Mali haklar

MADDE 5- (1) 4 üncü madde kapsamında kamu kurum ve kuruluşlarından vakıf organlarında görevlendirilen kamu personeli ile vakfin toplantı, konferans gibi etkinliklerine katılan kamu personeline ödenecek harcırahlar, tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre belirlenir ve vakıf bütçesinden ödenir.

(2) Kamu kurum ve kuruluşları dışından görevlendirilenlerle sınırlı olmak üzere; Vakfin bu Kanunda sayılan organlarına, Vakıf resmî senedi ile oluşturulacak yeni birimlerine ve Foruma veya Forum kapsamındaki etkinliklere Vakıf tarafından yazılı olarak davet edilen katılımcılara ödenecek ücretler ve harcırahlar Mütevellî Heyet tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vakfın Bütçesi ve Gelirleri ile Muafiyet, İstisna ve İndirimler

Vakfın bütçesi ve gelirleri ile muafiyet, istisna ve indirimler

MADDE 6- (1) Vakıf, amaç ve faaliyetleri doğrultusunda yıllık bütçe yapar. Bütçe hesap dönemi takvim yılıdır.

(2) Vakfın gelirleri şunlardır:

a) Vakfın amacına uygun olmak üzere her türlü ayni ve nakdi bağışlar.

b) Yurt içi ve yurt dışı her türlü ürün, hizmet, menkul, gayrimenkul, irat ve vasiyet bağışları ile ayni ve nakdi yardımlar.

c) Vakıf faaliyetlerinden elde edilen muhtelif gelirler.

ç) Vakıf taşınır ve taşınmaz varlıkları ile diğer haklarının değerlendirilmesi ile sağlanan gelirler.

(Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

d) Cumhurbaşkanı kararı ile genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak tutarlar.

e) Diğer gelirler.

(3) Vakıf, bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, kiraya verilmemek şartıyla sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden muafır.

(4) Vakıf, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, resim ve harç istisnalarından yararlanır.

(5) Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir ve kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla bildirilecek gelirlerden veya kurum kazancından indirilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 7- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümleri uygulanır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 8- (1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 20 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Yunus Emre Vakfı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Antalya Diplomasi Forumu Vakfı,” ibaresi eklenmiştir.

Vakfın kuruluş işlemleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde Vakfın kuruluşu, Vakıf resmî senedi ve Vakfın Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre tesciline ilişkin işlemler Bakanlıkça sonuçlandırılır.

(Dışişleri Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

d) Cumhurbaşkanı kararı ile genel bütçeden ve ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılacak tutarlar.

e) Diğer gelirler.

(3) Vakıf, bu Kanunda sayılan faaliyetleri dolayısıyla yapılan işlemler yönünden harçlardan, bu kapsamda düzenlenen kâğıtlar nedeniyle damga vergisinden, kiraya verilmemek şartıyla sahip olduğu taşınmazları dolayısıyla emlak vergisinden muafır.

(4) Vakıf, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara diğer kanunlarla tanınan vergi, resim ve harç istisnalarından yararlanır.

(5) Vakfa yapılacak bağış ve yardımlar, 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu hükümleri çerçevesinde gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde, gelir ve kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla bildirilecek gelirlerden veya kurum kazancından indirilebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Hüküm bulunmayan hâller

MADDE 7- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu hükümleri uygulanır.

Değiştirilen hükümler

MADDE 8- (1) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 20 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Yunus Emre Vakfı,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Antalya Diplomasi Forumu Vakfı,” ibaresi eklenmiştir.

Vakfın kuruluş işlemleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde Vakfın kuruluşu, Vakıf resmî senedi ve Vakfın Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre tesciline ilişkin işlemler Bakanlıkça sonuçlandırılır.

(Antalya Milletvekili Tuba Vural Çokal ve
62 Milletvekilinin Teklifi)

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde Vakfın kuruluş işlemlerinde kullanılmak ve kalanı kuruluş tamamlandıktan sonra Vakfa aktarılmak üzere Bakanlık bütçesinden 5 milyon Türk lirası Vakfa aktarılır.

(3) Mütevelli Heyet, Vakfın tescil işlemlerini müteakip bir ay içerisinde ilk toplantısını yapar, gerekli kararları alır ve geçici bütçesini hazırlar.

(4) Vakfın kuruluş merkezi olarak kullanılmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca uygun görülen taşınmaz üzerinde Vakıf lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Dışişleri Komisyonunun Kabul
Ettiği Metin)

(2) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içerisinde Vakfın kuruluş işlemlerinde kullanılmak ve kalanı kuruluş tamamlandıktan sonra Vakfa aktarılmak üzere Bakanlık bütçesinden beş milyon Türk lirası Vakfa aktarılır.

(3) Mütevelli Heyet, Vakfın tescil işlemlerini müteakip bir ay içerisinde ilk toplantısını yapar, gerekli kararları alır ve geçici bütçesini hazırlar.

(4) Vakfın kuruluş merkezi olarak kullanılmak üzere Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca uygun görülen taşınmaz üzerinde Vakıf lehine bedelsiz irtifak hakkı tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 9- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 10- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 258

**Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova
Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür
Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin
Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının
Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056)
ve Dışişleri Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3056 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi5

• Dışışleri Komisyonu Raporu6

• Muhalefet Şerhleri9

• Teklif Metni12

• Dışışleri Komisyonunun Kabul Ettiğı Metin12

• Anlaşma Metni13

• Notalar20

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 683537 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma”nın “Notalar”la birlikte onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop
Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3056)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

GENEL GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma” 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

Anlaşma kapsamında, mütekabiliyet ilkesine uygun olarak Türkiye’nin Moldova’da, Moldova’nın da Türkiye’de kültür merkezleri kurması ve bu merkezlere gerekli kolaylıkların sağlanması öngörülmektedir.

Anlaşma, kültür merkezlerinin faaliyetlerinin genel çerçevesini düzenlemektedir. Kültür merkezlerinin iki ülke arasında dostane ilişkileri artırması ve kültür, eğitim ve bilim alanlarındaki ikili işbirliğinin gelişmesine katkıda bulunması amaçlanmaktadır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 90666677-599-25804

13 Temmuz 2020

Konu: Anlaşma ve Notalar

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

30 Aralık 2019 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma”yı Notalarla birlikte onaylanması uygun bulunmak üzere Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No: 2/3056

Karar No: 171

15/4/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 14/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma” ve Anlaşma’ya ilişkin “Notalar”, 21/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 23/7/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna havale edilen 2/3056 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 1/4/2021 tarihli 27’nci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Yunus Emre Enstitüsü yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti arasında karşılıklı kültür merkezlerinin kurulması ve bu merkezlere gerekli kolaylıkların sağlanması suretiyle iki ülke arasındaki dostane ilişkilerin güçlendirilmesini ve kültür, eğitim ve bilim alanlarındaki ikili iş birliğinin geliştirilmesini öngören Anlaşma’nın notalarla birlikte onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Dışışleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran ve Yunus Emre Enstitüsü temsilcisi tarafından;

Şubat 2019’da yürürlüğe giren Anlaşma ile vatandaşlarımızın pasaporta ihtiyaç duymadan Moldova’ya ziyaret edebildiği,

Dışışleri Bakanının Ağustos 2020’de Türkiye-Moldova Ortak Stratejik Planlama Grubu 1’inci toplantısı vesilesiyle gerçekleşen Moldova ziyaretinde, Gagavuz Özerk Yeri’nin Başkenti Komrat’taki Başkonsolosluğumuzun açılışını gerçekleştirdiği,

Ticaret hacmimizin 2000’li yıllarda 30 milyon dolar civarında iken Kasım 2016’da Serbest Ticaret Anlaşması’nın yürürlüğe girmesinin ardından 2020 yılı sonu itibarıyla 513 milyon dolar seviyesine ulaştığı,

2019’da ülkemizi ziyaret eden Moldovalı turist sayısının yaklaşık 200 bine ulaştığı,

Moldova’yla ilişkilerimizde Gagavuz Yeri ve soydaşlarımızın özel bir bağ teşkil ettiği, Gagavuz soydaşlarımızın refahı ve kültürel kimliklerini özgürce yaşayabilmesinin ilişkilerimizin ana gündem maddesini oluşturduğu,

Soydaşlarımızın kültürel kimliklerini korumaları, dillerini kaybetmemeleri ve Türkçe öğrenebilmeleri için Eylül 2019’da Komrat Devlet Üniversitesi bünyesinde Türkoloji Bölümünün ülkemizin destekleriyle kurulduğu,

Moldova Ulusal Eğitimci Derneğinin eğitim programına katkı sağlandığı,

TİKA'nın Komrat'ta inşa edeceği Recep Tayyip Erdoğan Eğitim Külliyesinin genel proje aşamasının 2019 sonunda tamamlandığı, Komrat stadyum projesinin ise tamamlanmak üzere olduğu,

Yunus Emre Türk kültür merkezlerinin, dilimizi ve kültürümüzü dünyanın farklı bölgelerinde, farklı milletlerle buluşturmak bakımından önemli bir hizmeti yerine getirdiği,

Anlaşmanın, kültür merkezlerinin faaliyetlerinin genel çerçevesini düzenlediği, kültür merkezlerinin tüzel kişilik kazanarak arsa, bina ya da geçici yerleşke tahsis ve inşaat izinlerinde ev sahibi ülkenin destek vermesini sağladığı,

Bu çerçevede Yunus Emre Enstitüsünün Kişinev ve Komrat'ta kültür merkezleri kurmasının planlandığı,

2015'ten beri Komrat'ta Atatürk Kütüphanesinin Yunus Emre Enstitüsünün destekleriyle yönetildiği, Anlaşma ile Atatürk Kütüphanesinin resmî statü kazanacağı ve Kişinev'de diğer kültür merkezlerinin açılmasının önünde de engel kalmayacağı,

ifade edilmiş;

Komisyon üyeleri tarafından;

Yunus Emre Enstitülerinin eğitim formatı ile yöntemlerinin ve genel düzenlemesinin ülkeler itibarıyla farklılaştırılmasının gerektiği,

Türkiye'de yaşayan kültürlerin, dillerin çeşitliliğinin özellikle yurt dışında görünürlüğünün olmadığı,

Moldova'ya, Gagavuz Yeri'ne ya da Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinin konumuna herhangi bir itiraz bulunmadığı ancak Yunus Emre Türk Kültür Merkezinin Yunus Emre Vakfı tarafından kurulup yönetileceği, Vakfın yönetim kurulundaki yapının demokratik olmadığı konusunda kuruluş kanunu sürecinden beri itirazların dile getirildiği,

Anlaşmanın Türkçe metin başlığının "Türkiye Cumhuriyeti..." şeklinde başlaması gerekirken "Moldova Cumhuriyeti..." olarak düzenlenmesinin maddi bir hata teşkil ettiği,

hususlarında yöneltilen görüşlere cevaben Dışişleri Bakan Yardımcısı ve Yunus Emre Enstitüsü temsilcisi tarafından;

Özellikle ülkemizin kültürel diplomasi faaliyetlerinde hiçbir din, dil ve etnik ayrım gözetilmeksizin yurt dışındaki bütün varlığımızı ve zenginliklerimizi, yurt içindeki şekliyle yaşatmak ve güçlendirmek kapsamında UNESCO, Birleşmiş Milletler gibi pek çok uluslararası platformda ülkemizin ortak zenginliğini temsil etmeye özen gösterildiği,

Yunus Emre Enstitüsü faaliyetlerinin ülkelere göre farklılaştırılmasının önemli olduğu, Danışma Kurulunun 5 Mart 2021 tarihli toplantısında sanatçılar, edebiyatçılar, sinemacılar ve kamu görevlilerinden oluşan çok geniş katılımlı bir ekiple tavsiye kararları listesinin çıkarıldığı, programlar ve stratejik planların her yıl yeniden düzenlendiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Akif Çağatay Kılıç</i> İstanbul	Başkanvekili <i>Ahmet Berat Çonkar</i> İstanbul	Üye <i>Asuman Erdoğan</i> Ankara (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ahmet Haluk Koç</i> Ankara (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Aydın Adnan Sezgin</i> Aydın	Üye <i>Mustafa Canbey</i> Balıkesir (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Ahmet Kamil Erozan</i> Bursa	Üye <i>Atilla Ödünç</i> Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Hişyar Özsoy</i> Diyarbakır (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Kamil Aydın</i> Erzurum	Üye <i>Utku Çakırözer</i> Eskişehir (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Ahmet Hamdi Çamlı</i> İstanbul
Üye <i>Ahmet Ünal Çeviköz</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Hasan Turan</i> İstanbul	Üye <i>Niyazi Güneş</i> Karabük (Bu raporun özel sözcüsü)
	Üye <i>İsmail Özdemir</i> Kayseri	

MUHALEFET ŞERHİ

Moldova’da faaliyet göstermesi planlanan Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Yunus Emre Vakfı tarafından kurulacak ve işletilecektir. Yunus Emre Vakfı kuruluşundan bu yana iktidarın güdümünde faaliyet yürüten bir kurumdur. Bu konuda, 22. Dönem 5. Yasama Yılı’nda, Milli Eğitim, Kültür, Gençlik Ve Spor Komisyonu’nda görüşülen Yunus Emre Vakfı Kanunu Tasarısı’na CHP’li üyelerin koyduğu muhalefet şerhinde Yunus Emre Vakfı’nın karar organı olan mütevelli heyetinde sekiz bakanın bulunması ve diğer üyelerin çoğunun da Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesinin kuruluşun demokratik yapısını bozacağına işaret edilmiştir.

26. Dönem 2. Yasama Yılı’nda, Yunus Emre Vakfı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu’nda görüşülürken, Cumhurbaşkanı’nın Vakfın mütevelli heyeti ve yönetim kurulu üzerindeki etkisi vurgulanarak, Vakfın Cumhurbaşkanlığı vesayetine alınmak istendiğine işaret edilmiştir. Nitekim, yapılan değişikliklerin sonucunda, Vakfın karar organı olan 11 üyeli mütevelli heyet şu kişilerden oluşmaktadır: Kültür ve Turizm Bakanı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Cumhurbaşkanı tarafından seçilen beş kişi ve Türkiye Maarif Vakfı tarafından kendi mütevelli heyeti üyeleri arasından seçilen bir kişi. Bu mütevelli heyet yapısı, söz konusu kurumun Cumhurbaşkanı’nın güdümünde olduğu yönündeki endişelerimizi doğrular niteliktedir.

Anlaşma hükümleri, Türk kültürünü tanıtmak gibi ağır sorumluluk gerektiren bir misyonu Yunus Emre Türk Kültür Merkezi’nin bağlı olacağı vakfın tekeline almaktadır. Siyasi kutuplaşmanın ve kimlik çatışmalarının kültürel alana fazlasıyla yansıdığı Türkiye’de, Türk kültürünün tanıtımının siyasi çekişmelerden uzak

biçimde yapılması zaruridir. Ancak, Yunus Emre Vakfı ve bünyesindeki merkezler, Türk kültürünün dış dünyaya aktarılmasını iktidarın siyasi eğilimlerinin tekeline bırakmaktadır. Anlaşmanın bu şekilde yürürlüğe konması, mütevellî heyetinin ağırlığı iktidar tarafından atanan ve onlara fikren yakın kişilerden oluşan bu kurumu birçok devlet kurumunda yaşandığı gibi kısa bir süre içinde AKP iktidarının propaganda aygıtlarından biri hâline getirebilecektir.

Yukarıda sayılan hususlara ek olarak, Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekillerinin imzasıyla 30 Mart 2021 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan, “Turizmi Teşvik Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ile Yunus Emre Vakfı’yla ilgili düzenlemeler yapılması amaçlanmaktadır. Söz konusu teklif kanunlaştığı takdirde, Vakfın yönetim yapısında değişiklik yapılarak Cumhurbaşkanı’na sınırsız personel görevlendirme yetkisi verilecek. Söz konusu durum yukarıda sayılan endişeleri tahkim edecek nitelik taşımaktadır.

Bahse konu gerekçelerle söz konusu teklife muhalifiz (1.04.2020).

Ahmet Haluk Koç
Ankara

Ahmet Ünal Çeviköz
İstanbul

Utku Çakırözer
Eskişehir

MUHALEFET ŞERHİ

2/3056 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'ne Şerhimiz aşağıdaki gibidir;

30 Aralık 2019 tarihinde imzalanan Anlaşma kapsamında, Türkiye'nin Moldova'da ve Moldova'nın Türkiye'de kültür merkezleri kurması amaçlanmaktadır. Bahsi geçen kültür merkezi, Yunus Emre Vakfı tarafından kurulacak olan Yunus Emre Türk Kültür Merkezi'dir.

2009'da faaliyetlerine başlayan Yunus Emre Enstitüsünün yönetim yapısı 2017'de yapılan düzenlemeler ile büyük oranda Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenmek üzere, değiştirildi. Yunus Emre Enstitüsü ve vakfının yurt dışındaki ülkelerde sadece Türkçe öğretmeyi ve sadece Türk kültürünü tanıtmayı amaçladığı ileri sürülmektedir. 46 ülkede 58 kültür merkezine sahip olan Yunus Emre Enstitüsü, farklı etnik kimliklere sahip 83 milyon Türkiye Cumhuriyeti yurttaşının bütçesiyle sadece Türkçe eğitim ve Türk kültürü tanıtımı yapmaktadır. Bu ülkede tek dil yoktur, tek bir etnik kültür yoktur. Dolayısıyla Yunus Emre Enstitüsü, yapı olarak, Türkiye'nin tamamını yansıtmayan bir dil ve kültür hizmeti vererek etnik bir ayrımcılığı beslemektedir.

Ayrıca iktidarın bakış açısını yansıtan faaliyetlerin harcamalarının, 83 milyon yurttaşın hakkı olan kamu bütçesinden sağlanmasını da doğru bulmadığımız gibi insan haklarındaki kötü karnesi ve antidemokratik siyasi çizgisi nedeniyle Moldova Hükümeti ile bahsi geçen anlaşmayı HDP grubu olarak desteklemediğimizi belirterek *bu anlaşmaya şerh düşüyorum.*

Hişyar Özsoy
Diyarbakır

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA KARŞILIKLI KÜLTÜR
MERKEZLERİNİN KURULUŞU VE
FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN
NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma”nın “Notalar”la birlikte onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA KARŞILIKLI KÜLTÜR
MERKEZLERİNİN KURULUŞU VE
FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMANIN
NOTALARLA BİRLİKTE ONAYLANMASININ
UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- - Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
KARŞILIKLI KÜLTÜR MERKEZLERİNİN KURULUŞU
VE FAALİYETLERİNE İLİŞKİN ANLAŞMA

Moldova Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaktır);

Moldova Cumhuriyeti ile Türkiye Cumhuriyeti arasında mevcut geleneksel kültürel ilişkilere dayanarak,

Bilimsel, kültürel ve eğitimsel konularda Taraflar arasında ikili ilişkileri karşılıklı olarak geliştirmenin önemini göz önünde bulundurarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

Türk Tarafı Kışinev'de ve Komrat'ta; Moldova Tarafı Ankara'da birer Kültür Merkezi kuracaktır (bundan sonra "Kültür Merkezleri" olarak anılacaktır).

Madde 2

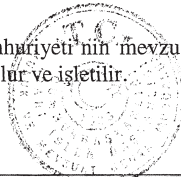
Kültür Merkezlerinin şubelerinin açılması ve işleyişine ilişkin şartlar ve usuller Nota Teatisi yoluyla düzenlenir.

Madde 3

1. Türk Tarafının Kültür Merkezi "Yunus Emre Türk Kültür Merkezi" adını taşır.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Türk Tarafının mevzuatına göre vakıf statüsünde olan ve idari merkezi Ankara'da bulunan "Yunus Emre Vakfı" tarafından kurulur ve işletilir.

2. Moldova Kültür Merkezi, Moldova Cumhuriyeti'nin mevzuatı uyarınca Eğitim, Kültür ve Araştırma Bakanlığı tarafından kurulur ve işletilir.

Yunus Emre Türk Kültür Merkezi, Türk Tarafının mevzuatına göre vakıf statüsünde olan ve idari merkezi Ankara'da bulunan "Yunus Emre Vakfı" tarafından kurulur ve işletilir.

2. Moldova Kültür Merkezi, Moldova Cumhuriyeti'nin mevzuatı uyarınca Eğitim, Kültür ve Araştırma Bakanlığı tarafınca kurulur ve işletilir.

Madde 4

Kültür Merkezleri, amaçlarını gerçekleştirmek üzere ve Kabul Eden Devletin ulusal kanun ve yönetmeliklerine uygun şekilde kamu veya özel nitelikli, Kabul Eden Tarafın ülkesinde veya bir başka ülkede mukim veya kayıtlı, tüm gerçek ve tüzel kişilerle sözleşmeler akdedebilir ve temaslar kurabilir.

Madde 5

Kültür Merkezlerinin görevleri aşağıdaki şekildedir:

- a) İki ülkenin gençlik ve spor kuruluşları arasında, kültür, bilim, teknoloji ve eğitim alanlarında işbirliği programları geliştirmek ve uygulamak;
- b) Kamu makamları ve sivil toplum kuruluşları arasında temaslar kurulmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmak;
- c) Her iki Devletin yerel yönetimleri arasında, kültürel, insani, bilimsel, teknik ve profesyonel alanlarda, uluslararası temaslar geliştirilmesini desteklemek;
- d) Kültür, bilim, teknoloji, gençlik faaliyetleri ve spor alanlarında bilgilendirme ve tanıtım materyalleri sağlamak.

Madde 6

1. Kültür Merkezleri, amaçlarını gerçekleştirmek için Kabul Eden Devletin ulusal kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak aşağıdaki faaliyetleri yürütebilir:

a) Çeşitli modern enformasyon araçlarını kullanarak ve veri tabanlarına erişim sağlayarak iki ülkenin kültürel, bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişim alanlarında bilgi, referans ve diğer veri tabanlarını temin etmek;

b) Uluslararası bilimsel, insani ve kültürel işbirliği alanlarında konferanslar, sempozyumlar, seminerler ve çalıştaylar düzenlemek;

c) Kùltür, eğitim, spor, bilim ve teknoloji alanlarında, Gönderen Tarafın kuruluşlarıyla temaslar kurmak için Kabul eden Tarafın ilgili kuruluşlarına ve halkına bilgi ve danışma hizmeti sunmak;

d) Sanat grupları ve bireysel sanatçıların konser ve sergilerini düzenlemek;

e) Sinema filmi ve diğer görsel-işitsel materyallerin gösterimlerini düzenlemek;

f) Sanat eserleri, artistik fotoğrafçılık, folklor materyali ve kültürel miras eserleri haricindeki diğer sanat objelerinin sergilerini düzenlemek;

g) Merkezlerin çeşitli faaliyetlerine yerel kamu kurumlarının, kuruluşlarının ve kulüplerinin katılımını sağlamak ve Kabul Eden Devletin tanınmış devlet adamlarını, sanatçılarını, bilim insanlarını, medya mensuplarını ve diğer temsilcilerini Gönderen Devletin kültürel faaliyetlerine dâhil etmek;

h) Kabul Eden Tarafta dil kursları ve eğitim kursları düzenlemek ve ayrıca Kabul Eden Tarafın bilim ve eğitim kurumlarında geçici olarak çalışan Gönderen Tarafın dil araştırmacılarına dil ve edebiyat öğretmenlerine profesyonel yardım sağlamak;

i) Yabancı öğrencilere ve okul çağındaki çocuklara eğitim alanındaki programların uygulanmasına yardımcı olmak;

j) Öğrenci değişim programlarına gerekli yardım ve kolaylığı sağlamak;

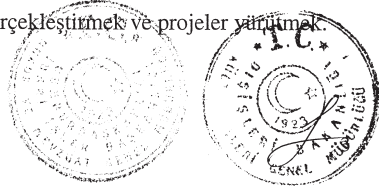
k) Eğitim kursları için aday seçiminde yardımcı olmak ve uygun eğitim kurumlarına tavsiyede bulunmak, üniversite mezun kulüplerinin ve topluluklarının bu kurumlarla irtibat kurmasına yardımcı olmak ve Kabul Eden Devlette mezunlar için eğitim seminerleri düzenlemek;

l) Kabul Eden Devletin ilgili kuruluşlarına ve özel şahıslarına kütüphane ve diğer bilgi hizmetleri ile kitap, gazete, dergi, film, kayıt, slayt ve diğer yazılı, görsel-işitsel veya elektronik olarak aktarılmış materyalleri sağlamak;

m) Eğitimsel ve bilimsel mahiyetteki haberler, programlar, kataloglar, bültenler ve diğer materyalleri yayımlamak ve dağıtmak;

n) Ortak etkinlik ve projeler gerçekleştirmek amacıyla Kabul Eden Devletteki dostluk cemiyetleri ve derneklerle, bilim, kùltür ve eğitim kuruluşlarıyla ve üçüncü devletlerin kùltür ve bilgi merkezleriyle işbirliği yapmak;

o) Çocuklar ve gençler için gösteriler gerçekleştirmek ve projeler yürütmek.

2. Kültür Merkezlerinin, yukarıda belirtilen eēitim faaliyetlerinin i eriēi, programı ve süresi ile bu eēitim faaliyetlerinde kullanılacak eēitici materyal ve istihdam edilecek eēitici personelin mesleki nitelikleri Kabul Eden Tarafın ulusal kanun ve yönetmeliklerine tabi deēildir.

Madde 7

Her bir Kültür Merkezi, Kabul Eden Devletin mevzuatına uygun olarak tüzel kişi olarak kaydedilir. Kabul Eden Taraf, bu işlemlerin tamamlanmasını kolaylaştırır. Faaliyetleri sırasında, Kültür Merkezleri Kabul Eden Devletin mevzuatı ve bu Anlaşma'nın hükümlerince yönetilir. Kültür Merkezleri, iç kontrol idaresine ilişkin hususlar dışındaki diēer idari hususlar açısından Kabul Eden Devletin mevzuatına tabidir.

Madde 8

Taraflar, Kültür Merkezlerinin faaliyetlerine engelsiz erişim saēlar. Kültür Merkezleri kamuoyunu bu amaçla bilgilendirmek için tüm gerekli yolları kullanır.

Madde 9

1. Kültür Merkezleri faaliyetlerini mali kâr amacıyla yürütemez. Kültür Merkezleri, Kabul Eden Devletin ulusal kanunlarına ve yönetmeliklerine göre kâr amacı gütmeyen kuruluş olarak kabul edilir.

2. İşbu Anlaşma'nın ve Kabul Eden Devletin ulusal kanunları uyarınca, Kültür Merkezleri;

a) Kültür Merkezlerinin d zenlediēi etkinliklere katılım ve kurslara kayıt için ücret talep edebilir;

b) Faaliyetlerle doērudan baēlantılı katalog, poster, kitapçık, kitap, dergi, disk,  ēretici ve işitsel-görsel materyaller ve diēer malzemeleri, satışları ticari amaç taşımamaları şartıyla, satabilir.

Madde 10

1. Taraflar Kültür Merkezleri tarafından kullanılacak arsa ya da bina (ofis) tahsis edilmesine karşılıklı olarak yardımcı olurlar.

2. İşaat izninin alınmasını müteakip Kültür Merkezlerinin yerleşkelerinin plan ve işaat işleri, yerel bina düzenlemeleri uyarınca Gönderen Tarafça  stlenilir.

3. Kültür Merkezlerinin kullanacaēı arsa veya binalar önceden belirlenmemişe, Kabul Eden Taraf geçici yerleşe kiralanmasına yardımcı olur.

4. Kabul Eden Taraf, ulusal kanun ve yönetmelikleri çerçevesinde, Kültür Merkezi ile şubeleri tarafından kullanılacak yerleşkelerin işası, satın alınması, kiralanması

veya tahsisi ile yenilenmesi ve yeniden düzenlenmesi konusunda mümkün olan en kısa sürede gerekli izinlerin verilmesi ve hukuki işlemlerin tamamlanması için Kültür Merkezi ve şubelerine yardımcı olur.

Madde 11

Kültür Merkezleri ve personelinin vergilendirilme usulleri, yürürlükteki ilgili uluslararası anlaşmalar göz önüne alınarak, Kabul Eden Devletin mevzuatına göre belirlenir.

Madde 12

1. Müttekabiliyet temelinde, Kültür Merkezlerinin faaliyetlerini yerine getirmesi için gerekli ithal edilen malzemeler, gümrük vergileri ile diğer ithalat vergilerinden muaftır. Bunlar aşağıda kaydedilenleri içerir:

a) Devam etmekte olan işlevler için gerekli ekipman ve malzemeler;

b) İşbu Anlaşmanın 6. maddesi kapsamındaki Kültür Merkezlerinin faaliyetlerine ilişkin kataloglar, posterler, kitapçıklar, kitaplar, dergiler, diskler, eğitimsel, öğretici ve işitsel-görsel materyaller.

2. Yukarıda belirtilen mallar Kabul Eden Tarafın yetkili makamlarınca belirlenen koşullar dışında, satılamaz, kiralanamaz, bedelsiz ödünç verilemez, bedelsiz devredilemez ve teminat olarak gösterilemez.

Madde 13

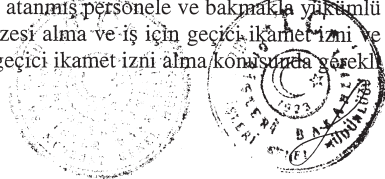
1. Her bir Taraf, Kültür Merkezlerinin personelini kendisi atar. Söz konusu personel, Gönderen Devletin ya da Kabul Eden Devletin vatandaşı olabilir.

2. Taraflar birbirlerini, kültür merkezlerindeki personel istihdamı ile bunların görevlerine başlama ve görevlerinden ayrılma tarihleri hakkında bilgilendirir.

3. Kültür Merkezlerinin ve bunların şubelerinin her biri birer Müdür tarafından yönetilir. Müdürün yokluğunda Kültür Merkezini/Kültür Merkezi şubesini geçici olarak yönetmek üzere bir Müdür Yardımcısı atanabilir.

4. Kültür Merkezi/Kültür Merkezi şubesi Müdürünün statüsü ile her bir Kültür Merkezinde/Kültür Merkezi şubesinde istihdam edilecek Personelin sayısı diplomatik yazışma yoluyla belirlenir.

5. Kabul Eden Taraf, ulusal kanun ve yönetmelikleri çerçevesinde, çalışma süreleri boyunca, Gönderen Devletin vatandaşı olan atanmış personele ve bakmakla yükümlü oldukları aile üyelerine, çoklu giriş/çıkış vizesi alma ve iş için geçici ikamet izni ve bakmakla yükümlü olunan aile bireylerine geçici ikamet izni alma konusunda gerekli kolaylığı sağlar.

6. Personelin bakmakla yükümlü olduğu kişiler, personelin eşini, 18 yaşını doldurmamış bekâr çocuklarını, orta öğretim gören veya mesleki eğitime/programlara devam eden 20 yaşını doldurmamış bekâr çocuklarını, yükseköğrenim gören 25 yaşını doldurmamış bekâr çocuklarını, her yaştaki engelli bekâr çocuklarını kapsar.

Madde 14

1. Gönderen Devletin yürürlükteki çalışma ve sosyal güvenlik mevzuatı, Gönderen Devlet vatandaşı olan ve Kabul Eden Taraf Devlette daimi ikametgâh hakkı bulunmayan Kültür Merkezlerinin personeline uygulanır.

2. Merkez çalışanlarının ücretlendirilmesi, Gönderen Tarafın ulusal kanun ve yönetmelikleri uyarınca yerine getirilir.

Madde 15

1. Kabul Eden Taraf, Gönderen Devletin vatandaşı olan atanmış personelin her bir üyesine, ülkeye ilk varış tarihinden itibaren altı ay içinde, Kabul Eden Taraf Devletin uyruğuna sahip olmaması ve Kültür Merkezinde çalışmaya başlamadan önce Kabul Eden Tarafın ülkesinde daimi olarak ikamet ediyor olmaması koşuluyla hane ve kişisel eşyalarını, gümrük vergilerinden ve eş değer diğer vergilerden ve mali yüklerden muaf tutularak ithal etmesine, söz konusu malları görev süresinin sonunda aynı şekilde ihraç etmesine ve görev süresi boyunca geçici olarak bir motorlu taşıt ithal etmesine izin verir.

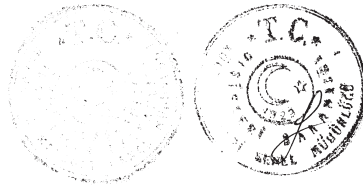
2. Yukarıda belirtilen mallar Kabul Eden Tarafın yetkili makamlarınca belirlenen koşullar dışında, satılamaz, kiralanamaz, bedelsiz ödünç verilemez, bedelsiz devredilemez ve teminat olarak gösterilemez.

Madde 16

İşbu Anlaşma'nın yorumlanması ve uygulanmasıyla ilgili doğabilecek anlaşmazlıklar diplomatik yollarla çözülür.

Madde 17

Bu Anlaşma, Tarafların yazılı izni ile değiştirilebilir veya bu Anlaşma'ya eklemeler yapılabilir. Herhangi bir değişiklik ve ekleme, bu Anlaşmanın ayrılmaz bir parçası olacak ve işbu Anlaşma'nın 18. maddesinin 1. fıkrası uyarınca yürürlüğe girecek olan ayrı Protokoller şeklinde yapılır.

Madde 18

1. İşbu Anlaşma, Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi için gerekli iç usullerin Taraflarca yerine getirildiğine dair son yazılı bildiriminin diplomatik yollarla alındığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

2. Bu Anlaşma beş (5) yıl süre ile yürürlükte kalır. İşbu Anlaşma, Taraflardan biri Anlaşma'nın yürürlük tarihinin sona ermesinden en az altı (6) ay önce Anlaşmayı sona erdirmeye niyetini diğer Tarafa yazılı olarak diplomatik yollardan beyan etmediği takdirde takip eden beş (5) yıllık sürelerle kendiliğinden yenilenir.

3. İşbu Anlaşma'nın hükümleri, Anlaşmanın son bulma tarihinde tamamlanmamış proje ve faaliyetler için geçerliliğini koruyacaktır.

30 Aralık 2019 tarihinde, Ankara'da, Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde, her metin aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer nüsha olarak düzenlenmiştir. Yorum farklılıkları olması halinde, İngilizce metin esas alınır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

Adına

Mehmet Nuri ERSOY
Kültür ve Turizm Bakanı

Moldova Cumhuriyeti Hükümeti

Adına

Aureliu CIOCOI
**Dışişleri ve Avrupa ile Entegrasyon
Bakanı**

2020/46373548-KÜGY/31156744 - ACELE

Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, Moldova Cumhuriyeti'nin Ankara Büyükelçiliğine saygılarını sunar ve aşağıdaki hususları bildirmekten onur duyar.

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma" 30 Aralık 2019 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Türk tarafı uygulama aşamasında olabilecek aksaklıkları önlemek amacıyla anılan Anlaşmanın Türkçe ve İngilizce nüshalarında sehven mevcut, içeriğe tesiri olmayan maddi yazım hatalarının aşağıdaki şekilde düzeltilmesini teklif eder.

- Türkçe nüshanın 3. maddesinin 2. fıkrasının mükerrer son paragrafı metinden çıkarılacaktır.
- Türkçe nüshanın 3. maddesinin mükerrer en son paragrafı metinden çıkarılacaktır.
- Türkçe nüshanın 8. maddesinde yer alan "engelsiz" ibaresi yerine İngilizce nüsha ile uyum sağlamak üzere "kamuya açık" ibaresi dercedilecektir.
- İngilizce nüshanın 13. maddesinin fıkra numaralandırmasında mevcut "3" rakamının mükerrer kullanımından kaynaklı hata giderilerek, fıkra sayısı İngilizce nüsha ile uyumlu şekilde 6 fıkra olarak yeniden düzenlenecektir.

Anlaşmada Türk ve Moldova taraflarınca yapılabilecek muhtemel maddi düzeltmeler için iki taraf arasında Nota değişimi yeterlidir. Yukarıda önerilen Türkçe ve İngilizce düzeltmelerin işlendiği Türkçe ve İngilizce nüshalar istifadeleri için ekte sunulmaktadır.

Saygıdeğer Büyükelçiliğin Moldova tarafının anılan anlaşmanın Türkçe ve İngilizce nüshalara yönelik yukarıda mezkur maddi düzeltmeler hakkındaki muvafakatını bildirmesinden memnuniyet duyulacaktır.

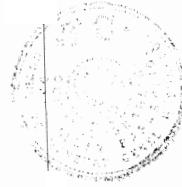

Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı bu vesşleyle Moldova Cumhuriyeti Ankara Büyükelçiliğine derin saygılarını yineley.

Ankara, 7 Nisan 2020

Ek: Düzeltilmiş nüshalar

No. TUR/290/472

İVEDİ

Türkiye Cumhuriyeti’nde mukim Moldova Büyükelçiliği Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı’na saygılarını sunar ve Bakanlığın 7 Nisan 2020 tarihli ve 2020/46373548-KÜGY/31156744-ACİL sayılı Verbal Notasına atıfla, Moldova tarafının Ankara’da 30 Aralık 2019 tarihinde imzalanan *Moldova Cumhuriyeti Hükümeti ile Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kurulması ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşma*’nın nüshalarında tespit edilen teknik hataların Nota teatisi yoluyla düzeltilmesini kabul ettiğini bildirmekten onur duyar.

Aynı zamanda, Moldova tarafı yukarıda bahiskonusu Nota’da yer alan önerilere atfen, Türkçe nüshasının 3. maddesinde ve İngilizce nüshanın 13. maddesinde tespit edilen hataların Türk tarafının nüshalarına münhasır olduğunu bildirir.

Bu nedenle, Moldova tarafı Verbal Notanın içeriğinde aşağıda kayıtlı teknik hataların düzeltmelerinin yer almasını tasrihen önerir.

-Türk tarafının İngilizce nüshasında, doğru sayı sırasının sağlanması için 13. maddenin altı paragrafının yeniden numaralandırılması.

-Türk tarafının Türkçe nüshasındaki, 3. maddenin 2. paragrafındaki mütekerrür ikinci bölümün silinmesi,

-Türk tarafının Türkçe nüshasındaki 3. maddenin mütekerrür son paragrafının silinmesi,

-Türk ve Moldova tarafının Türkçe nüshalarının 8. maddesinde yer alan “engelsiz” kelimesinin “kamuya açık” olarak değiştirilmesi.

Türkiye Cumhuriyeti’nde mukim Moldova Büyükelçiliği bu vesileyle, Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı’na, en derin saygılarını yineler.

Ankara, 30 Nisan 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

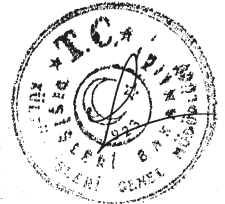
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

Ankara

TBMM Basımevi - 2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(Sıra Sayısı: 258)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

5

SIRA SAYISI: 313

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4161) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“<https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KomisyonRaporlari>”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/4161 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi6

• Dışişleri Komisyonu Raporu7

• Muhalefet Şerhleri9

• Teklif Metni11

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin11

• Anlaşma Metni12

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 960874 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/4161)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Türk savunma sanayiinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin modernizasyonunun sağlanması amacıyla başlatılan savunma sanayii hamlesi çerçevesinde uluslararası ilişkilerin yoğunluk kazanması ve Türkiye’deki özel sektör ağırlıklı savunma sanayii projelerine olan ilginin artması sonucunda, teknoloji transferindeki ana unsurlardan biri olan savunma sanayii güvenliği konusu büyük önem kazanmıştır.

Türkiye’nin, savunma amacıyla ihtiyaç duyduğu her türlü silah, mühimmat, araç ve gerecin doğrudan satın alma, müşterek projelere katılım, teşvik veya yatırım yolu ile tedarik edilmesi ya da bu konularda yapılacak araştırma ve geliştirme çalışmaları esnasında, savunma sanayii ile ilgili gizlilik dereceli bilgi, belge, proje ve malzemenin bilmesi gereken kişiler dışındakilere herhangi bir menfaat karşılığı veya karşılıksız olarak verilmesi ya da açıklanmasını önlemek, bunların çalınma veya sabotaja karşı korunmalarını sağlamak ülkemizin menfaatleri açısından dikkate alınması gereken önemli hususlardan biridir.

Savunma ihtiyacımız olan ve savunma sanayii ile ilgili gizlilik dereceli bilgi ihtiva eden her türlü harp silahının, mühimmatının, araç ve gereçlerinin ve bunların önemli ve kritik alt sistem ve parçalarının alımı, satımı, her tip üretim, araştırma ve geliştirme faaliyeti ile bunlara ilişkin hizmet ve altyapı tesis faaliyetlerinin tümünü kapsayan gizlilik dereceli projelerin güvenli bir şekilde yürütülmesi ve etkili bir şekilde korunması, bunlara nüfuz edecek kişilerin güvenilirliğinin sağlanması ve bunların muhafaza edileceği tesis ve yerlerin uygun şekilde emniyet altına alınması, ancak savunma sanayii güvenliğinin sağlanmasına yönelik düzenlemeler ile mümkün olabilecektir.

Bu nedenle, ülkemizde, savunma sanayii güvenliğini sağlanması ve savunma sanayii güvenliği ile ilgili faaliyetlerin merkezî olarak yürütülmesi amacıyla Savunma Sanayii Millî Güvenlik Makamının belirlenmesi, ulusal menfaatlerimizin gözetilerek savunma sanayiimizin geliştirilmesi ve güçlendirilmesini teminen 29/6/2004 tarihli ve 5202 sayılı Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu kabul edilmiştir. Söz konusu Kanun kapsamında yer alan faaliyetler, Savunma Sanayii Millî Güvenlik Makamı olarak yetkilendirilen Millî Savunma Bakanlığının denetimi altında yürütülmektedir.

Diğer taraftan, 5202 sayılı Kanun ile Millî Savunma Bakanlığına verilen bu yetkinin uluslararası alanda kullanılabilmesi milletlerarası anlaşmalar ile mümkün olmaktadır. Bu itibarla, iki ülke arasında yapılabilecek işbirliği esnasında savunma sanayii güvenliğinin sağlanması amacıyla, ülkemizde Millî Savunma Bakanlığının denetimi altında bulunan savunma sanayii ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel firmaları bağlayıcı nitelikte olmak üzere “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma” 24/5/2021 tarihinde Ankara’da imzalanmıştır.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-65497

4 Şubat 2022

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

24 Mayıs 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma”yı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

28/02/2022

Esas No: 2/4161

Karar No: 196

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 4/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma, 10/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 11/2/2022 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilen 2/4161 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 17/2/2022 tarihli 33’üncü toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile Türkiye ve Polonya arasında yapılabilecek iş birliği esnasında savunma sanayii güvenliğinin sağlanmasını öngören Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Dışışleri Bakan Yardımcısı Faruk Kaymakcı tarafından;

Avrupa Birliği içerisinde 6’ncı büyük ekonomisi olan Polonya ile ticaret hacmimizin 10 milyar dolara ulaştığı,

Avrupa Birliği üyelik sürecimizde bize göreceli olarak destek veren bu ülke ile son dönemde savunma ve güvenlik alanlarında da iş birliğimizin arttığı,

Polonya’nın önümüzdeki dönemde 130 milyar dolarlık bir savunma dönüşümünden geçeceği,

Bu süreçte Polonya’nın, ülkemizle savunma sanayii alanında daha yakın iş birliği yapmak istediklerini dile getirdikleri,

Savunma sanayisinde gizlilik dereceli bilgilerin karşılıklı korunmasının da önem arz ettiği,

Dolayısıyla, Anlaşmayla gizlilik dereceli savunma sanayii bilgilerinin değişimi ve süreçlerin kolaylıkla ilerlemesi neticesinde ülkemizin savunma sanayii ihracatını artıracacağı,

Anlaşmanın sadece Polonya’ya mahsus olmadığı, başka ülkelerle de benzer anlaşmalarımızın olduğu,

Rum ve Yunan engellemesi nedeniyle Avrupa Birliğiyle güvenlik iş birliği anlaşması imzalamadığımız için Avrupa Birliğinin şu andaki Yapılandırılmış Daimi İşbirliği Projesine (PESCO) ve askerî hareketlilik projelerine katılmadığımızı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İstanbul Milletvekili Ahmet Hamdi Çamlı ve Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Kâtip	Üye
<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Aydın Adnan Sezgin</i>
İstanbul	İzmir	Aydın
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ahmet Kamil Erozan</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Balıkesir	Bursa	Bursa
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Hişyar Özsoy</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Diyarbakır	Erzurum	Eskişehir
(Muhalefet şerhimiz vardır)		
Üye	Üye	Üye
<i>Derya Bakbak</i>	<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Ahmet Ünal Çeviköz</i>
Gaziantep	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Yunus Emre</i>	<i>Oğuz Kaan Salıcı</i>	<i>Hasan Turan</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)		
Üye	Üye	Üye
<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İsmail Özdemir</i>	<i>Gülüstân Kılıç Koçyiğit</i>
Karabük	Kayseri	Muş
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhimiz vardır)

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye’nin son yıllarda Savunma Sanayi alanında önemli atılımlar yapması ve bu çerçevede dışa bağımlılığın azalması memnuniyet vericidir.

Öte yandan, bu anlaşmada “Genel Gerekçe” metninde yeralan “her türlü harp silahı, mühimmat, araç ve gereçleri, bunların önemli ve kritik alt sistem ve parçalarının alımı, satımı” ifadesi ucu açık bir ifadedir ve anlaşmanın kapsamına ilişkin bir belirsizlik yaratmaktadır. Ayrıca, sözkonusu anlaşmanın hususi olarak hangi proje ya da ürünlere ilişkin gizli dereceli bilgiyi koruma amacıyla olduğu da açık bir şekilde anlaşma metninde belirtilmemektedir.

AB üyelik hedefi bulunan Türkiye’nin, AB üyesi ülkelerle savunma sanayi alanında imzaladığı işbirliği anlaşmaları ya da sözkonusu anlaşmaları detaylandıran protokol/anlaşma/mutabakat muhtıralarını imzalarken sadece ikili ilişkileri değil, AB’yle ilişkileri ve AB içerisindeki dengeleri dikkate alması gerekmektedir. Aksi takdirde hem Türkiye’nin AB üyelik süreci, hem de Türkiye’nin AB’ye üye olan başka ülkelerle ilişkileri olumsuz şekilde etkilenir.

Bu nedenle, artık silah satan bir ülke konumuna gelen Türkiye’nin savunma sanayi rejimi oluşturması ve bu çerçevede hareket etmesi önem arz etmektedir.

Yukarıda bahsekonu nedenlerden dolayı bu teklife muhalifiz.

Ahmet Ünal Çeviköz
İstanbul

Yunus Emre
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin aşağıda Esas numarası yazılı kanun teklifine dair muhalefet şerhimizi bilgilerinize sunarız.

2/4161 Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine muhalefet şerhimizdir.

Demokratik değerleri temel ilkeleri arasında sayan HDP, “Savunma Sanayiinde Gizlilik dereceli bilgilerin karşılıklı korunması” ile halkların bilgisine kapalı olan anlaşmalar yapılmasının karşındadır. Türkiye’nin savunma adı altında ayırdığı devasa bütçelerin savaşa değil, halkların yararına kullanılmasından yanayız. Oysa bu anlaşma halkların çıkarı ile örtüşmemektedir. Anlaşmanın genel gerekçe bölümünde yer alan “Türkiye’deki özel sektör ağırlıklı savunma sanayii projelerine olan ilginin artması” bölümünden anlaşıldığı üzere: Aksine Türkiye’deki rejimin savunma sanayisini bir avuç sermayedar; damat, eş ve dost üzerinden geliştirme, üretme ve pazarlama çabası açıkça görülmektedir. Bahsi geçen savunma sanayiinin Azerbaycan, Libya, Ukrayna ve Libya’da sivillerin hayatını kaybetmesine neden olduğu uluslararası kamuoyunda sıkça yer almıştır.

Ayrıca Türkiye’nin savaşı besleyen değil, bölgesel barışı ve taraflar arasında diyalogu destekleyen bir pozisyonunda bulunması gerektiği görüşündeyiz. Başta ülkesinde yaşayan kadınlar olmak üzere uyguladığı anti-demokratik siyasal tutumu nedeni ile Polonya Hükümeti ile bu savunma sanayiinde gizlilik anlaşmasını desteklemediğimizi belirtiyor ve HDP Grubu olarak bu anlaşmaya **şerh düşünüyoruz.**

21.02.2022

Gülistan Kılıç Koçyiğit

Muş

Hişyar Özsoy

Diyarbakır

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP’UN
TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİNDE GİZLİLİK
DERCELİ BİLGİLERİN KARŞILIKLI
KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 24 Mayıs 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

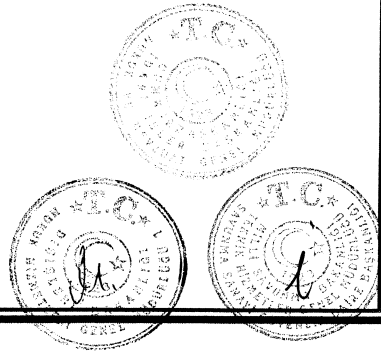
**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA SAVUNMA SANAYİNDE GİZLİLİK
DERCELİ BİLGİLERİN KARŞILIKLI
KORUNMASINA İLİŞKİN ANLAŞMANIN
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 24 Mayıs 2021 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
SAVUNMA SANAYİNDE
GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN KARŞILIKLI
KORUNMASINA
İLİŞKİN
ANLAŞMA**

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti (bundan böyle ferdi olarak Taraf, müştereken Taraflar şeklinde anılacaktır),

Bir Tarafın ülkesinde gizlilik derecesi verilmiş ve diğer Tarafın ülkesine gönderilmiş ve/veya Taraflar ve/veya Tarafların ülkelerindeki Yetkili Kuruluşlar arasındaki karşılıklı işbirliğiyle oluşturulmuş savunma sanayi ile ilgili Gizlilik Dereceli Bilgilerin güvenliğini sağlamayı niyet ederek,

Taraflar ve/veya Tarafların ülkelerindeki Yetkili Kuruluşlar arasındaki savunma sanayi işbirliği çerçevesinde akdedilen Gizlilik Dereceli Sözleşmelerle ilgili Gizlilik Dereceli Bilgilerin güvenliğini sağlamaya yönelik usul ve esasların oluşturulmasını arzu ederek,

Bu Anlaşmada hüküm bulunmayan hususlarda 19 Temmuz 1994'te Ankara'da imzalanan *Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Polonya Cumhuriyeti Hükümeti arasında Teknik ve Savunma Sanayi İşbirliğine Dair Anlaşma*'yı dikkate alarak ve uygulayarak,

Tarafların ulusal mevzuatlarına maruz olarak,

Bu Anlaşmanın; her iki ülkenin taraf olduğu diğer uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükleri etkilemeyeceğini ve diğer devletlerin çıkarları, güvenliği ve toprak bütünlüğüne karşı kullanılmayacağını teyit ederek,

AŞAĞIDAKİ ŞEKİLDE ANLAŞMIŞLARDIR:

MADDE 1

AMAÇ VE KAPSAM

İşbu Anlaşmanın amacı, kendi ilgili ulusal mevzuatına uygun olarak Tarafların ülkelerindeki Yetkili Güvenlik Makamları ve/veya Yetkili Kuruluşlar arasında gerçekleştirilen işbirliği faaliyetleri kapsamında savunma sanayiiyle ilgili Gizlilik Dereceli Bilgilerin güvenliğinin sağlanması için usul ve esasları belirlemektir.

MADDE 2

TANIMLAR

- 1. Gizlilik Dereceli Bilgi** – her iki Tarafın ulusal mevzuatına ve bu Anlaşmaya uygun olarak, şekli, taşıyıcısı ve kayıt yöntemine bakmaksızın, yetkisiz ifşaya karşı koruma gerektiren, üretilme sürecinde olan belgeler ve malzeme dahil, savunma sanayine ilişkin her tür bilgiyi ifade eder.
- 2. Yetkili Güvenlik Makamı** – bu Anlaşmanın 3'üncü maddesinin 1'inci paragrafında belirtildiği şekilde, bu Anlaşmanın uygulanmasından sorumlu ve savunma sanayi konusunda yetkili olan otoriteyi ifade eder.
- 3. Gizlilik Dereceli Sözleşme** – gerçekleştirilmesi Gizlilik Dereceli Bilgiye erişimi veya bu gibi bilgilerin oluşturulmasını kapsayan, özellikle, hazırlık faaliyetleri dâhil olmak üzere, her tür araç ve savaş ve silah teçhizatı ile önemli ve kritik alt sistemler ve bunların parçalarının alım ve satımı, araştırma ve geliştirme ile her tür üretim veya servisi ile ilgili her tür işi kapsayan bir sözleşmeyi ifade eder.
- 4. Yüklenici** – bu Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak Gizlilik Dereceli Sözleşmeler yapmak için hukuki ehliyete sahip, Taraflardan birinin kanunları kapsamındaki bir gerçek kişi, tüzel kişi veya diğer bir teşekkülü ifade eder.
- 5. İdare** – bu Anlaşmanın hükümlerine uygun olarak Yüklenicilere Gizlilik Dereceli İhale vermek için hukuki ehliyete sahip, Taraflardan birinin kanunları kapsamındaki bir gerçek kişi, tüzel kişi veya diğer bir teşekkülü ifade eder.

6. **Tesis Güvenlik Belgesi** – bir Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak Yetkili Güvenlik Makamı veya başka bir yetkili kuruluş tarafından verilen, bir Yüklenicinin Gizlilik Dereceli Bilgiyi koruma kabiliyetine sahip olduğunu doğrulayan bir belgeyi ifade eder; Yüklenici sıfatıyla hareket eden tek malikler olması durumunda, Kişi Güvenlik Belgesi, Tesis Güvenlik Belgesi'nin eşiti olacaktır.

7. **Yetkili Kuruluşlar** – Gizlilik Dereceli Bilgiyi kendi ilgili ulusal mevzuatlarına uygun olarak kullanmaya yetkili gerçek kişiler ile hükümet kurumları, tüzel kişiler veya başka teşekküller dahil Tarafları ifade eder.

8. **Kaynak Taraf** – kendi Tarafının ulusal mevzuatına uygun olarak Gizlilik Dereceli Bilgi oluşturma ve göndermeye yetkili Taraf, gerçek kişiler, tüzel kişiler veya başka teşekkülleri ifade eder.

9. **Alan Taraf** – kendi Tarafının ulusal mevzuatına uygun olarak Gizlilik Dereceli Bilgi almaya yetkili Taraf, gerçek kişiler, tüzel kişiler veya başka teşekkülleri ifade eder.

10. **Kişi Güvenlik Belgesi** – bir Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak Yetkili Güvenlik Makamı veya diğer yetkili kuruluş tarafından verilen, bir kişinin güvenlik incelemesinden geçtiğini ve Gizlilik Dereceli Bilgiye erişim için uygun olduğunu doğrulayan bir belgeyi ifade eder.

11. **Üçüncü Taraf** – yetkisi altındaki gerçek kişi, tüzel kişi veya diğer bağlı teşekkülleri de dâhil olmak üzere bu Anlaşmaya Taraf olmayan herhangi bir ülke veya bir uluslararası teşkilatı ifade eder.

MADDE 3

YETKİLİ GÜVENLİK MAKAMLARI

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasından sorumlu olan Yetkili Güvenlik Makamları aşağıdadır:

- 1) Türkiye Cumhuriyeti için: Türkiye Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı,
Teknik Hizmetler Dairesi Başkanlığı;
- 2) Polonya Cumhuriyeti için: İç Güvenlik Kurumu Başkanlığı.

2. Taraflar, Yetkili Güvenlik Makamlarının değişiklikleriyle veya yetkilerine yapılan değişikliklerle ilgili olarak diplomatik kanallarla birbirlerini bilgilendireceklerdir.

MADDE 4

GÜVENLİK SINIFLANDIRMALARI

1. İlgili ulusal mevzuatlarında belirtilen güvenlik önlemleri çerçevesinde, Yetkili Güvenlik Makamları ve Yetkili Kuruluşlar, aralarında mübadele edilen veya karşılıklı işbirliğiyle üretilen Gizlilik Dereceli Bilginin korunmasını gereğince sağlamayı taahhüt ederek, aşağıdaki tabloda gösterilen Türkçe, Lehçe ve İngilizce gizlilik derecesi seviyelerinin eşdeğerliğini kabul ederler:

Türkiye Cumhuriyeti'nde	Polonya Cumhuriyeti'nde	İngilizce karşılığı
"ÇOK GİZLİ"	"ŚCISŁE TAJNE"	"TOP SECRET"
"GİZLİ"	"TAJNE"	"SECRET"
"ÖZEL"	"POUFNE"	"CONFIDENTIAL"
"HİZMETE ÖZEL"	"ZASTRZEŻONE"	"RESTRICTED"

2. Yetkili Güvenlik Makamı ve Yetkili Kuruluşları, diğer Tarafın devletinde Yetkili Güvenlik Makamı veya Yetkili Kuruluşlarından aldıkları Gizlilik Dereceli Bilgiyi yukarıdaki tabloya uygun olarak kendi ulusal sınıflandırma seviyesi ve İngilizce karşılığı ile işaretlemeyi taahhüt eder.

3. Yetkili Güvenlik Makamları, güvenlik sınıflandırmalarında yapılan değişiklikler hakkında birbirlerini karşılıklı olarak bilgilendirmeyi taahhüt ederler.

4. Gizlilik Dereceli Bilgiye verilen güvenlik sınıflandırması seviyesi sadece Kaynak Tarafça değiştirilebilir veya kaldırılabilir. Böyle bir değişiklik veya kaldırma kararı Kaynak Tarafça Alan Tarafa derhal bildirilecektir.

MADDE 5

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİYİ KORUMA USULLERİ

1. Taraflar, Gizlilik Dereceli Sözleşmelerin gerçekleştirilmesiyle bağlantılı olarak oluşturulan işbu belge dahil olmak üzere Taraflar arasındaki işbirliğinin sonucu olarak gönderilen veya oluşturulan Gizlilik Dereceli Bilgiyi korumak için bu Anlaşmada belirtilen ve kendi ulusal mevzuatlarına tabi her tedbiri kabul edeceklerdir.
2. Yetkili Güvenlik Makamları ve/yeya Tarafların ülkelerindeki Yetkili Kuruluşlar arasında karşılıklı işbirliğiyle üretilen ve/veya mübadele edilen Gizlilik Dereceli Bilgi sadece transfer amacı doğrultusunda kullanılacaktır.
3. Gizlilik Dereceli Bilgi, Kaynak Tarafın önceden yazılı onayı olmadan bir Üçüncü Tarafa ifşa edilmeyecektir.
4. Gizlilik Dereceli Bilgi sadece resmi görev ve hizmetleri icra etmek için söz konusu bilgiye sahip olma gereksinimi bulunan ve Alan Tarafın ulusal mevzuatına uygun şekilde gerekince yetkilendirilmiş kişilere ifşa edilebilir.
5. Bu Anlaşmanın kapsamında, Yetkili Güvenlik Makamları, diğer Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak verilen Kişi Güvenlik Belgeleri ve Tesis Güvenlik Belgelerini kabul edecektir.

MADDE 6

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİNİN TRANSFERİ

1. Gizlilik Dereceli Bilgi diplomatik kanallar veya askeri atışe yoluyla gönderilecektir.
2. HİZMETE ÖZEL / ZASTRÉZONE / RESTRICTED olarak sınıflandırılan bilgi ayrıca Kaynak Tarafın ulusal mevzuatına uygun olarak yetkili taşıyıcılar aracılığıyla da gönderilebilir.
3. Acil durumlarda, Gizlilik Dereceli Bilginin diğer gönderim şekillerini kullanmak mümkün değilse, Kaynak Tarafın ulusal mevzuatı tarafından tanımlanan güvenlik şartlarının yerine getirilmesi durumunda HİZMETE ÖZEL / ZASTRÉZONE / RESTRICTED olarak sınıflandırılan bilginin yetkili kişiler tarafından kişisel olarak taşınması kabul edilebilir.
4. Yetkili Güvenlik Makamları, kendi ilgili ulusal mevzuatlarına uygun olarak Gizlilik Dereceli Bilgiyi yetkisiz ifşaya karşı koruyan başka gönderim şekilleri üzerinde anlaşabilirler.
5. Alan Taraf, Gizlilik Dereceli Bilginin alındığını yazılı olarak doğrulayacaktır.

MADDE 7

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİLERİN TERCÜME EDİLMESİ, ÇOĞALTILMASI VE İMHA EDİLMESİ

1. ÖZEL / POUFNE / CONFIDENTIAL veya üzeri güvenlik sınıflandırma seviyeleri ile işaretlenen gizlilik dereceli bilgiler sadece Kaynak Tarafın Yetkili Güvenlik Makamından önceden yazılı izin alınmak kaydı ile tercüme edilebilecek veya çoğaltılabilecektir.
2. Gizlilik Dereceli Bilgilerin bütün tercümeleri; gizlilik dereceli belgenin Kaynak Tarafıdan alındığını belirtecek şekilde, uygun bir güvenlik sınıflandırma işareti ve notları içerecektir. Bu şekilde tercüme edilmiş ya da çoğaltılmış bilgiler orijinali ile aynı kontrol ve korumaya tâbi tutulacaktır. Nüsha ve tercümelerin sayısı, resmi amaçlar için talep edilen miktar ile sınırlı olacaktır.

3. HİZMETE ÖZEL / ZASTRZEZONE / RESTRICTED olarak tasnif edilen bilgilerin tamamen veya kısmen birleştirilmesini engelleyecek şekilde Alan Tarafın ulusal düzenlemelerine göre imha edilecektir. Ancak; ÖZEL / POUFNE / CONFIDENTIAL veya üzeri tasnif edilen bilgiler, süresi ya da kullanım amacı sona erdiğinde imha edilmek yerine Alan Tarafça Kaynak Tarafa iade edilecektir.

MADDE 8

GİZLİLİK DERECELİ SÖZLEŞMELER

1. Gizlilik Dereceli bir Sözleşme akdedilmeden önce İdare, kendi Yetkili Güvenlik Makamından, diğer Tarafın Yetkili Güvenlik Makamının Yüklenicinin erişmesi gereken Gizlilik Dereceli Bilginin güvenlik tasnif seviyesi ile ilgili olarak geçerli bir Tesis Güvenlik Kleransına sahip olduğunun onayını almasını ister.

2. İdare'nin Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına tabi olması durumunda; HİZMETE ÖZEL / ZASTRZEZONE / RESTRICTED olarak tasnif edilmiş olan Gizlilik Dereceli bir Sözleşme akdedilmeden önce Polonya Cumhuriyeti Yetkili Güvenlik Makamının, Polonyalı bir Yüklenicinin ulusal düzenlemeler ışığında güvenlik şartlarını karşılayacağını onaylayacaktır.

3. Paragraf 1 veya 2'de bahsi geçen onaylar, Yüklenicinin, topraklarında bulunduğu tarafın devletin ulusal mevzuatında tanımlanan Gizlilik Dereceli Bilgilerin korunması bağlamındaki kriterleri karşıladığını beyan etmek için gerekli önlemlerin alındığının garantisi ile eşdeğer olacaktır.

4. Gizlilik Dereceli Bilgiler, Paragraf 1 veya 2'de bahsi geçen onaylar alınmadan Yükleniciye verilmeyecektir.

5. İdare, Yükleniciye Gizlilik Dereceli bir Sözleşmenin uygulanmasında gerekli olan ve bu tür sözleşmelerin ayrılmaz bir parçası olarak, ÖZEL / POUFNE / CONFIDENTIAL ya da daha üstü olarak tasnif edilmiş bilgilere erişimle ilgili bir proje güvenlik talimatı yayımlayacaktır. Proje güvenlik talimatı, başlıca şu güvenlik şartlarını ihtiva etmelidir:

1) Güvenlik sınıflandırma seviyeleri de dâhil olmak üzere, Gizlilik Dereceli Sözleşmeye ilişkin Gizlilik Dereceli Bilgi çeşitlerinin listesi;

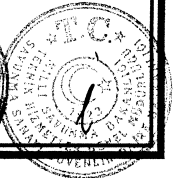
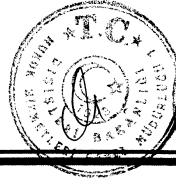
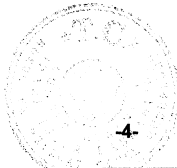
2) Gizlilik dereceli bilginin icrasında ortaya çıkan veya yükleniciye sağlanan gizlilik dereceli bilginin taşınmasına ilişkin prosedürler.

6. İdare, Yüklenicinin Tarafının Yetkili Güvenlik Makamına iletilmek üzere kendi Tarafının Yetkili Güvenlik Makamına proje güvenlik talimatının bir kopyasını verecektir.

7. Gizlilik Dereceli bir Sözleşmenin uygulanmasında, Gizlilik Dereceli Bilgilere erişim ile ilgili kısım, Yüklenicinin, Gizlilik Dereceli Bilgilerin korunması için gerekli kriterleri proje güvenlik talimatına uygun olarak karşılaması şartıyla mümkün olacaktır.

8. Her bir altyüklenici de Yüklenici için konulan Gizlilik Dereceli Bilgilerin Korunması şartlarına aynen uymakla yükümlüdür.

9. Gizlilik Dereceli Sözleşmeler kapsamındaki Gizlilik Dereceli Bilgilere ilişkin fikri mülkiyet haklarına, ulusal mevzuatlar uyarınca karşılıklı olarak riayet edilecektir. Söz konusu detay Gizlilik Dereceli Sözleşmelerde belirtilecektir.

MADDE 9

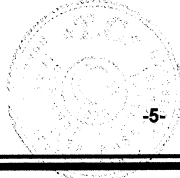
GÜVENLİK İHLÂLİ

1. Güvenlik ihlali, Gizlilik Dereceli Bilgilerin korunmasına ilişkin Tarafların yasal mevzuatlarına ya da bu Anlaşmaya aykırı olarak yapılmış olan eylem ya da ihmallerdir.
2. Kaynak Tarafa ait olan veya Tarafların işbirliği sonucu ortaya çıkan Gizlilik Dereceli Bilgilere ilişkin her tür güvenlik ihlali ya da güvenlik ihlali şüphesi bilgileri, ihlalin ya da ihlal şüphesinin yer aldığı ülkedeki Taraf devletin Yetkili Güvenlik Makamına derhal rapor edilecektir.
3. Her tür güvenlik ihlali ya da güvenlik ihlali şüphesi, ortaya çıktığı Taraf ülkedeki devletin ulusal düzenlemelerine uygun olarak tahkik edilecektir.
4. Bir güvenlik ihlali halinde, ihlalin yer aldığı Taraf ülkenin Yetkili Güvenlik Makamı, diğer Tarafın devletin Yetkili Güvenlik Makamını olay, ihlalin oluştuğu koşullar ve Paragraf 3'te değinilen eylemlerin sonucu hakkında yazılı olarak bilgilendirecektir.
5. Yetkili Güvenlik Makamları, birinin diğerinden talep etmesi halinde Paragraf 3'te değinilen eylemler üzerinde işbirliği yapacaktır.

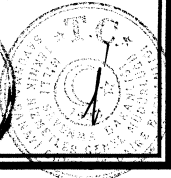
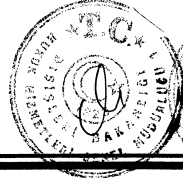
MADDE 10

ZİYARETLER

1. Tarafların Yetkili Güvenlik Makamları ve/veya ülkesindeki Yetkili Kuruluşlar arasındaki iş birliği faaliyetleri kapsamında bir Tarafın ülkesindeki Yetkili Kuruluşların tesislerine yapılacak Gizlilik Dereceli Bilgilere erişim içerikli ziyaretler, Ev Sahibi Ülkenin Yetkili Güvenlik Makamının yazılı izninin alınmasını müteakip gerçekleştirilecektir.
2. Ziyarete yönelik talepler, önerilen ziyaret tarihinden en az 21 (yirmi bir) gün öncesinden yazılı olarak Ev Sahibi ülkenin Yetkili Güvenlik Makamına bildirilecektir. Bu talepler, diplomatik kanallar ya da askeri ataşeler aracılığıyla arz edilecektir.
3. Ziyarete yönelik talep biçimleri aşağıdaki müteakip bilgileri içerecek şekilde her bir ziyaret için hazırlanacaktır.
 - a. Konuk personelin adı ve soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, pasaport numarası ve görevleri,
 - b. Öngörülen tarih, program ve tahmin edilen ziyaret süresi,
 - c. Konuk personelin sahip olacağı Kişi Güvenlik Belgesi düzeyi güvenlik sınıflandırma düzeyinin yanı sıra erişilecek gizlilik dereceli bilgilerin türü,
 - d. Ziyaret edilecek yer ve tesislerin adları ve ziyaretin amacı,
 - e. Konuk personeli kabul edecek kişilerin adları, soyadları ve resmi unvanları,
 - f. Konuk personeli gönderen ülkenin Yetkili Güvenlik Makamının resmi mühürü, imzası ve istek tarihi.
4. Ziyaret izni sadece belirlenen tarih ve süre için geçerli olacaktır. Ancak, işbirliğine kolaylık sağlamak amacıyla 12 ayı geçmeyen süreyi kapsayan bir ziyaret çizelgesi hazırlanabilir. Bu durumda, planlı ziyaretin izin verilen zaman süresi içerisinde sona ermeyeceği varsayıldığında bu tip ziyaretlerin süresini uzatmak gerekli olup, ziyaret talepleri Konuk Personeli gönderen ülkenin Yetkili Güvenlik Makamınca işlemdeki ziyaret izninin geçerliliğinin sona erme tarihinden en az 21 gün önce yenilenecektir.

-5-

5. 3'üncü Maddede bahsi geçen kişisel bilgileri muhafaza etmek amacıyla, Tarafların ulusal mevzuatlarına uygun olarak aşağıdaki hükümler uygulanacaktır:

a. Ev Sahibi Tarafça alınan kişisel bilgiler yalnızca bu bilgileri aktaran Tarafça tanımlanmak şart ve koşuluyla kullanılacaktır.

b. Kişisel bilgiler, amacı doğrultusunda işleme konması gerekli olduğu sürece Ev Sahibi Tarafça saklanacaktır.

c. İlgili Tarafın ulusal mevzuatlarına aykırı olarak kişisel bilgilerin aktarılması durumunda, bilgileri aktaran taraf kısmi ya da tamamen yeniden yapılandırmayı ortadan kaldırarak şekilde verilerin kaldırılmasından yükümlü olarak ev sahibi tarafı bilgilendirecektir.

d. Kişisel bilgileri aktaran taraf bu bilgilerin doğruluğundan sorumlu olacak ve bu bilgilerin eksik ya da doğru olmaması durumunda ise bilgilerin düzeltilmesi ya da çıkartılmasından yükümlü olacak olan ev sahibi tarafı bilgilendirecektir.

e. Ev sahibi Taraf ve kişisel bilgileri aktaran taraf bu bilgilerin iletilmesi, alınması ve çıkartılmasının kayıt altına alınmasından yükümlü olacaktır.

f. Kişisel bilgileri aktaran taraf ve ev sahibi taraf, işleme tabi tutulan kişisel bilgilerin yetkisiz kişilere ifşasına, yetki dışı olarak değiştirilmesine, kaybolmasına, zarar görmesine ya da tahribata uğramasına karşı etkin bir şekilde muhafazasından yükümlü olacaktır.

MADDE 11

DİLLER

Bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanması kapsamında, tercümenin diğer Tarafın resmi dilinde ya da İngilizce olarak eklenmesi durumunda Taraflar ya İngilizce ya da kendi resmi dilini kullanacaktır.

MADDE 12

MALİ KONULAR

Her iki Taraf da bu Anlaşmanın hükümlerinin uygulanmasından doğacak kendi masraflarını karşılayacaktır.

MADDE 13

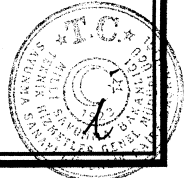
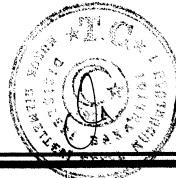
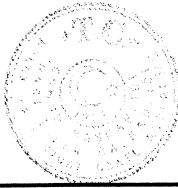
İSTİŞARE VE TADİL

1. Taraflardan biri diğer Tarafa yazılı bildirim göndererek bu Anlaşmaya istişare ve/veya tadil önerebilir.

2. Bu Anlaşma, Tarafların yazılı onayı ile tadil edilebilir. Bahse konu tadilatlar, Madde 16'da belirtilen aynı yasal prosedürler uyarınca yürürlüğe girecektir.

3. Bu Anlaşmanın amacı olan etkin bir işbirliği sağlayabilmek için, kendi Taraflarının ulusal mevzuatlarını kabul eden yetki kapsamında, Yetkili Güvenlik Kurulu, gerekli olması halinde, yazılı kapsamlı teknik anlaşmaları akdedebilir.

4. Tarafların Yetkili Güvenlik Kuruluşları, bu Anlaşmanın uygulanmasına yönelik olarak Gizlilik Dereceli Bilgilerin Korunması kapsamında kendi yasal düzenlemelerinde yapılacak herhangi bir tadilat hususunda birbirlerine haber verecektir.

MADDE 14

UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. Bu Anlaşmanın uygulanmasına ve yorumlanmasına yönelik herhangi bir uyuşmazlık Yetkili Güvenlik Kuruluşları arasında yürütülecek olan doğrudan müzakerelerle çözüme kavuşturulacaktır. Uyuşmazlıklar herhangi bir çözülmesi maksadıyla herhangi bir ulusal, uluslararası mahkemeye veya Üçüncü Tarafa intikal ettirilmeyecektir.
2. Madde 1'de bahsi geçen şekilde ihtilafa yönelik çözüm sağlanamaması halinde, uyuşmazlık diplomatik kanallarla çözümlenecektir. Çözüme ulaşılamaması halinde, her iki Taraf da bu Anlaşmayı fesih edebilir.

MADDE 15

YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERDİRME

1. Bu Anlaşmanın yürürlük süresi beş yıldır ve otuz gün önceden diplomatik kanallardan sona erdirmeye talebinde bulunulmadığı sürece beş yıllık sürelerle otomatik olarak yenilenecektir. Taraflardan herhangi biri, işbu Anlaşmayı diğer Tarafa yazılı bildirimde bulunmak suretiyle sona erdirebilir. Böyle bir durumda, fesih bildirisi alındıktan üç ay sonra anlaşma sona erecektir.
2. Bu Anlaşmanın sona ermesi durumunda, bu Anlaşma temelinde mübadele edilen ya da oluşturulan Gizlilik Dereceli Bilgiler burada geçen hükümler uyarınca sürekli olarak korunacaktır.

MADDE 16

YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma, Tarafların Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerini tamamladığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihi takip eden ikinci ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma aşağıda imzası bulunan kendi Hükümetleri tarafından yetkilendirilmiş olan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

24.05.2021 tarihinde Ankara 'da her biri aynı derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Lehçe ve İngilizce dillerinde ikiye asıl nüsha olarak oluşturulmuştur. Bu Anlaşma hükümlerinin yorumu ile ilgili olarak herhangi bir uyuşmazlık çıkması durumunda İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

Hulusi AKAR
Millî Savunma Bakanı

POLONYA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ADINA

Mariusz BŁASZCZAK
Millî Savunma Bakanı

